

İKİNCİ BÖLÜM

ISA

5

ISA, TARİHSEL BİR SAHSİYET

BÖLÜME BAKIS

Giris

Isa'nin Tarihselliği Üzerine Seküler Otoritelerden Tanikliklar

Isa'nin Tarihselliği Üzerine Yahudi Referanslar

Isa'nin Tarihselliği Üzerine Hristiyan Kökenli Kaynaklar

Ek Tarihi Kaynaklar

Sonuç

GIRIS

“Neden Hristiyan Degilim?” isimli yazisinda filozof Bertrand Russell, su iddiada bulunmustur; “Tarihsel aidan baktigimiz zaman, Isa isimli sahsiyetin gerçekten yasadigi konusunda spheler olusmaktadır, ancak bu sahis gerçekten yasadiysa bile, O’nun hakkında hiçbir bilgiye sahip degiliz.” (Russell, WIANC, 16)

Günümüzde, Russell’in bu radikal iddiasina katilacak ve bu konuda bilgi sahibi bir kisiyi bile bulabilmek neredeyse imkânsizdir. Tarih boyunca birçok kisi Isa Mesih hakkında sorular sormus ve Kutsal Kitap’ta O’nun hakkında yazilanlar dan süphe duymustur. Ancak Isa Mesih’in tarih boyunca asla var olmadigina, var olduysa bile O’nun hakkında hiçbir bilgi sahibi olmadigimize inananlarin olusturdugu grup çok azinlikta kalmistir. Hristiyanligi tam anlamıyla asagilamis olan Amerikan Devrimcisi Thomas Paine bile, Nasira’li Isa’nin tarihselligini sorgulayamamistir.

Paine, Isa’nin tanrisalligi hakkında Kutsal Kitap’taki ifadelerin mitolojik olduguna inanirken, Isa’nin yasamis oldugundan süphe duymamistir. Paine, su ifadelerde bulunmustur; “O [Isa Mesih], erdemli ve içten bir bireydir. O’nun vaaz ettigi ve uyguladigi iyilik ve yardimseverlik üzerine kurulu olan ahlâk anlayisinin benzerleri kendisinden daha önce tarih boyunca yasamis olan birçok erdemli insan, Konfiçyus, Quakers* (.N: Hristiyan kökenli bir tarikat) ve bazi Yunanli filozoflar tarafından da beyan edilmiş ancak hiçbirinin sundugu ahlâk sistemi O’nun koymus olduğu ahlâk sisteminden daha yüce olamamistir.” (Paine, CWTP, 9)

Çok ender de olsa; bazen sunulan bütün delillere ragmen, Isa isimli bir kisinin asla yasamadigina ısrarla inanan, Russell gibi kisilere rastlarim. Amerika’nin orta batı bölgesindeki bir üniversitede , grencilerin düzenlediği bir tartismada Russell’a benzer bir kisi ile karsilasmistim. Tartismada karsit fikirli olarak karsimda oturan bayan, New York’taki Ilerici Ii Partisinden (PLP/Marksist) kongre adayi idi ve konusmasini su cümle ile açtı: “Nihayet, günümüzün tarihçileri hakli olarak, Isa isimli bireyin tarihte var olmadigini beyan etmislerdir.” Duyduklarima inanamiyordum. Ancak karsimdaki bayanın bunlari söylemesine de bir yandan sevinmistim, çünkü bana iki yüz elli grenci karsisinda tarih dersini yapmadan buraya geldigini ispatlama sansini sunmustu.

Eger ödevini bir az olsun alısmis olsaydi, Manchester niversitesinde Kutsal Kitap elestirmenligi ve Eksegesiz* (.N: Kutsal Kitap metinlerini sorgulayici bir üslup ile tefsir etme bilimi) dallarında Rylands profesörü olan F. F. Bruce’un ne dedigini bilirdi: “Bazi yazarlar hayal glerinde yarattıkları ‘Isa Mesih-efsanesi’ ile eglenebilirler, ancak bunu yaparken tezlerini tarihsel delillere dayandirmamaktadırlar. Tarafsiz bir tarihçi için Isa Mesih’in tarihselligi, Julius Sezar’in tarihselligi kadar aksiyomatiktir. ‘Isa Mesih-efsanesi’ isimli teorilerin propagandasini yapanlar tarihçiler olmamistir.” (Bruce, NTDATR ‘72, 119)

Otto Betz’in su ifadesi çok yerindedir: “Hiçbir ciddi aydin, Isa’nin tarihte var olmadigini gerçek olarak varsayma cretkrliligini gstermemistir.” (Betz, WDWKAJ, 9)

Isa’nin tarihselligi sadece merakli bir Hristiyan’in meselesi degildir. Hristiyan inanci tarihsel bir inançtır. Yeni Antlasma limi Donald Hagner sunu ifade etmistir:

Gerçek Hristiyanlik, Yeni Antlasma metinlerinde ifade edilmiş olan Hristiyanlik, kesinlikle tarihe bağli bir yapıya sahiptir. Yeni Antlasma inancinin tam merkezinde su iman açıklaması bulunmaktadır: “Tanrı, insanların suçlarını saymayarak dünyayı Mesih’te kendisiyle baristirdi.” (2. Kor. 5:19) Isa Mesih’in beden alması, ölmesi ve dirilmesinin, zamansal ve meknsal bir boyutta gerçekleşmiş bir olay olarak kabul edilmesi ve bu olayın tarihsel olarak gerçekleşmiş olmasının zorunluluğu Hristiyan inancinin temelini olusturmaktadır. Tüm bunların sonuc unda, bence Hristiyanligin en iyi tarifi sudur: Tanrı’nin tarihteki islerinin, Yeni

Antlasma yazılarının üzerinde durduğu gibi her şeyin, İsa Mesih'te tamamlandığı şekli ile kabul edilmesi, kutlanması ve bu işlerin bir parçası olmaktır. (Hagner, NTCJ, 73, 74)

Bu bölüm İsa Mesih'in yasami hakkında Hristiyan kaynaklardan, seküler otoritelerden ve Yahudi kaynaklarındaki referanslardan delilleri içermektedir.

Hiçbir ciddi aydın İsa'nın tarihte var olmadığını ciddi bir iddia olarak varsayma çüretkârliğini göstermemiştir.

– OTTO BETZ

1A. İsa'nın Tarihselliği Üzerine Seküler Otoritelerden Tanıklıklar

1B. Korneliyus Takitus

Habermas'a göre, "Korneliyus Takitus (c. M.S. 55-120), yarım düzineden fazla Roma İmparatoru döneminde yaşamış olan Romalı bir tarihçidir. Kendisine antik Roma döneminin 'en büyük tarihçisi' lâkabi verilmiştir ve aydınlar arasında ahlâki açıdan 'dürüst ve saf bir iyilik' taşıyan bir şahsiyet olarak kabul edilmiştir." (Habermas, VHCELJ, 87) Takitus'un en çok takdir alan eserleri *Annals* (Yıllıklar) ve *Histories*'dir (Tarihler). *Annals*, Augustus'un ölümünden (M.S. 14) Nero'nun (M.S. 68) dönemini kapsamakta iken; *Histories*, Nero'nun ölümünden Domityan'ın ölümüne kadar olan dönemi kapsar (M.S. 96)." (Habermas, VHCELJ, 87)

Nero'nun hükümdarlık dönemi hakkında yazan Takitus, İsa Mesih'in ölümünden ve Roma'daki Hristiyanların varlığından bahsetmektedir. İsa Mesih'in ismini "Christus" yanlış yazması, pagan yazarlar arasında sık sık görülen bir hatadır:

Bütün esenlik insandan gelmediği gibi, bütün ödülleri de prens sunamaz, aynı şekilde, Roma yangını ya da büyük yangının emrini verdigine inanılan Nero'yu rahatlatmak amacı ile tanrılara takdim edilen bütün sunular da kötü şöhretinden onu kurtaramaz. Buna karşılık bu söylentileri bastırmak isteyen Nero, suçlamaları zorla kabul ettirmek için en usta iskencelerini, halk tarafından Hristiyanlar olarak isimlendirilen ve iğrençlikleri yüzünden herkes tarafından nefret edilen bu sınıf üzerinde hizlandırdı. Bu ismin kaynağı, Tiberyus'un yönetimi esnasında, bizim vekillerimizden olan Pontius Pilatus'un ellerinde en büyük cezayı çekmiş olan Christus isimli şahistir. O an için engellenmiş bile olsa, uğursuz bir söylenti yüzünden sadece, her türlü kötülüğün ilk kaynağı olan Yahuda'da değil, aynı zamanda bütün dünyanın her tarafındaki gizli ve utanç verici şeylerin merkezini bulduğu ve popüler olduğu Roma'da da yayılmaya başlamıştır. (Annals XV, 44)

Norman Anderson bu metinde, dirilme ile ilgili olası bir ima hakkında sunuları söylemiştir: "Burada Takitus'un bahsettiği, o an için engellenmiş bile olsa yayılmaya başlamış olan uğursuz söylenti, çok büyük ve açık bir olasılıkla İsa'nın yeniden dirilmesinden başka bir şey değildir. Takitus, direkt ve bilinçli olmasa da, ilk kiliselerin, İsa'nın çarmıha gerildiği ve ölümden tekrar dirilmesine olan inancına tanıklık yapmıştır." (Anderson, IC, 20)

F. F. Bruce ise, Takitus'un bu metninden başka, ilginç bir noktayı ele almıştır: "Pilatus, bu metin hariç elimize ulaşan hiçbir pagan metninde yer almamaktadır. Bu olayı aslında tarihin bir ironisi olarak kabul etmemiz mümkündür; çünkü kendisi hakkında elimize

ulasan tek kayıt, pagan bir tarihçinin onun Isa isimli bir şahıs üzerinde aldığı ölüm kararından bahsinden başka bir şey olmamıştır. Bir an için bile olsa Takitus, ellerini eski Hristiyan inanç açıklaması ile birleştirmiş: ‘...Pontius Pilatus zamanında acı çekti.’” (Bruce, JCOCNT, 23) Cambridge’de eğitimci olan Markus Bockmuehl, o çağda yaşamış bir Romalı tarihçi olan Takitus’un ifadelerinin ve tanıklıklarının sunduklarına dikkat çekmiştir: “İsa’nın yaşadığına ve Yahuda’da Tiberyus’un hükümdarlık döneminde, vali Pontius Pilatus (M.S. 26-36) tarafından resmi bir şekilde idam edildiğine dair bağımsız bir kaynaktan onaylama. Yazımı esnasında bu şekilde bir amaç gütmemiş dahi olsa, ara sıra ileri sürülmeye çalışılan iki teoriyi çürütme konusunda sasirtici bir şekilde faydalı olmuştur. Birinci olarak, Nasıra’lı İsa’nın asla var olmadığı; ikinci olarak ise, Roma yönetimi tarafından Kendisi hakkında çıkartılan bir idam kararı ile öldürülmediği.” (Bockmuehl, TJMLM, 10, 11)

2B. Samos’lu Lusyan

İkinci yüzyılın ikinci yarısında yaşamış Yunanlı bir satiristtir. Lusyan, İsa Mesih ve Hristiyanlar hakkında küçültücü ifadelerde bulunmuştur, ancak hiçbir zaman onların var olmadığı gibi bir kanıda bulunmamış ya da bunu ileri sürmemiştir. Lusyan’ın ifadesi şöyledir:

Hristiyanlar, bu güne kadar bir insana tapınmaktadırlar. Bu seçkin ve önemli kişi, alisilmemiş törelerini tanittikten sonra, bunun bedeli olarak çarمیha gerilmiştir... Gördüğümüz gibi, yanlış yönlendirilmiş olan bu yaratıklar sözlerine ilk olarak ölümsüz olduklarıyla baslarlar ve bu da onların arasında çok yaygın olan düümü küçümsemeyi ve gönüllü olarak kendilerini feda etmelerini açıklamaktadır. Ayrıca bunların kanunlarını belirleyen kişinin kendisi tarafından bunların kafasına sokulmuş olan, bu dine inandıkları andan itibaren aralarında oluşan kardeşlik, Yunan tanrılarını reddetme, çarمیha gerilmiş bilgeye tapınma ve onun kanunlarına göre yaşama gibi fikirler vardır. Bütün bunlara imanla inanmışlardır ve neticede bütün dünyasal mal ve mülklere benzer herşeyi ortak mal olarak görmeye başlamışlardır. (Lucian of Samosata, DP, 11-13)

3B. Suetoniyus

Diger bir Romalı tarihçi olan Suetoniyus (M.S. 117-138 yılları arasında hüküm sürmüş olan), İmparator Hadrian’ın bas sekreteriydi. İmparatorluk Sarayında yıllıkları tutmakla görevliydi. Luka’nın Elçilerin İşleri 18:2’de anlattığı gibi, Suetoniyus da, Klavdiyus’un M.S. 49 senesinde bütün Yahudilerin (Akvila ile Priskila da bu gruba dahildir) Roma’yi terk etmesi yolundaki buyrugunu onaylar. “Yahudiler, Chrestus’un öğretisinin yayılmasından dolayı sürekli bir şekilde huzursuzluk çıkarttikları için Roma’dan kovuldular.” (Suetonius, *Life of Claudius*, 25.4)

Bir başka eserinde, M.S. 64 senesinde gerçekleşmiş olan Roma’daki büyük yangının kötü sonuçlarından bahseden Suetoniyus, sunları söylemiştir: “Tüm suçlamalar, tuhaf ve zararlı bir batıl inancın müptelasi olmuş olan Hristiyan isimli bir grup insanın üzerine yüklenmişti.” (*Lives of the Caesars*, 26.2)

İsa’nın M.S. 30 yıllarının baslarında çarمیha gerildiğini düşünürsek, Hristiyanlığa karşı bir sempati beslemeyen Suetoniyus, bu tarihten yirmi sene sonra Hristiyanların, imparatorlugun baskentindeki varlığını bildirmiş ve İsa Mesih’in gerçekten yaşadığı, öldüğü ve ölümden dirildiğine olan inançlarından dolayı elem çektiklerini ve canlarını verdiklerini rapor etmiştir.

4B. Genç Filini

Anadolu'daki Bitinya'nin valisi olan Filini (M.S. 112), imparator Trayan'a Hristiyanlar konusunda ne yapması gerektiği hakkında danışmak için yazdığı yazılarda; hem erkek hem kadın hem de çocukları katlettiğini açıklamıştır. Sayılarının çoklugundan dolayı, Hristiyan olduğu keşfedilen herkesin tek tek öldürülmesinin mi daha iyi ya da sadece belirli Hristiyanların öldürülmesinin mi daha iyi olacağını danışmıştır. Aynı zamanda Hristiyanları, Trayan'ın heykellerine secde etmeye zorladığını da belirtmiştir. Filini sözlerine, onları "İsa Mesih'e küfretmeye zorladığını, ki gerçek bir Hristiyan'ın buna ikna edilemeyeceğini" belirterek devam etmiştir. Aynı mektupta, denenmelerden geçen insanların: "bütün suçlarını ve çarpıklıklarını; belirli bir günde, safak vaktinden hemen önce toplanarak ve İsa'ya sanki bir tanrıymış gibi değişik ayetlerden oluşan ilâhiler söyleyerek, dini bir ant içerek kendilerini igrenç işlerden uzak tutmaya, dolandırıcılık, hırsızlık ya da zina yapmamaya, ağızlarından çıkan sözün arkasında durmaya, kendilerine duyulan güveni inkâr etmemeye ve imkânı olduğunda, bu güvenin karşılığını vermeye adanarak ortaya koyarlardı." (Epistles X, 96)

İsa'nın çarpiha gerilmesi esnasında, gökyüzünün kararmasının İncil'deki tasviri herkes tarafından bilinmekteydi ve Hristiyan olmayan kişilerin bu olaya doğal bir açıklama getirmeye ihtiyaçları vardı. Thallus, İsa'nın çarpiha gerilmiş olması konusunda asla şüphe duymamıştır. Bu olay esnasında meydana gelen sıra dışı bir olay gerçekleştiğinin ve bu olaya bir açıklama getirilmesi gerektiğinin bilincindedir. Onun ifade ettiği fikir ise, gerçekleşenlerin farklı bir yorumudur. Temel gerçekler ise göz önüne alınmamıştır.

– F. F. BRUCE

5B. Thallus

İsa Mesih'ten bahseden ilk seküler yazarlardan bir tanesi Thallus'dur. Thallus, yaklaşık M.S. 52 yıllarında yazmaya başlamıştır. Baska yazarların yaptığı ufak alıntılarının orijinal metinleri elimizde olmasına rağmen, kendi eserlerinden hiçbirinin orijinal metni mevcut değildir. Thallus, "Truva Savaşından kendi zamanına kadar olan Doğu Akdeniz dünyasının tarihini kaleme almıştır." (Habermas, VHCELJ, 93)

Bu yazarlardan bir tanesi olan Afrikalı Julius'un, M. S. 221 yılından kalma bir eserinde Thallus'dan, İsa'nın çarpiha gerilmesinden sonra ortaya çıkan karanlık hakkındaki bir tartışmadan ilgi çekici bir alıntı vardır: 'Bütün dünya üzerine çok ürkünç bir karanlık peydahladı, kayalar zelzele ile titremekte ve Yahuda'da ve birçok yörede yer alt üst oldu. Thallus, Tarih adlı eserinin üçüncü cildinde bu olayı kesinlikle bir güneş tutulması olarak adlandırmıştır (bu iddia kesinlikle mantıksızdır, çünkü güneş tutulmaları dolunay zamanı gerçekleşemez ve kayıtlarda 'İsa'nın öldüğü zaman paskalya dolunay dönemi'di denmektedir)." (Julius Africanus, Chronography, 18.1 Roberts, ANF)

Bu referansa göre, İsa'nın çarpiha gerilmesi esnasında, gökyüzünün kararmasının İncil'deki tasviri herkes tarafından bilinmekteydi ve Hristiyan olmayan kişilerin bu olaya doğal bir açıklama getirmeye ihtiyaçları vardı. Thallus, İsa'nın çarpiha gerilmiş olması konusunda asla şüphe duymamıştır. Bu olay esnasında meydana gelen sıra dışı bir olayın gerçekleştiğini ve bu olaya bir açıklama getirilmesi gerektiğinin bilincindedir. Onun ifade ettiği fikir ise, gerçekleşenlerin farklı bir yorumudur. Temel gerçekler ise göz önüne alınmamıştır. (Bruce, NTDA, 113)

6B. Phlegon

Diger bir seküler otorite olan Phlegon, *Chronicles* isimli bir tarih eseri yazmistir. Bu eser kaybolmasına ragmen, Julius Africanus kendi eserinde bu kitaptan alintilar yapmistir. Thallus gibi Phlegon'da, Isa'nin çarimiha gerilmesi esnasinda dünya üzerine peydahlanan karanligi onaylamistir ve o da ayni sekilde bunu bir güneş tutulmasi olarak açıklama yoluna gitmistir: "Tiberius Sezar'in zamaninda, dolunay olduğu esnada bir güneş tutulmasi gerçeklestir." (Africanus, Chronography, 18.1)

Africanus bir yana, Phlegon'un bu olaya verdigi referanstan ayni zamanda üçüncü yüzyil Hristiyan apologisti olan Origen (Contra 4.33, 59) ve altinci yüzyil yazarı Philopon'da (De. opif mund. II 21) bahsetmistir. (Wilson, HWAU, 36)

7B. Mara Bar-Serapion

M.S. 70 senelerinde, Suriyeli ve büyük bir olasilikla Stoik filozof olan Mara Bar-Serapion bu mektubu ogluna, bilgelerin pesinden gitmesi için birinci yüzyilin sonu ile üçüncü yüzyilin basi arasinda bir zamanda, hapishareden yazmistir. Bu mektupta açık bir sekilde, Isa ile birer felsefeci olan Sokrat ve Pitogoras karsilastirilmistir:

Atinalilar Sokrat'i ölümle cezalandirmakla ne gibi bir kazanç sagladilar? Bu yaptiklari suçun cezası olarak kitlik ve hastalik ile yargilandilar. Samon'un adamlari Pitogoras'i yakmakla ne elde ettiler? Bir anda diyarlari kum ile kaplanmadi mi? Yahudiler, bilge Krallarini idam etmekle ne kazandilar peki? Kralliklari tam bu olaydan sonra yok edilmedi mi? Tanri, adil bir sekilde bu üç bilge kisinin intikamlarini almistir: Atinalilar açlıktan ölüirken, Samiler deniz tarafından yutulmuslar, Yahudiler ise mahvolmuslar, yörelerinden sürülmüşler ve dünyanın dört bir yanina dagilmis sekilde yaşamaktadirlar. Ne Sokrat sonsuza kadar yok olmuştur ne de Yahudilerin bilge Krali. Sokrat, Hera'nin heykelinde yaşamaya devam etmektedir. Kral ise verdigi öğretilerde yaşamaktadır. (Bruce, NTDATR, 114)

Sokrat ve Pitogoras ile Isa'yi ayni kefeye koyan ve ogluna bu konuda mektup yazan bu babanın Hristiyan olmadigini biliyoruz. Isa'nin ebediyete kadar var olmasini ölümden dirilmesine degil, öğretilerine baglamistir ve metnin baska bir yerinde ise çok tanriliga olan inancini dile getirmistir. Her seye ragmen, Isa Mesih hakkında verdigi referanslar bizlere bu bireyin, Isa'nin gerçekten yasayıp yaşamadigi konusunda bir süphe duymadigini göstermektedir.

2A. ISA'NIN TARİHSELLİĞİ ÜZERİNE YAHUDI REFERANSLAR

Araştırmacılar, Isa hakkında birçok değerli, güvenilir ve bir zamanlar Isa'dan bahsettiği düşünölen, ancak bahsetmemis olan referanslari tespit etmişlerdir. (McDowell/Wilson, HWAU, 55-70). Benim bu bölümde üzerine odaklanmamız için seçtiğim referanslar ise, güvenilir olanlardan en önemlilerinden bazilaridir. Bu konuda daha fazla alinti okumak isterseniz, *He Walked Among Us: Evidence for the Historical Jesus* isimli kitabimin 3. bölümünü okuyunuz.

Hristiyanlığın kurucusu, takipçileri ve inançlari hakkındaki seküler referanslarda olduğu gibi, eski Yahudi kaynaklarının verdigi referansların da pek dostça olduğunu söyleyemeyiz. Bu sebepten dolayı bu kaynakların, Isa'nin hayatini çevreleyen olaylar hakkında verdikleri tanikliklar, bu olayların tarihselliğinin ispatlanması konusunda çok büyük bir değeri vardır.

Hristiyanligin kurucusu, takipçileri ve inançları hakkındaki seküler referanslarda olduğu gibi, eski Yahudi kaynaklarının verdiği referansların da pek dostça olduğunu söyleyemeyiz. Bu sebepten dolayı bu kaynakların İsa'nın hayatını çevreleyen olaylar hakkında verdikleri tanıklıklar, bu olayların tarihselliğinin ispatlanması konusunda çok büyük bir değeri vardır.

1B. Çarmıha Gerilme

Babil Talmud'unda sunuları okuruz: “Fisih bayramının arifesinde Yesua asıldı. İdamın gerçekleşmesinden önce, kırk gün boyunca bir haberci dolasıp, ‘Taslanmak üzere hüküm giydi, çünkü büyü yapıyordu ve İsrail’i havarilik ile ayartmaya kalktı. Onun lehinde bir şey söylemek isteyen varsa öne gelsin ve onun adına yalvarsın’ diye çığırdı. Ancak onun lehinde hiçbir şey gelmeyince, o da Fisih bayramının arifesinde asıldı!” (Sanhedrin 43a; cf. t. Sanh. 10:11; y. Sanh. 7:12; Tg. Ester 7:9). Bu metnin başka bir versiyonunda, çarmıha gerilen şahsın ismi için “Nasira’lı Yesu” denmiştir.

“Yesu” ismi, Yunancadan İngilizceye “Jesus” olarak geçmiştir, bu metindeki Nasira’lı referansı, bu şahsın İsa Mesih ile olan bağlantısını daha da güçlendirmiştir.

Daha da ötesi, “asıldı” fiili çarmıha gerilmenin başka bir ifadesidir (bakınız Luka 23:39; Gal. 3:13). Yahudi aydın Joseph Klausner, şöyle yazmıştır: “Talmud, çarmıha gerilme olayını, Yahudi bilgelerin bu korkunç Roma idam şeklini sadece Roma mahkemelerinde gördükleri ve Yahudi hukuk sisteminde bir yeri bulunmadığı için, *asilma* olarak ifade etmektedir. Havarî Pavlus (Gal. iii. 13) ‘Ağaç üzerine asılan herkes lanetlidir’ (Yasa’nın Tekrari xxi. 23) ayetinin İsa ile bağlantısını açıklamıştır.” (Klausner, JN, 28)

Aynı zamanda, bu çarmıha gerilme olayının “Fisih bayramının arifesinde” gerçekleştiğinin referansı, Yuhanna 19:14 ile uyum içerisindedir (bu ifadeye, b. Sanh. 67a; y. Sanh. 7:16’da da rastlamaktayız).

Bu bilgelerin ışığında, bu metin açıkça İsa ve ölümünün tarihselliğini onaylamaktadır. Tanıklığını yaptığı bir başka olgu ise, Yahudi otoritelerin bu cezalandırma isindeki aktif rolleridir, ancak yazar, bu bireylerin bu eylemlerini haklı göstermeye çalışmaktadır. Dolaylı bir şekilde İsa’nın mucizelerinin gerçekliğini ortaya koymuş (bakınız: b. Sanh. 107b; t. Sabb. 11:15; b. Sabb. 104b.; b. Sota 47a) ancak, aynen İncil’in yazarlarının bahsetmiş oldukları gibi (Markos 3:22; Matta 9:34; 12:24), tüm bu mucizeleri bir büyücünün eylemleri ve sihirleri olarak açıklamaya çalışmıştır. (Klausner, IN, 23)

Bu Yahudi metnin arkasından, üçüncü yüzyılın sonlarına doğru yaşamış olan bir Ammora olan ‘Ulla, şu yorumda bulunmuştur: “Herhangi bir savunmanın onu gayet iyi bir şekilde müdafaa edebileceğine inanıyor musunuz? O bir aldatıcı idi ve Merhametli Tanrımız derki: ‘Onun canını bağışlamayın ve onları saklamayın.’ İsa için durum farklıydı, çünkü kendisi krallığa yakındı.” Bu cümle: “Krallığa yakındı”; ya İsa’nın soyunun Kral Davut’a dayandığının ya da Pilatus’un, İsa’yi kamçılanmaya ve çarmıha gerilmeye teslim etmeden önce ellerini yıkamasının bir sonucu olarak yazılmıştır.

2A. İsa ve Havarileri

İsa’nın çarmıha gerilmesi konusunda, geç dönemde yazılmış bir Talmud parçada, şu bilgelerin ifade edildiğini görmekteyiz: “Yesu’nun bes havarisi vardı: Mattai, Nakiaa Netzer, Buni ve Todah.” (b. Sanh. 107b) “Mattai”nin Matta’ya isaret ettiğini söylemekte zorlanmasak da, diğer isimleri İncil’deki havarilerin isimleri ile eşleştirmek daha zordur. İsa’nın bes adet havarisi olduğu iddiası ise, şu şekilde açıklanmaktadır: “Talmud’daki

Yohanan ben Zakkai ve Akiba gibi diger öğretmenler de bes adet öğrenciye sahip olarak anlatilmiştir.” (McDowell/Wilson, HWAU, 65) Aynı oranda kesin olan bir şey varsa, o da bu metnin açık bir şekilde Yahudi geleneginin İsa’yi haham olarak görmeleri ve öğrencileri olduğunu kabul etmeleridir.

3B. Bakire Dogan?

Talmud’da, İsa için, “Ben Pandera ya da Ben Pantere” ve “Jeshu ben Pandera” unvanları kullanılmıştır. Birçok uzman, *pandera*’nin bir kelime oyunu olduğunu ve Yunancadaki bakire anlamına gelen *parthenos* kelimesinin bir taklidi olduğunu düşünmektedir. Yahudi aydın Joseph Klausner, şu ifadelerde bulunmuştur: “Yahudiler devamlı bir şekilde Hristiyanların (Yunanca konuşan ilk Hristiyanların), İsa’yi ‘Bakirenin Oğlu’ olarak adlandırdığını duymuslardır ve bununla alay etmek için İsa’ya, Ben ha-Pantera, diğer bir anlamı ile ‘Panterin Oğlu’ takma ismini kullanmışlardır.” (Klausner, JN, 23)

Babil Talmud’unun bir başka bölümünde şu ifade yer alır, “R. Shimeon ben Azzai dedi ki [İsa hakkında]; ‘Kudüs’te üzerinde, İste o kişi bir zinacının gayri mesru çocuğudur, diye bir kaydın olduğu bir tomar buldum” (b. Yebamoth 49a; m. Yebam. 4:13). Aynı şekilde başka bir parçada sunları okumaktayız: “Annesinin ismi Miriam idi ve kadınların saçlarını yapardı. Onun için ‘kocasından ayrılmış olan’ derlerdi” (b. Sabb. 104b). Başka bir bölümde bize Meryem hakkında sunlar söylenmektedir; “prenseslerin ve valilerin soyundan olan, marangozlar ile fahişelik yapmıştır” (b. Sanh. 106a). Bu parça ise, Hristiyanların, İsa’nın annesinin bakire olduğuna dair olan inançlarının aksini ispatlamak için yapılmış bir denemedir (bakınız b. Sabb. 104b). “Prenseslerin ve valiler” ise, Luka’nın vermiş olduğu soy ağacı ile ilgili bir ifadedir, bu soy ağacı sayesinde bazı kilise babaları Meryem’in soyunu Kral Davut’a kadar bağlamışlardır (çr. “İsa için durum farklıydı çünkü kendisi krallığa yakındı” b. Sanh. 43a). “Marangozlar” iması ise, kuskusuz Yusuf ile ilgilidir (bakınız b. Sabb. 104b).

İddialarının devami ise şöyle gelişmektedir: Eğer Yusuf, İsa’nın babası değilse, o halde Meryem başka bir erkek tarafından hamile bırakılmıştır; bu durumda kendisi bir zinacıdır ve İsa onun gayri mesru çocuğudur. Yeni Antlaşma, yazıcıların ve Ferisilerin, İsa’ya karşı bu suçlamayı dolaylı yoldan yaptığını belirtmektedir. (Yuhanna 8:41)

Her ne kadar Yeni Antlaşma, bu suçlamaların asılsız olduğunu belirtse de, bu suçlamalar bizlere eski kiliselerin İsa’nın mucizevi doğumu hakkındaki Hristiyan bildirisinin, tepki doğurmuş olduğunu göstermektedir. Ancak burada dikkat etmemiz gereken nokta, bu tepkilerin hiçbir zaman İsa diye birisinin varlığını reddetmediğini, sadece O’nun ortaya koyduğu kavramları farklı bir şekilde yorumladığıdır. Klausner’in ifade ettiği gibi, “*Mishnah*’ın en son baskılarında şu ifade vardır: ‘R. Yehoshua’nın sözlerini desteklemek için’ (kendisi aynı *Mishnah*’da sunları söylemiştir: Gayri mesru kimdir? Ebeveynleri, Beth Din tarafından ölüme maruz bırakılmış herkes). Burada bahsedilen kişinin İsa olduğuna dair hiçbir şüphe kalmamıştır.”

4B. Josefus’un Tanıklığı (Testimonium)

“Josefus ben Mattathias (doğum tarihi M.S. 37/38, ölüm tarihi M.S. 100’den sonra)”, Profesör John P. Meier’in yazdığı gibi, kendisi Yahudi bir aristokrat, dini bir politikacı, Celile’de başlayan Roma karsısındaki Birinci Yahudi Ayaklanmasının (M.S. 66-73) asi birliklerin isteksiz komutanı, kurnaz bir taraftar, Flaviyan imparatorlarının himayesindeki Yahudi bir tarihçi ve tahmini bir Ferisî’dir. M.S. 67 senesinde Vespasiyan’a teslim olduktan sonra, Romalılara ayaklanmanın geri kalan kısmında arabulucu ve tercüman olarak hizmet etmiştir. Roma’ya getirildikten sonra, iki önemli eser olan *Jewish Wars* (Yahudi Savaslari)

(M.S. 77-78) ve *Antiquities of he Jews (Yahudilerin Eski Eserleri)* (c. M.S. 94) kitaplarını kaleme almıştır. (Meier, BR, 20, 22)

Flaviyus Josefus, imparatorun yakın çevresine girdi hatta kendisine Roma'li isim olarak, imparatorun ismi olan Flaviyus verilmiştir. Josefus onun Yahudi ismidir.

Yahudilerin Eski Eserleri isimli eserinde, araştırmacılar arasında tartışmalar açan bir pasaj vardır. Bu pasajda sunlar yazılıdır:

Bir zamanlar, bilge bir insan olan İsa -ki ona insan demek çok yerinde olmayabilir- çünkü, kendisi birçok mucizeyi gerçekleştirmiş ve gerçekleri hoşnutlukla öğretmiş olan birisidir. Bu kişi hem Yahudilerden hem de diğer uluslardan olan halklardan birçok kişiyi kendisine çekmiştir. O Mesih idi ve Pilatus, aramızdaki önemli din liderlerinin tavsiyeleri üzerine onu çarmlık cezasına hükmetti. Onu sevenler ilk basta onu terk etmediler, *çünkü kutsal peygamberlerin bunu ve onun hakkındaki on binlerce mucizeyi önceden bildirdiği gibi üçüncü günde onlara tekrar canlı olarak gözüktü.* Onun arkasından, Hristiyan olarak adlandırılan bu cemaatin günümüzde hâlâ soyu tükenmemiştir. (Antiquities, XVIII, 33, italik harfler eklenmiştir)

Ben, Testimonium diye bilinen bu pasaj hakkındaki uzmanların üzerinde tartıştığı artılarını ve eksilerini burada incelemeyeceğim. Bu tartışmalar hakkında daha fazla bilgi almak için, *He Walked Among Us* isimli kitabımın, 37'den 45'e kadar olan sayfalarını gözden geçirebilirsiniz. Bunun yerine benim belirtmek istediğim nokta, bu parçanın kızgınlık yaratmış olmasıdır, çünkü Hristiyan olmayan ve Yahudi olan Josefus, İsa hakkında Ortodoks bir Yahudi'nin asla onaylamayacağı ifadelerde bulunmuştur -örneğin İsa hakkında Mesih ibaresini kullanmıştır ve kutsal peygamberlerin bunu ve O'nun hakkındaki on binlerce mucizeyi önceden bildirdiği gibi, üçüncü günde tekrar canlı olarak gözüktüğünü söylemiştir.

Elimizdeki bu delil hakkında kendim düşünüp tasindikten sonra, yukarıda *italik* harflerle yazılmış olan kısımların Hristiyan kaynaklı eklemeler olabileceğini, çünkü metine açıkça yabancı olduğunu, ancak Testimonium'un, Josefus'un kolaylıkla doğrulayabileceği gerçekleri içermekte olduğu fikrine inanarak uzmanlar ile hemfikir olduğuma karar verdim. Meier'in ifade ettiği gibi:

Eger Testimonium'u italik harfleri dikkate almadan okursanız, düşünce akışının gayet açık ve düzenli olduğunu görürsünüz. Josefus, İsa'yi genel bir unvan olan "bilge insan" (sophos an'r, ya da *Ibrance khakham*) olarak adlandırmıştır. Josefus, arkasından bu genel unvanı (bilge insan), Greko-Roman dünyasının iki bileşeni olan mucizevi işler ve etkili öğretis ile "açıklama" sürecine girer. "Bilgeligin" bu iki açılı ifadesi, İsa'ya hem Yahudiler hem de yabancı uluslardan birçok öğrenci kazandırmıştır ve bir varsayım olarak -açık bir sebep olarak verilmemiş olsa da- bu büyük başarı, liderleri Pilatus önünde İsa'yi suçlamaya itmiştir. İsa'nın çarmlıktaki utanç verici ölümüne rağmen, O'nun eski taraftarları O'na olan sadakatlerinden ödün vermezler ve sonuç olarak da Hristiyan olarak adlandırılan bu cemaatin soyu tükenmez (not: yukarıdaki parça, İsa'nın ölümden sonra dirilmesinden bahseden kısımları çıkartıldığı zaman çok daha akıcıdır). (Meier, BR, 23)

Testimonium'dan birkaç bölüm sonra Josefus, İsa'dan, şehit edilmiş olan Yakup'un kardesi olarak bahsetmektedir. *Antiquities* XX, 9. 1'de Yüksek Rahip Ananus'un işlerini anlatmıştır:

Belirtmiş olduğumuz gibi, yüksek rahiplige atanmış olan genç Ananus, cesur bir mizaca sahipti ve özellikle cüretkârlığı ile bilinirdi; su ana kadar anlatmış olduğumuz gibi, tüm Yahudiler arasında yargılama konusunda en sert olan Sadukiler birliğinin takipçisi idi. Kendi

mizacina uygun bir davranisi sergileyen Ananus, Festus'un vefatından ve Albinus'un daha yolda olmasından faydalanarak hakimlerin Sanhedrin'ini (Ç.N.: Eski Musevi meclisi.) topladı ve onların önüne Mesih diye adlandırılan İsa'nın kardeşi olan Yakup'u ve birkaç arkadasını getirdi. Onların kanun çiğneyen kişiler olduğuna dair bir suçlama sunduktan sonra, onların taslanarak öldürülmesi hükmünü getirtti. (Bruce, NTDAATR, 107)

Yeshiva Üniversitesinde, klâsikler bölümünde görevli ve *Antiquities'lerin* Loeb baskısının tercümanı olan profesör Louis Feldman, su ifadede bulunmuştur; "Bu parçanın orijinallikinden çok azımız şüphe etmiştir" (Josefus, *Antiquities*, Loeb, 496). İsa hakkında verdiği "Mesih diye adlandırılan" referansı, eğer Josefus kendi *Antiquities'lerinde* İsa hakkında daha derin bir bilgi sunmadıysa, hiçbir anlam ifade etmemektedir. Bu ise, belirgin Hristiyan iç değerlemeleri hariç, *Antiquities'lerdeki* daha kapsamlı ve daha eski bir şekilde ele alınmış olan konuların hakikiliği konusunda bir başka isarettir.

Sonuç olarak, büyük bir birinci asır Yahudi tarihçisi olan, İsa'nın yaşamından ve çarşıya gerilmesinden yaklaşık elli sene sonra yazan Josefus, İsa'nın, Kilisenin bir hayal ürünü olmadığına, tam aksine gerçek bir tarihsel şahsiyet olduğuna tanıklık etmektedir.

3A. İSA'NIN TARİHSELLİĞİ ÜZERİNE HİSTİYAN KÖKENLİ KAYNAKLAR

1B. Yeni Antlaşma Öncesi İnanç Açıklamaları

İlk Hristiyanlar, İsa'nın yasadığına, öldüğüne, ölümden dirildigine ve dirilisten sonra birçoklarına görüldüğüne dair olan tanıklıklarının bedeli olarak ya hayatlarını vermişler ya da çok büyük zulüm çekmişlerdir. İlk Hristiyanların bu olayların gerçekten gerçekleştiğine dair tanıklıkları yüzünden kazanacakları bir şey olmamasına rağmen kaybettikleri çok şey vardı. Bundan dolayı, onların tanıklıkları çok değerli tarihsel kaynaklardır.

Yeni Antlaşma'nın yapıtlarına kaydedilmiş olanlardan yola çıkarak Kutsal Kitap uzmanları, onların inandıklarının en azından ilk Hristiyan inanç açıklamalarını oluşturduğunu ve Yeni Antlaşma'nın kitaplarına kaydedilmeden önce ağızdan ağza yıllar boyunca aktarıldıklarını tespit etmişlerdir.

Apologit olan Gary Habermas, bu onaylayıcı ifadeler hakkında su açıklamaları yapmıştır: "M.S. 30-50 seneleri arasında İsa hakkında yazılmış raporları ele alırsak ve gerçekçi bir bakış açisiyle bakarsak, bu inanç açıklamaları hem Yeni Antlaşma öncesi döneminden kalan tek materyallerdir hem de İsa'nın hayatı hakkındaki elimizdeki en eski kaynaklardır." (Habermas, VHCELJ, 119)

The Verdict of History isimli kitabında Habermas, Yeni Antlaşma'nın içerisine yerleşmiş olan bazı inanç açıklamalarına odaklanmıştır:

- Luka 24:34: "Bunlar, 'Rab gerçekten dirildi, Simun'a görünmüş!' diyorlardı." Joachim Jeremias ve onun "Paskalya Bayramı: En Eski Gelenek ve En Eski Tefsir" isimli yazısı hakkında Habermas sunları yazmıştır; "Jeremias, Luka'nın, İsa'nın dirilişi ve Petrus'a görünüşü hakkında yazdığı Luka 24:34 nolu ayeti, 1. Kor. 15:5'den daha eski olarak kabul etmiştir ki bu görünüşten sonraki (dirilisten sonraki) tanıklıklar içerisindeki en eski tanıklık olmaktadır." (Habermas, IELT. 122)
- Romalılar 1:3, 4: "Bedence Davut'un soyundan doğan Rab'bimiz İsa Mesih'in, kendi kutsal ruhu sayesinde ölümden dirilişiyle, Tanrı'nın Oğlu olduğu kudretle ilân edildi." Habermas, bu ayet hakkında sunları söylemiştir:

Romalılar 1: 3 ve 4, İsa'nın, Davut'un soyundan gelmesi ve Tanrı'nın Oğlu olması arasındaki karşılaştırmaların yapıldığı cümlelerin paralelliklerinin de

gösterdiği gibi Pavlus, inanç açıklaması öncesinde yazılmış, eski ayetlerdir. Belirli bir zamanda ve yerde doğmuş olan İsa, ölümden dirilmiştir. Bu imana göre İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu, Mesih ve ölümden dirilişi ile doğruluğu kanıtlandığı gibi, Rab olduğu ilân edilmektedir. (Oscar) Cullman, bu önemli inanç açıklaması niteliğindeki ilân edilmenin içerisine kurtuluşu ve İsa'nın son ve en büyük yüceliğini de dahil etmiştir. Üç ana Hristiyan prensibini ve İsa'nın bazı işlerini de içeren bu kapsamlı ifade, hem İsa Mesih'in doğasının açıklanışının en eski şekillerinden bir tanesidir, hem de İsa'nın ölümden dirilmesi ile doğruluğu ispatlanan bu teoloji ile bağlantılı bir inanç açıklamasının motifini barındırır. (ç.r.f. Elçilerin İşleri 2:22). (Habermas, VHCELJ, 123)

- Romalılar 4:24, 25: “Aklanmış sayıldı” sözü, yalnız onun için değil, aklanmış sayılacak olan bizler, yani Rab’imiz İsa’yi ölümden diriltiren Tanrı’ya iman eden bizler için de yazıldı. İsa suçlarımız için ölüme teslim edildi ve aklanmamız için diriltildi.” Kutsal Kitap elestirmeni olan Rudolf Bultmann bile, bu ifadenin “açıkça Pavlus’dan önce var olduğuna ve ona da en eski bir elçisel Hristiyan geleneği olarak” ulaştırıldığına inanmaktadır. (Bultmann, TNT, 82)
- Romalılar 10:9, 10: “İsa'nın Rab olduğunu ağızla açıkça söyler ve Tanrı'nın O'nu ölümden dirilttiğine yürekten iman edersen, kurtulacaksın. İnsan yürekten iman etmekle aklanır, imanını ağızla açıklamakla da kurtulur.”

İlk kiliselerde bu inanç ikrarı, imanlılar tarafından vaftiz oldukları anda söylenmekteydi. Bu ikrar, İsa'nın ölümden dirilmesinin tarihsel gerçekliğine, O'nun Rab'liğine ve kurtuluşun güvence altına alınmışlığına olan inanca dayanmaktaydı. (Habermas, VHCELJ, 123; Martin, WEC, 108; Martin, DPHL, 192)

- 1. Korintliler 11:23-26: “Size ilettiğimi ben Rab'den öğrendim. Ele verildiği gece Rab İsa eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve şöyle dedi: ‘Bu sizin uğrunuza feda edilen benim bedenimdir. Beni anmak için böyle yapın.’ Aynı şekilde yemekten sonra kâseyi alıp şöyle dedi: ‘Bu kâse benim kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır. Bunu her içtiğinizde beni anmak için böyle yapın.’ Bu ekmeği her yediğinizde ve bu kâsedan her içtiğinizde, Rab'bin gelisine dek Rab'bin ölümünü ilân etmiş olursunuz.” Habermas sunları söylemiştir:

1. Kor. 11 :23’de Pavlus’un ilettikleri, sinoptik İncil (İncil’in ilk dört kitabı) kaynaklarından bağımsız materyaller üzerine kurulmuş sabit bir geleneği sunmaktadır. Jeremias, özellikle Pavlus’un kullandığı “aldı” kelimesine işaret ederek, bunun tipik bir Pavlus kelimesi olmadığını, ancak aktarılan bu geleneğin, “hahamların kullandığı teknik bir terim” ile iletilmiş olduğunu belirtmektedir. Bunlara ek olarak, Pavlus’un tipik terimlerinden olmayan başka ifadelerde mevcuttur; “ele verildiği”, “şükredip” ve “bedenimdir” gibi terimler (11:23, 24). Bu ifadeler, bu bilginin daha eski bir bilgiye dayandığının diğer işaretleridir. Aslında Jeremias, bu materyalin “çok eski dönemde; henüz Pavlusvari bir inanç açıklaması oluşmadan” önce, açık ve seçik bir şekilde ifade edildiğini iddia etmektedir. Pavlus aslında bu “geleneğin, İsa'nın kendisinden bu güne dek hiç bozulmadan geldiğini” bizlere göstermiştir. (Habermas, VHCELJ, 121)

- 1. Korintliler 15:3-5: “Aldığım bilgiyi size öncelikle ilettim. Söyle ki, Kutsal Yazılar uyarınca Mesih, günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi. Kefas'a, sonra Onikilere görüldü.”

Kutsal Kitap âlimi olan Ralph Martin, bu parçayı Pavlus'un yazılarından daha önce yazılmış “bir inanç açıklaması formülü” olarak “damgalayan” birkaç “belli edici işaretlerden” bahsetmektedir:

Inanç açıklamasının tüm üyelerini, ortaya dört adım çıkartmaktadır (3., 4. ve 5. ayetlerde). Kullanılan kelimeler, ender kullanılan, sıra dışı kelimelerdir ve Pavlus tarafından bir daha hiç kullanılmamıştır. Bölümün giriş cümlesi, bizlere Pavlus'un süphesiz elçiliğinin ilk devrelerinde Kudüs, Antakya ve Sam'da ki kiliseler ile olan bağları vasıtası ile “aldığı” bilgiyi, takip eden cümlelerde bizlere aktardığını bildirmektedir. Ve burada da, Korint kilisesine, kendisinin kutsal bir gelenek olarak aldığı bilgiyi iletmektedir (1. Korintliler xi, 23'de kullandığı teknik ifadelerin aynalarını kullanarak). Bu parçanın geçmişi, Pavlus'dan önce yazılmışlığı ve inanç açıklaması şeklindeki orijini hakkında ortaya atılan durum, bu bölümün 11. ayeti ile perçinlenmiştir. Bu ayette Pavlus, kendi ifadesinin aslında, bütün Havarilerin ortak beyanati olduğunu söyler: “Gerek benim yaydığım, gerek diğer elçilerin yaydığı ve sizin de iman ettiğiniz bildiri budur.”

Metnin içerisinde bulunan bazı ipuçları, bizlere 1. Korintliler xv, 3' ün Yunancaya, Aramiceden tercüme edilmiş bir parça olduğunu göstermektedir. Bu ipuçları arasındaki en açık olanları, Petrus'un isminin Sami dili formu olan Kefas olarak verilmiş olması ve Eski Antlaşma ayetlerine yapılmış olan çift referanstır. Telkin gücü yüksek olan Profesör Jeremias, bu ayetleri, Yahudi-Hristiyan milieu'sunda ortaya çıktığı tezini ortaya atmıştır ve daha yakın bir tarihte, İskandinavyalı bir uzman, Hristiyan inanç açıklamasının bu kısmının eski Filistin Kilisesi tarafından oluşturulduğu teorisini önermiştir. “Kudüs'teki havariler tarafından belirlenmiş bir logos (inanç ifadesi) adıyla hareket edilmiştir” demistir. Eger bu iddia gerçek ise, bu parçanın kilisenin en eski günlerine dayandığı ortaya çıkar ve gerçektir. Aynen E. Meyer'in ifade ettiği gibi, “Hristiyan Kilisesinin en eski var olan dokümanıdır.” İsa Mesih'in ölümünden hemen sonraki İbrani-Hristiyan yakınlığı, öğretilerine kadar uzanmaktadır ve Luka xxiv, 25-27, 44-47'de bulunan, ölümden diriliş sonrasında ortaya çıkardığı sonuçların bilgisini ve yankılarını da dahil etmektedir. (Martin, WEC, 57-59)

- Filipililer 2:6-11: “Mesih, Tanrı özüne sahip olduğu halde, Tanrı'ya esitliği simsiki sarılacak bir hak saymadı. Ama yüceliğinden soyunarak kul özünü aldı ve insan benzeyişinde doğdu. İnsan biçimine bürünmüş olarak ölüme, çarmıh üzerinde ölüme bile boyun eğip kendini alçalttı. Bunun için de Tanrı, O'nu pek çok yükseltti ve O'na her adın üstünde olan adı bağışladı. Öyle ki, İsa'nın adı anıldığında göktekiler, yerdekiler ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı'nın yüceltilmesi için İsa Mesih'in Rab olduğunu açıkça söylesin.”

Uzmanlar bu metni, hem insan hem Tanrı olan gerçek İsa'yi açıkça ikrar eden, Pavlus'dan önce ortaya çıkmış bir ilâhi olarak tanımlamışlardır. (Habermas, VHCELJ, 120; Martin, WEC, 49, 50)

Bu Yeni Antlaşma öncesi inanç açıklamaları kilisenin, İsa Mesih'in; günahsız Tanrı-insan olan, yaşamış olan, ölmüş olan, ölümden dirilmiş olan ve agziyle O'nun Rab olduğunu ikrar edip, Tanrı'nın O'nu ölümden dirilttiğine iman edenlerin kurtuluşu için yücelik içinde yukarı alınan olduğuna dair inancının en eski tanıklıklarını sunmakta olduğu açıktır.

- 1. Timoteos 3:16: “Kuskusuz, Tanrı yolunun sirri büyüktür.
O, bedende görüldü,
Ruh'ça doğrulandı,
Meleklerce görüldü,
Uluslara tanıtıldı,
Dünyada O'na iman edildi,
Yücelik içinde yukarı alındı.”

Bu ayet de Pavlus'un yazılarından önceden gelen ve tapınma esnasında söylenmiş olan Mesih'e adanmış bir ilâhidir. (Martin, WEC, 48, 49)

- 1. Timoteos 6:13-14: “Her şeye yaşam veren Tanrı'nın ve Pontius Pilatus önünde yüce inanca tanıklık etmiş olan Mesih İsa'nın huzurunda...”

Habermas'a göre, bu parçada “eski bir gelenekselmiş inançtır, hatta olası bir kapsamlı Hristiyan inanç açıklamasının bir parçasıdır.” Habermas, uzman Vernon Neufeld'in, “İsa'nın tanıklığı, büyük bir olasılıkla, O'nun, Pilatus'un kendisinin Yahudilerin Kralı olup olmadığına dair sorusuna verdiği onaylayıcı cevaptır” diyerek işaret ettiği noktaya dikkatimizi çekmektedir. (bakınız Markos 15:2) (Habermas, VHCELJ, 122)

- 2. Timoteos 2:8: “Yaydığım müjdede açıklandığı gibi, Davut'un soyundan olup ölümden dirilmiş olan İsa Mesih'i hatırla.”

“Burada İsa'nın, Davut'un soyundan olması ile ölümden dirilmesinin mukayese edilmesi, İsa'yi geçmiş ile ilişkilendirmeye ait eski Hristiyan tutkusunu bizlere tekrar göstermektedir.” (Habermas, VHCELJ, 120)

- 1. Petrus 3:18: “Nitekim Mesih de bizleri Tanrı'ya ulaştırmak amacıyla doğru kişi olarak doğru olmayanlar ugruna, günahlar için kurban olarak ilk ve son kez öldü. Bedence öldürülmüş, ama ruhça diriltilmiştir.”

Bu eski geleneksel inanç, İsa'nın, Günahsız Mesih olarak çarmih üzerindeki tarihi ölümü ile tarihsel ölümden diriliş olayını, birbirine bağlayan günahkârları Tanrı'ya getirmesi anlamında bağlanmıştır. (Habermas, VHCELJ, 122)

- 1. Yuhanna 4:2: “İsa Mesih'in beden alıp bu dünyaya geldiğini kabul eden her ruh Tanrı'dandır. Tanrı'nın Ruhunu bununla tanıyacaksınız.”

Bu ayette kısa ve öz bir biçimde, Yuhanna yazilari öncesi döneminden kalma, Isa Mesih'in tarihte yasamis, etten ve kemikten bir insan olduguna dair bir dogrulamadir. (Habermas, VHCELJ, 120)

Bu eski inanç açıklamalari üzerine derin düşününce Habermas, Isa'nin dogumundan, yücelik içinde göklere alınmasina kadar olan zaman dilimi hakkında, Isa için yapilmis tam on yedi adet tarihsel iddiayi tespit etmistir:

Her ne kadar bu eski inanç açıklamalari Mesih'in teolojik unsurlari ile ilgilenmis olsalar da, kesinlikle Isa'nin hayatindaki olaylar hakkında elimizdeki en eski bilgileri de sunmaktadirlar. Bizlere su bilgiler verilmektedir:

(1) Isa, gerçekten insan bedeni ile dogmustur (Filip. 2:6; 1. Tim. 3:16; 1. Yuh. 4:2). (2) Davut'un soyundan ve ailesinden gelmistir (Rom. 1:3, 4; 2. Tim. 2:8). (3) Vaftiz olmustur (Rom. 10:9). (4) O'nun sözü vaaz edilmistir. (5) İnsanlar, O'nun mesajina inanmislardir (1. Tim. 3:16). Hayatinda gerçekleşen belli basli olaylari disinda, su konularda da bilgilendirilmekteyiz: (6) Ihanete ugradigi gece, (7) aksam yemegine katilmistir. (8) Yemekten önce Tanri'ya sükmretmistir, (9) ekmek ve sarabi paylasmistir, (10) bunu da, günah ugruna feda edilecek olan bedeni olarak ilân etmistir (1. Kor. 11:23). (11) Daha sonra Isa, Pilatus önüne çıkartilmis ve iyi bir itirafta bulunmustur, (12) bu itiraf, O'nun, Yahudilerin Krali olma kimligi ile alâkalidir (1. Tim. 6:13). (13) Daha sonra, günahsiz yasamina ragmen (1. Pet. 3:18), (14) Isa, insanligin günahi için öldürülmüştür (1. Pet. 3:18; Rom. 4:25; 1. Tim. 2:6). (15) Öldükten sonra ölümden dirilmistir (Luka 24:34; 2. Tim. 2:8). (16) Bu olay, Isa'nin daha önce bildirilmis olan kisiliginin ve mesajinin dogrulugunu onaylamistir (Rom. 1:3, 4; 10:9, 10). (17) Ölümden dirildikten sonra, Isa yücelik ve kudretle gökyüzüne alınmistir (1. Tim. 3:16; Filip. 2:6). (Habermas, VHCELJ, 121, 123, 124)

Bu Yeni Antlasma öncesi inanç açıklamalari kilisenin, Isa Mesih'in; günahsiz Tanri-insan olan, yasamis olan, ölmüs olan, ölümden dirilmis olan ve agziyla O'nun Rab oldugunu ikrar edip, Tanri'nin O'nu ölümden dirilttigine iman edenlerin kurtulusu için yücelik içinde yukari alinan olduguna dair inancinin en eski tanikliklerini sunmakta oldugu açıktir. Daha da ötesi, yukarida belirtildigi gibi, bu inanç açıklamalari bir çogu Isa'nin kendi sözlerine ve havarilerin kendi tanikliklerine kadar takip edilebilmektedir. Bu inanç açıklamalari sadece çok erken tarihlere dayanmamakta, ayni zamanda Isa'nin dünyadaki hayatina gözleri ile tanik olanlari tanikliklerine dayanmaktadır.

Yeni Antlasma'nin yirmi yedi kitabi Isa Mesih'in tarihselligini ilân eder, onaylar ve sik sik dogrular. Daha önceki bölümlerde ben, bu kitaplarin tarihsel geçerliliğini sizlere ispatladigima göre, bu kitaplar, Isa'nin gerçekten yasadigi hatta hâlâ yaşamaya devam ettiği konusundaki tanikliklari bizlere belirgin ve reddedilemez deliller sunmaktadır.

2B. Yeni Antlasma Metinleri

Yeni Antlasma'nin yirmi yedi kitabi, Isa Mesih'in tarihselligini ilân eder, onaylar ve sik sik dogrular. Daha önceki bölümlerde ben, bu kitaplarin tarihsel geçerliliğini sizlere ispatladigima göre, bu kitaplar Isa'nin gerçekten yasadigi hatta hâlâ yaşamaya devam ettiği konusundaki tanikliklari bizlere belirgin ve reddedilemez deliller sunmaktadır.

Tarihçi ve hukuk uzmanı olan John Montgomery'nin, bu konuda bir benzeri olmayan açıklamasına sasirmamak lazımdır; "tarihçiler ilk olarak ve her seyden önce sunu bilirler, Yeni Antlasma metinleri, Isa hakkında en dogru portreyi vermeye muktedirdir. Ve tarihçi bilir ki, bu portre kisisel dileklere, felsefi önceden varsayımlarla ya da kelime oyunları ile rasyonelize edilemez." (Montgomery, HC, 40)

3B. Havarilerden Sonraki Yazarlar

Isa'nın tarihsel dogasi hakkında Havarileri takiben, siradaki en kapsamlı Hristiyan kaynaklar, havarilerin ayak izlerini takip eden kisilerin yazlarında bulunmaktadır. Bu yazarların bazıları kilise liderleri, bazıları öğretmenler, bazıları da inanç savunucularıdır. Bu kisilerin hepsi, Kutsal Yazılar'da önceden bildirildiği ve Havarilerin öğrettikleri gibi, Isa'nın insan bedeni almış, Tanrı'nın Oğlu olduğuna iman etmişlerdir.

Asagıda, bu kisilerin Isa Mesih'in tarihselliği hakkında yazdığı, daha özellikli referans yazılarından örnekler verilmiştir.

Davut'un soyundan gelmiş olan, Meryem'den doğmuş olan, gerçekten doğmuş, yemek yemiş ve içmiş olan, göklerdekilerin, dünya üzerindeki ve dünya altındaki gözleri önünde Pontius Pilatus tarafından gerçekten idam edilen; daha da ötesi, hakikatten ölümden diriltelen, Babası tarafından diriltelen, aynı şekilde O'na iman eden bizleri de diriltecek olan Isa Mesih.

– IGNATIYUS

1C. Romalı Klement

Klement, birinci yüzyılın sonlarına doğru Roma'daki kilisenin başpiskoposu olmuştur. Korint'deki kilisede, kilise liderleri ve tebaası arasında çıkan bir tartışmayı çözümlenmek için, Korintliler isimli bir mektup kaleme almıştır. Bu eserde Klement sunları söylemiştir:

Havariler, bizler için Müjde'yi Rab'bimiz Isa Mesih'ten almışlardır; Isa Mesih, Tanrı tarafından bizlere gönderilmiştir. Yani, Isa Mesih Tanrı'dandır ve Havariler de Isa Mesih'tendir. İkisi de, bu durumda Tanrı'nın düzeni önceden belirlenmiş plânları doğrultusunda gerçekleşmiştir. İlk başta suçlama altında kalmalarına rağmen, Isa Mesih'in ölümden dirilmesine olan güven, Tanrı'nın Sözü'ne olan tüm iman ve Kutsal Ruh'un eksiksiz güvencesi ile hiç vakit kaybetmeden Tanrı'nın Krallığının geleceğinin müjdesi ile öne çıkmışlardır. Şehirlerde ve tasrada vaaz ettikten sonra, Kutsal Ruh tarafından da onaylanan elde ettikleri ilk ürünleri, sizlerin de inanmanız gereken piskoposluk ve diyakonluk görevlerine atamışlardır. (Corinthians, 42)

Diğer kısımlar bir yana, bu metin; Müjde'nin mesajının tarihte var olmuş ve Tanrı tarafından gönderilmiş Isa isimli şahıstan geldiğini ve bu mesajın gerçekliğinin, O'nun ölümden dirilmesi ile ispatlandığını onaylamaktadır.

2C. Ignatius

Roma'daki idamına gitmekte olan Antakya baskoposu Ignatius, altisi degisik kiliselere ve bir tanesi de yakin dostu olan Polikarp'a olmak üzere toplam yedi mektup kaleme almıştır. Isa'nin tarihselliği hakkında Ignatius'un yaptığı üç referans, diger ifadelerine özellikle uymakta ve karakteristigini oluşturmaktadır:

- “Davut'un soyundan gelmiş olan, Meryem'den doğmuş olan, gerçekten doğmuş, yemek yemiş ve içmiş olan, göklerdekilerin, dünya üzerindeki ve dünya altındaki gözleri önünde Pontius Pilatus tarafından gerçekten idam edilen; daha da ötesi hakikatten ölümden diriltelen, Babası tarafından diriltelen, aynı şekilde O'na iman eden bizleri de diriltecek olan Isa Mesih.” (Trallians, 9)
- “Bedensel olarak gerçekten Davut'un soyundandır, ancak Tanrı'nin isteği ve kudreti doğrultusunda Tanrı'nin Ogludur, Bakireden doğmuştur ve tüm doğruluğun onda tamamlanması için Yahya tarafından vaftiz edilmiştir, bizlerin günahlari için Pontius Pilatus ve bölge krali Hirodes tarafından bedeni çarmiha gerilmiştir (bunun meyveleri ise biziz, yani O'nun en fazla kutsanmış olan sevgisi); ki O'nun yeniden dirilmesi ile çağlar boyunca düsmeyecek bir bayrak dikilsin.” (Smyrneans, 1)
- “Pontius Pilatus'un valiligi zamanında gerçekleşmiş olan doğum, ölüm ve ölümden dirilme konularında tamamen emin olun; çünkü tüm bunlar gerçektir ve kesinlikle umudumuz olan Isa Mesih tarafından gerçekleştirilmiştir.” (Magnesians, 11)

Hristiyan gelenek öğretislerinin Petrus'un, Pavlus'un ve Yuhanna'nin öğrencisi olarak tanımladığı Ignatius, açıkça hem Isa'nin gerçekten yaşadığına hem de O'nun kim olduğu hakkında havarilerin söylediği her şeye ikna olduğunu görmekteyiz. (McDowell/Wilson, HWAU, 79)

3C. Kuadratus

Havarilerin öğrencisi ve Atina'daki kilisenin baskoposu olan Kuadratus, en eski inanç savunucularından birisidir. Kilise tarihçisi Eusebiyus, Kuadratus'un, Roma İmparatoru Hadrian'a (c. M.S. 125) yaptığı inanç savunmasından birkaç satiri bizlere aktarmıştır: “Kurtaricimizin yaptığı işler hepinizin gözleri önünde gerçekleşmiştir ve olanların hepsi gerçek mucizelerdir; iyileşmiş olanlar, ölümden dirilenler, sadece iyileşme veya dirilme esnasında görülen kişiler değil, her zaman yanınızda olanlardır. Bu kişiler, sadece Rab'bimiz dünyada iken değil, dünyadan gittiği zaman da uzun süre yaşamayı sürdürmüşlerdir. Bu kişilerden bazıları, bizlerin zamanına kadar hayatta kalmışlardır.” (Eusebiyus, IV:III)

Habermas, Kuadratus'un, Isa'nin gerçekten var olduğunu ispatlamak için, O'nun mucizelerinin tarihselliginden faydalandığı yorumunu yapmıştır: “(1) Isa'nin mucizelerinin gerçekliği ile ilgilenen bir insanın bunu kontrol etmesi mümkündür, çünkü bu mucizeler halkın gözü önünde gerçekleşmiştir. Mucizelerin türüne göre, bazı kişiler (2) sağlığına kavuşmuş, (3) bazıları ise ölümden dirilmiştir. (4) Bu mucizelerin gerçekleşmesine şahit olmuş kişiler mevcuttur. (5) Isa, 'dünyadan ayrıldığı' zaman iyileşenler veya ölümden dirilenlerin çoğu hayatta idi ve Kuadratus'un zamanına kadar yaşamış olanlar mevcuttur.” (Habermas, VHCELJ, 144)

4C. Barnabas'in Mektubu

Bu mektubu kimin yazdığı bilinmemektedir. Mektupta Barnabas ismi geçmemektedir. Kutsal Kitap uzmanları bu mektubun Barnabas tarafından kaleme alındığını reddetmektedirler. Habermas, “bu mektubun yazılıs tarihinin çok degişken” olduğuna işaret etmekte, bu tarihten “birinci yüzyilin sonu ile ikinci yüzyilin ortaları ya da genel olarak kabul edilmiş tarih olan M.S. 130-138” olarak bahsetmektedir (Habermas, VHCELJ, 145). Bu mektup, daha önce

alinti yaptigimiz kaynaklardaki, gerçek olduklari iddia edilen olaylarin hepsini dogrulamaktadır. Bu mektubun 5. kisminda sunlari okumaktayiz:

Ölümü yenebilecegini ve ölümden dirilebilecegini ölüme katlanarak gösterdi, bunu da kendi bedeninde ilân etti; bu gerçeklesirken ayni zamanda atalara verdigi sözün karsiligini ödedi ve Kendisi için yeni insanlari hazirlaması, dünyada iken ölümden dirilme araciligi ile yargiyi Kendisinin getirecegini göstermektedir. Bundan daha da ötesi, Israil hakkında vaaz verdi ve öğretti, birçok mucize yaptı ve harika isler gerçeklestirdi ve Israil'i çok sevdi. Ve Müjde'sini ilânedecek, Kendisinin olacak havarilerini seçerken, dogrulari degil, günahkârlari çağirmaya geldigini göstermek için, her türlü günah üzerinde günahkâr olanlari seçti. Arkasından, Kendisini Tanrı'nin Oglu ilân etti.” (McDowell/Wilson, HWAU, 82, 83)

7. Bölümde, yazar sunlari söylemiştir, “Daha da ötesi, O’nu [Isa] çarmiha gerdikleri zaman, O’na içmesi için sirke ve öd verdiler.” (McDowell/Wilson, HWAU, 83)

5C. Aristides

Aristides, ikinci yüzyil Hristiyan inanç savunucusu ve Atina'nin filozofudur. Eserleri on dokuzuncu yüzyilin sonuna kadar kayip iken, bu yüzyilda üç farklı versiyon da keşfedilmiştir: Ermenice, Süryanice ve Yunanca. Hristiyanlık inancı savunmasını, M.S. 138 ve M.S. 161 seneleri arasında hüküm sürmüş olan Roma İmparatoru Antoniyus Piyus'a hitaben yapmıştır. Bu eserin bir kısmında Aristides, İsa Mesih'i şöyle tarif etmiştir:

... en yüce olan Tanrı'nin Oglu, Kutsal Ruh tarafından açıklanan, gökyüzünden gelen, İbrani bir Bakire'den doğan. Bakire'den aldığı bedeni ile kendisini insan doğasındaki Tanrı'nin Oglu olarak açıkladı. İyiliği ile mutlu haberi duyurarak, tüm dünyayı hayat veren vaazları ile kazandı.. On iki havari seçti ve tüm dünyaya uzlaşmacı, aydınlatıcı gerçeği öğretti. Yahudiler tarafından çarmiha gerildi ve çiviler ile bedeni delindi; ölümden dirildi ve gökyüzüne yükseldi. Havarilerini tanrisal mucizelerle ve bilgelikle donatıp, tüm dünyaya gönderdi. Onların öğretisi bu güne değin çiçek açtı ve meyve verdi ve tüm dünyayı aydınlanmaya çağırdı. (Carey, “Aristides,” NIDCC, 68)

Bu yüzden, O çarmiha gerildikten sonra neredeyse O'nu tanıyanların hepsi O'nu terk ettiler, O'nu reddettiler; ve arkasından O ölümden dirildiği ve onlara gözüktüğü zaman ve onlara zamanında bildirilmiş olan peygamberliklerin hepsinin gerçekleştigini öğrettiği an onlar, O'nun göğe alınısını seyrederken ve iman ederken ve göklerden O'nun tarafından üzerlerine gönderilen gücü alıp, uluslara gittiler ve iste bunları öğrettiler ve onlara havariler denildi.

- SEHİT YUSTİN

6C. Sehit Yustin

“Sehit Yustin'in eski Hristiyan inanç savunucuları arasında en iyilerinden bir tanesi olduğu, Kutsal Kitap uzmanlarının hemfikir oldukları bir konudur.” (Bush, CRCA, 1) M.S. 100 senesinde doğmuş, M.S. 167 senesinde inancından dolayı kirbaçlanıp, kellesi vurulmuştur. Tahsilli bir kişi olan Yustin, kendi döneminin önde gelen felsefe akımları olan

Aristotelianizm, Eflatunizm ve Platonizm dallarında söz sahibi idi. (Carey, “Justin Martyr,” NIDCC, 558) Hristiyan olduktan sonra (c. 132) “Yustin, Roma’daki kendi özel okulunda Hristiyanlık felsefesi profesörü olmuştur. Kendisi din görevlisi olmadığı için okulunu evinde oluşturdugu düşünülmektedir. Roma İmparatorluğu içinde yoğun seyahatlerde bulunmuş, kendisini öğretme ve müjdecilik hizmetlerine adamıştır.” (Bush, CRCA, 3)

Birçok yazısında Yustin’in iman üzerindeki fikrini, Yeni Antlasma metinleri ve bu metinlerin naklettikleri olayların bağımsız kaynaklardan doğrulanmaları üzerine kurdugunu görmekteyiz. İsa Mesih hakkındaki bilgilerin doğruluğu hakkında yazdığı yazılardan bazı seçmeler aşağıdadır:

- “Şimdi, Yahudilerin diyarında bir köy vardır, bu köy, Kudüs’ten otuz bes ok atımı uzaklıktadır. İste, Yahudiye’de ki ilk bölge yöneticiniz olan *Cyrenius*’un emri ile yapılan vergi kayıtlarından denetleyebileceğiniz gibi, İsa Mesih bu köyde doğmuştur.” (*First Apology*, 34)
- “O’nun doğduğu anda, Arabistan’dan gelen yıldızbilimciler, O’na tapındılar. Yıldız bilimciler ilk önce, o zamanlar sizin yörenizde yönetici olan Hirodes’e gitmişlerdi.” (*Dialogue with Trypho*, 77)
- “O’nu çarمیha gerdikleri, çivileri çaktıkları, ellerini ve ayaklarını deldikleri zaman; O’nu çarمیha gerenler, O’nun kiyafetlerini kendi aralarında bölüştüler, hepsi kendi sahip olacağı parçalar için kura çekti ve kura sonucuna göre sahip olduğu kiyafeti aldı.” (*Dialogue with Trypho*, 97)
- “Bu yüzden, O çarمیha gerildikten sonra neredeyse O’nu tanıyanların hepsi O’nu terk ettiler, O’nu reddettiler; ve arkasından, O ölümden dirildiği ve onlara gözüktüğü zaman ve onlara zamanında bildirilmiş olan peygamberliklerin hepsinin gerçekleştiğini öğrettiği an onlar, O’nun göge alınısını seyrederken ve iman ederken ve göklerden O’nun tarafından üzerlerine gönderilen gücü alıp, uluslara gittiler ve iste bunları öğrettiler ve onlara havariler denildi.” (*First Apology*, 50)
- “İsa Mesih aranızda (Yahudilerin) iken, en azından kendisi ölümden dirildikten sonra, kötü işlerinizden tövbe etmenizi tesvik etmek için Yunus peygamberin belirtisini göstereceğini söyledi... ancak sizler, O’nun ölümden dirildiğini öğrendikten sonra tövbe etmediniz, aksine daha önce belirttiğim gibi, ‘bizlerin çarمیha gerdigi, ancak çarمیhtan indirildikten sonra havarilerinin mezarından gece bedenini çaldığı ve şimdi de insanların ölümden dirilip, gökyüzüne yükseldi diye iddia ettikleri, Celileli bir yalancı olan İsa isimli şahıstan, tanrısız ve kanunsuz sahte bir din türemistir’ diye bir iddiada bulunmak için dünyanın dört bir yanına seçtiğiniz ve atadığınız kişileri gönderdiniz.” (*Dialogue with Trypho*, 108)

7C. Hegesippus

‘Eusebius, Hieronymus... Hegesippus’un, havarilerin zamanına yakın bir tarihte yaşadığını söylemiştir. Eusebius ise Hegesippus’un bir Yahudi olduğunu ve çalışmalarının ‘Yasam Öyküleri İsimli bes adet kitaptan oluştuğu sonucuna varmıştır.’” (Williams, NIDCC, 457) Bu yasam öyküleri, Eusebius’un eserleri içinde hayatta kalmayı başarmışlardır. Bu eserler bize, Hegesippus’un yoğun bir şekilde seyahat ettiğini ve “havarilerden, hedef kitlesine iletilen, İsa hakkındaki hikâyenin gerçekliğini ortaya çıkarmak niyetinde olduğunu göstermektedir.” Bu niyetine, Korint’de ki sorunlu kilisede bile ulaşmıştır. Eusebius’un alinti yaptığı gibi: “Korint Kilisesi, Primus baskopos olana kadar doğru bir doktrinde ilerlemişti. Roma’ya yaptığım bir yolculuk esnasında ben de aralarına karıştım ve Korintliler’le beraber bir zaman geçirdim, bu zaman dilimi boyunca hep beraber gerçek doktrinle tazelandık. Roma’ya vardığım zaman ise, anlatılanların sırasını Anicetus’a kadar belirledim. Anicetus’un diyakonu Eleutherus’dur. Kendisi Eleutherus’un yerini, Anicetus’un yerini ise Soter almıştır. İste bütün bu piskoposlar

dizisinde, her şehirde öğretilen her şey Yasa'ya, Peygamberlere ve Tanrı'ya uygun vaaz edildi." (Eusebius, Kilise Tarihi, 9. 22. 2)

İsa ve O'nun öğretisi hakkındaki temel gerçekler, havariler tarafından kiliselere, nesillerden nesillere, şehirlerden şehirlere, titiz ve sadık bir şekilde aktarıldı. Hüküm sudur: "Erken Kilise yazarları, yasadıkları ve yazdıkları ile İsa'nın tarihsel yasami hakkındaki detayların İncil'de yazılmış olduğu şekli ile doğru ve güvenilir olduğunu onaylamışlardır." (McDowell/Wilson, HWAU, 87)

4A. HIRISTİYANLIK İÇİN EK TARİHİ KAYNAKLAR

İsa Mesih ve Hristiyanlık hakkında ek kaynaklar mevcuttur. Daha detaylı bir çalışma için aşağıda seküler kaynaklardan ek bilgiler sunulmuştur:

1B. Trayan, Roma İmparatoru (Genç Filini, Epistles 10:97): İmparatorun Filini'ye yazılmış olan bu mektupta, Romalılar tarafından dininden döndürülen Hristiyanların cezalandırılmaması bildirilmektedir. Aynı zamanda, Hristiyan kişilerin isimleri hakkında isimsiz ihbarların Romalı yetkililer tarafından dikkate alınmamasını da emretmektedir.

2B. Makrobiyus, *Saturnalia*, lib. 2, blm. 4. Paskal (*Pensees*), Beytlehem'deki bebeklerin katledilmesi konusunda, Augustus Sezar'ın fermanından bahseder.

3B. Hadriyan, Roma İmparatoru (Şehit Yustin, The First Apology, blm. 68, 69): Yustin, Hadriyan'ın Küçük Asya valisi Minucius Fundanus'a yazdığı bir mektuptan alıntı yapmıştır. Bu mektup, paganların Hristiyanlar aleyhinde yaptıkları suçlamalar hakkındadır.

4B. Antoninus Pius, Roma İmparatoru (Şehit Yustin, The First Apology, blm. 70): Yustin (ya da öğrencilerinden birisi), Antoninus'un Küçük Asya'daki topluluklara yazdığı bir mektuptan alıntı yapmıştır. Mektup, basitçe, Küçük Asya'daki yetkililerin kendi bölgelerindeki Hristiyanlardan çok rahatsız olduklarını ve bu bölgelerdeki Hristiyanlar ile basa çıkmada, Antoninus'un metodunda bir değişiklik yapılmaması gerektiğini anlatmaktadır.

5B. Marcus Aurelius, Roma İmparatoru (Şehit Yustin, The First Apology, blm. 71): İmparatorun, Roma Senatosuna yazdığı bu mektup, Yustin'in bir öğrencisi tarafından Yustin'in el yazmalarına eklenmiştir. İmparator, Hristiyanları Roma ordusundaki bir mücadele eyleminde tasvir etmektedir.

6B. Juvenal, *Satires*, 1, satir: 147-157. Juvenal, Roma'daki Hristiyanlara, Nero tarafından uygulanan iskencelerden üstü kapalı bir şekilde bahsetmiştir.

7B. Seneca, *Epistulae Morales*, Epistle 14 "İnzivaya Çekilmenin Sebepleri Üzerine," ksm. 2. Seneca, Juvenal gibi Seneca'da Nero'nun Hristiyanlara uyguladığı zulümden bahsetmiştir.

8B. Hierocles (Eusebiyus, *The Treatise of Eusebiyus*, blm. 2): Eusebiyus'un yaptigi bu alinti, Hierocles'in *Philalethes* ya da *Gerçegin Sevgilisi* isimli kayip kitabindan bazi kisimlari içermektedir. Bu kitapta Hierocles, Petrus ve Pavlus'u büyücülükle suçlamaktadır.

9B. Isa Mesih'in tarihsel sahsiyeti üzerinde arastirma yaparken, bu konudaki en önemli materyal koleksiyonlarından bir tanesi de, Cambridge'de 1923 senesinde yayınlanan, C. R. Haines imzalı *İlk Bir Buçuk Asir Boyunca Hristiyanligin Kâfir Dünya ile Temasi* isimli eserdir. Alt baslikta sunlar yazilmistir: "Bu Dönem İçerisinde Pagan Yazarlar Tarafından, Hristiyanlar Hakkında Yazilmis Bütün Referanslar."

SONUÇ

Boston Üniversitesinde emeritus profesör olan Howard Clark Kee, Yeni Antlasma disindaki kaynaklardan su sonuçlara varmistir: "İsa hakkındaki bilgilerimize direkt ya da indirekt olarak katkıda bulunan Yeni Antlasma'nin disindaki kaynaklari incelemenin sonucu olarak, İsa'nin tarihsel varliginin, O'nun doğaüstü güçlerinin, takipçilerinin adanmisliginin, ölümünde n sonra yarattigi hareketin Kudüs'teki Roma yönetimi esnasında devamının ve Hristiyanligin birinci yüzyılda Roma'nin üst mertebelerine kadar yayilmasinin onaylandigini gördüm." (Kee, WCKAJ, 19)

Kee şöyle devam eder: "İsa ile bağlantılı geleneklerin, iletimin çeşitliliğine rağmen bu figürün hayatının, öğretilerinin ve ölümünün, insan irkinin o andan itibaren ve devam edici bir şekilde oluşan tarihi üzerinde derin etkisini, istikrarlı bir sıra içinde anlamamıza yardımcı olacak açık ve dikkate değer delillere sahibiz." (Kee, WCKAJ, 114)

Encyclopaedia Britannica'nin 1974 baskısında İsa Mesih hakkındaki kismda, O'nu tarif etmek için tam yirmi bin kelimenin kullanildigini görürüz. O'na ayrılan alan; Çiçero, Iskender, Julius Sezar, Buda, Konfüçyus ya da Napolyon Bonapart'dan çok daha fazladır. Nasıra'lı İsa hakkında birçok bağımsız seküler kaynagin sundugu tanıkligi göz önüne alarak yazar, mantıklı bir şekilde su sonuca varmistir: "Bu bağımsız kayıtlar, bizlere antik çağlarda Hristiyanligin düşmanlari, İsa'nin tarihsel varliginden hiçbir zaman şüphe duymadiklarini ve sağlam bir dayanaga sahip olmayan bu teorinin, 18. yüzyilin sonlarında 19. yüzyıl boyunca ve 20.yüzyilin başlarında birkaç yazar tarafından ortaya atildigini görmekteyiz." (EB, 145)

İsa'nin tarihsel varligini reddedenler hakkında, Britanyalı meshur Yeni Antlasma âlimi I. Howard Marshall, su yorumu yapmaktadır; "Hristiyan kilisesinin yükselisini ya da İncil'in yazilisini ve bunların arkasında yatan geleneksel eğilimleri, Hristiyanligin kurucusunun aslında yasamadigini düşünerek açıklamak imkânsizdir." (Marshall, IBHJ, 24)

Hristiyan olmayan kaynaklar İsa hakkında, Yeni Antlasma kadar yoğun bilgi sunmasalar da, İsa'nin İncilsel portresindeki bazı temel gerçekleri, destekleyici bilgileri sunmaktadırlar. Yeni Antlasma profesörü olan Robert Stein, su ifade de bulunmustur: "Hristiyan olmayan kaynaklar, aşağıda sunulan küçük şüpheleri kaldıracak bilgiler sunmaktadır: (1) İsa, gerçekten tarihsel bir bireydir. Bunu ifade etmek aptalca gözükebilir, ancak geçtigimiz yıllar boyunca İsa diye birisinin gerçekte var olmadigini iddia edenler çıkmıştır. Kutsal Kitap disindaki kaynaklar bu iddialari susturmaktadır. (2) İsa, içinde bulunduğumuz devrin birinci yüzyilinde Filistin'de yaşamıştır. (3) İsa'nin ölümünde Yahudi liderlerin parmağı olmuştur. (4) İsa, Pontius Pilatus'un valiligi esnasında Romalılar tarafından çarmıha gerilmiştir. (5) İsa'nin hizmeti ya mucize ya da büyücülükle bağdastirilmistir." (Stein, JM, 49)

R. T. France sunlari yazmistir: "Hristiyan olmayan deliller, Isa'nin yasadiginin, O'nun takipçilerinin, idaminin ve O'nun zor günlerinin varligini destekleyen kanitlar sunmuslardir." (France, NBD, 564)

Miami Üniversitesinde tarih profesörü olan Edwin Yamauchi, Isa hakkında, diger bütün din kuruculari hakkında olandan daha fazla ve daha iyi tarihsel dokümanlara sahip oldugumuzu iddia etmistir (ör: Zoroaster ya da Buda). Isa Mesih hakkında taniklik veren, Hristiyan olmayan kaynaklar hakkında Yamauchi sunlari söylemistir:

Hristiyan yazilar olan Yeni Antlasma'ya sahip olmasaydik bile, Hristiyan olmayan yazarlar olan Josefus, Talmud, Takitus ve Genç Filini'nin yazilarindan su sonuçlari çikarirdik: (1) Isa, Yahudi bir öğretmendi; (2) Birçok insan, O'nun iyilestirme ve cin çikarma gibi eylemlerde bulduguna inanmislardir; (3) Yahudi din önderleri tarafından reddedilmistir; (4) Pontius Pilatus zamaninda, Filistin'de Sezar Tiberyus yönetimi esnasinda çarmiha gerilmistir; (5) Utanç verici idamina karsin, O'nun hâlâ yasadigina inanan öğrencileri, Filistin'den ötelere yayilmislar ve bunun bir sonucu olarak, M.S. 64 yilinda bu inanca sahip kisilerden kalabalik gruplar Roma'ya kadar ulasmislardir; (6) Ikinci yüzyilin baslarinda sehirlerden ve tasradan her tür insan – erkek ve kadin – özgür ve köle – O'na Tanri olarak tapinmislardir." (Yamauchi, JUF, 221, 222)

Bu yüzden O çarmiha gerildikten sonra, neredeyse O'nu taniyanlari hepsi O'nu terk ettiler, O'nu reddettiler; ve arkasindan, O ölümden dirildigi ve onlara gözükügü zaman ve onlara zamaninda bildirilmis olan peygamberliklerin hepsinin gerçeklestigini öğrettigi an onlar, O'nun göge alinisini seyredirken ve iman ederken ve göklerden O'nun tarafından üzerlerine gönderilen gücü alip, uluslara gittiler ve iste bunlari öğrettiler ve onlara havariler denildi.

– SEHIT YUSTIN

Isa'nin tarihsel bir figür olarak etkileyici ve kudretli hayati, tarihin geri kalan bölümünde çok büyük bir etki yaratmistir. Ünlü Yale'li tarihçi Jaroslav Pelikan, sunlari yazmistir, "Bireyler, bireysel olarak O'nun hakkında ne düşünürse düşünsün ya da inansın, Nasira'li Isa, yirmi yüzyildan beri Bati kültüründe en dominant figür olmuştur. Eger, dev ve olaganüstü bir miknatisimiz olsaydi ve bu miknatisla üzerinde Isa'nin izi olan her türlü tarih dilimini toplayabilseydik, geriye ne kalirdi?" (Pelikan, JTC. 1)

O'nun tarih üzerindeki etkisinin bir esi daha mevcut degildir. Newsweek magazininin bir yazarı sunlari kaleme almistir, "Tüm seküler standartlari göz önüne alsak bile Isa, Bati kültürünün en dominant figürü olmuştur. Milenyumun kendisi, Batili fikir dedigimiz birçok deger, icatlar ve degerler ilham kaynagini Tanri'ya ismi ile tapinan bu dinde bulmaktadır. Sanat ve bilim, birey ve toplum, politika ve ekonomi, evlilik ve aile, dogru ve yanlis, beden ve ruh, hepsi ya Hristiyanligin etkisi ile sekil bulmus ya da etkisi altında degisim geçirmiştir." (Woodward, N, 54)

Isa Mesih'in tarihsel varligi hakkındaki deliller üzerine yaptigi arastirma sonucunda, Gary Habermas su sonuca varmistir, "Sasirtici bir sekilde bazi aydinlar, Isa diye bir bireyin asla var olmadigini ortaya atip, O'nun hayati ve hizmeti üzerine büyük bir süphe yüklemeye kalkmislardir. Bu tip çabalar, aydinlar toplumu tarafından ender görülen bir protesto ile karsilasmistir. Bu tip girisimlerin, Incilin ilk zamanlarinda bile ortaya çiktigini ve her

defasında Pavlus ve diğeri tarafından sunulan şahitler eşliğinde çürütüldüğünü gördük.”
(Habermas, HJ, 46)

Elimizdeki deliller, şüpheleri ortadan kaldırıcı ve sonuca ulaştırıcı bir yapıya sahiptir. İsa, gerçekten aramızda yaşamıştır ve Hristiyan olmayan veya düşman kaynakların bile onaylamakta tereddüt etmediği harika işleri gerçekleştirmiştir. İsa'nın tarihselliği hakkında şüphe duyanlar, basitçe hatalıdır.

6

EGER ISA TANRI DEGILSE, OSKARLIK BIR OYUNCUDUR

BÖLÜME BAKIS

Tanrisalliga Dair Açık İddialari
Giris: Isa Kimdir?
Mahkeme
Diger İddialar
Tanri Olarak Tapinilma
Digerleri Ne Demistir
Sonuç: Isa Tanridir
Isa'nin Tanri Olduguna Dair Dolayli İddialari
Günahlari Bagislamistir
Isa "Yasam" Oldugunu İddia Etmistir
Yasam Ondadir
Yetki Ondadir
Tanri'nin Adi Ve Unvanlari
YHWH-Rab
Tanri Oglu
Insanoglu
Abba-Baba

1A. TANRISALLIGA DAIR AÇIK IDDIALARI

1B. Giriş: İsa Kimdir?

Best-seller yazar olan Tim LaHaye şöyle yazmıştır, “İsa ismini duyan insanların bir çoğu, O’nun hakkında kişisel fikirlerini geliştirmişlerdir. Bu çok doğal bir durumdur, çünkü İsa, hem tarihteki en çok tanınan kişi hem de en çok tartışmaya yol açan kişidir.” (LaHaye, JWH, 59)

Philip Yancey bu fikre katılmaktadır: “Ölümünden itibaren kendi kendine ortaya çıkan İsa hakkında tartışılan teorilerin tümü, sadece Tanrı’nın otopsi masasına uzandığından beri üstlendiği müthiş riski pekiştirmektedir; almaktan korkmadığı bir risk. ‘Beni inceleyin. Beni sinayın ve kararınızı verin.’” (Yancey, INK, 21)

Kutsal Yazılar’ın yazarları, bizleri İsa diye bilinen kişiyi kendimiz için, kendi kendimize incelememizi ve O’nun önemi hakkında kişisel bir karar vermeye davet etmektedirler. Ancak, bu incelemeyi sadece O’nun öğretilerine ya da işlerine yoğunlaşarak yapmamız mümkün değildir. İlk olarak ve öncelikle bu araştırmayı, O’nun kimliği üzerinde yoğunlaştırmamız gerekmektedir.

“Açıkçası, Mesih’in kim olduğu, O’nun yaptıkları kadar önemlidir.” (Linton, SV, 11)

“Yeni Antlaşma’nın, İsa hakkındaki tanıklığın in bir sonra gelen jenerasyona okuduğu meydan, ‘İsa ne öğretmiştir?’ den daha çok, ‘O kimdir? Ve kimliğinin bizimle ne ilgisi vardır?’ olmuştur.” (McGrath, UJ, 16)

Peki, İsa Mesih kimdir? Nasıl bir insandır?

“İsa’nın iddialarını baskasının ağzından duyarsak, bunu devasal bir egomanyanın direkt kaniti olarak kabul ederiz, çünkü İsa, açıkça tüm dünyanın kendi etrafında döndüğünü ve tüm insanların kaderinin O’nu reddetmekten veya kabul etmekten geçtiğini iddia etmiştir.” (Stein, MMJT, 118)

İsa, kesinlikle diğer din liderlerinin kalibina uymamaktadır. Tomas Schultz şöyle yazmıştır: “Hiçbir kabul edilmiş dini lider; ne Musa, ne Pavlus, ne Buda, ne de Konfüçyüs, vb., Tanrı olduğunu iddia etmemiştir; bu dini liderlere tek istisna, İsa Mesih’tir. İsa Mesih, tanrısallığı ilân eden tek dini lider olmakla beraber, dünyanın büyük bir çoğunluğunu kendisinin Tanrı olduğuna ikna eden tek birey olmuştur.” (Schultz, DPC, 209)

Bir “insan” nasıl olur da baskalarını Tanrı oluguna ikna edebilir? Bu konuda F.J. Meldau’nun yorumu şöyledir:

“O’nun öğretileri mükemmel, en son ve hem Musa’ninkiler hem de diğer peygamberlerinkilerden daha üstündür. Sözlerinde ne düzeltmeye gitmiştir ne de revizyona; asla sözlerini geri almamış ya da değiştirmemiştir; asla tahmin yürütmemiş, ‘varsaymamış,’ ya da kesin olmayan ifadeler kullanmamıştır. İste bunların hepsi beseri bilgelerin öğretileri ile çelişmektedir.” (Meldau, PDC, 5)

Bir de bu yoruma Foster’in tanıklığını ekleyelim: “Ancak, Celile’li Öğretmenin alçakça idam edilmesinin sebeplerinin hepsini gölgeleyen asil sebep, basit bir marangoz olan babasının atölyesindeki talaslara ve tozlara bulanmış, Kendisinin aslında beden almış Tanrı olduğuna dair inanılmaz iddiasidir!” (Anderson, LH, 49)

Bir kişi şöyle bir fikre sahip olabilir, “Tabii ki İsa, Kutsal Kitap’ta böyle tanıtılacaktır, çünkü zaten bu kitabı yazanlar O’nun asla unutulmamasını isteyen, O’nun etrafındaki kişilerdir.

Ancak, tüm Kutsal Kitap’i reddetmek demek, daha önceki bölümlerde göstermiş olduğumuz İsa, O’nun işleri ve O’nun öğretileri hakkında elimizde bulunan tüm tarihsel delilleri reddetmek demektir. William Robinson su ifadeye bulunmuştur: “Eğer bir kişi bu sorunu, tarihi objektif bir yaklaşımla incelerse, seküler tarih kaynaklarında İsa’nın dünyada

yasadigina ve O'na Tanrı olarak tapinildigina, kendisine 1900 yıldır tapinilan bir kiliseyi kurduguna ve dünya tarihinin akisini degistirdigine dair referanslar bulacaktır.” (Robinson, OL, 29)

O'nun beseri bir mahkemede yargilanirken, kendisi hakkında verdigi yasal tanikligina dair olan delilleri aklinizdan cikartmaniz mümkün degildir.

2B. Mahkeme

“Ne var ki, Isa susmaya devam etti, hiç cevap vermedi. Baskâhin O'na yeniden, ‘Yüce Olan'in Oglu Mesih sen misin?’ diye sordu. Isa, Ben'im’ dedi. ‘Ve sizler, Insanoglu'nun kudretli Olan'in saginda oturduğunu ve gögün bulutlariyla geldigini göreceksiniz.’ Baskâhin giysilerini yırtarak, ‘Artık taniklara ne ihtiyacimiz var?’ dedi. ‘Küfürü isittiniz. Buna ne diyorsunuz?’ Hepsı de Isa'nin ölüm cezasini hak ettigine karar verdiler.” (Markos 14:61-64)

New York yargıç kürsüsünün taninmis hukukçusu olan Hakim Gaynor, Isa'nin mahkemesi hakkındaki yorumunda; Baskâhin karsısında Kendisi hakkında yapılan tek suçlama olan dine küfür olayını söyle savunmaktadır: “Tüm Kutsal Kitap yazarlarının ifadelerinden anladigimiz açık durum, Isa'nin dine küfür suçu ile yargilanip, suçlu bulunduğudur. . . Isa, doğaüstü güçlere sahip olduğunu iddia etmiştir ki, bu da dine küfürdür.” (alinti yeri Yuhanna 10:33)

Hakim Gaynor'un, Isa'nin Kendisini Rab ilân etmesindeki referansı, Isa'nin Tapınak hakkındaki söyledikleri degildir. (Deland, MTJ, 118-119)

Ferisilerin soruları hakkında A. T. Robertson sunları söylemiştir, “Isa, bu meydan okumayı görmüş ve her üçü de (Mesih, Insanoglu, Tanrı'nin Oglu) olduğunu kabul etmiştir. *Humeislegete*, “evet” için kullanılan Yunanca bir kelimedir. (Markos 14:62 ‘Ben'im’ ile Matta 26:64 ‘Söyledigin gibidir’ kiyaslayın).” (Robertson, WPNT, 31/277)

Baskâhin'in giysilerini yırttıran Isa'nin cevabıdır. H. B. Swete bu olayın önemini bizlere söyle açıklamaktadır: “Yasa, Baskâhin'in giysilerini kişisel meselelerinde yırtmasını engellemektedir (Levililer x. 6, xxi, 10), fakat hakimlik yaptığı zamanlar, huzurunda yapılan bu küfür ve dine hakareten dolayı yasadığı dehşet ile böyle bir tepki göstermesi bir gelenektir. Utanç içindeki hakimın feryadı, bir bildiridir. Onun güvenilir deliline artık gerek kalmamıştır, artık o taniklik yerine geçecek daha sağlam bir delil mevcuttur: Mahkum kendi suçunu itiraf etmiştir.” (Swete, GASM, 339)

Yavas yavas bu mahkemenin siradan bir dava olmadığını anlarız. Avukat Irwin Linton, bizlere bunu su sözleri ile gösterir: “Suç davaları arasında, sanığın eylemlerinden çok, kimliği mesele olduğu için, bu davanın essiz bir konumu vardır. Isa, hakkında yapılan ithamların arkasından yaptığı itiraf ya da taniklik ya da mahkemede işleri yüzünden suçlu bulunması, Romalı Vali tarafından sorgulanması, idam edildiği haç üzerine asılan yazılı bir tahtada beyan edilen unvani, tüm bunların hepsi Isa'nin gerçek kimliği ve unvani ile ilgili bir soru yüzündendi. ‘Siz, Mesih hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce O kimin Oglu?’ (Linton, SV,7)

Bir zamanların süphecisi Frank Morison, aynı konuda sunu açıkça ifade etmektedir: “Isa, ölümle cezalandırılmıştır, ancak bunun sebebi O'nu suçlayan kişilerin iddiaları degil, O'ndan yemin altında yükselen itiraftır.” (Morison, WMS, 25)

Hilarin Felder bu konuda su eklemeyi yapmaktadır, “Isa'nin mahkemesi üzerinde yapılacak inceleme, bizlere Kurtarıcı'nin, Kendi hakimleri önünde gerçek tanrisalligini beyan ettigine dair olan sarsılmaz kanaati vermek için yeterli olacaktır.” (Felder, CAC, 299-300)

Suç davalari arasinda, sanigin eylemlerinden çok, kimligi mesele olduğu için, bu davanin essiz bir konumu vardır.

– IRWIN LINTON

Harvard'ın eski hukuk profesörlerinden ve tanınmış bir avukat olan Simon Greenleaf, İsa'nın mahkemesi hakkında sunları söylemiştir, “Herhangi bir mahkeme karşısında İsa'nın davranışlarını, O'nun insanüstü karakteri hariç başka bir esas üzerine savunmasını kurmak kolay değildir. Hiçbir avukat, O'nun savunmasını başka bir unsur üzerine kurmayı tasarlamaz.” (Greenleaf, TT, 562)

İsa'nın, Baskâhin'e verdiği cevaplar, İncil'in Matta, Markos, Luka ve Yuhanna kitaplarında farkı bir form olsa da, Morison'ın da ifade ettiği gibi hepsinin manası birbiri ile esittir: “Bu cevaplar gerçekten de birbiri ile benzerdir. ‘Ben'im’ ile ‘Söylediğin gibidir’ anlamında kullanılan cevaplar, günümüz insanına kaçamak ya da bastan savma gibi gelse de, o dönemin Yahudi kültüründe böyle bir anlam tasimamaktaydı. Kültürlü bir Yahudi için kötü bir haberin cevabı olan soruda ya da ölüm haberinde verilen cevaplarda kullanılan geleneksel form, ‘Söylediğin gibidir’. Nezaket kuralları direkt bir ‘evet’ ya da ‘hayır’ cevaplarına müsaade etmemektedir.” (Morison, WMS, 26)

İsa'nın cevaplarından gerçekten de bunları mı ima ettiginden emin olmamız için, C. G. Montefiore, O'nun tanrısallığına dair beyanatındaki ifadelerini analiz etmiştir: “Su iki ifade; ‘İnsanoğlu’ (sık sık kullandığı) ve ‘kudretli Olan'ın sağında’ (Tanrısallığa mahsup bir İbrani ifadesi), bizlere bu cevapların İsa'nın konuşma tavrı ve havası ile mükemmel bir uyum içinde olduğunu göstermektedir.” (Montefiore, TSG, 360)

Aynı şekilde, tanınmış bir Yeni Antlaşma âlemi ve yazar olan Craig Blomberg de, sunları ifade etmiştir:

İsa'nın sorgulayıcılarını bu şekilde konuşmaya yönlendirmiş olma olasılığı yüksektir. Ancak, bu kadarla da yetinmemiş, su cümlelerle sözlerine devam etmiştir: “Ben'im’ dedi. ‘Ve sizler, İnsanoğlu'nun kudretli Olan'ın sağında oturduğunu ve göğün bulutlarıyla geldiğini göreceksiniz.’” (Markos 14:62). Bu cevap, Daniel 7:13 ile Mezmur 110:1'in kinayelerini birleştirmektedir. Bu bağlamda, ‘İnsanoğlu’ kelimesinin anlamı, basit bir insanın oğlundan çok daha fazlasını içermektedir. İsa kendisini şöyle tasvir etmektedir: “Gece görümlerimde göğün bulutlarıyla İnsanoğlu'na benzer birinin geldiğini gördüm. Eskiden beri var olanın yanına doğru ilerledi, onun önüne getirildi. Ona egemenlik, yücelik ve krallık verildi. Bütün halklar, uluslar ve her dilden insan ona tapındı. Egemenliği hiç bitmeyecek sonsuz bir egemenlik, krallığı hiç yikilmeyecek bir krallıktır.” (Dan. 7:13, 14) Siradan bir ölümlü insandan ötesi olma iddiası, Yahudi yüce mahkemesinin dine küfür hükmünü vermesine sebep olmuştur. (Blomberg, JG, 341-43)

İngiltere, Manchester Üniversitesinden F. F. Bruce, sunları yazmıştır: “Açıkça ifade edilmemiş olsa da, Daniel'in görünümünde bu kişiye taç giydirildiği ima edilmiştir... [İsa], İsrail Baskâhin'i kimliğini beyan etmesi için O'nu sorgularken bu iki ayeti birleştirmiştir.” (Bruce, RI, 64-65)

İsa'nın Kendisi hakkında bu tanıklığı vermeyi istediği tartışmasız bir şekilde ortadadır. Aynı şekilde, Yahudilerin, O'nun cevabının açıkça O'nun Tanrı olma iddiası olduğunu kavradığı da ortadadır. Bu durumda Yahudilere iki alternatif sunulmuştu; O'nun iddiaları ya katiksiz bir dine küfürdü ya da O, gerçekten Tanrı'ydı. İsa'nın hakimleri bu durumu açıkça fark etmişlerdi, bu yüzden de açıkça O'nu çarpiha gerip arkasından da “Tanrı'ya güveniyordu; Tanrı O'nu seviyorsa, kurtarsın bakalım! Çünkü, ‘Ben Tanrı'nın Oğluyum’ demisti” (Matta 27:43) diyerek, O'nunla alay etmişlerdi. (Stevenson, TTG, 125)

Böylece, açıkça görüldüğü gibi İsa, gerçekten de Tanrı'nın Oğlu olduğu için çarpiha gerilmiştir. O'nun tanıklığının analizi bu gerçeği ortaya koyacaktır. O'nun tanıklığı sunları içermekteydi: Yüce Olan'ın Oğlu olmalı. Kudretli Olan'ın yanında oturacak olmalı. Gögün bulutlarıyla gelecek olan İnsanoglu olmalı.

William Childs Robinson su sonuca varmıştır: 'Bu [üç] bildiri, tamamen Mesih ile ilgilidir. Üçünün oluşturdugu Mesihlik bildirgesinin etkisi, 'sarsıcı bir öneme' sahiptir.'" (Robinson, WSYIA, 65)

Herschel Hobbs su yorumu yapmıştır:

Yüksek Kurul (Sanhedrin) bu üç noktayı da fark etmiştir. Ve üçünü de tek bir soru ile toparlamışlardır: "Tanrı'nın Oğlu Sen misin?" Bu soru, onaylayıcı bir cevabi davet etmektedir. Aslında bu, kendi suçlamalarını haklı çıkartacak bir ifadenin deklarasyonu idi. İsa çok basit bir cevap vermiştir: "Söylediğin gibidir". Bu şekilde, onların İsa'yi resmen suçlu bulup çarpiha germeden önce, O'nun kimliğini beyan etmesi sağlanmıştır. Bu, İsa'nın amacına hizmet eden başarılı bir stratejinin sonucudur. Böylece, durup dururken Kendi Rab'liğini beyan etmesinden değil, onların bu itirafı dile getirmesinden sonra ölüme yürümüştür.

Artık onlara göre herhangi başka bir tanıklığa ihtiyaç kalmamıştır. Her şeyi kendi kulakları ile duymuşlardır. Böylece O'nu "kendi ağzından çıkan sözler" ile yargılamışlardır. Fakat O'da, onları sözlerinden dolayı mahkum etmiştir. Artık Tanrı'nın Oğlu olduğunu iddia ettiği için O'nu çarpiha gerdiklerini reddetme imkânları yoktur. (Hobbs, AEGL, 322)

Robert Anderson şöyle yazmıştır: "Karsi taraftan gelen bir tanıklık kadar daha ikna edici hiçbir doğrulayıcı delil olamaz ve Rab'bizim Tanrısallık iddiası, tartışmasız bir şekilde O'nun düşmanlarının eylemleri ile bina edilmiştir. Hatırlamamız gereken bir gerçek varsa o da, Yahudilerin cahil vahşiler olmadığı, aksine yüksek kültür seviyesine sahip, atesli dindar insanlar olduğudur ve bu itham konusunda tek bir muhalif ses bile duyulmadan O'nun ölüm hükmünü Sanhedrin'de vermişlerdir; Gamalyel ve onun önemli öğrencisi Tarsuslu Saul gibi en seçkin dini liderlerin oluşturdugu, Yahudilerin yüce ulusal meclisi." (Anderson, LH, 5)

Hilarin Felder, Ferisilerin aslında kendilerini yargılamaları konusu üzerine daha fazla isik tutmaktadır: "Ferisiler, Kurtarıcıyı kendi açıklaması sonucu dine küfür ile suçladıklarından dolayı, İsa'nın hem Mesih Kral ve Tanrı'nın İnsan Oğlu hem de Rab olan Mesih ve Tanrı'nın öz Oğlu olduğuna dair açıklamasını resmi bir şekilde onaylamışlar ve bu itirafa dayanarak O'nu ölümlle yargılamışlardır." (Felder, CATC, cilt 106)

Bu incelemenin sonucu olarak, İsa'yi itham eden herkesin anlayabileceği bir şekilde, Kendisini Rab olarak beyan ettiğine dair sağlam bir inancımız oluşmaktadır. Bu iddialar, din liderleri tarafından dine küfür olarak kabul edilmiştir; İbrani hukukuna ve geleneklerine göre cezasının ölüm olduğuna hüküm vermişlerdir. İsa'yi çarpiha germişlerdir: "Çünkü kendisinin Tanrı Oğlu olduğunu ileri sürmüştür." (Yuhanna 19:7) (Little, KWYB, 45)

3B. Diğer İddialar

1C. Baba ile Bir Olma

İsa, birçok defa Baba Tanrı ile bir olduğunu iddia etmiştir.

1D. Yuhanna 10:25-33

Isa onlara su karsiligi verdi: "Size söyledim, ama iman etmiyorsunuz. Babamin adıyla yaptığım işler bana tanıklık ediyor. Ama siz iman etmiyorsunuz. Çünkü benim koyunlarımdan değilsiniz. Koyunlarım sesimi isitir. Ben onları tanırım, onlar da beni izler. Onlara sonsuz yaşam veririm; asla mahvolmayacaklar. Onları hiç kimse elimden kapamaz. Onları bana veren Babam her şeyden üstündür. Onları Baba'nın elinden kapmaya kimsenin gücü yetmez. Ben ve Baba biriz." Yahudiler O'nu taslamak için yerden yine tas aldılar. Isa onlara, "Size Baba'dan kaynaklanan birçok iyi işler gösterdim" dedi. "Bu işlerden hangisi için beni taslıyorsunuz?" Yahudiler şöyle cevap verdiler: "Seni iyi işlerden ötürü değil, küfür ettiğin için taslıyoruz. İnsan olduğun halde Tanrı olduğunu ileri sürüyorsun."

-Yuhanna 10:25-33

Bu olayda Yahudiler açık ve net bir şekilde Isa'nın Tanrı olma iddiasını kavramışlardır. Aynen mahkemede olduğu gibi, gösterdikleri tepki O'nun sözlerinden neyi anladıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Yunanca metin incelendiği zaman, ilginç ve bu kaniyi güçlendirici unsurlara rastlanılmaktadır. A. T. Robertson bu noktaya işaret etmektedir: "Bir (*hen*). Eril ve dişi olmayan (*heis*). İnsan olmayan (ç.r.f. *heis*' Gal. 3:28), fakat bir öz ya da asil olan. (Robertson, WPNT, 186)

Kutsal Kitap yorumcusu, J. Carl Laney su sonuca varmıştır, "“Bir” (*hen*) kelimesi hem cinsiyetsizdir hem de bir özden bahseder, bir kisten değil ... Baba ve Oğul, tanrısallıkta bir özdeşliği paylaşmaktadırlar, ancak tek bir Tanrı olmakla beraber, iki ayrı unsurdurlar." (Laney, JMGC, 195-96)

Robertson, sözlerine şöyle devam etmektedir: "Bu tez cevap Mesih'in, Baba ve Kendisi (Oğul) arasındaki ilişki ile ilgili iddialarındaki doruk noktasını oluşturmıştır ve Ferisilerin içlerinde kontrolü mümkün olmayan öfkeyi alevlendirmiştir." (Robertson, WPNT, 187)

Artık bu ifadeyi duyan herkes için, Isa'nın herkesin önünde Tanrı olduğunu iddia etmiş olduğu şüphesiz ve asikâr olmuştur. Böylece: "Yahudiler, Isa'nın sözlerini dine küfür olarak kabul ettiler ve bu suçun yargısını kendi elleri ile vermek istediler. Yasa'da dine küfrün cezası olarak taşlanma olduğu açıkça belirtilmişti. (Levililer 24:16) Fakat bu kişiler tam bir hukuk sürecinin yerine gelmesine engel oluyorlardı. Otoritelerin zaruri eylemlerini gerçekleştirmesi için gerekli olan suçlamayı hazırlamıyorlardı. Öfke içerisinde kendileri hem hakim hem de cellat olamaya hazırlanıyorlardı. "Tekrar" kelimesi, onların daha önceki taslama denemeleri ile ilgilidir. (Yuhanna 8:59)" (Bruce, NICNT, 524)

Yahudilerin, Isa'yi taslama girişimleri, Isa'nın öğretisini açıkça kavradıklarının açık bir ispatıdır. Aynı şekilde bizlere, Yahudilerin bu iddianın doğru ya da yanlış olduğunu düşünmek için hiç duraksamadıklarını da göstermektedir!

2D. Yuhanna 5:17, 18

Ama Isa onlara su karsiligi verdi: "Babam şimdiye dek çalışmaktadır, ben de çalışıyorum." İste bu nedenle Yahudiler O'nu öldürmek için daha çok gayret ettiler. Çünkü yalnız Sept gününü bozmakla kalmamıştı, aynı zamanda Tanrı'nın kendi Babası olduğunu söyleyerek kendisini Tanrı'ya esit kiliyordu.

-Yuhanna 5:17-18

Saygıdeğer Kutsal Kitap âlimi Merrill C. Tenney, su açıklamayı getirmiştir: "Isa'nın Sept gününü bozmasından dolayı Yahudiler çok kızgındılar, ancak Kendisini Tanrı'ya esit

olarak kilmasına öfkelenmişlerdi. İsa'nın bu iddiası ile artık O'nu elestirenler, O'nun Rab'liğine olan beyanını anlamışlardır, bu yüzden de aralarında var olan uçurumu bir az daha derinleştirmiştir. Buradaki iddiasında İsa, Tanrı ile tek kişi olmadıklarını, ancak Baba ile Oğulluk olarak tarif edilecek bir ilişki ile bütünleştiklerini ifade etmiştir.” (Tenney, GJ, 64)

A. T. Robertson'un, *Word Pictures of the New Testament* isimli eserinde, bazı önemli arka plân bilgilerine ulaşmaktayız: “İsa açıkça, ‘Babam’ (*ho pater mou*) demistir. Daha genel bir ilişkiyi ifade edecek olan ‘Bizim Babamız’ ifadesinden kaçınmıştır. ‘*simdiye dek çalışmaktadır*’ (*heos arti ergazetai*): Ayette, İsa'nın Kendisine Baba'nın aktivitesinde paydaşlık çıkardığını ve bu yüzden de Sept gününde yaptığı iyileştirmeyi haklı çıkardığını görmekteyiz.” (Robertson, WPNT, 82-83)

Dikkatinizi çekmek istediğim bir konu da, Yahudilerin Tanrı hakkında konuşurken ‘Babam’ kelimesini kullanmaması, ‘Baba’ kelimesini kullandıklarında ise, ‘göklerdeki’ ifadesini eklemeleridir. Ancak İsa böyle yapmamıştır aksine, yaptığı iddiada özellikle Yahudilerin yanlış anlamasına imkân vermeyecek ‘Babam’ ifadesini kullanmıştır. (Morris, GAJ, 309) İddiası, Tanrı'yi Babası olarak kabul ettiğini ve aralarında eşsiz bir ilişki olduğunu belirtmekteydi. Bir insanın oğlu da insan olduğuna göre, Tanrı'nin oğlu da Tanrı olmalıdır ve Baba ne ise, Oğul da odur.

İsa aynı zamanda Baba çalışırken, Oğul'unda çalıştığını belirtmiştir. (Pfeiffer, WBC, 1083) Yahudiler, İsa'nın Tanrı'nin oğlu olma iddiasını yine idrak etmişler ve bu ifade Yahudilerin nefretini yoğunlaştırmıştır. Genel olarak O'nu idam etme isteği, artık somut bir şekilde O'nu öldürme seklini almıştır. (Lenski, ISJG, 375)

2C. “BEN”

İsa, "Size dogrusunu söyleyeyim, İbrahim dogmadan önce BEN varım" dedi.

-Yuhanna 8:58

Bir yorumcu bu ayeti şöyle açıklamıştır: “Bu bölümde, İsa iki kez *‘Size dogrusunu söyleyeyim’* ifadesini kullanmıştır ve önsözünde iki ‘Amin’ vardır, bu da en ağır yemindir. İsa, isminin bile söylenemediği Rab olduğunu iddia etmiştir, Yahudiler iddiasını kavramış, korku içinde O'nu taslamaya çalışmışlardır.” (Spurr, JIG, 54)

Peki, Yahudiler bu iddiayı nasıl kavramışlardır? Henry Alford, bize şöyle açıklamaktadır: “Bu kelimelerin tarafsız bir şekilde yapılmış yorumlarında, bu ifadenin, İsa Mesih'in varoluş öncesinde de var olduğu deklarasyonunu içerdiği kabul edilmektedir.” (Alford, GT, 801-02)

Marvin Vincent, *Word Studies of the New Testament* isimli eserinde, İsa'nın ifadesinin, mutlak bir zaman kavramından özgür bir ‘BEN’ için formüle edilmiş olduğuna işaret etmiştir. (Vincent, WSNT, 2. cilt, 181)

Eski Antlasma referanslarına dayanarak “BEN” zamirinin, sadece Tanrı'nin Kendisi, yani **Yahve** için kullanıldığını görüyoruz. (İngilizce Kutsal Kitap'larda genellikle “RAB” olarak tercüme edilmiştir.) A. Campbell, bu konuda bir karışıklığı engellemek için bizleri uyarılmaktadır: ‘Mısır’dan Çıkış 3:14, Yasa'nin Tekrari 32:39 ve Yesaya 40:10 gibi Eski Antlasma referanslarına baktığımız zaman, İsa'nin ortaya yeni bir kullanım atmadığını görmekteyiz. Yahudiler, Eski Antlasma'daki Yehova'nin sonsuzlardan beri var olduğu gerçeğini bilmekteydiler. Ancak, Yahudiler için yeni olan şey, bahsedilen kişinin İsa olmasıdır.” (Campbell, GTDC, 12)

Etraftaki Yahudilerin tepkisine baktığımız zaman, İsa'nin açık bir şekilde Rab'liğini iddia ettiğini görmekteyiz. Bu yüzden, Musa'nin Yasası'ndaki dine küfrün cezasını yerine getirmek üzere, İsa'yi taslamak için harekete geçmişlerdir. (Levililer 24:13-16) Petrus

Lewis'in de belirttiği gibi: "Tek bir ifade ile, Yüce Olan hakkındaki gerçek ifade edilmistir: O'nun sonsuzluktan beri var olduğu ve O'nun mutlak mevcudiyeti." (Lewis, GC, 92)

Campbell, bu noktayı Yahudi olmayanlara söyle açıklamaktadır: "'BEN' (eimi) ifadesinin, Isa tarafından, Rab'liğini ifade etmek için bilinçli olarak kullanıldığını anlamamız gerekmektedir ve Isa'nın bu konuda açıklama yapmadığı fikrini tamamen yok eder. Isa, Yahudileri kendisini yanlış anladılar diye ikna etmeye çalışmamış, aksine birçok kez bu ifadeyi değişik olaylarda tekrarlamıştır." (Campbell, GTDC, 12-13)

Tanınmış Kutsal Kitap âlimi Raymond Brown bu bölüm hakkında sunları kaleme almıştır, "İncil'de, tanrısallık konusunda bundan daha açık bir ifade bulunmamaktadır." (Brown, GAJ, 367)

3C. Isa Tanrı'nın Hakettiği Onurlandırmayı Hak Etmektedir

"Öyle ki, herkes Baba'yı onurlandırdığı gibi, Oğul'u onurlandırırsın. Oğul'u onurlandırmayan, O'nu gönderen Baba'yı da onurlandırmaz.

"Sizе dogrusunu söyleyeyim, sözümü isitip beni gönderene iman edenin sonsuz yaşamı vardır. Böyle biri yargılanmaz, ölümden yasama geçmiştir."

-Yuhanna 5:23, 24

Bu ayetin en son kısmında Isa, Kendisini dine küfürle suçlayanları açık bir dille uyarmaktadır. Onlara, Kendisine çirkin sözler söyleyenlerin, aslında Tanrı'ya çirkin sözler söylemekte ve bu davranışları yüzünden Tanrı'nın öfkelenmekte olduğunu söylemektedir. (Godet, CGSJ, 2. cilt, 174)

Aynı zamanda Isa'nın, Tanrı'ya tapıldığı gibi, Kendisine de tapınmasını hakettiğini iddia ettiğini görmekteyiz. Buna dayanarak da, daha önce belirttiğimiz gibi, Isa'yı onurlandırmamak, Tanrı'ya onurlandırmamakla aynı sonuca gitmekteyiz. (Robertson, WPNT, 86)

4C. "Beni Tanımak"

"O zaman O'na, 'Baban nerede?' diye sordular. Isa su karşılığı verdi: 'Siz ne beni tanırırsınız, ne de Babamı. Beni tanısaydınız, Babamı da tanırdınız.'"

-Yuhanna 8:19

Isa, O'nu tanımanın ve görmeyenin, Baba'yı tanımak ve görmek ile eşit olduğunu iddia etmiştir. Isa, Baba'nın mükemmel ve eksiksiz bir esinlemesidir, çünkü Baba'nın özünden gelmektedir ve Baba ile Oğul ilişkisine sahiptir.

5C. "Bana İman Edin"

"Yüreginiz sikkilmasın. Tanrı'ya iman edin, bana da iman edin."

-Yuhanna 14:1

Merrill Tenney, su açıklamayı yapmıştır: "O, ölümlle cezalandırıldı, ölüm ise her insanın başına gelen bir şeydir. Bununla birlikte O'nda, insanların Kendisini iman hedefi yapmasını talep edecek cesaret vardır. Kendisini sonsuzluğun anahtarı olarak beyan etti ve açıkça insanlara geleceklerinin, O'nun yapacaklarına bağlı olduğunu ifade etti. Onlara bir yer hazırlayacağını ve onları miras olarak almak için geri geleceğini söyledi." (Tenney, JGB, 213)

6C. “Beni Görmüs Olan”

“Filipus, ‘Rab, bize Baba’yi göster, bu bize yeter’ dedi.

Isa, ‘Filipus’ dedi, ‘bunca zamandır sizinle birlikteyim. Beni daha tanımadın mı? Beni görmüs olan, Baba’yi görmüştür. Sen nasıl, ‘Bize Baba’yi göster’ diyorsun?’”

-Yuhanna 14:8, 9

7C. “Size sunu söyleyeyim...”

Matta 5:20, 22, 26, 28, 32, 34, 44

Bu ayetlerde Isa, Kendi adi ile öğretmekte ve konuşmaktadır. Böyle yaparak da Kendi sözlerinin yetkisini direkt olarak göklere bağlamıştır. Peygamberlerin söylediği gibi, “Ve Rab diyor” demek yerine, Isa devamlı olarak, “Size sunu söyleyeyim” demistir.

Karl Scheffrahn ve Henry Kreysler’in de isaret ettiği gibi: “O, konuşurken asla tereddüt etmemiş, özür dilememiştir. Söylediği hiçbir şeyi inkâr etmek zorunluluğu hissetmemiş, sözünü geri almamış ya da söylediği bir şeyi geri almamıştır. Tanrı’nın gönderdiği kişi olarak, Tanrı’nın sözlerini söylemiştir. (Yuhanna 3:34) Gök ve yer ortadan kalkacak, ama benim sözlerim asla ortadan kalkmayacaktır. (Markos 13:31)” (Scheffrahn, JN, 11)

4B. Tanrı Olarak Tapınılma

1C. Tapınılma Sadece Tanrı’ya Aittir

1D. Hürmet ile diz çökmek, Tanrı’ya karşı gösterilebilecek en büyük tapınma ve sevgi ifadelerinden birisidir. (Yuhanna 4:20-22; Elçilerin İşleri 8:27).

2D. Tanrı ruhtur, O’na tapınanlar da ruhta ve gerçekte tapınmalidirlar (Yuhanna 4:24).

3D. “Tanrın olan Rab’be tap, yalnız O’na kulluk et.” (Matta 4:10; Luka 4:8)

2C. Isa Rab Olarak Tapınılmıştır ve Bunu Kabul Etmistir

1D. “Bu sırada cüzamlı bir adam yaklaşıp O’nun önünde yere kapandı.” (Matta 8:2)

2D. “Kör doğan bir adam, iyileştikten sonra, O’nun ayaklarına kapanıp, O’na tapınıyor.” (Yuhanna 9:35-39).

3D. Havariler, “Sen gerçekten Tanrı’nın Oğlusun’ diyerek O’na tapındılar.” (Matta 14:33)

4D. “Sonra Tomas'a, ‘Parmagini uzat dedi, ‘ellerime bak, elini uzat, böğrüme koy. İmansiz olma, imanli ol!’ Tomas O'na, ‘Rabbim ve Tanrim!’ diye cevap verdi. İsa ona, ‘Beni gördüğün için mi iman ettin?’ dedi. ‘Görmeden iman edenlere ne mutlu!’” (Yuhanna 20:27-29).

3C. İsa ile Baskalarının Karsılaştırılması

1D. “Eve giren Petrus'u karşıladı, tapinircasına ayaklarına kapandı. Petrus ise onu ayaga kaldırarak, ‘Kalk, ben de insanım’ dedi.” (Elçilerin İşleri 10:25, 26)

2D. “Ona tapınmak üzere ayaklarına kapandım. Ama o, ‘Sakin yapma!’ dedi. ‘Ben de senin gibi ve İsa'ya tanıklıklarını sürdüren kardeşlerin gibi, Tanrı'nın kuluyum. Tanrı'ya tap! Çünkü İsa'ya tanıklık, peygamberlik ruhunun özüdür.’” (Vahiy 19:10)

4C. Gördüğümüz gibi İsa, Tanrı gibi, kendisine tapınılmasını emretmiş ve tapınılmaları da kabul etmiştir. Thiessen'i su cümleleri yazmaya tesvik eden unsur da bu olmuştur:

“Eğer İsa, yalancı ya da kendi kendini kandirmiş ise, her durumda da İsa tanrı değilse, o zaman kötüdür (*Christus si Deus, non bonus*).” (Thiessen, OLST, 65)

Oxford Üniversitesinde öğretim görevlisi olan ve tanınmış ilâhiyatçılardan birisi olan Alistair McGrath, su eklemeyi yapmıştır: “Yahudi bağlamında olayları incelersek, ki ilk Hristiyanlar Yahudilerden idi; sadece ve yalnızca Tanrı'ya tapınılabildi. Pavlus, Roma'daki Hristiyanları, yaratıcılarına tapınmak varken, insanlardaki yaratıklara tapınma eğilimi konusunda uyarmıştır. (Romalılar 1 :23) İlk Hristiyan kilisesi, İsa Mesih'e Tanrı olarak tapınmıştır, ki bu uygulama açıkça Yeni Antlaşma'da belirtilmiştir.” (McGrath, CT, 280)

5B. Diğerleri Ne Demistir

1C. Havarî Pavlus

1D. Romalılar 9:5

“*Büyük atalar onların (Yahudilerin) atalarıdır. Mesih de bedence onlardandır. O, her şeyin üzerinde hüküm süren, sonsuza dek övülecek Tanrı'dır. Amin.*”

-Romalılar 9:5

Princeton Üniversitesinin ilâhiyatçılardan ve Kutsal Kitap âlimi Charles Hodge, su yorumu yapmıştır: “Pavlus, Mesih'in insan doğasının ya da bedeninin İsraililerden olduğunu belirttikten sonra, O'nun her şeyin üzerinde hüküm süren, sonsuza dek övülecek Tanrı olduğunu beyan etmiştir. Bu ayet açıkça, bizlere kelimelerin anlatabileceği en öz şekli ile Mesih'in Tanrı olduğunu bildirmektedir.” (Hodge, CF, 300)

Ünlü Yeni Antlaşma âlimi Dr Murray J. Harris, Romalıların bu bölümünün orijinal Yunanca metnini derinlemesine inceledikten sonra su yorumu yapmıştır: “9:1-5'in sonunda, havarinin amin diyerek, onayladığı sudur: Kendi halkından olan İsraililer tarafından, en onur

kirici şekilde reddetme ile karşı karşıya kalan İsa Mesih, aslında her şeyin, evrenin, O'nu reddeden İsraililer de dahil olmak üzere yaşayan ve yaşamayan herkesin üzerinde yüceltilmiştir, bu dogada olduğu için, O Tanrı'dır ve tek tapılacak O'dur." (Harris, JG, 172)

2D. Filipililer 2:6-11

"Mesih, Tanrı özüne sahip olduğu halde, Tanrı'ya esitliği simsiği sarılacak bir hak saymadı. Ama yüceliginden soyunarak kul özünü aldı ve insan benzeyisinde dogdu. İnsan biçimine bürünmüş olarak ölüme, çarmih üzerinde ölüme bile boyun eğip kendini alçalttı. Bunun için de Tanrı O'nu pek çok yükseltti ve O'na her adın üstünde olan adı bağışladı. Öyle ki, İsa'nın adı anıldığında göktekiler, yerdekiler ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı'nın yüceltilmesi için İsa Mesih'in Rab olduğunu açıkça söylesin."

-Filipililer 2:6-11

Ayet 6'dan 8'e kadar, yüceltilmiş olan Mesih'in iki dogasından bahsedilmektedir: Tanrı dogası (2:6) ve kul dogası (2:7). Bu bölüm, İsa'nın dogasını tam Tanrı ve tam insan olarak tanıtmaktadır. Petrus Toon bu konuda şöyle yazmıştır: "Göksel ve yersel varlığın tezatlığı, bizlere bir biçim değiştirme ile açıklanmıştır [hem ayet 6'da hem de ayet 7'de kullanılmıştır: Kul özünü almak ve insan benzeyisinde dogmak]. Hem gerçek olan Tanrı'nın katılımına hem de tarihte yaşamış olan insan dogasındaki İsa'nın katılımına işaret edilmektedir. (Toon, OTG, 168)

Ayet 9'dan 11'e kadar, Mesih ile Tanrı'nın esitliğini görürüz. F. F. Bruce şöyle yazmıştır:

İlâhilerde, Yesaya 52:13'ün ve Yesaya 45:23'ün yankıları çinlamaktadır; tek ve gerçek olan Tanrı, "Kendi üzerime ant içtim, Agzımdan çıkan söz dogrudur, bosa çıkmaz, Her diz önümde çökecek, Her dil bana ant içecek." demektedir. Ancak Mesih-ilâhisinde aynı Tanrı, "Öyle ki, İsa'nın adı anıldığında göktekiler, yerdekiler ve yer altındakilerin hepsi diz çöksün ve her dil, Baba Tanrı'nın yüceltilmesi için İsa Mesih'in Rab olduğunu açıkça söylesin" demektedir... Bazen, "her adın üstünde olan" denildiği zaman, bu ismin "İsa" mi, "Rab" mi olduğu sorulur. Cevap her ikisidir, çünkü ilâhi takdir ile "İsa" ismine, "Rab" isminin değeri verilmiştir ve bu isim olabilecek en yüce degere sahiptir -bu degere **Yahve**'dir. (Bruce, RJ, 202)

Böylece Filipililer 2:6-11, iki şekilde Mesih'in tanrılığını ortaya koymuştur: Tam olan iki dogası ile ve Eski Antlaşma'daki Tanrı'nın yüce ismi olan (RAB, **Yahve**) ismi ile O'nun ismini esitleyerek.

3D. Koloseliler 1:15-17

"Görünmez Tanrı'nın görüntüsü, bütün yaratılın ilk doganı O'dur. Nitekim gökte ve yeryüzünde, görünen ve görünmeyen şeyler, tahtlar, egemenlikler, yönetimler ve hükümlerlikler, her şey O'nda yaratıldı. Her şey O'nun aracılığıyla ve O'nun için yaratılmıştır. Her şeyden önce var olan O'dur ve her şey varlığını O'nda sürdürmektedir."

-Koloseliler 1:15-17

15. ayette, Mesih'ten "Görünmez Tanrı'nın görüntüsü" olarak bahsedilmiştir. Peter Lewis, bu konuda sunları söylemiştir: "Görüntüsü olduğu ne ise, Olduğu da odur; Tanrı'nın gerçek varlığının görüntüsüdür, çünkü Tanrı ile aynı gerçek varlığı paylaşmaktadır. Tanrı'nın görüntüsü olarak, İsa Mesih insanların dünyasında ki Tanrı'nın karşılığıdır (Yuhanna 14:9)." (Lewis, GC, 259-60)

F. F Bruce, sunlari eklemiştir, “Söylediği sözler, yaptığı işler, yönlendirdiği hayatlar, sahip olduğu kişilik -bunların hepsi Görünmez Baba’yı ifsa etmiştir. Pavlus’un söylediği gibi, O, ‘Görünmez Tanrı’nın görüntüsü’dür.” (Bruce, RJ, 158)

“Bütün yaratılın İlk doganı” terimi, O’nun ebedi Oğul olduğunu göstermektedir, Her şeyin basi O’dur. (Ryrie, RSB, 1831) Bu gerçek aynı zamanda bizlere, her şeyin yaratıcısının O olduğu açıklanarak bildirilmiştir (ayetler 16, 17). Peki İsa, Tanrı değilse, kimdir?

4D. Koloseliler 2:9

“Çünkü Tanrılığın tüm doluluğu bedence Mesih’te bulunuyor.”

-Koloseliler 2:9

Bu basit ifade bizlere, İsa’nın kimliğini ve neden bizler için önemli olduğunu isaret etmektedir. Carl F. H. Henry su yorumu yapmıştır: “Hristiyan imanında özgün ve esi olmayan bir karakter sunmakta olan inanç, Tanrılığın tüm doluluğunun bedence Mesih’te bulunmasıdır (Kol. 2:9), ki Yeni Antlaşma öğretisinin en önemli ve nihai ifadesi bu olmaktadır; bu öğretiler, İsa ile beraber yaşamış olan havariler tarafından hem doğrulanmış hem de birçok kez ifade edilmiştir.” (Henry, U, 53)

5D. Titus 2:13

“Bu arada, mübarek ümidimizin gerçekleşmesini, ulu Tanrı ve Kurtarıcımız İsa Mesih’in yücelik içinde gelmesini bekliyoruz.”

-Titus 2:13

Bu ayete baktığımız zaman, “Tanrı ve Kurtarıcımız İsa Mesih’in” ifadesinden dolayı, iki farklı kısımdan bahsediliyormuş gibi yanlış bir izlenime kapılanlar olmuştur, ancak orijinal Yunanca kopyalarda cümle yapısı, açıkça tek bir kısımdan bahsetmektedir. (Harris, JG, 173-85)

2C. Vaftizci Yahya

“İsa dua ederken gök açıldı ve Kutsal Ruh, bedensel bir görünüm alarak güvercin biçiminde O’nun üzerine indi. Gökten gelen bir ses de, ‘Sen benim sevgili Oğlumsun, senden hoşnudum’ dedi.”

-Luka 3:22

Yuhanna 1:29, 34’de, Vaftizci Yahya’nın su iddialarını okumaktayız: “‘İste, dünyanın günahını ortadan kaldıran Tanrı Kuzusu!’, ‘Ben de gördüm ve ‘Tanrı’nın Oğlu budur’ diye tanıklık ettim.”

3C. Havarî Petrus

1D. Petrus’un en bilindik ikrarlarından bir tanesi, Matta 16:15-17’de bulunmaktadır: “İsa onlara, ‘Ya siz’ dedi, ‘ben kimim dersiniz?’ Simun Petrus, ‘Sen, yaşayan Tanrı’nın Oğlu Mesih’sin’ cevabını verdi. İsa ona, ‘Ne mutlu sana, Yunus oğlu Simun!’ dedi. ‘Bu sırrı sana açan insan değil, göklerdeki Babamdır.’”

Bu ifade hakkında Scheffrahn ve Kreysler sunları yazmıştır: “Bu kez küstahlığından dolayı Petrus’u azarlamak yerine (İsa ne zaman yanlış bir ifade ile karşılaşırsa, havarileri

azarlamis ve düzeltmistir), Isa, onu inanç açıklamasından dola yi kutsamistir. Hizmeti boyunca Isa, kendisine yapilmasini hak olarak gördüğü tüm dualari ve tapinmalari kabul etmistir.” (Scheffrahn , JN,10)

2D. Petrus, inancini Elçilerin Isleri 2:36’da söyle tekrarlamistir: “Böylelikle tüm Israil halki sunu kesinlikle bilsin: Tanri, sizin çarmiha gerdiginiz bu Isa'yi hem Rab hem Mesih yapmistir.”

3D. Petrus, mektuplarinin birisinde söyle yazmistir: “Isa Mesih'in kulu ve elçisi ben Simun Petrus'tan, Tanrimiz ve Kurtaricimiz Isa Mesih'in dogrulugu sayesinde bizimkiyle esdeger bir imana kavusmus olanlara selam!” (2 Petrus 1:1)

Murray J. Haris, bu ayetin, Yunanca metni ile karsilastirmasini yaptıktan sonra, sunlari belirtmistir: “2. Petrus 1:1’de karsilastigimiz ‘Tanrimiz ve Kurtaricimiz’ ifadesinin, Isa için yapilmis oldugundan kaçma sansimiz yoktur.” (Harris, JG, 238)

4C. Havari Tomas

“Süpheci” hakkındaki tanikligi asagida okuyabiliriz: “Sekiz gün sonra Isa'nin öğrencileri yine evdeydiler. Tomas da onlarla birlikteydi. Kapilar kapaliyken Isa gelip ortalarinda durdu, ‘Size esenlik olsun!’ dedi. Sonra Tomas'a, ‘Parmagini uzat’ dedi, ‘ellerime bak, elini uzat, bögrüme koy. Imansiz olma, imanli ol!’ Tomas O’na, ‘Rabbim ve Tanrim!’ diye cevap verdi.” (Yuhanna 20:28)

John Stott, *Basic Christianity* isimli adli eserinde, bu olayi söyle yansitmistir: “Paskalyayi takip eden Pazar günü kuskularini açıkça dile getiren Tomas, diger havariler ile birlikte üst katta otururken, Isa gelir. Tomas’i yaralarini incelemeye davet eder ve gördüğü mucize karsisinda coskuya kapilan Tomas, ‘Rabbim ve Tanrim!’ diye haykirir. Isa bu ifadeyi kabul eder ve onu Kendisine tapindigi için degil, imansizligindan dolayi azarlar.” (Stott, BC, 28)

Yukarida belirtildigi gibi, insanlar ya da melekler, kendilerine tapinildigini gördükleri anda, bunu yapan kisileri azarlamis ve sadece Tanri’ya tapinilmasi gerektiğini belirtmislerdir (Elçilerin Isleri 10:25, 26; Esin. 19:10). Isa, hem Tomas’in tapinisini kabul etmistir hem de onu inanç açıklamasından dolayi tesvik etmistir.

5C. Ibraniler Kitabinin Yazari

1D. Ibraniler 1:3

“*Ogul, Tanri'nin yüceliginin pariltisi ve O'nun varliginin öz görünümüdür. Kudretli sözüyle her seyi devam ettirir. Günahlardan arinmayi sagladiktan sonra, yücelerde ulu Tanri'nin saginda oturdu.*”

-Ibraniler 1:3

F. F. Bruce, “öz görünümü” ifadesi hakkında su yorumu yapmistir: “Madeni paranin üzerindeki resim ve kabartma yazilarin, metal kalibin seklene birebir uymasi gibi, Tanri’nin Oglu, ‘Tanri’nin dogasinin mührünü tasir’. Yunanca bir kelime olan ‘*karakter*’, Yeni Antlasma’da sadece burada geçmektedir ve Mesih’i, Tanri’nin ‘görünümü’ olarak (2 Kor.

4:4; Kol. 1:15) tanımlayan 'eikon' kelimesinden daha kesin bir şekilde ifade etmektedir... Tanrı'nın özde ne olduğu İsa Mesih'te beyan edilmiştir." (Bruce, EH, 48)

2D. İbraniler 1:8

"Ama Oğul için söyle diyor: 'Ey Tanrı, tahtın sonsuzluk boyunca kalıcıdır ve adalet asası senin egemenliğinin asasıdır.'"

-İbraniler 1:8

Tomas Schultz şöyle yazmıştır: *"'Ey Tanrı, tahtın..' şeklindeki hitaba daha yalın bir şekilde yaklaşırsak: 'Senin tahtın Tanrım' ya da 'Tanrım, Senin tahtın' diyebiliriz. Bir kez daha Kutsal Yazılar'daki metinlerden İsa Mesih'in Tanrı olduğunu görmekteyiz."* (Schultz, DPC, 180)

6C. Havarî Yuhanna

1D. Yuhanna 1:1, 14

"Baslangıçta Söz vardı. Söz Tanrı'yla birlikteydi ve Söz Tanrı'ydi. Baslangıçta O, Tanrı'yla birlikteydi. Her şey O'nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O'nsuz olmadı... Söz insan olup aramızda yasadı. Biz de O'nun yüceliğini, Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu olan biricik Oğul'un yüceliğini gördük."

-Yuhanna 1:1, 14

Öğretim üyesi ve saygı değer ilâhiyatçı R. C. Sproul, Yuhanna 1:1'e yorumunu yaparken, Yunanca metinde Söz için kullanılan 'Logos' kelimesini referans almıştır: "Bu önemli metinde Logos, hem Tanrı'dan ayrılmıştır ('Söz Tanrı'yla birlikteydi') hem de Tanrı ile bağdastırılmıştır ('Söz Tanrı'ydi'). Üçlü Birlik doktrininin geliştirilmesinde bu paradoks çok büyük bir etken olmuştur, çünkü Logos, Üçlü Birliğin İkinci Kısısı olarak kabul edilir. Kisisel olarak Baba'dan ayrı, fakat Baba ile aynı özendir." (Sproul, ETCF, 105)

J. Carl Laney, Yuhanna 1'in sunları onayladığını belirtmiştir: "Ezeli varoluşu (ayet: 1a), kisisel ayrılığı (ayet: 1b) ve Logos'un tanrısal doğası [Söz] (ayet: 1c)." (Laney, J, 37-38) Yunanca uzmanı ve gramerci Dr. Daniel B Wallace, bu cümlelerin Yunancada nasıl inşa edildiğine dikkatlerimizi çeker: "Yuhanna'nın; Söz'ün Tanrı olduğu, ancak Baba'dan ayrı olduğunu ifade edebilmesi için, kullanabileceği en etkin yöntem bu idi." (Wallace, GGBB, 269)

2D. 1. Yuhanna 5:20

"Yine biliyoruz ki, Tanrı'nın Oğlu gelmiş ve gerçek Olan'i tanımamız için bize anlama gücü vermiştir. Biz gerçek Olan'dayız, O'nun Oğlu İsa Mesih'teyiz. Kendisi gerçek Tanrı ve sonsuz yasadır."

-1. Yuhanna 5:20

Bir kez daha, İsa Mesih'in yaşamına tanık olan Havarî Yuhanna, İsa'ya "Tanrı" demekte bir sakınca görmemiştir.

I S A, Y A H V E' D I R		
Y A H V E	Ortak Tanım ya da İşler	I S A
Yesaya 40:28	Yaratıcı	Yuhanna 1:3
Yesaya 45:22; 43:11	Kurtarıcı	Yuhanna 4:42
1. Samuel 2:6	Ölüleri Dirilten	Yuhanna 5:21
Yoel 3:12	Yargıç	Yuhanna 5:27 ç.ref. Matta 25:31-46
Yesaya 60:19, 20	Isık	Yuhanna 8:12
Misir'dan Çıkış 3:14	BEN	Yuhanna 8:58, ç.ref. 18:5, 6
Mezmurlar 23:1	Çoban	Yuhanna 10:11
Yesaya 42:8; ç.ref. 48:11	Rab'bin Yüceligi	Yuhanna 17:1, 5
Yesaya 41:4; 44:6	İlk ve Oglu	Esinleme 1:17; 2:8
Hosea 13:14	Günahın Bedelini Ödeyen	Esinleme 5:9
Yesaya 62:5; Hosea 2:16	Koca	Esinleme 21:2, ç.ref. Matta 25:1
Mezmurlar 18:2	Kaya	1. Korintliler 10:4
Yeremya 31:34	Günahların Bağışlayıcısı	Markos 2:7, 10
Mezmurlar 148:2	Meleklerin Taptığı	İbraniler 1:6
Eski Antlaşma boyunca	Dua Edilen	Elçilerin İşleri 7:59
Mezmurlar 148:5	Meleklerin Yaratıcısı	Koloseliler 1:16
Yesaya 45:23	Tanrı Olarak İkrar Edilen	Filipililer 2:11

6B. Sonuç: İsa, Tanrıdır

William Biederwolf, elimizdeki delillere dayanarak su benzetmeyi yapmıştır: “Yeni Antlaşma’yı okuması olan ve İsa Mesih’in herhangi bir insandan daha öte olduğunu göremeyen bir insan, öğlen vakti bulutsuz, masmavi bir gök yüzüne bakıp, güneşi göremediğini söyleyen adamdır.” (Mead, ERQ, 50)

Sevgili Havarî Yuhanna, sunları yazmıştır: “İsa, öğrencilerinin önünde, bu kitapta yazılmayan başka birçok mucizeler yaptı. Ne var ki yazılanlar, İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu Mesih olduğuna iman edersiniz ve iman ederek O'nun adıyla yasama kavuşursunuz diye yazılmıştır.” (Yuhanna 20:30, 31)

2A. İSA'NIN TANRI OLDUĞUNA DAİR DOLAYLI İDDIALARI

İsa, birçok olayda, Tanrılığının anlaşılması için, hem hareketleri hem de sözleri ile dolaylı iddialarda bulunmuştur. Aşağıda, İsa'nın dolaylı ve direkt olarak Tanrılığını belirttiği olaylardan bazıları sıralanmıştır.

Yukarıda bahsettiğimiz bazı iddiaların, daha detayli açıklamaları aşağıda verilmektedir:

1B. Günahları Bağışlamıştır

“Onların imanini gören İsa felçliye, ‘Oğlum, günahların bağışlandı’ dedi. Orada oturmakta olan bazı din bilginleri ise, için için şöyle düşündüler: ‘Bu adam neden böyle konuşuyor? Tanrı’ya küfrediyor! Tek Tanrı’dan başka kim günahları bağışlayabilir?’”

-Markos 2:5-7

Tanrı’nın Yasasına göre biçimlenmiş bir Yahudi anlayışı karşısında, Tanrı’ya karşı işlenmiş günahları affedebilmesi, tasavvur edilemeyecek bir durumdu. Günahları bağışlamak, sadece Tanrı’ya mahsus bir işlevdi. Tanınmış bir Kutsal Kitap âlimi ve ilâhiyatçı olan John Stott, “Baskalarının, bize karşı yaptığı haksızlıkları affedebiliriz ama, Tanrı’ya karşı işlediğimiz günahları sadece Tanrı affedebilir” demistir. (Stott, BC, 29)

Birçok kişi, İsa’nın gerçekten böyle bir tanrısallığa sahip olmadığını sorgulayabilir, İsa, O’nun etrafında toplanıp, kendisini izlemekte olan kişilerin bu tip bir şüphe içinde olduğunun farkındaydı ve bu yüzden onlara bu yetkisini şöyle ispatlamıştır, “Hangisi daha kolay, felçliye, ‘Günahların bağışlandı’ demek mi, yoksa, ‘Kalk, döşegini topla ve yürü’ demek mi? Ne var ki, İnanoglunun yeryüzünde günahları bağışlama yetkisine sahip olduğunu bilirsiniz diye...” Sonra felçliye, ‘Sana söylüyorum, kalk, döşegini topla ve evine git!’ dedi. Adam kalktı, derhal döşegini topladı ve hepsinin gözü önünde çıkıp gitti. Herkes sasakalmıştı. Tanrı’yi övüyorlar, ‘Böylesini hiç görmemistik’ diyorlardı.” (Markos 2:9-12).

Bu olay esnasında İsa, etrafındakilere “hangisi daha kolay, felçliye, ‘Günahların bağışlandı’ demek mi, yoksa, ‘Kalk, döşegini topla ve yürü’ demek mi?” diye sormaktadır. Wycliffe Yorum kitabına göre bu, “cevabi olmayan bir sorudur. Bu sözleri agzımızla söylemek her ne kadar kolaysa da, bu sözlerin eylemlerini insanların gözleri önünde gerçekleştirmek, tanrısallık bir güç ile mümkündür. Maskesinin düşmesini istemeyen bir sahtekâr için kolay olan, ‘günahların bağışlandı’ demektir. İsa ise zor olan yolu seçerek, insanların, hastalığın kaynağı ile baş edebilme yetkisini olduğunu *bilmelerini* sağlamıştır.” (Pfeiffer, WBC, 944)

İşte bu yüzden yazıcılar ve Ferisiler tarafından dine küfür ile suçlanmıştır. “Yazıcıların ve Ferisilerin ithamları sonucunda . . . Tanrı’nın sahip olduğu hakları kendisinde sayarak, dine küfür ile suçlu bulundu.” (Pfeiffer, WBC, 943)

C. E. Jefferson’in de ifade ettiği gibi; “O, günahları bağışladı ve yetki ile konuştu. En kötü durumdaki günahkârlar bile pisman oldukları ve İsa’nın ayaklarına kapandıkları zaman, O’nun yetkin güvencesi altında günahlarının affedilmesini tecrübe etmişlerdir.” (Jefferson, CJ, 330)

Lewis Sperry Chafer’in işaret ettiği gibi, “dünya üzerindeki hiç kimsede günahları bağışlama yetkisi ve hakkı yoktur. Hiç kimse, herkesin Tanrı’ya karşı işlediği günahları affedemez ve insanları kurtaramaz. İsa Mesih, günahları bağışlamıştır ve bunu yaparken de asla beseri bir imtiyaz ile gerçekleştirmemiştir. Günahları sadece Tanrı bağışlayabilir ve İsa Mesih günahları bağışladığını kesin bir şekilde belirttiğine göre, Tanrıdır ve bu da sonsuzluklar boyunca Tanrı olmak demektir.” (Chafer, ST, vol. 5, 21)

2B. İsa “Yasam” Olduğunu İddia Etmistir

Yuhanna 14:6’da İsa, “Yol, gerçek ve yaşam ben’im”, “Benim aracılığım olmadan Baba’ya kimse gelemez”, iddiasında bulunmuştur. Bu ifadeyi analiz eden Merrill Tenney, “İsa ne onlara yolu ne de gerçeği bildiğini söylemiş, ne de bunları onlara öğretmiştir. Onlara yeni bir sistemin tanıtıcısı olarak konuşmamış; Kendisini tüm gizemlerin tek anahtarı olarak sunmuştur” sonucuna varmıştır. (Tenney, JGB, 215)

3B. Yasam Ondadir

“Tanrı'nin tanıklığı da bize sonsuz yasam vermesidir. Bu yasam O'nun Oglundadır. Kendisinde Tanrı'nin Oglu bulunanda yasam vardır. Kendisinde Tanrı'nin Oglu bulunmayanda yasam yoktur.”

-1. Yuhanna 5:11, 12

Bu yasam hakkında John Stott şöyle yazmıştır: “İsa, Kendisini takip edenlerin kendisine olan bağımlılığını, bir asmanın dallarının kökünden beslenmesi gibi anlatmıştır. Tanrı'nin Kendisine her canlı üzerine yetki verdiğini ve Tanrı'nin kendisine vereceklerine bol yasam sunacağını ifade etmiştir.” (Stott, BC, 29)

4B. Yetki Ondadir

Eski Antlaşma'da tüm yaratılış üzerindeki yargılama yetkisinin Tanrı'da olduğu açıkça belirtilmiştir (Yar. 18:25; Mez. 50:4-6; 96:13). Ancak, Yeni Antlaşma'da bu yetki Baba'dan Oğul'a devredilmiştir: “O'na (İsa'ya) yargılama yetkisini de verdi (Tanrı). Çünkü O (İsa), İnsanoglu'dur.” (Yuhanna 5:27)

İsa, dünyayı yargılayacağını, ölüleri dirilteceğini, tüm ulusları önünde toplayacağını ve yücelik tahtında oturacağını iddia etmiştir. Böylece O'nun yargısına göre, bazıları cenneti miras olarak alırken, diğerleri cehennemi alacaktır.

John Stott, bu konuda şu eklemeleri yapmıştır: “İsa, sadece yargıç olmayacaktır aynı zamanda bu yargılamadaki kriter; insanların, O'nun ‘kardelerine’ ve Sözü’ne karşı davranışları ile belli olacak olan, Kendisine karşı tutumları olacaktır... Bu iddianın ne kadar büyük bir iddia olduğunu abartmak neredeyse imkânsızdır. Bu iddianın büyüklüğünü anlamak için gözlerinizin önüne, kilisede cemaatine karşı su sözleri söyleyen bir din adamını getirin: ‘Sözlerimi dikkatlice dinleyiniz. Hepinizin ebedi hayatı bu sözlerime bağlıdır. Ben dünyanın sonu geldiği zaman sizleri yargılamak için geri geleceğim ve sizlerin kaderiniz bana olan itaatkârlığınıza bağlanmıştır.’ Bu vaiz, çok kısa bir süre içerisinde polislerin ve psikiyatristlerin ilgisini çekecektir.” (Stott, BC, 31-32)

3A. TANRI’NIN ADI VE UNVANLARI

1B. YHWH-RAB

Kutsal Kitap tercümeğinde, Tanrı'nin isminin geçtiği yerlerde, ya “RAB” (büyük harflerle) ya da “Yehova” yazılmaktadır. Orijinal İbranice metinlerde, bu iki ismin geçtiği yerlerde dört adet sessiz harf bulunmaktadır: YHWH. YHWH'nin okunusu ise, *Yahve* şeklindedir.

1C. Yahudiler İçin Kutsal

Herbert F. Stevenson, bu konu hakkında şöyle yazmıştır: “İsmin kesin anlamı bilinmemektedir. İbranice metinlerde bu isim, dört adet sessiz harften oluşmaktadır: YHWH - ilâhiyat lisanında bu dört harf, ‘tetragrammaton’ olarak bilinmektedir- bu isme *Adonai* ünlüleri daha sonra eklenmiştir (eger isim *Adonai* ile birleşik ise, bu durumda *Elohim* kullanılmaktadır). Yahudiler, bu ismi telâffuz edilemeyecek kadar kutsal gördüklerinden dolayı, Kutsal Yazılar’i cemaat içinde okurken bu isme geldikleri zaman, *Adonai* olarak okumaktadırlar -Yehova, Yahudiler için söylenilmemesi gereken bir isimdir.” (Stevenson, :0)

Taninmis ilâhiyatçı ve yazar Peter Toon, şöyle yazmıştır: “Bu isme gösterilen saygi devamlı artmıştır ve en sonunda Eski Antlaşma’nın geç dönemine gelindiğinde Yahudiler, bu ismi telâffuz etmekten kaçınmaya başlamışlardır.” (Toon, OTG, 96)

L. S. Chafer ise, bu konuda sunları belirtmiştir: “Bazı kişiler, bu ismin gerçek şekli ile telâffuz edilmesinden kaçınılmasını, sadece batıl bir davranış olarak yorumlayabilirler; ancak derinliklerine baktığımız zaman bu davranışın altında duyulan yüce bir saygının, hatalı bir tutuma dönüşmesini bulmaktayız ve sonuçlarının yarattığı tüm kafa karıştırıcı durumlara rağmen, Tanrı’nın betimlenemez karakterinin kavranması konusunda, hepimizin üzerinde derin bir etki oluşturmaya hizmet etmiştir.” (Chafer, ST, cilt 1, 264)

The Jewish Encyclopedia (ed., Isidore Singer, Funk ve Wagnalls, cilt 1, 1904) isimli ansiklopedide belirtildiği gibi, YHWH isminin tercümesinin “Rab” olarak yapılmasının köklerini Septuagint’de bulabilmekteyiz. “Rab”bin ‘özel ismi’ olan YHWH’nin, Shem ha Meteorash telâffuzu hakkında orijinal bir bilgiye sahip değiliz.” Helenistik dönemin başlarından itibaren bu isim, sadece tapınak içinde telâffuz edilmeye başlanmıştır: “Sifre’den Num. vi. 27’ye, Mishnah Tamid, vii. 2 ve Sotah vii. 6’ya baktığımız zaman, sadece din görevlilerinin tapınakta yapılan kutsama esnasında bu ismi kullanmaya izinleri olduğunu görmekteyiz; bunun harici tüm durumlarda diğer unvan olan (*kinnuy*) ‘Adonai’ kullanılmaktaydı.”

The Jewish Encyclopedia, Yahudi tarihçilerden Philo ve Josefus’dan su alıntılarını da açıklamasına eklemiştir:

Philo: “Dört harf, sadece kulakları ve dilleri bilgelik ile pak kılınmış kutsal adamlar tarafından dile getirilir ve isitilirdi, bu ismi başka kimse kullanamazdı, tapınak dışında anılmazdı.” (Life of Moses, iii, 41)

Josefus: “Musa, Tanrı’ya dua ederken, tapınırken ve kutsal ibadetleri yaparken, O’na ismi ile seslenebilmek için, ismini bildirsin ve telâffuzunu kendisine açıklasın diye yalvarmıştır; bunun üzerine Tanrı, o ana kadar hiçbir insan tarafından bilinmeyen ismini bildirmiştir ve bu ismi benim anmam günahıdır.” (Antiquities. ii 12, par. 4)

2C. Ismin Anlamı

Mısır’dan Çıkış 3:14’ün içeriği ve uzmanların bu konudaki en son çalışmaları bizlere, YHWH’nin, *haya* fiilinin, “olmak” anlamında bir formu olarak alındığını göstermektedir. Bu bilginin ışığında, bu isimden iki anlamın çıktığını söylemek yerinde olacaktır. İlk olarak, Mısır’dan Çıkış 3:14 ve 15’den, YHWH’nin isim olarak, Tanrı’nın islerinin, yardımının ve halkıyla konuşması ile aralarında var olmasının mutlak bir teminatı olduğunu görmekteyiz. “BEN”, her zaman seçilmiş halki ile beraber olacaktır. Bugün Tanrı ne ise, sonsuzluklar boyunca aynı Tanrı olacaktır. İkinci olarak, Yasa’nın Tekrari 4:39, 1. Krallar 8:60 ve Yesaya 45:21, 22’deki beyanatlara göre, YHWH birdir ve tek tanrıdır, tüm yaratılışın üzerindedir ve kendi yarattıklarının arasındadır; diğer tanrılar, yalnızca insan hayal gücünün ürünü ve yansımasıdır. (Toon, OTG, 97)

3C. Mesih Kendisinden Yehova Olarak Bahsetmektedir

Scotchmer’den alıntılar yapan W. C. Robinson: “Rab’imiz İsa Mesih ile Eski Antlaşma’nın Tanrısının kimliği, İsa’nın Tanrılığının kesin doktrinini doğurmuştur” diye yazmıştır. (Robinson, WSYTIA, 118)

Kreyssler ve Scheffrahn sunları kaleme almışlardır:

YHWH’nin ya da Yehova’nın antlaşmasının Kendisine ait olduğunu iddia etmiştir. Yuhanna kitabının 8. bölümünde su ayetleri okumaktayız: “İste bu nedenle size, ‘Günahlarınızın içinde

öleceksiniz' dedim. 'BEN'im O olduğuma iman etmezseniz, günahlarınızın içinde öleceksiniz.'" ayet 24; "Bu nedenle İsa şöyle dedi: 'İnsanoğlu'nu yukarı kaldırdığınız zaman BEN'im O olduğumu, kendiliğimden hiçbir şey yapmadığımı, ama tıpkı Baba'nın bana öğrettiği gibi konuştugumu anlayacaksınız.'" ayet 28; "İsa, 'Size doğrusunu söyleyeyim, İbrahim dogmadan önce BEN varım' dedi.'" ayet 58. İsa'nın, 'BEN' ifadesini kullanımı ile Mısır'dan Çıkis 3:14'deki, Tanrı'nın, Musa'ya: "BEN BEN'im", "İsrailliler'e de ki: 'Beni size BEN BEN'im diyen gönderdi.'" derken kullandığı kullanım aynıdır. Böylece, Tanrı'nın İbranice isminin YHWH ya da BEN olduğunu görmekteyiz. (Scheffrahn, JN, 11)

Matta 13:14, 15'de, İsa Mesih, Kendisini Eski Antlasma'nın "Tanrı"'si (Adonai) olarak tanımlamıştır (Yesaya 6:8-10). (Meldau, PDD, 15)

Clark Pinnock, *Set Forth Your Case* isimli kitabında şöyle yazmıştır: "O'nun öğretilerinde, BEN ifadeleri çinlamaktadır ve bu kullanım Tanrisalliginin yapısal ve içerik olarak kesin iddialarıdır. (Mısır'dan Çıkis 3:14; Yuhanna 4:26; 6:35; 8:12; 10:9; 11:25)" (Pinnock, SFYC, 60)

Yuhanna 12:41'de; Yesaya'nın (Yesaya 6:1'de) yüceligini gördüğü ve hakkında konustugu kisinin, İsa olduğu anlatılmaktadır. William C. Robinson, bu konuda sunları söylemektedir: "Yesaya ayrıca şöyle yazmıştır: 'Söyle haykırıyor bir ses: 'Çölde RAB'bin yolunu hazırlayın, Bozkırda Tanrimiz için düz bir yol açın.'" (Yesaya 40:3) Mesih, 'Bunlar kadına: 'Bizim iman etmemizin nedeni artık senin sözlerin değildir' diyorlardı. 'Kendimiz isittik, O'nun gerçekten dünyanın Kurtarıcısı olduğunu biliyoruz.'" diyen Samiriyeliler'in iddialarını onaylamaktadır (Yuhanna 4:42). Eski Antlasma'ya göre bu nitelik, sadece Yehova-Tanrı'ya işaret etmektedir. Hosea 13:4: 'Tanrın RAB benim, Benden başka tanrı tanımayacaksın, çünkü başka kurtarıcı yoktur.'" (Robinson, WSY, 117-18)

2B. Tanrı Oglu

Tanınmış ilâhiyatçı ve Kutsal Kitap öğretmeni Charles Ryrie, "Tanrı Oglu" unvani hakkında şöyle yazmıştır: "Tanrı'nın Oglu ne demektir? 'Oglu' ifadesi 'soyu' anlamına gelmektedir, ancak aynı zamanda 'düzeninden' anlamını da içermektedir. Eski Antlasma'da 'peygamberlerin oğulları', peygamberlerin düzeni demektir (1. Krallar 20:35) ve 'ezgicilerin oğulları', ezgicilerin düzeni anlamında kullanılmıştır (Neh. 12:28). İsa için 'Tanrı Oglu' unvani kullanıldığı zaman ise içerdiği anlam, Tanrı'nın Düzenidir ve tam olarak Tanrılık için yapılmış güçlü ve açık bir iddiadır." (Ryrie, BT, 248)

H. F. Stevenson, bu konuda su yorumu yapmıştır: "'Tanrı oğulları' ifadesinin, insanlar (Hosea 1:10) ve melekler için Eski Antlasma'da (Yar. 6:2; Eyüp 1:6; 38:7) kullanılmış olduğu doğrudur. Fakat Yeni Antlasma'da, 'Tanrı Oglu' unvani Rab'bizim tarafından ve baskaları tarafından çok daha farklı bir anlamda kullanılmıştır. Bütün kullanımlarına ifade ettiği anlam, Tanrı'nın tek Oglu, Baba'ya esit ve ebedi olandır.'" (Stevenson, TTL 123)

"Oglu" ile "Baba" ifadelerinin yan yana defalarca kullanılmış olması, İsa'nın Baba ile esitliğini beyan etmekte ve Üçlü Birlik gerçeğini formüle etmektedir. (Matta 23:9, 10; Markos 13:32; Yuhanna 3:35; 5:19-26:27; 10:33-38; 14:13).

İsa, Filipus Sezariye'si bölgesine geldiğinde öğrencilerine, halk "İnsanoğlu'nun kim olduğunu söylüyor" diye sordugu sorudan sonra, Petrus'u verdiği cevaptan dolayı onurlandırmıştır: "Simun Petrus, 'Sen, yasayan Tanrı'nın Oglu Mesih'sin' cevabını verdi. İsa ona, Ne mutlu sana, Yunus oğlu Simun!' dedi. 'Bu sirri sana açan insan değil, göklerdeki Babamdır.'" (Matta 16:16, 17).

Felder, İsa'nın, Tanrı'yi Baba'si olarak ifade etmesi anlayışı hakkında şöyle yazmıştır: "İsa, Baba'si ile olan ilişkisinden her bahsedisinde, istisnasız olarak 'Babam' ifadesini kullanmıştır; İsa, havarilerin Tanrı'nın 'çocukları olma' statüsü hakkında konuşurken ise, aynı derecede kesin bir ayrımı ortaya koyup, 'Babanız' demistir: İsa, asla kendisi ile

havarilerini veya insanlari esit derecede görüp, konusmanın dogal bir üslûbu olması gereken ‘Bizim Babamız’ ifadesini agzına almamıştır.”

Felder sözlerine şöyle devam eder:

İsa’nın, Tanrı önünde kendisini havarilerle birleştirdiği durumlarda bile kullanması beklenen ortak kullanım ifadesi “Bizim Babamız”dır. Ancak, tüm bu beklentilerin tersine kullanılan ifade her zaman ‘Babam’ olmuştur: “Size sunu söyleyeyim, *Babamın* egemenliğinde *sizinle* birlikte tazesini içeceğim o güne dek, asmanın bu ürününden bir daha içmeyeceğim.” (Matta xxvi, 29) “Ben de *Babamın* vaat ettiğini *size* göndereceğim. Ama siz, gökten gelecek güçle kusanıncaya dek kentte kalın.” (Luka xxiv, 49) “O zaman Kral, sağındaki kişilere, Sizler, *Babamın* kutsadıkları, gelin!” diyecek. ‘Dünya kurulduğundan beri sizin için hazırlanmış olan egemenliği miras alın!’” (Matta xxv, 34) Bu örnekte ve bunun gibi birçok olayda İsa, Kendi Tanrısız Oğulluğu ile havari ve diğer insanların oğulları olma durumları arasındaki farkı göstermiştir. (Felder, CAC, 268-69)

İsa Baba’si ile olan ilişkisinden her bahsedisinde, istisnasız olarak “Babam” ifadesini kullanmıştır; İsa, havarilerin Tanrı’nın ‘çocukları olma’ statüsü hakkında konuşurken ise, aynı derecede kesin bir ayrımı ortaya koyup, ‘Babanız’ demistir: İsa, asla kendisi ile havarilerini veya insanlari esit derecede görüp konuşmanın dogal bir üslûbu olması gereken ‘Bizim Babamız’ ifadesini agzına almamıştır.

- HILLARIN FELDER

3B. İnsanoglu

İsa, “İnsanoglu” unvanını üç farklı şekilde kullanmıştır:

1. Dünya üzerindeki hizmeti hakkında:
 - Matta 8:20
 - Matta 9:6
 - Matta 11:19
 - Matta 16:13
 - Luka 19:10
 - Luka 22:18
2. Yapacaklarını önceden bildirirken:
 - Matta 12:40
 - Matta 17:9, 22
 - Matta 20:18
3. Tekrar dönüşü hakkında öğretis verirken:
 - Matta 13:41
 - Matta 24:27, 30
 - Matta 25:31
 - Luka 18:8
 - Luka 21:36

Stevenson, “İnsanoglu” unvanına ayrı bir ilgi ile yaklaşımıştır: “Rab’bimizin Kendisi hakkında kullandığı geleneksel unvan bu olmuştur. Yeni Antlaşma’da kendisini

sorgulayanların O'nun sözlerinden alıntı yapmaları esnasında (Yuhanna 12:34) ve İstefan'ın şehit edilirken 'Bakin' dedi, 'göklerin açıldığını ve İnsanoglu'nun Tanrı'nın yanında durmakta olduğunu görüyorum' haricinde, kendisinininkinden başka hiçbir ağızdan bu unvan çıkmamıştır (Elçilerin İşleri 7:56). Bu unvan, Yahudilerce bilinen açık bir Mesihlik unvanıdır." (Yuhanna 12:34) (Stevenson, TTG, 120)

Kreyssler ve Scheffrahn, "İsa açıkça Kendisinin, Mesih hakkındaki Eski Antlaşma peygamberliklerini tamamladığına inanmıştır. Kendisinden bahsederken devamlı bir şekilde, Daniel'in görünümünde bahsettiği 'İnsanoglu' unvanını kullanmıştır (Daniel 7:13, 14)" diye yazmışlardır. (Scheffrahn, JN, 9-10)

Markos 14:61-64'de İsa, Daniel 17:13, 14'ü ve Mezmur 110:1'i kendisine atfetmiş ve insanların gözleri önünde bunların olacağını belirtmiştir. C. G. Montefiore, bu konuda özellikle şu noktaya işaret etmiştir: "Eğer İsa bu cümleleri söylediye, o zaman İsa'nın Kendisini İnsanoglundan ve Mesih'ten farklı tuttuğunu söylememiz imkânsizdir. İnsanoglu Mesih'tir ve ikisi de İsa'nın Kendisidir." (Montefiore, SG, 361)

4B. Abba-Baba

Michael Green, *Runaway World* isimli kitabında şöyle yazmıştır:

İsa Mesih, Tanrı ile arasındaki ilişki hakkında ifadelerde bulunurken, hiç kimsenin daha önce iddia etmediklerini öne sürmüştür. Bunun en belirginini olarak, İsa'nın özellikle dua ederken Aramice bir kelime olan *Abba* kelimesini kullanmasından anlıyoruz. İsrail tarihinde, Kendisinden önce kimse Tanrı'ya bu kelime ile seslenmemiştir... Yahudilerin, Tanrı'ya Baba olarak hitap ettiklerini biliyoruz, fakat onların kullandıkları kelime olan *Abhinu* kelimesi, özellikle Tanrı'ya merhamet ve af için yaklaşıtlarında kullandıkları bir kelimeydi. Ancak, İsa'nın Tanrı'ya yaklaşıtlarında kullandığı *Abba* kelimesinde en ufak bir af dileme mevzu değildir. Bu kelime en içten yakınlık için kullanılan bir kelime idi. İşte bu yüzden O'nun, Tanrı ile arasında var olan ilişkisi, diğer insanların Tanrı ile olan ilişkisinden farklıdır. (Green, RW, 99-100)

Davut'un, Baba'ya yakınlığına rağmen, Tanrı'ya Baba olarak değil; "Bir baba çocuklarına nasıl sevecen davranırsa, RAB de kendisinden korkanlara öyle sevecen davranır" (Mezmur 103:13) şeklinde hitap etmiş olması çok ilgi çekici bir detaydır. Bunun tam tersi olarak İsa, özellikle dua ederken sık sık "Baba" kelimesini kullanmıştır. İşte bu yüzden Ferisiler, bu kullanımın ne anlama geldiğini anlamışlar ve O'nu dine küfür ile suçlamışlardır (Yuhanna 5:18). 'Aynı zamanda Tanrı'nın Kendi Babası olduğunu söyleyerek Kendisini Tanrı'ya esit kilmıştır' ve gerçekten de Tanrı ile esit olmasaydı bu sözleri dine küfür olurdu." (Stevenson, TTG, 97)

7

TANRISALLIGIN ÖNEMİ: ÜÇLEME - TANRI, YALANCI YA DA DELİ?

BÖLÜME BAKIS

Nasira'li Isa Kimdir?
Üç Alternatif
Isa Yalanci miydi?
Isa Deli miydi?
Isa Rab'dir.

1A. NASIRA'LI ISA KIMDIR?

“Nasira’li Isa kimdir?” Tarih boyunca insanlar bu soruya degisik cevaplar vermistir. Cevaplari ne olursa olsun hiç kimse, Isa’nin gerçekten yasadigini ve hayatinin, sonsuza kadar insanlik tarihini radikal bir sekilde degistirdigi gerçegini reddedemez. Dünyaca taninmis tarihçi Jaroslav Pelikan, bu soruya açıklık getirmektedir: “Bireylerin, O’nun hakkında sahsen düşündükleri ya da inandıkları her ne olursa olsun, Nasira’li Isa neredeyse yirmi asir boyunca Batı kültürünün tarihindeki dominant figür olmuştur. Eger mümkün olsaydi, dev bir süper miknatis ile O’nun isminin en azından izini bile tasiyan tarih parçalarını metal parçacıkları gibi çekseydik, geriye ne kalirdi? İnsanlığın büyük bir çoğunluğu takvimlerini, O’nun dogumu ile baslatmıştır, milyonlar O’nun ismi ile lanet etmekte ve milyonlar O’nun ismi ile dua etmektedir.” (Pelikan, JTTC, 1)

Peki, Isa ne kadar etkili olmuştur? D. James Kennedy ve Jerry Newcombe, *What If Jesus Had Never Been Born?* (Eger Isa Hiç Dogmasaydı?) isimli kitaplarında, bu sorunun en azından bir kısmını cevaplamaya çalışmaktadırlar. İlk olarak-Mesih’in bedeni-kilise, Isa’nin dünyaya öncelikli mirası oldugunu farz etmişlerdir. Arkasından, tarihte gerçekleşmiş ve kilisenin etkisini gösteren olayları incelemişlerdir. İşte yaptıkları alıntılardan birkaç “göze çarpan” örnek:

- Orta Çağda açılan hastaneler.
- Aynı şekilde Orta Çağda başlayan üniversiteler. Daha da ötesi dünyanın en büyük üniversiteleri Hristiyanlar tarafından, Hristiyan amaçları uğruna baslatılmışlardır.
- Toplumların eğitimi ve okuma yazma öğretimi.
- Özellikle , Amerika örneğinde olduğu gibi temsilci hükümet.
- Politik güçlerin ayrımı.
- Sivil özgürlükler.
- Hem geçmiş hem modern dönemlerde köleliğin yürürlükten kaldırılması.
- Modern bilim.
- Kolombus tarafından Yeni Dünya’nın keşfi.
- Yardım ve hayır kurumları; İyi bir Samiriye ahlâk değeri.
- Yüksek adalet değerleri.
- Siradan halkın yükselmesi.
- İnsan hayatına duyulan haklı saygı.
- Birçok barbar ve ilkel kültürlerin medenileştirilmesi.
- Dünyadaki birçok lisanın düzenlenmesi ve yazıma uygun hale getirilmesi.
- Sanatın ve müziğin gelişimine büyük katkı. En müthiş sanat eserleri için ilham kaynağı olma.
- İncil sayesinde toplum için yük olmak durumundan, yararlı olmaya dönüşen sayısız değişen hayat.
- Sayısız ruhun sonsuza dek kurtuluşu! (Kennedy, WJJ, 3, 4)

Kilise tarihini incelemiş olan herhangi bir birey, Isa tarafında n bina edilen yüce ülküleri süüstimal eden ve O’nun ismine utanç getiren liderlerden ve tarikatlardan kilisenin de payını aldığını bilir. Sık sık Hristiyan dünyasında kabul edilmiş olan bu tarikatlardan biri olmazsa diğerinin Isa Mesih’in sevgisi ile hiçbir şekilde bagdasmayan politikaları ve uygulamaları yaygınlaştırdığı görülmüştür. Hristiyan bedenden olduğu varsayılan bir üyenin diğerine uyguladığı zulümler, ne yazık ki üzücü örnekler olarak karsımızdadır. Aynı şekilde kilise, sık sık seküler arenadan yapılması gereken değişimler ile ilgili gelen tekliflerin gerisinde kalmıştır. Afrika kökenli Amerikalıların sivil haklarını elde etmesi, bu konudaki örneklerden

bir tanesidir ancak, bunu da belirtmek gerekir ki, Abraham Lincoln ve Martin Luther King Jr. gibi ırk esitliğinin ve kölelerin özgürlüğe kavuşmasının dev mücadelelerinin motivasyonu, Hristiyanlık inancı olmuştur.

Diğer taraftan, yaşamın en alt seviyesindeki insanları yükseltmek için kendini feda edeceğine adımlar atan kişiler, İsa'nın takipçileri olmuşlardır. Nasıra'lı İsa, neredeyse iki milenyumdan beri hayatları değiştirmektedir ve bu süreç içerisinde insanlık tarihinin gelişimini ve sonucunu bastan yazmaktadır.

On dokuzuncu yüzyılın ünlü ateistlerinden Charles Bradlaugh, Hristiyan bir kişiye, Hristiyanlığın iddialarının geçerliliğini tartışmak için meydan okumuştur. Londra'nın gecekondu mahallesindeki fakirler arasında hizmet eden aktif müjdecisi Hugh Price Hughes, bu Hristiyan kişi idi. Hughes, Bradlaugh'a bu tartışmayı bir koşul üzerine yapacağını bildirir.

Hughes'in koşulu şu idi; "Benim size teklifim, inançlarımızın geçerliliğini gösteren sağlam deliller getirmemizdir. Bu deliller, günah ve utanç dolu hayatlarından, öğretilerimiz sayesinde kurtulmuş olan erkek ve kadınlardır. Ben bu tanıma uyan erkekler ve kadınlardan oluşan 100 kişiyi getireceğim ve size de aynısını yapma konusunda meydan okuyorum."

Hughes, bu sözlerinin arkasından, eğer Bradlaugh 100 kişiyi getiremezse, 50 kişiyi getirebilir, eğer 50 kişi getiremezse, 20 kişi getirebilir demistir. En sonunda bu rakamı bire kadar küçültmüştür. Bradlaugh'un yapması gereken tek şey ateizm sayesinde hayati değişen bir kişiyi getirmektir, bunun karşılığında Hughes İsa Mesih sayesinde hayati değişen yüz kişiyi getirecekti ve tartışma yapmayı kabul edecekti. Bradlaugh meydan okumasını geri aldı!

(Kennedy, WJJ, 3, 4)

İsa'nın hayatı hakkındaki temel gerçekleri göz önüne aldığımız zaman, O'nun yarattığı devasal etki, bir tür mucizedir. On dokuzuncu yüzyılda yaşamış olan bir yazar, bu durumu şöyle tanımlamaktadır:

İsa, pek tanınmamış bir köyde, köylü bir kadının çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Otuz yaşına kadar, marangozluk yaptığı başka bir köyde büyümüştür. Arkasından üç sene boyunca gezgin vaizlik yapmıştır. Hiçbir zaman bir kitap yazmamış, bir ofis sahibi olmamıştır. Hiçbir zaman aile ya da ev sahibi olmamıştır. Bir üniversiteye gitmemiş, büyük bir şehir görmemiştir. Doğduğu yerin 200 milinden fazla uzaklığına gitmemiştir. Yücelik ile beraber anılan işlerden hiçbirini yapmamıştır. Kendisinden başka hiçbir güvencesi olmamıştır.

Halkın genel yargısı, kendisi aleyhinde seyir etmeye başladığında, sadece otuz üç yaşında idi. Arkadaşları O'nu terk etmiştir. Bir tanesi, O'nu tanıdığını bile reddetmiştir. Düşmanlarının eline bırakılmış ve aşağılayıcı bir yargılama süreci sonunda iki hirsizin arasında çarpiha gerilmiştir.

Ölmek üzere iken, canını alan cellatlar, O'nun sahip olduğu tek şey olan, kiyafetleri üzerine kumar oynamışlardır. Öldükten sonra, bir arkadaşının acıması üzerine ödünç olarak verilen bir mezara yatırılmıştır. On dokuz asır gelip geçmiştir ve bugün kendisi insanlığın merkez figürü haline gelmiştir.

İşte bu münzevi hayatın insanlık üzerinde yarattığı etkiyi, ne ilerleyen orduların, ne denizlere açılmış donanmaların, ne kurulmuş parlamentoların, ne de hüküm sürmüş kralların tümü yaratabilmiştir. (Kennedy, WIJ, 7, 8)

ancak, O'nun Tanrı olma iddiasını kabul edemem." İste söyleyemeyeceğimiz bir şey. Sadece insan olan bir kişi, eğer İsa'nın söylediği şeyleri söylerse, O'nun ahlâk öğretmeni olduğunu söylememiz mümkün değildir. Bu kişinin ya -kendisinin rafadan yumurta olduğunu iddia eden bir adamla aynı seviyedeki- bir deli ya da Cehennemden gelen bir Seytan olması gerekir. Bu durumda bir tercih yapmanız gerekmektedir. Ya bu adam Tanrı'nın Oğludur ya deli ya da daha da kötü bir şeydir. O'nu deli olduğu için kilit altına alabiliriz, O'nu şeytan olduğu için suratına tükürüp öldürebiliriz ya da O'nu Rab ve Tanrı olarak çağırıp ayaklarına kapana biliriz. Ancak, O'nun yüce bir beseri öğretmen olduğu gibi saçma ve tevazu gösteren bir yaklaşımda bulunamayız. Bize bu tercih hakkını vermemistir. Bu tip bir niyeti asla olmamıştır. (Lewis, MC'52, 40, 41)

F. J. A. Hort, bizler İsa hakkında ne düşünürsek düşünelim, O'nu, Kendisi hakkında iddia ettiği kimlikten ayıramayacağımıza işaret etmektedir: "O'nun sözleri Kendisini tamamen tanımlamakta ve tamamlamaktadır, eğer bu sözleri dini bir nasihatçi ya da peygamber olarak söylediğini farz edersek, gerçeğin bu soyut ifadelerinin hiçbir anlamı olmadığını görürüz. Kendisi hakkında yaptığı iddiayı, ifadelerinden çıkarttığımız durumda, bu ifadelerin havada kalacağını görürüz." (Hort, WTL, 207)

Yale Üniversitesinde, büyük bir Hristiyanlık geç dönem tarihçisi olan Kenneth Scott Latourette, su ifadesi ile neredeyse Hort'un yorumunu tekrarlamıştır:

"İsa'yi olaganüstü yapan O'nun öğretileri değildir, ki bu öğretiler bile O'nu belirgin yapmak için yeterlidir. O'nu olaganüstü kılan, bu öğretileri ile Kendisinin kombinasyonudur. Bu ikisi birbirinden ayrılamaz." (Latourette, AHC, 44) Daha sonra, bu ifadesine biraz daha ekleme yapmayı uygun görmüştür: "Herhangi bir açık görüşlü okuyucu, İncil'deki kayıtlara bakarak, İsa'nın Kendisini tanıtımı ile mesajını birbirinden ayrılamaz olarak gördüğünü kabul eder. O müthiş bir öğretmendi, ancak daha da ötesi vardı. O'nun Tanrı'nın Krallığı, insanlığın idaresi ve Tanrı'nın Kendisi hakkındaki öğretileri çok önemlidir, ancak O'ndan bu öğretileri mahvetmeden ayırmak imkânsizdir." (Latourette, AHC, 48)

2A. ÜÇ ALTERNATİF

Bazı insanlar İsa'nın Tanrı olduğuna inanmaktadırlar, çünkü Kutsal Kitap'ın Tanrı tarafından esinlendiğine inanmaktadırlar ve bu Kitap, İsa'nın Tanrı olduğunu öğretiyor ise o zaman İsa Tanrı olmalıdır derler. Şimdi ben, her ne kadar Kutsal Kitap'ın tamamen Tanrı'nın vahiy edilmiş sözü olduğuna inansam da, İsa'nın Tanrı olduğuna inanması için birisinin bu inanca sahip olması gerektiğini düşünmüyorum. İste sebebi:

Su ana kadar Yeni Antlaşma kitaplarının tarihsel olarak aslına uygun ve güvenilir olduğunu, hatta o kadar çok güvenilir olduğunu ki, İsa'nın sadece bir efsane olduğunun söylenemeyeceğini gördük. İncil metni, bizlere O'nun yaptığı işleri, O'nun gittiği yerleri ve O'nun söylediği sözleri aslına uygun bir şekilde iletmektedir. Ve de İsa'nın kesinlikle Tanrı olduğunu iddia ettiğini (asagiya ve 6. bölüme bakınız) iletmektedir. Böylece herkesi su sorunun cevabını vermeye mecbur bırakmıştır: O'nun tanrısallık iddiası doğru mudur ya da yanlış midir? İste bu soru çok ciddi bir şekilde üzerinde düşünülmesi gereken bir sorudur.

Birinci yüzyılda insanlar, İsa'nın kimliği hakkında değişik cevaplar vermekte iken, İsa, havarilerine su soruyu yöneltmiştir, "Ya siz' dedi, 'ben kimim dersiniz?'" Şimun Petrus, 'Sen, yasayan Tanrı'nın Oğlu Mesih'sin' cevabını vermiştir. (Matta 16:15, 16) Herkes Petrus'un cevabına katılmayabilir, ancak kimse İsa'nın sorusunu göz ardı edemez.

İsa'nın, Tanrı olma iddiası ya doğru olmalıdır ya da yanlış. Eğer İsa'nın iddiaları doğru ise, O Rab'dir ve bizlere de, ya O'nun Rab'liğini kabul etmek ya da reddetmek düşer. Bu konuda hiçbir "mazeretimiz" yoktur.

Eğer İsa'nın Tanrı olma iddiaları yanlış ise, bu durumda iki alternatif mevcuttur: Ya Kendisi bu iddialarının sahte olduğunu biliyordu ya da bu iddialarının sahte olduğunu bilmiyordu. Bu iki alternatifi de ayrı ayrı ele alacağız ve arkasından elimizdeki kanıtlara bakacağız.

1B. İsa Yalancı mıydı?

Eğer İsa, iddialarını yaptığı zaman, Tanrı olmadığını biliyor ise, o zaman bile bile yalan söylüyordu. Eğer kendisi yalancı ise, aynı zamanda iki yüzlü bir kişidir, çünkü insanlara bedeli ne olursa olsun dürüst olmayı vaaz ederken, Kendisi kocaman bir yalanı yaşamakta ve öğretmekteydi.

Daha da ötesi, Kendisi bir seytandı çünkü, insanlara kasten sonsuz hayatları için Kendisine güvenmelerini söylemişti. Eğer bu iddialarını yerine getiremezse ve onların sahte olduğunu biliyorsa, Kendisi bahsi bile edilmemiş kadar seytani bir varlıktır.

Sonucu olarak ise, O'nun tam bir aptal olma olasılığı vardır, çünkü O'nun Tanrı olma iddiası, O'nu çarmih cezasına çarptırmıştır.

- Markos 14:61-64: "Ne var ki, İsa susmaya devam etti, hiç cevap vermedi. Baskâhin O'na yeniden, 'Yüce Olan'ın Oğlu Mesih sen misin?' diye sordu.

İsa, 'Ben'im' dedi. 'Ve sizler, İNSANOĞLU'NUN KUDRETLİ OLAN'IN SAGINDA OTURDUGUNU VE GÖĞÜN BULUTLARIYLA GELDİĞİNİ GÖRECEKSİNİZ.'

Baskâhin giysilerini yırtarak, 'Artık tanıklara ne ihtiyacımız var?' dedi. 'Küfürü isittiniz. Buna ne diyorsunuz?'

Hepsi de İsa'nın ölüm cezasını hak ettiğine karar verdiler."

- Yuhanna 19:7: "Yahudiler su karşılığı verdiler: 'Bizim bir yasamız var, o yasaya göre O'nun ölmesi gerekir. Çünkü kendisinin Tanrı Oğlu olduğunu ileri sürüyor.'"

Eğer İsa bir yalancı, bir düzenbaz ise daha da ötesi şeytan ya da aptal ise, bizlere su ana kadar kimsenin bırakmadığı, en etkileyici ahlâk öğretilerini ve kudretli bir ahlâk adamı örneğini nasıl bıraktığı gerçeğini kim açıklayabilir? Bir aldatıcı -esi görülmemiş bir sahtekâr- bu kadar çıkarlarını gözetmeyen ahlâk değerleri öğretip, İsa gibi ahlâksal açıdan tam bir örnek olacak bir hayat yaşayabilir miydi? İşte kuskuyu yaratan asıl kani budur.

Filozof, süphecî ve Hristiyanlığın baş düşmanlarından bir tanesi olan John Stuart Mill, İsa'nın, ilgimizi ve tesvigimizi arttırmayı hak eden, birinci sınıf üstün bir ahlâkçı olduğunu kabul etmiştir. Bu konudaki Mill'in ifadesi şudur:

İsa'nın hayatında ve söylediklerinde, özgün bir orijinallik ile bizlerin gurur duyduğu, insanlığın önde gelen yüksek dehalarının sahip olduğu derin bir kavrayışın birleşmesinin sonucunu görmekteyiz. Bu önceden seçilmiş deha, olası en büyük ahlâk reformcusunun vasıfları ile donanmıştır ve bu inanç uğruna şehit olmuştur. Dünya üzerinde yaşayan hiçbir kişi, bu din ile ilgili olarak bu kişiyi (İsa), ideal bir temsilci ve insanlık için bir yol gösterici olarak kendilerine örnek aldıkları için yanlış bir seçim yaptığını düşünmez; hatta Hristiyan olmayan bir kişi için bile soyut vasif kurallarının daha başarılı bir somut ifadesinin, Mesih'in onaylayacağı bir hayatı yaşamaya çalışan bir insanın hayatından daha güzel bir örneği olamaz. (Grounds, RFOH, 34)

Tarih boyunca İsa Mesih, hayatlarını O'nunkine benzer bir düzene sokmaya çalışan milyonların yüreklerini ve zihinlerini kazanmıştır. Büyük Britanya'nın en önemli tarihçilerinden bir tanesi, organize Hristiyanlığın ısrarcı muhalifi William Lecky, *History of European Morals from Augustus to Charlemagne* isimli eserinde bu konuya işaret etmiştir:

On sekiz yüzyıldır insanların kalplerine derinden bir sevgi ile tüm değişimler konusunda ilham veren; tüm çağlara, uluslara, mizaçlara ve durumlara göre işleme kapasitesine sahip olan; sadece vasıflılığın en yüce modeli değil, aynı zamanda uygulanması için en güçlü güdüde olan ideal karakteri dünyaya sunmak, Hristiyanlığa nasip olmuştur... İsa'nın basitçe yaşamına baktığımız zaman, hizmetindeki aktif hayatının üç sene sürdüğünü, ancak bu kısa zaman diliminin, insanlığı tekrar biçimlendirmek ve daha barışçıl kılmak için bütün filozofların öğretilerinden ve bütün ahlâkçıların hararetli öğütlerinden daha fazla işe yaradığını görmekteyiz. (Lecky, HEMFAC, 8; Grounds, RFOH, 34)

İsa'yi uyurmak için İsa'dan çok daha fazlasına ihtiyaç vardır.

– TARIHÇİ PHILLIP SCHAFF

Kilise tarihçisi Philip Schaff, İsa'nın tanrısalılığı ile ilgili kanıtları gözden geçirdiği zaman, özellikle İsa'nın öğretilerine ve insanları nasıl bir hayat yaşamaya yönlendirdiğine bakmıştır. Sonuç olarak, bu kanıtların sunduğu mantıklı iddialarından kaçarak yapılan açıklamaların anlamsızlığı karşısında sarsılmıştır. Schaff, bu durumu şöyle ifade etmiştir:

Eğer bu tanıklık doğru değilse, ya dine küfürdür ya da tam bir deliliktir. Doğru olmama olasılığı, İsa'nın bütün işleri ve sözlerinde ispatlanmış olan ve evrensel normlara uyan ahlâksal temizliği ve dürüstlüğü karşısında sansini yitirmektedir. Bu kadar ciddi bir konuda tüm ifadeleri ile hem bilgili hem tutarlı hem de çok açık olup, kendi kendini kandırma düşüncesi ise tartışma konusu bile olamaz. Peki, nasıl olur da insanları aldatan ya da deli olan bir kişi, her türlü sorunların karşısında ve baskının altında iken bile, bulutların üzerindeki güneş gibi parlamaya devam edip asla zihinsel dengesini kaybetmez ve en hileli sorulara en bilge cevapları verebilir. Çarmıhtaki ölümü, üçüncü gündeki dirilişi, Kutsal Ruh'un gelisi, Kilisesinin kuruluşu, Yerusalemlerin yıkılışı gibi kelimesi kelimesine gerçekleşen öngörülerini sakın ve bilinçli olarak bildirir? Bu kadar orijinal, bu kadar eksiksiz, bu kadar her açıdan istikrarlı, bu kadar mükemmel, bu kadar insan ve aynı zamanda da bütün insanlığın yüceliğinden de yukarıda olan bir karakter, ne sahte ne de kurgu olabilir. Bir sairin dediği gibi, bu kişi kahramanlardan da ötedir. İsa'yi uyurmak için, İsa'dan çok daha fazlasına ihtiyaç vardır. (Schaff, HCC, 109)

The Person of Christ isimli eserinde Schaff, İsa'nın bir aldatıcı olduğu teorisini tekrar ele alır ve bu teoriye ikna edici bir saldırı ile hücum eder:

Sahtekârlık tezi, hem ahlâki hem de akli açıdan o kadar ılgındır ki, bunun ifadesi kendi yargısını içermektedir . . . Terbiyesi ve öz saygısı olan hiçbir aydın, artık bu tezi dile getirme cüretini göstermez. Nasıl bir mantık, nasıl bir sağduyu ve yaşam anlayışı, tarihteki en saf ve

soylu karakteri yaratmis ve basindan sonuna kadar istikrarla bu özelliklere sadik kalmis, dogruluğu ve gerçekliğı her şekilde yansitmis olan Isa'nin sahtekâr -yalanci, bencil, ahlâksiz-oldugunu söyleyebilir? Böyle bir insan nasıl olur da, kendi insanlarının ve çağının en sert önyargıları karsısında essiz iyiligi, ahlâki yüceligi ve kutsalligi içeren bir plâni tasarlamis, basarili bir şekilde uygulamis ve bunun için kendi hayatini kurban etmis olabilir? (Schaff, TPOC, 94, 95)

Cevap tabii ki, Isa'nin sahtekâr olamayacagidir! Isa gibi yasamis olan, Isa gibi öğretmis olan ve Isa gibi ölmüs olan herhangi bir kişi yalanci olamaz.

Bu da geçerli bir teori olmadigina göre, siradaki diger alternatiffe bakalim.

2B. Isa Deli miydi?

Eger Isa'nin yalanci olmasi olasilik disiyrsa, Isa'nin Tanri oldugunu düşünmesi ancak hatali bir olasilik midir? Ne de olsa bir konuda ciddi bir kaniya sahip olmak ancak hatali olmak mümkündür.

Ancak, hatirlamamiz gereken bir konu vardir, özellikle tek tanrili inancin tartismasiz bir şekilde kabul edildiğı bir kültürde, bir kisinin Tanri oldugunu düşünmesi ve insanlara sonsuz kaderlerinin kendisine inanmalarina bagli oldugunu söylemesi için sadece haya lperest olmasi yetmez, tam bir deli olmasi gereklidir. Peki Isa Mesih, bu tip bir insan miydi?

Hristiyan filozof Peter Kreeft, ilk önce bu olasiligi sunmakta, arkasindan da neden bu tezi reddetmemiz gerektiğini bizlere göstermektedir:

Zihinsel sagliginizin bir ölçüsü de, ne oldugunuzu sandiginiz ile ne oldugunuz arasindaki uçurumun derinligidir. Eger ben, Amerika'daki en büyük filozof oldugumu düşünürsem, sadece kendini begenmis küstah biri olurum, eger kendimi Napolyon olarak görüyorsam, büyük bir olasilikla siniri asmak üzereyimdir; eger kendimi bir kelebek olarak görüyorsam, akil sagligim çoktan güneşli sahilden uzaklara açilmis durumdadir.

Ancak, kendimi Tanri olarak görüyorsam, bu çilginlik uçurumunun dibi yoktur, çünkü ölümlü olan ben ile ölümsüz olan Tanri'nin arasindaki uçurum, insan ve kelebek gibi iki ölümlü arasindaki uçurumdan çok daha derindir.

Peki, o zaman neden Isa bir yalanci ya da deli degildir?... hemen hemen Incil'i okuyan hiç kimse, dürüst ve ciddi olarak bu iki olasiligi aklina getiremez. Incil'deki Isa'nin becerileri, zekâsi, beseri bilgeliğı; en ön yargili ve kati okuyucuyu bile karsi konulamaz çekim gücü ile karsi karsiya birakir... Isa ile yalancilari karsilastirin... ya da Nietzsche gibi delirmis ölümlülerle. Yalancilarin ve delilerin sahip olmadigi ve en çok göze çarpan üç vasfa Isa yeterince ve kesinlikle sahiptir: (1) Pratik zekâsi ve insanların kalplerini okuma yetenegi; (2) Derin ve gönülleri fethedici sevgisi, atesli merhameti, insanlari kendisine çekme ve onlari affedilmis ve huzur içinde hissettirme yetenegi, "yazicilarda olmayan" otoritesi; (3) Hayranlik uyandırma yetenegi, ne yapacaginin önceden kestirebilinememesi, yaraticiligi. Yalancilar ve deliler hem sikicidirlar hem de ne yapacaklarini her zaman tahmin edebilirsiniz! Incil'i ve insan irkinin özelliklerini bilen hiç kimse, Isa'nin yalanci, deli ya da kötü niyetli bir kişi oldugu fikrini öne süremez. (Kreeft, FOTF, FOTF, 60, 61)

Napolyon Bonapart'in bu konuda sarf ettiğı su sözler tarih kitaplarına geçmiştir:

Ben insanlari taniyorum ve size diyorum ki; Isa Mesih, bir insan degildir. Yüzeysel zihinler, Isa Mesih ile imparatorluklari kuruculari ve diger dinlerin tanriları arasinda bir benzerlik görmektedirler. Böyle bir benzerlik mevcut degildir. Hristiyanlik ve diger bütün dinlerin arasinda sonsuz bir fark mevcuttur... Mesih'teki her sey, bende hayranlik uyandırmaktadır. O'nun ruhu beni korkutur ve O'nun istekleri beni allak bullak eder. O'nun ve dünyadaki her

sey arasında kıyaslama yapmak için mevcut hiçbir kelime yoktur. O, esi olmayan bir varlıktır. O'nun ülküleri ve fikirleri, beyan ettiği gerçekler, O'nun ikna gücü, hiçbir beseri organizasyon ya da varlıkların dogası ile açıklana bilinir değildir... yaklastıkça, daha dikkatlice inceledikçe her şeyin beni astığını görüyorum. Her şey yüce gözükmekte ve bu yücelik beni ezip geçiyor. O'nun sunduğu din, insanlardan gelemeyecek bir bilgelik esininin ürünüdür... O'nun hayatının benzerini ya da örneğini arayan kişi, bunu hiçbir yerde bulamayacaktır, çünkü bunu sadece O'nda bulabilir... umutsuz bir şekilde, tarihin sayfalarında İsa Mesih'in benzerini ya da İncil'e yaklaşılabilecek bir şey aradım. Ne tarih, ne insanlık, ne asırlar, ne doğa bana bunları kıyaslayabileceğim ya da bunları açıklamama yardımcı olacak bir şey sunabildi. İsa Mesih ve İncil konusundaki her şey olagan disidir. (Grounds, ROH, 37)

On dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir üniteriyen ve hümanist olan William Channing, İsa'nın kimliğiyle ilgili olarak delilik teorisini, kesinlikle ikna edici olmadığı için reddetmiştir:

İsa'ya yapılacak ithamlar içerisinde, ölçsüzlük ve kendisini kandırarak seviyede bir zihinsel dengesizlik, en son sırada gelmelidir. O'nun hayatını anlatan tarihin neresinde bu iddiaların delillerini görebiliriz ki? Bunu, O'nun prensiplerini sunarken gör düğümüz dingin otoriteden mi çıkartıyoruz? O'nun dininin ilimli, uygulanabilir ve iyilik ruhunun; yalın ve herkesin anlayabileceği bir dil ile iletilmiş olmasından ve inancının yüce gerçekleri ile O'nun ulu kudretinin gözler önüne sergilenmesinden mi? Ya da genel düşünceye göre, insan dogası konusundaki bilgelikten mi, ki bu gücünü işlerini gerçekleştirdiği değişik sınıflardan insanlar hakkındaki takdirlerinin ve davranışlarının mükemmelliginden mi keşfedelim? Bu coskunun açıklamasını, gelecek çağlarda kudreti ile yöneteceğini iddia etmesinden ve insanların zihinlerini her zaman cennete odaklarken, hiçbir zaman kendisinin ya da havarilerinin hayal gücünden esinlenmeyip, görülmemiş olan bu dönem için anlansılır resimler ya da ayrıntılı tarifler vermemiş olduğu gerçeğinden mi çıkartıyoruz? Gerçek ortadadır; İsa'ninki kadar olaganüstü bir karakteri seçkin yapan unsur, sakinliğinden ve kendine olan hâkimiyetinden başka bir şey değildir. Bu özelliği, O'nun diğer üstünlüklerini kaplamıştır. O'nun dindarlığı huzur doluydu! Eger yapabilirseniz, O'nun dini duygularını ifade ederken kullandığı bir tane öfkeli, hirs dolu bir ifadeyi bulup bana gösterin. Rab'bin Duası, atesli bir cosku fırtınası ile mi yapılmıştır?

O'nun iyilik dolulugu, essiz bir dürüstlüğe ve derinliğe sahip olmasının yani sıra, yatıştırıcı ve huzur doluydu. O, baskalarına olan sefkatini gösterirken hiçbir zaman kendini kaybetmemiştir; insanlara olan sevgisini gösterirken, asla aceleci ve düşüncesiz girişimlerde bulunmamıştır; ancak Tanrı'nın ilâhi takdirinin isaretini tasidığını gösteren bir şekilde sakinliğiyle ve sabri ile her zaman basarılı olmuştur. (Schaff, TPOC, 98, 99)

Tanınmış bir tarihçi olan Philip Schaff, şöyle yazmıştır: “Gökyüzü kadar açık, dag havası kadar canlandırıcı, bir kılıç kadar leskin ve biçici, basından sonuna kadar saglıklı ve canlı, her zaman hazır ve her zaman kendine hâkim olan bir zihin kendi varlığı ve misyonu hakkında en radikal ve en ciddi boyutlarda bir saplantıya eğilimli olması mi? Mantık dışı bir hayal gücü!” (Schaff, TPOC, 97, 98)

Gerçek sudur; İsa'nın sadece akli basında değildi, ancak O'nun, zihinlerimizin ve gönüllerimizin huzuru için sunduğu öneri, bizlere en öz ve eksiksiz çözümü sağlamaktadır. Benim de çok hosuma giden, Psikiyatrist J. T. Fisher'in bu konuya olan bakışı şöyledir:

Eger zihinsel hijyen konusunda en vasıflı psikologlar ve psikiyatristler tarafından yazılmış olan bütün otoriter yazıların hepsini toplasanız, hepsini birbirine ekleyip, fazlalık laf

kalabaliklarini çikartip, bu metni rafine bir hale getirirseniz, yani maydanozu ayiklayip sadece katiksiz eti ele alirsaniz ve eger bu saf bilimsel bilginin katiksiz parçalarını alip, öz bir sekilde hayatta olan en basarili sairlere ifade ettirseniz, Dagdaki Vaazin beceriksizce yapilmis ve eksik bir özetini elde ederdiniz. Bu yazi, bu mukayese sonucunda karsilastirilmaya yeterli bulunmayacaktır. Iki bin yildan beri Hristiyan dünyasi, insan irkinin huzursuzlugunun ve meyvesiz çabalarinin çözümünü ellerinde tutmaktadır. Iste, ellerimizde... iyimser, akil sagligi yerinde, hosnut ve basarili bir insan hayati için kaynakindan gelen plân. (Fisher, AFBM, 273)

Hiçbir deli, bu tip bir zekâ ürünü ve etkili bir psikolojik kavrayisin kaynagi olamaz. C. S. Lewis, bu konuda haklidir. Hristiyan bir kisi su açıklamadan baska hiçbir açıklamayi kabul edemez: “Isa'nin yasamina, söylediklerine ve etkisine, Hristiyan açıklamasindan baska bir açıklama getirebilmenin büyük bir tarihsel zorlugu vardir. Tanri olarak kabul edilmesi disinda; O'nun derinligi ve akil sagligi ve (benim eklememe müsaade ederseniz) ahlâk öğretisinin kurnazligi ve O'nun ilâhiyat öğretilerinin altinda yatan sur gibi saglam özgüveni arasindaki çeliskilere, hiçbir zaman tatmin edici bir açıklama getirilememistir. Bundan dolayi, Hristiyan olmayan hipotezler, saskinligin rahatsiz edici dogurganligi ile birbirinin yerini almaktadirlar.” (Lewis, MAPS, 113)

Iste, ellerimizde... iyimser, akil sagligi yerinde, hosnut ve basarili bir insan hayati için kaynakindan gelen plân

– J. T. FISCHER, PSKIYATRIST

3B. Isa Rab'dir!

Eger Nasira'li Isa yalanci ya da deli degilse, o zaman kendisi Tanri olmalidir.

- “Ben de sana sunu söyleyeyim, sen Petrus'sun ve ben toplulugumu bu kayanin üzerine kuracagim. Ölüler diyarinin kapilari ona karsi direnemecek.” (Matta 16:18)
- “Marta, ‘Evet, Rab’ dedi. ‘Senin, dünyaya gelecek olan Tanri'nin Oglu Mesih olduguna iman ettim.’” (Yuhanna 11:27)
- Ölümünden dirilmis olan Isa'yi gören “Tomas O'na, ‘Rabbim ve Tanrim!’ diye cevap verdi.” (Yuhanna 20:28).
- Markos kendi adini tasiyan kitabın girisini su cümle ile yapmistir: “Tanri'nin Oglu Isa Mesih'le ilgili müjdenin baslangici.” (Markos 1:1)
- “Ogul, Tanri'nin yüceliginin pariltisi ve O'nun varliginin öz görünümüdür. Kudretli sözleriyle her seyi devam ettirir. Günahlardan arinmayi sagladiktan sonra, yücelerde ulu Tanri'nin saginda oturdu.” (Ibraniler 1:3)

Tarih sahnesinden birçok tanri ve kurtarici oldugunu iddia edenler gelmiş geçmiştir, ancak Isa hâlâ o sahnede dimdik durmaktadır. Modern tarihçi Arnold J. Tonybee, *Study of History* isimli muhtesem eserinin altinci cildinde, tam seksen sayfa boyunca, tek tek “toplumların kurtaricileri” diye adlandırılan, toplumsal felâ ketleri engellemeye çalisan,

kültürel dağılmayı engellemek için geçmişi yücelten, geleceği isaret eden, savaş ilân eden, barış için müzakere eden, bilgeliği iddia eden, ilâhiyatları sunan kişileri ele almıştır. Tonybee en sonunda, İsa Mesih'in hiçbir şekilde mukayese kabul etmeyeceğini beyan etmiştir:

Bu maceraya ilk adımı attığımız andan itibaren, kendimizi kudretli bir grubun ortasında buluruz; ancak asama asama ilerledikçe bu gruptakilerin bölük bölük dökülmeye başladıklarını görürüz. Sövalyeler, arkasından kadimler, sonra fütüristler, sonra filozoflar ve diğerleri döküldükçe, bu macerada daha fazla insan yarısma kalmadığını fark ederiz. En son asamaya gelindiği zaman, insan ve tanrı, her türden sözde kurtarıcılardan oluşan bu gruptan azala azala, sadece tanrıların ayakta kaldığını görürüz. Artık maceranın zorlukları, son kalan katilimcilerin insanüstü güçlerini zorlamaktadır, ama en son sınav olan ölümü yenmek söz konusu olunca, sözde-kurtarıcı-tanrıların dondurucu nehre dalarak, unvanlarını ortaya koyma cesaretini gösteremediklerini anladıktan sonra, şimdi dimdik durup uzaktaki kiyılara gözlerimizi dikersek, bu sel sularından tek bir figürün yükseldiğini ve bütün ufku bir anda kapladığını görürüz. İşte Kurtarıcımız oradadır; “ve RAB'bin hosnutluğu O'nun aracılığıyla gerçekleşecek.” (Tonybee, SOH, 278)

İsa Mesih'in kim olduğu konusundaki kararınız, faydasız bir entelektüel çalışma olmamalıdır. O'nu yüce bir ahlak öğretmeni olarak kabul edip, kitabını rafa kaldıramazsınız. Bu mantık dışı bir olasılıktır. Kendisi ya yalancı, ya deli, ya da Rab'dir. Bir karar vermek durumundasınız. “Ancak,” Havarî Yuhanna şöyle yazmıştır, “İsa, öğrencilerinin önünde, bu kitapta yazılmayan başka birçok mucizeler yaptı. Ne var ki yazılanlar, İsa'nın, Tanrı'nın Oğlu Mesih olduğuna iman edersiniz ve iman ederek O'nun adıyla yasama kavuşursunuz diye yazılmıştır.” (Yuhanna 20:31)

Kanıtlar, açıkçası İsa'nın Rab olduğundan yanadır. Buna rağmen, bazı insanlar bu açık kanıtları, içerdiği tinsel içeriğinden dolayı reddetmektedir. İsa'nın yalancı, deli ya da Rab ve Tanrı olduğu konusunda yapılan bir çalışmada, ahlâki bir dürüstlüğün var olması mecburidir.

[1] Birinci yüzyılda yalancılar nasıl bir muamele görmekteydiler? O dönemde, yalancıların ve delilerin gördüğü muameleyi öğrenmek için İncil'deki Beelzebub hakkındaki yazılara bakabilirsiniz.

[2] Bu konuda hakkında, elimizdeki kanıtlar nedir? Keener'a bakınız, *The IVP Bible Background Commentary: New Testament*, (Intervarsity, 1993) ve Ferguson, Everett'in *Backgrounds of Christianity*.

8

TANRISALLIGA DESTEK: ESKI ANTLASMA PEYGAMBERLIK SÖZLERİNİN ISA MESİH’TE TAMAMLANMASI

BÖLÜME BAKIS

Giris

Mesih Hakkındaki Peygamberliklerin Amaci

Mesih Hakkındaki Peygamberliklere Basvuru

Kehânet Peygamberliginin Önemi

Kehânet Peygamberliginin Enginligi

Itiraz

Cevap

Isa'nin Tamamlanmis Peygamberlikler Ile Mesihliginin Gerçekliginin Ortaya Konmasi

O'nun Dogumu Hakkındaki Peygamberlikler

O'nun Dogasi Hakkındaki Peygamberlikler

Hizmeti Ile Ilgili Peygamberlikler

O'nun Gömülüsünden Sonra Olacak Olaylar Hakkındaki Peygamberlikler

Bir Günde Tamamlanan Peygamberlikler

Isa'nin Mesihliginin Tamamlanmis Peygamberlikler Araciligi Ile Dogrulanmasi

Itiraz: Isa'da Tamamlanan Peygamberliklerin Hepsi Kasitli Bir Sekilde Kendisi Tarafından Hazirlanmistir

Itiraz: Isa'da Tamamlanan Peygamberliklerin Hepsi Tesadüfidir-Rastlantisaldır

Itiraz: Medyumlar, Aynen Kutsal Kitap'takine Benzer Kehânetlerde Bulunmuslardir

Mesih'in Gelisinin Tarihi

Kelime Kelime Isa Mesih'te Tamamlanan Eski Antlasma Peygamberliklerinin Özeti

Birinci Gelisi

Ulagi

Dogumu Ve Ilk Yillari

Görevi

Arzusu

Dirilisi

Göge Yükselmesi

Ikinci Gelisi

Yeni Antlasma'nin basından sonuna kadar havariler, Nasirali Isa'nin Mesihliginin ispatlanması için O'nun hayati ile ilgili iki alana odaklanmışlardır. Bunlardan birincisi dirilis, diğeri ise, Mesih hakkında tamamlanmış peygamberliklerdir. Eski Antlasma'da bin yıl içerisinde gelecek olan Mesih ile ilgili olarak yapılmış neredeyse üç yüz referans mevcuttur. Hepsisi de Isa'da tamamlanmıştır ve tamamlanmış peygamberlikler, O'nun Mesih olarak çağırılması için yeterli güvenceyi oluşturmaktadır.

1A. GIRIS

1B. Mesih Hakkındaki Peygamberliklerin Amacı

1C. Tanrı, Tek Gerçek Tanrıdır

O'nun bilgeligi sınırsızdır ve O'nun sözü her zaman gerçekleşir.

“Tanrı insan değil ki,
Yalan söylesin;
İnsan soyundan değil ki,
Düşüncesini değitirsin.
O söyler de yapmaz mı?
Söz verir de yerine getirmez mi?” (Çölde Sayım. 23:19)

2C. Her Sey, Tanrı'nin İlâhi Takdirine Bağlıdır

“Çok önceden beri olup bitenleri anımsayın.
Çünkü Tanrı benim, baskası yok.
Tanrı benim, benzerim yok.
Sonu ta başlangıçtan,
Henüz olmamış olayları çok önceden bildiren,
'Tasarım gerçekleşecek,
İstedğim her şeyi yapacağım' diyen benim.” (Yesaya 46:9, 10)

3C. Mesih, Önceden Bildirdikleri Sayesinde Kesinlikle Tanınacaktır

“O olup bitenleri çok önceden bildirdim,
Agzimi açıp duyurdum.
Ansizin yaptım ve gerçekleştirdim.
İnatçı olduğunuzu,
Tunç alınlı, demir boyunlu olduğunuzu bildiğim için
Bunları size çok önceden bildirdim,
Olmadan önce duyurdum.
Yoksa, 'Bunları yapan putlarımızdır,
Olmalarını buyuran
Oyma ve dökme putlarımızdır' derdiniz.” (Yesaya 48:3, 5)

“Tanrı, öz Oğlu Rabbimiz İsa Mesih'le ilgili olan bu müjdeyi peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılar'da önceden vaat etti. Bedence Davut'un soyundan doğan

Rabbimiz Isa Mesih'in, kendi kutsal ruhu sayesinde ölümden dirilisiyle Tanri'nin Oglu olduğu kudretle ilân edildi.” (Rom. 1:2-4)

2B. Mesih Hakkındaki Peygamberliklere Basvuru

1C. Isa

“Kutsal Yasa'yi ya da peygamberlerin sözlerini geçersiz kilmak için geldigimi sanmayın. Ben geçersiz kilmaya degil, tamamlamaya geldim.” (Matta 5:17)

“Sonra Musa'nin ve tüm peygamberlerin yazilarından baslayarak, Kutsal Yazilar'in hepsinde kendisiyle ilgili olanlari onlara açıkladi.” (Luka 24:27)

“Sonra onlara, ‘Ben daha sizlerle birlikteyken size su sözleri söylemistim: ‘Musa'nin Yasasinda, peygamberlerin yazilarinda ve Mezmurlar'da benimle ilgili yazilmis olanlarin tümünün gerçekleşmesi gerektir’ dedi.” (Luka 24:44)

“Kutsal Yazilar'i arastiriyorsunuz. Çünkü bunlarda sonsuz yasama sahip oldugunuzu saniyorsunuz. Bana taniklik eden de bu yazilardir! Öyleyken siz, yasama kavusmak için bana gelmek istemiyorsunuz. Musa'ya iman etmis olsaydiniz, bana da iman ederdiniz. Çünkü o benim hakkimda yazmistir. Ama onun yazilarina iman etmezseniz, benim sözlerime nasil iman edeceksiniz?” (Yuhanna 5:39, 40, 46, 47)

“Yesaya'nin su peygamberlik sözü onların bu durumunda gerçekleşmiş oluyor: ‘Duyacak duyacak, ama hiç anlamayacaksınız, bakacak bakacak, ama hiç görmeyeceksiniz!’” (Matta 13:14)

“Bak, habercimi senin önünden gönderiyorum; o önden gidip senin yolunu hazirlayacak’ diye yazilmis olan sözler onunla ilgilidir.”(Matta 11:10 [Vaftizci Yahya hakkında])

“Isa onlara sunu sordu: ‘Kutsal Yazilar'da su sözleri hiç okumadiniz mi? ‘Yapicilarin reddettiği tas, iste kösenin bas tasi oldu. Rab'bin isidir bu, gözümüzde harika bir is!’” (Matta 21:42)

“Ama bütün bunlar, peygamberlerin yazdiklari yerine gelsin diye oldu. O zaman öğrencilerin hepsi O'nu birakip kaçti.” (Matta 26:56)

“O zaman Insanoglu'nun bulutlar içinde büyük güç ve görkemle geldigini görecekler.” (Markos 13:26, [Dan. 7:13, 14'e referans])

“Sonra kitabi kapatti, görevliye geri verip oturdu. Havradakilerin hepsi gözlerini O'na dikmiş bakiyorlardi. Isa söz alip onlara, ‘Dinlediginiz bu Yazı bugün yerine gelmistir’ dedi.” (Luka 4:20, 21)

“Size sunu söyleyeyim, yazilmis olan su sözün bende yerine gelmesi gerekiyor: ‘O, suçlularla bir sayildi.’ Gerçekten de benimle ilgili yazilmis olanlar yerine gelmektedir.” (Luka 22:37)

“Bu, yasalarında yazılı, ‘Hiçbir neden yokken benden nefret ettiler’ sözü yerine gelsin diye oldu.” (Yuhanna 15:25)

2C. Yeni Antlaşma Yazarları, İsa’da Tamamlanmış Peygamberliklere İsa’ret Etmislerdir

“Ama tüm peygamberlerin agzından Mesih’inin acı çekeceğini önceden bildiren Tanrı, sözünü bu şekilde yerine getirmiştir.” (Elçilerin İşleri 3:18)

“Peygamberlerin hepsi O’nunla ilgili tanıklıkta bulunuyorlar. Söyle ki, O’na inanan herkesin günahları O’nun adıyla bağışlanır.” (Elçilerin İşleri 10:43)

“O’nunla ilgili yazılmış olanların hepsini yerine getirdikten sonra, O’nu çarşıdan indirip mezara koydular.” (Elçilerin İşleri 13:29)

“Pavlus, her zamanki gibi Yahudilere giderek art arda üç Sept günü onlarla Kutsal Yazılar üzerinde tartışti. Mesih’in acı çekip ölümden dirilmesi gerektiğine dair açıklamalarda bulunuyor, kanıtlar gösteriyordu. ‘Size duyurmakta olduğum bu İsa, Mesih’tir’ diyordu.” (Elçilerin İşleri 17:2, 3)

“Aldığım bilgiyi size öncelikle ilettim. Söyle ki, Kutsal Yazılar uyarınca Mesih, günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi.” (1. Korintliler 15:3, 4)

“Tanrı, öz Oğlu Rabbimiz İsa Mesih’le ilgili olan bu müjdeyi peygamberleri aracılığıyla Kutsal Yazılar’da önceden vaat etti.” (Rom 1:2-4)

“O sizi diri taşlar olarak ruhsal bir tapınagin yapımında kullansın. Böylelikle, İsa Mesih aracılığıyla Tanrı’nin beğenisini kazanan ruhsal kurbanlar sunmak üzere kutsal bir kâhinler topluluğu olursunuz. Çünkü Kutsal Yazı’da şöyle deniyor: ‘İste, Sion’da bir taş, seçkin, değerli bir köşe taşı koyuyorum. O’na iman eden hiç utandırılmayacak.’” (1 Pet. 2: 5, 6)

“Tüm bas kâhinleri ve ulusun din bilginlerini toplayarak onlara Mesih’in nerede doğacağını sordu. ‘Yahudiye’nin Beytlehem kasabasında’ dediler. ‘Çünkü peygamber aracılığıyla şöyle yazılmıştır: ‘Sen, Yahuda diyarında olan ey Beytlehem, Yahuda önderleri arasında hiç de en önemsiz değilsin! Çünkü benim halkım İsrail’i güdecek olan önder sende çıkacaktır.’” (Matta 2:4-6)

3C. İsa Mesih’in İşlerinde ve Kisiliğinde Levililer’deki Bayramlar Tamamlanmıştır (Geisler, CTB, 41)

Bayramlar (Levililer 23)

Fisih Bayramı (Nisan)
Mayasız Ekmek Bayramı (Nisan)
İlk Ürünler Bayramı (Nisan)
Hasat Bayramı (Haziran)
Anma Bayramı (Eylül)

İsa Mesih’te Tamamlanması

Mesih’in Ölümü (1. Korintliler 5:7)
Kutsal Yürüyüş (1. Korintliler 5:8)
Dirilis (1. Korintliler 15:23)
Kutsal Ruhla Dolma (Elçilerin İşleri 1:5; 2:4)
İsrail’in Tekrar Toplanması (Matta 24:3 1)

Günahlari Bagislatma Bayrami (Eylül) Mesih ile kurtulma (Rom. 11:26)
Çardak Bayrami (Eylül) Uluslarin Mesih ile Huzura Kavusmasi ve Birlesmesi (Zek. 14:16-18)

3B. Kehânet Peygamberliginin Önemi

1C. Eski ve Yeni Antlasma'nin Arkasindaki Tanrisal Plânin Varligini Ortaya Koyar

2C. Tanri Gerçegini Bina Eder

3C. Isa'nin Rab'ligini Belgeler

4C. Kutsal Kitap'in Esin Kaynagi Oldugunu Gösterir

2A. KEHÂNET PEYGAMBERLIGININ ENGINLIGI

Eski Antlasma içinde, bin yıl içerisinde gelecek olan Mesih ile ilgili olarak yapilmis neredeyse üç yüz referans mevcuttur.

1B. Itiraz

Peygamberlikler ya Isa zamaninda ya da Isa'dan sonra yazilmistir. Bu yüzden de peygamberliklere uydurulmustur.

2B. Cevap

Eger Eski Antlasma metninin yazilimi için tespit edile n M.Ö. 450 tarihi sizi tatmin etmediyse (ki Mesih hakkındaki peygamberliklerin tümü bu tarihten evvel yapilmistir), suna dikkat edin: Septuagint -Ibranice Kutsal Yazilar'in Yunanca Tercümesi- Ptolemy Philadelphus (M.Ö. 285-246) döneminde yazilmaya baslanmistir. Eger elinizde Yunanca tercümesi M.Ö. 250 senesinde baslatilmis olan bir Kutsal Kitap mevcut ise, bu Kutsal Kitap'in, bu tarihten önce Ibranice versiyonunun mevcut oldugu gayet açıktir. Bu da, peygamberliklerin yazilimi ile bu peygamberliklerin Isa Mesih'te tamamlanmasi arasinda 250 yillik bir bosluk oldugunu göstermek için yeterlidir.

3A. ISA'NIN TAMAMLANMIS PEYGAMBERLIKLER ILE MESIHLIK GERÇEKLIGININ ORTAYA KONMASI

1B. O'nun Dogumu Hakkındaki Peygamberlikler

1. Kadinin Soyundan Gelmesi

PEYGAMBERLIK

“Seninle kadini, onun soyuyla senin soyunu
Birbirinize dsman edecegim.
Onun soyu senin basini ezecek,
Sen onun topuguna saldiracaksın.”
-Yaratilis 3:15

TAMAMLANMASI

“Ama zaman dolunca Tanrı,
Yasa altında olanları zgrlge
kavusturmak için kadından doğan,
Yasa altında doğan z Oğlunu gönderdi.”
-Galatyalılar 4:4 (Matta 1:20)

Yahudi kaynak: *Targum Onkelos*, Yaratilis 3:15: “Ve seninle kadın arasına dsmanlık koyacağım ve onun oğlu ile senin oğlun arasına dsmanlık koyacağım. O, senin O’na ilk basta ne yaptığını hatırlayacak ve sende sonunda O’na itaat edeceksin.” (Ethridge, TOJ, 41)

Yahudi kaynak: *Targum Pseudo Jonathanon*, Yaratilis 3:15: “Ve seninle kadın arasına ve kadının soyu ile senin soyun arasına dsmanlık koyacağım; iste o zaman kadının soyu Yasa’nın emirlerine uyacaklar, sana tam isabetle saldırıp senin basını ezecekler; ancak ne zaman Yasa’nın emirlerini terk ederlerse, sen onlara tam isabetle saldırıp onların topuklarını isiracaksın. Ancak onlar için bir kurtuluş mümkün olurken, senin için olmayacak ve gelecek zamanda kral yani Mesih’in günleri gelince topukları güvende ve huzurda olacak.” (Bowker, TRL, 122)

David L. Cooper, bu konuda çok ilginç bir gözlemde bulunmuştur:

Yaratilis 3:15’de, dünyanın Kurtarıcı’sinin ‘kadının soyundan’ geleceğine dair bir peygamberlik vardır. Tanrı, ‘kadının soyu’ ile ‘yılanın soyu’ arasında ağlar boyunca sürecek bir savastan bahsetmekte ve sonunda kadının soyu’nun zaferi kazanacağını önceden bildirmektedir. Bu yalın vaat bizlere; dünyanın Kurtarıcı’sinin yani İsrail’in Mesih’i ile insan ruhunun dsmanı Seytan arasındaki bir mücadeleyi isaret etmektedir. Bu önceden bildirim aynı şekilde, Mesih’in kesin zaferini de müjdelemektedir. Bazı yorumcular bu vadin yansımalarının ve Havva’nın bu vaatten neler anladığının, Yaratilis 4:1’de ifade edildiğine inanmaktadırlar -Havva’nın ilk oğlu olan Kayın’i doğurduktan sonraki sözleri su olmuştur: ‘Bir oğlum oldu hatta Yehova’. Havva bu yalın önceden bildirmeyi çok açık bir şekilde anlamıştır, ancak yorum hatası ise bunun tamamlanmasının kendi oğlu yani Kayın’de olduğunu zannetmesi olmuştur. Havva’nın, vaat ocugunun Yehova’nın Kendisi olacağına inanmış olduğu açıkça ortadadır. Bazı eski Yahudi yorumcular, bu parçayı yorumlarken araya “melek” kelimesini koyup, Havva’nın kast ettiğinin aslında oğlunun ‘Yehova’nın melegi’ olduğunu, ancak bu yorumun hiçbir sağlam dayanağı mevcut değildir. (Cooper, GM, 8, 9)

Yaratilis 4:1: “Adem, karısı Havva ile yattı. Havva hamile kaldı ve Kayın’i doğurdu. "RAB'bin yardımıyla bir oğlu dünyaya getirdim" dedi.”

2. Bakire’den Doğması

PEYGAMBERLIK

“Bundan tr Rab'bin kendisi size
bir belirti verecek:
İste, erden kız gebe kalıp
bir erkek ocuk doğuracak
ve adını İmmanuel koyacak.”
-Yesaya 7:14

TAMAMLANMASI

“İsa Mesih’in doğumu da söyle oldu:
annesi Meryem, Yusuf’la nisanlanmıştır.
Ama evlenip birlesmelerinden önce
Meryem’in Kutsal Ruh’tan gebe kaldığı
anlaşıldı.
Yusuf uyanınca Rab'bin meleginin

kendisine buyurdugu gibi yapti ve Meryem'i es olarak yanina aldi. Ne var ki, Meryem oglunu doguruncaya dek Yusuf onunla birlesmedi. Dogan cocugun adini Isa koydu...”
-Matta 1:18, 24, 25 (Luka 1:26-35)

Ibrance’de “bakire” kelimesi iki kelime ile ifade edilir:

1. *bethulah*: Bu kelime, tam olarak evlenmemis bakire kiz anlamina gelmektedir (Yar. 24:16; Levililer 21:13; Yasa. 22:14, 23, 28; Hakimler 11:37; 1 Krl. 1:2). Unger’e göre Yoel, 1:8’de, “evli oldugu kisi degil, nisanli oldugu kisi” için tutulan yastan bahsettiginden dolayi bu gruba dahil edilmelidir.

2. ‘almah (peçeli): Evlenme yasina gelmis, genç kiz. Bu kelime, Yesaya 7:14’de kullanilmistir. “Kutsal Ruh, Yesaya araciligi ile *bethulah* kelimesini kullanmamistir, çünkü hem evlilik yasina gelme hem de bakire olma olgulari, hem Kutsal Kitap’taki o anki kelime ihtiyacini karsilamak hem de bakireğ dogan Mesih hakkındaki peygamberlikte bulunurken kullanilmak üzere tek bir kelimedede birlestirilmislerdir.” (Unger, UBD, 1159)

Yunancada ise “bakireligi” ifade etmek için, *parthenos* kelimesi kullanilir: Bakire, evlenilebilir genç kiz ya da yeni evli genç kadin ve saf bakire anlamlarina gelmektedir. (Matta 1: 23; 25:1, 7, 11; Luka 1:27; Elçilerin Isleri 21:9; 1 Korintliler 7:25, 28, 33; 2 .Korintliler 11:2). (Unger, UBD, 1159)

Septuagint tercümanlari, Yesaya 7:14’i Yunancaya çevirirken, *parthenos* kelimesini kullanmislardir. Bu tercümanlara göre, Yesaya 7:14, Mesih’in bakireden dogacagi anlamina gelmektedir.

3. Tanri Oglu Olmasi

PEYGAMBERLIK

RAB’bin fermanini ilân edecegim:
Bana, "Sen benim oglumsun" dedi,
"Sana bugün baba oldum."

-Mezmur 2:7
(1. Trh. 17:11-14;
2. Samuel 7:12-16)

TAMAMLANMASI

“Göklerden gelen bir ses de söyle dedi:
‘Sevgili Oglum budur, O’ndan
hosnudum.’”

-Matta 3:17
(Matta16:16; Markos 9:7; Luka 9:35; 22:70;
Elçilerin Isleri 13:30-33; Yuhanna 1:34, 49)

Markos 3:11: Kötü ruhlar da O’nun Ogullugunu kabul ediyorlardi.

Matta 26:63: Baskâhin bile O’nun Ogullugunu tanidi.

E. W. Hengstenberg, şöyle yazmistir: “Mezmur (Mezmur 2), Antik Yahudiler tarafından, Mesih’in önceden bildirimini evrensel ifadesi olarak kabul edilmiş olması süphe götürmez bir gerçektir ve bu Mezmurun, Mesih’i isaret etmedigini iddia edenlerin hepsi bu konuda hatali olduklarini kabul etmislerdir.” (Hengstenberg, COT, 43)

“Beden alma esnasında, İlk-dogan dünyaya gönderilmistir (Ibr. 1:6). Ancak, Tanri’nin İlk-doganinin tanrisalliginin, Tanri tarafından beyan edilisi ve bunun kanitlanmasi, Isa’nin ölümünden dirilmesi ile gerçekleşmiştir. ‘Tanri, öz Oglu Rab’bimiz Isa Mesih’le ilgili olan bu müjdeyi peygamberleri araciligiyla Kutsal Yazilar’da önceden vaat etti. Bedence Davut’un soyundan dogan Rabbimiz Isa Mesih’in, kendi kutsal ruhu sayesinde ölümünden dirilisiyle Tanri’nin Oglu oldugu kudretle ilân edildi.” (Rom. 1:2, 4) (Fausset, CCEP, 107)

4. İbrahim'in Soyu

PEYGAMBERLIK

“Soyunun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak. Çünkü sözümü dinledin.”
-Yaratılış 22:18
(Yar. 12:2, 3)

TAMAMLANMASI

“İbrahim oğlu, Davut oğlu İsa Mesih'in soyuyla ilgili kayıt şöyledir: İbrahim, İshak'ın babasıydı. İshak, Yakup'un babası; Yakup da Yahuda ve onun kardeşlerinin babasıydı.”
-Matta 1:1

“İste, vaatler İbrahim'e ve onun soyundan olana verildi. Tanrı, birçok kişiyi kastediyormuş gibi, 'senin soyundan olanlara' demiyor, 'soyundan olana' demekle tek bir kişiyi, yani Mesih'i kastediyor.”
-Galatyalılar 3:16

Tanrı'nın, atalar ile olan ilişkilerinde, ilk defa bu noktada Kendisi üzerine ant içmiş olması, Yaratılış 22:18'deki olayın önemini bina etmektedir.

Matthew Henry, Yaratılış 22:18 hakkında sunları belirtmiştir: “Onun soyundan gelen, belirli bir kişi 'aynen elçinin belirttiği gibi' birçoklardan değil, bir kisten bahsediyor (Gal. 3:16), bütün uluslar ve dünya kutsanacak ya da Yesaya 65:16'da belirtildiği gibi kutsanmayı Tanrı'dan kendileri isteyecekler.” (Henry, MHCWB, 82)

Yukarıdaki ayetler, Mesih'in İbrani irkinden geleceğini ortaya koymaktadır.

5. İshak'in Soyu

PEYGAMBERLIK

Ancak Tanrı İbrahim'e, “Oğlun ve cariye için üzülme” dedi, “Sara'nın sözünü dinle. Çünkü senin soyun İshak'la sürecektir.”
-Yaratılış 21:12

TAMAMLANMASI

“İsa'nın kendisi görevine başladığı zaman otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olarak biliniyordu. Yusuf da Eli oğlu... İshak oğlu...”
-Luka 3:23, 34 (Matta 1:2)

İbrahim'in iki oğlu olmuştur; İshak ve İsmail. Tanrı, bu ayetlerle İbrahim'in soyunun iki kolundan bir tanesini elemiştir.

6. Yakup'un Soyu

PEYGAMBERLIK

“Onu görüyorum, ama simdilik değil, Ona bakıyorum, ama yakından değil. Yakup'tan bir yıldız çıkacak, İsrail'den bir önder yükselecek. Moavlıların alinlerini, Setogulları'nın baslarını ezecek.”

TAMAMLANMASI

“İsa'nın kendisi görevine başladığı zaman otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olarak biliniyordu. Yusuf da Eli oğlu... Yakup oğlu, İshak oğlu, İbrahim oğlu, Terah oğlu, Nahor oğlu...”
-Luka 3:23, 34

Yahudi kaynak: Yaratis 35:11, 12 hakkında *Targum Jonathan'da* yazılanlar: “Ve Tanrı dedi ki, Ben El Shaddai. Verimli ol, çögal. Senin soyundan olan oğullarından kutsal olanlar, kâhinler ve peygamberler cemaati doğacak. Senden iki Krallar öne çıkacak. İbrahim'e, İshak'a verdiğim toprakları sana da vereceğim ve senden sonra soyuna bağışlayacağım.” (Ethridge, TOJ, 279)

Yahudi kaynak: Çölde Sayım 24:17 hakkında *Targum Onkelos'da* yazılanlar: “Onu görüyorum, ama simdilik değil, Ona bakıyorum, ama yakından değil. Yakup'tan bir önder yükselecek ve Mesih, İsrail'den meshedilecek.” (Ethridge, TOJ, 309)

Yukarıdaki Targumlarda görüldüğü gibi Yahudiler, bu metinlere Mesihsel atıflarda bulunmuşlardır. Aynı şekilde *Midrash Bamidbar Rabbah'da*, bu metine Mesihsel bir anlam yüklemiştir. Paul Heinich'in belirttiği gibi: “Hadrian (M.S. 132) zamanında Yahudiler, Roma yönetimine karşı isyan başlattılar. Başlarındaki liderine ise, ‘Yıldız Oğlu’ anlamına gelen Barkochba ismini taktılar ki, bunu sebebi, Yakup'un yıldızının Barkochba'da tamamlandığına ve onun aracılığı ile Tanrı'nın Romalıları sonsuza dek yok edeceğine olan inançları idi.” (Heinisch, CP, 44, 45)

Hengstenberg, *Christology of Old Testament* isimli eserinde, su noktaya dikkatleri çekmektedir: ‘Bu Yönetici ile ortaya çıktığı gibi, Yahudiler çok eski zamanlardan beri ya bireysel olarak ya da prensip olarak, Mesih'in Davut için ikinci bir referans olduğunu düşünmüşlerdir. Ya Davut ile bireysel ilişkisi ortaya konulmaya, bina edilmeye çalışılmış ya da ilk olaylarda Davut ile ilgili olduğu yorumu yapılmasına izin vermişlerdir. Ancak, kendisinin ve zaferlerinin geçiciliği, bu durumda Mesih'e özgü olarak kabul edilmeye ve O'nun ruhsal zaferleri (bu tefsire göre) peygamberliğini ortaya koymuştur.’ (Hengstenberg, COT, 34)

İshak'ın iki oğlu olmuştur; Yakup ve Esav. Tanrı bu ayetlerle, İshak'ın soyunun iki kolundan bir tanesini elemiştir.

7. Yahuda Oymağı

PEYGAMBERLİK

“Sahibi gelene kadar Krallık asası
Yahuda'nın elinden çıkmayacak,
Yönetim hep onun soyunda kalacak,
Uluslar onun sözünü dinleyecek.”
-Yaratis 49:10 (Mika. 5:2)

TAMAMLANMASI

“İsa'nın kendisi görevine başladığı zaman
otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olarak
biliniyordu. Yusuf da Eli oğlu... Levi oğlu,
Simon oğlu, Yahuda oğlu, Yusuf oğlu,...”
-Luka 3:23, 34 (Matta 1:2 ve İbr. 7:14)

Yahudi kaynak: Yaratis 49:10, 11 hakkında *Targum Jonathan'da* yazılanlar: “Kral olan Mesih gelene kadar Yahuda evinden ne Krallar ve yöneticiler kesilecek, ne de yasanın şaferim öğretisi. O'nun en küçük oğlu, O'nun adı ile ulusları yönetecek. Ne muazzamdır Yahuda evinden çıkacak ve Kral olacak Mesih!” (Ethridge, TOJ, 331)

Yahudi kaynak: Yaratis 49:11 hakkında *Targum Pseudo Jonathanon'da* yazılanlar: “Yahuda'nın evinden yükselecek olan Mesih, ne asildir.” (Bowker, TRL, 278)

Yakup, on iki oğlanın babası idi ve İbrani ulusunun on iki oymağı bu oğullardan oluşacaktır. Tanrı bu on iki oymağın, on bir tanesini elemiştir. Yusuf'un kendi adının verildiği bir oymağı olmamıştır, ancak onun iki oğlu; Efrayim ve Manasse kendi oymaklarının başlarına geçmişlerdir.

8. Isay'in Soyu

PEYGAMBERLIK

"Isay'in kütüğünden yeni bir filiz çıkacak, Kökünden bir fidan meyve verecek."

-Yesaya 11:1 (Yesaya 1:10)

TAMAMLANMASI

"İsa'nin kendisi görevine başladığı zaman otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olarak biliniyordu. Yusuf da Eli oğlu... Natan oğlu, Davut oğlu, Isay oğlu, Obed oğlu, Boaz oğlu,..."

-Luka 3:23, 34 (Matta 1:6)

Yahudi kaynak: *Targum Yesaya'da* yazılanlar: "Ve Isay'in oğullarından bir Kral gelecek, Meshedilmiş birisi (ya da Mesih) O'nun oğullarından oğullar yetiyecek. Ve O'nun üzerinde Rab'den gelen bir Ruh olacak, bilgeliği ve anlayış ruhu, kudret ve akıl ruhu ve Tanrı korkusu ruhu." (Stenning, TI, 40)

Delitzch, bu konuda su yorumu yapmıştır: "Isay'in kütüğünden..., gelmiş olduğu seçilmiş asil ailenin evinden, önemsizliğe kadar düşmüş, artık olmuş olandan bir fidan gelecek ve filizlendiği kütüğün yerini ve taci alacak; toprakla kaplı köklerinin biraz üzerinden yeni bir *natzer* (filiz) çıkacak. Bu peygamberliğin tamamlanmasında kelimeler arasındaki uyum ilgi çekmektedir; Natzer ve Nazaret (nasıra): 'Oraya varınca Nasıra denen kente yerleşti. Bu, peygamberler aracılığıyla bildirilen, 'O'na Nasıralı denecektir' sözünün yerine gelmesi için oldu' (Matta 2:23)." (Delitzch, BCPI, 281, 282)

9. Davut'un Evi

PEYGAMBERLIK

"İste Davut için doğru bir dalı
Çıkaracağım günler geliyor"
diyor RAB.

"Bu kral bilgece egemenlik
sürecek,
Ülkede adil ve doğru olanı
yapacak."

-Yeremya 23:5

TAMAMLANMASI

"İsa'nin kendisi görevine başladığı zaman otuz yaşlarındaydı. Yusuf'un oğlu olarak biliniyordu. Yusuf da Eli oğlu..., Davut oğlu, Isay oğlu,..."

-Luka 3:23, 34

(Matta 1:1; 9:27; 15:22; 20:30, 31; 21:9, 15; 22:41-46; Markos 9:10; 10:47, 48; Luka 18:38, 39; Elçilerin İşleri 13:22, 23; Esin. 22:16)

Yahudi kaynak: Talmud'larda birçok yerde Mesih için, "Davut'un Oğlu" tanımlaması kullanılmıştır.

Driver, 2. Samuel 17:11 hakkında sunları söylemektedir "Bu ayette Nathan, peygamberliğinin ana noktasına değinmektedir, bu vaat Davut'un kendisi ile alakalı değil, aksine onun soyu ile alakalıdır ve bildirildiği gibi, Yahve için ev inşa eden Davut değildir, Yahve, Davut'un soyu için bir ev inşa edecektir." (Driver, NHT, 275)

Minkin, *The World of Moses Maimonides* isimli kitabında, bu eğitilmiş Yahudi aydının görüşünü iletmektedir: "Mesih hakkındaki mistik spekülasyonları, soyunu, eylemlerini ve kendisine özgü olarak kabul edilen insanüstü güçleri bir tarafa bırakan Maimonides, O'nun ölümlü bir insan olarak kabul edilmesi gerektiği konusunda ısrarcıdır. O'nu diğer insanlardan ayıran tek özellik daha zeki, daha yüce ve daha göz kamaştırıcı olması olacaktır. Davut'un evinden gelmesi ve onun gibi kendisini Tevrat çalışmaya ve onun buyruklarını yerine getirmeye adanması gerekmektedir." (Minkin, WMM, 63)

“İste, günler yaklaşıyor”, Mesih çağının başlayacağını belirtmek için kullanılan genel bir ifadedir. (bakınız Yeremya. 31:27-34) (Laetsch, BCJ, 189)

İsay’ın en az sekiz oğlu vardır (bakınız 1 Samuel 16:10, 11). Tanrı bu ayetlerle, İsay’ın Davut hariç bütün oğullarını elemiştir.

10. Beytlehem’de Doğması

PEYGAMBERLİK

“Ama sen, ey Beytlehem Efrata,
Yahuda boyları arasında önemsiz
olduğun halde,
İsrail’i benim adıma yönetecek
olan senden çıkacak.
Onun kökü öncesizliğe, zamanın
başlangıcına dayanır.”
-Mika 5:2

TAMAMLANMASI

“İsa, Kral Hirodes’in devrinde
Yahudiye’nin Beytlehem kasabasında
doğduktan sonra...”
-Matta 2:1
(Matta 2:4; Luka 2:4-7; Yuhanna 7:42)

Matta 2:6’da Hirodes’in, Mesih’in Beytlehem’de doğacağına emin olduğunu görmekteyiz. Yahudiler arasında Mesih’in Beytlehem’den geleceği herkes tarafından bilinen bir gerçektir (bakınız Yuhanna 7:42). Yasam Ekmegi olacak bir kişinin, Ekmek Evi anlamına gelen Beytlehem’de doğması beklenen bir şeydir. (Henry, MHC, 1414)

Tanrı bu ayetlerle, beden almış Oğlu’nun girişi için Beytlehem hariç, dünyadaki bütün şehirleri elemiştir.

11. Hediyeler Sunulması

PEYGAMBERLİK

“Tarsis’in ve adaların kralları
Ona haraç getirsin,
Saba ve Seva kralları
armaganlar sunsun!”
-Mezmur 72:10
(Yesaya 60:6)

TAMAMLANMASI

“İsa, Kral Hirodes’in devrinde
Yahudiye’nin Beytlehem kasabasında
doğduktan sonra bazı yıldızbilimciler
doğudan Kudüs’e gelip... çocuğu annesi
Meryem’le birlikte görünce yere
kapanarak O’na tapındılar. Hazinesini
açıp O’na armagan olarak altın, tütsü ve
mür sundular.”
-Matta 2:1, 11

Bu Mezmur, tarihsel açıdan Süleyman’i kastedenler de, ayet 12’den 15’e kadar olan bölüm, Mesihsel anlam kazandırmaktadır. (Mezmur 72)

Saba ve Seva halkı olan Sebalılar, Arabistan’da yaşamaktaydılar. (Nezikin, BT, 94) Matthew Henry, Matta 2, 1 ve 11 nolu ayetler hakkında sunları söylemiştir: “Bilge adamlar, söyledikleri saygı ile anılan doğulu adamlardır (Yes. 2:6). Arabistan’a doğu yöresi denmekteydi (Yar. 25:6). Arabistanlılar’a doğulu adamlar denirdi (Hakimler 6:3). Onların getirdikleri hediyeler, o yörenin ürünleriydi.” (Henry, MHC, 16)

12. Hirodes’in Çocukları Öldürtmesi

PEYGAMBERLIK

"RAB diyor ki: "Rama'da bir ses duyuldu, Aglayis ve aci feryat sesleri! Çocuklari için aglayan Rahel avutulmak istemiyor. Çünkü onlar yok artik!" - Yeremya 31:15

TAMAMLANMASI

"Hirodes, yıldızbilimciler tarafından aldatildigini görünce büyük öfkeye kapildi. Onlardan tam olarak öğrenmiş olduğu zamana göre, Beytlehem ve tüm yöresinde bulunan iki ve daha küçük yastaki erkek çocuklari hepsini öldürttü." -Matta 2:16

Israil'in dagilmasi ve yayilmasindan Yeremya 31:17, 18'de bahsedilmektedir. Peki, Beytlehem'de çocuklari öldürülmesinin sürgün ile ne alâkasi vardır? Matta, Hirodes'in zulümlerini, Yeremya'nin peygamberliginin tamamlanmasi olarak görünken bir hata içerisinde mi? (Matta 2:17, 18) Ya da masumlarin katledilmesi, Israil'in ya da Yahuda'nin yok olmasi mi demektir?

Laetsch'e göre kesinlikle hayir! Yeremya 30:20'den 33:26'ya kadar olan bölüm tamamen Mesih ile ilgilidir. Bu dört bölüm, Tanri'nin kurtulusunun yaklasmasindan, Mesih'in, Davut'un kralligini yeni bir antlasma altında yeniden kurmak için geleceğinden ve bunun temelini ise günahlarin bağislanmasini olusturacağından bahsetmektedir (blm. 31:31-34); bu krallikta bütün yorgun ve elem içindeki ruhlar huzur bulacaktır (ayetler 12-14, 25). Bu huzurun bir örneği olarak Tanri, evlâtlarinin katledilmesini yasayarak, Isa'nin ugruna büyük aci çeken annelere teselli sunmaktadır . (Laetsch, BCJ, 250)

2B. O'nun Dogasi Hakkındaki Peygamberlikler

13. Önceden Varolusu

PEYGAMBERLIK

"Ama sen, ey Beytlehem Efrata, Yahuda boylari arasında önemsiz olduğun halde, Israil'i benim adima yönetecek olan senden çıkacak. Onun kökü öncesizlige, zamanin baslangicina dayanir." -Mika 5:2

TAMAMLANMASI

"Her seyden önce var olan O'dur ve her sey varligini O'nda sürdürmektedir." -Koloseliler 1:17 (Yuhanna 17:5, 24; Esin.1:1, 2; 1:17; 2:8; 8:58; 22:13)

Yahudi kaynak: *Targum Yesaya'da* sunlar yazilidir: "Peygamber, Davut'un evine dedi ki; Bize bir çocuk dogacak, Bize bir ogul verilecek. Yönetim onun omuzlarinda olacak. Onun adi Harika Ögütçü, Güçlü Tanri, Ebedi Baba, Esenlik Önderi olacak." (Yes. 9:6) (Stenning, TI, 32)

Yahudi kaynak: *Targum Yesaya'da* sunlar yazilidir, "RAB, Israil'in Krali ve Kurtaricisi, Her Seye Egemen RAB diyor ki: 'Ilk ve son benim, Benden baska Tanri yoktur.'" (Yesaya 44:6) (Stenning, TI, 148)

Hengstenberg, Mika 5:2 hakkında sunlari söylemiştir, "Beytlehem'deki geçici dogumundan önce de Mesih'in varligi bildirilmistir ve O'nun sonsuzlugu burada belirtilmiştir." (Hengstenberg, COT, 573)

14. O'na Rab Denilmesi

PEYGAMBERLIK

“RAB Rabbime dedi:
‘Ben dsmanlarini senin ayaklarina
basamak koyuncaya
kadar
Sagimda otur.”
-Mezmur 110:1
(Yeremya 23:6)

TAMAMLANMASI

“Melek ise onlara, ‘Korkmayin!’ dedi.
‘Size, tüm halk için büyük sevinç kaynagi
olacak bir müjde getiriyorum: bugün size,
Davut'un kentinde bir Kurtarici dogdu.
Bu, Rab olan Mesih'tir.”
-Luka 2:11

“Isa söyle dedi: ‘O halde nasil oluyor da
Davut, Ruh'tan esinlenerek O'ndan ‘Rab’
diye söz ediyor? Söyle diyor Davut: ‘Rab
Rabbime dedi ki, Ben dsmanlarini senin
ayaklarinin altina serinceye dek sagimda
otur.’ Davut O'ndan Rab diye söz ettigine
göre, O nasil Davut'un Oglu olur? ”
-Matta 22:43-45

Yahudi kaynak: *Midrash Tehillim*, (M.S. 200-500) Mezmurlar hakkında bir tefsirdir.
Mezmur 21:1 hakkında sunlar kaydedilmistir: “Tanri, Kral olan Mesih'i kendi ismi ile
agirmaktadır. Peki O'nun ismi nedir? Cevap: ‘Savas eridir RAB, Adi Yahve'dir.’” (M.ks.
15:3) (Laetsch, BCJ, 193)

Yahudi kaynak: *Echa Rabbathi*, (M.S. 200-500) (Agitlar, Pentateuch üzerinde genis
bir tefsir, bes tomar halinde) Agitlar 1:16 hakkında sunlar kaydedilmistir: “Mesih'in ismi
nedir? R. Abba ben Cahana (M.S. 200-300), sunlari kaleme almistir: ‘O'nun ismi Yehova'dir
ve bu ‘O'nun ismi budur’ ile ispatlanmistir... O, Yahve Dogrulugumuz adıyla anilacak.’”
(Yeremya. 23:6) (Laetsch, BCJ, 193)

“RAB Rab' bime dedi.’ ‘Yehova, Adonai'a dedi,’ ya da ‘Tanrim, Davut'un Tanri'sina
dedi.’ Sonucusu Davut'un kisisel kapasitesi ile ilgili degil, ayni zamanda Israil'in ruhsal ve
fiziksel temsilcisi oldugu içindir. Bunun sebebi, O'nu Israil'in ve Kilise'nin Tanri'si olarak
agirmasidir; Incilin ilk dört kitabinin  tanesinde Isa bu alintiyi yapmistir. ‘Davut, O'na
Tanri diyor.’” (Fausset, CCE, 346)

15. Adinin Imanuel Koyulmasi. Imanuel, ‘Tanri Bizimle’ Demektir

PEYGAMBERLIK

“Bundan tr Rab'bin kendisi size
bir belirti verecek: Iste, erden kiz
gebe kalip bir erkek ocuk doguracak
ve adini Immanuel koyacak.”
-Yesaya 7:14

TAMAMLANMASI

“Bütün bunlar, Rab'bin peygamber
araciligıyla bildirdigi su sözün yerine
gelmesi için oldu: ‘Iste, kiz gebe kalip bir
ogul doguracak. O'nun adini Imanuel
koyacaklar.’ Imanuel, ‘Tanri bizimle’
demektir.”
-Matta 1:23 (Luka 7:16)

Yahudi kaynak: *Targum Yesaya*'da, Yesaya 7:14 hakkında sunlar yazilmistir: “Bu
yüzden Tanri'nin kendisi size bir isaret verecek; Iste asil bakire bir ogul doguruyor ve O'na
Immanuel adini veriyor.” (Stenning, TI, 24)

Delitzsch, Yesaya 9:6 hakkında sunlari belirtir: “Mesih’in bu ismindeki El’i, Immanu-El’den farklı bir şekilde görmemizin hiçbir mantıklı açıklaması yoktur. Yesaya isminin her zaman Tanrı’nın ismi olduğunu söylemeye gerek duymuyorum ve bu peygamber El ve Adem arasındaki tezatlığı çok güçlü bir biçimde idrak etmiş durumdaydı. Bölüm 31, 3 ayetin açıkça gösterdiği gibi (ç.ref. Hosea 11:9).” (Delitzsch, 232)

16. Peygamberlik Yapacak Olması

PEYGAMBERLİK

“Onlara kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağızından işiteceksiniz. Kendisine buyurduklarımın tümünü onlara bildirecek...”
-Yasa’nın Tekrari 18:18

TAMAMLANMASI

“Kalabalıklar, ‘Bu, Celile’nin Nasıra kentinden İsa peygamber’ diyordu.”
-Matta 21:11
(Luka 7:16; Yuhanna 4:19; 6:14; 7:40)

Yahudi kaynak: Yemen’deki bir cemaate mektup yazan Yahudi din bilgini Maimonides, Mesihliğini iddia edenleri şu sözleri ile kinamaktadır: “Mesih, çok yüce bir Peygamber olacaktır, öğretmenimiz Musa hariç, diğer tüm peygamberlerden çok daha yüce bir peygamber olacaktır... O’nun konumu, Musa hariç diğer peygamberlerden daha yukarıda olacak ve daha onurlu bir mertebede olacaktır. Yaraticımız, O’na yücelikler olsun, O’nu, diğerlerini çıkarmadığı gibi öne çıkaracaktır ve O’na, Musa’ya bile vermediklerini verecektir, çünkü şöyle yazılmıştır, ‘RAB korkusu hosuna gidecek. Gözüyle gördüğüne göre yargılamayacak, Kulagiyla işittigine göre karar vermeyecek’ (Yesaya 11:3).” (Cohen, TM, 221)

İsa Mesih ile Musa’nın kıyaslaması:

1. Çocukluğu esnasında vahşi bir ölümden kurtarılmıştır.
2. Halkın Kurtarıcısı olmak istemistir (M.Çks. 3:10).
3. Yahve ve İsrail arasında arabuluculuk yapmıştır (M.Çks. 19:16; 20:18).
4. Günahkâr insanların yerine ricada bulunmuştur (M.Çks. 32:7-14, 33; Çölde Sayım. 14:11-20).

“Kadın, ‘Efendim, anlıyorum, sen bir peygambersin’ dedi.” (Yuhanna 4:19)

Kligerman, şöyle demistir, ‘İsa’nın dönemindeki Yahudiler tarafından ‘peygamber’ teriminin kullanılması, bizlere hem onların Yasa’nın Tekrari on sekizde vaat edildiği gibi Mesih’in bir peygamber olmasını beklediklerini hem de mucizeler sergileyen kişinin Vaat Edilen Peygamber olacağına inançları olduğunu göstermektedir.” (Kligerman, MPOT, 22, 23)

“Kutsal Yasa Musa aracılığıyla verildi, ama lütuf ve gerçek İsa Mesih aracılığıyla geldi.” (Yuhanna 1:17)

17. Kâhin Olması

PEYGAMBERLİK

“RAB ant içti, kararından dönmez:
‘Melkisedek düzeni uyarınca
Sonsuza dek kâhinsin sen!’

TAMAMLANMASI

“Bunun için, göksel çağrıya ortak olan kutsal kardeşlerim, açıkça benimsediğimiz inancın elçisi ve baş kâhini olan İsa’yi düşünün.”

dedi..”
-Mezmun 110:4

-Ibraniler 3:1

“Nitekim Mesih de bas kâhin olmak üzere kendi kendini yüceltmedi. Ama kendisine, ‘Sen benim Oglumsun, bugün ben sana Baba oldum’ diyen Tanrı O’nu yüceltti. Baska bir yerde de diyor ki, ‘Sen Melkisedek düzenine göre sonsuza dek kâhinsin.’”

-Ibraniler 5:5, 6

Mesih’in dünyadaki insanlar ve Seytan üzerinde kazandığı son zafer kesindir. Tanrı’nın antlaşmasına göre Melkisedek düzeni geçerlidir; Haruni düzen uyarınca hareket edilmemistir; “O, Yasa’nın soyla ilgili ön kosuluna göre degil, yok edilemez bir yasamin gücüne göre kâhin olmuştur” (Ibr. 7:15). “Uzziya’nin, kâhinlere özgü görevlere gasp etmeye çalışması sonucunda aldığı ceza, bizlere Davut’un burada bahsedilen KraKâhin olamayacağını ispatidir (II. Tarihler 26:16-21).” Davut ölmüştür ama, Melkisedek düzeni sonsuza kadar var olacaktır. Zek. 6:9-15’de özellikle 13. ayette Mesih, benzer bir şekilde anlatılmaktadır: ‘Evet, RAB’bin Tapinagi’ni kuracak olan O’dur. Görkemle kusanacak, tahtında oturup egemenlik sürecek. Tahtında oturan kâhin olacak. Ikisi arasında tam bir uyum olacak.’ (Fausset, CCE, 347)

18. Yargıç Olması

PEYGAMBERLIK
Çünkü yargicimiz RAB’dir;
Yasamızı koyan RAB’dir,
Kralımız RAB’dir,
bizi O kurtaracak.
-Yesaya 33:22

TAMAMLANMASI
“Ben kendiligimden hiçbir sey yapamam. Isittigim gibi yargilarim ve benim yargim adildir. Çünkü amacim kendi istedigimi degil, beni gönderenin istedigini yapmaktır.”
-Yuhanna 5:30 (2. Tim. 4:1)

Yahudi kaynak: Yesaya 33:22 hakkında *Targum Yesaya’da* sunlar yazilidir: “Bizleri kudreti ile Misir’dan getiren Tanrı’miz yargicimizdir; Sina’da verdiği yasasini bize öğreten Tanrı’mizdir; Tanrı bizim Kralimizdir, bizi O kurtarir ve Yecüc’ün ordulari karsisinde öcümüzü O alacaktır.” (Stenning, TI, 110)

“Yargıç... Yasa veren... Kral, sadece Mesih altında anlamına kavusacak bir teokrasi için en mükemmel durum: Yargilama, yürütme, yasama ve yönetme fonksiyonlarının tek bir Kiside toplanması (Yesaya 11:4; 32: 1; Yakup 4:12).” (Fausset, CCE, 666)

19. Kral

PEYGAMBERLIK
“Ve, ‘Ben kralimi Kutsal dagim Siyon’a oturttum2 diyor.’”
-Mezmun 2:6
(Yeremya.23:5; Zek. 9:9)

TAMAMLANMASI
“Basinin üzerine, ‘BU, YAHUDILERIN KRALI ISA’DIR’ diye yazan bir suç yaftasi astilar.”
-Matta 27:37
(Matta 21:5; Yuhanna 18:33-38)

20. Kutsal Ruh'un Meshetmesi

PEYGAMBERLIK

“RAB'bin Ruhu,
bilgelik ve anlayis ruhu,
Ögüt ve güç ruhu,
bilgi ve RAB korkusu ruhu
Onun üzerinde olacak.”

- Yesaya 11:2

(Mezmur. 45:7; Yesaya 42:1; 61:1, 2)

TAMAMLANMASI

“İsa vaftiz olur olmaz sudan çıktı. O anda gökler açıldı ve İsa, Tanrı'nın Ruhunun güvercin gibi inip üzerine kondugunu gördü. Göklere gelen bir ses de şöyle dedi: ‘Sevgili Oğlum budur, O'ndan hosnudum.’”

-Matta 3:16, 17

(Matta 12:17-21; Markos 1:10, 11;
Luka 4:15-21, 43; Yuhanna 1:32)

Yahudi kaynak: Yesaya 11:1-4 hakkında *Targum Yesaya'da* sunlar yazilidir: “Ve İsay'in ogullarından bir Kral gelecek, Meshedilmis birisi (ya da Mesih) O'nun ogullarından ogullar yetisecek. Ve O'nun üzerinde Rab'den gelen bir Ruh olacak, bilgelik ve anlayis ruhu, kudret ve akıl ruhu ve Tanrı korkusu ruhu. RAB korkusu hosuna gidecek. Gözüyle gördüğüne göre yargılamayacak, Kulagiyla isittigine göre karar vermeyecek. Yoksullari adaletle yargılayacak, Yeryüzünde ezilenler için dürüstçe karar verecek.” (Stenning, TI, 40)

Yahudi kaynak: Babylonian Talmud, Sanhedrin II'de sunlar yazilmistir: “Mesih, aynen yazildigi gibi, Rab'bin Ruhu, bilgelik ve anlayis ruhu, öğüt ve güç ruhu, bilgi ve RAB korkusu ruhu O'nun üzerinde olacak. O'na, Rab'bin korkusunu çabuk anlama [wa-hariho] gücü verilecek. R. Alexander, sunu belirtmistir: “Bu sözlerden de öğrendigimiz gibi Rab, Mesih'i aynen bir degirmenin dolduruldugu gibi, iyi ve elem isleri ile doldurmudur.” (Nezikin, BT, 626, 627)

21. Tanrı İçin Olan Coskusu

PEYGAMBERLIK

“Çünkü evine harcadigim
çaba beni yedi bitirdi,
Sana edilen hakaretler
benim üstüme çöktü.”

-Mezmur 69:9

TAMAMLANMASI

“İpten bir kamçı yaparak hepsini, koyunlar ve sigirlarla birlikte tapinaktan kovdu, para bozanların paralarını döktü ve masalarını devirdi. Güvercin satanlara, ‘Bunları buradan kaldırın, Babamın evini pazar yerine çevirmeyin!’ dedi.”

-Yuhanna 2:15, 16

R. Fausset'in yazdigi gibi: “Gayretim beni tüketti, Çünkü düşmanlarım unuttu senin sözlerini.” (Mezmur 119:139) ‘Senin ugruna’ ifadesinin açilimi (Mezmur 69:7): ç.ref. Yuhanna 2:17'de Mesih'in, Tanrı'nın evini onurlandırmak için gösterdigi çabaya örnek olarak kullanilmistir. Ve hakaret edenlerin hakaretleri benim üzerime düştü, benim senin için gösterdigim görkemli ‘çabanın’ sonucu olarak sana yöneltilen hakaretler, benim üstüme çöktü.” (Fausset, CCE, 245)

3B. Hizmeti İle İlgili Peygamberlikler

22. Haberciden Üstün Olması

PEYGAMBERLIK

“Söyle haykiriyor bir ses:
"Çölde RAB'bin
yolunu hazırlayın,
Bozkırda Tanrımız
için düz bir yol açın."
- Yesaya 40:3

TAMAMLANMASI

“O günlerde Vaftizci Yahya ortaya çıktı.
Yahudiye çölünde su çağrıda
bulunuyordu: ‘Tövbe edin! Göklerin
Egemenliği yaklaşıyor.’”
-Matta 3:1, 2
(Matta 3:5; 11:10;
Yuhanna 1:23; Luka 1:17)

Yahudi kaynak: Targum Yesaya’da, Yesaya 40:3 hakkında sunlar yazılmıştır:
“Haykırın, sunları seslenmiştir, Bozkırda RAB'bin halkının önüne bir yol hazırlayın, çölde
Tanrımızın cemaati için yolları düzleştirin.” (Stenning, TI, 130)

23. Hizmetinin Celile 'de Baslaması

PEYGAMBERLIK

“Bununla birlikte sıkıntı çekmiş
olan ülke karanlıkta kalmayacak.
Geçmişte Zevulun ve Naftali
bölgelerini alçaltan Tanrı,
gelecekte Seria İrmagi'nin ötesinde,
Deniz Yolu'nda, ulusların
yasadığı Celile'yi onurlandıracak.”
- Yesaya 9:1

TAMAMLANMASI

“İsa, Yahya'nin tutuklandığını duyunca
Celile'ye döndü. Nasira'dan ayrılarak
Zebulun ve Naftali yöresinde, Celile gölü
kiyisinde bulunan Kefernahum'a gelip
yerleşti. O günden itibaren İsa su çağrıda
bulunmaya başladı: ‘Tövbe edin! Göklerin
Egemenliği yaklaşıyor.’”
-Matta 4:12, 13,17

24. Mucizeler İle Hizmet Yapması

PEYGAMBERLIK

“O zaman körlerin gözleri,
Sagırların kulakları açılacak;
Topallar geyik gibi sıçrayacak,
Sevinçle haykırarak dilsizlerin dili.
Çünkü çölde sular fiskıracak,
Irmaklar akacak bozkırda.”
-Yesaya 35:5, 6
(Yesaya 32:3, 4)

TAMAMLANMASI

“İsa tüm kent ve köyleri dolardı.
Buralardaki havralarda ders veriyor,
Göksel Egemenliğin müjdesini duyuruyor,
her hastalığı, her illeti iyilestiriyordu.”
-Matta 9:35
(Matta 9:32, 5 11:4-6; Markos 7:33-35; Yuhanna
5:5-9; 9:6 -11; 11:43, 44, 47)

25. Özdeyislerle Öğretmesi

PEYGAMBERLIK

“Özdeyislerle söze başlayacağım,
Geçmişteki gizleri anlatacağım.”
-Mezmur 78:2

TAMAMLANMASI

“İsa bütün bunları halka benzetmelerle
anlattı. Benzetme kullanmadan onlara
hiçbir şey anlatmazdı.”
-Matta 13:34

26. Tapinaga Gelecek

PEYGAMBERLIK

“İste ulagimi gönderiyorum.
Önümde yolu hazırlayacak.
Aradığınız Rab ansizin tapinagina
gelecek; görmeyi özlediginiz
antlaşma ulagi gelecek’
diyor Her Seye Egemen RAB.”
-Malaki 3:1

TAMAMLANMASI

“İsa, tapinagin avlusuna girerek
oradaki bütün satıcı ve
alıcıları dışarı kovdu.
Para bozanların masalarını,
güvercin satanların sehpalarını devirdi.”
-Matta 21:12
(Yuhanna 1:14; 2:19-21)

26. Kudüs’e Sipanin Üzerinde Girmesi

PEYGAMBERLIK

“Ey Siyon kızı, sevinçle cos!
Sevinç çiglikleri at,
ey Yerusolim kızı!
İste kralın!
O adil kurtarıcı ve alçak gönüllüdür.
Esegin sirtına,
Esegin yavrusunun sirtına binmiş
sana geliyor!”
- Zekeriya 9:9

TAMAMLANMASI

“Sipayı İsa'ya getirdiler, üzerine kendi
giysilerini atarak İsa'yi üstüne bindirdiler.
İsa ilerlerken halk, giysilerini yola
seriyordu. İsa Zeytin dağından aşağı inen
yola yaklaştığı sırada, öğrencilerinden
olusan kalabalığın tümü, görmüş oldukları
bütün mucizelerden ötürü, sevinç içinde
yüksek sesle Tanrı'yi övmeye başladılar.”
-Luka 19:35-37
(Matta 21:6-11)

28. Yahudiler için “Sürçme Tası” Olması

PEYGAMBERLIK

“Yapıcıların reddettiği tas,
Köşenin bas tasi oldu.”
- Mezmur 118:22
(Yesaya 8:14, 28:1)

TAMAMLANMASI

“İman eden sizler için bu tas değerlidir.
Ama imansızlar için, ‘Yapıcıların
reddettiği tas iste köşenin bas tasi,’
‘sürçme tasi ve tökezleme kayası oldu.’
İmansızlar, Tanrı'nin sözünü
dinlemedikleri için sürçerler. Nitekim
sürçmek üzere belirlenmişlerdir.”
-1. Petrus 2:7
(Rom. 9:32, 33)

Yahudi kaynak: *Targum Yesaya'da*, Yesaya 8:13-15 hakkında sunlar yazılmıştır: “Her seye Egemen RAB'bi kutsal sayın. O, korkunuz ve gücünüz olsun. Eger bunlara kulak vermezseniz O'nun Memrasi, İsrail'in iki krallığı içinse Sürçme tasi ve tökezleme kayası, Yerusolim'de yaşayanlar için Kapan ve tuzak olmak, oç almak için aranızda olacak. Birçokları sendeleyip düşecek, parçalanacak, Tuzaga düşüp ele geçecek.” (Stenning, TI, 28)

29. Uluslara “İsik” Olması

PEYGAMBERLIK

“Uluslar senin Isigina,
Krallar üzerine dogan
aydinliga gelecek.”

-Yesaya 60:3
(Yesaya 49:6)

TAMAMLANMASI

“Çünkü Rab bize söyle buyurmustur:
‘Yeryüzünün dört bir bucagina kurtulus
götürmen için seni uluslara isik yaptim.’
Diger uluslardan olanlar bunu isitince
sevindiler ve Rab'bin sözünü yücelttiler.
Sonsuz yasam için belirlenmis olanlarin
hepsi iman etti.”

-Elçilerin Isleri 13:47, 48
(Elçilerin Isleri 26:23; 28:28)

4B. O'nun Gömülüsünden Sonra Olacak Olaylar Hakkındaki Peygamberlikler

30. Dirilisi

PEYGAMBERLIK

“Çünkü sen beni ölüler
diyarina terk etmezsin,
Sadik kulunun çürümesine
izin vermezsin.”

-Mezmun 16:10

TAMAMLANMASI

“Gelecegi görerek Mesih'in ölümden
dirilisine iliskin sunlari söyledi: ‘O, ölüler
diyarina terk edilmedi, bedeni çürümedi.’”

-Elçilerin Isleri 2:31
(Matta 28:6; Markos 16:6;
Luka 24:46; Elçilerin Isleri 13:33)

Yahudi kaynak: Friedlaender; “Ibn Ezra, ölülerin dirilisine olan sahsi inancini dile
getirmek için her fırsatlari degerlendirmistir” demistir. (Friedlaender, EWA, 100)

Yahudi kaynak: *Sanhedrin II, Babylonian Talmud'da* sunlar yazilidir: “Mishnah.
Gelecek olan dünyada tüm Israil'in bir payi olacaktır, çünkü söyle yazilmistir, ‘Benim
ektigimin dallari, Benim ellerimin isleri, Senin halkinin hepsi inançlidir; Benim yüceltilmem
için topraklara sonsuza dek mirasçidirlar.’Ancak su kisiler mirasçi degillerdir: Tevrat'in
Tanri sözü olduguna inanmayanlar ve dirilisin Kutsal Kitap öğretisi olmadigina inananlar.”
(Nezikin, BT, 601)

31. Göge Alinmasi

PEYGAMBERLIK

“Sen yükseklere çikip düşmanlari
tutsak ettin, Insanlardan,
baskaldiranlardan bile armaganlar
aldin, Oraya yerlesmek için,
ya RAB Tanri.”

-Mezmun 68:18

TAMAMLANMASI

“Isa bunlari söyledikten sonra, onlarin
gözleri önünde yukari alindi. Bir bulut
O'nu alip gözlerinin önünden
uzaklastirdi.”

-Elçilerin Isleri 1:9

32. Tanri'nin Saginda Oturmasi

PEYGAMBERLIK
"RAB Efendime:
"Ben dsmanlarini ayaklarina tabure
yapincaya dek
Sagimda otur' diyor."
- Mezmur 110:1

TAMAMLANMASI
"Ogul, Tanri'nin yüceliginin pariltisi ve
O'nun varliginin öz görünümüdür.
Kudretli sözüyle her seyi devam ettirir.
Günahlardan arinmayi sagladiktan sonra,
yücelerde ulu Tanri'nin saginda oturdu."
-Ibraniler 1:3
(Markos 16:19; Elçilerin Isleri 2:34, 35)

5B. Bir Günde Tamamlanan Peygamberlikler

Rab'bimiz Isa Mesih'in ugrayacağı ihanet, yargılanma, zulüm ve gömülmesi gibi asagida belirtilmis olan yirmi dokuz adet Eski Antlasma peygamberlikleri, M.. 1000-500 zaman dilimini kapsayan tam bes yüz yil boyunca defalarca ve degisik kisiler tarafından bildirilmistir. Ancak tüm bu kehânetler, Isa Mesih'in yasamindaki yirmi dört saat içinde tamamlanmistir.

33. Dostu Tarafından Ele Verilmesi

PEYGAMBERLIK
"Ekmegimi paylastigim,
gvendigim yakin dostum bile,
Ihanet etti bana."
-Mezmur 41:9
(Mezmur 55:12-14)

TAMAMLANMASI
"Isa'yi sonradan ele veren Yahuda
Iskariyot."
-Matta 10:4
(Matta 26:49, 50; Yuhanna 13:2 1)

Mezmur 41:9: "benim huzurumun adami'; Yahuda Iskariyot gibi bana selamet pcg ile selami verdi" (Matta 26:49: .ref. Yeremya 20:10). (Fausset, CCE, 191)

34. Otuz Parça Gms İçin Satılması

PEYGAMBERLIK
"Onlara, 'Uygun görürseniz
cretimi ödeyin, yoksa bos verin'
dedim. Onlar da ücret olarak bana
otuz gms verdiler."
-Zekeriya 11:12

TAMAMLANMASI
"O sirada Onikilerden biri adi Yahuda
Iskariyot olanı bas kâhinlere giderek,
'O'nu ele verirsem bana ne verirsiniz?
dedi. Otuz gms tartip ona verdiler."
-Matta 26:15
(Matta 27:3)

35. Paranın, Tanri'nin Evine Atılması

PEYGAMBERLIK
"RAB bana, 'mlekye at' dedi. Böylece
bana biçtikleri parlak deger olan otuz
gms alıp RAB'bin Tapinagi'ndaki
mlekye attim."
-Zekeriya 11:13

TAMAMLANMASI
"Yahuda paraları tapinagin içine fırlatarak
oradan ayrıldı, gidip kendini astı."
-Matta 27:5

36. Çömlekçi Tarlası İçin Bedel Ödenmesi

PEYGAMBERLİK

“RAB bana, ‘Çömlekçiye at’ dedi.
Böylece bana biçtikleri parlak değer
olan otuz gümüşü alıp RAB’bin
Tapınağı’nda ki çömlekçiye attım.”
-Zekeriya 11:13

TAMAMLANMASI

“Kendi aralarında anlaşarak bu parayla
yabancılar için mezarlık yapmak üzere
Çömlekçi Tarlasını satın aldılar.”
-Matta 27:7

Gördüğümüz son dört peygamberlikte, hem peygamberliği hem de tamamlanmasını gördük:

1. Otuz parça (yirmi dokuz değil)
2. Gümüş için (altın değil)
3. Dostu tarafından
4. İhanet
5. Para, TANRI’nin evinde
6. Yere atıldı (yerleştirilmedi)
7. Para, Çömlekçi Tarlasını almak için kullanıldı.

37. Öğrencileri Tarafından Terk Edilmesi

PEYGAMBERLİK

“Uyan, ey kılıç! Çobanım,
yakınım karşı harekete geç’
Diyor Her seye Egemen RAB.
‘Çobani vur da Koyunlar
darmadagin olsun. Ben de elimi
küçüklere karşı kaldıracam.’”
-Zekeriya 13:7

TAMAMLANMASI

“O zaman öğrencilerinin hepsi
O’nu bırakıp kaçtı.”
-Markos 14:50
(Matta 26:3 1; Markos 14:27)

Laetsch, Zekeriya 13:7 hakkında sunları yazmıştır: “Bu ayetler, İsa Mesih vurulduğu zaman, öğrencilerin korkup kaçışmaları ile ilgili açık bir peygamberliktir. Mesih, şahsen bu ayetleri açıklamıştır (Matta 26:32; Markos 14:27). Bu peygamberlikler tamamlanmıştır (bakınız Matta 26:56; Markos 14:50). Tüm bunlara rağmen Tanrı, koyunlarını unutmayacaktır. Tanrı, Şahsen, Oğlu’nun aracılığı ile O’nunla çalışarak (Yuhanna 5:19, 30), Elini küçüklere; umutsuz ve korkmuş olan öğrencilere (Luka 24:4, 11, 17, 37; Yuhanna 20:2, 11, 19, 26) karşı kaldıracaktır (küçüklere yardım edecektir). Bu ürkek firariler, Mesih’in Krallığının cesur ve muzaffer müjdecileri olmuşlardır.” (Laetsch, BCMP, 491, 492)

38. Sahte Tanıklar ile Suçlanması

PEYGAMBERLİK

“Kötü niyetli tanıklar türüyor,
Bilmediğim konuları soruyorlar.”
-Mezmun 35:11

TAMAMLANMASI

“Bas kâhinlerle Yüksek Kurul’un tamamı,
İsa’yi ölüm cezasına çarptırmak için
kendisine karşı yalancı tanıklar
arıyorlardı. Ortaya birçok yalancı tanık
çıktığı halde, aradıklarını bulamadılar.”

39. Suçlayanların Karsısında Sessiz Kalması

PEYGAMBERLİK

“O baskı görüp eziyet çektiyse de
Agzini açmadı.
Kesime götürülen kuzu gibi,
Kirkicilerin önünde sessizce duran koyun
gibi
Açmadı agzini.”
- Yesaya 53:7

TAMAMLANMASI

“Bas kâhinlerle ihtiyarlar O’nu suçlayınca
hiç karşılık vermedi.”
-Matta 27:12

40. Yaralanması ve Desilmesi

PEYGAMBERLİK

“Oysa, bizim baskaldırılarımız
yüzünden O’nun bedeni desildi,
Bizim suçlarımız yüzünden O
eziyet çekti.
Esenliğimiz için gerekli olan ceza
O’na verildi.
Bizler onun yaralarıyla sifa bulduk.”
- Yesaya 53:5 (Zek. 13:6)

TAMAMLANMASI

“Bunun üzerine Pilatus onlar
için Barabas’i salıverdi.
İsa’yi ise kamçılattıktan sonra
çarmıha gerilmek üzere
askerlere teslim etti.”
-Matta 27:26

“Fiziksel bir yaralanma: Ruhsal bir çöküntü ya da üzüntü değil; *châlâl-mecholal*, sözcük anlamı desilmek; elleri, ayakları ve bedeninin yan tarafı desilen Mesih’in basına gelenler ile birebir uyum içinde (Mezmur 22:16).” (Fausset, CCE, 730)

“Kafasındaki dikenlerle kaplı taçtan, haça çivilenmiş ayak topuklarına kadar, bedeninde görülen tek şey, yaralar ve morluklardı.” (Henry, MHC, 826)

41. Dövülmesi ve Yüzüne Tükürülmesi

PEYGAMBERLİK

“Bana vuranlara sirtimi açtım,
Yanaklarımı uzattım sakalımı
yolanlara.
Asagilamalardan, tükürükten
yüzümü gizlemedim.”
- Yesaya 50:6
(Mika 5:1)

TAMAMLANMASI

“Bunun üzerine İsa’nın yüzüne tükürüp
O’nu yumrukladılar. Bazıları da O’nu
tokatlayıp, ‘Ey Mesih, peygamberliğini
göster bakalım, sana vuran kim?’
dediler.”
-Matta 26:67
(Luka 22:63)

Yahudi kaynak: Yesaya 50:6 hakkında, Targum Yesaya’da sunlar yazılmıştır: “Beni dövenlere sirtimi açtım ve sakalımı yolanlara yanaklarımı uzattım; Asagilamalardan, tükürükten yüzümü gizlemedim.” (Stenning, TI, 170)

Henry, bu konuda sunları yazmıştır: “Bu boyun egmede Mesih, sunların kendisine yapılmasına izin vermiştir: (1.) Kirbaçlanmaya; ... (2.) Tokatlanmaya; ... (3.) Tükürülmeye; ...

Mesih bizleri, Kendisinin bizleri kurtarmak için olan istegi konusunda ikna etmek için, Kendi rızasıyla ve gönüllü olarak bunların hepsine maruz kalmıştır.” (Henry, MHC, 816)

42. Alay Edilmesi

PEYGAMBERLİK

“Beni gören herkes alay ediyor,
Siritip bas sallayarak diyorlar ki:
"Sirtini RAB'be dayadı, kurtarsın
bakalım onu,
Madem onu seviyor, yardım etsin!"”
-Mezmun 22:7, 8

TAMAMLANMASI

“Dikenlerden bir taç örüp basına
koydular, sağ eline de bir kamis
tutturdular. Önünde diz çöküp, ‘Selam, ey
Yahudilerin Krali!’ diyerek O'nunla alay
ettiler.”

-Matta 27:29 (Matta 27:41 -43)

43. Haçın Altında Düşmesi

PEYGAMBERLİK

“Dizlerim titiyor oruç tutmaktan;
Bir deri bir kemige döndüm.
Düşmanlarıma yüzkarası oldum;
Beni görünce kafalarını sallıyorlar!”
-Mezmun 109:24, 25

TAMAMLANMASI

“Askerler İsa'yi alıp götürdüler. İsa
çarmihini kendisi taşıyıp Kafatası -
İbranice'de Golgota denilen yere çıktı.”
-Yuhanna 19:17

“Askerler İsa'yi götürürken, kirdan
gelmekte olan Simun adında Kireneli bir
adami yakaladılar, çarmihini sirtina
yükleyip İsa'nin arkasından yürüttüler.”
-Luka 23:26 (Matta 27:31, 32)

Sonuç olarak, İsa haçın ağırlığı altında o kadar güçsüz düşmüştü ki, O'nun dizleri doğrulamıyordu, bu yüzden çarmihine baskasına tasitmak zorunda kaldılar.

44. Ellerin ve Ayaklarının Delinmesi

PEYGAMBERLİK

“Ellerimi, ayaklarımı deliyorlar.”
-Mezmun 22:16
(Zek. 12:10)

TAMAMLANMASI

“Ne var ki onlar, yüksek sesle bağırarak
İsa'nin çarmihine gerilmesi için diretiler.
Sonunda bağırışları baskın çıktı ve
Pilatus, onların isteginin yerine
getirilmesine karar verdi.”
-Luka 23:33 (Yuhanna 20:25)

İsa Mesih, çarmihine geleneksel Roma üslubuna göre gerilmiştir: Ellerinden ve ayaklarından kör ve kalın çivilerle ahsap bir haça ya da kazığa sabitlenerek.

45. Hirsizlerin Arasında Çarmihine Gerilmesi

PEYGAMBERLİK

TAMAMLANMASI

“Çünkü canini feda etti,
baskaldıranlarla bir sayıldı.
Pek çoklarının günahını o üzerine aldı,
Baskaldıranlar için de yalvardı.”
-Yesaya 53:12

“İsa'yla birlikte, biri sağında öbürü
solunda olmak üzere iki haydut da
çarmıha gerildi.”
-Matta 27:38
(Markos 15:27, 28)

Blinzler, sunları belirtmiştir: “Çarmıha gerilmenin, Yahudi ceza hukukunda yeri bulunmamaktadır. Yahudi hukukuna göre, puta tapmanın ve Tanrı'ya küfretmenin cezası, taslanarak öldürülmektir. Yahudi hukukçularının kaleme almış olduğu dar ağacına asılma ise, kendi başına bir ölüm cezası değildir. Suçlu olan şahıs, taslanarak idam edildikten sonra, Tanrı'ya hakaret ettiğinin anılması, herkese beyan edilmesi amacıyla ek bir ceza olarak ağaca asılırdı. Yasa'nın Tekrarı 21:23 (LXX): ‘Eğer bir adam, bir günahın ötürü ölüm cezasına çarptırılıp öldürülür ve ölüsü ağaca asılırsa...’ Yahudiler bu ayeti çarmıha gerilenler için de uygulamaktaydılar. Çarmıha gerilme, kâfir dünyanın bile en utanç verici ve en alçaltıcı ölüm cezası olduğu için, İsa'nın zamanındaki Yahudiler, Tanrı'ya hakaret eden bir kişinin maruz kalacağı cezalandırma olarak bunu kabul etmişler ve daha da ötesi, bu kişiye Tanrı'nın lanetlediği kişi olarak bakmışlardır.” (Blinzler, TJ, 247, 248)

Americana Ansiklopedisinin kayıtlarına göre: “Bir suçun cezalandırma metodu olarak çarmıha gerilmenin tarihini incelerken, bu konuyu Roma hukuk sisteminin bir parçası olarak ele almamız gerekir... Örneğin, İbraniler bu cezayı sadece Roma baskısı ile kabul etmişler ve uygulamışlardır: Filistin, bir Roma İmparatorluğu toprağı olmadan önce, uyguladıkları kendi hukuk sistemlerine göre ölüm cezasının uygulanma şekli, taslanma idi.” (EA, 8:253)

“M.Ö. 63 senesinde Pompey'in lejyonları, Yahuda'nın baskentine doğru ilerlediler. Kukla bir Yahudi hanedanlığının ayakta kalmasına izin verilse de Filistin, bir Roma ili haline geldi.” (Wilson, DDWD,

Sonuç olarak, Yesaya 53 ve Mezmur 22'de resmedilmiş olan ölüm sahnesinin Yahudi sistemi içinde yerini bulması için, bu yazıların yazılmasından sonra yüzyıllar geçmesi gerekmektedir.

46. Kendisine Zulmedenler için Yalvarması

PEYGAMBERLİK
“Çünkü canini feda etti,
baskaldıranlarla bir sayıldı.
Pek çoklarının günahını o üzerine aldı,
Baskaldıranlar için de yalvardı.”
-Yesaya 53:12

TAMAMLANMASI
“İsa, ‘Baba, onları bağışla’ dedi. ‘Çünkü
ne yaptıklarını bilmiyorlar.’”
-Luka 23:34

“Bu yalvarış haç üzerinde başlamıştır (Luka 23:34) ve su anda cennette devam etmektedir (İbraniler 9:24; 1. Yuhanna 2:1).” (Fausset, CCE, 733)

47. Kendi Halkı Tarafından Reddedilmesi

PEYGAMBERLİK
“İnsanlarca hor görüldü,
Yapayalnız bırakıldı.
Acılar adamıydı, hastalığı
yakından tanıdı.

TAMAMLANMASI
“Kardesleri bile
O'na iman etmiyorlardı.”
-Yuhanna 7:5, 48
(Matta 2 1:4 2, 43;

Insanların yüz çevirdiği biri gibi
hor görüldü,

Ona değer vermedik.”

-Yesaya 53:3 (Mezmur 69:8; 118:22)

Yuhanna 1:11)

“Bu peygamberlik, kardeşleri tarafından inanılmamış olan İsa Mesih’te tamamlanmıştır (Yuhanna 7:5). Kendi yurduna geldi, ama Kendi halkı O’nu kabul etmedi (Yuhanna 1:11). O karşılıksız olarak Kendini verdiği Kendi halkı ve Kendi öğrencileri tarafından bile terk edilmiştir.” (Henry, MHC, 292)

NOT: Yesaya 53’ün peygamberlik dogasının bir diğer kabulü ise, İsa Mesih zamanından önce bütün Yahudi tefsircilerin doğal ve ortak kanaatlerinin bir sonucu olarak, bu ayetlerde Yesaya’nın, Yahudi Mesih’ten bahsettiğini öğretmiş olmalarıdır (bakınız S. R. Driver, et al., trans., *The Fifty-Third Chapter of Isaiah According to Jewish Interpreters* ‘Yahudi Tefsircilere Göre Yesaya’nın 53.cü Bölümü’). İlk Hristiyanlar bu ayetleri kendi inanç savunmaları için büyük bir kudretle kullanmaya başlamalarından sonra, Yahudi hahamlarının öğretisi değişmiş ve Yesaya’nın bu ayetlerinde bahsedilen Mesih’in acı çeken Yahudi Ulusunu işaret ettiğini öğretmeye başlamışlardır. Bu öğretilere su bağlamda inanmak çok güçtür; Yesaya’nın, Yahudi Ulusu hakkındaki standart referanslarına bakıldığında, üçüncü çoğul şahıs kullandığı görülmekte (“bizim” ya da “biz”) ancak, Yesaya, 53. bölümde ise, Mesih’ten bahsederken birinci tekil şahıs kullanmıştır (“o” ve “onun” ve “onda”). (Geisler, BECA, 612)

48. Sebepsiz Yere Nefret Edilmesi

PEYGAMBERLİK

“Yok yere benden nefret edenler
Saçlarımın daha çok. Kalabalıktır
canıma kasteden haksız düşmanlarım.”

-Mezmur 69:4 (Yesaya 49:7)

TAMAMLANMASI

“Bu, yasalarında yazılı, ‘Hiçbir neden yokken benden nefret ettiler’ sözü yerine gelsin diye oldu.”

-Yuhanna 15:25

49. Dostlarının Uzak Durması

PEYGAMBERLİK

“Esim dostum kaçır oldu derdimden,
Yakınlarım uzak duruyor benden.”

-Mezmur 38:11

TAMAMLANMASI

“Ama İsa’nın bütün tanıdıkları ve
Celile’den O’nun pesinden gelmiş olan
kadınlar uzakta durmuş, olanları
seyrediyorlardı.”

-Luka 23:49

(Matta 27:55, 56; Markos 15:40)

“Tam bir elem ve üzüntülü animda, onların yanımda olmaları en çok istediğim ve hiç olmadığı kadar sebatla durmalarına ihtiyacım olduğu bir anda, onlar benim yanımda olmanın doğurabileceği tehlikelerden korktular. Düşmanlar yaklaştıkça, dostlar uzaklaşır. Aynı şey, Mesih’in de basına gelmiştir” (Matta 26:56; 27:55; Luka 23:49; Yuhanna 16:32). (Fausset, CCE, 184)

50. İnsanların Kafalarını Sallaması

PEYGAMBERLIK

“Düşmanlarıma yüzkarası oldum; Beni görünce kafalarını sallıyorlar!”
-Mezmur 109:5
(Mezmur 22:7)

TAMAMLANMASI

“Oradan geçenler başlarını sallayıp İsa'ya sövüyor...”
-Matta 27:39

“Acı çekmekte olanın, hiçbir ümidi kalmadığını belirten bir beden hareketinin sonucunda, harekete maruz kalan kişi hor görülür ve küçük düşürülür” (Eyüp 16:4; Mezmur 44:14). (Ethridge, TOJ, 148)

“Kendimin ve davamın telafisiz bir şekilde yok olduğunu düşünürken; tam her şeyin bittığını düşünürken...” (Mezmur 22:7; Matta 27:39). (Ethridge, TOJ, 345)

51. İnsanların O'na Bakması

PEYGAMBERLIK

“Bütün kemiklerimi sayar oldum, Gözlerini dikmiş, bana bakıyorlar.”
-Mezmur 22:17

TAMAMLANMASI

“Halk orada durmuş, olanları seyrediyordu.”
-Luka 23:35

52. Giysilerinin Paylaşılması ve Kur'a Çekilmesi

PEYGAMBERLIK

“Giysilerimi aralarında paylaşıyor, Mintanım için kur'a çekiyorlar.”
-Mezmur 22:18

TAMAMLANMASI

“Askerler İsa'yi çarpiha geldikten sonra O'nun giysilerini aldılar. Her birine birer pay düşecek biçimde dört parçaya böldüler. Mintanını da aldılar. Mintan boydan boya diksiz bir dokumaydı. Birbirlerine, ‘Bunu yırtmayalım’ dediler, ‘kimin olacak diye kura çekelim.’”
-Yuhanna 19:23, 24

Eski Antlaşma'daki Mezmur 22'ye kendi içinde baktığımız zaman, neredeyse kendi kendisi ile çelisen bir ayet gibi gözükmektedir, ancak Yeni Antlaşma'daki çarpih sahnesine baktığımızda, askerlerin elbiseyi parçalara ayırıp paylaştıklarını, ama mintan için kura çektiklerini görmekteyiz.

53. Susaması

PEYGAMBERLIK

“Yiyeceğime zehir kattılar, Sirke içirdiler susadığımda.”
-Mezmur 69:21

TAMAMLANMASI

“Daha sonra İsa, her şeyin artık tamamlandığını bilerek Kutsal Yazı'nın yerine gelmesi için, ‘Susadım!’ dedi.

-Yuhanna 19:28

54. Ödle Karisik Sarap Sunulmasi

PEYGAMBERLIK

“Yiyecegime zehir kattilar,
Sirke içirdiler susadigimda.”
-Mezmur 69:21

TAMAMLANMASI

“Golgota, yani Kafatasi denilen yere
vardiklarinda içmesi için Isa'ya ödle
karisik sarap verdiler. Isa bunu tadinca
içmek istemedi.”
-Matta 27:34
(Yuhanna 19:28, 29)

A. R. Fausset, bu ayetler hakkında sunlari yazmistir: “O'nun aci dolu istirapları karsisinda, O'na bu elemeleri çektiren düşmanlarının yumusamis olmalarini bekleyebiliriz, ancak bu kisiler susamis olan Mesih'e içecek olarak üzüm suyu vereceklerine, sirke verdiler. Haç üzerindeki Kurtarici'ya iki kere sirke sunulmustur. Birincisi; ödle karisik bir sarap olarak, (Matta 27:34) ikincisi; mürle karisik bir sarap olarak (Markos 15:23); Mesih bunların tadina baktigi zaman içmeyi reddetti; bunun sebebi, mürün sersemletici etkisi altında haç acisini çekmek istemedigi içindir. Suçlulara verilen mür, onlar için bir iyiliktir, ancak günahsız olan, günahlari üstlenen için bu bir hakarettir. Daha sonra Isa, her şeyin artık tamamlandigini bilerek Kutsal Yazı'nin yerine gelmesi için, ‘Susadim!’ dedi. Orada eksi sarapla dolu bir kap vardı. Saraba batırılmış bir süngerini zufa dalina takarak O'nun agzina uzattılar.” (Yuhanna 19:28; Matta 27:48) (Fausset, CCE, 246)

55. Unutulmuşluk için Haykirmasi

PEYGAMBERLIK

“Tanrim, Tanrim, neden beni
terk ettin?
Niçin bana yardım etmekten,
Haykirisima kulak vermekten
uzak duruyorsun?”
-Mezmur 22:1

TAMAMLANMASI

“Saat üçe doğru Isa yüksek sesle, ‘Elî,
Elî, lema sevaktani?’ yani, ‘Tanrim,
Tanrim, beni niçin terk ettin?’ diye
bağirdi.”
-Matta 27:46

Mezmur 22: “‘Tanrim’ diye yürekten iki kez haykirmasi (ayet 1), bizlere Elem çekenin, ortaya çıkan tersliklere ragmen, Tanrı'nin hâlâ O'nun Tanrı'si olduğunun sarsılmaz gerçekliğine yapistiginin bir ifadesidir. Bu, O'nun eleme karsi bir ilâci ve Tanrı'nin hâlâ O'nun Kurtaricisi olduğuna degin bir andi olmustur.” (Fausset, CCE, 148)

Bu haykiris, insanların dikkatlerini tekrar Mezmur 22'ye odaklamalarını sağlamıştır. Mesih, bu Mezmurdaki ayetlerden alinti yapmaktaydı ve bu Mezmur, çarpiha gerilmenin açık bir peygamberliğidir.

56. Ruhunu Tanrı'ya Birakmasi

PEYGAMBERLIK

“Ruhumu ellerine birakiyorum.”

TAMAMLANMASI

“Isa yüksek sesle, ‘Baba, ruhumu ellerine

-Mezmun 31:5

birakiyorum!' diye seslendi."

-Luka 23:46

57. Kemiklerinin Kirilmaması

PEYGAMBERLIK

"Bütün kemiklerini korur,
Hiçbiri kırılmaz."

-Mezmun 34:20

TAMAMLANMASI

"İsa'ya gelince O'nun ölmüş olduğunu
gördüler. Onun için bacıklarını
kirmadılar."

-Yuhanna 19:33

Kutsal Yazılar'da belirtilmiş olmasa da, Mesih'in kemikleri hakkında iki peygamberlik daha vardır.

1. "Bütün kemiklerim oynaklarından çıkıyor" (Mezmun. 22:14). İsa Mesih'in bedeni yerde iken çarpiha gerildiğini düşünürsek, çarpiha dikine kaldırıldığı zaman, bedeninin ağırlığından dolayı ellerinin ve ayaklarının kolayca oynaklarından çıkacağını görürüz.
2. "Bütün kemiklerimi sayar oldum. Gözlerini dikmiş, bana bakıyorlar" (Mezmun. 22:17). İsa Mesih haç üzerinde iken, tüm kemikleri belirgin bir şekilde gözükmekte idi. Haç üzerinde bedeninin gerilmesi ve uzamasından dolayı kemiklerinin görünümü, normalden daha belirgin olacaktır.

58. Yüreginin Patlamış Olması

PEYGAMBERLIK

"Yüregim balmumu gibi içimde eriyor."

-Mezmun 22:14

TAMAMLANMASI

"Ama askerlerden biri O'nun böğrünü
mızrakla deldi. Böğründen hemen kan ve
su aktı."

-Yuhanna 19:34

Bedeninin yani desildiği zaman su ve kan bosalması, yüreginin patlamış olduğunun belirtileridir.

59. Böğrünün Delinmesi

PEYGAMBERLIK

"Bana, desteklerine bakacaklar."

-Zekerya 12:10

TAMAMLANMASI

"Ama askerlerden biri O'nun böğrünü
mızrakla deldi. Böğründen hemen kan ve
su aktı."

-Yuhanna 19:34

Laetsch, söyle yazmıştır: "Bu ayetteki ifade çok önemlidir, çünkü Rab Yahve Kendisinden böğrü delinmiş ve yas ile seyredilen birisi olarak bahsetmektedir."

"Desilme-delinme, bir mızrak ya da kılıç ile gerçekleştirilen bir eylem olarak dokuz kez kullanılmıştır (Sayılar 25:8; Hakimler 9:54; 1 Samuel 31:4; 1 Tarihler 10:4; Yesaya

13:15; Yeremya 37:10, ‘yaralanmak; 51:4; 13:3); bir defaya mahsus olmak üzere, açlıktan karına giren sancıların, bedeni desen kılıçtan daha çok acı verdiğinden bahsedilmektedir” (Ağitlar 4:9). (Laetsch, BCMP, 483)

60. Karanlık Çökmesi

PEYGAMBERLİK
“O gün’ diyor Rab Yahve,
‘Öğleyin güneşi batıracağım,
Güpegündüz yeryüzünü
karartacağım.”
-Amos 8:9

TAMAMLANMASI
“Bütün ülkenin üzerine öğleyin saat on
ikiden saat üçe kadar süren bir karanlık
çöktü.”
-Matta 27:45

Yahudiler, güneşin doğusundan, güneşin batısına kadar geçen zamanı on iki saat olarak hesapladıkları için, bahsi geçen altıncı saat, öğlen vakti, dokuzuncu saat ise, öğleden sonra saat üçü isaret etmektedir.

61. Zengin Adamin Mezarına Gömülmesi

PEYGAMBERLİK
“Ama öldüğünde zenginin yanındaydı.”
-Yesaya 53:9

TAMAMLANMASI
“Aksama doğru Yusuf adında zengin bir
Aramatyalı geldi... Pilatus'a gidip İsa'nin
cesedini istedi. Pilatus da cesedin ona
verilmesini buyurdu. Yusuf cesedi aldı,
temiz keten beze sardı, kayaya oyduymuş
olduğu kendi yeni mezarına yatırdı.
Mezarın girişine büyük bir tas yuvarlayıp
oradan ayrıldı.”
-Matta 27:57-60

4A. İSA’NİN, MESİHLİĞİNİN TAMAMLANMIŞ PEYGAMBERLİKLER ARACILIĞI İLE DOGRULANMASI

1B. İtiraz: İsa’da Tamamlanan Peygamberliklerin Hepsi Kasıtlı Bir Şekilde Kendisi Tarafından Hazırlanmıştır

The Passover Plot isimli eserinde radikal Yeni Antlasma uzmanı H. J. Schonfield, İsa’nin, masum bir Mesih taklitçisi olduğu ve iddialarının geçerliliğini ispatlamak için farkında olmadan peygamberlikleri ‘tamamliyormuş’ gibi rol yaptığı iddiasında bulunmuştur. (Schonfield, H.J., 35-38)

En basta bu iddia İsa’nin dürüst karakterine aykırıdır. Bu iddia, İsa’nin tarih boyunca gelmiş geçmiş en büyük yalancı olduğunu ima etmektedir. İncil’de tasvir edilen mükemmel bir insandan söz edilmeksizin, kötü bir insan olduğu varsayılmaktadır. Bu tezin tamamen mantıksız olduğunu gösteren deliller zinciri mevcuttur.

İkinci olarak ise İsa’nin, Mesih hakkındaki Eski Antlasma’daki peygamberliklerin tümünü kontrol etmesine olanak yoktur. Örneğin, İsa doğacağı yeri seçme (Mika 5:2), bakireden dogma (Yesaya 7:14), öleceği zamanı belirleme (Daniel 9:25), ait olacağı kavmi

belirleme (Yaratilis 49:10), soy agacini çizme (2 Samuel 7:12) ya da yasamindaki peygamberlikleri tamamlayan birçok detayi belirleme konusunda hiçbir güce sahip olamazdi. Üçüncü olarak ise, Isa'nin kendisi disindaki olaylari ve insanların tepkilerini, tam ve eksiksiz olarak peygamberliklerin tamamlanacagi bir sekilde yönlendirmesini iddia etmek kadar dogüstücü bir yaklasim olamaz, buna Vaftizci Yahya'nin O'nu yüceltmesi (Matta 3), O'nu suçlayanin davranislari (Matta 27:12), askerlerin O'nun elbiseleri için kura çekmeleri (Yuhanna 19:23, 24) ve O'nun bedeninin yan tarafini mizrak ile desmeleri de (Yuhanna 19:34) dahildir.

Açıkçası Schonfield'in kendisi bile, Romalilarin Isa Mesih'i desmeleri ile bu iddianin çürüdüğünü kabul etmektedir. Bu iddianin ortaya çıkardigi tek gerçek, bu kadar dogüstü güçlere sahip bir kisinin tanrisal güçleri olması gerektigidir ki, bu da Passover Tezi'nin çürütmeye çalıştigi unsurun ta kendisidir. Kisacasi, bu peygamberliklerin dogüstü bir sekilde tamamlanmasi ile kiyaslandigi zaman, *Passover Plot* iddiasinin gerçekleşmesi için çok daha büyük bir mucize gerekmektedir. (Geisler, BECA, 585)

Cevap: Yukarida bahsi geçen iddia, ilk bakista akla yatkın gözükse de, Mesih hakkindaki peygamberliklerin çoğunun tamamen insan kontrolünün disinda olması, bu iddianin mantıksizligini ortaya koymaktadır.

1. Dogum yeri (Mika 5:2)
2. Dogum zamani (Daniel 9:25; Yaratilis 49:10)
3. Dogum sekli (Yesaya 7:14)
4. İhanet
5. Ölüm sekli (Mezmun 22:16)
6. İnsanların tepkisi (alay etme, tükürme, seyretme, vb.)
7. Desilmesi
8. Gömülmesi

2B. İtiraz: Isa'da Tamamlanan Peygamberliklerin Hepsı Tesadüfidir-Rastlantısaldır

Bir elestirmen, "Bu peygamberliklerin bazılarının tamamlandigini Kennedy, Kral ve Nasser gibi birçok büyük şahsiyetin ölümünde de görebiliyoruz" demistir.

Cevap: Bu konuda çalışma yapan bir kisi, bir ya da iki peygamberligin birçok insanın hayatında tamamlandigini tespit etse de, toplam altmış bir peygamberligin hepsinin tamamlanmış olduğu bir kisiyi bile tespit edemez! Aslında uzun yıllardır, Fred John Meldau'nun *İki Antlaşma'daki Mesih* isimli eserinde, Mesih ile ilgili mevcut peygamberlikler listesindeki unsurların yarısının bile tamamlandigi Isa disindaki, ölü ya da diri bir başka kisiyi bulabilerseniz, Denver'deki Christian Victory Publishing Company isimli yayın evi, sizlere bin dolarlık bir ödül vermeyi teklif etmektedir ve üniversitelerde bu ekstra parayı almak isteyen birçok kisi mevcuttur!

Goshen Üniversitesi, Amerikan Bilim Birliğinden H. Harold Hartzler, Peter Stoner'in kitabının önsözünde sunlari yazmistir: "*Science Speaks* (Bilim Konusuyor) isimli eser, Amerikan Bilim Birliğinin üyelerinden oluşan bir komite tarafından ve aynı grubun İdare Konseyi tarafından titizlikle incelenmistir. Bu eserin sunulan bilimsel materyaller ile genel olarak tutarlı ve hatasız olduğu tespit edilmistir. Olasılık kanunlarının prensiplerine uygun bir şekilde ortaya konan matematiksel analizler bastan sona kadar sağlam ve kusursuzdur, Profesör Stoner bu prensipleri ikna edici ve doğru bir şekilde uygulamistir." (Hartzler, "F," alinti yeri: Stoner, 88)

Asagidaki olasiliklar Stoner'in *Science Speaks* isimli eserinden, tesadüf olasiliginin, olasiliklar bilimi tarafından çürütüldüğünü göstermek amacıyla alınmistir. Stoner'a göre modern olasılık bilimini sekiz peygamberlige uygularsak (1.-No. 10; 2.-No. 22; 3.-No. 27; 4.-

Nos. 33 & 44; 5.-No. 34; 6.-Nos. 35 & 36; 7.-No. 39; 8.-Nos. 44 & 45 [çarmiha gerildi]), sunlari bulmaktayiz:

Bahsi geçen sekiz peygamberligin hepsinin, günümüze kadar yasamis olan insanların arasindaki herhangi bir kiside tamamlanma olasiligi 10^{17} 'de 1'dir (10'un 17. kuvveti). Açıkça yazarsak, 100,000,000,000,000,000'de 1 (1'den sonra 17 adet sifir vardır). Bu sersemletici rakami daha iyi bir sekilde kavramamiza yardımcı olması için Stoner, 10^{17} adet gümüş Amerikan Dolarini alip, hepsini Teksas eyaletinde yere yan yana dizdigimizi varsaymistir. Bu bozuk paralar tüm eyaletin üzerinde yan yana dizildiği zaman, iki feet yüksekliginde bir yükselti oluşturmaktadırlar. Eger bu bozuk paralardan bir tanesini alip, üzerine bir isaret koyduktan sonra, tüm eyalet üzerindeki paraların arasına atip, hepsini karistirip ve bir kisinin gözlerini baglayip, ona istediği kadar vakit ve dolasma imkânı saglayip, isaretli bozuk parayı bulmasını söylediğimizi düşünürsek, bu kisinin dogru parayı bulma sansi ne kadardır? Sadece sekiz peygamberlik ele alındığında, degisik peygamberlerin sadece şahsi fikirlerinin bir ürünü olarak yazdiklari ve hepsinin birden yazildiği günden günümüze kadar olan zaman diliminde yasamis olan bir insanda gerçekleşmesi için de aynı olasilik oranı geçerlidir.

Bu durumda karsimiza iki olasilik çıkmaktadır; ya bu peygamberlikler Tanrı'nin esinlemesinin bir ürünüdür ya da peygamberler, olması gerektiğini düşündükleri gibi bu yazilari yazmislardır. İkinci olasiligin bir insanda gerçekleşme olasiligi 10^{17} 'dir ve bu peygamberliklerin hepsi İsa'da tamamlanmıştır. Sekiz peygamberliginin tamamlanmasının ortaya koyduğu bir gerçek sudur: Eger bu peygamberlikler Tanrı'nin bir esinleme ürünü ise, Tanrı'nin iletği bu peygamberlikler, İsa'da tamamlanmama olasiligi, 10^{17} 'de 1 kadar az olan kesin bir peygamberliklerdir. (Stoner, SS, 100-107)

Stoner, kirk sekiz peygamberligi göz önüne aldıktan sonra su sonuca ulasmıştır:

48 peygamberligin hepsinin, günümüze kadar yasamis olan insanların arasindaki herhangi bir kiside tamamlanma olasiligi 10^{157} 'de 1'dir (10'un 157. kuvveti). Bu rakam gerçekten, olasiligi neredeyse imkânsizliğe kadar düşürecek düzeyde yüksek bir rakamdır. Eger bu rakami, daha önce kullandığımız gümüş dolarlar ile betimlemeye çalışırsak, elde edeceğimiz sonuçlar, hayal gücümüzü zorlayacağı için daha küçük bir obje seçelim. Bir elektron, bildiğimiz en küçük objedir. Bir inç uzunlugunda bir çizgi oluşturabilmemiz için, 2.5×10^{15} adet elektronu yan yana dizmemiz gerekmektedir. Eger bir inç uzunlugunda bir çizgideki elektronlari saymaya karar verirsek ve her dakikada 250 adedini sayabilirsek, aynı zamanda hiç yorulmadan gece gündüz sayabilme yetenegine sahip olsak bile, bir inç uzunlugundaki bir çizgide elektronlari sayma işlemimiz 19,000,000 yıl sürecektir. Eger bu elektronlardan bir kübik inç olsaydı ve adedini saymaya karar verseydik, devamlı bir sekilde ve dakikada 250 tane sayma yetenemiz olsaydı, bu sayma işlemi, $19,000,000 \times 19,000,000 \times 19,000,000$ yıl ya da 6.9×10^{21} yıl olacaktır.

Bu bilgileri iletikten sonra, 10^{157} 'de 1 olasiligina bir kez daha bakalım. Eger bu elektronlardan bir tanesini alip üzerine bir isaret koyup, hepsinin bulunduğu bir yere atip, karistirip ve bir kisinin gözlerini baglayip, ona istediği kadar vakit ve dolasma imkânı saglayip isaretli elektronu bulmasını söylediğimizi düşünürsek, bu kisinin dogru elektronu bulma sansi ne kadardır? Bu kadar çok elektronun oluşturacağı kütlelerin boyutlari ne olacaktır? Elektronların oluşturacağı kütle, tasvir gücümüzü zorlayacak büyüklüktedir. (Stoner, SS, 109, 110)

Bir kisinin bu kirk sekiz peygamberligi tamamlama olasiligi iste tam bu kadardır.

3B. İtiraz: Medyumlar, Aynen Kutsal Kitap'takine Benzer Kehânetlerde Bulunmuşlardır

Kutsal Kitap kehânetlerinin çağımızdaki tenkitçileri, medyum kehânetleri ile Kutsal Yazılar'ın kehânetlerini aynı kefeye koymaktadırlar. Kutsal Yazılar'ın hatadan muaf

peygamberleri ile her bir medyum arasında çok büyük bir uçurum söz konusudur (bakınız *Miracle and Magic*). Aslında bir peygamberin kehânette mi bulunduğu yoksa varsayım mı konustugunun testi, Kutsal Yazılar'da söylediklerinin gerçekleşip gerçekleşmemesi olarak bildirilmiştir (Yasa'nın Tekrari 18:22). Peygamberlikleri sahte çıkanlar ve tamamlanmayanlar ise taslanarak öldürülüyorlardı (18:20), ki bu ceza uygulaması, süphesiz kehânetlerinin Tanrı'dan geldiğine kesin emin olmayanları, bunları iletmekten alıkoymaktaydı. Yüzlerce kehânetin ortasında, Kutsal Kitap peygamberliklerinin bir tanesinde bile bir hata gerçekleşmemiştir. 1975 senesinde medyumlar tarafından yapılan kehânetler inceleme altına alınmış ve 1981 senesine gelindiğinde toplam yetmiş iki adet olan bu kehânetlerden sadece altı adedinin gerçekleştiği görülmüştür. Bu altı basarılı kehânetin iki tanesi kesin ifadeler içermemekte ve diğer iki tanesi ise, çok sasirtici olmayan varsayımlardan oluşmaktaydı. Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya, 1981 senesine gelindiğinde hâlâ süper güç olacaklar ve bu tarihe kadar 3. Dünya Savaşı çıkmayacak. *The People's Almanac* (1976), en çok tutulan yirmi bes medyumun öngörülleri üzerine bir çalışma yapmıştır. Elde edilen sonuçlar şunlardır: Toplam yetmiş iki öngörüden altmış altısı (%92) tamamen hatalı çıkmıştır. (Kole, MM, 69) Yüzde sekizlik bir tutturma oranı ise rahatlıkla sansa, basarılı tahmine ve koşulları analiz etmeye bağlanabilir. 1993 senesinde gerçekleşen ve Michael Jordan'ın emekliye ayrılması, Orta-Bati Amerika seli ve İsrail-Filistin barış antlaşması gibi tahmin edilmesi güç olan konularda hiçbir medyumun bir öngörüsü olmamıştır. Medyumların sahte kehânetlerinin arasında İngiltere Kraliçesinin rahibe olacağı ve The Tonight Show programının sunucusu Jay Leno'nun yerini Kathy Lee Gifford'un alacağı gibi öngörüler de yerini almışlardır. (Charlotte Observer 12/30/93)

Nostradamus'un meşhur 'kehânetleri' ise hiç sasirtici degillerdir. Popüler inanışın tam aksine, kendisi hiçbir zaman büyük Kaliforniya depreminin yerinin ve zamanının kehânetinde bulunmamıştır. Hitler'in yükselisi gibi kendisine özgü olarak kabul edilen 'meşhur' kehânetlerin çoğunluğu, kesin olmayan, bulanık kehânetlerdir. Diğer medyumlar gibi sık sık hatalı kehânetlerde bulunmuştur ve Kutsal Kitap standartlarına göre, kendisi sahte bir peygamberdir. (Geisler, BECA, 615)

Nostradamus'un meşhur 'kehânetleri', hiç sasirtici degillerdir. Popüler inanışın tam aksine, kendisi hiçbir zaman büyük Kaliforniya depreminin yerinin ve zamanının kehânetinde bulunmamıştır. Hitler'in yükselisi gibi kendisine özgü olarak kabul edilen 'meşhur' kehânetlerin çoğunluğu, kesin olmayan, bulanık kehânetlerdir. Diğer medyumlar gibi sık sık hatalı kehânetlerde bulunmuştur ve Kutsal Kitap standartlarına göre, kendisi sahte bir peygamberdir.

- GEISLER, BECA, 615

4B. Mesih'in Gelisinin Tarihi

1C. Asanın Kaldırılması:

“Sahibi (Silo) gelene kadar Krallık asası Yahuda'nın elinden çıkmayacak, Yönetim hep onun soyunda kalacak, Uluslar onun sözünü dinleyecek.”

(Yaratılış 49:10)

Bu ayette “asa” olarak tercüme edilen kelimenin tam anlamı, “oymak degnedir.” İsrail’in on iki oymağının her birinin kendisine ait bir “degnegi” vardır ve bu degnelerin üzerine bu oymakların ismi kazılmıştı. Bu yüzden Yahuda’nın “oymak degnegi” ya da “oymak kimliği”, Silo gelene kadar elden çıkmayacaktı. Yüzyıllar boyunca Yahudi ve Hristiyan yorumcular, “Silo” ismini, Mesih’in bir ismi olarak kabul etmişlerdir.

Yahuda, yetmiş sene süren Babil esareti esnasında ulusal egemenliğinden yoksun bırakılmıştır; buna rağmen Yahuda hiçbir zaman “oymak degnegini” ya da “ulusal kimliğini” kaybetmemiştir. Aslında bu esaret döneminde bile bu halkın kendi yargıçlarına ve kanun yürütücülerine sahip olduklarını görmekteyiz (bakınız Ezra 1:5, 8).

Kutsal Yazılar’daki ayetlere ve o dönemlerde yaşamış olan diğer Yahudi kayıtlarına baktığımız zaman, Mesih’in gelmesinden önce gerçekleşmesi gereken iki isareti görmekteyiz:

1. Yahuda’nın esasının ya da kimliğinin elinden alınması.
2. Hukuki gücünün ve tüzel kişiliğinin sindirilmesi.

Yahuda’nın esasının elinden alınmasının ilk görsel isareti, Yahudi kanından olmayan Büyük Hirodes’in, Yerusolim’de hüküm süren son Yahudi krallığı olan Levi oymağından gelen Maccabean prensesinin yerini alması olmuştur. (Sanhedrin, 97. folyoverso.) (*Maccabees*, Kitap 2)

Jesus before Sanhedrin isimli eserin sahibi Le Mann’in kitabının ikinci bölümünün başlığı şudur: “Sanhedrin’in hukuki gücü, İsa Mesih’in yargılanmasından tam yirmi-üç sene önce kısıtlanmıştır.” Bu kısıtlamanın en büyük etkisi, ölüm cezası verme gücünün kaldırılması konusunda olmuştur.

Bu sınırlama, Hirodes’in halefi ve oğlu olan Archelaus’un M.S. 11 ya da M.S. 7 yılında tahtan indirilmesi ile gerçekleşmiştir (Josefyus, AJ, Kitap 17, Bölüm. 13, 1-5). Augustus adına yöneticilik yapan valiler, ölüm ve yaşam kararlarında egemen ve bağlayıcı olan *jus gladii*’nin kendileri tarafından uygulanabilmesi için, Sanhedrin’in üst gücünü ortadan kaldırmışlardır. Roma İmparatorluğu’nun boyunduruğu altına giren bütün uluslar, ölüm cezası verme gücünden mahrum bırakılmışlardır. Takitus’un yazdığı gibi, “Roma lılar, kilicinin gücünü kendilerine saklarken, geri kalan her şeyi boş saymışlardır.”

Buna rağmen, Sanhedrin’in elinde tuttuğu bazı hakları vardı:

1. Havra dışı etme (afroz) (Yuhanna 9:22)
2. Hapishaneye atma (Elçilerin İşleri 5:17, 18)
3. Fiziksel cezalandırma (Elçilerin İşleri 16:22)

Talmud’un kendisi bile su itirafta bulunmaktadır: “Tapınagın yıkımına kırk sene kalmasından birkaç yıl önce Yahudiler, ölüm cezası verme gücünden mahrum bırakılmışlardır” (*Talmud*, Yerusolim, Sanhedrin, fol. 24, recto.) Açıkçası, o yıllara kadar bile bu gücün (*jus gladii*), Yahudilerin elinde kalmış olduğuna inanmak güçtür. Bu gücün kullanımı büyük bir olasılıkla M.S. 7 senesinde, Coponius zamanında kaybedilmiştir (Essai sur l’histoire et la geographie de la Filistin, d’apres les Talmuds et la geographie de la Filistin, d’apres les Talmuds et les autres sources Rabbinique, p. 90: Paris, 1867.)

Sanhedrin üyeleri, kendilerini yaşam ve ölüm üzerindeki haklarından mahrum edilmiş buldukları zaman, Yahuda’nın elinden esasının, asil veya hukuki gücünü kaybettiklerini anladılar. Yahudiler bunu idrak edip, sunları söylediler! “Vay halimize, Yahuda’nın asası elinden alındı ve Mesih gelmedi!”

– TALMUD

Haham Rachmon, bu konuda sunlari söylemiştir: “Sanhedrin üyeleri, kendilerini yasam ve ölüm üzerindeki haklarından mahrum edilmiş buldukları zaman, yaygın bir dehset ve üzüntü içerisinde kaldılar; yüzlerini küllere bulayıp, bitap giysiler kusediler ve ‘Vay halimize, Yahuda’nın asası elinden alındı ve Mesih gelmedi!’ diye ağıt yaktılar.” (LeMann, JBS, 28-30)

Bu alçaltıcı sürece şahit olan Josefyus, sunlari yazmıştır: “Vali Festus’un ölümünden sonra Albinus, onun yerine hükmetmeye başlayacakken, baskâhin Ananus, Sanhedrin’in toplanması için bunun mükemmel bir fırsat olduğunu düşündü ve Mesih diye adlandırılan İsa’nın karesi Yakup ve birkaç baska kisinin, alelacele kurulmuş bu meclisin önünde yargılanmalarını sağladı ve hepsinin taslanarak öldürülmesi hakkında karar çıkarttı. Yerusalem’deki birçok bilge kişi ve kanun takipçileri, bu eylemin uygunsuzluğunu ifade ettiler... bazıları sahsen Iskenderiye’de bulunan Albinus’a kadar gidip, yasaların çignendiğini kendisine iletip, bu konudaki görüşlerini aldılar. Kendisine, Ananus’un yasalara aykırı bir şekilde davranarak, Roma otoritesinden özgür bir şekilde Sanhedrin’i topladığını ilettiler.” (Josefyus, AJ, Kitap 20, Bölüm. 9, Kisim 1)

Saygınlıklarını koruma çabasında olan Yahudiler, ölüm cezasını ortadan kaldırmak için ortaya birçok bahane atmak zorunda kalmışlardır. Örneğin, Talmud (Bab., *Aboda Zarah* ya da *Of Idolatry*, fol. 8, recto.) sunu ifade eder: ‘İsrail’de cinayetlerin asiri miktarda arttığını fark eden Sanhedrin üyeleri, bu kişilerin hepsine ölüm cezasının uygulanmasının imkânsizliğini anlamışlardır. Kendi aralarında bir karara varıp, su beyanda bulunmuşlardır: ‘Her zamanki toplanma yerimizin değiştirilmesi ve toplantılarımızın baska bir yere alınmasının, bu şekilde ölüm cezasından kurtulmamızın, bizim avantajımıza olduğuna karar verilmiştir.’” Bu metne Maimonides, *Const. Sanhedrin* Bölüm 14’te sunlari eklemiştir: “İsrail’de ikinci Tapınagın yıkımından kırk yıl önce, Tapınak hâlâ ayakta olduğu halde, ölüm cezası verme uygulaması durdurulmuştur. Bunlar, Sanhedrin’in Yontma Tas Salon’unda toplanmayı bırakmaları ile aynı zamanda oldu ve bir daha orada toplanmadılar.” (LeMann, JBS, 30-33)

1658 senesinde Cambridge’de yayınlanan *Evangelium Matthaei, horoe hebraicoe* isimli eserinin, 275. ve 276. sayfalarında, Lightfoot sunlari eklemiştir:

Sanhedrin üyeleri, İsrail yurdu Romalıların egemenliği altında kaldığı sürece ve İsrail evlâtlarının yasamları Romalıların tehdidi altında olduğu müddetçe ölüm cezası vermeyi durdurma kararı aldılar. Yahuda’nın her bir taraftan işgal edildiği bir zamanda, Roma lejyonlarının sandalları altında titrerken, İbrahim’in ogullarına ölüm cezası vermek eski ataların kanına hakaret olmaz mı? İsraililerin İbrahim’in soyundan geldiği ve bu soyun yabancı uluslardan daha üstün olduğu doğru değil mi? Tüm bunlardan dolayı, Yontma Tas Salon’unda toplanmayı bırakmalı, dışarıda kimsenin ölüm cezasına çarptırılmayacağı bir yerde toplanmalıyız. Olanlara protesto olarak ise, dünyaya hükmeden, ancak Yahuda hukuku ve evlâtları üzerinde asla söz sahibi olamayacak olan Roma hukuku karşısında gönüllü olarak boyun eğip sessiz kalalım. (Lightfoot, EM, alinti yeri: LeMann, JBS, 33, 34, 38)

Talmud’da (Bab., Sanhedrin, Ch fol. Sib) yazıldığı gibi, “Sanhedrin, ölüm cezası verme gücünü kaybettiğinden beri, sadece Mesih zamanında etkili olabilecek bu yönetimi kullanmanın pratik bir faydası kalmamıştır.” (Nezikin, BT, 346)

Sanhedrin üyeleri kendilerini yasam ve ölüm üzerindeki haklarından mahrum edilmiş buldukları zaman, Yahuda’nın elinden asasının, asil veya hukuki gücünü kaybettiklerini anladılar. Yahudiler bunu idrak edip, sunlari söylediler! “Vay halimize, Yahuda’nın asası elinden alındı ve Mesih gelmedi!” (Talmud, Bab., Sanhedrin, Bölüm. 4. fol. 37, recto.). Mesihlerinin aralarında dolasan küçük Nasıralı olduğunun farkında bile degildiler.

2C. Tapinagin Yok Edilisi

“İste ulagimi gönderiyorum. Önümde yolu hazırlayacak. Aradığınız Rab ansizin tapinagina gelecek; görmeyi özlediginiz antlasma ulagi gelecek’ diyor Her Seye Egemen RAB” (Malaki 3:1).

Bu ayet ile beraber dört ayet daha (Mezmunur 118:26; Dan. 9:26; Hag. 2:7-9; Zek. 11:13) Mesih’in, Yerusulim Tapinagi ayakta durmakta iken gelecegi iddiasinda bulunmaktadir. Eger bu Tapinagin M.S. 70 senesinde yikildigini ve tekrar *insa* edilmedigini düşünürsek, bu ayetlerin önemi ortaya çıkmaktadır!

“Bu altmış iki hafta sonunda meshedilmiş olan öldürülecek ve onu destekleyen olmayacak. Gelecek önderin halkı, kenti ve Kutsal Yer’i yerle bir edecek.” (Daniel 9:26)

İste önemli bir ayet daha! Tarihsel siraya sokarsak:

1. Mesih gelir
2. Mesih ölür
3. Şehir (Yerusulim) ve Kutsal Yer (Tapinak) yerle bir edilir.

Şehir (Yerusulim) ve Kutsal Yer (Tapinak), Titus’un ordusu tarafından M.S. 70 yılında yerle bir edilmiştir; bu durumda ya Mesih bu tarihten önce gelmiştir ya da bu peygamberlikler sahte peygamberliklerdir.

3C. Bir Günde Tamamlandı

Daniel 9:24-27’de, Mesih hakkındaki bir peygamberlik üç ayrı bölüm halinde sunulmuştur; yetmiş yedi (yil), ya da 490 sene. Birinci bölüm, altmış dokuz “hafta” (ya da yediler) sonunda Mesih’in Yerusulim’e geleceğini ifade eder. (Yedi ve altmış iki adet yedinin, altmış dokuz, yedi yıl dönemleri olarak anılması, aynı bağlamdaki “yetmiş yılı” dönemleri ile anılmaktadır [Dan. 9:2].) Altmış dokuz hafta ile yedi yılın çarpımı 483 yıla esittir ve bu dönemin başlangıç noktası, ayet 25’de bulunan Yerusulim’in tekrar inşa edilmesinin buyruğudur.

İkinci bölüm, Mesih geldikten sonra öldürüleceğini bildirir. Arkasından gelecek olan önder, Yerusulim ve tapinagi yok ederek, yetmiş kez yedi, ya da 490 yılı son bir yedi yıllık dönem ile tamamlayacak.

Daniel 19:24-26’ya göre, yukarıda bahsedilenlerin hepsi, yılların altmış dokuz haftasından sonra meydana gelecektir. Ancak Daniel 19:24, altmış dokuz haftadan değil, yetmiş haftadan bahsetmektedir (7+62+1). Yetmişinci haftadan ise, 9:27’de bahsedilmektedir. Birçok uzman 9:27’de bahsedilen kişi ve zamanın 9:26’dakinden farklı olduğuna inanmaktadır. Peygamber bir önderden bahsetmiş olsa da, büyük bir olasılıkla bahsedilen, tarihin ilerleyen dönemlerinde gelecek olan bir başka önderdir. (Çifte referanslar, peygamberliklerde sıkça rastlanan bir olgudur. Örneğin, bir referans hem Kral Davut’u hem de daha sonra gelecek olan Mesih’i kapsayabilir.) Bu olgu, eylemler ile desteklenmektedir: 9:27’de ki önder, Yahudi Tapinagi uygulamalarının durdurulması için baskı yaparken, 9:26’da ki önder, Tapinagi çoktan yok etmiştir bile! Buradan çıkarttığımız sonuç, bu önderin Tapinagin tekrar inşa edilmesinden sonra geleceğidir ve bu daha gerçekleştirmemiştir. Bir kişi yetmişinci haftayı nasıl tefsir ederse etsin, (peygamberliğin son yedi yılı), peygamberliğin ilk iki bölümü tarihsel olarak incelenmeye müsaittir. Daniel’in bu peygamberliği hakkında daha kapsamlı bir çalışma için, *Chronological Aspects of the Life of Christ* isimli esere bakınız. (Hoehner, CALC, 17)

1D. Metin

“Baskaldiriyi ortadan kaldırmak, günaha son vermek, suçlu bağışlatmak, sonsuza dek kalıcı doğruluğu sağlamak, görüm ve peygamberliği mühürlemek, en Kutsal’i meshetmek için senin halkına ve kutsal kentine yetmiş hafta kadar zaman saptanmıştır.

“Sunu bil ve anla: Yerusolim’i yeniden kurmak için buyrugun verilmesinden, meshedilmiş olan önderin gelisine dek yedi hafta geçecek. Altmış iki hafta içinde Yerusolim yeniden sokaklarla, hendeklerle kurulacak. Ancak bu sikintili zamanlarda olacak.

“Bu altmış iki hafta sonunda, meshedilmiş olan öldürülecek ve onu destekleyen olmayacak. Gelecek önderin halkı, kenti ve Kutsal Yer’i yerle bir edecek. Sonu tufanla olacak. Savaş sona dek sürecek. Yıkımların da olacağı kararlaştırıldı.

“Gelecek önder, birçoklarıyla bir haftalık sağlam bir antlaşma yapacak. Haftanın yarisi geçince, kurbanı da sunuyu da kaldıracak. Kararlaştırılan yıkım basına gelinceye dek, yok edici önder, tapınagin üst bölümüne yıkıcı igruç seyler yerleştirecek.” (Dan. 9:24-27)

2D. Peygamberligin Tefsiri

1E. Bu Peygamberligin Temel Unsurlari

(Dr. James Rosscup’un ders notlarından alınmıştır, Talbot Theological Seminary, Kaliforniya)

Daniel’in halkı, Israil ve Daniel’in şehri, Yerusolim hakkındaki kaygılar (ayet 24)

Bahsi geçen İki Önder:

1. Mesih (ayet 25)
2. Gelecek Önder (ayet 26)

Yetmiş haftalık zaman dilimi (ayet 24)

1. Birim olarak (ayet 24)
2. Üç periyodun dağılımı: yedi hafta, altmış iki hafta ve bir hafta (ayet 25, 27)

Yetmiş haftanın başlangıcının belirtilmesi (ayet 25)

Masih, altmış dokuzuncu haftanın sonunda gözükmetedir (ayet 25)

Gelecek Önderin halkı, kenti ve Kutsal Yer’i yerle bir edecek (ayet 26)

Gelecek Önder, Israil ile, son haftanın başlangıcında bir antlaşma yapacak (ayet 27)

ve haftanın yarisi geçince, antlaşmayı kaldıracak (27. ayetin ortası).

Yetmiş hafta sonunda, Israil ebedi bir adalete kavusacak (ayet 24)

2E. Yetmiş Hafta ile Belirtilen Zaman Dilimi:

Yahudilere göre ‘hafta’ kavramı:

1. İbranice *shabua* kelimesi “hafta” anlamına gelmektedir, ancak bu kelimenin direkt anlamı “yedi” dir. (Cebrail tarafından bahsedilen hafta kavramı ile bizlerin kullandığı hafta kavramını birbiri ile bağdaştırmamız gerekmektedir.) Bu durumda, İbranice bir cümlede bahsedilen yetmiş haftanın gerçek anlamı, “yetmiş yediler” dir.
2. Yahudiler için “yedi” kelimesinin, hem günler hem de yıllar için kullanılması alışıldık, süregelen bir kullanımdır. “Bazı açılardan, bu kullanımın çok büyük önemi vardı.” (McClain, DPSW, 13)
3. Levililer 25:2-4, yukarıda belirttiğimiz gerçeği resimler. Levililer 25:8, (“Yedi yılda bir kutlanan Sabat yıllarının yedi kez geçmesini bekleyin. Yedi kez geçecek Sabat yıllarının toplamı, kırk dokuz yıldır) yedinin kullanımının belirgin bir örneğidir.

Daha önce belirtilmiş olanları hatırlarsak, Daniel’de bahsi geçen yetmiş haftanın, yılların yetmiş yedileri olduğuna inanmamız için geçerli sebeplerimiz vardır.

1. Daniel, bölümün başlarında, yılları ve yedinin katlarını hesaba alarak konuşmaktadır (Dan. 9:1, 2).

2. Daniel, Babil esaretinin, Sabbatik senesini çiğnemek ve bozmak üzerine kurulduğunu biliyordu ve bu esaret yetmiş sene sürdüğüne göre, Sabbatik senesi açıkça 490 sene boyunca çiğnendi (Levililer 26:32-35; 2 Trh.36:21; ve Dan. 9:24).
3. 'Hafta' kelimesini, 'yil' olarak kabul ettiğimiz zaman, içerik istikrarlı ve mantıklı bir hâle dönüşmektedir.
4. *Shabua* kelimesine, Daniel 10:2, 3'de rastlamaktayız. Metnin içeriği, bu kelimeye, günlerin toplamından oluşan "hafta" anlamını yüklemektedir. Kelime anlamı, "günlerden, üç yediler" dir. Eger Daniel, 9:24-27'de günlerden bahsetse idi, neden aynı üsluptaki bir ifade ile 10. bölümde karşılaşmıyoruz? Açıkçası, 9. bölümdeki anlam 'yil'lardır.

Neh. ii, buyruğu, "Yerusalim'i yeniden inşa etme ve onarma buyrugudur" ve bu şehrin onarılması ile ilgili izin verildiği başka bir buyruk mevcut değildir. Diğer buyrukların tümü, sadece tapınagın insası ile ilgilidir.

- J. D. WILSON

3E. Peygamberlik Yilinin Uzunluğu

Kutsal Yazılar'da kullanılan takvim yılı, kaynağı olan Kutsal Yazılar'dan belirlenmelidir.

1. Tarihsel: Yaratisil 7:11 ile Yaratisil 8:4'ü kıyaslayın, arkasından bu ikisini, Yaratisil 7:24 ve Yaratisil 8:3 ile kıyaslayın.
2. Peygambersel: Kutsal Yazılar'ın birçok bölümünde değişik terimler kullanılarak, büyük elem dönemlerinden bahsedilmiştir ve bu dönemler ifade edilirken, her zaman 360 günden oluşan payda kullanılmıştır.

Daniel 9:27: "bir haftalık sağlam bir antlaşma yapacak. Haftanın yarısı geçince" (açıkça 3 1/2 yıl)

Daniel 7:24, 25: "Kutsallar bir vakte, vakitlere, yarım vakte kadar eline teslim edilecekler" (sözcük anlamı: 3 1/2 kez)

Esinleme 13:4-7: "Canavara, kurumlu sözler söyleyen ve küfürler savuran bir ağız ve kırk iki ay süreyle kullanabileceği bir yetki verildi." (3 1/2 yıl)

Esinleme 12:13, 14: "üç buçuk yıl."

Esinleme 12:6: "Orada bin iki yüz altmış gün beslenmesi için Tanrı tarafından hazırlanmış bir yeri vardı." (1260 gün ya da 3 1/2 yıl)

4E. Yetmiş Haftaların Başlangıcı

İsrail'in tarihinde, yetmiş haftalık dönemin başlangıcını (*terminus a quo*) belirleyen bazı emir veya buyrukların vuku bulduğu öne sürülmüştür. Bu buyruklar şunlardır:

1. Cyrus'un buyruğu, M.Ö. 539 (Ezra 1:1-4).
2. Darius'un buyruğu, M.Ö. 519 (Ezra 5:3-7).
3. Artakserkses'in Ezra'ya buyruğu, M.Ö. 457 (Ezra 7:11-16).
4. Artakserkses'in Nehemya'ya buyruğu, M.Ö. 444 (Neh. 2:1-8).

(Hoehner, CALC, 131)

Ancak, bulgular ile uyum içerisinde olduğu görülen buyruk, Artakserkses'in Nehemya'ya buyrugudur.

J. D. Wilson, peygamberliğin başlangıç noktası hakkında şu yorumları yapmaktadır:

Bu buyruktan, Neh. i' de bahsedilmektedir. Artakserkses'in yirminci yilindandır. Buyrugun metni verilmemistir, ancak ele alınan konuyu belirlemek çok kolaydır. Nehemya, Yerusolim'in issiz durumu hakkında duyum almıştır ve derin bir üzüntü içine girmiştir. Kral bu üzüntünün sebebini sorunca Nehemya, su cevabi verir, "Atalarimin gömüldüğü kent yıkildi, kapilari yakildi. Nasıl üzülmem?" Kral, "Dilegin ne?" diye sordu. Gökların Tanrisi'na dua edip, krala söyle dedim: 'Eger uygun görüyorsan, benden hosnut kaldinsa, lütfen beni Yahuda'ya, atalarimin gömüldüğü kente gönder; kenti onarayim.'" Kutsal Yazilar'in devamında okudugumuz gibi, Nehemya gitme konusunda izin alır ve kenti onarir.

Bu metne göre bu buyruk, "Yerusolim'i yeniden inisa etme ve onarma buyrugudur." Sehrin onarılması ile ilgili yetkinin verildiği baska bir buyruk mevcut degildir. Bu buyruk, onarım yetkisini sağlamıştır ve Nehemya kitabı, bizlere bu islerin nasıl yürütüldüğünü iletmektedir. Kendi teorilerinin hesaplamalarının ortaya çıkardığı zorunluluktan dolayı birçok kisi baska bir baslangıç noktası, *terminus a quo* olan buyruk arayisi içine girmislerdir, ancak bir kisinin bu konuda baska bir buyruğu, her türlü kuskunun varlığına ragmen yapabilmesini anlamak çok zordur. Nehemya ii buyruğu; "Yerusolim'i yeniden inisa etme ve onarma buyrugudur" ve bu sehrin onarılması ile ilgili iznin verildiği baska bir buyruk mevcut degildir. Diğer buyrukların tümü, sadece tapınagin insasi ile ilgilidir. (Wilson, DDWD, 141, 142)

Bu buyruk, M.Ö. 444 senesinde, asagidakiler üzerine bina edilerek verilmistir:

1. "Kral Artakserkses'in yirminci senesinin Nisan ayında" (Neh. 2:1).
2. Artakserkses'in göreve gelmesi: M.Ö. 465
3. Belli bir gün belirtilmemistir ve Yahudi gelene klerine göre, bu ayın ilk gününü isaret etmektedir. Elimizdeki tarih 1 Nisan, M.Ö. 444'dür.
4. 5 Mart, M.Ö. 444, bizlerin takvimine göre uyarlandığında ortaya çıkan tarihtir.

5E. Yılların İlk Yedi Haftalarının Bitimi

1. Sehri onarmak kırk dokuz yıl sürdü (ayet 25).
2. Eski Antlasma'ya ait kanonun ve İbrani peygamberliğin Malaki'de bitmesinin ayrı bir dikkat çeken noktası ise bu tarihin, M.Ö.444'den, kırk dokuz yıl sonra olarak belirlenmesidir.

Eger Daniel haklı ise, Yerusolim'i onarmak ve yeniden inisa etmek için verilen buyruk (Nisan M.Ö. 1444) ile Mesih'in Yerusolim'e gelmesi arasında 483 yıl (altmış dokuz kere yedi) vardır ve her sene, 360 günden oluşan Yahudi peygambersel yılına esittir (173880 gün).

Zekeriya 9:9'da, peygamberliğinde bulunduğu gibi, altmış dokuz haftanın en can alıcı olayı, Mesih'in Kendisini İsrail'e Mesih olarak sunması olmuştur. Daniel'in bu peygamberliği ve belirtilen tarihler üzerine çok derin araştırmalar yapmış olan Harold Hoehner, bu olayın tarih hesaplamasını asagıda yapmıştır:

Altmış dokuz haftayı, yedi sene ile çarparsak yani her haftayı 360 gün ile çarparsak, elde ettiğimiz gün sayısı 173.880'dir (7 X 69 X 360=173.880-). M.Ö. 444 ve M.S. 33 arasındaki fark ise, 476 güneş yılıdır. 476 ile 365.242 19879 gün ya da 365 gün, 5 saat, 48 dakika, 45.975 saniye ile çarparsak [bir yılda 365 1/4 gün vardır], elde ettiğimiz sonuç 173,855 gün, 6 saat, 52 dakika, 44 saniye ya da 173,855 gündür. Bu durumda, M.Ö. 444 ve M.S. 33. tarihleri arasında 25 günlük bir takvim farkı oluşmaktadır (173.880 - 173,855= 25). Bu peygamberlik ifadesindeki kullanıma göre, 5 Mart'a (M.Ö. 444), 25 gün eklersek, 30 Mart'a (ya da M.S. 33) geliriz ki, bu tarih M.S. 33'de 10 Nisan'a denk gelir ki, bu tarih ise, İsa'nın Yerusolim'e görkemli girişinin tarihidir. (Hoehner, CALC, 138)

6E. Altmış dokuz ve Yetmiş haftalar Arasındaki Bosluk

3D. Özet

Böylece, Daniel'in yetmiş haftalar peygamberliğinde, Mesih hakkında bulunduğu peygamberliğin doğru bir şekilde tamamlandığını görmekteyiz. Eğer, bu metinlerin yazılım tarihi olarak belirlenen M.Ö. 165 doğru ise, peygamberliğinde bulunan olaylar, tam iki asır sonra tamamlanmıştır.

Bu peygamberlik sunuları içermektedir:

1. Mesih'in gelisi.
2. Mesih'in ölümü.
3. Yerusalem'in ve tapınağın yıkılması.

Peygamberliğin yetmişinci hafta ile ilgili son bölümünün gerçekleşmesine daha vardır.

5A. KELİME KELİME İSA MESİH'TE TAMAMLANAN ESKİ ANTLASMA PEYGAMBERLİKLERİNİN ÖZETİ

Hristiyan dininin modern bir savunması olan *The Basis of Christian Faith* (Hristiyan İnançının Temelleri) isimli eserinde Floyd Hamilton, sunuları yazmıştır: "Eski Antlaşma'da, kelimesi kelimesine İsa Mesih'te tamamlanmış tam 332 adet peygamberlik mevcuttur ifadesinin arkasında, bu konuda bir uzman olan Canon Liddon vardır" (Hamilton, BCF, 160). Payne ise, *Encyclopedia of Biblical Prophecy* isimli eserinde, tam 191 tamamlanmış peygamberliği listelemiştir. (Payne, EBP, 665-670)

1B. Birinci Gelisi

Gerçek: Yaratılış 3:15; Yasa'nın Tekrari 18:15; Mezmur 89:20; Yesaya 9:6; 28:16; 32:1; 35:4; 42:6; 49:1; 55:4; Hezekiel 34:24; Daniel 2:44; Mika 4:1; Zekeriya 3:8.

Zaman: Yaratılış 49:10; Çölde Sayım 24:17; Daniel 9:24; Malaki 3:1.

O'nun Rab'liği: Mezmurlar 2:7, 11; 45:6, 7, 11; 72:8; 89:26, 27; 102:24-27; 110:1; Yesaya 9:6; 25:9; 40:10; Yeremya 23:6; Mika 5:2; Malaki 3:1.

İnsan soyu: Yaratılış 12:3; 18:18; 21:12; 22:18; 26:4; 28:14; 49:10; 2. Samuel 7:14; Mezmurlar 18:4-6, 50; 22:22, 23; 29:36; 89:4; 132:11; Yesaya 11:1; Yeremya 23:5; 33:15.

2B. Ulagi: Yesaya 40:3; Malaki 3:1; 4:5

3B. Doğumu ve İlk Yılları

Gerçek: Yaratılış 3:15; Yesaya 7:14; Yeremya 31:22.

Yer: Çölde Sayım 24:17, 19; Mika 5:2.

Yıldızbilimcilerin Sevinci: Mezmur 72:10,15; Yesaya 60:3, 6.

Mısır'a inisi: Hosea 11:1.

Masumların katli: Yeremya 31:15.

4B. Görevi

Görev: Yaratılış 12:3; 49:10; Çölde Sayım 24:19; Yasa'nın Tekrari 18:18, 19; Mezmur 21:1; Yesaya 59:20; Yeremya 33:16.

Melkisedek gibi kâhin: Mezmur 110:4.

Musa gibi peygamber: Yasa'nin Tekrari 18:15.
Yabancı ulusların iman etmesi: Yesaya 11:10; Yasa'nin Tekrari 32:43; Mezmurlar 18:49; 19:4; 117:1; Yesaya 42:1; 45:23; 49:6; Hosea 1:10; 2:23; Yoel 2:32.
Celile'de hizmet: Yesaya 9:1, 2.
Mucizeler: Yesaya 35:5, 6; 42:7; 53:4.
Ruhsal bereketler: Mezmur 45:7; Yesaya 11:2; 42:1; 53:9; 61:1,2.
Vaaz verme: Mezmurlar 2:7; 78:2; Yesaya 2:3; 61:1; Mika 4:2.
Tapınagin temizlenmesi: Mezmur 69:9.

5B. Arzusu

Yahudiler ve Uluslar tarafından reddedilmesi: Mezmurlar 2:1; 22:12, 41:5; 56:5; 69:8; 118:22, 23; Yesaya 6:9, 10; 8:14; 29:13; 53:1; 65:2.
Zulüm görme: Mezmurlar 22:6; 35:7, 12; 56:5; 71:10; 109:2; Yesaya 49:7; 53:3.
Yerusalem'e görkemli giris: Mezmurlar 8:2; 118:25, 26; Zekeriya 9:9.
Kendi arkadasi tarafından ihanete ugrama: Mezmurlar 41:9; 55:13; Zekeriya 13:6.
Otuz parça gümüs için ihanet: Zekeriya 11:12.
Hainin ölümü: Mezmurlar 55:15, 23; 109: 17.
Çömlekçi tarlasinin alınmasi: Zekeriya 11:13.
Öğrencileri tarafından terk edilmesi: Zekeriya 13:7.
Sahte ithamlar: Mezmurlar 2:1, 2; 27:12; 35:11; 109:2.
Suçlamalar karsisinda sessiz kalmasi: Mezmurlar 38:13; Yesaya 53:7.
Alay edilme: Mezmurlar 22:7, 8, 16; 109:25.
Hakarete ugrama, tokatlanma, tükürülme, kamçılanma: Mezmur 35:15, 21; Yesaya 50:6.
Eziyete sabir ile katlanma: Yesaya 53:7-9.
Çarmiha gerilme: Mezmur 22:14, 17.
Öd ve sirke verilmesi: Mezmur 69:21.
Düşmanlari için dua etmesi: Mezmur 109:4.
Çarmihtaki haykiris: Mezmurlar 22:1; 31:5.
Ömrün ortasinda ölüm: Mezmurlar 89:45; 102:24.
Suçlular ile beraber ölüm: Yesaya 53:9, 12.
Doganin ölümüne eslik etmesi: Amos 5:20; Zekeriya 14:4-6.
Kiyafetler için kuş çekilmesi: Mezmur 22:18.
Kemiklerin kirilmamasi: Mezmur 34:20.
Desilme: Mezmur 22:16; Zekeriya 12:10; 13:6.
Gönüllü ölüm: Mezmur 40:6-8.
Baskasi yerine aci çekme: Yesaya 53:4-6, 12; Daniel 9:26.
Zengin ile gömülme: Yesaya 53:9.

6B. Dirilisi: Mezmurlar 2:7; 16:8-10; 30:3; 41:10; 118:17

7B. Göge Yükselmesi: Mezmurlar 16:11; 24:7; 68:18; 110:1; 118:19

8B. İkinci Gelisi: Mezmur 50:3-6, Yesaya 9:6, 7; 66:18; Daniel 7:13, 14; Zekeriya 12:10; 14:4-8

Evensel ve ebedi egemenlik: 1. Tarihler 17:11-14; Mezmurlar 2:6-8; 8:6; 45:6-7; 72:8; 110:1-3; Yesaya 9:7; Daniel 7:14.

9

TANRISALLIGA DESTEK: DIRILIS ALDATMACA YA DA TARİHSEL BİR GERÇEK?

BÖLÜME BAKIS

Giris

İsa Mesih'in Fiziksel Dirilisinin Önemi

Dirilisin Önemi

İsa Mesih'in Ölümden Dirileceğine Dair İddiaları

İddiaların Önemi

İsa Tarafından Verildiği Şekli İle İddialar

Tarihsel Yaklaşım

Masih'in Dirilisinin Tarihteki Zamani, Yeri Ve Boyutu

Tarih Ve Hukuk'un Tanıklığı

Eski Kilise Babalarının Tanıklığı

Dirilis Sahnesi

Dirilis Öncesi Durum

Dirilis Sonrası Durum

Tarihsel Gerçeklerin Doğruluğunun Ortaya Konulması

Psikolojik Gerçeklerin Doğruluğunun Ortaya Konulması

Sosyolojik Gerçeklerin Doğruluğunun Ortaya Konulması

Dirilis Hakkındaki Yetersiz Teoriler

Bayılma Teorisi

Hırsızlık Teorisi

Halusinasyon Teorisi

Kadınlar Ve Arkasından Herkes Yanlısı Mezara Gitmiştir Teorisi

Sonuç: İsa Gerçekten de Ölümden Dirilmiştir!

1A. GIRIS

Bu konu üzerinde yedi yüz saatten fazla bir çalışma ve bu konunun temellerini bastan sona iyice arastırdıktan sonra vardığım sonuç su olmuştur: İsa Mesih'in dirilişi, insanların zihinlerine yamanmış en kötü, en gaddar, en adi aldatmacadır YA DA tarihte gerçekleşmış en muhteşem olaydır.

İsa'ya olan inancın üç temel güvencesi sunlardır: (1) Hayati, mucizeleri ve öğretileri ile tarih üzerindeki etkisi; (2) Yaşamında tamamlanan peygamberlikler ve (3) dirilişi. İsa'nın dirilişi ve Hristiyanlık birbirinden ayrılamaz, ya beraber ayakta kalırlar ya da beraber yok olurlar. Uruguay Üniversitesinden bir öğrenci, bir gün bana su soruyu yöneltti: "Profesör McDowell, Hristiyanlığın inancını neden çürütemediniz?" Cevabım su oldu: "Çok basit bir sebepten dolayı: Tarihi açıklamasını yapamadığım tek bir olay vardır -İsa'nın dirilişi."

Matta 28:1-11'de Dirilişin Anlatımı: (bakınız: Markos 16; Luka 24; Yuhanna 20, 21)

- Mat 28:1 Sept gününü izleyen haftanın ilk günü, tan yeri agarırken, Mecdelli Meryem ile öbür Meryem mezari görmeye gittiler.
- Mat 28:2 Ansizin büyük bir deprem oldu. Rab'bin bir melegi gökten indi ve mezara gidip tasi bir yana yuvarlayarak üzerine oturdu.
- Mat 28:3 Görünüşü simsek gibi, giysileri ise kar gibi bembeyazdı.
- Mat 28:4 Nöbetçiler korkudan titremeye başladılar, sonra ölü gibi yere yıkıldılar.
- Mat 28:5 Melek kadınlara söyle seslendi: 'Korkmayın! Çarmiha gerilmis olan İsa'yi aradığınızı biliyorum.
- Mat 28:6 O burada yok; söylemiş olduğu gibi dirildi. Gelin, O'nun yattığı yeri görün.
- Mat 28:7 Hemen O'nun öğrencilerine gidip söyle deyin: 'İsa ölümden dirildi. Sizden önce Celile'ye gidiyor, kendisini orada göreceksiniz.' İste ben size söylemiş bulunuyorum.'
- Mat 28:8 Kadınlar, hem korku hem büyük sevinç içinde, çabucak mezardan uzaklaşıp kosa kosa İsa'nın öğrencilerine haber vermeye gittiler.
- Mat 28:9 Ansizin İsa onların karsısına çıktı, 'Selam size!' dedi. Onlar da yaklaşıp İsa'nın ayaklarına sarıldılar, O'na tapınmaya başladılar.
- Mat 28:10 O zaman İsa onlara, 'Korkmayın!' dedi. 'Gidip kardeşlerime haber verin, Celile'ye gitsinler, beni orada görecekler.'
- Mat 28:11 Kadınlar daha yoldayken nöbetçi askerlerden bazıları kente giderek olup bitenlerin hepsini bas kâhinlere bildirdiler.

Dirilis inanci olmadan, Hristiyan inanci var olamaz. Öğrenciler, yenilmiş ve dağılmış adamlar olarak anılırdı. İsa'nın çarmiha gerilip ölmüş olması, O'nun Mesih olduğuna dair tüm ümitleri sonsuza dek sustururdu, hatta sevgili öğretmenleri İsa'yi hafızalarından bile silebilirdi. Haç, İsa'nın kariyerinin utanç ve üzücü sonu olarak karsılarında hep dururdu. İste bu yüzden Hristiyanlığın kökeni, erken dönemlerdeki öğrencilerin, Tanrı'nın İsa Mesih'i ölümden dirilttiğine dair olan inançlarına bağlıdır.

– WILLIAM LANE CRAIG

2A. İSA MESİH'İN FİZİKSEL DIRİLİSİNİN ÖNEMİ

İsa'nın Kendisi, dirilmiş bedeninin fiziksel varlığını, ölümden dirildigine delil olarak isaret ettigine ve bu sayede Kendisinin beden almış Tanrı olduğuna dair imalarını kanıtladığına göre, tenkitçilerin İsa'nın bedeninin manevi bir beden olduğu iddiaları, İsa'nın Rab'liğine olan inancı baltalamaktadır. Morgdan kaybolan bir ceset, bu kişinin ölümden dirildigini ispatlamayacağı gibi, tek basına boş bir mezar, İsa'nın ölümden dirildigini ispatlamaz. Hristiyanlık inancının doğruluğu, İsa Mesih'in bedensel olarak dirilisinin gerçekliğine bağlıdır.

Dr. Norman Geisler'in ifade ettiği gibi: "Eğer İsa, mezara konulan fiziki bedeninin aynisi ile dirilmediyse dirilis, O'nun Tanrı olduğuna dair iddialarının (Yuhanna 8:58; 10:30), delile dayanan ispatı olma değerini kaybeder. Bahsi geçen beden mecazi değil, fiziksel bir bedendir. İsa, maddesel bir beden ile dirilmedikçe, O'nun dirilisinin doğrulanması mümkün değildir ve tarih karsısındaki ikna kabiliyetini kaybeder." (Geisler, BR, 36)

3A. DIRILISIN ÖNEMİ

Dünya üzerindeki büyük dinlerden, sadece dört tanesi felsefi savlar üzerine kurulmuştur. Felsefi sistemler yerine, kişilere dayandırılan dört büyük din içerisinde, kurucusunun mezarının boş olduğunu iddia eden tek din, Hristiyanlıktır. Yahudiliğin kurucusu İbrahim Peygamber, M.Ö. 1900 senesinde vefat etmiştir, ancak kendisi ile ilgili hiçbir dirilis iddiasında bulunulmamıştır.

Therefore Stand isimli eserde Wilbur Smith, sunları söylemiştir: "Buda'nın orijinal hikâyelerinde, onun ölümden dirilmesi hakkında hiçbir imada bulunulmamaktadır aksine, *Mahaparinibbana Sutta* isimli en eski kayıtlara baktığımız zaman, Buda'nın ölümü hakkında su ifadeyi görmekteyiz: 'Buda ölmüş ve geride ondan hiçbir şey kalmamıştır.'" (Smith, TS, 385)

Profesör Childers, sunları belirtmiştir: '*Pali* el yazmalarında ya da tefsir kitaplarında (benim bildiğim bütün kitaplarda) Sakya Muni'nin ölümünden sonra var olduğuna ya da öğrencilerine gözüktüğü yolunda bir kayıt bulunmamaktadır. Hz. Muhammed M.S. 632 senesinde 8 Haziran'da, 61 yaşında Medine kentinde vefat etmiştir. Binlerce Müslüman her sene Hz. Muhammed'in mezarını ziyaret etmektedir. Dünya üzerindeki milyonlarca Müslüman, Yahudi ve Budist, kendi inançlarının kurucularının ölümden dirilmediği konusunda hemfikirlerdir.'" (Childers, alıntı yeri, Smith, TS, 385)

William Lane Craig, şöyle yazmıştır: "Dirilis inancı olmadan, Hristiyan inancı var olamaz. Öğrenciler, yenilmiş ve dağılmış adamlar olarak anılırdı. İsa'nın çarmıha gerilip ölmüş olması, O'nun Mesih olduğuna dair tüm ümitleri sonsuza dek sustururdu, hatta sevgili öğretmenleri İsa'ya, hafızalarından bile silebilirdi. Haç, İsa'nın kariyerinin utanç ve üzücü sonu olarak karsılarında hep dururdu. İşte bu yüzden Hristiyanlığın kökeni, erken dönemlerdeki öğrencilerin, Tanrı'nın İsa Mesih'i ölümden dirilttiğine dair olan inançlarına bağlıdır." (Craig, KTR, 116-117)

Theodosius Harnack, şöyle demmiştir: "Dirilis hususunda sahip olduğunuz görüş bana göre sizin kişisel Hristiyan ilâhiyatınız olamaz. Bana göre Hristiyanlık, Dirilis gerçeğine göre ayakta durur ya da yıkılır." (Harnack, alıntı yeri Smith, TS, 437)

William Milligan, su ifadede bulunmuştur: "Tanrımızın Dirilisi hakkında doğrulayıcı delillerden bahsederken, eğer bu dirilis gerçek ise, O'nun hayat hikâyesindeki her bulgunun, bu gerçekle uyum içerisinde olduğu öne sürülebilir." (Milligan, RL, 71)

Wilbur M. Smith, su sonuca varmıştır: "Sık sık, detaylı ve tereddütsüz bir şekilde Yerusalem'e gittikten sonra öldürüleceğini, ancak üçüncü gün mezarından dirileceğini belirten ve bu peygamberliği gerçeklesen Rab'bimizin söylediği diğer her şeyi, her zaman tereddütsüz doğru olarak kabul etmişimdir." (Smith, TS, 419)

Bu konuda W. J. Sparrow Simpson ise, su yorumda bulunmuştur:

Mesih'in ölümden dirilisi, O'nun Tanrı Oğlu olmasını nasıl olur da ispatlar sorusunun cevabı sudur. İlk olarak, ölümden Kendi gücü ile dirilmistir. Kendi hayatını feda edecek ve tekrar hayatını geri alacak kudrete sahiptir, Yuhanna x.18. Bu, diğer ayetlerde öğretilen diğer gerçekler ile uyum içerisinde bir olgudur, Baba'nın kudreti ile ölümden dirilmistir, çünkü Baba ne yaparsa, Oğul da aynısını yapar; yaratma ve diğer gözle görülür bütün işler, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'da farksızdır. Ancak ikinci olarak, Mesih açık bir şekilde Kendisinin Tanrı Oğlu olduğunu beyan etmiştir ve ölümden dirilisi, bu beyanın gerçekliği üzerindeki Tanrı'nın mührüdür. Eğer Mesih, ölümün gücüne yenik düşse idi, bu durumda Tanrı'nın, İsa'nın Tanrı Olma iddiasını onaylamadığını anlardık; ancak Tanrı, İsa'yi ölümden dirilttiğine göre, tüm herkese "Sevgili Oğlum budur, O'ndan hosnudum" gerçeğini beyan etmiştir. (Sparrow-Simpson, RCF, 287-88)

Aynı şekilde Petrus'un, Pentikost gününde verdiği vaaz bastan sona Dirilis üzerine bina edilmiştir:

Dirilis sadece bir prensip teması değildir, eğer bu doktrini çıkartırsanız geride hiçbir doktrin kalmaz. Dirilis olayı sunları ileri sürmektedir: (1) İsa'nın ölümünün açıklaması; (2) Mesih'in yasayacağı bir olay olarak peygamberlik sözlerinden oluşan bir beklentinin yerine gelmesi; (3) öğrenciler tarafından tanık olunması; (4) Kutsal Ruh'un yağmasının sebebi, ki bu dinsel mucizenin açıklanabilirliğinin sağlanması; ve (5) Nasıralı İsa'nın Mesih ve Kral unvanlarının gerçekliğinin ortaya konulması. Birçok tez ve varılan sonuçlar tamamen Dirilis'in gerçekliği üzerine bina edilmiştir. Dirilis olmadan, Nasıralı İsa'nın Mesih ve Kral unvanlarının gerçekliğini ikna edici bir şekilde anlayamazdık. Dirilis olmadan, Kutsal Ruh'un yeni bir şekilde yağması asla açıklanamayacak bir gizem olarak kalırdı. Dirilis olmadan, havarilerin tanıklığının anlamı kalmazdı. Mezmur xvi'nin Mesih hakkındaki izahı ve tüm beklentiler, gelecekte ortaya çıkacak olan bir Mesih'in yasayacağı tecrübeler olarak beklenmek zorunda kalırdı. Tabii ki İsa'nın işlerinden dolayı üzerinde bir İlahi Onaylama olacaktı, ancak bu Onay süresi sadece hayatının uzunluğu ile limitli olurdu; aynen ulusu tarafından daha fazla tahammül edilemeyen herhangi diğer bir peygamberinki gibi. İşte bu yüzden, ilk Hristiyan vaazı, İsa'nın Dirilisi ile ortaya çıkan konumu üzerine olmuştur. (Smith, TS, 230)

Kilisenin dirilise olan inancını reddeden Adolf Harnack bile sunları itiraf etmektedir: "Havarilerin İsa'daki derin güveni, ölüme yenilmediğine ve Tanrı tarafından diriltildiği inancında köklenmiştir. O'nda yaşadıkları ve kesinlikle kendi gözleri ile görmelerinden dolayı, havarilerin Mesih'in dirilisine olan inançları, O'nun ölümüne olan inançları kadar güçlüydü ve bu yüzden O'nun hakkında konuşurken ana tema olarak, bu gerçekleri seçmişlerdir." (Harnack, HD, alıntı yeri Gün, ER, 3)

Eğer Dirilis, tarihsel bir gerçek değilse, bu ölümün gücü ve günahın etkisi kırılmamış demektir ve Mesih'in ölümünün önemi teyit edilmemiş olur ki, bu durumda imanlı olanlar hâlâ günahlidirler ve kesinlikle İsa'nın ismini duymadan önceki yaşamları neredeyse yine aynı konumdadırlar.

– W. J. SPARROW-SIMPSON

H. P. Liddon, sunları belirtmiştir: "Dirilise iman, Hristiyan inancı kemerinin anahtar tasidiri ve bu tasi yerinden oynatırsanız, ne yaparsanız yapın tüm kemer çökecektir." (Liddon, alıntı yeri Smith, TS, 577)

Douglas Groothuis, su beyanatta bulunmuştur:

Yeni Antlasma, İsa'nın dirilisinin gerçekliğini yansıtmakta ve yankılamaktadır. İncil metinleri, İsa'nın ihanete uğrayacağına, öldürüleceğine ve ölümden dirileceğine ve bunların gerçekleşmesi gerektiğine dair öğretisini bizlere iletmiştir. İncil'in ilk dört kitabı, İsa Mesih'in, mezarının boş olduğunu ve önceden bildirdiği gibi öğrencilere ve birçok kişiye görüldüğünün tanıklığını yapmaktadır. Elçilerin İşleri kitabı, Dirilmiş olan İsa Mesih'in vaazların odak noktası olduğunu kaydetmiştir. Yeni Antlasma mektuplarının ve Esinleme kitabının, Dirilmiş bir İsa Mesih olmadan, anlamsızlığa doğru eriyip gidecekleri kesindir. Dirilis; İncil'in ilk dört kitabında, ilk kiliselerin tarihinde (Elçilerin İşleri), Petrus, Yuhanna, Yakup, Yahuda'nın mektuplarında ve İbraniler'e mektupta beyan edilmiştir. Elimizde farklı farklı ve güvenilir tanıklar vardır. Yeni Antlasma metinleri, tarihsel geçerlilik olarak gayet sağlam olduğunu ispatladığına göre, dirilisi objektif bir gerçek olarak kabul etmek için elimizde yeterli sebep vardır. (Groothuis, JAC, 273)

Masih'in dirilisi, her zaman için kilisenin kosulsuz olarak merkez prensibi olmuştur. Wilbur Smith'in de ifade ettiği gibi:

Hristiyan Kilisesi, Tanrı tarafından bahsedilen yaşamının ilk gününden beri, İsa Mesih'in Dirilisi konusundaki inancını tek vücut olarak sirtlamıştır. Kilisenin en önemli temel doktrinlerinden ve kanaatlerinden bir tanesi olan Dirilis inancı, Yeni Antlasma'nın her satırına öyle bir işlenmiştir ki, eğer dirilis ile ilgili ifade ve referansları çıkartmaya kalkarsak, elimizde anlam ifade etmeyen kelimeler yığını kalır. Dirilis inancının, ilk Hristiyanların yaşamlarını derinden etkilediğini, anıt mezarlardan, yer altı mezarlarının duvarlarındaki resimlerinden, Hristiyan ilâhî sanatındaki etkisinden, ilk dört asır boyunca yazılan inanç savunmalarının en can alıcı konusu olmasından, İznik öncesi ve İznik sonrası dönemlerde devamlı bir şekilde vaaz konusu olarak ele alınmasından anlamaktayız. Kilisenin inanç açıklamasındaki yerini bir an önce almış, Elçilerin inanç açıklamasında ve takip eden bütün önemli inanç açıklamalarında yer almıştır.

Yeni Antlasma'nın verdiği tanıklığın her zerresinde, Müjde'nin ya da İncil'in yükünü; "Bu Öğretmenin izleyicisi ol ve elinden geleni yap" öğretisinde değil, "İsa ve Dirilis" öğretisinde olduğunu görmekteyiz. Hristiyanlığın karakterini radikal bir şekilde değiştirmeden ve kimliğini yok etmeden, bu öğretisi çıkartmanız mümkün değildir. (Smith, TS, 369-70)

Profesör Milligan, sunuları belirtmiştir: "Hristiyan Kilisesinin doğusu safagin ilk isiklerinin vurmasından itibaren kilise sadece Tanrı'nın Dirilisine inanmakla kalmamış, tüm varlığını bu gerçek üzerine kurmuş, bu öğretilerle tek vücut olmuştur." (Milligan, RL, 170)

Robertson Nicoll, Pressensé'den su alintiyi yapmıştır: "Mesih'in boş mezarı, Kilisenin besigi olmuştur." (Smith, TS, 580)

Sparrow Simpson şöyle demiştir: "Eğer Dirilis, tarihsel bir gerçek değilse, bu ölümün gücü ve günahın etkisi kırılmamış demektir ve Mesih'in ölümünün önemi teyit edilmemiş olur ki, bu durumda imanlı olanlar hâlâ günahlıdır ve kesinlikle İsa'nın ismini duymadan önceki yaşamları neredeyse yine aynı konumdadırlar." (Sparrow-Simpson, alinti yeri Hastings, DCG, 514)

R. M'Cheyne Edgar, *The Gospel of a Risen Saviour* (Dirilmiş Kurtarıcı'nın İncil'i), isimli eserinde sunuları yazmıştır:

Karsımızda bir din öğretmeni vardır ve bu kişi, kendinden emin bir şekilde, o ana kadar yaptığı bütün iddiaların gerçekliğini ispatlamak için, ölme ve ölümden dirilebilme yeteneğini masaya koymuştur. Kesinlikle emin olabileceğimiz bir şey varsa, o da tarih boyunca bunun benzeri bir teklif yapılmamıştır. Bu sıra dışı iddianın, peygamberin mistik öğrencileri tarafından icat edildiğini ve Kutsal Kitap'a sonradan eklendiğini söylemek,

sirtimize çok ağır bir saflık ibaresi yüklemek demektir. Tüm iddialarını, ölümden dirilme yeteneğine bağlayan bu Öğretmenin iddiasının esi bulunmamaktadır ve iddialarının doğruluğu, kendi kendisini ispatlayan yasami ile karsımızda parlamaktadır! (Edgar, GRS, alinti yeri Smith, TS, 364)

William Lane Craig, Elçiler için dirilisin ne anlama geldiğine isaret etmektedir:

İsa'nın çarmıha gerilmesinin elçiler üzerinde ne kadar güçlü bir yıkıcı etki yarattığını tahmin etmek bile çok zordur. Onlarda ne ölen bir Mesih, ne de dirilen bir Mesih kavramı vardı, çünkü Mesih sonsuza kadar hükmedecek olmalı (ç.ref. Yuhanna 12:34). Eğer dirilis konusunda bir ön inanca sahip değilseniz, İsa'nın ölümünden dolayı, Mesihliğine inanmanız imkânsız olur. Dirilis, bir felaketin bir zafere dönüşüdür. Çünkü Tanrı, İsa'yi ölümden diriltmiştir ve bütün olan bitenlerden sonra Mesih olarak ilân edilmelidir (Elçilerin İşleri 2:32, 36). Aynı durum haçin önemi için de geçerlidir. İsa'nın utanç verici ölümünün, teskin edici ifadeler ile tefsir edilmesini mümkün kılan, O'nun dirilisiydi. Dirilis olmadan, İsa'nın ölümünün tek anlamı, asagılanma ve Tanrı tarafından lanetlendiği olurdu; ancak bu ölüme, sadece dirilis ile bakıldığı zaman, günahların bağışlanması için gerekli bir olay olduğunu anlamamız mümkündür. Dirilis olmadan, Hristiyanlık diye bir şey asla var olmazdı. Elçiler, İsa'yi sevgili öğretmenleri olarak hatırlamaya devam etselerdi bile, ne O'nun Mesihliğine ne de Tanrılığın inanırlardı. (Craig, DJRD, alinti yeri Wilkins, JUF, 159)

Asagidaki yazı, Elçisel Kilise Sözlüğünden alınmıştır:

Kilisenin Dirilis inancını eleştirme konusunda en ısrarcı ve tavizsiz kişi olan D. F. Strauss, su itirafta bulunmaktadır: “Dirilis mevzu sadece İsa'nın hayatını değil, tüm Hristiyanlığı etkileyen bir kriterdir”, “tüm Hristiyanlığı kısa bir sürede etkilemiş” ve “ tüm Hristiyanlar için varlığı kesin olarak kabul edilmiştir.” (*New Life of Jesus*, Eng. tr., 2 vols., Londra, 1865, i. 41, 397). Eğer dirilisi çıkartırsak, Hristiyanlığın üzerinde durduğu her şey yıkılmış, esas anlamı yok olmuş ve can damarları kesilmiş olur, ancak dirilis öğretisi ayakta kaldıkça Hristiyanlığa dair ne varsa hepsi ayakta kalacaktır. Böylece yüzyıllar boyunca Dirilis, Hristiyan inancına yapılan saldırıların hedef tahtası olmuştur. (Hastings, DAC, 330)

B. B. Warfield'in ortaya koyduğu gibi, “Mesih'in Kendisi, kasten bütün iddialarını insanların önüne, ölümden dirilmesi karşılığında koymuştur. O'ndan bir isaret istendiği zaman, Kendisinin tek ve tamamlanmış olan itimat belgesini isaret etmektedir.” (Warfield, alinti yeri Anderson, CWH, 103)

Ernest Kevan, İsviçreli meşhur ilâhiyatçı Frederick Godet hakkında sunları söylemiştir: *‘Lectures in Defence of the Christian Faith* [1883, p. 41] isimli eserine, Mesih'in dirilisinin öneminden bahsetmekte ve Mesih'in yetkisinin ve iddialarının geçerliliğinin ispatı olarak sadece bu mucizenin yeterli olduğuna isaret etmektedir.” (Kevan, RC, 3)

Michael Green, asagidaki hususların altını çizmektedir:

Hristiyanlık, dirilis mevzusunu, birçok inanç prensiplerinden sadece bir tanesi olarak görmemektedir. Dirilis inancı olmadan, Hristiyanlık diye bir inancın olması mümkün değildir. Hristiyan kilisesi asla başlayamaz, İsa hareketi, O'nun idam edilmesinden hemen sonra saman alevi gibi yok olur giderdi. Hristiyanlık, dirilisin gerçekliği üzerine kurulmuştur ve onu çıkarmanız Hristiyanlığın çöküşü olacaktır. Eğer dirilisin gerçekleşmediğini ispat ederseniz, Hristiyanlığın sahte bir inanç olduğunu ispatlamış olursunuz.

Hristiyanlık, tarihi bir dindir. Tanrı'nın insanlık tarihine Sahsen müdahale etme riskini üstlendiğinin iddiasında bulunmaktadır ve bu gerçekler hepimizin önünde en acımasız bir gayret ile incelenmek ve değerlendirilmek için karsımızdadır. Bu gerçekler, her türlü incelemeyi göğüsleyecek sağlamlıktadır.” (Green, MA, 61)

Mesih'in dirilisi hakkında meshur İngiliz filozof John Locke, su ifadelerde bulunmuştur: "Kurtarıcımızın dirilisinin, Hristiyanlık açısından çok büyük önemi vardır; bu önem o kadar büyüktür ki, İsa'nın Mesih olup olmaması, dirilisin gerçek olup olmamasına bağlıdır. Bu iki unsur birbirinden ayrılamaz şekilde bir etkiye sahiptir. Hristiyanlığın başlangıcından beri bu unsurlardan birisine inanırsanız, ikicisine de inanmış olursunuz, eğer birisini reddederseniz, ikisini de reddetmiş olursunuz." (Smith, TS, 423)

Kilise tarihçisi Philip Schaff, su sonuca ulaşmıştır: "İsa Mesih'in dirilisinin gerçekliği, Hristiyan dininin sahte ya da doğru bir inanç olduğunu belirleme konusunda önemli bir test sorusudur. Dirilis ya bir mucizedir ya da tarih kayıtlarındaki en büyük aldatmacadır." (Schaff, HCC, 173)

Tanınmış uzman ve eğitimci Wilbur M. Smith, sunları ifade etmiştir: "Önceden bildirilmiş ve tarihte devrim yaratan bu olayın, tarihsel delillerdeki rasyonel sağlamlığını yok etmek için kulanılan silahlar, tarih boyunca başka hiçbir olay için kulanılmamıştır, kulanılmayacaktır. İsa Mesih'in dirilisinin gerçekliği, Hristiyan inancının kalesidir. Birinci asırda dünyayı alt üst eden Hristiyanlığı, Yahudilikten ve Akdeniz'in pagan dinlerinin üstüne yükselten doktrin budur. Eğer dirilisi kaldırırsanız, Rab İsa Mesih'in İncil'inin can damarını, essizliğini, aslında her şeyini kaybedersiniz. 'Mesih dirilmemişse, imanınız yararsızdır ve siz hâlâ günahlarınızın içindediriz'" (1. Korintliler 15:17). (Smith, SR, 22)

Peter Kreeft ve Ronald K. Tacelli, dirilisin akıl almaz etkisini şöyle ifade etmektedirler:

Dirilisin hayati bir mantıksal önemi vardır, çünkü kurtuluşumuzu tamamlar. İsa, bizleri bedeli ölüm olan günahattan kurtarmak için gelmiştir (Rom. 6:23). Dirilis aynı zamanda, İsa'yi diğer bütün din kurucularından ayıran, essiz bir unsurdur. İbrahim'in, Hz. Muhammed'in, Buda'nın, Konfüçyus'un, Lao-Tzu'nun ve Zoroaster'in naasları hâlâ dünya üzerindedir, ancak İsa'nın mezarı hâlâ bostur.

Dirilis mevcudiyetinin oluşturduğu sonuçların etkisinin bir örneği daha yoktur. Dirilis, yaşamın bir ümidi olduğunun, çelikten, yasanmış, olgulara dayanan bir ispatıdır; "sevgi, ölümden güçlüdür"; iyilik ve kudret müttefiklerdir, düşman değil; sonuçta zafer yaşamındır; Tanrı, bizlere tam burada dokunmuş ve son düşmanımızı yenmiştir; bizler, seküler modern dünyanın göstermeye çalıştığı gibi kozmik yetimler değiliz. Dirilisin mevcudiyetinin oluşturduğu sonuçların etkisini, öğrencilerin bu olaydan önceki ve sonraki davranışlarında görmekteyiz. Önce kendi Öğretmenlerini reddettiler, kaçıp kilitli kapılar arkasına korku ve karmaşa içinde saklandılar. Sonra bu ürkek tavsanlar, kendinden emin azizlere, dünyayı değiştiren misyonerlere, cesur şehitlere ve Mesih için her tarafta dolayan esenlik dolu elçilere dönüştüler. (Kreeft, HC, 177)

Ancak, öğrencileri tarafından tam bir adanmışlık isteyen bir kişinin, bundan emin olmadıkça, çarpmaya gerildikten üç gün sonra ölümden dirileceğini söylemesi, sadece bir saskinin cesaret edebileceği bir ifadedir. Dünya üzerindeki bilinen hiçbir dinin kurucusu, böyle bir ifadede bulunma cesaretini gösterememiştir!

- WILBUR SMITH

4A. İSA MESİH'İN ÖLÜMDEN DIRİLECEĞİNE DAİR İDDIALARI

1B. İddiaların Önemi

Wilbur M. Smith, su beyanatta bulunmaktadır:

Mesih olan İsa'nın, söylediği ve yaptığı olaganüstü şeylerin içinde, devamlı olarak belirttiği bir tanesi vardır ki, başka bir kişi tarafından ileri sürülse idi, insanlar bu kişiyi kaba bir egoist ya da tehlikeli ve dengesiz bir kişi olarak yargırlardı. İste, bahsini ettiğimiz bu kişinin, haftalar hatta aylar öncesinden Yerusalem'e gidip, orada öleceğini en ince detayına kadar bildirmesi, muhtesem bir peygamberlik eseri de olsa, dikkatleri çekecek bir ifade değildir. Ancak, öğrencileri tarafından tam bir adanmışlık isteyen bir kişinin, bundan emin olmadıkça, çarmıha gerildikten üç gün sonra *ölümden dirileceğini* söylemesi, sadece bir saskinin cesaret edebileceği bir ifadedir. Dünya üzerindeki bilinen hiçbir dinin kurucusu, böyle bir ifadede bulunma cesaretini gösterememiştir! (Smith, GCWC, 10-11)

Mesih, dirilisini hatasız ve dolaysız ifadelerle önceden bildirmiştir. Kendi elçileri bunu basit bir şekilde kavrayamazken, Yahudiler, O'nun açıklamalarını ciddiye aldılar.

Yukarıda belirtilen noktayı da göz önüne alarak, J. N. D. Anderson, aşağıdaki ifadede bulunmuştur:

Kısa bir süre önce İngiltere'de Frank Morison isminde genç bir dava vekili ya da başka bir deyişle bir avukat varmış ve bu genç adam imanlı bir kişi değilmiş. Yıllar boyunca kendi kendisine, bir gün dirilisi çürüten bir kitap yazacağına ve bu konuyu en sonunda sonsuza kadar çökeceğine söz vermiş. En azından bunu gerçekleştirecek kadar vakti varmış. Kendisi dürüst bir adam olduğundan dolayı gerekli çalışmayı yapmış.

Ancak bu çalışmaların sonunda kendisi İsa'yi Rab'bi olarak kabul etmiş ve *Who Moved the Stone?* (Kayayı Kim Oynattı?) isminde bir kitap meydana getirmiş. Yeni Antlaşma metinlerine olabilecek en tenkitçi bir üslupla başlayan kitabının sonunda, diğer konular bir yana, İsa'nın davasının ve yargılanmasının açıklanabilmesinin tek olanığının, İsa'nın Kendi ölümü ve dirilisi hakkında bulunduğu önceden bildirmeler olduğunu söylemiştir. (Anderson, RJC, 9)

Smith daha da ileri giderek sunları belirtmiştir:

Eğer siz ya da ben, bir grup arkadaşınıza, doğal ya da siddet altında belirlediğiniz bir tarihte öleceğinizi ve öldükten üç gün sonra dirileceğinizi söylerseniz, sessiz sedasız bir şekilde hastaneye kapatılırsınız ve tekrar akıl sağlığınıza kavusana kadar oradaki psikologların ellerine bırakılırsınız. Bir kişi, Mesih, Tanrı Oğlu olmadıkça ve bunların kesinlikle gerçekleşeceğini bilmedikçe, kendi ölümü ve bu ölümden üçüncü gün dirileceği hakkında etrafta konuşması için deli olması gerekir. (Smith, TS, 364)

Bernard Ramm, sunları belirtmiştir: "İncil'deki kayıtları güvenilir bir tarih belgesi olarak kabul edersek, Mesih'in Kendi ölümünü ve dirilisini önceden bildirdiği ve bunu elçilerine açık bir dille beyan ettiği konusunda en ufak bir süphemiz bile olamaz... İncil'i kaleme alan elçiler, bu peygamberliklerin kendileri tarafından tamamlanana kadar anlaşılamadığını yazacak kadar dürüst ve açık sözlüdürler (Yuhanna 20:9). Ancak, ölümünden üç gün sonra dirileceğine dair peygamberliklerin, Tanrı'mizin kendi sözlerinden oluşan kanıtları ortadadır. O, elçilerine, Kendisine olan nefretin sonucu olarak, acımasız bir şekilde ölüme gönderileceğini ve üçüncü gün ölümden dirileceğini söylemiştir. Bu söylediklerinin tümü gerçekleşmiştir." (Ramm, PCE, 191)

John R. W. Stott, sunları yazmıştır: "İsa, Kendi ölümü hakkında peygamberlikte bulunurken, her zaman ölümden dirileceğini de belirtmiş ve yaklaşan dirilisinin bir 'işaref' olacağını söylemiştir. Pavlus, Romalılar mektubuna su sözlerle baslatmıştır: 'Rab'bimiz İsa Mesih'in, kendi kutsal ruhu sayesinde ölümden dirilişiyle, Tanrı'nın Oğlu olduğu kudretle ilân

edildi'. Elçilerin İsleri kayıtlarında, elçilerin ilk tapınmalarında ve sık sık dirilis aracılığı ile Tanrı'nın insanlığın yargılanmasını tersine çevirdiğini ve İsa'nın, O'nun Oğlu olduğunun doğruladığını okumaktayız." (Stott, BC, 47)

İsa'nın Kendi Dirilisi Hakkındaki Peygamberlikleri

Matta: 12:38-40; 16:2 1; 17:9; 17:22, 23; 20:18, 19; 26:32; 27:63

Markos: 8:31-9:1; 9:10; 9:31; 10:32-34; 14:28, 58

Luka: 9:22-27

Yuhanna: 2:18-22; 12:34; bölüm 14-16

2B. İsa Tarafından Verildiği Sekliyle İddialar

İsa, Kendi dirilisi hakkında peygamberlikte bulunmakta kalmamış, aynı zamanda ölümü yenmesinin, Kendisinin Mesih olduğuna dair iddialarını ispatlayan bir işaret olacağını vurgulamıştır. (Matta 12; Yuhanna 2)

Matta 16:21 -"Bundan sonra İsa, kendisinin Kudüs'e gitmesi, ihtiyarlar, baskâhinler ve din bilginlerinin elinden çok acı çekmesi, öldürülmesi ve üçüncü gün dirilmesi gerektiğini öğrencilerine anlatmaya başladı."

Matta 17:9 -"Dagdan inerlerken İsa onlara, 'İnanoglul ölümünden dirilmeden önce, gördüklerinizi kimseye söylemeyin' diye buyurdu."

Matta 17:22, 23 -"Celile'de bir araya geldiklerinde İsa onlara, 'İnanoglul, insanların eline teslim edilecek ve öldürülecek, ama üçüncü gün dirilecek' dedi. Öğrenciler buna çok kederlendiler."

Matta 20:18, 19 -"İsa Kudüs'e giderken, yolda on iki öğrencisini bir yana çekip onlara özel olarak sunu söyledi: 'Şimdi Kudüs'e gidiyoruz. İnanoglul, baskâhinlerin ve din bilginlerinin eline teslim edilecek, onlar da O'nu ölüm cezasına çarptıracaklar. O'nunla alay etmeleri, kamçılıyıp çarmıha germeleri için O'nu diğer uluslarla teslim edecekler. Ne var ki O, üçüncü gün dirilecek.'"

Matta 26:32 -"Ama ben dirildikten sonra sizden önce Celile'ye gideceğim."

Markos 9:10 -"Bu uyarıya uymakla birlikte kendi aralarında, 'Ölümünden dirilmek ne demek?' diye tartışıp durdular."

Luka 9:22-27 -"İnanoglul'nun çok acı çekmesi, ihtiyarlar, bas kâhinler ve din bilginlerince reddedilmesi, öldürülmesi ve üçüncü gün dirilmesi gerektir' dedi. Sonra herkese sunları söyledi: 'Ardından gelmek isteyen, kendini inkâr etsin, her gün çarmihini yüklenip beni izlesin. Canını kurtarmak isteyen onu yitirecek; canını benim ugruma yitiren ise onu kurtaracaktır. İnsan bütün dünyayı kazanıp da canını yitirirse, canından olursa, bunun kendisine ne yararı olur? Kim benden ve benim sözlerimden utanırsa, İnanoglul da kendisinin, Babasının ve kutsal meleklerin görkemi içinde geldiğinde o kisten utanacaktır. Size gerçeği söyleyeyim, burada bulunanlar arasında, Tanrı'nın Egemenliğini görmeden ölümü tatmayacak olanlar var."

Yuhanna 2:18-22 -"Yahudiler İsa'ya, 'Bunları yaptığina göre, bize nasıl bir mucize göstereceksin?' diye sordular. İsa su cevabı verdi: 'Bu tapınakı yikin, üç günde onu yeniden kuracağım.' Yahudiler, 'Bu tapınakı kırk altı yılda yapıldı, sen onu üç günde mi kuracaksın?' dediler. Ama İsa'nın sözünü ettiği tapınakı kendi bedeniydi. İsa ölümünden dirilince öğrencileri bu sözü söylediğini hatırladılar, Kutsal Yazı'ya ve İsa'nın söylediği bu söze iman ettiler."

Basit bir dille ifade etmek gerekirse, İsa'nın ölümünün birkaç saat öncesi, Yerusalem'in içinde ve ya kinlerinde yasadığı olaylar hakkında sahip olduğumuz

detaylara, antik çağlarda yaşamış insanlar arasında başka kimsede sahip değiliz.

- WILBUR SMITH

5A. TARİHSEL YAKLASHIM

1B. Mesih'in Dirilisinin Tarihteki Zamani, Yeri ve Boyutu

İsa Mesih'in ölümden dirilişi, Tanrı'nın belirli bir zamanda ve yerde mucizesini gösterdiği tarihsel bir olaydır. Bu konu hakkında, Wilbur Smith'in söylemiştir:

Dirilişin *anlamı*, teolojik bir olaydır, ancak diriliş gerçeği tarihsel bir olaydır; İsa'nın bedeninin dirilmesinin doğası bir gizem olabilir, ancak mezardaki bedenin yok olması, tarihsel kanıtlar ile doğruluğunun kararlaştırılabileceği bir olaydır.

Tarif edilen yerin coğrafi konumu doğrudur, mezarın sahibi olarak bildirilen kişi, birinci asrın ilk yarısında yaşamıştır; bahsi geçen mezar, mitolojik bir kurgu ya da mucizevi bir yer değil, coğrafi açıdan tarif edilebilir özelliğe sahip, Yerusolim'in yakınlarında bir tepenin yamacındaki kayaların içindedir. Mezarı korumak için yerleştirilen nöbetçiler, Olimpus dağından gelen göksel yaratıklar değildir; Sanhedrin, Yerusolim'de sık sık toplanan bir meclistir. Çeşitli ve bol miktarda yazılı belgelerinde bahsettiği gibi, İsa adındaki bu kişi, insanlar arasında yaşamış olan bir kişi idi ve elçilerin insanlara vaaz ettiği Dirilmiş olan Tanrı, insanlar arasında yaşamış, yemek yemiş, içmiş, uyumuş, acı çekmiş ve ölmüştür. Bu olayda "doktrinsel" ne vardır? Bu tarihsel bir olaydır. (Smith, TS, 386)

Antakya baskoposu, Suriye vatandasi ve Elçi Yuhanna'nın öğrencisi olan İgnatius (M.S. 50-115) hakkında Smith'in söylemiştir: "Kendisi, Roma kolezyumunda vahşi hayvanlara atılmıştır. Çalışmalarını Antakya'dan, şehit olmaya giderken yaptığı yolculuk esnasında yazmıştır" (Moyer, WWCH, 209). Akli basında ve gayet ciddi olduğu bu yolculuk esnasında Mesih hakkında Smith'in yazmıştır:

Pontius Pilatus zamanında çarmıha gerilmiş ve ölmüştür. Gerçekten ölümü, sadece görünüşte olmayan bir şekilde, gökyüzündeki, yeryüzündeki ve yerin altındaki yaratıkların gözleri önünde gerçekleşmiştir.

Üç gün sonra ölümden dirilmiştir... Hazırlık gününde, üçüncü saatte, Baba'nın buna izin vermesi ile Pilatus hükmünü verdi; altıncı saatte çarmıha gerildi; dokuzuncu saatte ruhunu teslim etti; güneş batmadan önce gömüldü.

Sept günü boyunca, yeryüzünün altında, Aramatyalı Yusuf'un verdiği mezarda yatmaktaydı.

O'da bizler gibi, annesinin karnında normal süre boyunca kaldı ve gene bizler gibi doğdu; ve süt ile beslendi, herkesin yediği etten yedi, içtiğini içti. İnsanların arasında otuz sene yaşarken Yahya tarafından gerçek bedeni vaftiz edildi ve üç sene boyunca Müjde'yi vaaz ederken, mucizeler yaparken, belirtiler gösterirken, Yargıç olan kendisi, Yahudiler tarafından yargılandı, vali Pilatus tarafından haksız yere suçlandı; kirbaçlandı, yüzü tokatlandı ve tükürüldü; dikenden bir taç ve mor bir kaftan ile kusandırıldı; mahkûm edildi: Sahte, hayal ürünü ya da söylenti olarak değil, bedende ve herkesin önünde çarmıha gerildi. Gerçekten öldü, gömüldü ve ölümden dirildi. (İgnatius, JET, alıntı yeri Roberts, ANCL, 199-203)

Mesih'in ölümü ve dirilişinin tarihleri hakkında, müthiş tarihçi Alfred Edersheim Smith'in söylemiştir:

Masmavi bir bahar günü, “Sept gününün aksamına doğru süzülüyordu.” Yasa, genel durumlarda, ölümle cezalandırılan suçluların bedenlerinin gömülmemiş bir şekilde açıkta geceyi geçirmelerini yasaklamıştı. Belki de siradan bir durum olsaydı, Yahudiler ısrarcı bir şekilde Pilatus’a çarşıdaki kişilerin acı çekme sürelerinin kısaltılması için basvumazlardı. Eger ölüm anına kadar beklenirse, bazı durumlarda çarşı üzerindeki bekleme süresi saatler değil, günler sürebiliyordu. Ancak o gün, siradan bir gün değildi. Sept günü, “yüksek-gün” e doğru ilerlemekteydi. Bu, hem Sept günü hem de Fisih bayramının ikinci günüydü. Bu gün, birinci gün ile eşit seviyede kutsal bir gün, hayır hayır, çok daha fazla kutsal bir gündür, çünkü Demet sallanması diye adlandırılan sunu, Tanrı’ya bu gün sunulur. (Edersheim, LTJM, 612-13)

Wilbur Smith’in ortaya koyduğu gibi: “Basit bir dille ifade etmek gerekirse, İsa’nın ölümünün birkaç saat öncesi, Yerusolim’in içinde ve yakınlarında yaşadığı olaylar hakkında sahip olduğumuz detaylara, antik çağlarda yaşamış insanlar arasında başka kimsede sahip değiliz.” (Smith, TS, 360)

“Şehit Yustin (c. 100-165); filozof, şehit, inanç savunucusu.. Gerçeğin ısrarcı takipçisi olarak Stoacılığın, Aristoculuğun, Pitagorculuk ve Platonculuğun kapılarını arka arkaya çalmış, ancak Epikürcülüğün nefret etmiştir... Bu yüzden Platoncu, imanlı bir Hristiyan olduktan sonra sunuları söylemiştir: ‘Güvenilir ve faydalı olarak sadece bu felsefeyi bulabildim.’” (Moyer, WWCH, 227)

Gerçekten de Şehit Yustin, dünyasal felsefi sistemlerinin entelektüel savlar sunmaktan ileri gidemediğini, ancak sadece Hristiyanlığın, Tanrı’nın Kendisinin belirli bir zaman ve yerde, İsa Mesih aracılığı ile beden alarak dünyaya müdahale ettiğini fark etmiştir. Çok açık bir dille sunuları ifade etmiştir: “Mesih, yüz elli sene önce Kireneli zamanında doğmuştur ve arkasından gelen Pontius Pilatus zamanında yaşamıştır.” (Şehit, alıntı yeri: Roberts, ANCL, 46)

Tertullianus (M.S. 160-220), Kartaca, Kuzey Afrika. Sunuları yazmıştır: “Ancak Yahudiler O’nun öğretilerinden dolayı çok öfkelenmişlerdi, çünkü birçok kişi O’nu takip etmeye başlamıştı; tehlike konusunda ikna olan liderler ve yöneticiler en sonunda O’nu, o dönemdeki Suriye bölgesinin Roma valisi olan Pontius Pilatus’un karşısına çıkardılar. O’na karşı olan suçlayıcı çığlıklarının siddeti, O’nun çarşıya gerilerek öldürülme cezasını almasına sebep oldu.” (Tertullianus WQSFT, alıntı yeri Roberts, ANCL, 94)

Mesih’in göğe yükselmesi hakkında Tertullianus sunuları yazmıştır: “Sizin Proculi’nin, Romulus hakkındaki iddiasından çok daha kesin olan bir gerçek” [Proculus, Roma imparatorluğunda bir senatördür ve Romulus’un öldükten sonra kendisine gözüktüğü iddiasında bulunmuştur].

Pilatus, bunların hepsini İsa Mesih’e yapmıştır ve aslında verdiği mahkûmiyet kararına göre, o bir Hristiyan’dır. İsa’nın sözlerini Sezar’a göndermiştir ki, o dönemde Sezar Tiberyus’tur. Evet, eğer Hristiyanlar Sezar olabilselerdi ya da Sezarlar dünya için gerekli olmasalardı, onlar da Mesih’e iman ederlerdi. Onların Yöneticisi olan Tanrı’nın onlara emrettiği gibi, O’nun elçileri dünyaya yayıldılar ve yüreklerindeki arzudan, gerçeğe olan imanlarından bir şey kaybetmeden, Yahudilerin büyük eziyetlerinden yeterince çektikten sonra nihai olarak Nero’nun zalim kılıcı altında Roma’ya Hristiyan kani ile suladılar. (Tertullianus, El, alıntı yeri Roberts, ANCL, 95)

Josefyus; M.S. birinci yüzyılda çalışmış olan Yahudi tarihçinin su harikulâde yazısını okuyalım; *Antiquities*, 18.3.3:

Şimdi, bir zamanlar, bilge bir insan olan İsa ki, ona insan demek çok yerinde olmayabilir, çünkü kendisi birçok mucizeyi gerçekleştirmiş ve gerçekleri hosnutlukla öğretmiş olan birisidir. Bu kişi, hem Yahudilerden hem de diğer uluslardan olan halklardan

birçok kişiyi kendisine çekmiştir. O Mesih idi ve Pilatus, aramızdaki önemli din liderlerinin tavsiyeleri üzerine onu çarmin cezasına hükmetti. Onu sevenler, onu terk etmediler, çünkü kutsal peygamberlerin bunu ve onun hakkındaki on binlerce mucizeyi önceden bildirdiği gibi üçüncü günde onlara tekrar canlı olarak gözüktü. Onun arkasından, Hristiyan olarak adlandırılan bu cemaatin günümüzde hâlâ soyu tükenmemiştir. (Antiquities, XVIII, 3.3.)

Galatyalılara, Korintlilere ve Romalılara yazılan mektupların tarihi ve orijinalligi konusunda, neredeyse yok denilecek kadar az itiraz vardır. Bu mektuplar, Pavlus'un misyon seyahatleri esnasında kaleme alınmıştır. Yazılım tarihi M.S. 55 ilâ 58 yılları arasındadır. Bu mektupların yazılması esnasında İsa Mesih'in dirilişi hâlâ akıllardaki bir olaydır; zaman aralığı yirmi beş senelik kısa bir dönemdir.

- ERNEST KEVAN

Josefyus'un bu yazıyı kaleme almadığını ispatlamak için birçok girişimde bulunulmuştur (sayfa 127). Michael Green, *Man Alive* isimli eserinde sunları yazmıştır: "Bu parça, Eusebiyus'un dördüncü yüzyılda kullandığı metnin içerisinde. Aynı zamanda çalışmalarının sonraki Loeb basımında sık sık tekrar etmiştir. Bu metnin önemini kavrayabilmemiz için unutmamamız gereken bir nokta vardır, Hristiyanlara sempati beslemek bir yana, Josefyus, Romalıları memnun etmek için yazan bir Yahudi'dir. Bu anlatımın onları memnun etmeyeceği kesindir. Eğer yukarıdaki parça gerçekleri içermeseydi, Josefyus, metinlerine bu parçayı çok zor eklerdi. (Green, MA, 3 5-36)

Leaney, erken dönem kiliselerin inancının tarihsel doğası hakkında sunları söylemiştir:

Yeni Antlaşma'nın kendisi, bu olayın aşağıdakinden farklı bir şekilde algılanmasına izin vermemektedir: İsa, çarminha gerilmiş ve gömülmüştür. O'nun takipçileri, derin bir hüznün içerisinde girmişlerdir. Kısa bir süre sonra asiri bir coşkuya kapılmışlar ve büyük bir rahatlık içerisinde, bir Şehit'in ölümünden kaynaklanan adanmışlık dolu bir hayatı sürdürmüşlerdir. Eğer kendilerine adanan yazılar aracılığı ile kendilerine bu değişimin sebebinin sorabilseydik, alacağımız cevap şu olmazdı: "Gözlerimizle gördüğümüz çarmindaki ölünün, aslında yaşadığına dair, zamanla gelişen kanaatimiz." Su olurdu "Öldükten sonra İsa'nın, aramızdaki birçok kişiye gözükmesi ve geri kalanlarımızın onların tanıklığına inanması." Birçok kadını ve erkeği inanca çekmiş olan "Tanrı, gerçekten ölümden dirilmiştir," gibi sık kullanılan ifadeleri kullanmak bize bir şey kaybettirmez, hatta çok önemli bir tarihsel olayı ifade eder. (Leaney, alıntı yerli Hanson, A.veHBC, 108)

Yeni Antlaşma anlatımının, hukuki anlatımı hakkında Bernard Ramm, sunları yazmıştır: "Elçilerin İşleri 1. bölümde Luka, İsa'nın tartışmasız delillerle (en pollois tekmeriois), Kendisinin canlı olduğunu gösterdiğini görmekteyiz. *En pollois tekmeriois* ifadesi, hukuk dilinde en güçlü kanuni deliller için kullanılmaktaydı." (Ramm, PCE, 192)

Clark Pinnock sunları ifade etmiştir:

Elçilerin kuskusuz yaklaşımı, onların gerçekler üzerine bina edilmiş tecrübelerine dayanmaktadır. İsa, onlara "tartışmasız delillerle", Kendisinin canlı olduğunu göstermiştir (Elçilerin İşleri 1:3). Luka'nın kullandığı *tekmerion* terimi; kanıtlanabilir, ortada ve açık olan delil anlamına gelmektedir. Elçiler, kendilerine sunulan ve reddedemeyecekleri deneysel deliller sayesinde Paskalya inancına kavuşmuşlardır. Bu deliller bizlere, onların yazılı

tanıklıkları sayesinde ulaşmıştır. Hristiyan inancını sürdürülebilmek için deliller talep eden bir çağda yaşayan bizler için, savunmamızı yaparken elimizdeki tarihsel gerçekleri göz önüne almak, çok büyük önem içermektedir. Dirilis, tarihsel gerçekler âleminde yer almaktadır ve bir kişinin İsa Mesih'e Kurtarıcısı olarak güvenmesi için en uygun motivasyonu oluşturmaktadır. (Anderson, DCR, 11)

Ernest Kevan, bu tanıklıkların delilsel kalitesini şu sözleri ile ortaya koymaktadır:

Elçilerin İşleri kitabı, M.S. 63 ilâ M.S. 70 senesindeki Yerusalem'in düşüşü sırasında Luka tarafından kaleme alınmıştır. İncilin ilk dört kitabından birisini yazan Luka, kendi kitabının önsözünde yazdıkları bilgiyi görgü tanıklarından aldığını belirtmiştir. Buradan yola çıkarak *Elçilerin İşleri* kitabının da, aynı yöntemle kaleme aldığını kabul edebiliriz. O tarihteki belirli dönemlerin açıkça gösterdiği ve Luka'nın yazılarında "biz" zamirini kullanmasından da anlaşılacağı gibi, anlattığı olayların bazılarında kendisi bizzat iştirak etmiştir. Luka, erken dönemin vaazları verilirken ve önemli olaylar gerçekleşirken hep oradaydı. Luka, o çağın insanı ve birinci dereceden tanıktır... Erken Kilisenin içinde olduğu dönemdeki kendi yakın tarihini bilmemesi imkânsizdir ve bu kitabı kabul etmesi, bu kitabın doğruluğunun delilidir. (Kevan, RC, 4-5)

Tanınmış bir Hristiyan âliminden alıntı yapan Kevan, şu noktaya işaret etmektedir: "Kilise, bozukluk üzerine bina edilemeyecek kadar kutsal, efsaneler üzerine temel atmayacak kadar gerçekçidir." (Kevan, RC, 4-5)

"Öne sürülen tarihsel bir olayın gerçekliğinin ortaya konulması için, o çağda yazılmış mektuplar kadar değerli başka bir de lîl yoktur." (Kevan, RC, 6)

Profesör Kevan, Yeni Antlaşma'daki mektuplar için sunları söylemiştir: "Elimizde, Elçi Pavlus'un o çağda yazmış mektuplarının oluşturdugu, kusu duyulamayacak kadar güvenli bir delil vardır. Bu mektuplar en üst seviyede tarihsel delil teskil etmektedirler. *Galatyalılara*, *Korintlilere* ve *Romalılara* yazılan mektupların, tarihi ve orijinalliği konusunda, neredeyse yok denilecek kadar az itiraz vardır. Bu mektuplar, Pavlus'un misyon seyahatleri esnasında kaleme alınmıştır. Yazılım tarihi, M.S. 55 ilâ 58 yılları arasındadır. Bu mektupların yazılması esnasında İsa Mesih'in dirilişi, hâlâ akıldaki bir olaydır; zaman aralığı yirmi bes senelik kısa bir dönemdir. Pavlus sahsen, mektuplarının konusunun, o kişilerin yanlarında iken konuştuklarının aynısı olduğunu açıkça belirtmiştir ki, bu da bu mektupların teskil ettiği delillerin tarihini daha erken bir döneme atmaktadır. (Kevan, RC, 6)

Bernard Ramm, sunları ifade etmiştir: "İncil'in en üstünkörü bir şekilde bile okunması durumunda, bu kitabın ana temasının, İsa'nın yaptığı diğer hizmetler bir yana, en çok ölümü ve dirilişi üzerinde dönüp dolastığını anlaşılabilmektedir. Diriliş'in detayları, bu tutkulu anlatımdan yapay bir şekilde ayrılmamalıdır." (Ramm, PCE, 191-92)

İsa Mesih, dirilişinden sonra birçok defa görünmüştür. Bu görünmeler, belirli kişilerin yaşamlarındaki, belirli noktalarda olmuştur, üstelik belirli yerlerde gerçekleşmiştir.

Wolfhart Pannenberg, "Sistemik teoloji Profesörü, Münih Üniversitesi, Almanya, Barn ve Jaspers'in gözetiminde çalışmıştır. Temel ilgi alanı, tarih ile inanç arasındaki ilişki olmuştur. Heidelberg'deki küçük, ama dinamik teologlar grubu ile beraber, Hristiyanlığın başlangıcı ile ilgili tarihsel bulgu toplamayı, öncelikli hedef olarak kabul eden bir teoloji anlayışını perçinlemişlerdir." (Anderson, DC, 9)

Bu müthiş âlim sunları söylemiştir, "İsa'nın dirilişinin gerçekleşip gerçekleşmediği tarihsel bir sorudur ve bu noktanın tarihselliği kaçınılmazdır. Bu konu hakkında bir karara ulaşma süreci, tarihsel bulguların ve iddiaların seviyesinde gerçekleşmelidir." (Anderson, DCR, 10)

Yeni Antlaşma âlimi C. H. Dodd, şu ifadede bulunmuştur: "Diriliş, tarihte gerçekleşmiş bir olay olarak karsımızda durmaktadır." (Straton, BLR, 3)

Cambridge profesörlerinden, C. F. D. Moule'den alinti yapan J. N. D. Anderson, sunlari belirtmistir:

Isa'nin ölümden dirilmesine olan kanaat, en basından beri Hristiyanlığın ayakta kalmasını ya da yıkılmasını belirleyecek unsur olmuştur. Hristiyanları açıklayacak ya da temsil edecek başka bir motivasyon olmamıştır... Yeni Antlaşma'nın hiçbir noktasında, Hristiyanların orijinal bir hayat felsefesi ya da orijinal bir ahlâk sistemini desteklediğini, temsil ettiğini göremeyiz. Onların tek eylemi, gerçekleştiğine inandıkları bir olayın tanıklığını yapmak, Isa'nin ölümden dirilmesi... Hristiyanlar'ın temsil ettikleri farklı bir şey vardır, o da Isa'nin, Tanrı'nın isteği üzerine ölümden dirilmiş olması, bunu sonucu olarak, değişik bir anlayış içerisinde Tanrı'nın Oğlu ve insanlığın temsilcisi olduğunun doğrulanmış olması ve tüm bunların ortaya koyduğu Tanrı ile barışma konseptinin beyan edilmesidir. (Anderson, CWH, 100-101)

J. Sparrow -Simpson sunlari belirtir:

Isa Mesih'in Dirilişi, *Elçisel Hristiyanlığın* temelini oluşturur ve bu hem dogmatik bir inançtır hem de delillere bağlı olarak gerçekçi bir inançtır... Temel karakterinin bilinçliliği, tanıklığın konumunun içerisinde ortaya konmaktadır. Öğrencilerden bir tanesinin Dirilişin tanığı olması buyrulmuştur (Elçilerin İşleri 1:22). Aziz Pavlus'un, Hristiyanlığı Atina'da öğretisi, "İsa'yla ve dirilişle ilgili müjdeyi" içermektedir (17:18). Elçilerin İşleri'nin ilk bölümleri bu ifadeyi tekrar etmektedir: "Tanrı, bu İsa'yı ölümden diriltti ve biz hepimiz bunun tanıklarıyız." (Anderson, CWH, 32)

Tarihsel bir gerçek olarak Isa'nin Dirilişi, insanların, O'nun insanüstülüğünün resmîyetine inanmasını sağlamıştır. Bu inanç, geçmişte O'nun karakterinin, tanıklığının ve öğretisinin ahlâki etkisinden oluşmuş bir inanç değildir; bu inanç su anda insanların O'na Kurtarıcıları olarak teslim olmalarıdır ki, bu inancı yükselten ve kimliğini veren de bu unsurdur. Aziz Pavlus'un da belirttiği gibi, gerçekten de O'nun Dirilişini reddedenler, aynı zamanda ısrarcı bir şekilde O'nun Tanrılığını ve O'nun aklayıcı eylemini de her anlamda reddetmektedirler. (Sparrow-Simpson, alinti yeri Hastings, DCG, 5 13-14)

Uzun yıllar boyunca, geçmiş medeniyetlerin tarihlerini ve bu tarihleri yazanların sunduğu delillerin ağırlığını inceledim. İnsanlık tarihi boyunca yazılanlar arasında, Tanrı'nın bizlere İsa Mesih'in ölmesi ve ölümden dirilmesi ile verdiği büyük işaret kadar, adil bir araştırmacıya etkin bir şekilde ispatlanan ve her türden delili ihtiva eden başka bir olay mevcut değildir.

- THOMAS ARNOLD (OXFORD ÜNİVERSİTESİ)

2B. Tarih ve Hukuk'un Tanıklığı

Tarihte bir olay gerçekleştiğinde ve bu olaya tanık olabilecek yeterli sayıda canlı insan bulunduğu ya da olaya iştirak ettiğinde ve bu olay yayınlandığında, bu olayın tarihsel bir olay olarak geçerliliği tasdiklenmiş olur (duruma bağlı delil).

Kırk yılı aşkın süredir Yale'in tanınmış İngiliz edebiyatı Profesörlerinden, Yale'in sözcüsü ve yirmi ciltten fazla edebi çalışmanın yazarı William Lyon Phelps, sunlari söylemektedir:

İsa Mesih'in hayat hikâyesinin en önemli olayı, kuskusuz dirilisi'dir. Hristiyan inancı buna dayanmaktadır. Bu olayın hem İncil'in ilk dört kitabını yazan kişiler, hem de Pavlus tarafından nakledilmesi tesvik edici bir unsurdur. O'nun ölüm üzerindeki zaferinin tanıklarının isimleri kaydedilmiştir, nakledilen diğer mucizeler arasında tarihsel delillere en çok dayanan mucizenin, dirilis olduğunu söylememiz mümkündür; Pavlus'un da dediği gibi, eğer Mesih dirilmemişse, bildirimiz de, imanınız da bostur. (Phelps, alıntı yeri Smith, GCWC, 18)

Londra Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Emekli Profesörü Ambrose Fleming, St. John Cambridge Kolejinin onur üyesidir. 1928 senesinde Faraday madalyonunu almıştır ve İngiltere'nin önde gelen bilim adamlarındandır. Yeni Antlasma metinleri hakkında sunları söylemiştir:

Astronomi hakkındaki gerçekleri, birbiri ile çelişmeyen astronomların ortaya koyduğu delillerden aldığımız gibi, bu metinlerin aslına uygunluğunu da, o çağın uzmanlarının sunduğu delillerden almamız uygundur. Bunu yaptıktan sonra, kendimize su soruyu sorabiliriz: Otuz ya da kırk sene önce gerçekleşen olayların anlatıldığı böyle bir kitabın içeriği hatalı ya da efsanevi olsa idi, bu şekilde kabul edilip yüceltilmesi mümkün olabilir miydi? Bu imkânsız bir durumdur, çünkü orta yaşlı insanlar rahatlıkla ve mükemmel bir şekilde otuz ya da kırk sene önce gerçekleşmiş olan olayları hatırlar.

Yaklaşık kırk sene önce vefat eden Kraliçe Victoria hakkında hiç kimse uydurma öykülerden oluşan veya hatalı bilgiler içeren bir biyografi yayınlamaz. Bunu yaptıkları anda hataları ve çelişkileri ortaya çıkar. Doğal olarak bu kitap halk tarafından kabul edilmez ve etrafa gerçekleri anlatıyor diye yayılmaz. Bundan dolayı, Markos tarafından iletilen ve İncil'in diğer yazarları tarafından kaleme alınan metinlerle tam bir uyum içinde olan Dirilis olayının, salt uydurma olmasının olasılığı yoktur. Efsane teorisinin terk edilmesi gerekir, çünkü incelemelere ve araştırmalara karşı koyamayacaktır. (Fleming, alıntı yeri Smith, TS, 427-28)

Ambrose Fleming, herhangi bir bilim adamının dürüst bir entelektüel yaklaşımla ele alması durumunda, İncil'de sunulan mucizeler ile ilgili bir problemi olmaması gerektiğini iddia etmektedir. "Eğer böyle bir çalışma emekli avukatların ifade edeceği gibi gönüllü bir irade ile sürdürülürse, Hristiyan Kilisenin, hayal ürünü iddialar üzerine bina edilmediğini, yanlış inançlar ile beslenmediğini ya da Aziz Petrus'un ifade ettiği gibi, 'aldatıcı düzenler kurmaktaki hünerleriyle' ortaya çıkan hikâyelere değil, her ne kadar dünya tarihi boyunca gerçekleşen en sıra dışı da olsalar, tarihsel olarak gerçekleşmiş olaylara dayandığının güçlü bir şekilde ispatlanmasına neden olacaktır." (Fleming, alıntı yeri Smith, TS, 427-28)

Who Moved the Stone? isimli best-seller eserinde avukat Frank Morison...

Bizlere, rasyonalist bir çevrede büyüdüğünü anlatmakta ve dirilis hakkındaki, İsa'nın essiz hikâyesini bozan, bir tür peri masalı finali olduğuna dair kanaatini iletmektedir. Bunun üzerine, İsa'nın trajik son gününü anlatan, islenen suçun tüm korkunçluğunu ortaya koyan ve İsa'nın kahramanlığının bir yıldız gibi parladığı bir kitap yazmaya karar verir. Tabii ki bu kitapta mucizeler yer almayacağı gibi, dirilisi de tamamen yok sayılacaktı. Ancak, kendisi gerçekleri derinden incelemeye başlayınca, fikrini degistirmek zorunda kalır ve kitabını plânladığının tam aksi bir biçimde kaleme alır. Kitabın ilk bölümün ismi ise hayli ilginçtir: "Yazılmayı Reddeden Kitap." Bu kitap, su ana kadar okudugum en zekice yazılmış ve en ilgi çekici kitaplardan bir tanesidir. (Morison, WMS, alıntı yeri Green, MA, 54-55)

Tanınmış âlim, Edwin Gordon sunları söylemiştir: "İsa Mesih'in üçüncü gün ölümünden bedence ve ruhça dirilmiş olması gerçeği, tarihsel delillerin sunabileceği en yüksek güvenceye sahiptir." (Selwyn, alıntı yeri: Smith, GCWC, 14)

Wilbur Smith tarafından alintisi yapılan Thomas Arnold, on dört sene boyunca Rugby'nin okul müdürlüğünü yaparak ün kazanmıştır. Üç ciltlik *Roma Tarihi* isimli meshur eserin yazarıdır, Oxford'un modern tarih kürsüsüne atanmıştır, tarihsel gerçekleri belirlemede delillerin kıymetinden kesinlikle haberdar bir şahsiyettir. Kendisi su ifadelerde bulunmuştur:

Tanrı'mızın yasami, ölümü ve dirilisi hakkındaki deliller, her zaman tatminkâr olarak gösterilmiştir ve öyle de olabilir; iyi delilleri, kötü delillerden ayırt etme üzerine var olan kurallara göre, bu deliller iyidir. Binlerce, hatta on binlerce insan bu delilleri tek tek, bir yargıcın en önemli davanın hükmünü verirken gösterdiği titizlikle incelemişlerdir. Ben sahsen, baskalarını ikna etmekten daha çok, kendimi tatmin etmek için bu işlemi birkaç kez yaptım. Uzun yıllar boyunca, geçmiş medeniyetlerin tarihlerini ve bu tarihleri yazanların sunduğu delillerin ağırlığını inceledim. İnsanlık tarihi boyunca yazılanlar arasında, Tanrı'nın bizlere, İsa Mesih'in ölmesi ve ölümden dirilmesi ile verdiği büyük isaret kadar, adil bir araştırmacıya etkin bir şekilde ispatlanan ve her türden delili ihtiva eden başka bir olay mevcut değildir. (Arnold, alıntı yeri a. Is, 425-26)

Simon Greenleaf (1783-1853), Harvard Üniversitesinin meshur Hukuk Royal Profesörü Justice Joseph Story'nin 1846'daki ölümünden sonra, aynı üniversitede onun yerini alan Hukuk Dane Profesörü.

H. W. H. Knott, onun hukuk bilimindeki otoritesi hakkında sunları dile getirmiştir: "Harvard Üniversitesinin, Amerika Birleşik Devletleri içerisindeki Hukuk Okulları arasında en yüksek mertebeye ulaşması, Story ve Greenleaf'in çabalarına atfedilmektedir." (Knott, alıntı yeri Smith, TS, 423)

Greenleaf, *A Treatise on the Law of Evidence* (Delil Kanunları Üzerine İnceleme) isimli meshur eserin sahibidir ve bu kitap günümüzde hâlâ tüm hukuk edebiyatı eserleri arasında, delil üzerine essiz bir otoriteye sahip bir kaynaktır. (Smith, TS, 423)

1846 senesinde, Harvard Üniversitesinde Hukuk Profesörlüğüne devam ederken Greenleaf, *Adalet Mahkemesinin Uyguladığı Delil Kanunlarına göre Dört Elçi'nin Tanıklıklarının İncelenmesi* isimli bir eser meydana getirmiştir. Bu klâsik eserde yazar, elçilerin Mesih'in dirilmesi hakkındaki tanıklıklarının değerini incelemektedir. Aşağıda okuyacaklarınız bu zeki hukukçunun tenkitçi incelemelerinin ifadesidir:

Elçilerin ilân ettiği devasal gerçekler; Mesih'in ölümden dirildiği ve insanların kurtuluş için tek ümitlerinin, günahlarından tövbe edip, İsa'ya iman etmeleri olduğudur. Bu doktrini, tek ses olarak her yerde, insan zihnine empoze edilebilecek en korkunç yanlış öğretiler karşısında ve olabilecek her türlü yıldırma ve cesaret kırıcı ortam içerisinde yaymışlardır. Öğretmenleri, kısa bir süre önce, halk tarafından suçlu hükmünü giydirilerek idam edilmiştir. O'nun yaydığı din, tüm dünya dinlerini yıkmaya çalışmaktadır. O'nun elçilerinin öğretileri, bütün ülkenin kanunlarının aksi yönündedir. Dünya üzerindeki tüm hükümdarların ve önemli kişilerin ilgi alanları, kazançları ve ihtirasları, onlara karşıdır. Dünyanın gidisati, onlara karşıdır.

Bu yeni inancın, en pasif ve uzlaşmacı bir üslupla bile propagandasını yapmak demenin tek anlamı vardı: Aşağılanma, karşı konulma, hakarete uğrama, acı zulümler ile karşılaşma, kirbaçlanma, hapsedilme, iskence görme ve zalimce öldürülme. Buna rağmen, onlar cosku içinde bu inancın propagandasını yaptılar ve bütün bu izdiraplara yılmadan dayandılar, üstelik bunlardan dolayı onur duydular. Her birisi, arka arkaya üzücü bir şekilde öldürülürken, hayatta kalanlar, onların baslattığı bu işi daha büyük bir istek ve azimle devam ettirdiler. Askeri müdahale benzeri tarihsel olaylar, kahramanca gösterilen metanetleri, sabri ve korkudan uzak bir cesareti ortaya çıkarmaktan öteye gidemedi. İnançlarını ve iddia ettikleri devasal gerçeklerin delillerini gözden geçirmeleri için her türlü motivasyon üzerlerinde idi ve ne yazık ki bu motivasyon, üzerlerine en hüznü ve korkunç sıklıkta empoze edilmekteydi.

Bu kosullar altında, İsa'nın ölümden dirildiği ve geri kalan her türlü beyan ettikleri öğretilerin doğruluğu konusunda ısrarcı davranmaları, imkânsızlaşmıştı. Eğer onlar için manevi açıdan bu konu hakkında aldatılmak mümkün olsaydı, inançları hakkındaki hatalarını

kesfetmelerini ve bu hatayı itiraf etmelerini kolaylastiracak her türlü beseri motivasyon mevcuttu. Bu öğretilerin hatalı olduğunu bildikleri halde, bu kadar tiksindirici bir hata konusunda ısrarcı olmak, bunu bedelini bedensel olarak, hem hayatları hem de bir insanın baska bir insana yapabileceği en büyük kötülüklerle maruz kalarak ödemek, iç dünyalarında söyledikleri yalanların vicdan azabının sancilarına katlanmak; yakın bir gelecekte bunların bitmesi için en ufak bir ümit beslemeden, iyi bir vicdan tanıklığı vermeden, insanlar arasında bir onurlandırılma ya da saygı duyulma beklemeden, bu dünyada ya da diğer dünyada bir mutluluk beklemeden yaşamak.

Elçilerin bu tür bir davranış içerisinde olmaları, genel doğamızın sıradan davranış biçimlerini yansıtmış olmaları gerçeği ile net bir şekilde çelişirdi. Hayatlarına baktığımız zaman elçilerinde, bizler gibi insanlar olduklarını görmekteyiz; bizlerle aynı motivasyonları sergilemişlerdir, aynı umutlarla beslenmişlerdir, aynı hazlardan zevk almışlardır, aynı üzüntülerden sıkılmışlardır, aynı korkularla alt üst olmuşlardır ve aynı ihtiraslara, ayartılara ve bedensel sıkıntılara maruz kalmışlardır. Kaleme aldıkları metinler, bu kişilerin muhakeme güçlerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Eğer tüm bunlara rağmen, elçilerin tanıklıkları doğru değil ise, bu uydurma ve yaşananlar için bilinen ve olası bir motivasyon yoktur. (Greenleaf, TE, 28-30)

Kendi asrının büyük bir olasılıkla en büyük filozofu olan Britanyalı John Locke, *A Second Vindication of the Reasonableness of Christianity Works* isimli eserinde sunları yazmıştır:

Kurtarıcımızın yaşamında, özellikle Mesih'e özgün öyle ayrıntılar, sayısız işaretler vardır ki, Nasıralı İsa'nın bunları yaşadığına inanmak, aynı zamanda O'nun Mesih olduğuna inanmak ve beyan etmek demektir. Bunların en başında, O'nun ölümden dirilişi gelmektedir; O'nun, Mesih oluşunun en büyük ve en gözle görülmüş olan ispatıdır. O'nun Dirilisine inananların, aynı zamanda, O'nun Mesih olduğuna da inanmaları hiç de garip bir şey değildir, çünkü O'nun Dirilisini beyan etmek, O'nun Mesihliğini beyan etmek demektir. (Locke, SVRC, alıntı yeri Smith, TS, 422-23)

Brooke Foss Westcott (1825-1901): 1870 senesinde Cambridge'de regius Profesör olarak atanan İngiliz âlimi sunları dile getirmiştir: "Gerçekten de bütün delilleri bir araya topladığınız zaman, tarih boyunca İsa'nın dirilişi kadar çeşitli kanıtlarla desteklenen başka bir olay gerçekleşmediğini söylemek yanlış olmaz. Dirilişi destekleyen yeterli miktarda delil olmadığına dair bir ifade, bunun hiç gerçekleşmediği kanaatinin ürününden başka bir şey değildir." (Little, KWhyB, 70)

Harvard Üniversitesinde profesör olan Clifford Herschel Moore sunları dile getirmiştir: "Hristiyanlık, Kurtarıcısının ve Aklayıcısının tarihini efsanelere dayanan, kaba, ilkel hatta iğrenç unsurlar içeren bir tanrı olarak tanımamıştır ... İsa Mesih, mitolojik bir yaratık değil, tarihsel bir şahsiyettir. Hristiyan bir imanlı üzerinde efsanevi ya da dış kökenli hiçbir unsur kök salamaz; onun inancı tarihsel ve kabul edilir gerçeklere dayanır." (Moore, alıntı yeri: Smith, GCWC, 48)

Princeton'dan Benjamin Warfield, bir yazısında sunları vurgulamıştır: "Mesih'in Dirilişi, tanıklıklar tarafından nakledilmiş tarihsel bir olaydır". "Ebedi Tanrı'nın Beden Alması bir dogma olmak zorundadır; beseri bir göz, Tanrı'nın insan bedeni almasını göremez, beseri bir dil, O'nun tanıklığını veremez, ancak bunlara rağmen bu bir gerçektir, eğer bu bir gerçek değilse, inancımız boşunadır ve şu an hâlâ günahlarımızın bedelini tasimaktayız. Diğer taraftan Mesih'in dirilişi, beseri düzeyde kavranabilir, tanıklığı verilebilir bir olaydır ve doktrin sistemimizin esasını oluşturmaktadır; diğer tüm doktrinler bu ana esas üzerine kurulabilir." (Warfield, RCHF, alıntı yeri S TS, 361-62)

Wilbur Smith, asrımızın önde gelen âlimlerinden bir tanesini şöyle tanıtmaktadır:

Bizim neslimizin en büyük fizyologlarından Illinois Üniversitesi (Sikago Kampüsü), Kimya Bilim Bölümünden Dr. A. C. Ivy, 1946-1953 seneleri arasında Sikago Profesyonel Üniversitelerinin Fizyoloji Dalı Başkanlığını ve 1939-1949 seneleri arasında Amerikan Fizyolojik Derneğinin Başkanlığını yapmıştır. Birçok bilimsel yazıyı kaleme alan bu şahsiyetin değerli sözleri şöyledir: “Ben, İsa Mesih’in dirilisine inanıyorum. Siz bana ‘bu kişisel bir konudur’ diyebilirsiniz, ancak ben dünyaya inandığımı söylemekten utanmıyorum ve bu inancımı da entelektüel açıdan savunmaya hazırım... Bu inanci, şu an kütüphanemdeki kitaplarda bulunan ve yüz yıl önce İsa Mesih’in dirilişi gibi gizemini koruyan, ancak ispatlanmış bilimsel bulgular gibi ispatlayamam. Fizyoloji bilimini geçerli kabul eden bir bilim adamı, İsa Mesih’in dirilisine kuskusu ile yaklaşabilir, ancak var olan Kutsal Kitap bilgisinin sunduğu tarihsel deliller karşısında bunu reddedemez. Çünkü, bunu yapmak demek, dirilişin *gerçekleşmediğini* ispatlayabileceğini iddia etmek demektir. Günümüzün biyoloji bilimi, üç gün boyunca ölü olan bir bedeni canlandıramamaktadır. İsa Mesih’in dirilişini, biyoloji biliminin şu anki seviyesine bakıp reddetmek demek, benim doğru bir bilimsel yaklaşımına, bilimsel olmayan bir yaklaşımla, yaklaşmayı kabul etmek demektir.” (Ivy, alıntı yeri: Smith, SR, 6, 22)

Harvard Tıp’tan Armand Nicholi, J. N. D. Anderson’dan şöyle bahsetmektedir: “Delil ve kanıt konusunda uluslararası bir itibara ve son derece yüksek bir vasfa sahiptir. Dünyanın İslam Seriatı hakkında en önde gelen otoritelerinden birisidir. Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesinin Dekanıdır. Oriental ve African Studies Okulunun, hukuk bölümü kürsüsünde yer almaktadır ve Londra Üniversitesinin ileri seviyede hukuk çalışmaları enstitüsünün direktörüdür.” (Nicholi, alıntı yeri Anderson, RJC, 4)

Günümüzün uluslararası hukuk camiasının ileri gelen isimlerinden olan bu İngiliz âlimi, sunları söylemiştir: “Yeni Antlaşma’nın verdiği tanıklığının ve İsa’nın Kendi öğretilerinin bir insan üzerindeki gerçek değeri, O’nun bedel ödeyen ölümünün gerçekliği ve önemi, diriliş hakkındaki elçisel tanıklığın ve mezarın tarihselliği konularında Hristiyan inancının tarihsel dayanağı hakkındaki deliller, inancımızı masaya yatırmaya yeterli temel sunmaktadır.” (Anderson, CWH, 106)

Oxford’da okuyan, Dr. Johnson ve Alexander Pope’un yüzme kulübünden arkadaşları olan muktedir iki genç adam, Gilbert West ve Lord Lyttleton, Hristiyan inancının en temel değerlerine saldırma konusunda bir karar almışlar. Lyttleton’un amacı, Tarsuslu Pavlus’un asla Hristiyan olmadığını ispatlamak iken, West’in niyeti, İsa’nın asla mezardan dirilmediğini göstermekmiş.

Belli bir süre geçtikten sonra bu iki kafadar bir araya gelip, bulgularını masaya dökmüşler. Ancak, ikisi de hissedilir bir ürkeklik içerisindeymişler çünkü ikisi de, birbirinden bağımsız olarak benzer ve rahatsız edici sonuçlara ulaşmışlar. Lyttleton’un vardığı sonuç, Tarsuslu Pavlus’un, Hristiyan olduktan sonra, radikal bir değişim yaşayan yepyeni bir insan olduğunumuş. West ise, delillerin, İsa Mesih’in dirilişinin gerçekten gerçekleştiğini şüphe götürmez bir şekilde desteklediğini görmüş. West’in yazdığı kalın kitap hâlâ kütüphanelerde bulunabilir. 1747 senesinde basılan bu kitabın ismi, *Observations on the History and Evidences of the Resurrection of Jesus Christ (İsa Mesih’in Dirilişinin Tarihi ve Delilleri Üzerine İnceleme)*. Derlemeci Kitabından herhangi bir modern agnostığın alabileceği çok güzel bir ders vardır: “Gerçeği inceleyen üstünde suç olmaz.” (Green, MA, 55-56)

Deliller, İsa’nın üçüncü gün mezarından dirildiğini şüphe götürmez bir şekilde desteklemektedir. Bir zamanlar İngiltere’nin önde gelen hakimlerinden Lord Darling’in vardığı sonuç bu olmuştur: Özel bir akşam yemeginde, sohbet dönüp

dolasip Hristiyanlik inancinin ve Dirilisin ne kadar dogru olduguna gelir. Ellerini birbirine kilitleyen, hakim üslubuna bürünen ve olagan disi bir etki yapan ses tonu ile vurgulaya vurgulaya sunlari söyler: “Biz Hristiyanlara, örneğin İsa’nın öğretilerine ve mucizelerine güvenme konusunda çok büyük bir pay düsmektedir. Eger tüm bunlara sadece güven duygusu ile inanmamız gerekseydi, örneğin ben, şüphelilikten kurtulamazdim. Sorunun merkezinde, İsa’nın kendisi hakkında iddia ettiklerinin dogru ya da sahte olması yatmaktadır ki, bunu da ortaya çıkaran Dirilisin gerçekliğidir. İste bu en önemli konuda bizlere düşen, sadece güven ile doğan bir inanca sahip olmak değildir. Bu davanın en büyük avantajı, olumlu ya da olumsuz, gerçeklere ya da koşullara bağlı olsun, akıl sahibi herhangi bir jürinin, sunulan deliller karşısında, Dirilis hadisesinin doğruluğu hakkında olumsuz bir hüküm vermesinin imkânsızlığıdır. (Green, MA, 53-54)

3B. Eski Kilise Babalarının Tanıklığı

W. J. Sparrow-Simpson sunlari söylemiştir: “İsa’nın Tanrılığı ile Dirilis, erken Hristiyan edebiyatında ana temayı oluşturan ve şüphe duyulmayan iki doktrin olmuştur. Elçisel dönemin altında bu konuda birçok referans bulmak mümkündür, ancak ikinci yüzyıl içerisinde kaleme alınmış ve özellikle bu konuya yoğunlaşmış çalışmaların bolluğu dikkatleri çekmektedir. Bunlara örnek olarak Şehit Yustin’e özgü olarak kabul edilen Athenagoras’i gösterebiliriz.” (Sparrow-Simpson, RCF, 339)

Bernard Ramm, su yorumda bulunmuştur: “Hem Hristiyan kilisesi tarihinde hem de inanç bildirelerinde, en erken dönemlerden itibaren Dirilisin doğruluğunun kabulünü görmekteyiz. Kilise tarihinin en eski dokümanı olan Romalı Klement’in, *Korintliler’e Mektuplar* (M.S. 95) isimli eserinde ve eski patriklik dönemi boyunca yayınlanan bütün eserlerde aynı çizgiyi bulmaktayız. *Elçisel İnanç Bildirgesi’nin* bütün nüshâlarında Dirilis gerçeği mevcuttur ve kendisi hakkında asla bir şüphe ya da tartışma yer almamıştır.” (Ramm, PCE, 192)

Sparrow-Simpson sunlari söylemiştir:

İgnatius’un yazdığı müjdede (c. 5-c. 115), İsa Mesih’in ve Hristiyan dininin asıl mesajının su şekilde tanımlandığını görürüz: “İsa’ya iman ve sevgi, O’nun çarşıta çektiği eleme ve Dirilise olan inançtır.” Hristiyanlar’a “İsa’nın doğumuna, çarşıta ölümüne ve dirilisine salt bir inançla sarılmalarını” buyurmaktadır. İsa Mesih su şekilde tarif edilmiştir: “Dirilis vasıtası ile ümidimiz.” İsa’nın Dirilis’i, bizim dirilismizimizin de vaadini oluşturmaktadır. (Sparrow Simpson, RCF, 339)

Sparrow-Simpson, sunlari da eklemiştir: “İzmirli Aziz Polikarp’ın Filipililer’e yazdığı mektupta (yaklaşık M.S. 110), Rab’bimiz İsa Mesih’in ‘bizlerin günahların bedelini ödemek uğruna ölüme bile katlandığını, Tanrı tarafından diriltildiğini ve ölümün tutsaklığından kurtulduğunu’ görmekteyiz. Polikarp, sunlari da söylemiştir: ‘Tanrı, Rab’bimiz İsa Mesih’i ölümden diriltilip, O’na sağ elinde taç ve görkem vermiştir. Yeryüzündeki ve gökyüzündeki her şey O’nun egemenliğine bırakılmıştır.’ Dirilmiş olan İsa ‘yasayanları ve ölüleri yargılayacak olan Yargıç’tır.’ ‘O’nun iradesinde yürür ve O’nun buyruklarını yerine getirirsek, O’nu ölümden diriltten, bizi de ölümden diriltecektir.’ Aziz Polikarp’a göre, göklere çıkartılan İsa Mesih, Edebi Baskâhindir.”

“Aziz Baspiskopos, şehit edilmeden önce, İsa’nın adına canı alınan şehitlerin arasında yer almak, bedensel ve ruhsal olarak, Kutsal Ruh’un kanatları altında sonsuz yaşama dirilmek için dua etmiştir.” (Sparrow-Simpson, RCF, 341)

Profesör Sparrow-Simpson, Sehit Yustin'in (c. 100-165) Dirilis hakkındaki eseri hakkında sunlari söylemistir: "O çagin, iddia edilen dirilis inancina karsi sergiledigi olumsuz tavrın arkasında imkânsizliğine, günahın sebebi olarak görülen bedenın varlığının arzu edilmemesine, organların yasamını sürdürmesinin anlamı olmayacağına olan inançlar yatmaktaydı. Buna rağmen bu eser, diğerlerinden farklı olarak Hristiyanlığın bu doktrini üzerine odaklanmıştır. Bu görüşlere sahip kişiler ilerleyen zamanlarda, İsa Mesih'in dirilisinin fiziksel bir görünüm olduğunu, ancak fiziksel bir realite olmadığını ileri sürmüşler ve Sehit Yustin...[bunlara karşılık vermiştir]." (Sparrow-Simpson, RCF, 342)

Who Was Who in Church History (Kilise Tarihinde Kim Kimdir) isimli eserin yazarı olan Elgin Moyer, önemli bir başka kilise babasından da bahsetmektedir. "Kuzey Afrika, Kartaca'da doğmuş olan Latin kilise babası ve inanç savunucusu Quintus Septimius Florens Tertullianus'un (c160-220) aldığı kusursuz eğitim ona aynı zamanda politika, hukuk ve adli tip konularında hem Yunanca hem de Latince yazma yeteneğini kazandırmıştır. Otuz ya da kırk sene boyunca sehvət dolu bir yaşam geçirdikten sonra, M.S. 190 yıllarında derin bir inanç ile Hristiyanlığa sarılmıştır. Hayatının geri kalanını imanlı bir şekilde Hristiyan inancını kâfirlere, Yahudilere ve inanç düşmanlarına karşı savunmaya adanmıştır. O..., büyük bir inanç savunucusudur." (Moyer, WWCH, 401)

Bernard Ramm, su sonuca varmıştır: "İnanmayanların, Kilise Babalarının tüm tanıklıklarını reddetmeleri gerekmektedir... Onların, İsa Mesih'in dirilisinin gerçekliğini araştırarak motivasyona ya da yüksek standartlara sahip olmadığını farz etmek durumundadır. Kilise Babaları, Ortodoks Katolik Kilisesi, Katolik Kilisesi ve Anglikan Kilisesi tarafından yetkin ya da yüksek derecede söz sahibi olarak kabul edilmektedir, Reformcular tarafından yazılarına değer ve saygı verilmektedir ve tüm ilâhiyatçılar tarafından yazılarına hak ettikleri değer verilirken, bu yazıların *inançsız bir şekilde yazıldığını iddia etmek?* Bu metinler, elçisel dönem ve yakın-elçisel dönem teolojisi için güvenilir bilgiler verdiği kabul edilirken, delilsel bir tanıklık olduklarını reddetmek? Bunlara inanmamak, bu metinlerin geçerliliği hakkında hüküm verme yetkisine sahip değildir." (Ramm, PCE, 206)

Halkı memnun etmek isteyen Pilatus, onlar için Barabas'ı salıverdi. İsa'yi ise kamçılattıktan sonra çarşıya gerilmek üzere askerlere teslim etti. Askerler İsa'yi, Pretoryum denilen vali konasına götürüp tüm taburu topladılar. O'na mor renkte bir giysi giydirdiler, dikenlerden bir taç örüp basına geçirdiler. 'Selam, ey Yahudilerin Krali!' diyerek O'nu selamlamaya başladılar. Basına bir kamışla vuruyor, üzerine tükürüyor, diz çöküp önünde yere kapanıyorlardı. O'nunla böyle alay ettikten sonra mor giysiyi üzerinden çıkarıp O'na yine kendi giysilerini giydirdiler ve çarşıya germek üzere O'nu dışarı götürdüler. (Markos 15:15-20)

6A. DIRILIS SAHNESİ

1B. Dirilis Öncesi Durum

1C. İsa Ölür

Çarmiha gerilmeden önce kurbanın kirbaçlanması, John Mattingly tarafından şöyle anlatılmaktadır: “Hüküm giymis olan suçlu ilk olarak sert bir şekilde, elbiseleri yırtılarak soyulurdu. Arkasından mahkeme avlusundaki bir sütuna ya da kazığa bağlanırdı. Zalim kirbaçlama cezası, ya kirbaççı ya da baltacı tarafından gerçekleştirilirdi. Her ne kadar İbraniler, yasaları gereği kirbaçlama cezasına limit koymuş olsalar da, Romalıların böyle bir limit anlayışı yoktu ve kurbanın çekeceği acı kirbaççıların merhametine kalmıyordu.”

Kurbanı kirbaçlamak için kullanılan zalim silâha, flagrum ismi verilmisti. Bu silâh hakkında Mattingly, su yorumunda bulunmuştur: “Bu silâhin üzerinde bulunan uzun kemik ve metal parçaları, insan etini derinden yırtmak için eklenmiştir.” (Mattingly, COAC, 21)

Sezariyeli Piskopos Eusebiyus (üçüncü yüzyılda yaşamış olan kilise tarihçisi) (*Izmir’deki Kilisenin Mektubu*) Roma imparatorluğunda idam edileceklere verilen kirbaç cezası hakkında sunları söylemiştir: “Kurbanın damarları gözle görünür hale gelirdi, kurbanın bedeni, kaslarını, sinirlerini ve iç organlarını herkesin görebileceği bir şekilde açılırdı.” (Mattingly, COAC, 73)

John Peter Lange’den alıntı yapan John Mattingly, Mesih’in çektiği elemeler hakkında sunları söylemiştir: “[O’nun] yaşadığı kirbaçlanmanın, sıradan bir insanın direncinin çok üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Sıradan bir kirbaçlama cezası, baltacılar tarafından uygulanırdı, ancak Pilatus’un elinde baltacı olmadığı için bu cezayı askerler uygulamışlardır. Lange’nin vardığı sonuca göre, bu seviyesiz ve alçak değerlere sahip askerlerin karakteri, baltacının ölçülü bir şekilde verdiği cezayı asmaya çok müsaitti.” (Mattingly, COAC, 33)

Fiziki cezanın olabileceği en yoğun uygulamaları yasadikten sonra, Mesih’in bir de çarmiha gerilme yeri olan Golgota’ya kadar çarmihini tasması gerekiyordu. Mesih’in çektiği elemelerin bu aşaması hakkında Mattingly, sunları belirtmektedir:

1. Bu yolculuğun hazırlık evresi bile çok şiddetli bir acı kaynağı olmuştur. Matta 27:31: “O’nunla böyle alay ettikten sonra kaftanı üzerinden çıkarıp O’na yine kendi giysilerini giydirdiler ve çarmiha germek üzere O’nu alıp götürdüler.” Üzerindeki alaycı kıyafetleri çıkartıp, O’na giysilerini tekrar giydirmeleri, kirbaçlanma ile açık yaralarla kaplı bedenine tarifsiz acılar vermiştir. (Mattingly, COAC, 35)
2. “İsa’yi, Golgota yani Kafatası denilen yere götürdüler” (Markos 15:22) ifadesi, aynı zamanda Mesih’in artık yürüyecek hâli kalmadığını ve idam edileceği yere götürülmesi gerektiğini isaret etmektedir. Böylece igrinç ve ürkütücü haç öncesi elemeleri sona ermekte ve çarmiha gerilme aşamasına başlanmak üzereydi. (Mattingly, COAC, 36)

Çarmiha gerilme hakkında Mattingly, sunları söylemiştir:

“Haç üzerinde katlanılan acıların yoğunluğu ve ciddiliği hakkında abartı yapmak mümkün değildir. Bu iskencenin igrinçliği, Roma’nın en meşhur hatiplerinden, Marcus Tullius Cicero tarafından da dile getirilmiştir: ‘Haç kelimesi, Roma vatandaşlarının sadece dillerinden değil, düşüncelerinden, gözlerinden ve kulaklarından eksilmelidir.’ [Marcus Tullius Cicero, Pro Rabirio, V, 16]” (Mattingly, COAC, 26)

İsa’yi Golgota, yani Kafatası denilen yere götürdüler. O’na mürle karışık sarap vermek istediler, ama içmedi. Sonra O’nu çarmiha gerdiler ve kim ne alacak diye kura çekerek giysilerini aralarında paylaştılar. İsa’yi çarmiha gerdiklerinde saat dokuzdu. Üzerindeki suç yaftasında, ‘YAHUDILARIN KRALI’ diye yazılıydı. İsa’yla birlikte, biri sağında öbürü solunda olmak üzere iki haydudu da çarmiha gerdiler. Oradan geçenler başlarını sallayıp İsa’ya sövüyor, ‘Hani sen tapınagi yikip üç günde

yeniden kuracaktın? Çarmihtan in de kurtar kendini!' diyorlardı. Aynı şekilde bas kâhinler ve din bilginleri de O'nunla alay ederek aralarında, 'Baskalarını kurtardı, kendini kurtaramıyor' diye konuşuyorlardı. 'İsrail'in Kralı Mesih şimdi çarmihtan insin de görelim ve iman edelim.' İsa'yla birlikte çarmiha gerilmiş olanlar da O'na hakaret ettiler. Bütün ülkenin üzerine öğleyin saat on ikiden saat üçe kadar süren bir karanlık çöktü. Saat üçte İsa yüksek sesle, 'Elohi, Elohi, lema sevaktani' yani, 'Tanrım, Tanrım, beni niçin terk ettin?' diye bağırды. Orada duranlardan bazıları bunu isitince, 'Bakin, İlyas'ı çağırıyor' dediler. Aralarından biri kosup bir süngerini eksi saraba batırdı, bir kamisin ucuna takarak İsa'ya içirdi. 'Dur bakalım, İlyas gelip O'nu indirecek mi?' dedi. Ama İsa yüksek sesle bağırarak son nefesini verdi. O anda tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya dek yırtılarak ikiye bölündü. İsa'nın karsısında duran yüzbaşı, O'nun bu şekilde son nefesini verdiğini görünce, 'Bu adam gerçekten Tanrı'nın Oğluydu' dedi. (Markos 15:22-39)

Michael Green, İsa'nın çektiği fiziki acılar hakkında sunları söylemiştir: "Kendisine yiyecek verilmeyen ve uykusuz geçen gecenin ardından, iki adet alay dolu yargılanmaya katlanmış ve sirti zalim Roma korbacı ile kirbaçlandıktan sonra, çarmiha gerilerek canı alınmıştır. Bu, bedeninin her sınırının istirap ile gerildiği, çok şiddetli acı içeren bir ölüm olmuştur." (Green, MA, 32)

Frederick Farrar, çarmiha gerilme ile ölmenin açık bir tarifini sunmaktadır:

Aslında çarmiha gerilme ile ölme, bir ölümün içerebileceği en korkunç ve en berbat unsurları içermektedir -bas dönmesi, kramp, susama, acıkma, uykusuzluk, travma, ates, tetanos, utanç, utancın halka gösterilmesi, iskencenin uzaması, idrak ile gelen korku, tedavi görmeyen yaraların iltihaplanması- bütün bu acıların yoğunlaşması öyle bir noktaya gelir ki, artık hepsini birden hisseden kurban, bilincini kaybetmenin getireceği rahatlama ile son bulur.

Bedenin doğal olmayan pozisyonu, her hareketi bir iskenceye dönüştürmektedir; kopmuş damarlar ve yerinden çıkmış kemikler, sürekli acı zonklamaları oluşturmaktadır. Artık gözle görülebilen kızarmış ve kabarmış olan kaslar, asama asama kangren olurlar; özellikle kafa ve karın bölgesindeki atardamarlar, sürsarj yasayan kan yüzünden sisir ve baskı yapar; her türlü elem, asama asama artan bir şekilde hissedilirken, dayanılmaz derecede yakıcı ve kurutucu bir su kaybı olur ve kurban şiddetli bir derecede susar; bütün bu fiziksel karmaşa üzerine ayrıca bilinmeyen düşman olan, insanları en çok ürperten ölümün yaklaşmasının getirdiği telas ve endişe yaşanmaktadır. (Farrar, LC, 440)

Açıkçası, tarihsel ve tıbbi delillerin ağırlığı suna isaret etmektedir: O'nun bedeninin yan tarafı desilmeden önce İsa ölmüştür. Bu görüş aynı zamanda, İsa'nın sağ kaburgaları arasından sokulan mızrağın, sadece sağ akciğerini desmekle kalmayıp, hem pericardium bölgesini hem de yüreği desmesi ile ölümünü kesinleştirdiğine dair geleneksel inanç ile uyum içerisindedir. Tüm bunların ışığında olaylara bakıldığı zaman, İsa'nın haç üzerinde ölmediğine dair yapılan iddialardan doğan yorumların, modern tıp bilimi ile çelişki içerisinde olduğunu söylememiz gerekir.

- WILLIAM D. EDWARDS, M. D.

E. H. Day, sunlari ifade etmistir: “Pilatus’un, Isa Mesih’in kısa bir sürede ölmesi karsısında yasadigi saskinligi vurgulayan, Aziz Markos olmustur. Yüzbası sorguladiktan sonra, bedenini haçtan alınmasına izin vermistir. Roma askerleri haç üzerinde yasanan ölüm belirtileri ile asinaydilar.” (Day, ER, 46-48)

Michael Green’in isaret ettigi gibi, haça gerilme, “Filistin yöresi için normal bir durumdu.” (Green, MA, 32)

Pilatus, Isa Mesih’in ölümünün kesinlestirilmesini istemistir. Bu konu hakkında Green, sunlari belirtmistir: “Aramatyali Yusuf’un, bedenini gömülmesi için almasına izin verilmeden önce, ölümün kesinligini kontrol etmek için dört infaz memuru görevlendirilmistir.” (Green, MA, 32)

Green, bu dört memurun ölüm ve belirtileri hakkında uzman olduklarini belirtmektedir: “Bu kisiler, bir bakista kurbanin ölü olup olmadigini anlayacak derecede uzmandilar ve baslarindaki subayin kendisi kurbanin ölüm haykirisini isitmisti ve vali olan Pontius Pilatus’a ölümün resmietetini bildirdi.” [Isa’nin karsısında duran yüzbası, O’nun bu sekilde son nefesini verdigini görünce, ‘Bu adam gerçekten Tanri’nin Ogluydu’ dedi. (Markos 15:39)! “Pilatus, Isa’nin bu kadar çabuk ölmüs olmasına sasti. Yüzbasiyi çağirip, ‘Öleli çok oldu mu?’ diye sordu. (Markos 15:44).”] (Green, MA, 32-33)

John R. W. Stott, bu ayetler hakkında su yorumda bulunmustur: “Pilatus, Isa’nin bu kadar çabuk bir sekilde ölmüs olmasına gerçekten sasirmisti, ancak Yüzbasidan durumu öğrenince Yusuf’a, cesedi alması için izin verecek kadar da öldüğünden emindi.” (Stott, BC, 49)

Day, su yorumda bulunmaktadir “Aziz Matta’nin bölümünde, mezarın basında nöbetçilerin bekliyor olması hakkında yazılanlar, Yahudilerin kendi açilarından bu ölüme inandiklarinin açık bir kanitidir.” (Day, ER, 46-48)

Day, daha da ileri gidip sunlari belirtmektedir: “Bedeni çarmihtan alip, mezara götürme isini üstlenenlerin hiçbirinde, bu bedende hayat olduğuna dair bir süphe bulunmamaktaydi.” (Day, ER, 46-48)

The Physical Cause of the Death of Christ (Mesih’in Ölümünün Fiziksel Sebepleri) isimli eser hakkında, Profesör Day sunlari söylemistir: “Bu kitabın yazarı James Thompson, Mesih’in ölümünün sebebi olarak, fiziki bir bogulmayı ya da çarmiha gerilmenin olusturdugu acilari degil, zihnin çektiği elem yüzünden olusturdugu kalbe baskiyi göstermektedir. Isa’nin, her sey sona ererken sergiledigi zihinsel ve bedensel davranislar, ölümünün sebebinin bogulma olmadigini süphesiz bir sekilde ispatlamaktadir; askerin mizragi, Isa’nin ölüm sebebinin yüregindeki bir kanama olduğunu tüm dünyaya göstermistir ” (Day, ER, 48-49)

Journal of the American Medical Association isimli yayındaki bir yazı, Incil’de anlatılanlar isiginda varılan sonucun, Isa’nin kesinlikle haçtan indirilmeden önce öldüğüne dair olduğunu belirtmektedir: “Açıkçası, tarihsel ve tıbbi delillerin ağırlığı suna isaret etmektedir: O’nun bedeninin yan tarafı desilmeden önce Isa ölmüştür. Bu görüş aynı zamanda, Isa’nin sağ kaburgaları arasından sokulan mizragın, sadece sağ akciğerini desmekle kalmayıp, hem pericardium bölgesini hem de yüregi desmesi ile ölümünü kesinlestirdigine dair geleneksel inanç ile uyum içerisindedir. Tüm bunların isigi altında olaylara bakıldığı zaman, Isa’nin haç üzerinde ölmedigine dair yapılan iddialardan doğa n yorumların, modern tıp bilimi ile çeliski içerisinde olduğunu söylememiz gerekir.” (Edwards, PDJC, 1463)

İrlanda, Dublin Üniversitesi’nden büyük fizyolojist M. D. Samuel Houghton, Mesih’in ölümünün fiziki sebebi hakkındaki görüşlerini söyle dile getirmistir:

Asker, mizragi ile Mesih’in yanını destigi zaman, Isa çoktan ölmüştür; kan ve suyun akması ise, ya doğal sebeplere dayalı ve açıklanabilir olaganüstü bir olaydır ya da bir mucizedir. Aziz Yuhanna’nın bu olayı mucizevi olmasa bile, en azından sıra dışı olarak görmesi, üzerinde

yaptığı yorumlardan ve bu metinleri kaleme alırken ne kadar titiz davrandığını, ciddi bir şekilde ifade etme tutumundan anlaşılmaktadır.

İnsanlar ve hayvanlar üzerine ardi ardına yapılan deneyler ve incelemeler sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşmış bulunmaktayım: Bir canlınin ölümünden sonra, sol tarafı Roma mizragi büyüklüğündeki bir büyük bıçak ile desildiği zaman, üç değişik sonuç ile karşılaşılır:

1. Desilmenin arkasından, çok ince bir kan sizintisinden başka bir akinti gerçekleşmez.

2. Desilmenin arkasından, bol miktarda kanama gerçekleşir.

3. Desilmenin arkasından, sadece su akintisi ile bir kaç damlacık kan akintisi gerçekleşir.

Bu üç durumdan en sık rastlanan ise, birinci durumdur; ikinci sonuca ise, genellikle suda boğulma ve zehirlenme olaylarında rastlanmaktadır. Bu durum, aynı zehir ile bir hayvanın öldürülmesi ile de gösterilebildiği gibi, çarpmiha gerilmiş bir kişinin doğal durumu olduğu ispatlanmıştır. Üçüncü durum ise, akciğer zari iltihabında, kalp zari iltihabında ve kalbin yırtılmasında görülmektedir. Bu konuya kendini adanmış olan anatomisyenler, ilk üç durum ile asinadılar, ancak fizyolojik olarak açıklanabilir olmalarına rağmen, aşağıdaki diğer iki durum ile ilgili bilgiyi kitaplarına dahil etmemişlerdir (Aziz Yuhanna hariç). Ya da ben bunu yapan kişiler ile tanışma fırsatını su ana kadar elde edemedim.

4. Desilmenin arkasından, ilk önce su, sonra da bol miktarda kan gelir.

5. Desilmenin arkasından, ilk önce kan, sonra da bol miktarda su gelir.

Çarpmiha gerilme ile ölüm, akciğerlerdeki kanın suda boğulma ya da zehirlenme esnasında yaşanan reaksiyonların yaşanmasına sebep olur. Dört numaralı reaksiyon, çarpmiha gerilmiş kişinin çarpmiha gerilmeden önce, akciğerlerinde bir yırtılma ya da parçalanma olması durumunda, bes numaralı reaksiyon ise, çarpmiha gerilmiş kişinin, haç üzerinde kalbinin yırtılması durumunda görülür. Rab'bimizin çarpmiha gerilisinden önceki günlerle ilgili tarihi kayıtlar ve böğrün mizrakla desilmesinden sonra önce kan, sonra su gelmesi, etkili bir şekilde akciğer zari iltihabi olasılığının imkânsizliğini ortaya koymaktadır. Bu bilgiler ışığında yaşanan olan bu doğal dışı olayın açıklamasının, *çarmih üzerindeki ölümün kalbin yırtılması* olduğunu görmekteyiz.

Kalbin yırtılmasının, İsa Mesih'in ölümünün sebebi olduğunun bulunması, Dr. William Strout'un çabaları ile ortaya çıkarılmıştır ve ben de şahsen, İsa Mesih'in ölümünün sebebinin bu olduğuna inanıyorum." (Houghton, alıntı yeri Cook, CHB, 349-50)

Yusuf ve Nikodim'in, İsa'nın bedenini baharatlarla sivaması olayının vurgulanmaya değer olmasının sebebi, Yahudilerin gömme esnasında yaptıkları bir eylem olduğu için İsa'nın ölü kabul edildiğinin ve öldüğünün tam bir ispatı olmasından gelmektedir. Eger İsa, çarpmihtan indirildiğinde en ufak bir hayat belirtisi kalsaydı bile, mürün ve ödün keskin kokusu, acılığı, bunların bedenine sürülüp, seritlerle sarılması, Yahudi geleneklerine göre yüzünün ve kafasının mendille sarmalanması ve örtülmesi, bunu yok ederdi.

– SAMUEL CHANDLER

Elçi Yuhanna, Golgota'da yaptığı gözlemlerin titiz bir tarifini kaydetmiştir. Houghton, bu konuda su sonuca varmıştır: "Bu konunun önemi asikârdır. Yuhanna xix'daki metnin uydurma olma olasılığının olmadığını ortaya koymaktadır, çünkü verilmiş olan bilgiler, sadece görgü tanığının verebileceği niteliktedir ve bu görgü tanığı o kadar sasırmıştır ki, gördüğü olaganüstü olayın bir mucize olduğunu zannetmiştir." (Houghton, as Cook, CHB, 349-50)

Michael Green, Mesih'in ölümü hakkında sunlari yazmistir:

Görgü taniginin iletigine göre, "askerlerden biri O'nun böğrünü mızrakla deldi. Böğründen hemen kan ve su akti." (Yuhanna 19:34, 35). Görgü tanigi, bu konuya verdigi önemi belirtmekten geri kalmamistir. Eger mızrak böğrünü destiginde Isa hayatta olsaydi, kalbinin her atisinda güçlü bir kan fiskirmasi gerçekleşirdi. Tam aksine gözlemci, yari pihtilasmis ve koyu kirmizi rengini almıs kanin aktigini ve bu kanin sulu bir akinti ile takip edildigini belirtmistir. Kanin atardamarlarda pihtilasmis olması, kurbanin ölümünün açık ve güçlü bir tıbbi delildir. Bu metnin etkileyici kısmi ise, elçi Yuhanna bunlari kaleme alirken, patolojik için ihtiva ettigi önemin bilincinde degildir. Mızragın hareketi ile akan "kan ve su", Isa'nin çoktan öldüğünü ortaya koymaktadır. (Green, MA, 33)

Samuel Chandler, sunlari söylemistir: "Tüm havarilerin de hemfikir olduğu gibi Yusuf, Centurion'dan, çarmini koruyan subaya kurbanin öldüğünü onaylatan Pilatus'tan, Isa'nin bedenini talep etmistir ve almıştır." (Chandler, RJC, 62-63)

Chandler, arkasından sunlari da eklemiştir 'Yusuf ve Nikodim'in, Isa'nin bedenini baharatlarla sivaması olayının vurgulanmaya değer olmasının sebebi, Yahudilerin gömme esnasında yaptıkları bir eylem olduğu için, Isa'nin ölü kabul edildiğinin ve öldüğünün tam bir ispatı olmasında n gelmektedir. Eger Isa, çarmitan indirildiğinde en ufak bir hayat belirtisi kalsaydı bile, mürün ve ödün keskin kokusu, acılığı, bunların bedenine sürülüp, seritlerle sarılması, Yahudi geleneklerine göre yüzünün ve kafasının mendille sarmalanması ve örtülmesi, bunu yok ederdi." (Chandler, RIG, 62-63)

Profesör Albert Roper'in de dediği gibi, "İsa, Romalı askerler tarafından çarmita gerilmistir, Roma yasalarına göre cezalandırılmıştır ve bu cezanın en titiz bir şekilde yerine getirilmesi konusunda askerler, büyük bir irade ve inanca sahiptirler." (Roper, JRD, 33)

Sonuç olarak, Elçi Yuhanna'nın, Mesih'in ölümü hakkındaki araştırmaları sonunda, bu olay hakkındaki kendi tanıklığını değerlendirmesi ifadesine bizler de katılabiliriz: "Bunu gören adam tanıklık etmiştir ve tanıklığı doğrudur. Doğruyu söylediğini bilir. Siz de iman edersiniz diye tanıklık etmiştir" (Yuhanna 19:35).

Aksama doğru Yusuf adında zengin bir Aramatyalı geldi. O da İsa'nin bir öğrencisiydi. Pilatus'a gidip İsa'nin cesedini istedi. Pilatus da cesedin ona verilmesini buyurdu. (Matta 27:57, 58)

O gün Hazırlık günü, yani Sept gününden önceki gündü. Artık akşam oluyordu. Bu nedenle, Yüksek Kurul'un saygın bir üyesi olup Tanrı'nın Egemenliğini ümitle bekleyen Aramatyalı Yusuf geldi, cesaretini toplayarak Pilatus'un huzuruna çıktı ve İsa'nin cesedini istedi. Pilatus, İsa'nin bu kadar çabuk ölmüş olmasına sasti. Yüzbasıyı çağırıp, 'Öleli çok oldu mu?' diye sordu. Yüzbasıdan durumu öğrenince Yusuf'a, cesedi alması için izin verdi. (Markos 15:42-45)

Yüksek Kurul üyelerinden Yusuf adında iyi ve doğru bir adam vardı. Bir Yahudi kenti olan Aramatya'dan olup Tanrı'nın Egemenliğini ümitle bekleyen Yusuf, Kurul'un kararını ve eylemini onaylamamısti. Pilatus'a gidip İsa'nin cesedini istedi. (Luka 23:50-52)

Bundan sonra Aramatyalı Yusuf, İsa'nin cesedini kaldırmak için Pilatus'a başvurdu. Yusuf, İsa'nin öğrencisiydi, ama Yahudilerden korktuğundan bunu gizli tutuyordu. Pilatus izin verince, Yusuf gelip İsa'nin cesedini kaldırdı. (Yuhanna 19:38)

2C. Mezar

Wilbur M. Smith, incelemeleri sonunda sunlari dile getirmiştir “İncil’in ilk dört bölümünün dirilisi anlatan kısımlarında, mezar ya da sepulcher kelimesi tam otuz iki kez geçmektedir.” (Smith, JFET, 38)

Paskalya sabahında, Aramatyali Yusuf’un sahibi olduğu mezarın, İncil’i kaleme alanların odak noktası olması doğaldır.

Mesih’in gömülmesi hakkında, W. I. Sparrow-Simpson, aşağıdaki incelemeleri aktarmaktadırlar:

Roma uygulamalarına göre, çarمیha gerilmiş olan kurban öldükten sonra aşağıya indirilmez ve vahşi hayvanlara ve kuşlara yem olurdu. Ancak bu kurala bir istisnai durum olamayacağı söyleminde hangi hayalperest bulunabilir ki? (Autobiography, bölüm. 75; Wars of the Jews, IV, v.2) Josefyus, Vali Titus’u canlı olan üç kişiyi çarمیhtan indirmeye ikna etmiştir. Kim bu bildirilenlerin tarihsel niteliği olmadığını, çünkü kurallara uymadığını söyleyebilir ki? Yahudi uygulaması, şüphesiz ölünün gömülmesini buyurmaktadır. Bu bir Yahudi yasaıdır. Ancak Josefyus, Yahudilerin bile kendi Gömülme Yasasını bazı durumlarda çiğnedikleri konusunda garanti vermektedir. “Yahudilerin Savaşları” isimli eserinde şöyle yazmıştır: “Onlar, ölü bedenleri gömmeden bırakacak ya da atacak kadar inançsız davrandılar. Oysa ki Yahudiler, yargılanan ve çarمیha gerilen kişileri güneş batmadan önce gömecek kadar, gömme konusunda titizdiler.”

Loisy, suçlunun gömülmesi için, yakınlarının izin elde edebileceği görüşünü savunmaktadır. Ancak, İsa’nın bedeni için ne bir akrabası ne de Onikilerden birisi izin talebinde bulunmuştur. Çarمیha gerilmiş üç adam için Josefyus, resmi bir izin kopartmıştır ki, haçtaki kişiler onun akrabaları değil, sadece arkadaşlarıdır. O, “bu kişileri eski tanıdıkları oldukları için gömmek istemistir.” Josefyus’un talebinin gerçekçiliğini sorgulayan güçlü bir dava ortaya çıkartılabilir, ancak bu izin kendisine verilmiştir. Bu gerçekler hakkında kimse şüphe duymamaktadır. Bu unsurlar her zaman doğru olarak kabul edilmişlerdir. Niçin Aramatyali Yusuf, benzer bir talebi Pilatus’a kabul ettiremesin ki? (Sparrow-Simpson, RCF, 2 1-22)

The Risen Master isimli eserinde Henry Latham, İsa’nın gömülmesi hakkında şu bilgileri sunmaktadır:

İlk olarak Rab’bimizin Kaya mezarının, İmparatoriçe Helena tarafından yeni keşfedildiği zamanlardaki tarifinden alıntı yapmıştır. Bu alıntı, kilise tarihinin babası sayılan Sezaryeli Eusebiyus’un 20. yüzyılda keşfedilen ve Dr. Lee tarafından Cambridge’de, 1843 senesinde tercüme edilip yayımlanan eseri Theophania’dan yapılmıştır.

Mezar tartışmasız bir şekilde kayalara oyulmuş mağaradan oluşmaktaydı; bu mağara, başka bir ölü bedene ev sahipliği yapmamıştır. Bu mağarada başka bir kişinin sonradan gömülmemiş olması bile bir mucizedir. Mağaranın ağzını kapatan taşın dik, tek basına ve dengeli bir şekilde girişin yanında durması hayranlık uyandırmaktadır. Etrafta başka bir mağara olmaması, ölümün yenilerek dirilisin gerçekleşmesinin anlaşılmasını daha da kolay kılmıştır. (Latham, RM, 87-88)

Guignebert, *Jesus (İsa)* isimli eserinde, aşağıdaki salt temelsiz ifadede bulunmuştur: “Gerçek şu ki, ne bizim ne de elçilerin, çarمیhtan indirildikten sonra İsa’nın cansız bedeninin nereye atıldığı konusunda bir bilgiye sahip olmamız olası değildir. Büyük bir olasılıkla İsa’nın bedeni, O’nu idam eden askerler tarafından yeni oyulmuş bir mağara *mezara* değil, idam edilmişlerin atıldığı bir *çukura* fırlatılmıştır.” (Guignebert, J, alıntı yeri: Smith, TS, 372)

1D. Profesör Guignebert, bu iddiada bulunurken en ufak bir destekleyici delil göstermemektedir.

2D. Seküler ve kilise edebiyatında, ilk üç yüz yıl boyunca verilen ve bu konu ile ilgili tanıklıkları hiçe saymaktadır.

3D. Incil'in bu konudaki direkt ve mükemmel bir tarafsızlıkla verilmiş kayıtlarını, tamamen hiçe saymaktadır.

1E. Eger ölünün bedeni, Aramatyali Yusuf tarafından gerçekten de alınmamış olsaydı, bu olay ve takip eden olaylar hakkında bu kadar detaylı bilgi neden verilmiştir?

Kayıtlar olayları anlatmaktayken, Mesih'in bedeninin idam edilmişlerin atıldığı bir *çukura* fırlatılması iddiası doğru değildir?

2E. Peki, ya gömülme hazırlıkları hakkındaki kayıtlar?
Eger bu hazırlıklar yapılmadıysa, bu kayıtlar nereden çıkmıştır?

3E. Aramatyali Yusuf ve Nikodim, İsa'nın bedenini hazırlarken ve mezara yerleştirirken onları izleyen kadınlar?

“İsa'yla birlikte Celile'den gelmiş olan kadınlar da Yusuf'un ardından giderek, mezarı ve İsa'nın cesedinin oraya nasıl konulduğunu gördüler.” (Luka 23:55), “Mecdelli Meryem ile öteki Meryem ise orada, mezarın karşısında oturuyorlardı.” (Matta 27:61), “Mecdelli Meryem ile Yose'nin annesi Meryem, İsa'nın nereye konulduğunu gördüler.” (Markos 15:47)

Bu kadınlar kesinlikle bedenini, mağaraya konulduğuna tanıklık etmişlerdir. Kayıtlar bu noktayı açıkça ifade etmektedir.

Yusuf cesedi aldı, temiz keten beze sardı, kayaya oyduğunu olduğu kendi yeni mezarına yatırdı. Mezarın girişine büyük bir taş yuvarlayıp oradan ayrıldı. (Matta 27:59-60)

Yusuf da keten bez satın aldı, cesedi çarşıdan indirip beze sardı ve kayadan oyulmuş bir mezara yatırarak mezarın girişine bir taş yuvarladı. (Markos 15:46)

Sept günü geçince, Mecdelli Meryem, Yakup'un annesi Meryem ve Salome gidip İsa'nın cesedine sürmek üzere baharat satın aldılar. (Markos 16:1)

Evlerine dönerek baharat ve hoş kokulu yağlar hazırladılar. Ama Sept günü, Tanrı'nın buyruğu uyarınca dinlendiler. (Luka 23:56)

Bundan sonra Aramatyali Yusuf, İsa'nın cesedini kaldırmak için Pilatus'a başvurdu. Yusuf, İsa'nın öğrencisiydi, ama Yahudilerden korktuğundan bunu gizli tutuyordu. Pilatus izin verince, Yusuf gelip İsa'nın cesedini kaldırdı. Daha önce geceleyin

İsa'nın yanına gelmiş olan Nikodim de otuz litre kadar karışık mür ve sarısabir özü alarak geldi. İkisi, İsa'nın cesedini alıp Yahudilerin gömme gelenegine uygun olarak onu baharatla keten bezlere sardılar. (Yuhanna 19:38-40)

4E. Bir kişi nasıl olur da, mezar hakkında verilen bilgileri yok sayabilir?

“Yusuf cesedi aldı, temiz keten beze sardı, kayaya oyduymuş olduğu kendi yeni mezarına yatırdı. Mezarın girişine büyük bir tas yuvarlayıp oradan ayrıldı.” (Matta 27:59, 60), “Yusuf da keten bez satın aldı, cesedi çarmitan indirip beze sardı ve kayadan oyulmuş bir mezara yatırarak mezarın girişine bir tas yuvarladı.” (Markos 15:46), “Cesedi çarmitan indirip keten beze sardı ve daha hiç kimsenin konulmadığı, kayaya oyulmuş bir mezara yatırdı” (Luka 23:53), “İsa'nın çarmiha gerildiği yerde bir bahçe, bu bahçenin içinde de henüz hiç kimsenin konulmadığı yeni bir mezar vardı.” (Yuhanna 19:41)

Yunanca âlimi Henry Alford, İncil kayıtlarında mevcut bulunan deliller hakkındaki gözlemlerini şöyle ifade etmiştir: “Sadece Matta, bu mezarın Yusuf'un *kendisinin* mezarı olduğunu belirtmiştir. Yuhanna, *çarmiha gerildiği yerde bir bahçede* olduğunu belirtmiştir. Markos hariç, hepsi mezarın *yeniliğini* belirtmiştir. Yuhanna, mezarın *Yusuf'a ait olduğunu* belirtmemiştir.” (Alford, GTCRT, 298-99)

Aramatyali Yusuf hakkında da sunları eklemiştir: “Bedenin oraya yerleştirilmesinin ona göre de sebepleri vardı. Çarmiha en yakın yer olması ve hazırlıkların acele bir şekilde yapılması zorunluluğu.” (Alford, GTCRT, 298-99)

Alford'un yorumları şu sonuca ulaşmıştır: “Kaya mezarından elde edilen delillere göre şu bulgular tespit edilmiştir:

(1) Mezar, *dogal* bir mağara değil, kayalara oyulmuş *yapay* bir mağaradır.

(2) Bizim alistiğimiz aksine mezar, aşağıya doğru değil, yatay bir şekilde oyulmuştur. Magaranın ağız, tasi tamamen karşılayacak şekilde oyulmuştur.” (Alford, GTCRT, 298-99)

5E. Eger bu tür bir kaya mezarı var olmadıysa, neden Yahudiler Pilatus'a, İsa'nın mezarının basına nöbetçi koymasını istesinler?

“Ertesi gün, yani Hazırlık gününden sonraki gün, bas kâhinlerle Ferisiler Pilatus'un önünde toplanarak, 'Efendimiz' dediler, 'O aldatıcının, daha yasarken, 'Ben öldükten üç gün sonra dirileceğim' dediğini hatırlıyoruz. Onun için buyruk ver de üçüncü güne dek mezarı güvenlik altına alsınlar. Yoksa öğrencileri gelir, cesedini çalar ve halka, 'Ölümden dirildi' derler. Bu sonuncu aldatmaca ilkinden beter olur.' Pilatus onlara, 'Bir manga asker alın, gidip mezarı dilediğiniz gibi güvenlik altına alın' dedi. Onlar da askerlerle birlikte gittiler, tasi mühürleyip mezarı güvenlik altına aldılar.” (Matta 27:62-66).

Gerçekten de bu olayın doğruluğu, Major'un ifade ettiği gibi çok net bir şekilde karşımızdadır: “Eger Mesih'in bedeni gerçekten de idam edilenlerin atıldığı genel bir çukura atılmış olsaydı ve basında nöbetçi olmasaydı, O'nun düşmanlarının endise içinde, bedeninin çalındığına dair haber yaymasının mantıklı bir açıklaması olamazdı.” (Major, alıntı yeri Smith, TS, 578)

6E. Sept gününden sonra kadınların mezarı ziyaret etmeleri bize ne ifade etmektedir?

“Sept gününü izleyen haftanın ilk günü, tan yeri ağarırken, Mecdelli Meryem ile öbür Meryem mezarı görmeye gittiler” (Matta 28:1).

“Haftanın ilk günü sabah çok erkenden, güneşin doğusuyla birlikte mezara gittiler” (Markos 16:2).

“Kadınlar haftanın ilk günü, sabah çok erkenden, hazırlamış oldukları baharatları alıp mezara gittiler” (Luka 24:1).

“Haftanın ilk günü erkenden, ortalık daha karanlıkken Mecdelli Meryem mezara gitti. Tasın mezarın girişinden kaldırılmış olduğunu gördü” (Yuhanna 20:1).

Eğer İsa, gerçekten de Yusuf’un mezarına yerleştirilmemiş olsaydı, İncil kayıtlarında bu ziyaret ile ilgili bir anlatım yer almazdı.

7E. Kadınların bildirdiklerinden sonra, Yuhanna ve Petrus’un mezari ziyaret etmeleri bize ne ifade etmektedir?

“Yine de, Petrus kalkıp mezara kostu. Eğilip içeri baktığında keten bezlerden başka bir şey görmedi. Olay karşısında saskına dönmüş bir halde oradan uzaklaştı.” (Luka 24:12)

“Bunun üzerine Petrus’la öteki öğrenci (Yuhanna) dışarı çıkıp mezara yöneldiler. İkisi birlikte kosuyordu. Ama öteki öğrenci Petrus’tan daha hızlı kosarak mezara önce vardı. Eğilip içeri baktı, keten bezleri orada serili gördü, ama içeri girmede. Ardından Simun Petrus geldi ve mezara girdi. Orada serili duran bezleri ve İsa’nın basına sarılmış olan mendili gördü. Mendil, keten bezlerle birlikte değildi, ayrı bir yerde dürülmüş duruyordu. O zaman mezara ilk varan öteki öğrenci de içeri girdi. Olanları gördü ve iman etti.” (Yuhanna 20:3-8)

Bu anlatımın sunduğu deliller bir kez daha inkâr edilmektedir.

8E. Guignebert’in hipotezi üzerine Wilbur M. Smith, aşağıdaki yorumda bulunmuştur: “İncil’in ilk dört kitabının ortaya koyduğu gerçekleri tamamen hiçe saymaktadır; İsa, Aramatyalı Yusuf’un mezarına yerleştirilmiştir. Kendisi bunu reddederken, sadece kendi hayal ürününe dayalı ve en ufak bir delil ihtiva etmeyen bir iddiayı ortaya atmaktadır. Aslında, bu kişinin İsa’nın ölü bedeninin çukura atılması ile ilgili iddiasının sadece hayal ürünü değil, aynı zamanda önyargıya dayalı (tarihsel olmayan felsefi) bir tutum olduğunu söylememiz doğru olacaktır.” (Smith, TS, 372)

Deliller her şeyi ortaya koymaktadır, ancak Profesör Guignebert bu delilleri kabul etmeyi reddetmektedir, çünkü bu deliller, mucize diye bir şey olmadığını savunan dünya görüşü ile çelişmektedir. Fransız Profesör, delillere dayanarak değil, delillere rağmen kendi fikrinde ısrar etmektedir. Gerçekten de, Smith’in de bu iddialar hakkında dediği gibi: “Bu iddialar geçersizdir, çünkü destekleyici en ufak bir tarihsel delil üzerine kurulmamıştır, bu yüzden de, İncil olarak bilinen tarihsel dokümanlar ışığında incelendiği zaman bu iddianın üzerinde durulmaya bile lâyık olmadığı görülür.” (Smith, TS, 372)

3C. Gömülüs

İsa’nın, Aramatyalı Yusuf’un kaya mezarına gömülmesini aktaran metinler üzerinde gerçekleşen tartışmalar hakkında Smith şöyle yazmıştır:

Antik tarihte yaşamış olan herhangi birisi ile kıyaslandığında, ölümü ve gömülüsü hakkında, Rab İsa’nın kadar bilgi sahibi olduğumuz bir başka kişi yoktur. O’nun gömülüsü hakkındaki bilgilerimiz, Eski Antlaşma’daki karakterlerinkinden, Babil Krallarınıninkinden, Mısır Firavunlarınıninkinden, Grek filozoflarınıninkinden ya da muzaffer Sezar’inkinden çok daha fazladır. O’nun bedenini haçtan kimin indirdiğini; değişik baharatlar ile bedeninin sarıldığını, gömülürken üzerinde ne kıyafetler olduğunu, ölü bedeninin hangi mezara yatırıldığını, bu mezarın mülkiyetinin Aramatyalı Yusuf’ta olduğunu biliyoruz. Hatta bu mezarın konumunun, şehir duvarlarının dışında, çarşıya gerildiği yerin yakınlarındaki bir bahçede olduğunu da

biliyoruz. Rab'bimizin gömülüşü hakkında, elimizde dört farklı kişinin yazdığı kayıt mevcuttur ki, bu dört kayıt da birbiri ile tamamen uyum içersindedir. İsa'nın öğrencisi olan ve çarşıda can verirken orda bulunmuş olan Matta, İsa'nın göğese alınmasından sonraki on sene döneminde kitabını kaleme alan Markos, Elçi Pavlus'un arkadaşı ve büyük bir tarihçi olan Luka ve haç önünden Petrus ile beraber en son ayrılan, Paskalya günü boş mezara giden on ikiden birincisi olan Yuhanna. (Smith, TS, 370-71)

Tarihçi Alfred Edersheim, Yahudilerin cenaze gelenekleri hakkında, şu detayları bizlere sunmaktadır:

Sadece zengin olanlar değil, durumu iyi olanların da, ihtiyaç zamanından önce satın alınan, hazırlanan ve özel mülk olarak kabul edilen, şahsa ait mezarları bulunmaktaydı. Bu mağaralara ya da kayalara oyulmuş mezarlara ölümlerin bedenleri, mür, sarisabir, züfa gibi çeşitli baharatlar, ilerleyen dönemlerde de gül yağı ve gül suyu gibi hoş kokulu sivilarla hazırlanırdı. Ölünün bedeni erken dönemde kıyafetler ile kapatılırdı, ancak ilerleyen dönemlerde bedenler keten bezlerle, mümkünse Yasa Tomarının sarılmış olduğu bezlere sarılmaya başlandı. "Mezarlar" ya "kayalara oyulmuşlardı" ya doğal "mağaralardı" ya da yer altında açılan ve büyük duvarlarının içine mezarlar için niseler bırakılan "yer altı mezarlarıydı." (Eder sheim, LTJM, 3 18-19)

Mesih'in cenazesi hakkında Edersheim, sunları yazmıştır:

Kutsal Sept gününün yakınlığı ve bunun sonucu olarak doğan acele etme gereksinimleri, Yusuf'un, İsa'nın cansız bedenini, daha önce kimsenin yatırılmamış olduğu ve kendisine ait kayaya oyulmuş yeni mezara konmasını teklif etmesini doğurmuş ya da belirlemiş olabilir...

Haç yatırıldıktan sonra, İsa'nın bedenindeki çiviler tek tek sökülür, ipler çözülür. Yusuf ve yanındakiler, İsa'nın Kutsal Bedenini "temiz keten beze sardılar", arkasından yakın mesafede bulunan bahçedeki kayaya oyulmuş mezara götürdüler. Bu kayaya oyulmuş mezar ya da mağaranın (Meartha), ölümlerin yatırıldığı niseleri (Kukhin). Hatırlanacağı gibi, "mezar" girişinde ve "kayanın" içinde dokuz feet kare büyüklüğünde bir "avlu" vardı ve genellikle tabut buraya yerleştirilirdi ve bu tabutu buraya getiren kişiler, ölü için son görevlerini bu avluda yerine getirirdi. (Edersheim, LTJM, 617)

Edersheim, arkasından sunları ifade etmiştir: "Daha önce, geceleyin İsa'nın yanına gelmiş olan Nikodim de, otuz litre kadar karışık mür ve sarisabir özünü alarak geldi. İkisi, İsa'nın cesedini alıp, Yahudilerin gömme geleneğine uygun olarak onu baharatla keten bezlere sardılar.' Bu işlemlerin -ki buna mumyalamak demek- acil olarak yapıldığı yer, bu mezarın avlusu olmuştur." (Edersheim, LTJM, 617)

Mesih'in zamanında ölüyü, özellikle saygı duyulan kişileri mumyalamak için bol miktarda baharat kullanmak bir gelenektir.

Yahudi geleneklerine göre, bir ölünün bedeni gömülmek için hazırlanırken, ilk olarak yıkanır ve düz bir şekilde yatırılırdı. Arkasından bir foot genişliğinde keten bezlerle beden, koltuk atlarından ayak bileklerine kadar sarılırdı. Sakız kıvamındaki aromalı baharatlar, bu bezlerin aralarına sürülürdü. Bu baharatların fonksiyonu, kısmen koruma kısmen bedeni saran bezler için yapıştırıcı ve katılaştırıcı görevini yerine getirmektir. Yuhanna'nın terimi ile "sarılma" (Gr. edesan), Luka'nın 23:53'deki, 'Cesedi çarşıdan indirip keten beze sardı' ifadesi ile tam bir uyum içersindedir. Haftanın birinci gününün sabahında İsa'nın bedeni mezardan yok olmuştur, ancak

bedeninin sarıldığı bezler hâlâ mezardaydı.

– MERRILL TENNEY

Michael Green, Isa'nin cansız bedenine yapılan gömülme hazırlıkları hakkında sunları belirtmiştir: “Beden, düz kaya üzerine yerleştirilmisti, keten bez seritleri ile sımşiki sarılmisti ve üzerine baharatlar sürülmüştü. Aziz Yuhanna'nın yazdığı bölümde, otuz litre baharatın kullanıldığı yazılmistir ki, bu miktar bedeni komple sivazlamak için fazlasıyla yeterlidir. Yusuf, zengin bir kişiydi ve şüphesiz Isa yasarken gösterdiği ürkekligin bedelini, O'na muhtesem bir cenaze sunarak biraz da olsa ödemek istemisti. O devirde kullanılan baharat miktarına bakıldığında, aslında bu miktar çok asiri degildir, örneğin, Isa ile aynı çağda yaşamis olan Haham Gamaliel'in bedeni, seksen pound baharat ile gömülmüştür.” (Green, MA, 33)

Isa'nin gömülüsün tarihselligini kabul eden bir kisinin, aklina yatmadigi için bos mezari reddetme olasiligi yoktur.

– WILLIAM LANE CRAIG

Birinci yüzyilin tanınmis Yahudi tarihçilerinden Flavius Josefyus, Aristobulus'un cenazesi hakkında sunları söylemistir: “Kendisi, on sekiz yasından küçük oldugu halde, bir sene boyunca baskâhinlik yapmistir ve cinayete kurban gitmistir.” (Josefyus, AJ, XV, iii, 3)

Cenazesine, “Herod asiri bir titizlik göstermis, bedeninin yatirilacagi türbenin satafatli olması için dikkat etmis, Aristobulus için bol miktarda baharat kullandigi gibi, cesedinin yanında birçok süs esyasi da gömülmüştür.” (Josefyus, AJ, XVII, viii, 3)

James Hasting, Mesih'in bos mezarında bulunan ve bedeni sarmak için kullanilmis olan bezler hakkında sunları söylemistir: “Chrysostom'un zamanında bile [M.S. dördüncü yüzyil] üzerinde en çok durulan konulardan bir tanesi, bol miktarda kullanılan mürün, yapistirici etkisi göstermesi ve keten bezleri bedene ayrılmayacak bir sekilde yapistirmasi ve bu bezlerin Isa'nin bedeninden ayrılmis olmasıdır.” (Joan. Hom. 85). (Hastings, DCG, 507)

Merrill Tenney, bu bezler hakkında su açıklamayı yapmistir:

Yahudi geleneklerine göre, bir ölünün bedeni gömülmek için hazirlanirken, ilk olarak yikanir ve düz bir sekilde yatirilirdi. Arkasından bir foot genişliginde keten bezlerle beden, koltuk altlarından ayak bileklerine kadar sarilirdi. Sakiz kivamındaki aromali baharatlar, bu bezlerin aralarına sürülürdü. Bu baharatların fonksiyonu, kismen koruma kismen bedeni saran bezler için yapistirici ve katilastirici görevini yerine getirmektir. Yuhanna'nın terimi ile “sarılma” (Gr. edesan), Luka'nın 23:53'deki, ‘Cesedi çarmitan indirip keten beze sardi’ ifadesi ile tam bir uyusum içerisinde. Haftanın birinci gününün sabahında Isa'nin bedeni mezardan yok olmustu, ancak bedeninin sarıldığı bezler hâlâ mezardaydı. (Tenney, RR, 117)

Uluslararası Standart Kutsal Kitap Ansiklopedisinde George B. Eager, Mesih'in gömülüsü hakkında sunları söylemistir:

Bu konuda, Musa'nın iletği yasa ile Yahudi gelenekleri arasında güçlü bir uyum olduğunu görmekteyiz. Yasa'nın Tekrari 21:23: "Eger bir adam, bir günahtan ötürü ölüm cezasına çarptırılıp öldürülür ve ölüsü ağaca asılırsa, ölüyü gece ağaçta asılı bırakmamalısınız. O gün kesinlikle gömmelisiniz. Asılan kişi Tanrı tarafından lanetlenmiştir. Tanrınız RAB'bin miras olarak size vereceği ülkeyi kirletmeyeceksiniz." Çapraz referans: Galatyalılar 3:13: "İbrahim'e sağlanan kutsama, Mesih İsa aracılığıyla uluslara sağlansın ve bizler vaat edilen Ruh'u imanla alalım diye, Mesih uğrumuza lanetlenerek bizi Yasa'nın lanetinden kurtardı. Çünkü, 'AĞAÇ ÜZERİNE ASILAN HERKES LANETLİDİR' diye yazılmıştır." Aramatyalı Yusuf, hem insani duygularla hem de yukarıda belirttiğimiz unsurlardan dolayı çarmiha gerilme günü, Pilatus'a gidip İsa'nın cesedini istedi. Pilatus da cesedin ona verilmesini buyurdu. (Matta 27:58). (Eager, alinti yeri Orr, ISBE, 529)

Eager, bu konuda sunları da belirtmiştir:

Suriye'ye giden misyonerlerin ve oranın yerli halkının ifadelerine göre, günümüzde hâlâ ölünün bedenini yıkama (ç.rf: Yuhanna 12:7; Markos 16:1; Luka 24:1), ellerini ve ayaklarını keten bezlerle sarma (Yuhanna 19:40), suratın mendil ya da bez ile örtülme (Yuhanna 11:44) gelenekleri devam etmektedir. Bedenin çürümelerini geciktirmek için bu bezlerin arasına aromalı baharatlar ve değişik maddelerin sürülmesi, günümüzde hâlâ uygulanan bir gelenek olduğu gibi... bizlere Kutsal Kitap'ta su bilgiler verilmistir... Nikodim de otuz litre kadar karışık mür ve sarisabir özü olarak geldi... Markos 16:1: Sept günü geçince, Mecdelli Meryem, Yakup'un annesi Meryem ve Salome gidip İsa'nın cesedine sürmek üzere baharat satın aldılar... Luka 23:56: Evlerine dönerek baharat ve hoş kokulu yağlar hazırladılar. Ama Sept günü, Tanrı'nın buyruğu uyarınca dinlendiler... (Eager, alinti yeri: Orr, ISBE, 529)

William Lane Craig, Yahudi kutsal adamlarının mezarlarının titiz bir şekilde korunması ile ilgili olarak sunları iletmiştir:

İsa'nın döneminde, Yahudi şehitlerinin ve kutsal adamlarının mezarlarına olağandışı bir ilgi gösterilmekteydi ve bu mezarlar titiz bir şekilde onurlandırılmakta ve bakımı yapılmakta idi. Buradan yola çıkarak, İsa'nın mezarının da aynı ilgiyi görmüş olmasını daha rahat kavrayabiliriz. Elçilerin, dünyanın sonunda gerçekleşecek olan genel dirilisten önceki bir dirilis hakkında herhangi bir sezgileri olmadığı için, Öğretmenlerinin gömülmesinin özensiz bir şekilde yapılmasına izin vermemeleri, çok çok doğaldır. Bu makul düşünceyi aynı zamanda, kadınların İsa'nın gömülüşünü seyrettikten hemen sonra, İsa'nın bedenini parfümler ve baharatlar ile hazırlama konusundaki acele ve özenlerinden de anlayabilmekteyiz. (Luka 23:55, 56) (Craig, DJRD, alinti yeri Wilkins, JUF, 148-49)

Craig, İsa'nın daha önce kullanılmamış, boş bir mezara gömülmesi hakkında su yorumunda bulunmuştur:

Eger gömülme hikâyesi, güvenilir bir aktarım ise, İsa'nın mezarının boş bulunmuş olması da akla yatkındır. Eger gömülme hikâyesi temel olarak doğru ise, İsa'nın gömüldüğü mezarın yeri, hem Yahudiler hem de Hristiyanlar için yeri bilinen bir mezardır. Ancak bu durumda ortaya çıkan bir gerçek vardır, eger İsa'nın mezarında, İsa'nın cansız bedeni duruyor olsaydı, o zaman dirilis inancının var olmasının mümkünati olmazdı. Elçiler, İsa'nın dirilisine inanmazlar; eger inanmış olsalardı bile onlar, İsa'nın dirilisini ne kadar vaaz ederlerse etsinler, kimse onlara inanmazdı; onların Yahudi hasımları ise, tüm bu olayı etrafta duyururlar hatta ortaçağda iddia edilen Yahudi polemiginde olduğu gibi (Toledot Yeshu), İsa'nın bedenini halka teshir ederlerdi. Bir kişinin, gömülme hikâyesinin doğruluğunu kabul edip, boş mezarın makul tarihsel gerçekliğini reddetmesi mümkün değildir. (Craig, DJRD, alinti yeri Wilkins, JUF, 146-47)

4C. Kaya

İsa'nın mezarının agzini kapatmak için kullanılan kaya hakkında, A. B. Bruce, su bilgiyi vermiştir: "Yahudiler, bu kayaya *golel* ismini vermişlerdir." (Bruce, EGNT, 334)

G. M. Mackie'den alıntı yapan H. W. Holloman, sunları dile getirmiştir: "Merkez bölüme açılan giriş, ortasında hafif bir yiv bulunan, büyük ve ağır bir kayanın, mezarın kapısının önüne yerleştirilerek, koruma altına alınmıştır." (Holloman, EPR, 38)

T. J. Thorburn, su bilgileri vermiştir: "Bu kaya, hem insanlara hem de hayvanlara karşı bir koruma sağlamaktaydı." İncelemelerinin sonucunda sunları bulmuştur: "Bu kayadan en fazla Talmudistler bahseder. Maimonideslere göre *ex linga, alia Materia* isimli nesnelere de bu is için kullanılmaktaydı. Bu kayanın devasal büyüklüğü hakkında Dr. Thorburn su yorumda bulunmuştur: "Bu kayayı yerinden oynatmak için birkaç adama ihtiyaç duyulmaktaydı." İsa'nın mezarından bir hırsızlık yapılması beklendiği için, bu mezarın girişine yerleştirilen kaya, normal şartlarda kullanılan kayadan daha büyük olmuştur! (Thorburn, RNMC, 97-98)

Gerçekten de bu kayanın inanılmaz ağırlığı hakkında Thorburn, su yorumda bulunmuştur: "Cod. Bez. [dördüncü yüzyıl bir el yazması kopyada bulunan ve Markos 16:4'ün metninin içinde bulunan, parantez içine yazılan bir ifade (Kodeks Bezae, Cambridge Kütüphanesi)]'de bulunan açıklamada sunlar yazılmıştır, 'Ve İsa oraya yatırıldığında, o (Yusuf) mezarın girişine bir kaya yerleştirmiştir ki, bu kayayı yirmi adam yuvarlayamaz.' Dr. Thorburn'un araştırmasının önemi, el yazmalarının tercümesi ile ilgili kuralları hatırladığı zaman daha çok ortaya çıkmaktadır. Eğer bir tercüman, bir metne kendi yorumunu dahil ediyor ise, bu yorumu metnin içine değil, sayfanın altına ya da kenarına yazması bir gelenektir. Ancak bir kişinin su sonuca varması olasıdır: Metindeki bu ekleme Mesih'in zamanından, büyük bir olasılıkla birinci yüzyıldan gelen daha eski bir metinden kopyalanmıştır. Bu durumda bu ifadenin, İsa'nın mezarının girişine yuvarlanan kayanın büyüklüğünden etkilenmiş bir görgü tanığının ifadesi olması olasıdır. Oxf ord'dan Gilbert West, Bezae Kodeksinin bu noktadaki önemini, *Observations on the History and Evidences of the Resurrection of Jesus Christ* isimli kendi kitabının, 37. ve 38. sayfalarında dile getirmiştir. (Thorburn, RNMC, 1-2)

Torino Kefeni Nedir?

Torino Kefeni, 14.25 feete 3.58 feet ölçülerinde ve su anda İtalya'nın Torino kentinde saklanan serit bezdir (*Biblical Archaeology Review* '1986': 26). Bu kefenin üzerinde erkek bir ölünün bedeninin ön ve arkadan izleri vardır.

Bu kefenin varlığı 1354 senesinden beri bilinmesine rağmen, bu kefenin daha eski olduğuna inanılanlar çoğunluktadır. 1978 senesinde bu kefenin derin bir bilimsel inceleme altına alınmıştır. Kefenin üzerindeki insan görünümünü oluşturan, ne boya ne de renk oluşumuna sebep verebilecek bir maddeye rastlanmamıştır. Kefenin üzerindeki görüntü üç boyutludur ve sadece kefenin yüzeyinde bulunmaktadır.

Bu bulgulara rağmen, 1988 senesinde, üç bağımsız laboratuvarın kefenin bir parçası üzerinde yeniden bir karbon testi yapmıştır. Üç ayrı laboratuvar, bu kefenin orta çağdan kaldığını tespit etmişlerdir. Kefenin savunucuları ise, test için kullanılan kefen parçalarının çok küçük parçalar olduğunu ve orta çağda kefenin saklandığı kilisede çıkan bir yangın sonucunda zarar gördüğünü ve bu yüzden testlerin geçersiz olduğunu savunmuşlardır.

Bu kefen gerçekten de İsa'nın kefeni midir? Bu kefen hakkındaki iddialar hararetli bir şekilde tartışılmaktadır. Kefenin orijinalliğini savunanlar, onun nadir özelliklerini öne sürerler. Kefenin orijinalliğini reddedenler ise, tarihsel delillerin yetersizliğini ve karbon testinin sonuçlarını öne sürmektedirler. (Geisler, BEC, 706)

Samuel Chandler su ifade de bulunmuştur: “Tüm görgü tanıkları, kadınların mezara vardıkları esnada *kayanın yuvarlanmış ya da devrilmiş olduğunu gördükleri* konusunda hemfikirdir. *Kayanın büyüklüğünden* dolayı kadınların bunu yapmış olması mümkün değildir.” (Chandler, RJC, 33)

Ibrani-Hristiyan, Alfred Edersheim, kendisinin uzmanlık konusu olan Yeni Antlaşma döneminin tarihsel koşullarından yola çıkarak İsa'nın gömülmesi hakkında sunları belirtmiştir:

“Arkasından, İsa'yi kayadan oyulmuş mezarının içindeki nişe yatırdılar. Disari çıktıktan sonra, geleneklere uygun olarak mağaranın girişini geleneklere uygun olarak kapatmak için *-Golel-* ismindeki ‘büyük kayayı’ yuvarlayıp, mağaranın ağzına dayadılar. Aynı uygulama, daha küçük kayalara verilen isim olan *Dopheg* ile de görülmektedir. Büyük kaya, mağaranın oyulduğu kayaya dayanmış durumda ve bir sonraki gün Sept günü olmasına rağmen, Yahudi yetkililer mezara yapılacak herhangi bir müdahalenin ortaya çıkması için, mezarın girişini mühürlettiler.” (Edersheim, LTJM, 618)

Frank Morison, Meryem'in ve arkadaşlarının Pazar sabahı erkenden İsa'nın mezarını ziyaret etmeleri hakkında su yorumu yapmıştır:

Mezara doğru yürüyen kadınların kafalarındaki en büyük sikintiyi, mezarın girişini örten kaya oluşturuyordu. Bu kadınlardan en azından iki tanesi gömülme esnasında hazır buldukları için, bu kayanın boyutu ve nasıl zor yerleştirildiği hakkında bilgi sahibiydiler. İncil'in eski kitabının yazarı Aziz Markos'un ilettiği gibi, kendi aralarında, ‘Mezarın girişindeki taşı bizim için kim yana yuvarlayacak?’ diye konuşuyorlardı. Kadınların ifadelerinden de anladığımız gibi, mezara giderken karşılarında bir sorun olarak dikilen kaya, problemin psikolojik parçası değil, mezara vardıklarında tarihin önemli bir parçası olacak olan bir unsurdur. (Morison, WMS, 76)

Morison, İsa'nın mezarındaki kaya ile ilgili olarak sunları söylemiştir:

Bu kaya, bölümün sessiz, ancak sarsılmaz bir tanığı olarak karşımızda dikilmektedir, ancak bu kaya hakkındaki bazı gerçekler, bizleri titiz bir incelemeye ve araştırmaya itmektir.

Bu kayanın ebatları ve cinsi ile bu incelemeye başladığımızda... süphesiz... çok iri ve ağır olduğu sonucuna ulaşırız. Bu gerçeği, İncil kayıtlarındaki Aziz Markos'un ‘kocaman taş’, Aziz Matta'nın ‘büyük bir taş’, Petrus'un ‘taş büyüktü’ ifadelerinde de görmekteyiz. Bu konudaki ek tanıklık ise, kadınların mezara giderken bu taşı oynatma zorluğu yüzünden yasadıkları endisedir. Eğer kaya, çok ağır bir kaya olmasaydı, üç kadının güçlerinin birleşimi bu kayayı yerinden oynatmaya yeterdi. Bu ayetlerden bu kayanın ağırlığının, kadınların yardım almadan yerinden oynatma kapasitelerinin üstünde olduğuna dair çok açık bir fikir elde edebiliyoruz. Bütün bu unsurlar, bu olay üzerinde ciddi bir etki olmuştur. (Morison, WMS, 147)

5C. Mühür

Matta 27:66: ‘Onlar da askerlerle birlikte gittiler, taşı mühürleyip mezari güvenlik altına aldılar.’

A. T. Robertson, İsa'nın mezarındaki kayanın mühürlenmesi metodu hakkında sunları söylemiştir.

Büyük bir olasılıkla, kayanın basından sonuna bir serit astılar ve bunu aynen Daniel 6:17'de olduğu gibi mühürlediler: [‘Bir taş getirip çukurun ağzına koydular. Daniel'le ilgili hiçbir şey

degistirilmesin diye kral hem kendi mühür yüzüğüyle, hem soylularin mühür yüzükleriyle tasi mühürledi”]. Mühürleme islemi Roma askerlerinin nezaretinde gerçekleşmiştir, arkasından, Roma otoritesinin ve kudretinin simgesi olan bu mühürü korumak için, bir grup asker burada bırakılmıştır. Askerler, hirsizligi ve dirilisi engellemek için ellerinden geleni yapmışlardır (Bruce). Ancak kendilerini asan bir görevi üstlenmenin talihsizligi içerisinde bos mezar ve Isa'nin dirilisi gerçegine tanik olmaktan baska bir sey yapamamışlardır (Plummer). (Robertson, WPNT, 239)

A. B. Bruce su gözlemlerde bulunmuştur: “[Kayanin mühürlenmesi] fazladan alınan önlemleri isaret etmektedir. Kayanın mühürlenmesi, bastanbasa bir serit çekilmesi ve uçlarından kayaya mühürlenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Bu saygideger beyefendiler, hirsizligi ve dirilisi engellemek için ellerinden geleni yaptılar!” (Bruce, EGNT, 335)

Henry Sumner Maine, “Hindistan Yüksek Konseyinin Üyesi; Middle Temple'in eski Hukuk bilimi ve Doçenti ve Cambridge Üniversitesinde, Sivil Hukuk bölümünde Regius Profesör. Roma mührüne özgü olarak kabul edilen hukuki bir otorite oldugunu belirtmiştir. Aslında “mührün resmiyeti belgeleyici” bir islevi olduguna isaret etmektedir.” (Maine, alinti yeri Lewis, M, 203)

Her kosulda, bu ayetteki ifadeler (Matta 27:63-64), asagidaki gerçeklerin her biri için taniklik içermektedir. “*O aldaticinin, daha yasarken, (demek ki Isa ölmüştür) 'Ben öldükten üç gün sonra dirileceğim' dedigini hatirliyoruz. Onun için buyruk ver de üçüncü güne dek mezari güvenlik altına alsınlar (demek ki Isa gömülmüştür). Yoksa öğrencileri gelir, cesedini çalar.*” Mezarın mühürlenmesi ne demektir? Sahte iddialarin ortaya atilmasinin engellenmesi demektir. Çünkü beden güven altında olacakti. Onların dirilis ile ilgili ortaya atacagi iddialar apaçik bir sekilde çürütülecekti. Mezar mühürlendigine göre, ortaya sahte iddialar atilamazdi. Eger ortaya sahte iddialar atilmasi mümkün degilse ve mezar bos bulunmuş ise, bu Isa Mesih'in ölümden dirildiginin açık ve seçik resmi bildirisidir! Bu kisiler nasıl olmuştur da engellemeye çalistiklari, dirilisin ispatlanmasini sağlamışlardır?

- CHRYSOSTOM

Hukuk bilimi dalından Maine, sunlari belirtir: “Roma fermanlari ve önem tasiyan belgeler üzerindeki mühürler, imza sahibinin varliginin anlasmasinin ya da onayinin bir göstergesi oldugu gibi, aynı zamanda metin tomarini, okumasi gereken kisiye ulasana kadar kapali ve bagli tutan, okunmadan önce kirilerek açilmasi gereken tutucu islevini gören bir maddeydi.” (Maine, AL, 203-04)

Benzer bir tutum ile Isa'nin mezarinin güvence altına alınmış ve kapiya Roma mührünün tutturulmuş olmasinin sebebi, bu mezarın herhangi bir sekilde tahrip edilmesini ve cesedin çalinmasını engellemektir. Mezarın girisindeki kayayi oynatmak isteyen herhangi birisi mühürü kırmak zorunda idi ki, bu da Roma hukukunun gazabına ugramak anlamına gelmekteydi.

Henry Alford, bu konu hakkında sunlari belirtmiştir: “Mühürleme islemi, magaranın agzina yaslanmış olan kayanın üzerine sagdan sola bir serit çekilip bu seridin, magaranın dış duvarına gelen kisimlerine kilden mühür basılması ile gerçekleştirilmiştir.” (Alford, GTCRT, 301)

Marvin Vincent, su yorumda bulunmuştur: “Kayayı nöbetçilerin gözü önünde mühürlendiler ve onları orada beklemeleri için bıraktılar. Nöbetçinin mühürleme anında orada olması ve kendi gözüyle görmesinin çok büyük önemi vardı. Mühürleme işlemi, mağaranın ağzına yaslanmış olan kayanın üzerine boydan boya bir serit çekilip bu seridin, mağaranın dış duvarına gelen kısımlarına kil mühür basılması ile gerçekleştirilmiştir. Eğer kayanın dışındaki serit, çaprazlama gerilmiş iki seritten oluşuyor olsa idi, o zaman mühür, bu seritlerin kesistigi noktadan kaya üzerine yapılırdı.” (Vincent, WSNT, 147)

D. D. Whedon, bu konu hakkında sunları belirtmiştir: “Mağaranın kapısı, mührü kırılmadan açılması mümkün değildi. Mührün kırılması ise, mührün hak sahibine karşı yapılmış bir hukuki suçtu. Nöbetçinin görevi, elçilerin asılsız bir iddiayı ortaya atmalarını engellemektir; mühür ise, nöbetçinin elçilerle gizli bir antlaşma yapma ihtimalini ortadan kaldırıyordu. Daniel vi, 17’de yazıldığı gibi; ‘Bir tas getirip çukurun ağzına koydular. Daniel’le ilgili hiçbir şey değiştirilmesin diye kral hem kendi mühür yüzüğüyle, hem soyluların mühür yüzükleriyle tasi mühürledi.’” (Whedon, CGM, 343)

Dördüncü yüzyılda İstanbul baskoposu olan Chrysostom, İsa’nın mezarında alınan güvenlik önemleri ile ilgili olarak sunları belirtmiştir:

Her koşulda, bu ayetteki ifadeler (Matta 27:63-64), aşağıdaki gerçeklerin her biri için tanıklık içermektedir. “*O aldatıcının, daha yasarken, (demek ki İsa ölmüştür) ‘Ben öldükten üç gün sonra dirileceğim’ dediğini hatırlıyoruz. Onun için buyruk ver de üçüncü güne dek mezari güvenlik altına alsınlar (demek ki İsa gömülmüştür). Yoksa öğrencileri gelir, cesedini çalar.’* Mezarın mühürlenmesi ne demektir? Sahte iddiaların ortaya atılmasının engellenmesi demektir. Çünkü beden güven altında olacaktır. Onların diriliş ile ilgili ortaya atacığı iddialar apaçık bir şekilde çürütülecektir. Mezar mühürlendiğine göre, ortaya sahte iddialar atılamazdı. Eğer ortaya sahte iddialar atılması mümkün değilse ve mezar boş bulunmuş ise, bu, İsa Mesih’in ölümden dirildiğinin açık ve seçik resmi bildirisidir! Bu kişiler nasıl olmuştur da engellemeye çalıştıkları dirilişin, ispatlanmasını sağlamışlardır? (Chrysostom, HGSM, alıntı yeri: Schaff, SLNPNF, 525)

“Ertesi gün, yani Hazirlik gününden sonraki gün, baskâhinlerle, Ferisiler Pilatus’un önünde toplanarak, ‘Efendimiz’ dediler, ‘O aldatıcının, daha yasarken, ‘Ben öldükten üç gün sonra dirileceğim’ dediğini hatırlıyoruz. Onun için buyruk ver de üçüncü güne dek mezari güvenlik altına alsınlar. Yoksa öğrencileri gelir, cesedini çalar ve halka, ‘Ölümden dirildi’ derler. Bu sonuncu aldatmaca ilkinden beter olur.’ Pilatus onlara, ‘Bir manga asker alın, gidip mezari dilediğiniz gibi güvenlik altına alın’ dedi. Onlar da askerlerle birlikte gittiler, tasi mühürleyip mezari güvenlik altına aldılar.” (Matta 27:62-66)

6C. Mezarın Basındaki Nöbetçi

1D. Nöbetçi Gerçeği

Did Jesus Rise from the Dead? isimli eserinde bu konuya değinen Albert Roper, aşağıdaki yorumlarda bulunmuştur:

Hanna ve Kayafa'nın yönlendirdiği baskâhinlerle, Yahudi liderlerden olusan bir heyet, Pilatus'un önünde toplanarak; öğrencileri gelip, Isa'nın cesedini çalarak halka, 'Ölümden dirildi' demelerinden korktukları için, üçüncü güne dek mezarın mühürlenip, Romalı nöbetçiler tarafından güvenlik altına alınması için buyruk vermesini istediler.

Bu talebe olumlu yanıt veren Pilatus, 'Bir manga asker alın, gidip mezari dilediğiniz gibi güvenlik altına alın' dedi. Onlar da sayıları on ile otuz iki arasında değişen Roma askerleri ile birlikte gittiler, onların yönlendirmesi altında Aramatyali Yusuf'un, Isa'nın bedeninin yerleştirilmesi için verdiği mezarın giriş tasını Roma İmparatorluk mührü ile mühürleyip, mezari güvenlik altına aldılar. Bu mührü Valiligin resmi pulunu yapıştırdılar ki, bu pulun yırtılmasının bile cezası çok ağırdı. İşte, Isa'nın en siddetli düşmanları, farkında olmadan kendilerinin dirilişi için iddia edecekleri açıklamaları çürütecek delillerin oluşmasını sağlamışlardır. Getirdikleri ve getirecekleri açıklamalar, olayların doğasını ortaya koymaktan uzak kalmıştır. (Roper, DJRD, 23-24)

Profesör Roper, şöyle devam eder:

Pilatus'un görevlendirdiği ve tamamen güven duyduğu nöbetçi subay, geleneksel bilgilere göre, Petroniyus isminde bir yüzbasydı. Bu yüzden, İmparator'un temsilcileri olan bu askerlerin, daha önce çarşıya girme örneğinde olduğu gibi, aynı sarsılmaz itaat ve disiplin ile mezari koruma görevlerini hakkıyla yerine getireceklerinden emin olmamız, mantık çerçevesinde bir yargıdır. Bu askerler, atandıkları görevlerin içeriği ile en ufak bir şekilde bile ilgilenmezlerdi. Bağlılıkları üzerine yemin ettikleri Roma imparatorluğunun askerleri olarak, tek amaçları ve zorunlulukları, aldıkları görevleri tavizsiz bir şekilde yerine getirmektir. Yusuf'un mezarının önündeki kaya üzerindeki Roma mührü, bu askerler için İsrail'in bütün öğretilerinden ya da onun çok eskilerden beri süren geleneklerinden çok daha kutsaldı. Çarşıya girdikleri kurbanın kiyafetleri için kendi aralarında kura çekecek kadar soğukkanlı olan bu askerler, ürkek Celileliler tarafından aldatılacak ya da görev basında uyuyarak boyunlarını tehlikeye atacak türden adamlar değillerdi (Roper, DJRD, 33)

2D. Nöbetçinin Kimliği

Matta 27:65'de bildirilen, "bir manga asker alın" ifadesi üzerine derin tartışmalar gerçekleşmiştir. Tartışmanın ana konusu, bu manganın "Roma'lı askerleri mi?" yoksa "tapınak korumalarını mı" kast ettiği üzerine olmuştur.

Bu konu hakkında Henry Alford, sunları söylemiştir: "Bu ayet, iki şekilde tercüme edilebilir: ya (1) tavsiye, *alin*: Bu tercüme su soruyu doğurmaktadır, Yahudilerin sahip olduğu *askerler* kimdi? Ve eğer kendi askerleri var ise, neden Pilatus'a gittiler? Belki de Yahudilere kullanmaları için bayram dönemi boyunca bir manga asker verildiğine inanmamız gerekmektedir, ancak bu tip bir uygulama ile ilgili en ufak bir kayıt mevcut değildir... ya da (2) ...buyruk; ...mantığa uygun... ayetin üslubundan da anlaşılacağı gibi, *Bir manga asker alın, gidip mezari dilediğiniz gibi güvenlik altına alın.*" (Alford, GTCRT, 301)

E. Le Camus, şöyle yazmıştır:

Bazı kişiler, Pilatus'un kastettiği askerlerin, baskâhinlerin emrinde olan ve mezari korumakla görevlendirebilecekleri Tapınak muhafızları olduğunu iddia etmektedirler. İlerde ortaya atılacak olan askerlerin uyuduguna dair yalanlamaya yönelik iddialar için Roma askerleri yerine, tapınak muhafızlarını kullanmak daha kolay olabilirdi. Ancak, orijinal Yunanca metinde kullanılan kelime [koustodia], Latince'den alınmadır ve Roma askerini ifade etmektedir. Aynı zamanda yüzbaşı hakkında verilen referanslar... (Matta xxviii, 14) bu iddianın geçersizliğini ortaya koymaktadır. (Le Camus, LC, 392)

A. T. Robertson, tanınmış Yunanca âlimi, sunlari söylemiştir: “‘Bir manga asker alın’ (*echete koustodian*) ifadesi, emir kipidir ve Tapınak muhafızlarını değil, Roma askerlerini isaret etmektedir.” (Robertson, WPNT, 239)

Robertson, daha da derin çalışmalarının sonucu olarak sunlari ifade eder: “Latince bir terim olan *koustodia*, M.S. 22 senesinden kalma Oxyrhynchus papirüsünde de yer almaktadır.” (Robertson, WPNT, 239)

T. J. Thorburn, sunlari ifade eder: “Genel anlayış, Matta’nın manga askerden kast ettiğinin Romalı askerler olduğudur... Ancak... kâhinlerin ellerinin altında Yahudi Tapınak muhafızları vardı ve bu muhafızların kendi bölgeleri dışında bir görevde kullanılması, Romalıların iznine bağlıydı. Pilatus’un cevabı bu durumda su iki anlamda da olabilir: ‘Bir manga asker alın’ ya da ‘bir manga askerinizi alın’ (eger talep bir manga Romalı asker ise, kibar bir reddediş şekli). Askerlerin Yahudi olması aynı zamanda, Pilatus’un bu disiplinsizliğe göz yummasını da açıklamaktadır. Ancak ayet 14 [Eger bu haber valinin kulagina gidecek olursa biz onu yatıştırır, size bir zarar gelmesini önleriz], bu görüş ile çelismektedir.” (Thorburn, RNMC, 179-82)

A. B. Bruce, aynı konu hakkında sunlari söylemiştir: “‘bir manga asker alın’ ifadesi, tavsiyeden daha çok, bir buyruk üslubundadır. ‘...gidip mezari dilediğiniz gibi güvenlik altına alın’ ifadesi, bu olanlara hiç gerek olmadığını düşünen, ancak bu kadar küçük bir meseleden dolayı da bu insanların isteklerini geri çevirmek istemeyen bir yöneticinin hazır bir cevabıdır.” (Bruce, EGNT, 335)

Arndt ve Gingrich (Yeni Antlaşma Yunanca-İngilizce Leksikonu, Chicago Üniversitesi Basımı Press, 1952), *koustodia* kelimesinin, nöbetçiler için kullanıldığı kaynakları belirlemişlerdir: “POxy. 294,20 [22 ad]; PRy1. 189,2; BGU 341,3; cf. Hahn 233,6; 234,7 w. lit. Lat. Loawn., custodia).” (Arndt, GEL, 448)

Ayetlerde bu kelime su anlamla da kullanılmıştır: “Askerlerden oluşan nöbetçiler” (Matta 27:66; 28:11), “bir manga asker” (Matta 27:65). (Arndt, GEL, 4)

Harold Smith, *A Dictionary of Christ and the Gospels* isimli sözlükte, Roma nöbetçileri hakkında su bilgileri vermiştir: ‘NÖBETÇİ. - 1.RV [koustodia] (Lat. Custodia) tercümesi, Mt. 27:65, 66; 28:11, AV ‘izleme’; Pilatus tarafından baskâhinlere ve Ferisiler’e mezari korunması için sağlanmıştır. Bu koruma için Pilatus’un yetki vermesinden dolayı ve görevin başarısızlığı karşısında gene Pilatus’un ceza verme olasılığının bulunması (Mt. 28:14), bu askerlerin tapınak muhafızı değil, Yerusalem’deki piyade taburundaki Roma askerlerinden oluştuğunu göstermektedir; bu askerlerin çarmitaki askerler olma olasılığı vardır, ancak bu konuda kesin bir bilğimiz yoktur. [Bir manga asker alın], bir buyruk cümlesidir.” (Smith, alıntı yeri Hastings, DCG, 694)

Lewis ve Short, yayınladıkları Latince sözlüğünde, *Custodia* için sunlari yazmışlardır: “*Custodia, ae.f. (id) izleme, bakma, savunma, ilgilenme, koruma*. 1. Genellikle *çogul* anlam içerir ve askeri lisanda *nöbet tutan kişiler-kisi, nöbetçi, bekçi, gözcü anlamındadır*.” (Lewis, LD, 504-05)

Roma askeri hukukuna göre, görevi terk etmenin cezası ölümdü. (Dion. Hal, *Antik. Rom.* VIII.79) Kamp disiplinin sikiligi konusundaki en meshur söylev, Polibiyus’unkidir, VI.37, 38. Bu söylevden de anlaşılabileceği gibi ceza korkusu görevin, özellikle de nöbet görevinin hatasız bir şekilde yerine gelmesindeki en büyük etkendi. Nöbet disiplini, gelişmeleri kendi gözleriyle görmüş gibi anlatan yetkili kişi için bir prestij meselesiydi.

– GEORGE CURRIE

Matta 27. ve 28. bölümlerinin içeriği, İsa'nın mezarını koruyan nöbetçilerin "Roma askeri" olduğu görüşünü onaylamaktadır. Eger Pilatus, baskâhinleri basından atmak için onlara, "tapınak muhafızlarını" almalarını söylemiş olsaydı, bu muhafızlar başarısızlıklarından dolayı Pilatus'a değil, baskâhinlere karşı sorumlu olurlardı. Ancak, eger Pilatus, İsa'nın mezarının korunması için "Roma askeri" vermiş ise bu muhafızlar başarısızlıklarından dolayı baskâhinlere değil, Pilatus'a sorumlu olurlardı. 28. bölümün anahtar ayetleri 11 ve 14'tür.

Ayet 11, kadınlar daha yoldayken, nöbetçi askerlerden bazılarının kente giderek olup bitenlerin hepsini baskâhinlere bildirdiklerini iletmektedir. İlk bakışta, askerlerin baskâhinlere karşı sorumlu olduğunu düşünebilirsiniz, ancak aşağıdaki bölümde açıklanacağı gibi, eger bu askerler ilk olarak durumu Pilatus'a bildirselerdi, ölüm cezasına çarptırılırlardı. Ayet 14, bu askerlerin Roma askeri olduğunu ve Pilatus'a karşı sorumlu olduklarını onaylamaktadır.

Matta 28:14: "Eger bu haber valinin kulagina gidecek olursa biz onu yatistirir, size bir zarar gelmesini önleriz." Eger bu askerler tapınak muhafızları olsalardı, Pilatus'un kulagina gitmesinden neden endişe duymuslardı? Pilatus'un tapınak muhafızlarına ceza vereceğine dair bir ifade mevcut değildir. Yazara göre su gerçekleşmiştir: Bu nöbetçiler, Pilatus'un dini hiyerarsisi ile ilişkilerini bozmamak ve onları hosnut etmek için mezari korumakla görevlendirdiği "Roma askerleridir." Baskâhinler, özellikle "Roma askeri" olması konusunda ısrar etmişlerdir: "Onun için buyruk ver de üçüncü güne dek mezari güvenlik altına alsınlar." (Matta 27:64)

Eger baskâhinler mezara tapınak muhafızı göndermek isteselerdi, bu konu için Vali'nin buyruguna ihtiyaçları olmazdı. Bu olay gerçekleştikten sonra, askerler korunma amacıyla baskâhinlere gelmişlerdir, çünkü askerler baskâhinlerin, Pilatus üzerinde etkisi olduğunu ve kendilerini idamdan kurtarabileceklerini bilmekteydiler: "Eger bu haber valinin kulagina gidecek olursa biz onu yatistirir, size bir zarar gelmesini önleriz." (Matta 28:14)

3D. Romalilerin Askeri Disiplini

George Currie, sunları söylemiştir, "Roma askeri hukukuna göre, görevi terk etmenin cezası ölümdü. (Dion. Hal, Antik. Rom. VIII.79) Kamp disiplininin sikiligi konusunda ki en meshur söylev, Polibiyus'unkidir (VI.37, 38). Bu söylevden de anlaşılabileceği gibi ceza korkusu görevin, özellikle de nöbet görevinin hatasız bir şekilde yerine gelmesindeki en büyük etkendi. Nöbet disiplini, gelişmeleri kendi gözleriyle görmüş gibi anlatan yetkili kişi için bir prestij meselesiydi. Onun ifadeleri ise genel bir şekilde yayılırdı." (Currie, MDR, 4 1-43)

Polibiyus'dan alıntı yapan Currie, sunları yazmıştır: "tahta sopa ile dövülmek [sica] ... kusurlu gece nöbetinin, hirsizliğin, yalancı sahitliğin ve kisinin kendi bedenine zarar vermesinin cezası olarak uygulanırdı; korkarak cepheden kaçmanın cezası ise, idam edilme olduğu özellikle belirtilmiştir." (Currie, MDR, 43-44)

Currie, söyle devam eder, "Vegetiyus, lejyon komutanının, disiplinin sikiligini her gün yakından takip ettiğinden bahseder (Askeri Kurulus 11.9). Vegetiyus'un tartismasiz olarak iletteği bir diger bilgi ise (Askeri Kurulus 1.21), eski Romali [Mesih zamanındaki] askerlerinin, kendi çağındaki diger ordulara göre çok daha disiplinli bir şekilde yetistirildikleridir." (Currie, MDR, 43-44)

Currie'nin, Vegetiyus'un Roma ordusu hakkındaki yorumları, su ifadelerde bulunmuştur: "Arıttığı askeri sistem, ağır ve ciddi yaptirimleri içermektedir. İdam cezası uygulanacağı zaman, borazanlar *classicum* denilen marsi çalarlardı (11.22). Lejyon

komutaninin bir görevi de, disiplinin sikiliginini her gün yakından takip etmekte (11.9).” (Currie, MDR, 49-50)

Currie, aynı zamanda su konuya isaret etmektedir:

[Justinian] Cilt 49.16’da, askerlerin ölüm cezasına çarptırıldığı on sekiz suç, su şekilde sıralanmıştır: bir gözcünün düşman ile kalması (-3.4), firar (-3.11; -5. 1-3), silâhini kaybetme (-3.13), savaş esnasında emre karşı gelme (-3.15), siperi ya da suru geçme (-3.17), isyan baslatma (-3.19), bir subayı korumayı reddetme ya da görevini terk etme (-3.22), askere çağrılmış birisinin teslim olmaması(-4.2), cinayet (-4.5), üstüne el kaldırma ya da bir generale küfretme (-6.1), baskalarını etkileyecek bir durumda iken, geri çekilme (-6.3), bilgi vererek ya da plânlara uymayarak düşmanla işbirliği yapmak (-6.4; -7), başka bir askeri kılıç ile yaralamak (-6.6), geçerli bir sebep olmadan kendisini sakat bırakmak ya da intihar teşebbüsünde bulunmak (-6.7), gece nöbetini terk etmek (-10.1), bir subayın esasını kırmak ve cezalandırılma esnasında ona geri vurmak (-13.4), nöbet kulübesini terk etmek (-13.5) ve huzuru bozmak (-16.1). (Currie, MDR, 49-50)

Currie, Roma askeri tarihinin yıllıklarında mevcut bulunan ve Roma ordusunun disiplin derecesini yansıtan örneklerden bazılarını aşağıda aktarmıştır: “418’de, siradan bir hamal, savaş esnasında yavaş hareket ettiği için, ordunun basındaki General tarafından şahsen idam edilmiştir; 390’da, görev esnasında uyuyan bir asker, Capitolium’un bir tepesinden aşağıya atılmıştır [Dig. 49.16.3.6.; -10.1], 252’de, ihmalkârlık suçu yüzünden bir asker dövülmüş ve rütbesi düşürülmüştür; 218’de, ihmalkârlık suçu yüzünden bir asker cezalandırılmıştır; 195’de yavaş ilerleyen bir asker silâhla dövülmüştür; ...Yukarıda bahsi geçen ceza çeşitleri, bu disiplinin ne kadar ‘siki’ olduğunu göstermektedir.” (Currie, MDR, 33)

Currie’nin bu konudaki yorumları şöyle devam etmektedir: “102 davanın, 40 tanesinin ölüm cezası ile sonuçlanması, Roma ordusunun disiplin anlayışının, günümüz ordularınınkinden çok daha siki olduğunu ortaya koymaktadır.” Currie, Roma ordusunu şöyle tanımlamaktadır: “Fethetme ve hükmetme mekanizması.” Ordunun disiplini hakkında ise, şöyle yorumda bulunmuştur: “Valerius Maximus... Roma’nın fetihlerini ve gücünü, askeri birliklerin disiplinin siki bir şekilde kontrol altına alınmasına ve askeri eğitimlerine (11.8 giriş.; 11.9 giriş.) bağlamaktadır.” (Currie, MDR, 33, 38, 43-44)

T. G. Tucker, aşağıda Romalı bir askerin teçhizatını detaylı bir şekilde anlatmaktadır:

Askerin sağ elinde, meshur bir Roma mızrağı vardır. Bu heybetli bir silâhtir. Uzunluğu, 6 feettir. Demirden, keskin bir ucu ve ahsaptan bir sapı vardır. Asker bu mızrağı, süngü misâli bir silâh gibi kullanabilir ya da bir cirit gibi düşmanına fırlatıp, arkasından kılıcı ile yakın dövüşe girebilir. Sol kolunda ise, değişik şekillerde olan geniş bir kalkan tutar. En sık rastlanılan form ise, kenarlarından içbükey olup ve silindirik bir formu andıran, uzunluğu 4, genişliği 2 1/2 feet olan bir kalkandır. Bir diğer form ise, altı uçlu elmas şeklindedir, elmasın uç kısımları ise ya düzleştirilmiş ya da ovalleştirilmiştir. Kalkanlar, saz örgüden ya da ahsaptan yapılırlar, deri ile kaplanırlar, üzerlerine metal bir kalkan olmadan arma yapılırlar ki, bunlar arasında en sık rastlanılanı yildırım şeklinde olanıdır. Kalkanları sadece elle taşımaya gerek yoktur, üzerlerinde bulunan bir kemer sayesinde sağ omuza takılıp taşınmaları mümkün kılınmıştır. Kalkanın asıldığı yeri engellemek için kılıç, kesici bir aletten daha çok, delici bir alettir ve 3 feet uzunluğundadır -sol omuzdan geçen bir kemer sayesinde sağ tarafına takılırdı. Bu düzenleme bizlere garip gelebilir, ancak unutmamamız gereken nokta, sağ elde tutulan mızrak elden çıkana kadar kılıca ihtiyaç olmayacaktır, mızrak atıldıktan sonra ise, kılıç çekilmeden önce kemerin sallandırılması suretiyle silâh sol tarafa alınabilir. Askerler kemerlerinin sol taraflarına ise, kama takarlardı. (LRW, 342-44)

4D. Roma Nöbetçisi Kimdir?

William Smith, *Dictionary of Greek and Roman Antiquities* isimli sözlükte, Roma “nöbetindeki” asker sayısı konusunda bilgi vermektedir. Dr. Smith’e göre, bir manipule’de (Roma lejyonunun bir bölümünde ya 20 ya da 60 asker bulunurdu) bağlı olduğu sulh hakimine göre, dikilmiş olan çadırın iki adet nöbet noktası bulunurdu, her iki noktada da dört asker beklerdi. Bu askerlerden bazıları çadırın ön tarafında beklerken, diğerleri de arka tarafta atların yanında nöbet tutarlardı. Roma nöbet noktalarında dört asker beklerdi, ancak bunlardan bir tanesi gözcü görevini yaparken, diğerleri herhangi bir alârm durumunda saldırıya hazır olsalar da, belli bir seviyeye kadar istirahatta beklerlerdi. (Smith, William, DGRA, 250-5 1)

Harold Smith, su açıklamayı yapmıştır: “Roma nöbet noktalarında, genellikle dört asker beklerdi (Polyb. vi.33), bu askerlerden her biri sıra ile gözcülük yaparlardı, diğerleri ise en ufak bir alârmda hazır olacak bir biçimde istirahat ederlerdi; ancak bu olayda asker sayısının daha çok olması olasıdır.” (Smith, alıntı yeri: Hastings, DCG, 694)

Profesör Whedon, nöbet hakkında sunları belirtmiştir: “Büyük bir olasılıkla dört askerden oluşmaktaydı. Bu adedi, çarpihaya gerilme sahnesinde de görmekteyiz. Yuhanna xix, 23.” (Whedon, CGM, 343)

Gece boyunca “Tapınak nöbetçi subayı” etrafta teftis yapardı. Nöbetçilere yaklaştığı zaman, muhafızların belirli bir üslupta ayaga kalkıp, onu selâmlaması gerekmektedir. Nöbet esnasında uyurken bulunan bir nöbetçi ise ya dövülür ya da üzerindeki elbiseler çıkartılır ve yakılırdı. Bildiğimiz gibi bu ceza, mahkeme kararına bağlıydı [Esinleme 16:15].

– ALFRED EDERSHEIM

5D. Tapınak Muhafizi Kimdir?

Yahudi tarihçi Alfred Edersheim, tapınak muhafızlarının özellikle kimliği hakkında su bilgileri vermektedir: “Geceleri nöbetçiler, genellikle kapılara ve sarayın konumuna göre yirmi dört ayrı noktaya yerleştirilirdi. Bunlardan yirmi bir nokta Levililer tarafından tutulurken; en iç taraftaki diğer üç nöbet noktası ise, kâhinler ve Levililer tarafından beraber tutulurdu. Her nöbet noktasında on kişi beklerdi; bu hesaba göre, her gece iki yüz kırk Levi’li ve otuz kâhin görev basında idi. Tapınak muhafızları gündüzleri rahat bir görev üstlenirken, gece nöbetleri onlar için zor bir görevdi. Romalılar gece nöbetlerini dört parçaya bölerken, Yahudiler üç bölmeşlerdir. Dördüncü nöbet ise, sabahın erken saatlerinde yer almıştır.” (Edersheim, TMS, 147-49)

Mishnah (tercüme eden: Herbert Danby, Oxford University Press, 1933), Tapınak muhafızları hakkında sunları bildirir: “Kâhinler, tapınagin üç noktasında nöbet tutarlardı: Abtinas Odası, Ates Odası ve Yürek Odası. Levililer, tapınagin yirmi bir noktasında nöbet tutarlardı: Tapınak girişindeki bes kapının önünde bes, içerdeki dört köşede dört, Tapınak avlusunun bes kapısının önünde bes, dışarıdaki dört köşede dört, Sunak odasında bir ve Perde odasında bir ve bir tanede Merhamet Tahtının arkasında.” (Mishnah, Middoth, 1.1)

P. Henderson Aitken, sunları kaleme almıştır: “Tapınak nöbetçi subayının görevi, Tapınagin düzenini sağlamak, gece boyunca nöbet noktalarını kontrol etmek ve nöbetçilerin görevini lâyikiyla yerine getirmelerini ve uyanık olmalarını sağlamaktır. Onun ve hazır

bulunan astsubayların, Ezra 9:2 ve Nehemya'da bahsi geçen 'önderler' tarafından tasarlanıldığı düşünülmektedir." (Aitken, alinti yeri Hastings, DCG, 271)

6D. Tapınak Muhafızlarının Askeri Disiplini

Alfred Edersheim, tapınak muhafızlarının görevlerini yerine getirdikleri siki disiplin kosullarını şöyle tarif etmektedir: "Gece boyunca 'Tapınak nöbetçi subayı' etrafta teftis yapardı. Nöbetçilere yaklaştığı zaman, muhafızların belirli bir üslupta ayaga kalkıp, onu seâılaması gerekmektedir. Nöbet esnasında uyurken bulunan bir nöbetçi ise ya dövülür ya da üzerindeki elbiseler çıkartılır ve yakılırdı. Bildiğimiz gibi bu ceza, mahkeme kararına bağlıydı. Bundan dolayı bizlere, Tapınak muhafızının agzındanmış gibi bir uyarı verilmiştir, 'Çıplak dolasmamak ve utanç içinde kalmamak için uyanık durup giysilerini üstünde bulundurana ne mutlu!' [Esinleme. 16:15]." (Edersheim, TMS, 147-49)

Mishnah, nöbet esnasında uyurken yakalananlara verilen cezalar hakkında bilgiler içermektedir:

Tapınak nöbetçi subayı, önünde mesale ile bütün nöbet noktalarını teftise giderdi ve eger bir nöbetçi ayaga kalkıp, "Tapınak nöbetçi subayı, esenlik sizinle olsun!" diyemezse, bu onun uyudugunun açık bir ispatı olurdu. Tapınak nöbetçi subayının bu askeri asasıyla dövme hakkı olduğu gibi, üzerindeki kıyafetleri yakma hakkı da vardı. İnsanlar sorarlardı, "Tapınak avlusundan gelen bu ses de nedir?" "Nöbeti esnasında uyuyan bir Levili'nin dayak yemesinin ve elbiselerinin yakılmasının sesi." R. Eliezer b. Jacob sunları söylemiştir: "Bir keresinde dayimi nöbette uyurken yakalamışlardı ve onun kıyafetlerini yakmışlardı" (Mishnah, Middoth, 1.2)

Yahudi Ansiklopedisi, [tapınak] içerisindeki kutsal mekânlar hakkında su yorumda bulunmuştur, "bu noktalarda nöbet tutanların uyumak bir yana, oturmaya bile müsaadeleri yoktu. Tapınak nöbetçi subayı, her muhafızın uyanık olduğunu kontrol ederdi, nöbetinde uyuyan bir kâhini bile döverdi, bazı zamanlar baskalarına da uyarı olması açısından üzerindeki kıyafetleri yakardı. (Mid. KI)." (Yahudi Ansiklopedisi, 81)

7D. Sonuç

E. LeCamus, İsa'nın mezarında alınan siki güvenlik önlemleri hakkında sunları belirtmiştir: "Bir suçlunun idamından sonra hiçbir zaman bu kadar siki önlemler alınmamıştır. Her şeyden öte, çarımha gerilerek öldürülmüş hiç kimse, bedeninin bir manga asker tarafından korunması şerefine ulaşmamıştır." (Le Camus, LC, 396-97)

G. W. Clark ise su sonuca varmıştır: "Dirilisin engellenmesi için her türlü beseri politika ve önlem uygulanmıştır. Bu önlemlerin kendisi ise, Dirilisin en büyük isareti ve belirtisi olmaktan öteye gidememistir (Matta 27:35)." (Clark, GM)

7C. Elçiler Kendi Yollarına Gittiler

Matta, Incil'in kaleme aldığı bölümünde, elçilerin gösterdiği korkaklığı ifade etmiştir (26:56). İsa, Getsemani bahçesinde tutuklandığı zaman "O zaman öğrencilerin hepsi O'nu bırakıp kaçtı."

Markos, Incil'in kaleme aldığı bölümünde (14:50): "O zaman öğrencilerinin hepsi O'nu bırakıp kaçtı" diye yazmıştır.

Ürkmüs ve korkmus olan bu elçiler grubu, umutsuzluk içerisinde Celile'ye kaçmak için her seylerini bırakıp gitmeye hazırlanırken; köylülerden, çobanlardan ve balıkçılardan oluşan bu grup kendi öğretmenlerine ihanet edip, onu reddetmiskende ve onu hayal kırıklığına uğratmiskende, bir gecede kendinden emin ve misyonu olan bir cemaate dönüşmüşlerdir. Kurtuluş konusunda ikna oldukları gibi, Paskalya'dan sonra, Paskalya öncesine göre daha başarılı olmuşlardır. Bu devrimsel değişimi açıklamak için, hiçbir görünüm ya da halüsinasyon yeterli olmayacaktır.

- YAHUDI HAHAM PINCHAS LAPIDE

George Hanson, sunları belirtmiştir: "Elçiler yapı olarak, ne cesur ne de büyük vizyonları olan kişiler değillerdi. Olabilecek en ürkek davranışlarla, Öğretmenleri tutuklandığı zaman, bildirildiği gibi hepsi 'O'nu bırakıp kaçtı' ve O'nu Kendi kaderi ile yüzüstü bıraktı." (Hanson, RL, 24-26)

Albert Roper, Simon Petrus'un, "baskâhinin avlusunda, hizmetçi kızın satması karşısında korkudan sinmesi ve kendisine lânet okuyarak, 'bahsettikleri bu adamı' tanımadığı üzerine yemin etmesi" hakkında yorumlarda bulunmuştur. (Roper, JRD, 50)

Albert Roper, sunları yazmıştır: "Korku, kendi kişisel güvenliği için hissettiği küçültücü korku, Petrus'un gerçekten sevdiği Adami reddetmesine sebep olmuştur. Korku, ödeklilik yaratan korku, onu ağlarını bırakıp artık balıkları değil, insanları yakalamaya çağıran Kisiyi inkâr etmesine sebep olmuştur." (Roper, JRD, 52)

Roper, elçilerin karakterleri hakkında şu yorumda bulunmuştur:

Bu kişiler, genel olarak balıkçı olan ve hepsi de şehir hayatına ve şehirlere yabancı Celilelidir'ler. Tek tek, her biri Nasıralı genç Öğretmene bağlanmışlardır ve O'nun yaşam biçimine kendilerini adanmışlardır. O'nu memnuniyet içerisinde takip etmişler ve tehlike saati kapıya gelene kadar O'na saygı duymuşlardır. O'nu Getsemani bahçesi yakınlarında tutukladıkları zaman, hepsi geri çekilmiş ve kaçmışlardır. Mesalelerden ve yaygaradan ve kılıçların seslerinden ürkmüşlerdir.

Elçiler, sigindikleri yerlerde saklanmışlar ve üçüncü gün Mecdelli Meryem tarafından sasirtici haber gelene kadar kendilerinden bir ses duyulmamıştır. Bu olaydan sonra iki ve sadece iki tanesi tehlikeye atılıp, Mecdelli Meryem tarafından bildirilen haberin, gerçekleri mi yansıttığını, yoksa onların deyimi ile, 'bos' bir haber olup olmadığını kontrol etme çüretini gösterebilmiştir. Elçilerin davranış biçimi, sefilce olmasına rağmen, kendini korumaya yönelik bir tutum olmuştur. (Roper, JRD, 34-35)

Yahudi Haham Pinchas Lapide, Elçilerin değişimi hakkında sunları belirtmiştir:

Ürkmüs ve korkmus olan bu elçiler grubu, umutsuzluk içerisinde Celile'ye kaçmak için her seylerini bırakıp gitmeye hazırlanırken; köylülerden, çobanlardan ve balıkçılardan oluşan bu grup kendi öğretmenlerine ihanet edip, onu reddetmiskende ve onu hayal kırıklığına uğratmiskende, bir gecede kendinden emin ve misyonu olan bir cemaate dönüşmüşlerdir. Kurtuluş konusunda ikna oldukları gibi, Paskalya'dan sonra, Paskalya öncesine göre daha başarılı olmuşlardır. Bu devrimsel değişimi açıklamak için, hiçbir görünüm ya da halüsinasyon yeterli olmayacaktır. Belki bir tarikat ya da tekke ya da bir sınıf için bir görünüm yeterli olabilir, ancak özellikle batıyı fetheden ve Dirilis'e süktiren bir dünya inancı, yeterli olamaz. (Lapide, RJ, 125)

Douglas Groothuis, elçilerin dirilmiş Mesih karşısında verdikleri tepkiyi söyle dile getirmiştir: "Dirilmiş İsa görüldüğü halde, şüphe eden öğrenci Thomas'ın inançsızlığı

karsısında söyle yapmıştır: ‘Sonra Tomas'a, ‘Parmagini uzat’ dedi, ‘ellerime bak, elini uzat, bögürüme koy. İmansız olma, imanlı ol!’ (Yuhanna 20:27). Tomas O'na, ‘Rabbim ve Tanrım!’ diye cevap verdi’ (ayet 28). İsa, beden almış Tanrı olduğunu göstermiştir, Mesih’in olması gerektiği gibi, bedence çarmıhta ölmüştür, ancak Tanrı olduğu için ölümden dirilmiştir.” (Groothuis, JAC, 256)

Alfred Edersheim, su soruyu sormaktadır: “İsa Mesih’in ölümü; Aramatyalı Yusuf’un, Nikodim’in ve İsa’nın diğer öğrencilerinin, Elçilerin ve dindar kadınların zihinlerinde nasıl bir etki yaratmış olabilir?” (Edersheim, LTJM, 623)

Bu soruya su cevabı vermektedir: “O’nun öldüğüne inanmışlardı ve O’nun ölümden dirilmesini beklemiyorlardı -en azından bizlerin anladığı şekilde. O’nun ölüm anı hakkında o kadar çok tanık ve delil vardı ki; Nikodim’in, gömülmesi için baharatları getirmesi, bedeninin kadınlar tarafından hazırlanması (bunların ikisi de, bedenin çürümmesini geciktirmek için yapılan işlemlerdir), boş mezar karsısındaki kadınların üzüntüsü, onların bedenin götürüldüğüne dair varsayımları, saskinlik içerisinde bu haberi Elçilere iletmeleri ve şüphe içinde olmaları, gerçekten de insanın su soruyu sorası gelmektedir: ‘Kutsal Yazılar’ı bilmiyorlar mı, O’nun ölümden dirilmesi gerektiğini bilmiyorlar mıydı?’” (Edersheim, LTJM, 623)

J. P Moreland, kadınların verdiği tanıklık hakkında sunları söylemiştir:

Birinci yüzyıl Yahudiliğinde, bir kadının verdiği tanıklık değersiz olarak kabul edilmekteydi. Çok istisna durumlar dışında, bir kadının mahkemede sahitlik yapma hakkı yoktu. Hiç kimse, ilk görgü tanıkları olarak, kadınları göstereceği bir hikâye icat etmezdi. Kadınların tanıklığı zaten bir utanç kaynağıydı; 1. Korintliler 15. bölümde ve Elçilerin İşleri’ndeki müjdellemek amacıyla yapılan hitaplarda, kadınların tanıklığından bahsedilmemesinin açıklaması büyük bir olasılıkla budur. Müjdecî bir vaazda, anlatılan olayın içindeki bir detay verilmeyip, dinleyenlerin ana mesajı kavramak yerine, bir unsur yüzünden tökezlemesinin istenmemesi çok doğal bir davranıştır. Ancak İncil’de her türlü detay yer almıştır, çünkü İncil’de gerçekten neler olduğunun anlatımı mevcuttur. Baska hiçbir açıklama, bu tarihsel gerçeğin kayıtlarda yer almasının sebebinin anlaşılmamasına yeterli olmayacaktır. (Moreland, SSC, 168)

J. P Moreland, Elçilerin, Hristiyanlığı uydurdıkları konusundaki iddialar hakkında sunları belirtmiştir:

Birinci olarak, Elçilerin, yeni bir din baslatmaktan ve yalan söylemekten hiçbir kazançları olamazdı. Elçiler, zorbalık görmüşler, alay edilmişler, birçok düşman kazanmışlar ve bu inanç uğruna canlarını vermişlerdir. Bu gerçeklerin ışığında olaylara bakıldığında, hiç tükenmek bilmeyen motivasyonlarını yalan uğruna ayakta tutmalarının gerçekçi bir yanı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Elçiler aptal degildiler. Pavlus, önde gelen, birinci sınıf bir entelektüeldir. Bu misyonun ilk kırk senesi boyunca, olayları gözden geçirip, ortada bir yalan olduğunu beyan etmeleri için birçok fırsatları vardı. Bu inancın, bu kişilere getirileri olmuştur, ancak bu getiriler, bu inancın gerçekliğine olan samimiyetten doğmuştur. (Moreland, SSC, 171-72)

John Ankerberg ve John Weldon, kilisenin doğusu hakkında sunları belirtmişlerdir:

Hristiyan Kilisesinin var olmasının sebebi, İsa’nın çarmıha gerilmesinden ve ölümünden sonra cesaretini kaybeden, korkan ve şüphe eden Elçiler mi sebep olmuştur? Mümkün değil.

Sadece Mesih’in dirilişi, elçilerin hayatları pahasına da olsa Mesih’i müjdellemelerine ve Tanrı’nın kurduğu Hristiyan Kilisesini geliştirmek için didinmeleri konusundaki motivasyonlarını açıklayabilir. Çarmıha gerilmenin, Elçiler üzerindeki yıkıcı etkisini tarif etmek çok zordur. Bu kişiler, işleri, evleri ve hatta aileleri olmak üzere her şeylerini İsa için

feda etmişlerdir (Matta 19:27). Değer verdikleri her şey İsa'da odaklanmıştır: umutları, yaşamları her şeyleri. Ancak, İsa artık halk tarafından suçlu kabul edilen bir ölüdür.

Elçiler, İsa'nın beklenen Mesih (Luka 24:21) olmadığı fikri ile umutsuzluğa kapılıp, hayal kırıklığına düşmüşlerdir. Bu durumdaki elçilerin umut dolu bir vizyon ya da bir halüsinasyon sonucu ikna olmaları mümkün değildir; Bu kişiler, artık inanmaya çok hevesli kişiler değildir. İsa'nın, elçileri imansızlıklarından dolayı azarlamış olması gerçeği, bizlere süpheci olan elçinin sadece Tomas olmadığını göstermektedir. İsa bir keresinde, on bir elçinin hepsini birden Kendi dirilisine olan imansızlıklarından dolayı azarlamıştır: Matta 28:17; Luka 24:25-27, 38, 41; Yuhanna 20:24-27. Bu, bizlere elçilerin ikna olma konusunda istekli olmadıklarını ispatlamaktadır.

İncil'in de gösterdiği gibi elçiler, İsa'nın dirilişi hakkındaki haberlere ilk başta inanmamışlardır. İsa, onlara defalarca görüldükten, onlarla konuştuktan, Kendisine dokunmalarını teşvik etmesinden, fiziksel bir bedeni olduğuna inandırdıktan, elindeki ve yanındaki yaraları gösterdikten sonra elçiler, O'nun dirildiğine inanmışlardır. (Yuhanna 29:20, 27) Eğer elçiler bir diriliş beklentisinde olsalardı, bunu bekliyor olurlardı. Ancak böyle bir beklentileri yoktu ve bu gerçekleştiği zaman ikna olmaları için epeyce bir çaba gerekti (Elçilerin İşleri 1:3). (Ankerberg, RWA, 82)

Ürkmüş ve korkmuş olan bu elçiler grubu, umutsuzluk içerisinde Celile'ye kaçmak için her şeylerini bırakıp gitmeye hazırlanırken; köylülerden, çobanlardan ve balıkçılardan oluşan bu grup kendi öğretmenlerine ihanet edip, onu reddetmişken ve onu hayal kırıklığına uğratmışken, bir gecede kendinden emin ve misyonu olan bir cemaate dönüşmüşlerdir. Kurtuluş konusunda ikna oldukları gibi, Paskalya'dan sonra, Paskalya öncesine göre daha başarılı olmuşlardır. Bu devrimsel değişimi açıklamak için, hiçbir görünüm ya da halüsinasyon yeterli olmayacaktır.

– J. P. MORELAND

2B. Dirilis Sonrasi Durum

1C. Bos Mezar

Winfried Corduan, bos mezarın kesinliği hakkında şöyle yazmıştır:

Antik tarihin tartışılmaz şekilde kesin gözüyle bakılabilecek bir olayı var ise bu, bos mezar olayıdır. Paskalya, Pazar gününden itibaren İsa'nın bedeninin mevcut olmadığı, ancak İsa'nın mezarı olarak bilinen bir mezar olmak zorundadır. Bu su getirmez bir gerçektir. Hristiyan öğretisi, yaşamış ve ölümden dirilmiş bir Kurtarıcıyı yüceltmektedir. Yahudi otoriteler, güçlü bir şekilde bu öğretise karşı çıkmışlardır ve bu öğretimi bastırmak için ellerinden geleni yapmaya hazır olmuşlardır. Eğer bu otoriteler, potansiyel Hristiyanları alıp, çok kısa bir yolculuk yaparak İsa'nın mezarına gidip, O'nun cesedini teshir edebilselerdi, bu çabaları çok kolaylıkla sonuç verirdi. Bu, Hristiyan mesajının sonu olurdu. Dirilmiş bir Mesih üzerine kurulmuş bir kilisenin var olması, bos mezar gerçeğinin ispatıdır. (Corduan, NDA, 222)

William Lane Craig, bos mezarın önemi hakkında sunları söylemiştir:

Bos mezar, dirilişin *sine qua non*'u dur. İsa'nın, ölümden yeni bir beden ile dirilmiş olması ve eski bedeninin mezarda yattığı olması, çağımızda ortaya atılmış bir iddiadır. Yahudi mentalitesi, asla bir kişiye ait iki bedeni kabul etmezdi. Elçiler, mezarın dolu ya da bos

oldugunu kontrol etmeyi unutmus olsalardi bile, Yahudi otoriteler böyle bir firsati asla gözden kaçırmazlardi. Tüm bunlari isigininda, elçiler Yerusolim'de dirilisi müjdelemeye basladilar ve insanlar iman etmeye basladilar. Bu olaylari din liderlerinin çaresizlik içerisinde seyretmelerinin sebebi, mezarin bos olmasindan baska bir sey olamaz. Hristiyan birlikteliginin, Isa'nin dirilisi üzerine kurulmus olmasi gerçegi, O'nun çarmiha gerilip öldürüldüğü ve gömüldüğü sehrin ta kendisinde kök salmis ve kabul edilmiş olmasi, bos mezarin tarihsel gerçekligini ispatlamaktadır. (Craig, DJRD, alinti yeri Wilkins, JUF, 151-52)

W. J. Sparrow-Simpson, elçilerin, Isa'nin dirilisine iman etmelerinin sebebinin bos mezar olmadigina isaret etmektedir. Sadece Yuhanna için söyle yazilmistir: "O zaman mezara ilk varan öteki öğrenci de içeri girdi. Olanlari gördü ve iman etti." (Yuhanna 20:8) Bu iman, Yuhanna'nin, Isa Mesih'in dirilisi hakkında bildirdiklerini hatirlamasindan ve idrak etmesinden kaynaklanmistir. Ne Mecdelli Meryem, ne diger kadinlar, ne de Petrus, bos mezarin tanikligi ile iman etmemislerdir. (Sparrow-Simpson, alinti yeri Hastings, DCG, 506)

Isa'nin takipçilerinin, gerçekten de O'nun ölümden dirildigine inanmasi, Mesih'in dirilis sonrasi gözükmesi ile gerçekleşmistir. Bos mezar, tarihsel bir gerçek olarak karsimizda durmaktadır ve gözüken kisinin et ve kanda dirilmis Nasirali Isa'dan baskasi olmadigina dair kuskulari yok etmeye yaramistir. (Hastings, DCG, 506)

Arkasindan elçiler, Yerusolim'de dirilisi müjdelemeye basladilar ve insanlar iman etmeye basladilar. Bu olaylari din liderlerinin çaresizlik içerisinde seyretmelerinin sebebi, mezarin bos olmasindan baska bir sey olamaz. Hristiyan birlikteliginin, Isa'nin dirilisi üzerine kurulmus olmasi gerçegi, O'nun çarmiha gerilip öldürüldüğü ve gömüldüğü sehrin ta kendisinde kök salmis ve kabul edilmiş olmasi, bos mezarin tarihsel gerçekligini ispatlamaktadır.

- WILLIAM LANE CRAIG

J. N. D. Anderson, avukat ve Londra Üniversitesinde Dogu Hukuku Profesörü, su noktaya dikkat çekmektedir:

"Dikkat ettiyseniz, bos mezar hakkindaki bütün referanslar, Hristiyan cemaatine bilgi sunan bölümlerde geçmektedir. Ancak, Elçilerin Isleri'nde okudugumuz ve imansiz olanlara yapilan vaazlarda, dirilis gerçegi üzerinde korkunç bir vurgu yapılmaktayken, bos mezar hakkında tek bir kelime sarf edilmemistir. Peki neden? Bence bu sorunun tek bir cevabi mevcuttur: Bos mezar hakkında tartismanin en ufak bir anlami yoktur. Çünkü herkes, dost ya da düşman, mezarin bos oldugunu bilmektedir. Bos mezar hakkında tartismaya degecek tek konu, mezarin neden bos oldugu ve bu boslugun neyi kanıtladigi olabilir." (Anderson, RJC, 4-9)

Diger yazilarinda, Anderson sunlari belirtmistir:

Masif kayadan olusan bos mezar, dirilis konusunda can alici bir delili olusturmuster. Bazilarinin yaptigi gibi, mezarin bos olmadigini iddia etmek, saçmalamaktan baska bir sey degildir. Bu tarihsel bir gerçektir. Elçiler, en basindan beri Yerusolim'de düşmanlari olan insanlari imana davet ederlerken, Mesih'in mezarindan dirildigi müjdesini vermekteydiler. Bu müjdeyi verirken, mezardan sadece kısa bir yürüyüş mesafesi uzakta durmaktaydilar. Bu vaazlari dinleyen kisilerden herhangi birisi, bir yemek yeme ya da çay içme süresi içinde

anlatılanların doğruluğunu kontrol etmek için mezara kadar yürüyebilirdi. Elçilerden birisinin, O'nun hakkında "dirilmiş olan Rab'dir" iddiasında bulunurken, bu kişinin biraz ilerde Yusuf'un mezarında çürüyor olması ve insanların anlatılanlardan sonra iman etmesi akla yatkın midir? Birçok din adamının ve birçok kati fikirli Ferisilerin, eğer gerçekten de fiziksel bir dirilis olmasaydı ve sadece ruhsal boyutta ifade edilen bir dirilisten bahsedilseydi, dirilis beyanından etkilenmesi mümkün olur muydu? (Anderson, CWH, 95-96)

Wolfhart Pannenberg tarafından alinti yapan Paul Althus, sunları söylemiştir: "İsa'nın idamının gerçekleştiği ve mezarının olduğu Yerusalem'de, ölümünden kısa bir süre sonra İsa'nın ölümden dirildiği beyan edilmiştir. İlk Hristiyan cemaatinin oluştuğu bu günlerde, mezarın boş olduğuna dair, en azından bir tane bile olsa güvenilir bir tanıklık veren birisinin olması, bu durum için bir mecburiyettir.' Dirilis Kerygma (beyanati) 'eğer mezarın boş olması herkes tarafından kabul edilen tartışmasız bir olgu olmasaydı, Yerusalem'de bir gün bile bildirilemezdi.'" (Althus, alinti yeri Panne JGM, 100)

E. H. Day, su yorumda bulunmuştur: "Eğer bir kişi, mezarın aslında boş olmadığına dair bir iddiada bulunursa, kendisini bekleyen bazı ciddi problemler vardır. Örneğin, belirli bir inancın hızlı bir şekilde yayılması ve asla ciddi bir şekilde sorgulanmaması. Bu inancın beden alması esnasında, çevresindeki koşulların doğası. Yahudiler'in, İsa'nın bedenini teshir edemeyip ya da mezarda yapılacak resmi bir araştırma ile dirilisin asla gerçekleşmediğini ispat edememesi. Bedenin teshir edilmesi, Yahudiler için kuskusuz en büyük ispat olacaktır." (Edersheim, LTJM, 25-26)

İngiliz dava vekili Frank Morison, su yorumda bulunmaktadır: "Bize kadar ulaşmış olan bu antik tartışmanın bütün kalıntılarında ve yankılarında, İsa'nın bedeninin hâlâ mezarda olduğunu iddia eden tek bir kişinin bile ismi geçmemektedir. Bizlere, sadece bu bedenin neden orada olmadığı sebepleri sunulmuştur. Bu antik dokümanlara bakıldığı zaman, istikrarlı bir biçimde İsa'nın mezarının boş olduğu bildirilmiştir. Bizler, bu artis gösteren ve iki karsit taraftan da uyusum içinde olan bu delilleri ret mi edeceğiz? Bence hayır. Ardi ardına gelen bu uyum içindeki deliller, yok sayılamayacak kadar güçlüdür." (Morison, WMS, 115)

Michael Green, İsa'nın boş mezarına tanıklık eden seküler bir kaynaktan alinti yapmıştır. Bu delil parçasına, bulunduğu kasabadan dolayı "Nasira Kitabesi" denmektedir. Bu bir imparatorluk fermanidir. Ya Tiberyus'a (M.S. 14-37) ya da Klavdiyus'a (M.S. 41-54) aittir. Bu kitabede güçlü bir otorite ile mezar ve türbeleri karıştırınlara sövülmektedir! Bu fermanın da anlaşılacağı gibi, boş mezarın haberleri Roma'ya yanlış bir şekilde iletilmiştir (Pilatus'un bir rapor vermesi gerekmektedir ve açıkçası mezarın talan edildiğinden başka söyleyebileceği başka bir şey yoktur). Bu ferman, imparatorluğun olaylara verdiği tepkiyi göstermektedir." (Green, MA, 36)

Green, su sonuca varmıştır: "Paskalyanın ilk günü, İsa'nın mezarının boş olduğuna dair en ufak bir şüphe bile mevcut olamaz." (Green, MA, 36)

Matta 28:11-15'de, Yahudi otoritelerin, Roma askerlerine, İsa'nın bedeninin elçiler tarafından kaldırıldığına dair beyanatta bulunması için rüşvet verme girişimleri kaydedilmiştir. *The Dictionary of the Apostolic Church* isimli Elçisel Kilise sözlüğünde, su yorum yapılmıştır: "Bu yalanlama için yapılmış olan girişim, Hristiyanlığın düşmanlarının mezarın boş olduğuna dair bir tür itirafları olduğu için aslında bir kazançtır. Bu itiraf, mezarın boşluğuna dair delillerin reddedilemeyecek kadar yayıldığını göstermektedir." (Hastings, DAC, 340)

Moreland, su sonuca varmıştır: "Elçilerin İşleri bölümündeki tüm bölümlere bakıldığında, elçilerin vaazlarında İsa'nın mezarının boşluğu hakkında açık bir söylev içermemektedir, bu bizlere bu olayın tartışma konusu bile olmayacak kadar yaygın bir bilgi olduğunu göstermektedir. Asıl tartışma konusu, mezarın boş olup olmadığı değil, neden boş olduğu olmuştur. İlk Hristiyan vaizlerinin mezarın boş olduğuna dair vaaz vermeleri için

ortada hiçbir sebep mevcut degildi... Bu, dogrulanmasi gerekirse, dogrulanmasinin çok kolay oldugu, genel bir bilgiydi.” (Moreland, SSC, 163)

W. J. Sparrow-Simpson, söyle yazmistir: “Mezarin bos olmasi, hem elçiler hem de *karsitlari* tarafından kabul edilen bir gerçektir. Nöbetçilerin yalan söylemesi için yapılan girisimlerin anlatimi, bu gerçegi bir kez daha ispatlamaktadır (Matta 28:11-15). ‘Ancak Yahudilerin, elçilere karsi yaptiklari bu suçlamalar mezarin bos oldugunun ispatidir. Yahudilerin ihtiyaçlari olan tek sey, buna bir açıklama getirebilmektir.’ ... Yahudilerin, mezarin bos oldugunu kabul etmeleri, bu konuda ileride gelecek tüm Yahudi yorum ve iddialarinda da yerini bulmustur.” (Sparrow-Simpson, alinti yeri Hastings, DCG, 507-08)

Sparrow-Simpson, bu noktayi su örnekle desteklemektedir: “Bos mezarin 12. yüzyil versiyonu, anti-Hristiyanlik propagandası olarak Yahudiler tarafından yayilmistir. Bu hikâyeye göre, kraliçe, yaslilarin Isa’yi öldürüp, gömdüklerini ve O’nun tekrar ölümden dirildiginin iddia edildiğini duymustur. Elçilere, üç gün içerisinde ya bedeni ya da hayatlarini teslim etmelerini buyurur. Bunun hemen arkasından Yahuda Iskariyot sunlari söyler, ‘Gelin ve aradiginiz adami ben size göstereyim: Çünkü bu babasizi mezarından alan benim. Bunu yaptim, çünkü bu elçilerin onun bedenini çalmasından korktum, bu bedeni bahçemde sakladim ve üzerine su yolu yürüttüm.’ Ve hikâyeye, Isa’nin bedeninin nasıl teshir edildiğini böyle açıklar.” (Sparrow-Simpson, alinti yeri Hastings, DCG, 507-08)

Sparrow-Simpson, su sonuca varmistir: “Bedenin teshir edildiğine dair olan bu cüretkâr iddianin, bir orta çağ uydurması olduğunu söylemeye gerek yoktur, ancak bu asilsiz iddia bile bazı gerçekleri içermekten kaçamamistir. Mezarin bosluğu kabul edilirken, Dirilis reddedilmistir.” (Sparrow-Simpson-Ogul, alinti yeri Hastings, DCG, 507-08)

Ernest Kevan, bu delilere su ismi vermistir: “Bos mezar olgusunun tartisilmazligi. Mezar bostu ve Mesih’in düşmanlarının bunu reddetme olasiliklari yoktu.” (Kevan, RC, 14)

Su yorumda bulunur, “Bos mezar olgusu, Hristiyan tanikligina karsi üretilen bütün hipotezlere ölümcül bir darbe vermektir. Bütün sahte teoriler, bu kaya üzerinde tökezler. Bundan dolayı ileri sürülen karsit tezlerde, bos mezar hakkındaki referanslardan dikkatli bir şekilde kaçinilmesi sasirtici degildir.” (Kevan, RC, 14)

Eski Antlasma’yi tenkitçi bir üslup ile inceleme konusunda önde gelen, meshur Alman âlimi Julius Wellhausen’den alinti yapan W. J. Sparrow-Simpson, Mesih’in dirilisi hakkındaki bu tanikligi aktarmaktadır: “Dirilis ile beraber, Isa’nin bedeninin mezardan yok olduğu da kabul edilmektedir ve bunu destekleyen deliller olmasaydi, bu iddiaya normal kosullarda itibar göstermek imkânsiz olurdu.” (Sparrow-Simpson, alinti yeri Hastings, DCG, 508)

Neden Isa’nin mezari bir tapınma yerine dönüşmemistir? J. N. D. Anderson, su yorumda bulunmustur: “Erken kilise döneminde, bu mezara asiri bir deger gösterildiğine ya da bir tür hac merkezine dönüştüğüne dair en ufak bir isaret olmamasinin çok büyük önemi vardir. Öğretmenlerinin ölümden dirildiginden şüphe duymayan Hristiyanlar, mezari ziyaret etme ihtiyaci duymamis olabilir, ancak Hristiyan cemaatine katilmayan, ancak Isa’nin öğretisini duymus olan, O’nun sifa veren mucizelerine şahit olmuş olanlar? Görüldüğü kadarıyla onlar da Isa’nin bedeninin orada olmadığını biliyorlardı ve mezara yapılacak ziyaretlerin anlamsiz olduğunu düşünüyorlardı.” (Anderson, CWH, 97)

Who Moved the Stone? isimli kitabında Frank Morison, ilginç bir gözlemde bulunmaktadır:

Isa Mesih’in mezarina hürmet ziyaretinde bulunulduğu konusunda, ne Elçilerin Isleri’nde ne Elçilerin Mektupları’nda ne de eskiligi bakımından itilaf içermeyen herhangi bir apokrafi dokümanında, en ufak bir ipucuna rastlanmaması, küçük gibi gözükse de, aslında çok önemli bir olgudur. Hristiyan geçmisinde en kutsal yer olan bu mezar hakkında en ufak bir ses çıkmamis olması, dikkatleri çekmektedir. Eger Isa dirilmemis olsaydi, Rab’binin cansiz bedeni ile kutsanmakta olan bu mekânda hangi kadın birkaç dakika geçirmek istemez ki?

Petrus ve Yuhanna ve Andrey, Yüce Rab'lerinin ölümlü bedeninin yatmakta olduğu mabedi ziyaret etmek için bir arzu duymazlar mıydı? Saul'un kendisi de mi, eski kibrini ve kendinden eminliğini hatırlayıp, O'nun mezarına gidip, O'nun ismini reddettiği için tövbede bulunup, göz yaşlarını dökmeyi mi? Eger bu insanlar, Rab'lerinin orda gömüldüğünü biliyorlar ise, bu yaptıkları çok, ama çok gariptir.

Dirilisin gerçekliğini eleştiren birisi için, dirilisten sonra İsa'nın mezarı ile ilgili bir olayın gelişmesi konusunda antik çağlardan hiçbir ses gelmemesi, eminim ki büyük ve derin bir kaygı ve huzursuzluk kaynağıdır. (Morison, WMS, 137)

2C. Mezar Kiyafetleri

Aşağıdaki anlatımda Yuhanna, dirilisin bir delili olarak, mezar kiyafetlerinin içerdiği önemi belirtmektedir:

Bunun üzerine Petrus'la öteki öğrenci dışarı çıkıp mezara yöneldiler. İkisi birlikte koşuyordu. Ama öteki öğrenci Petrus'tan daha hızlı koşarak mezara önce vardı. Eğilip içeri baktı, keten bezleri orada serili gördü, ama içeri girmede. Ardından Simon Petrus geldi ve mezara girdi. Orada serili duran bezleri ve İsa'nın basına sarılmış olan mendili gördü. Mendil, keten bezlerle birlikte değildi, ayrı bir yerde dürülmüş duruyordu. O zaman mezara ilk varan öteki öğrenci de içeri girdi. Olanları gördü ve iman etti. İsa'nın ölümden dirilmesi gerektiğini belirten Kutsal Yazı'yi henüz anlamamışlardı. (Yuhanna 20:3-9)

Yuhanna'nın anlatımı hakkında yorum yapan J. N. D. Anderson, boş mezar hakkında sunuları belirtmiştir:

Anladığımız kadarıyla mezar tamamen boş değildi. İncil'in Yuhanna kitabında anlatıldığı gibi Mecdelli Meryem, Petrus ve Yuhanna'ya kosup olan biteni anlatmıştır ve bu iki adam mezara doğru kosmaya başlamışlardır. Daha genç olan Yuhanna, Petrus'tan daha hızlı kosmuş ve ilk olarak mezara o varmıştır. Eğilip içeri bakmıştır ve orada serili duran bezleri ve İsa'nın basına sarılmış olan mendili görmüştür... Ardından Simon Petrus geldi ve mizacı gereği hemen mezara girdi, Yuhanna onu takip etti ve o da serili duran bezleri ve mendili gördü ve mendil, keten bezlerle birlikte değildi, ayrı bir yerde dürülmüş duruyordu. Bu metnin Yunancası incelendiği zaman, keten bezlerin mezar etrafına saçılmadığını, İsa'nın yatmış olduğu yerde sanki içinden geçilmiş ve gidilmiş, kiyafetler ellenilmeden ve bozulmadan içinden uçulup gidilmiş gibi, sarıldığı bir şekilde bozulmadan durduğunu, boyun boşluğundan sonra, yüzünü örten mendilin ise, kendine ait yerde dümdüz bir şekilde durduğunu görürüz. Bize, bunları gören Yuhanna'nın iman ettiği bildirilmiştir. Onun tanıklığı bizlere kadar ulaşmıştır. (Ander, -AC, 7-8)

E. H. Day, Yuhanna'nın anlatımını hakkında sunuları söylemiştir:

Yuhanna'nın anlatımının karakteristik yapısında, kişisel bir etkilenmeyi görmemize rağmen, sadece görgü tanığı olarak değil, aynı zamanda delillerin bütün detaylarından etkilenen, gözlemci olan bir aktarıcı vardır. Elçilerin kosması, mezara varış sırası ve içeri girişleri, Yuhanna'nın ilk önce varmasına rağmen, içeri girmeyip sadece bakması ve bezleri görmesi, Petrus'un korkmadan içeri dalması ve orijinal kelime olan (*theorei*)'de ifade edildiği gibi içeriye titiz bir şekilde gözlemlemesi (hatta incelemesi); bezlerin ve mendilin konumunun detaylı tasviri; bu tasvirin sıradan bir tasvir olmayıp, kelimelerin tek tek seçilmiş olması; Yuhanna'nın mezara girisi ve kiyafetlerin durumu karşısında iman etmesi -bu anlatımlar tartışmasız olayları kendi gözleriyle görmüş olan birisinin. Bu kişinin aklına tüm bu sahneler kazınmıştır, boş mezar ve içerideki bezlerin sıra dışı konumu onun yaşamında ve imanında çok önemli bir noktayı teşkil etmektedir. (Day, ER, 16-17)

Latham, Isa'nin yüzünü örten mendil hakkında sunlari yazmistir:

"...mendil, keten bezlerle birlikte degildi..." ifadesi, farkinda olmadan bana sunlari ifade etmistir: bezlerin tümü tek bir yeredir. Açıkça ifade edildiği ve benim de anladığım kadariyla keten bezleri, Isa'nin üzerine yatırıldığı düz kayanın alt kısmında serili bir şekilde görmüştür. Ancak, keten bezler bir orda bir burada aceleyle atılmış gibi dağınık bir şekilde olsaydı, mendilin, keten bezlerle birlikte olmadığını belirtmenin hiçbir anlamı olmazdı, çünkü bu "keten bezlerin" durmuş olduğu belirli bir konum olmamış olurdu. Burada kullanılan "serili" kelimesinin kullanılmasına gerek yoktu, ancak mendil serili değil dürülmüş bir durumdaydı, belli ki Yuhanna, aradaki farka dikkat çekmek istemistir. (Latham, RM, 44)

Latham şöyle devam eder: "Yüzün üzerinde kıvrılmış olarak duran mendil, Isa'nin yatırıldığı kayanın üzerinde...dürülmüş duruyordu." (Latham, RM, 36)

Latham sunlari söylemistir: "'dürülmüş' ifadesi kafaları karistirmektedir, kıvrık duran mendil, orta kısmı olmayan ve açılmış bir türban gibi duruyor olabilir." (Latham, RM, 36)

Kendisi, su sonuca varmistir:

Serili duran bezler, içine doğru kapanmış, serit serit sarılmış bir biçimde serilmisti ve en ufak bir baharat tanesi yerinden oynamadan durmaktaydı. Ölünün kafasına yastık görevi yapan mendil ise, düz taşın üzerinde dürülmüş ve bezlerden ayrı bir şekilde durmaktaydı. Bu sessiz sahenin bizlere fisildadığı bazı gerçekler vardır. Bunu kendi gözleriyle görenlere çok şey söylemiştir ve ben zihnimde bu resmi oluşturdugum zaman, arkadaki giriş kapısından gelen isigin olusturdugu hüzmelerin arasında durdugumda bana da çok şey söylemiştir.

Bana sunlari fisildamistir: "Nasira'li Isa'nin aci çektiği beden degismis ve gitmis. Dünya da kalanlar ise; biz, mezar kiyafetleri ve baharatlar ve mendildir." (Latham, RM, 11)

3C. Mühür

A. T. Robertson, su yorumda bulunmaktadır: "Mühürleme islemi, Roma askerlerinin nezaretinde gerçekleşmiştir, arkasından Roma otoritesini ve kudretinin simgesi olan bu mührü korumak için bir grup asker burada bırakılmıştır." (Robertson, WPNT, 239)

D. D. Whedon, sunlari belirtmistir: "Magara kapısının mührünün kırılmadan açılması mümkün değildi, mührün kırılması ise mührün hak sahibine karşı yapılmış bir hukuki suçtu." (Whedon, CGM, 343)

Kaya yan tarafa yuvarlandığı zaman mühür kırılmıştır. Mührü kiran kişinin ya da kişilerin, bölge valisine ve onun askerlerine hesap vermesi gerekir. Gerçekten de Mesih'in dirilişi olayında, insanları endiselendiren bir konu Roma mührünün kırılmış olmasıdır.

"Ansizin büyük bir deprem oldu. Rab'bin bir melegi gökten indi ve mezara gidip taşı bir yana yuvarlayarak üzerine oturdu. Görünüsü simsek gibi, giysileri ise kar gibi bembeyazdı. Nöbetçiler korkudan titremeye başladılar, sonra ölü gibi yere yıkıldılar."

"Kadınlar daha yoldayken nöbetçi askerlerden bazıları kente giderek olup bitenlerin hepsini baskâhinlere bildirdiler. Bas kâhinler ihtiyarlarla birlikte toplanıp birbirlerine danistikten sonra askerlere çok miktarda para vererek dediler ki, 'Siz söyleyeceksiniz: 'Öğrencileri geceleyin geldi, biz uyurken O'nun cesedini çalıp götürdüler.' Eger bu haber valinin kulagina gidecek olursa biz onu yatistirir, size bir zarar gelmesini önleriz.' Böylece askerler parayı aldılar ve kendilerine söylendiği

gibi yaptılar. Bu söylenti buğüne dek Yahudiler arasında tekrarlanma gelmiştir.” (Matta 28:2-4, 11-15)

4C. Roma Askerleri

Bu askerlerin kimliğinin anlaşılması konusunda Matta 28’in çok etkileyici bir rolü vardır. İsa’nın dirilis sahnesi o kadar ürkütücüdür ki, bu sert askerlerin “ölü gibi yere yıkılmasına” sebep olmuştur (Matta 28:4).

Roper, bu nöbetçi askerleri şöyle tanımlamıştır: “Bu askerler, atandıkları görevlerin içeriği ile en ufak bir şekilde bile ilgilenmezlerdi. Bağlılıkları üzerine yemin ettikleri Roma imparatorluğunun askerleri olarak tek amaçları ve zorunlulukları, aldıkları görevleri tavizsiz bir şekilde yerine getirmektir. Yusuf’un mezarının önündeki kaya üzerindeki Roma mührü, bu askerler için İsrail’in bütün öğretilerinden ya da onun çok eskilerden beri süregelen inancından çok daha kutsaldı. Çarşıya geldikleri kurbanın kiyafetleri için kendi aralarında kura çekecek kadar sogukkanlı olan bu askerler, ürkek Celiler tarafından aldatılacak ya da görev basında uyuyarak boyunlarını tehlikeye atacaktırlar türden adamlar degillerdi.” (Roper, DJRD, 33)

T. G. Tucker, Romalı bir askerın silâh ve zırh teçhizatını detaylı bir şekilde tarif etmiştir. Bu tarif edilen tam bir savaş makinesidir. (Tucker, LRW, 342-44)

Tomas Thorburn, bu nöbeti tutmuş olan nöbetçinin çok zor bir durumda kaldığından bahseder. Kaya yuvarlanıp, mühür kırıldıktan sonra savaş mahkemesine çıkarılmaları gerekmektedir. Thorburn şöyle yazmıştır: “Askerler uyuduklarına dair bir beyanda bulunamazlardı, çünkü onların da bildiği gibi nöbet esnasında uyumanın cezası, her zaman siddetli bir şekilde uygulanan ölümdür.” (Thorburn, RNMC, 179-82)

Thorburn, şöyle devam eder: “Bu durum karşısında askerlerin yapabilecekleri tek çıkış yolu, arkalarına kâhinleri almak olmuştur. Beden yok olmuştur ve görevlerinde başarısızlıklarının cezası (her durumda) ölüm ile cezalandırılmaktır (ç.rf. Elçilerin İşleri xii. 19).” (Thorburn, RNMC, 179-82)

M.S. 56’da Pavlus, şöyle yazmıştır: “Daha sonra da bes yüzden çok kadeseye aynı anda görüldü. Onların çoğu hâlâ yaşıyor, bazılarısı öldüler” (1. Korintliler 15:6). İlk Hristiyanların bu hikâyeyi uydurup, İsa’nın bedenini kolaylıkla teshir edip, bu iddiayı çürütebilecek insanlara vaaz etmeleri her türlü mantık çerçevesinin dışındadır.

– JOHN WARWICK MONTGOMERY

5C. Görünmesinin de Ortaya Koyduğu Gibi, İsa Yaşıyor

1D. Görünmesinin Önemi

C. S. Lewis, Mesih’in dirilis sonrası görünmesinin önemi hakkında sunları yazmıştır: “Hristiyanlık âleminin, tarihinin birinci olgusu, Dirilis’e şahit olan insanların sayısidir. Eger bu insanlar, bu ‘müjdeye’ insanların inanmasını sağlamadan ölselerdi, herhalde hiçbir Müjde yazılamazdı.” (Lewis, M, 149)

J. P. Moreland, Isa'nin görünmesi ile ilgili haberler hakkında sunlari söylemiştir: “En sonunda, dirilis hadisesi büyük kitlelerce tecrübe edilmiştir ve tanikligi yapilmaya baslanmıştır. Ancak bu tanikliklerin, apokrafi kitapları ile (ikinci yüzyil ve sonrasında yazılan), farklılıkları sasirticidir. Hatta bazı apokrafi kitaplarında, dirilisin an ve an nasıl gerçekleştiği kaleme alınmıştır ve mide bulandıran ve uydurma detaylar eklenmiştir. Örneğin, ikinci yüzyilin ortasında yazılan ve Petrus'un incili adındaki bir apokrafi kitabında, Isa'nin arkasından mezardan bir haç yükseldiğini ve Isa'nin boyunun bulutlara degecek kadar uzadığı yazılmıştır.” (Moreland, SSC, 175)

William Lane Craig, Isa'nin görünmesinin gerçeklere dayanan dogası hakkında sunlari söylemiştir: “Elçiler; Isa inancının koruyucuları, Hristiyan cemaatinin yöneticileri ve dirilisin tanıkları oldukları için, onlar sağ oldukça uydurma dirilis hikâyelerinin yayılması imkânsızdı. İkincil detaylarda farklılıkların mevcudiyeti olası, elçilerin teolojilerinin inancı etkilemesi dogal bir durumdu, ancak genel inanç unsurlarının uydurma olma olasılıkları yoktu. Isa hakkında ileri ki yüzyıllarda ortaya çıkan ve tarihsellik içermeyen metinlerin en eskileri, ikinci yüzyıldan kalmaz ve ilk çıktığı andan itibaren kilise tarafından evrensel olarak reddedilmiştir.” (Craig, DJRD, alinti yeri Wilkins, JUF, 155)

J. N. D. Anderson, Isa'nin görünmesi ile ilgili verilen taniklikler hakkında sunlari yazmıştır:

Delilleri yok saymanın en güçlü ifadesi, bu tanikliklerin uydurma ve salt yalan olduklarını iddia etmektir. Bildiğim kadariyle, günümüzde böyle bir tutuma sahip tek bir eleştirmen kalmamıştır. Hatta böyle bir iddiada bulunmak imkânsızlaşmıştır. Tanikliklerin sayısını bir düşünelim, 500'den fazla. Tanikliklerin karakterini düşünelim, dünyada su ana kadar bilinen en yüce ahlâki öğretisi veren ve düşmanlarının bile iletiklerine göre, yaşamlarıyla da bu öğretinin tanikliğini vermiş olan erkek ve kadınlar. Yenilgiye uğramış bir grup korkak insanın bir odaya tikilip saklandığını ve bu insanların hiçbir iskence ve zulmün susturamayacağı insanlara dönüşmesi ve bu dramatik değişimi, dünyayı kendi uydurmaları olan bir hikâye ile ikna etme çabasına bağlamanın psikolojik çeliskisini gözünüzün önüne bir getirin. Bu iddialar kesinlikle mantık çerçevesinin dışında kalmaktadır. (Anderson, RJC, 5-6)

John Warwick Montgomery su yorumda bulunmuştur:

Isa'nin elçilerinin, dirilisi beyan ettikleri zaman, bunu bir görgü tanığı olarak yapmalarına ve bunu beyan ettikleri kişilerin, olaylarla bağlantısı olan ve hayatta olan insanlar olduğuna dikkat etmemiz gerekir. M.S. 56 senesinde Pavlus, 500'den fazla kişinin, dirilmiş olan Isa'yi gördüğünü yazdığı zaman, bu insanların çoğunluğu hayatta olan insanlardı (1. Korintliler 15:6). İlk Hristiyanların bu hikâyeyi uydurup, Isa'nin bedenini kolaylıkla teshir edip, bu iddiayı çürütebilecek insanlara vaaz etmeleri her türlü mantık çerçevesinin dışındadır. (Montgomery, HC, 78)

Bernard Ramm, sunlari yazmıştır: “Eğer dirilis gerçekleşmemiş olsaydı, o zaman tenkitçiler şöyle bir iddiada bulunabilirlerdi: Pavlus, Isa'nin kendisine görüldüğünü söyleyerek elçileri aldattığı gibi elçiler de, Isa'nin kendilerine görüldüğünü söyleyerek, Pavlus'u aldatmışlardır. Bu noktada, Mektupların sunduğu delillerin tartışılmasının ne kadar güç olduğu ortaya çıkmaktadır, çünkü verilen bilgilerin doğruluğu kaleme alındığı dönemde çürütülemeyecek kadar kesindi!” (Ramm, PCE, 203)

J. P. Moreland, Isa'nin dirilisindeki bedeninin dogası hakkında sunlari yazmıştır: “Birinci olarak sunu kabul etmemiz gerekir ki, hem Incil'in ilk dört kitabının yazarı hem de Pavlus, Isa'nin fiziksel bir bedende gözüktüğünü belirtmişlerdir. Bu beden, Isa'nin dünyasal bedeninden farklı bir ruhsal bedeni olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Ancak Isa'nin ruhsal *bedeni hakkında*, hem elçilerin hem de Pavlus'un ilk basta anlamadığı nokta, bu ruhsal bedenin sadece zihinde görülen bir görünüm olmadığıdır. Bu beden, hem görülmekte hem de

hissedilmektedir. Mezardaki beden ile bir iliskisi mevcuttur. Dirilmis olan Isa'nin yemek yedigini de görmekteyiz (bakiniz Luka 24:41-43).” (Moreland, SSC, 82)

William Lane Craig, Isa'nin dirilisindeki bedeninin dogasi hakkında sunlari yazmistir:

Pavlus'un göksel bedenlerimiz hakkındaki öğretisine baktigimizda, bu bedenlerin ruhsal ve Isa'nin bedeninin benzerliginde olacagini gördüğümüz dogru bir tespit olsa da, bu bedenlerin fiziksel olmayacagini söylemek dogru olmayacaktır. Bu yönde bir yorum, Pavlus'un öğretisleri ile uyum içerisinde degildir. Eger bir kisi, *soma pneumatikon* (“ruhsal beden”) kelimesinden maddesel olmayan ve dokunulamayan bir bedeni anliyor ise, Pavlus, bizlere dirilisten sonra alacagimiz bedenler hakkında bu referansi vermistir demek, hatali olur. Yeni Antlasma yorumculari, *pneumatikos* kelimesinin anlaminin “ruhsal” oldugu konusunda hemfikirdirler ancak bu bir konumu belli etmektedir, yapıyi degil (1. Korintliler 2:15; 10:4). Dünyasal bedenlerimizin *soma pneumatikon*'a dönüşümü, bu bedenleri fiziksellikten degil ölümlü lükten kurtarmaktadır.

Soma (“beden”) fiziksel varligi olmadan verilen bir beden olsaydi, elçinin kullandigi kelimeler ile çeliski olurdu. Dirilis bedeni ölümsüzdür, kudretlidir, yüceltilmistir, Ruh tarafından yönlendirilir ve yeni yaradilis için uygundur. Bütün yorumcular, Pavlus'un sadece ruhun ölümsüzlüğünden bahsetmediği konusunda hemfikirdirler; onun bedenlerimizin dirilmesi hakkındaki öğretisi, bu bedenlerin fiziksel bir niteligini içermeseydi, tamamen anlamsizlasir ya da farkina bile varilmayan bir öğretiye dönüşürdü. Metinlerden elde ettigimiz yorumsal deliller, dirilis bedeninin dogasi hakkında, Pavlus ve elçiler arasında ikiye ayrılmisliga dair bir egilim göstermemektedir. (Craig, DJRD, alinti yeri: Wilkins, JUF, 157)

Isa'nin Dirildikten Sonra Görünmesinin Listesi

1. Mecdelli Meryem'e: Markos 16:9, Yuhanna 20:14
2. Mezardan dönmekte olan kadınlara: Matta 28:9, 10
3. Ayni gün Petrus'a: Luka 24:34; 1. Korintliler 15:5
4. Emmaus yolunda elçilere: Luka 24:13-33
5. Tomas yokken elçilere: Luka 24:36-43; Yuhanna 20:19-24
6. Tomas varken elçilere: Yuhanna 20:26-29
7. Taberiye gölünün kenarında yedilere: Yuhanna 21:1-23
8. Celile dagında 500'den fazla imanliya: 1. Korintliler 15:6
9. Yakup'a: 1. Korintliler 15:7
10. Onbirlere: Matta 28:16-20; Markos 16:14-20; Luka 24:33-52; Elçilerin Isleri 1:3-12
11. Göge alınmasi: Elçilerin Isleri 1:3-12
12. Pavlus'a: Elçilerin Isleri 9:3-6; 1. Korintliler 15:8
13. Istefan'a: Elçilerin Isleri 7:55
14. Tapınakta Pavlus'a: Elçilerin Isleri 22:17-21; 23:11
15. Patmos'ta Yuhanna'ya: Esinleme 1:10-19

6C. Isa Mesih'in Düşmanlari, Dirilisi Çürütücü Bir Bilgi Vermemislerdir

1D. Sessizdirler

Elçilerin Isleri 2'de Luka, Petrus'un Pentikost günü verdiği vaazi iletmektedir. Bu cesur vaaz esnasında, Isa Mesih'in dirilisi vaaz edilirken Yahudiler bu bildiriye çürütme girişiminde bulunmamıştır. Niçin? Çünkü bos mezarın gerçekligi bir az ilerlerindeydi ve isteyen herkes

bu mezarın gerçekten de boş olup olmadığını kontrol edebilirdi. Ancak orada bulunan herkes, zaten mezarda İsa Mesih'in bedeninin olmadığını biliyordu.

Elçilerin İşleri 25'de Pavlus'un, Sezariye'de tutuklandığını görürüz. 'Festus, onların arasında sadece sekiz on gün kadar kaldı; sonra Sezariye'ye döndü. Ertesi gün yargı kürsüsüne oturarak Pavlus'un getirilmesini buyurdu. Pavlus içeri girince Kudüs'ten gelmiş olan Yahudiler çevresini sardılar ve kanıtlayamadıkları birçok ağır suçlamada bulundular.' (ayet 6, 7) Pavlus'un verdiği müjdede, Yahudileri bu kadar kızdıran unsur neydi? Kanıtlayamadıkları suçlamalar nelerdi? Kaçındıkları nokta? Festus, durumu Kral Agripa'ya açıklarken şu ifadelerde bulunmuştur: "Ancak, onunla çekiştikleri bazı sorunlar vardı. Bunlar, kendi dinlerine ve Pavlus'un iddiasına göre, ölmüş fakat yaşamakta olan İsa adındaki birine ilişkin konulardı." (Elçilerin İşleri 25:19) Yahudiler boş mezara bir açıklama getirememişlerdir.

Bu kişiler, Pavlus'a karşı her türlü kişisel saldırıda bulunmuş olsalar da, diriliş ile ilgili tarafsız delilden hiç bahsetmemişlerdir. Ona, sadece taraflı bir şekilde suçlamalar getirebilmişlerdir, ancak boş mezarın sessiz tanıklığını tartışmaktan kaçınmışlardır.

Yahudilerin bu konudaki sessizliği, Hristiyanların bu konudaki seslerinden daha büyük bir tanıklık vermektedir ya da Fairbairn'in belirttiği gibi: "Yahudilerin sessizliği, Hristiyanların verdiği vaazlar kadar etkilidir." (Fairbairn, SLC, 357)

Profesör Day, bu konuda şöyle demiştir: "Basit bir şekilde yapılacak herhangi bir yanlış iddiayı kanıtlama gerçekleşseydi, Hristiyanlığa ölümcül bir darbe vurulmuş olacaktı. Yahudilerin elinde, Hristiyanlığın bütün iddialarını çürütmek için her türlü ortam varken, bu imkânî sunacak deliller yoktu." (Day, ER, 33-35)

J. N. D. Anderson tarafından alıntı yapılan W. Pannenberg, şöyle yazmıştır: "İsa'nın dirilişi hakkındaki Hristiyan iddiasına karşı gelen erken Yahudi polemiklerini, İncil kayıtlarında görmek de mümkündür, ancak bu polemiklerin hiç birisi, İsa'nın mezarı hakkında açıklama getirememiştir. Yahudi polemiklerinin, mezar hakkındaki bilgilerin yayılmasını engellemeye çalışması için her türlü sebebi mevcuttu. Ancak tam aksine, Yahudiler, rakipleri olan Hristiyanların mezarın boş olduğuna dair olan inançlarına katılmaktadırlar. Yahudiler, sadece mezarın boşluğuna kendi açıklamalarını getirmeye çalışmışlardır." (Pannenberg, alıntı yeri Anderson, CWH, 96)

Kilise, diriliş inancı üzerine kurulmuştur ve dirilişin çürütülmesi, bu hareketin sonu olacaktı. Ancak, birinci yüzyıl boyunca Hristiyanlar, inançlarının çürütülmesi girişimlerinden daha çok, tehdit, zulüm, dayak ve katledilmeye maruz kalmışlardır. Tüm bunların yerine, İsa'nın bedeninin sergilenmesi, bu yeni hareketi sonsuza kadar susturacaktı, ancak bu hiç bir zaman yapılamadı.

John R. W. Stott'un da belirttiği gibi, Mesih'in düşmanlarının sessizliği "elçilerin tanıklığı kadar sağlam bir delilin belâgatidir." (Stott, BC, 51)

2D. Alay Ettiler

1E. Atinalı'da

Pavlus, Atinalılara Mesih'i müjdelediğinde, onun iddialarına verecek bir yanıt bulamamışlardır: "Ölümlerin dirilmesiyle ilgili sözleri duyunca kimi alay etti, kimi de, 'Seni bu konuda bir daha dinlemek isteriz' dedi." (Elçilerin İşleri 17:32) Atinalılar sadece gülmüşlerdir, çünkü bir insanın ölümden dirilmesini anlayamamışlardır. Pavlus karşısında kendilerini savunma ihtiyacı bile hissetmemişlerdir. Aslında Pavlus'a, kısaca fikirlerinin sabit olduğunu ve onlara ilettiği gerçekler ile akıllarını karıştırmaması gerektiğini söylemekteydiler.

Neden Pavlus, Yerusolim’de bu konuda bir itiraz ile karsilasmazken, Yunanistan’da bu konuda alaya alinmistir? Çünkü kendisi Yerusolim’de iken, bos mezarin gerçekligi çürütüleliyordu (mezari kontrol etmek bu insanların bir hakkiydi), ancak Atina’da bu delil çok uzaktaydi ve mezarin boslugunu tartisilmaz ve genel bir bilgi degildi. Pavlus’u dinleyenler, gidip mezarin boslugunu kontrol edemezlerdi, ayni zamanda duyduklarini arastirma zahmetine katılmak yerine, bu konu ile ilgilenmemeyi tercih ettiler. Bu tutumlarına kısaca entellektüel intihar adi verilebilir.

2E. Sezariye’de Agripa ve Festus’un Önünde

Pavlus, Agripa’ya ve orada bulunan herkese, Mesih’in “aci çekecegini ve ölümden dirilenlerin ilki olarak gerek kendi halkina, gerek diger uluslara isigin dogusunu ilân edecegini” bildirdigini anlatmistir. (Elçilerin Isleri 26:23). Pavlus savunmasinda bunlari belirtirken, Festus şöyle haykirmiştir:

“Pavlus, sen çildirmisin! Çok okumak seni delirtiyor!’ dedi. Pavlus, ‘Sayin Festus’ dedi, ‘ben çildirmis degilim. Gerçek ve akla uygun sözler söylüyorum. Kral bu konularda bilgili oldugu için kendisiyle çekinmeden konusuyorum. Bu olaylardan hiçbirinin onun dikkatinden kaçmadigi kanisindayim. Çünkü bunlar ücra bir kösede yapilmis isler degildir. Kral Agripa, sen peygamberlerin sözlerine inaniyor musun? Inandigini biliyorum.’ Agripa Pavlus’a söyle dedi: ‘Bu kadar kısa bir sürede beni ikna edip Mesihçi mi yapacaksın?’” (Elçilerin Isleri 26:24-28).

Ayni sekilde Atina’da da oldugu gibi, Pavlus inançsizlik ile karsi karsiya kalmistir. O’nun verdigi mesaj, Mesih’in ölümden dirildigi (Elçilerin Isleri 26:23) üzerineydi ve karsi taraftan bunu çürütecek hiçbir delil sunulamamistir. Karsi taraftan gelen tepki ise, Festus’un alayci yaklasimidir. Pavlus’un savunmasi ise, ‘ben çildirmis degilim. Gerçek ve akla uygun sözler söylüyorum’ seklinde olmustur. (Elçilerin Isleri 26:25)

Pavlus, davasinin ampirik yapisini ortaya koymak için, “bunlar ücra bir kösede yapilmis isler degildir” (Elçilerin Isleri 26:26) demistir. Agripa ve Festus’a deliller ile meydan okumus, ancak ayni Atinalilar gibi, Festus’da sadece gülerek karsilik vermistir. Bu olaylar, herkesin bos mezar hakkında bilgisinin olmasinin mümkün olmadigi Sezariye’de gerçekleşmiştir. Sunulan iddialarin dogrulanmasi ya da çürütülmesi, Yerusolim’e yapılacak bir yolculuga baglidir.

3B. Tarihsel Gerçeklerin Dogrulugunun Ortaya Konulmasi

Bos mezar, Mesih’in dirilisinin sessiz tanigidir ve bu mezarin bos olmasi asla çürütülmemis bir gerçektir. Romalilar ve Yahudiler, Mesih’in bedenini ne bulabilmişlerdir ne de bedeninin nerede oldugunu açıklayabilmişlerdir. Buna ragmen dirilise inanmayi da reddetmişlerdir. Günümüzde hâlâ birçok insan, delillerin eksikliginden dolayi degil, hatta delillerin bolluguna ragmen dirilisi reddetmektedir.

E. H. Day, söyle yazmistir: ‘Hristiyanlik âlemi, dirilis inancinin gerçekçiligini ortaya koymak için, bos mezarın verdigi tanikligi her zaman ön plana çıkarmistir. Hristiyanlar asla mezarın üçüncü gün bos bulunduğu konusunda şüphe duymamışlardır; Incil yazarlari bu gerçeği vurgulamışlardır, ancak sadece bu inanca sahip olanlar degil, dirilise inananlar da mezarın boslugunu kabul etmektedirler. Ancak bu kisiler, Rab’bin bedeninin yoklugunu mantiga dayanmayan teoriler ile açıklamaya çalışmışlardır.’ (Day, ER, 25)

Smith tarafından alinti yapılan James Denney, söyle söylemiştir: “Bos mezar, inanç savunucusu bir ruhun saf bir ürünü degildir, bu ruh, dirilis hakkındaki delillerle baglam

içerisinde, Rab'bin dirilisinin tanıklığı ve O'nun verdiği yeni yaşamın meyvesi olan bir ruhtur.” (Denney, alıntı yeri Smith, TS, 374)

Toplumların ahlâki yapılarını değiştiren bu adamlar, katiksiz yalancılar ya da aklını kaybetmiş deliler midir? Destekleyici delillerden yoksun bu olasılıklara inanmak, Dirilis gerçeğine inanmaktan daha zordur.

– PAUL LITTLE

4B. Psikolojik Gerçeklerin Doğruluğunun Ortaya Konulması

1C. Elçilerin Değişen Yaşamları

John R. W. Stott, şöyle demektedir: “Belki de elçilerin değişimi, dirilisin en büyük delilidir.” (Stott, BC, 58-59)

Harvard’li bir avukat olan Simon Greenleaf, elçiler hakkında sunları söylemiştir: “Eğer İsa gerçekten ölümden dirilmeseydi ve elçiler bundan hiçbir şeyden emin olmadıkları kadar emin olmasalardı, kaleme aldıkları unsurların doğruluğu konusundaki yılmazlıklarını asla gösteremezlerdi.”

“Askeri tarih içerisinde bile, böyle bir kahramanlık, sebat, sabir ve azim içeren bir cesaretin esi bulunmamaktadır. Bu insanların inançlarını, iddia ettikleri büyük olguların delillerini gözden geçirmeleri için her türlü sebepleri vardı.” (Greenleaf, TE, 29)

Paul Little, su soruyu yöneltir: “Toplumların ahlâki yapılarını değiştiren bu adamlar, katiksiz yalancılar ya da aklını kaybetmiş deliler midir? Destekleyici delillerden yoksun bu olasılıklara inanmak, Dirilis gerçeğine inanmaktan daha zordur.” (Little, KWhyB, 63)

İsa’nın kardeşi Yakup’un değişen hayatına bir bakınız. Dirilis gerçekleşmeden önce kardeşinin yaptığı her şeyi hor görmekteydi. O’nun sözlerini ve iddialarını küstahça ve kendini beğenmişçe bulmakta ve aile isimlerinin karalandığını düşünmekteydi. Dirilis gerçekleştikten sonra Yakup’a baktığımız zaman diğer elçilerle birlikte Tanrı’nın müjdesini vaaz eden yeni bir kişi ile karşılaşırız. Kutsal Kitap’ta onun kaleme aldığı bölüm, İsa ile yeni bir ilişki üzerine odaklanmıştır. Kendisini şöyle tanımlamıştır: “Tanrı’nın ve Rab İsa Mesih’in kulu” (Yakup 1:1). Yaşamındaki bu değişim konusunda Pavlus, su açıklamayı getirmiştir:

“...sonra bütün elçilere ve en son, zamansız doğmuş bir çocuga benzeyen bana da göründü.” (1. Korintliler 15:7)

George Matheson, sunları söylemiştir

Tomas’ın süpheciligi, İsa’nın ölümünün aynı zamanda, O’nun krallığının da ölümü olduğuna dair inancın bir ürünüdür. ‘Biz de gidelim, O’nunla birlikte ölelim!’ diyen bu kişinin, bu cümleyi sarf ederken, İsa’nın dirilisi ile ilgili en ufak bir beklentisi bulunmamaktadır. Birkaç saat sonra tekrar karşısında diri olarak göreceğini düşünen bir kişi ugruna hiçbir insan ölmeyi teklif etmez.

O esnada Tomas, sahip olduğu bütün entelektüel inancını bir tarafa bırakmıştır. İsa için her şeyin bittığını düşünmektedir. O’nun fiziki kudretine inanmamaktadır. Dis dünyanın güçlerinin, O’nun gücünden daha büyük olduğunu ve O’nu ezeceğini düşünmekteydi. (Matheson, RMNT, 140)

Nitekim Isa, Tomas'a da görünmüştür. Yuhanna'nın kitabında da gördüğümüz gibi Tomas, O'na, 'Rabbim ve Tanrım!' diye cevap vermiştir (Yuhanna 20:28). Tomas, Rab'binin mezardan dirildigini gördükten sonra imansizlik etmemiş ve şehit olarak canını vermiştir.

2C. İki Bin Yılda Beri Değişen Hayatların Tanıklığı

İsa Mesih, sadece elçilerinin hayatını değil, iki bin yıldan beri sayısız insanın hayatını değiştirmiştir. Değişen hayatların tanıklıkları konusunda daha birçok delil mevcuttur.

3C. Hüküm

Değişmiş yaşamların ortaya koyduğu psikolojik gerçekler, dirilişin gerçekliğine inanmak için başka bir sebep grubunu teşkil etmektedir. Bu konudaki subjektif deliller, İsa Mesih'in üçüncü gün ölümden dirilişi hakkındaki objektif olguya tanıklık içermektedir, çünkü sadece ölümden dirilmiş bir Mesih'in insanları değiştirme gücü kudreti olabilir.

Çarşıya gerilme günü geldiği zaman tüm öğrenciler üzüntü lü; haftanın ilk günü ise, sükran içerisindeydiler. Çarşıya gerilme esnasında ümitsizdiler; haftanın ilk günü ise, yürekleri sevinç ve ümit ile dolmuştur. Dirilişin ilk haberi geldiği an kuskulu ve ikna edilmesi zor bir karaktere sahip olan elçiler, dirilişin gerçekliğinden emin oldukları an, bir daha asla şüphe içine düşmemişlerdir. Bu insanların, bu kadar kısa bir süre içerisinde sarsıtıcı bir şekilde değişmesinin açıklaması ne olabilir? Mezdaki beden yok olması, bu kişilerin karakterlerindeki, ruhlarındaki bu değişimi açıklamaya yetmez. Üç gün içerisinde bir efsanenin uydurulup, kitleleri bu şekilde etkilemesinin mümkünatı yoktur. Bir efsanenin uydurulup, yayılması ve gerçekmiş gibi kabul edilmesi, belli bir süreç içermektedir. Bu değişim, eksiksiz bir açıklama gerektiren psikolojik bir unsurdur.

Tanıklıkların karakterini düşünelim, dünyada su ana kadar bilinen en yüce ahlâki öğretisi veren ve düşmanlarının bile ilettiklerine göre yaşamlarıyla da bu öğretinin tanıklığını vermiş olan erkek ve kadınlar. Yenilgiye uğramış bir grup korkak insanın bir odaya tikilip saklandığını ve bu insanların hiçbir iskence ve zulmün susturamayacağı insanlara dönüşmesi ve bu dramatik değişimi, dünyayı kendi uydurmaları olan bir hikâyeye ile ikna etme çabasına bağlamanın psikolojik çelişkinin gözünüzün önüne bir getirin. Bu iddialar, kesinlikle mantık çerçevesinin dışında kalmaktadır.

– J. N. D. ANDERSON

5B. Sosyolojik Gerçeklerin Doğruluğunun Ortaya Konulması

1C. Bir Kurum: Hristiyan Kilisesi

1D. Kilisenin kurulmasının temel unsurlarından bir tanesi, Mesih'in dirilişinin vaaz edilmesi olmuştur.

Elçilerin Isleri 1:21, 22: “Buna göre, Yahya'nın vaftiz döneminden başlayarak Rab İsa'nın aramızdan yukarı alındığı güne değin bizimle birlikte geçirdiği bütün süre boyunca yanımızda bulunmuş olan adamlardan birinin, İsa'nın dirilisine tanıklık etmek üzere bize katılması gerekir.”

Elçilerin Isleri 2:23, 24: “Tanrı'nın önceden belirlenmiş amacı ve ön bilgisi uyarınca elinize teslim edilen bu adamı, yasa tanımaz kişilerin eliyle çarpiha çivileyip öldürdünüz. Tanrı ise, ölüm acılarına son vererek O'nu diriltti. Çünkü O'nun ölüme tutsak kalması olanaksızdı.”

Elçilerin Isleri 2:31, 32: “Geleceği görerek Mesih'in ölümden dirilisine ilişkin sunları söyledi: ‘O, ölümler diyarına terk edilmedi, bedeni çürümedi.’ Tanrı, bu İsa'yı ölümden diriltti ve biz hepimiz bunun tanıklarıyız.”

Elçilerin Isleri 3:14, 15: “Kutsal ve adil Olan'ı reddedip bir katilin saliverilmesini istediniz. Siz Yasam Önderi'ni öldürdünüz, ama Tanrı O'nu ölümden diriltti. Biz bunun tanıklarıyız.”

Elçilerin Isleri 3:26: “Tanrı, her birinizi kötü yollarından döndürüp kutsamak için Kulunu ortaya çıkarıp önce size gönderdi.”

Elçilerin Isleri 4:10: “Eğer bugün bir hastaya yapılan iyilik nedeniyle bizden hesap soruluyor ve bu adamın nasıl iyileştiği soruluyorsa, hepimiz ve tüm İsrail halkı sunu bilin: bu adam, sizin çarpiha gerdiginiz, ama Tanrı'nın ölümden dirilttiği Nasıralı İsa Mesih'in adı sayesinde önünüzde sapa sağlam duruyor.”

Elçilerin Isleri 5:30: “Atalarımızın Tanrısı, sizin çarpiha gererek öldürdüğünüz İsa'yı diriltti.”

Elçilerin Isleri 10:39-41: “Biz, İsa'nın, Yahudilerin ülkesinde ve Kudüs'te yaptıklarının hepsine tanık olduk. O'nu çarpiha gerip öldürdüler. Ama Tanrı O'nu üçüncü gün diriltti ve açıkça görünmesini sağladı. İsa, halkın tümüne değil de, Tanrı'nın önceden seçmiş olduğu tanıklara, ölümden dirilmesinden sonra kendisiyle birlikte yiyip içen bizlere göründü.”

Elçilerin Isleri 13:29-39: “O'nunla ilgili yazılanların hepsini yerine getirdikten sonra O'nu çarpihtan indirip mezara koydular. Ama Tanrı O'nu ölümden diriltti. İsa, daha önce kendisiyle birlikte Celile'den Yerusaleml'e gelenlere günlerce göründü. Bu kişiler şimdi halka O'nun tanıklığını yapıyor. “Biz de size Müjde'yi duyuruyoruz: Tanrı İsa'yı diriltmekle, atalarımıza verdiği sözü, onların çocukları olan bizler için yerine getirmiştir. İkinci Mezmur'da da yazıldığı gibi: ‘Sen benim Oğlum'sun, Bugün ben sana Baba oldum.’ “Tanrı, O'nu asla çürümemek üzere ölümden dirilttiğini şu sözlerle belirtmiştir: ‘Size, Davut'a söz verdiğim Kutsal ve güvenilir nimetleri vereceğim.’ “Bunun için başka bir yerde de şöyle der: ‘Kutsalın çürümeyeceğine izin vermeyeceksin.’ “Davut, kendi kusurunda Tanrı'nın amacı uyarınca hizmet ettikten sonra gözlerini yasama kapadı, ataları gibi gömüldü ve bedeni çürüyüp gitti. Oysa Tanrı'nın dirilttiği Kisi'nin bedeni çürümedi. Dolayısıyla kardeşler, sunu bilin ki, günahların bu Kisi aracılığıyla bağışlanacağı size duyurulmuş bulunuyor. Söyle ki, iman eden herkes, Musa'nın Yasası'yla aklanmadığınız her suçtan O'nun aracılığıyla aklanır.”

Elçilerin Isleri 17:30, 31: “Tanrı, geçmiş dönemlerin bilgisizliğini görmezlikten geldi; ama şimdi her yerde herkesin tövbe etmesini buyuruyor. Çünkü dünyayı, atadığı Kisi aracılığıyla adaletle yargılayacağı günü saptamıştır. Bu Kisi'yi ölümden diriltmekle bunun güvencesini herkese vermiştir.”

Elçilerin Isleri 26:22, 23: “Ama bugüne dek Tanrı yardımcım olmuştur. Bu sayede burada duruyor, büyük küçük herkese tanıklık ediyorum. Benim söylediklerim, peygamberlerin ve Musa'nın önceden haber verdiği olaylardan başka bir şey değildir. Onlar, Mesih'in acı çekeceğini ve ölümden dirilenlerin ilki olarak gerek kendi halkına, gerek diğer uluslara ışığın doğusunu ilân edeceğini bildirmişlerdi.”

2D. Kilise, tarihsel bir olgudur. Kilisenin varliginin açıklaması ise, dirilisin gerçekliğine olan inançtır. Kiliseye, erken dönemi boyunca Yahudiler ve Romalılar tarafından zulmedilmiştir. Bireyler, Rab'lerinin mezarından dirildigine inandıkları için, iskenceye uğramış ve öldürülmüşlerdir.

Wilbur Smith, rasyonalist Dr. Guignebert'in su itirafta bulunma zorunda kalmış olmasına işaret etmektedir:

Eğer dirilis inancı yerleştirilmemiş ve sistematize edilmemiş olmasaydı, bugün Hristiyanlık inancı olmazdı... tüm kurtuluş inancı ve Hristiyanlık öğretisinin özü, Dirilis inancına dayandırılmaktadır. Herhangi bir Hristiyan inanç açıklamasının ön sözünde, Pavlus'un da dediği gibi, eğer Mesih dirilmemişse, bildirimiz de imanınız da bostur sözleri yer almalıdır. Bu olaya tarihsel açıdan baktığımız zaman ise, dirilis inancının öneminin bir nebze daha az olduğu görülmektedir... Yahudilikten ayrıldıktan sonra onun baş düşmanı olan ve dünyayı fetheden bu inancın uygulanmasının temel unsurları ise, İsa'ya ve O'nun misyonuna olan inanç yatmaktadır. (Smith, GCWC, 20-2 1)

Eğer İsa'nın çarmıha gerilmesi, O'nun elçileri ile olan ilişkisinin sonu olsaydı, Hristiyan Kilisesinin kuruma olasılığı yok denecek kadar az olurdu. Bu kilise, İsa'nın Mesihliği üzerine kurulmuştur. İsa'nın Mesihliği, çarmıha gerilmiş bir mesih, mesih olamazdı diye düşünen Yahudiler tarafından reddedilmektedir ve Tanrı'ya hakaret olarak kabul edilmektedir.

- H. D. A. MAJOR

Paul Little, M.S. 32 senelerinde kurulmuş olan kilisenin kendi kendine var olmadığına ve belirli bir amacı olduğuna işaret etmektedir. İlk günlerde Antakya'daki Hristiyanların dünyayı alt üst ettiği belirtilmiştir. (Elçilerin İşleri 17:6) Bu etkinin sebebi ise, dirilistir. (Little, KWhyB, 62)

Oxford, Ripon Hall'un yöneticisi olan H. D. A. Major (Smith tarafından alıntı yapılmıştır), sunları söylemiştir: "Eğer İsa'nın çarmıha gerilmesi, O'nun elçileri ile olan ilişkisinin sonu olsa idi, Hristiyan Kilisesinin kurulma olasılığı yok denecek kadar az olurdu. Bu kilise, İsa'nın Mesihliği üzerine kurulmuştur. İsa'nın Mesihliği, çarmıha gerilmiş bir mesih, mesih olamazdı diye düşünen Yahudiler tarafından reddedilmektedir ve Tanrı'ya hakaret olarak kabul edilmektedir." (Major, alıntı yeri Smith, TS, 368)

Straton tarafından alıntısı yapılan Kenneth S. Latourette, sunları söylemiştir: "İsa'nın dirilisine olan inanç, O'nun izleyicilerinin, O'nun ölümü ile içine düştüğü ümitsizlikten kurtulmasını sağlamış ve O'nun tarafından başlatılan harekete ölümsüzlük sağlamıştır. Ancak bu insanların, Çarmıha gerilmiş olanın ölümden dirildigine, onlara göründüğüne ve onlarla konuştuguna dair derin inançları olmasaydı, hem İsa'nın ölümü hem de İsa'nın kendisi tamamen unutulurdu." (Latourette, alıntı yeri Straton, BLR, 3)

2C. Hristiyan Pazarı Olayı

Yahudiler'in dinlenme ve tapınma için orijinal günleri Cumartesi günüdür, çünkü Tanrı'nın yaratılışı bitirip, yedinci gün dinlendiği yazılmıştır. Bu, onların kutsal yasalarında da yer almaktadır. Sept günü, Yahudiliğin başlıca direklerinden birisidir. Bir Yahudi'nin hayatında

en çok saygi duyduğu unsurlardan bir tanesi ise, Sept günüdür. Hristiyanlar ise, dinlenme ve tapınma için Yahudi haftasının birinci gününü, İsa'nın dirilisini de göze alarak seçmişlerdir. İlk Hristiyanlar, dinlenme ve tapınma için asırlardır kullanılan ve teolojik açıdan da destek almış olan günü, Pazar gününe kaydırmayı başarmışlardır. Unutmamanız gereken unsur ise, **BU KISILERIN DE İBRANİ OLDUGUDUR!** Hatalı olma olasılıklarının akıllarında olduğunu varsayarsak, tarih boyunca din adı altında toplanmış bir insan grubunun aldığı ilk ve en büyük kararlardan bir tanesinin de bu olduğunu unutmamamız gerekir! Eğer Pazar günü dirilis gerçekleşmediyse, dinlenme ve tapınma gününün Cumartesi'den, Pazar'a alınmasını nasıl açıklayabiliriz? (Green, MA, 51)

J. N. D. Anderson, ilk Hristiyanların çoğunluğunun Yahudi kökenli olduğunu ve Sept günü konusunda fanatik olduklarına dikkat çekmiştir. Bu alışkanlığın değişmesi için çok belirgin bir unsurun gerçekleşmesi mecburidir; bu unsur ise, Dirilistir! (Anderson, RJC, 9)

3C. Hristiyan Sakramentleri Olayı

1D. Komünyon (Rab'bin Sofrası)

Bakınız: Elçilerin İşleri 2:46; Yuhanna 6; Matta 26:26; Markos 14:22; Luka 22:19; 1. Korintliler 11:23-24.

Rab'bin Sofrası, İsa'nın ölümünü hatırlamak için yapılan, ancak Elçilerin İşleri 2:46'da okuduğumuz gibi, bir esenlik ve sevinç eylemidir. Eğer dirilis gerçekleşmemiş ise, bu esenliğin ve sevincin kaynağı nedir? Bu yemek, onlara Rab'lerinin uğradığı ihaneti ve çarmıhtaki acı içindeki ölümünü hatırlatıp, onları tarifsiz kederlere bogmaz mıydı?

Michael Gren, su yorumda bulunmuştur:

Hristiyanlar, İsa ile bu sakramente buluşuyorlardı. O, ölüp yok olmamış, dirilmiş ve yaşamaktaydı. Böylece O'nun ölümünü, O'nun dirilisinin ve yanlarında olusunun bilinci içerisinde, zamanın sonu gelip, O geri gelene kadar hatırlamaya devam edeceklerdi (1. Korintliler 11:26). En eski Hristiyan cemaatlerinden olan ve Aramice konuşan kilisenin, Rab'bin sofrasında yaptığı duayı hâlâ tekrarlamaktayız (1. Korintliler 16:22; *Didache*, 10). Bu dua şöyledir: *Maranatha!* anlamı ise "Tanrımız, gel!" Eğer, gerçekten de İsa Mesih, üçüncü gün ölümden dirilmemiş olmasaydı, bu ilk Hristiyanların, Rab'lerinin ölümünü anmak için yaptıkları Rab'bin sofrası esnasındaki ruh hallerinin açıklamasını yapmak imkânsizdir. (Green, MA, 53)

Bu insanlar Yahudi idi ve Yahudilerin dini geleneklerine simsiki sarılma gibi bir davranış biçimleri vardır. Ancak, bu kişiler tapınma için Sept günü yerine, Rab'bin dirilis gününe sarılmışlardır.

- J. D. DOUGLAS tarafından alıntı yapılan L. L. MORRIS

2D. Vaftiz

Koloslular 2:12; Romalılar 6:1-6

Hristiyanlar'ın başlattığı bir tören, vaftiz. Yahudilikten ayrılma cesaretini gösterdikleri bir uygulamada, vaftiz konusunda olmuştur. Yahudiler, sünnet uygulamasına devam ederlerken, Hristiyanlar, Rab'lerinin bir buyruğu olan vaftize sarılmışlardır. Bir kişi

günahlarını itiraf etmeye, dirilmiş olan İsa Mesih'i Rab'bi ve Kurtarıcısı olarak kabul etmeye ve vaftiz olmaya çağırılır.

Peki, vaftiz neyi simgeler? Bu konuda çok fazla fikir ayrılığı yoktur! Pavlus, bir imanlinin vaftiz aracılığıyla, İsa Mesih ile ölümden ve diriliste bir olduğunu belirtmiştir. İmanlı kişi suya girdiği zaman eski günahlı benliği ölür ve sudan çıktığı zaman, İsa'nın dirilişi ile kendisine verilmiş olan yeni yaşama kavuşur. Hristiyanlıkta, sakramentlerden eski başka bir uygulama yoktur. Sakramentler, direkt olarak İsa'nın ölümü ve dirilişi ile bağlantılıdır. Eğer diriliş asla gerçekleşmediyse, Hristiyan vaftiz inancı nasıl ortaya çıkmıştır?

4C. Hristiyan Kilisesinin Tarihsel Olayı

Kilise kurumu, sadece İsa'nın dirilişi ile açıklanabilecek tarihsel bir unsurdur. Hristiyanlığın uyguladığı bu sakramentler, kilisenin kaynağını ortaya koyan sürekli bir delil vazifesini üstlenmiştir.

İsa'nın dirilişine tanıklık eden ilk Hristiyanlar hakkında L. L. Morris, şu yorumda bulunmuştur:

Bu insanlar Yahudi'ydi ve Yahudilerin geleneklerini değiştirme konusunda toleransları yoktu. Ancak bu insanlar, Sept günü yerine dirilişin gerçekleştiği günü, Rab'in günü olarak kabul ettiler.

Rab'in gününde, bir ölünün anısı için değil, yaşayan ve muzaffer Tanrı'nın açıkladığı bereketlerin sükran dolu bir ifade ile hatırlanması amacıyla, kutsal komünyonu kutladılar. Diğer sakramentleri olan vaftizde ise; O'nunla birlikte gömülüp, O'nu ölümden diriltiren Tanrı'nın gücüne iman ederek, O'nunla birlikte dirildiler (Koloseliler 2:12). Yaptıkları her şeye anlamını veren unsur, diriliş olmuştur. (Morris, alıntı yeri Douglas, NBD, 1088)

Çok kitap yazmanın sonu yoktur.

– DERLEMECİ 12:12

7A. DIRILIS HAKKINDAKİ HÜKÜMSÜZ TEORİLER

Winfried Corduan, diriliş hakkındaki alternatif teoriler konusunda şu yorumda bulunmuştur: “Bos mezarda ne olduğu konusundaki mucizeyi reddeden açıklamaların, çok ciddi bir tercih yapma zorunluluğu vardır: Ya kendilerini haklı çıkarmak uğruna delil yaratmak zorundadırlar ya da şu an var olan deliller ile uyum içinde olmadıklarını kabul etmek zorundadırlar. Delillerin desteklediği tek hipotez, İsa'nın gerçekten dirildiği üzerine olandır. Kendi ölümünü ve dirilişini önceden bildiren ve dedikleri harfi harfine gerçekleşen bir Kişi, Tanrı'dan başka kim olabilir?” (Corduan, NDA, 227).

Önümüzdeki birkaç sayfada, Mesih'in dirilişini inkâr ederek, açıklama getirilmek için öne sürülen en bilinen teorileri ele alacağız. Her teori, çürütülmesinin de gösterilmesiyle birlikte tek tek ele alınacaktır. Britanyalı avukat olan J. N. D. Anderson, bir davanın geçerliliğinin hükmünün verilmesi konusunda yeterli ve sağlam delillerin önemini çok iyi tespit etmiş birisidir. Tarihin, diriliş hakkında verdiği tanıklık üzerine sunuları yazmıştır:

Üzerinde durmamız gereken bir nokta varsa o da, bir delilin tam olarak ele alınması gerektiğidir. Bu tanıklığı oluşturan unsurların bazılarını tek tek ele alınca, alternatif açıklamalar bulmak bir dereceye kadar kolay olabilir. Ancak bu açıklamalar, tanıklığı oluşturan diğer unsurlar ile uyum göstermiyor ise değersizdir. Birkaç değişik teori tek tek ele

alindigi zaman, eldeki delillere uygulanabilir ve akla yatkın gibi gözükse de olayların akısına uyum sağlayamayan bu teoriler, tüm yorumu etkileyecek bir alternatif sunmaktan acizdirler. (Anderson, DCR, 105)

Asağıdaki teorileri ele alırken, bu yaklaşıma sadık kalınacaktır.

1B. Bayılma Teorisi

1C. Teori

Bu görüşe göre İsa Mesih, asla haç üzerinde ölmemiş, sadece bayılmıştır. Aramatyalı Yusuf'un mezarına yerleştirildiği zaman, aslında hâlâ yaşamaktadır. Birkaç saat sonra, mezarın serin havası ile kendine gelmiş ve mezarı terk etmiştir.

J. N. D. Anderson, bu teörinin ilk olarak birkaç yüz yıl önce Venturini isimindeki bir adam tarafından ileri sürüldüğünü belirtmektedir. Günümüzde, biraz daha değiştirilerek tekrar canlandırılması ise, Ahmediya isimli bir İslâmî tarikat tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu tarikatın merkezi ise, Londra'nın Putney isimli bir semtindedir.

Bu teori şöyledir: Mesih gerçekten de haça gerilmiştir. Sok, kan kaybı ve acı yüzünden derin acılar çekmiştir, ancak ölmemiştir. O dönemde, çok fazla ilerlememiş olan tıp biliminin doğal sonucu olarak elçiler tarafından öldüğü sanılmıştır. Bu yüzden bizlere de iletildiği gibi, bu kadar kısa sürede ölmesi Pilatus'u bile şaşırtmıştır. Bu iddiaya göre, İsa bayılmış bir vaziyette iken çarşıdan indirilmiştir. O'nun ölü olduğunu zannederek hata yapan bu kişiler, O'nu mezara yatırmışlardır. Mezarın serin havası sayesinde kendisine gelmiş ve kendisini dışarı atmıştır. O'nun cahil elçileri ise, basit bir ayılma olayını, ölümden dirilme olarak algılamışlardır. (Anderson, CWH, 7)

Profesör Kevan, İsa'nın ayılmasında önemli bir faktörün de, "bedenine sürülen baharatların uyarıcı ve keskin kokusu" olduğunu belirtmektedir. (Kevan, RC, 9)

2C. Teörinin Çürütülmesi

Anderson, su sonuca varmıştır: "Bu teori, incelemeye bile lâyık değildir." (Anderson, DCR, 95)

W. J. Sparrow-Simpson, bu teori için, "modası geçmiş" demistir. (Fallow, PCBE, 510)

Asağıda belirtilen unsurların, bu kişilerin tepkilerini haklı çıkaracağı konusunda eminim.

1D. Askerlerin, Yusuf'un ve Nikodim'in verdiği hükme göre, İsa Mesih haç üzerinde ölmüştür.

Paul Little, bayılma teörisine referans olarak sunları yazmıştır: "Hristiyanlığa antik çağda yapılmış olan acımasız saldırılarda bile, bu iddiaya benzer bir iddianın yer almaması ilgi çekicidir. Hatta tüm eski kayıtlar İsa'nın ölümünü vurgulamaktadır." (Little, KWhyB, 65)

T. J. Thorburn, İsa Mesih'in Pilatus'un ellerinden neler çektiği konusunda asağıdakileri belirtmiştir: "Elem bahçesi, gece yarısı tutuklanma, Baskâhinlerin meclisinde insanlıktan uzak muameleye uğrama ve Pilatus'un yargısı altında iken Pilatus ve Herod arasında bezdirici git geller yapma, korkunç Roma kirbaçlamasına maruz kalma, Golgota'ya yolculuk ve bu yolculuk esnasında haçın ve iskencenin ağırlığı ile daha fazla yürüyememe,

fiziksel ve psikolojik olarak yıpratıcı olan haça gerilme iskencesini yasama ve tüm bunları izleyen susuzluk ve hararet.” (Thorburn, RNMC, 183-85)

Thorburn, su gözlemde bulunmuştur: “En güçlü yapıdaki bir insanın bile, bu süreci yasadıktan sonra ölüme boyun egmemesini beklemek çok zordur. Daha da ötesi, tarihi kayıtlara göre, çarمیha gerildikten sonra affedilip aşağıya indirilen kurbanların en uygun koşullar sağlandığında bile sağlıklarına kavuştuklarına çok ender rastlanmıştır.” (Thorburn, RNMC, 183-85)

Thorburn, su sonuca varmıştır: “Bu teoriye su sözlerden daha şiddetli itiraz sunmamız mümkün değildir... En imkânsiz olan sudur, zayıf ve zavallı durumdaki İsa, kendini ayakta zor tutarken, saklanarak ve kimlik değiştirerek yaşayarak ölmüş müdür? Bu İsa, bir inancın, yüce duyguların ve taraftarları için zaferin sembolüdür. Tanrı'nın Oğlu'dur! İşte bunlar düşünüldüğü zaman, bu iddianın saçmalığı ve değersizliği ortaya çıkmaktadır. Bu iddianın lâıyk olduğu tek itibar, reddedilme itibaridir!” (Thorburn, RNMC, 183-85)

J. N. D. Anderson, İsa'nın ölmediğine dair tez üzerine, sunları söylemiştir:

Kurnaz bir tez olmasına rağmen, herhangi bir analize dayanması mümkün değildir. İsa'nın yaşadığı sürece baktığımız zaman, O'nun ölümünden emin olursunuz. Böğürüne saplanan mızrak ise, bu 'ölümü' tescil etmektedir. Ancak, sadece bu iddianın hatırına İsa'nın ölmediğini farz edelim. Herhangi bir tıbbi bakım olmadan Paskalya arifesinde, Filistin'in soğuk gecesinin ayazında sabaha kadar soğuk mezarda son hayat pırıltılarının sönmesi gerekirken, ayıldığını ve sağ kaldığını, metrelerce uzunluğundaki ve üzerinde otuz kilo baharat olan mezar bezlerini açtığını, üç kadının kipirdatmada bile zorlanacağı kayayı yuvarladığını ve delinmiş ayaklarına basa basa kilometrelerce yürüdüğüne inanabiliyor musunuz? (Anderson, RIG, 7)

R. W. Stott su soruyu sormaktadır:

Mahkemenin zorlu saatleri, alay edilme, kirbaçlanma ve çarمیha gerilmeden sonra, tam otuz altı saat boyunca kaya mezarın içinde sıcaklık ve tıbbi bakım olmadan sağ kalmasına inanmamızı mı bekliyorlar? Peki, ya arkasından bir anda iyileştğini ve insanüstü bir güç ile tek basına mezarın ağzını kapatan kayayı yuvarladığını ve tüm bunları Romalı nöbetçi askerlere çaktırmadan yaptığını? Tüm bu yaşananlardan sonra, zayıf, hasta ve aç bir şekilde elçilerine görünüp, onları ölümden dirildigine inandırdığına da mı inanılır? Tüm bunlardan sonra onlara bakıp, öldüğünü ve dirildigini ve zamanın sonuna kadar onlarla olacağını, tüm ulusları öğrencileri olarak yetistirmesini söyleyip, onları ikna mi etmiştir? Arkasından kırk gün boyunca bir yerlerde saklanıp, aniden karsılarına çıkıp onları sasirtip, tekrar saklanmaya devam edip, sonra da hiçbir açıklama yapmadan ortadan tamamen mi kaybolmuştur? Bu saflık, Tomas'ın süpheciligidinden daha fazla inanılmazdır. (Stott, BG, 48-49)

İsa, çarمیha gerilmeden önce hem ruhsal hem de fiziksel olarak yeterince acı çekmişti. Getsemani bahçesinde ölümünün yaklaştığını kabul etmişti. Neredeyse idam cezasına yakın olan Roma kirbacının, kurbanın sırtında derin yarıklar bırakan acı verici tadını tatmıştı. Elleri ve ayakları çivilerle delinmişti. İçinde kalan bir zerre direnç varsa, o da çarمیh üzerindeki altı saat süren elem dolu korkunç süreç esnasında kendisinden koparılıp alınmıştı. Susuzluk ve bitkinlik ile tamamen bitme noktasına yaklaşıırken, İncil'in yazarları tarafından kaydedilen son çığılı ile ruhunu teslim etti. Arkasından Romalı bir asker, mızragı ile yandan O'nun kalbini deldi. Yiyecek ve içecek olmadan, yaralarına bakım yapacak kimse olmadan, acılarını dindirecek kimse olmadan, yatırıldığı mağarada iki gece ve bir gündüz geçirdi.

Üçüncü günün sabahi ise, capcanli ve parıldayan bir şekilde karsilarina çıktı!

- E. F. KEVAN tarafından alinti yapılan F. GODET

İsa'nin dirilisini reddeden modern rasyonalist E. Le Gamus, şöyle yazmistir:

Söyle denir: "Eger ölümden dirildi ise, ölmemistir ya da eger öldüyse, ölümden dirilmemistir."

Herbiri digeri kadar kesin olan ki olgu, bu ikileme isik tutmaktadır. Birincisi, Cuma aksami İsa ölüdür ve ikinci, İsa Pazar ve onu takip eden günlerde capcanli olarak görülmüştür.

Cuma günü öldüğünden kimse süphe duymamistir; ne Sanhedrin'de (Yahudi meclisi), ne Valilik'te ne de Golgota'da. Sadece Pilatus, O'nun ruhunu bu kadar çabuk vermesine sasirmistir, ancak bu saskinligi, sadece O'nun bedenini isteyenlerin iddiasinin, askerlerin tanikligi ile dogrulanmasina sebep olmustur.

Tüm bunlardan sonra, dost ve düşman, haça gerilmise bakan herkes, O'nun öldüğü konusunda hemfikirdir. Bunu daha da ispatlamak istercesine, yüzbasi O'nu mizragi ile desmistir ve ölü bedeninden hiçbir tepki gelmemistir. Yarasından su ve kan karisimi bir sivi gelmistir ki, bunlar yasam unsurlarının çürüdüğünü ortaya koymaktadır. Bilindiği gibi kanama, bayginlik esnasında ölümcül bir etki yaratmaktadır. Ancak, İsa zaten ölü olduğu için, ölüme bu sebep olmamistir. Gözlenen durum analiz edildiği zaman, İsa'nin birkaç dakika önce yasamina veda ettiği açıkça ortaya çıkmaktadır. O'nun düşmanlarının arasındaki baskâhinler gibi en zeki olanlarının bile aklına, O'nun ölümünün gerçekligi üzerine gölge düşürmek gelmemistir. Onların korktuğu tek şey, ölümünden emin oldukları İsa değil, elçilerin bedeni çalma olasılığı olmustur. İsa haçtan indirilmistir ve askerin mizragina hiçbir yasam tepkisi göstermemistir. Artık soguk ve cansız bedeni, O'nu kaldıran ve oradan alıp O'na olan sevgilerini ve vedalarını belirtmek için onu baharatlarla sarmalayan, mumyalayan, bezlere saran ve mezara yatıranların sevgi dolu kollarındadır. Bu kadar derin ve zamanli bir bayılmanın olması mümkün müdür? Bu bayılma, hem yasamin bitmesi için en uyguna ana denk gelecek, hem sasirtici bir şekilde ilâhi olacak hem de korkunç verimli bir etki yaratacaktır. Tüm bunların aynı anda tesadüfen gerçekleşmiş olması imkânsizdir! Bu kadar tesadüfün gerçekleşmiş olması, Dirilisin kendisinden daha mucizevidir! (Le Camus, LC, 485-86)

2D. İsa'nin elçileri, O'nun görünmesini, ayılma olarak algılamamislardır.

Süpheci David Friedrich Strauss, dirilise kesinlikle inanmayan, İsa'nin ayıldığına dair teorilere su sözleri ile öldürücü bir darbe vermiştir:

Yarı ölü bir şekilde mezardan sürünerek çıkan, zayıf ve hasta bir biçimde, tıbbi bakım ve yaralarının bandajlanmasına, güçlendirilmeye ve ilgiye muhtaç, çektiği acıları gizleyemeyen bir kişinin elçilere, ölümü Fetheden, Yasam Prensi olduğu imajını verip, hizmetlerinin geleceğini bu kişiye bağlamaları imkânsizdir. Bu şekilde bir ayılma, sadece elçilerin İsa hakkındaki yasami ve ölümü esnasında gelistirdikleri etkilenimin azalmasına sebep olurdu. Bu şekilde bir görünümün en büyük etkisi, Kendisi hakkında agıt yakılması olurdu. Üzüntülerini coskuya dönüştürme, İsa'ya tapınma gibi etkileri uyan dirması ise imkânsizdir. (Strauss, UP, 412)

Bu teoriye inanan kişilere göre, İsa ayıldıktan sonra tüm zayıflığına rağmen

mezarın girişini kapatan kayayı yuvarlamayı basarmıştır. Tarihçilere göre, bu kayayı birkaç adam beraberce yuvarlayabilir. Mezardan nöbetçileri uyandırmadan çıkabilmiştir ve kaçmıştır! (Bu teoriye göre nöbetçilerin uyuyor olduğu farz edilmektedir, ancak bilindiği gibi bir nöbetçiler uyumamaktaydı!)

- JAMES ROSSCUP

William Milligan, İsa'nın elçilerine görünmesi hakkında sunları belirtmiştir: "Bu kişiler, hastalıklı bir şekilde kendilerini odaya kapatmak yerine güçlenmişler, başlayacakları büyük hizmet için dirilip, acilen yoğun hazırlıklara girmişlerdir. Umutsuzluk yerini umuda, yenilgi zafere, bitkinlik ise yerini enerjik bir çabaya bırakmıştır." (Milligan, RL, 76-77)

William Milligan, sözlerine şöyle devam eder: "Elçilerin birinci korkuları yok olduktan sonra nese ve cosku ile dolmuşlardır. Cuma akşam üstü bayılıp, Pazar sabahı ayılmış olan ve fiziksel olarak mahvolmuş ve iyileşmeye muhtaç bir insan karşısında hissedilmesi gereken acıma, acı çekene yakınlık hissetme, yardım etme arzusu gibi duygulara rastlamamamız ilgi çekicidir." (Milligan, RL, 76-77)

E. H. Day, sunları söylemiştir: "Dirilmiş olan İsa Mesih hakkında kaleme alınmış bütün metinlerde, eğer İsa bayılmış ve iki gün sonra ayılmış olsaydı, görülmesi gereken fiziki zayıflık hakkında en ufak bir ipucu bulunmamaktadır. Elçilerin karşısında bulunan ise, çektiği iskencelerden sonra beklenen siddetli acılardan iyileşmeye çalışan bir kişi değil, ölümü yenmiş olan Rab, Yasayan Tanrı'dır. Artık karşısındaki İsa, eskiden bildikleri ve hizmeti esnasında fiziksel limitler ile sınırlanmış olan İsa değildir." (Day, ER, 49-50)

3D. Bayılma teorisini savunanların aynı zamanda, İsa'nın ayıldıktan sonra kayıp gitmek gibi bir mucizeyi de yaptığını savunmak zorundadırlar. Çünkü, İsa'nın tüm bedeninin kıvrımlarını simsiki bir şekilde saran ve baharatlar ile yapışmış olan keten bezler, içerisinden yok olunmuş boş bir kabuk gibi taşın üzerinde kalmıştır.

Merrill C. Tenney, mezar kıyafetlerine şu açıklamayı getirmektedir:

Yahudi geleneklerine göre bir ölünün bedeni gömülme için hazırlanırken, ilk olarak yıkanır ve düz bir şekilde yatırılırdı. Arkasından bir foot genişliğinde keten bezlerle beden, koltuk altlarından ayak bileklerine kadar sarılırdı. Sakız kıvamındaki aromalı baharatlar, bu bezlerin aralarına sürülürdü. Bu baharatların fonksiyonu kısmen koruma, kısmen bedeni saran bezler için yapıştırıcı ve katılaştırıcı görevini yerine getirmektir. Yuhanna'nın terimi ile "sarılma" (Gr. edesan), Luka'nın 23:53'deki 'Cesedi çarmitan indirip keten beze sardı' ifadesi ile tam bir uyusum içerisindedir. Haftanın birinci gününün sabahında İsa'nın bedeni mezardan yok olmuştur, ancak bedeninin sarıldığı bezler hâlâ mezardaydı.

Mezar kıyafetleri, kafanın olması gereken yere doğru uzanmaktaydı, yüzü örten mendil ise, boyundan omuzlara kadar bir boşluk bırakacak şekilde ayrı olarak, bozulmadan durmakta idi ve bedeninin şeklini hâlâ korumaktaydı, ancak et ve kemikten oluşan beden yok olmuştur!.. Beden nasıl olmuş da sargı bezlerinden, onları hiç bozmadan kurtulmuştur? Bu baharatla yapıştırılmış bezlerden, bedeninin tüm kıvrımlarına simsiki sarılmıyken, içlerinden çıkıp gitmek imkânsizdir. (Tenney, alıntı yeri Smith, IS, 116-17)

4D. Bu teoriye inanan kişilere göre, İsa ayıldıktan sonra tüm zayıflığına rağmen mezarın girişini kapatan kayayı yuvarlamayı basarmıştır. Tarihçilere göre, bu kayayı birkaç adam beraberce yuvarlayabilir. Mezardan nöbetçileri uyandırmadan çıkabilmiştir ve kaçmıştır! (Bu

teoriye göre nöbetçilerin uyuyor olduğu farz edilmektedir, ancak bilindiği gibi bu nöbetçiler uyumamaktaydı!) (Rosscup, CN, 3)

E. H. Day, bu konu hakkında su yorumda bulunmuştur: “Bu teorinin fiziken mümkün olma olasılığının bulunmayışının asiri bir ağırlığı vardır diyebiliriz. Hatta mezari koruyan hiçbir asker olmadığını farz etsek bile, İsa'nın aldığı fiziksel yaralardan sonra ayılması ve girişi kapatan kayayı yuvarlaması imkânsizdir, çünkü ‘bu kaya çok büyüktür.’” (Day, ER, 48-49)

İsa'nın kayayı yuvarladığını varsaysak bile, Roma askerlerini atlattığını düşünmek bile mantık dışıdır. Mezari korumakla görevlendirilmiş bir manga askerin, mezarında ayılan, Straus'un tabiri ile “yari yasayan-yari ölü” bir kişi ile basa çıkamaması düşünülemez. Nöbet basında uyumanın cezasının ölüm olduğunu düşündüğümüzde, bu askerlerin hepsinin birden uyumasının güçlüğü bir kez daha ortaya çıkar.

5D. Eger İsa iki gün sonra ayılmış ise, ayıldıktan sonra uzun bir yolu yürüyerek kat etmesi gerekmektedir. Gideceği yer, ‘Kudüs'ten altmış ok atımı uzaklıkta bulunan ve Emmaus denilen bir...’ (Luka 24:13) köydür ve İsa'nın o sağlık koşulunda bu mesafeyi yürütmesi ise imkânsizdir.

Profesör Day, su incelemede bulunmuştur: “Uzun bir yürüyüşten sonra Yerusolim’de elçilere görünmesi; çarpiha gerilme öncesi, esnasi ve sonrasında aldığı yaralar ve bunların ardından bayılma ve yorgunluk göze alındığında hayal dışı gelmektedir.” (Day, ER, 48-49)

E. F. Kevan, bu nokta hakkında su yorumda bulunmuştur:

İki gün önce delinmiş olan ayakları üzerinde hiçbir zorluk çekmeden Emayus ve Yerusolim arasındaki mesafeyi kat etmektedir. O kadar aktiftir ki, beraber yürüdüğü kişilerin yanlarından bir anda yok olmakta ve bu kişiler baskentte müjdeyi duyurmaya vardıklarında, O’nu tekrar karşılarında bulmaktadırlar! Onları geçmeyi basarmıştır. O’nun hareketlerini karakterize eden aynı çabukluk ile elçilerin toplandığı odada bir kez daha karşılarında belirmiştir... Bunlar çarpihtan yari ölü bir şekilde indirilip ve tamamen kendinden geçmiş bir şekilde mezara yerleştirilen bir adamın hareketleri olabilir mi? Hayır! (Kevan, RC, 9-10)

6D. Eger İsa ölü gibi bir bayılmadan ayılmış olsaydı, bu durumu elçilere açıklardı. Elçilerin karşısında bu konuda sessiz kalmış ve aslında bir peri masalı olan dirilisin takipçileri tarafından yayılmasına izin vermiş ise, bir yalancı ve düzenbazdır.

E. Le Camus, sunları yazmıştır:

İsa'nın bayılıp daha sonra ayıldığını varsayarsak, başka insanları kendisinin öldüğüne inandırması, O’nun karakterindeki bozukluğu ortaya koyar. Eger bu teori gerçek ise, kendisinin ölümden dirildığını beyan etmek yerine, insanlara sans eseri kurtulduğunu söylemesi gerekirdi. Bu noktada da İncil’in her tarafında içine düştüğümüz klâsik ikilemimiz ile karşı karşıyayız: İsa Rab midir yoksa en büyük yalancı midir? Eger Kendisi ölüp dirilmemiş ise ve kendisini bu şekilde tanıtmış ise, sahtekârlıktan dolayı suçludur ve genel dürüstlük ilkelerine göre reddedilmesi gerekir. (Camus, LC, 485-86)

Paul Little’e göre bu teori bizden “İsa'nın düzenbazlığa karistliğini kabul etmemiz gerektiğini talep etmektedir.” Bu teoriye göre: “Elçileri, İsa'nın öldüğüne ve dirildiğine inanmışlar ve bunu her tarafta vaaz etmişlerdir. İsa ise, bunu yalanlamak için hiçbir girişimde bulunmamıştır, aksine tesvik etmiştir.” (Little, KWhyB, 66)

Bu noktada da Incil'in her tarafında içine düştüğümüz klâsik ikilemimiz ile karşı karşıyayız: İsa Rab midir yoksa en büyük yalancı midir? Eğer kendisi ölüp dirilmemiş ise ve Kendisini bu şekilde tanıtmış ise, sahtekârlıktan dolayı suçludur ve genel dürüstlük ilkelerine göre reddedilmesi gerekir.

– E. LE CAMUS

Straton tarafından alinti yapılan, Yeni Antlaşma âlimi John Knox, şöyle demiştir: “Hristiyan hareketini başlatmış olan sadece bir kişinin ölümden dirilmesi değil, aynı zamanda bu adamın yaptıkları ve söyledikleri olmuştur... derinlerde yatan sebep, İsa'nın karakteridir.” (Knox, alinti yeri: Straton, BLR, 3)

Eğer bu teori doğru olsaydı bile, İsa'nın ölümden döndüğüne dair yalanın çıkmasına izin vermeyeceği kesindir. Bu türde bir itham, O'nun karakterinde yapılacak bir araştırma ile çürütülür.

7D. Eğer İsa Mesih bu şekilde ölmedi ise, ne zaman ve hangi koşullar altında ölmüştür?

E. H. Day, su iddiada bulunmaktadır: “Eğer bayılma teorisi kabul edilirse, tüm İncil'den göge alınma, onlara görünmesinin bir anda kesilmesi, onlardan artık uzak olması ile ilgili bölümlerin çıkartılması gerekir. Bu teoriye göre İsa, Kendi karakteri ve ne olduğu konusunda onlara yalan söylemiş; onlara dünya için sahte bir misyon vermiş olarak tam bir inzivaya çekilmiştir.” (Day, ER, 50)

William Milligan, şöyle yazmıştır:

Eğer Mesih haç üzerinde bayıldı ve iki gün sonra ayıldı ise, Kendisine en yakın elçinin bile bilmediği bir yerde inzivaya çekilmiş olması gerekmektedir. O'nun adına kurulan kilise yükselirken, antik dünyanın temellerini sarsarken, birçok zorlunun ortasında bile dünyaya yeni bir düzen getirirken, sorunlar ile parçalanırken, tahrikler ile çevrenilirken, zulüm altında kalırken ve O'nun yardımına muhtaç, yokluklar içinde kivanırken O, her şeyi uzaktan seyretmekte, sayısı hakkında bir bilgiye sahip olmadığımız yaşamının geri kalan günlerini asagılık bir inzivada geçirmiştir. Ve en sonunda bir gün dünyaya gözlerini kapatmıştır ki, kimse bunun nerede ya da nasıl olduğu konusunda bir fikre sahip değildir! Bu karanlık teoriyi aydınlatacak en ufak bir delil isigi olmadığı gibi, efsanelere alışıktır olan eski Hristiyanlardan bize yardımcı olacak bir tanecik bile efsane ulaşmamıştır. (Milligan, RL, 79)

3C. Sonuç

George Hanson, bayılma teorisini dürüstçe ele alan birisi olarak sunları belirtmiştir: “On sekizinci yüzyıl rasyonalizminin en favori açıklamasının bu teori olduğuna inanmak gerçekten çok zordur.” Elimizdeki deliller bu hipotezin karsisindedir ve artık bu teorinin modası geçmiştir. (Hanson, G., RL, 19)

BOS MEZARIN SADECE İKİ AÇIKLAMASI VARDIR

İNSAN EYLEMİ

TANRISAL BİR EYLEM

2B. Hirsizlik Teorisi

1C. Teori

Bu teoriye göre, elçiler gece yarısı mezara gelip İsa'nın bedenini mezardan çalmışlardır.

1D. Matta, kendi zamanındaki Mesih'in dirilişi hakkında egemen teoriyi söyle aktarmıştır:

Kadınlar daha yoldayken, nöbetçi askerlerden bazıları kente giderek olup bitenlerin hepsini baskâhinlere bildirdiler. Baskâhinler ihtiyarlarla birlikte toplanıp birbirlerine danıştıktan sonra, askerlere çok miktarda para vererek dediler ki, 'Siz söyle diyeceksiniz: 'Öğrencileri geceleyin geldi, biz uyurken O'nun cesedini çalıp götürdüler.' Eger bu haber valinin kulagina gidecek olursa biz onu yatıştırır, size bir zarar gelmesini önleriz.' Böylece askerler parayı aldılar ve kendilerine söylendiği gibi yaptılar. Bu söylenti bugüne dek Yahudiler arasında tekrarlana gelmiştir.
(Matta 28:11-15).

2D. Matta'da kaydedilmiş olan hirsizlik teorisi, Şehit Yustin, Tertullianus ve diğerlerinin de yazılarında görüldüğü gibi, Yahudiler arasında uzun bir süre popülerliğini korumuştur.

Profesör Thorburn, şu gözlemlerde bulunmuştur:

Yustin'in *Dialogue Against Trypho 108*, Yahudi yazar şöyle yazmıştır: "Celileli bir sahtekâr olan İsa'yi, biz çar miha gerdirdik; ancak O'nun elçileri geceleyin O'nu haçtan indirip çözdükten sonra, yatırıldığı mezarından çaldılar ve şimdi de insanları İsa'nın ölümden dirildiği ve göğe alındığı yalanı ile kandiriyorlar."

Tertullianus (*Apology 21*) ise, şöyle yazmıştır: "Mezar boş bulunduğu, kıyafetleri hâlâ oradaydı. Ancak tüm bu gerçeklere rağmen, Yahudilerin liderleri etrafa bir yalanın yayılmasını engellemek için ve insanların inançlarına sadık kalıp, ondalıklarını ödemeleri için Mesih'in bedeninin, O'nun öğrencileri tarafından çalındığını yaydılar." Sözlerine hor görme ifadeleri ile devam etmiştir [*De Spectaca 30*], "Ancak dirildiği iddia edilen bu kişinin bedeni, ya elçileri tarafından geceleyin gizlice çalınmıştır ya da marullarının ziyaretçi akınları ile zarar görmesini istemeyen çiftçi tarafından yok edilmiştir!"

Bu ifadenin tekrarını Yahudi orta çağ edebiyatı eserleri arasında olan Eisen menger'da bulmak mümkündür (i. pp. 189 ff., etca). Reimarus, aynı hikâyeyi tekrar etmektedir: "İsa'nın elçileri, gömüleli daha yirmi dört saat dolmadan, İsa'nın bedenini yürütmüşlerdi, gömülme yerinde boş mezar komedisini oynamışlardır ve diriliş iddialarını halka açıklamak için bedeninin çürümesinin tamamlanacağı ellinci güne kadar bekletmişlerdir."

Bu ve buna benzer antik ifadeler ve iddialar Origen tarafından cevaplanmıştır [Cont. Cels.]. (Thorburn, RNM, 191-92)

3D. Antakyalı Yuhanna Chrysostom (M.S. 347-407), hirsizlik teorisi hakkında sunları söylemiştir:

“Aslında bu teoriyi iddia edenler, ‘elçiler İsa’nın bedenini çalmışlardır’ diyerek, dirilis gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu iddia aynı zamanda, bedenın mezarda olmadığının bir itirafıdır. Bu kişiler bedenın mezarda olmadığını itiraf ettikleri zaman, hırsızlığın, nöbetçilerin varlığı, mühür ve elçilerin güçsüzlüğü göz önüne alındığında, gerçekleşmediğini ve imkânsizliğini göz ardı etmektedirler. Bu da dirilis olayının tartışmasız bir gerçek olduğunun anlaşılmasına hizmet etmektedir.” (Chrysostom, alıntı yeri GM, 531)

2C. Teorinin Çürütülmesi

1D. Bos Mezarın Bir Şekilde Açıklanması Gerekir

E. F. Kevan, bos mezarın varlığı dirilisi ispatlamasa da, iki farklı alternatifi ortaya koyması hakkında sunları söylemiştir: “Bos mezar, ya Tanrı’nın ya da insanların bir isidir.” Bu iki olasılık, ayrı ayrı ve tarafsız bir şekilde ele alınmalı ve en yüksek olasılığı içeren gerçek olarak kabul edilmelidir. (Kevan, RC, 14)

Kevan sözlerine devam eder: “Bu alternatiflerden birisini seçmek hiç de zor bir mesele değildir. İsa’nın düşmanlarının bedeni çalmaları için en ufak bir sebepleri yoktur. İsa’nın dostlarının ise bunu gerçekleştirecek imkân ve güçleri yoktur. Bedenin olduğu yerde, mühürlenmiş olan mezarda kalması otoritelerin avantajıdır. Elçilerin bedeni çaldığı iddiası ise imkânsizdir. Kurtarıcımızı, mezardan alan gücün Tanrı’dan olduğu açıktır.” (Kevan, RC, 14)

Le Camus ise, bu olayı şöyle açıklar:

Cuma günü mezara yatırılan İsa, Pazar günü orada değil ise, ya mezardan alınmıştır ya da Kendi kudreti ile oradan çıkmıştır. Baska bir alternatif yoktur. Neden mezardan alınmıştır? Kim tarafından? Dostlar mı ya da düşmanlar mı? Mezarın korunması için bir manga asker koyan yetkililer mi? Bu kişilerin İsa’nın kaybolması değil, kaybolmaması konusunda eğilimleri vardır. Daha da ötesi, bu kişilerin önlem alma sebebi, elçilerin dirilis hakkında kolayca bir hikâyeye uydurmasını engellemek içindir. Bunu engellemek için de yapabilecekleri en akıllıca iş, İsa’nın bedenini koruma altına almışlardır. Böylece dirilis konusunda gelebilecek her türlü iddiaya: “İste bakın cansız beden burada, dirilis diye bir şey olmamıştır!” diyebileceklerdi.

İsa’nın dostlarının ise ne böyle bir niyeti ne de bu niyetlerini gerçekleştirebilecek güçleri vardı. (Le Camus, LC,482)

Wilbur Smith, sunları yazmıştır: “Askerler, bos mezar için nasıl bir açıklama getireceklerini bilemediler; ne söylemeleri gerektiği, onlara Sanhedrin üyeleri tarafından bildirildi ve bunun için kendilerine ödeme yapıldı. Böylece korku içinde olan bu askerlerin uydurma hikâyeyi anlatması garanti altına alındı.” (Smith, 22-23)

A. B. Bruce su yorumda bulunmuştur: “Bedenin kaybolması ile ilgili açıklama içeren bir rapor verilme mecburiyeti vardı. Etrafta yayılan hikâyeye ise, askerlerin yalan söylediğini doğruluyordu.” (Bruce, EGNT, 337-38)

2D. Bos mezarı açıklamak için elçilerin, Mesih’in bedenini çaldığına dair bir iddia da bulunmak mantık dışıdır.

1E. Nöbetçilerin tanıklığı sorgulanmamıştır. “Kadınlar daha yoldayken, nöbetçi askerlerden bazıları kente giderek olup bitenlerin hepsini bas kâhinlere bildirdiler.” (Matta 28:11).

R. C. H. Lenski, baskâhinlerin dirilis mesajını kendi tanıklarından aldıklarına dikkat çekmektedir. “Kendilerinin talep ettiği askerlerin tanıklığı, en kuskulanılamaz tanıklıktır.” Askerlerin tanıklığı tamamen gerçekleri yansıtmaktadır, çünkü bu askerlerin yalan söylemek için geçerli bir sebepleri yoktur. (Lenski, IMG, 1161-62)

Wilbur M. Smith, sunları yazmıştır: “Yahudi otoritelerin, nöbetçilerin tanıklığını sorgulamaması ilgi çekici bir unsurdur. Kendileri gidip mezarın bos olup olmadığını kontrol etmeye gerek duymamışlardır, çünkü bos olduğundan emindirler. Nöbetçilerin uydurma bir hikâye ile gelmeyeceklerinden emindiler, çünkü bu kişiler, kendileri tarafından anlaşıldığı sürece her zaman gerçek ve tartışılmaz olayları haber verdiklerinden emindiler. Yahudi otoritelerin askerlere söylemelerini istedikleri hikâye ise, bos mezarın açılma sebebini getirmeye yöneliktir.” (Smith, TS, 375-76)

Hanna ve Kayafa hakkında Albert Roper, sunları yazmıştır: “İsa’nın bedeninin mezardan yok olması konusunda onların iki yüzlü açıklamaları, aslında bu kişilerin ithamlarının sahteliğini ortaya koymaktadır, çünkü bu kişiler, askerlerin yalancı tanıklığına ihtiyaç duymuşlardır.” (Roper, JRD, 37)

Yahudiler, nöbetçilerin tanıklığının sağlamlığını kontrol etmeden, Mesih’in mezarının boşluğuna inanmışlardır. Elçilerin İsa’nın bedenini çaldığına dair uydurdukları hikâye ise, sağlam olmayan bir iddia idi, ancak o an için ellerinde öne sürecek daha iyi bir fikir yoktu.

2E. Mezarın hirsizliğe karşı korunması için yeterli miktarda güvenlik önlemi alınmadı. Elçiler için bu güvenlik önlemleri, herhangi bir mezar soygunu plânından vazgeçmek için yeterliydi.

Albert Roper, sunları söylemiştir:

Olaylara dürüstçe bakalım. Karsimizdaki durum, mantık ile işleyen zihinler için açıklaması sasirtici bir durumdur; bu çözümü olmayan bir sorundur. Baskâhinler Pilatus’u, “buyruk ver de üçüncü güne dek mezari güvenlik altına alsınlar,” şeklinde ikna etmişlerdir. Gerçeklere dayanan kayıtlarında ortaya koyduğu gibi, en sonunda İsa’nın yattığı kaya mezar gerçekten de “emniyete” alınmıştır. Tüm bu koruma çalışmalarının sonunda ise karsimize su sonuç çıkmaktadır: Alınan tüm güvenlik önlemleri karsisinde İsa’nın elçilerinin O’nun bedenini çalmaları, kuskulanılamaz bir şekilde imkânsizlastığı ispatlanmıştır. (Roper, JRD, 34)

Yuhanna Chrysostom, Pazar sabahı erkenden İsa’nın mezarına gelen kadınlar hakkında sunları yazmıştır: “O dirilmedikçe, O’nun yanında bu kadar çok sayıda asker varken, O’nu kimsenin alamayacağına emindiler.” (Chrysostom, HGSM, alinti yeri Schaff, SLNPNF, 527)

3E. Elçilerin umutsuzluğu ve korkaklığı, bizleri onların bir anda cesarete kavuşup İsa’nın cesedini çalmak için askerlerle çatışmaya girmeye karar verecekleri ihtimalinden uzaklaştırmaktadır. Elçiler, kesinlikle bu şekildeki bir ruh halinden uzaktırlar.

Wilbur M. Smith, bu konuda sunları söylemiştir: “İsa yargılanırken O’ndan kaçan elçilerin, bir manga askerlerin karsisine çıkacak ne cesareti ne de fiziki gücü mevcuttu.” (Smith, GCWC, 22-23)

Smith, sözlerine devam eder:

Elçilerin, Romalı nöbetçi askerler ile mücadele edip, tüm mangaya boyun eğdirip İsa’nın bedenini mezardan çalmaları imkânsizdir. Sahsi fikrim, eğer elçiler böyle bir girişimde

bulunsalardı öldürülürlerdi ve elçilerin kesinlikle böyle bir işe kalkacak ruh hali yoktu. O haftanın Perşembe gecesini, bir hizmetçi kız onu baskâhinlerin meclisinin yakınında, onu Nasirali'nin öğrencisi olarak teşhis ettiği an, Petrus ne kadar korkak olduğunu ispatlamıştı. Hayatını kurtarmak için Tanrı'sini reddetmiş, üstelik lanet edip yemin etmişti. Aynı korkak Petrus'un, birkaç saat sonra bir manga Roma askeri ile savasmaya cesaret edeceğini düşünmek akla yatkın midir? (Smith, TS, 376-77)

Hirsizlik teorisi hakkında Fallow, ansiklopedisinde şöyle yazmıştır:

Elçilerin, İsa'nın bedenini çalmalarının olasılığı yoktur, hatta isteseler bile çalamayacakları kesine yakındır.

İsa'nın bedenini çalmanın sorumluluğu altına nasıl girebilirler? Zayıf ve korkak olan bu kişiler, İsa nezaret altına alındığı an kaçmışlardır; içlerinde en cesurları olarak bilinen Petrus, hizmetçi kızın teşhisi karşısında tırtır titremiş ve İsa'yi tam üç kez reddetmiştir. Bu karaktere sahip insanların, valinin otoritesine baskıdırması düşünülemez. Sanhedrin meclisinin kararına karşı çıkıp, seçkin ve silâhli Roma askerlerinin karşısına çıkmak, onlarla mücadele edip tehlikeye atılmak, bu insanların yapacağı bir iş değildir. Eğer İsa Mesih ölümden dirilmediyse (inançsızlar adına konuşuyorum), kendi elçilerini dirildiği yalan ile kandırmıştır. Peki, elçiler bu sahtekârlığı ortaya çıkaramamışlar mıdır? Elçiler, kendilerinin saflığından faydalanan bu kötü niyetli adam için bu tehlikeli hareketin öncülüğünü yaparak, kendilerine zarar verir miydiler? Diyelim ki elçiler İsa'nın bedenini mezardan almaya karar verdiler, bu hirsizliği mezardaki güvenlik önlemleri karşısında nasıl gerçekleştirebilirler? (Fallow, PCBE, 1452)

A. Roper, şöyle yazmıştır: “Mezari koruyan Roma askerleri olmasaydı bile, elçiler topluluğundan resmi mührü kırmaya cesaret edebilecek tek bir kişi yoktur. İçlerinden birisinin tüm güvenlik önlemlerine rağmen, mezardan İsa'nın bedenini çaldığını düşünmek, açıkça hayal dünyasında yaşamak demektir.” (Roper, JRI)

Eğer İsa Mesih ölümden dirilmediyse (inançsızlar adına konuşuyorum), kendi elçilerini dirildiği yalan ile kandırmıştır. Peki elçiler bu sahtekârlığı ortaya çıkaramamışlar mıdır?

- WILBUR SMITH

4E. Eğer askerler uyuyor ise, elçilerin ölü bedeni nasıl çaldığını söyleyebilirler?

Fallow's Encyclopedia'da, Augustinus'un hirsizlik teorisi hakkında aktarılan yorum: “Askerleri ya uyanık ya da uyuyor olması gerekmektedir; eğer uyanık iseler, neden İsa'nın bedeninin çalınmasından dolayı cezalandırılmayı göze alsınlar? Eğer uyuyor iseler, elçilerin ölü bedeni nasıl çaldığını söyleyebilirler? ‘Çalındığını’ nasıl iddia edebilirler?” (Fallow, PCBE, 1452)

A. B. Bruce, Romalı nöbetçi askerler hakkında sunları söylemiştir:

“Yahudiler, askerlerin nöbetlerinde uyumadıklarından ve bir hirsizliğin gerçekleşmediğinden kesinlikle emindiler. Rüşvet ödedikleri yalan, aslında onların iddialarının intihari olmuştur; kendi kendini çürütmüştür. Uyuyan askerlerin, hirsizliği tarif etmesi mümkün değildir.” (Bruce, EGNT, 337-38)

David Brown, suna dikkat çeker: “Eğer İsa'nın dirilişinin gerçekliğinin ortaya konulması için herhangi bir delile ihtiyaç var ise, nöbetçilerin rüşvet üzerine verdikleri yalancı tanıklığın aptallığı yeterli olacaktır. Bütün bir manganın gece nöbette uykuya kalması

hiç de akla yatkın gelmemektedir; otoritelerin, mezarın rahatsız edilmemesi konusunda aldığı tüm önlem ve titizlik karşısında bu nöbetçilerin görevlerini kaygı içinde yapmış olduklarını düşünmek ise, akla yatkın olan bakış açısidir.” (Jamieson, CCEP, 133)

Paul Little, Yahudilerin kafadan uydurdukları teori hakkında sunları söylemiştir: “Askerlere rüşvet vermişlerdir ve gece uyurken elçilerin gelip bedeni çaldığına dair bir açıklamada bulunmalarını istemişlerdir. Bu hikâyeye, o kadar mantık disiplini ve gülünçtür ki, Matta bu teoriyi çürütmek için bir çaba göstermeye gerek bile duymamıştır! Eğer gidip mahkemede, gece uyurken, komsunuzun evinize girip, televizyonunuzu çaldığına dair bir tanıklık verseniz, hangi hakim bu tanıklık üzerine, gözlemlerinizle görmediğiniz komsunuzun tutuklanması için hüküm verir? Kim uyurken etrafında olanlar hakkında tanıklık verebilir ki? Bu tip bir iddia, her mahkemede kaha ile karşılanacaktır.” (Little, KWhyB, 63-64).

5E. Askerler nöbet esnasında uyumazlar, üstleri tarafından bu suçta verilen ceza idamdır.

A. B. Bruce, sunları söylemiştir: “Nöbet esnasında uyumanın cezası idamdır. Askerlerin herhangi bir paraya karşılığında idam edilme riskini üstlenmeleri mümkün müdür? Askerler böyle bir rüşvet karşısında büyük bir olasılıkla parayı ceplerine atıp, bagista bulunan kişilere gülüp, üstlerine olanları rapor etmişlerdir. Baskâhinler başka neyin gerçekleşmesini bekleyebilirler ki? Bu hikâyenin birçok sorunlu noktası vardır.” (Bruce, EGNT, 337-38)

Wilbur Smith tarafından alıntısı yapılan Edward Gordon Selwyn, nöbetçilerin uyuması iddiası üzerine şu yorumda bulunmuştur:

Ölü bir bedenin çalınmasını engellemek gibi sıra disiplini bir görev alan bir manga askerin, birisi bile eksik olmadan hepsinin aynı anda uyuması.. özellikle bu askerlerin o çagdaki en sıkı disiplin kuralları altında yaşadığı düşünülürse, akla yatkın gelen bir iddia olmadığı ortaya çıkar. Roma ordusundaki bir gözcünün, görev basında uyumasının cezası idam edilmektir. Ancak bu askerlerin kendilerine verilen İsa'nın bedenini korumayı basaramamış olmalarına rağmen, kederli bir şekilde yıkıldıklarını ya da sınırlandıklarını, ne idam edildiklerini ne de kurallara göre suçlu sayıldıklarını göremiyoruz. . . . Yahudi yöneticiler askerlerin sözlerine inanmamışlar ve onlara kurguladıkları açıklamayı iletmeleri için rüşvet vermiş iseler, neden elçiler hemen tutuklanıp, sorgulanmamışlardır? Eğer askerler böyle bir açıklamada bulunmuş olsalardı, elçiler mevcut otoritelerin karşısında çok ciddi bir suç işlemiş olarak yargılanırlardı. Niçin elçiler bedeni teslim etmeleri konusunda bir baskı görmemişlerdir? Ya da elçiler niçin hirsizlik ithamı karşısında kendilerini temize çıkarmayı basarma imkânları olmadığı halde cezalandırılmamışlardır? . . . Hiçbir yerde, otoritelerin bu suçlamaları kanıtlamak için bir girişimde bulduklarına dair bir kayıt mevcut değildir. (Selwyn, alıntı yeri Smith, TS, 578-79)

İngiliz ilâhiyatçı ve filozof William Paley, şöyle yazmıştır: “Bence, Dr. Townshend'in (*Dis. upon Res. syf. 126*) -“O'nun elçileri gece gelip biz uyurken bedeni çalmışlar” ifadesi ile bütünleşen- nöbetçilerin gizli bir antlaşma yapma hikâyesi konusunda yaptığı gözlemler çok yerindedir. Bu askerlerin konumundaki insanların kendi hatalarını kabul etmeleri için, ellerinde cezalandırılmayacaklarına ve korunacaklarına dair çok ciddi güvenceler olması gerekir.” (Paley ve C, 196)

6E. Mezarın girişini büyük bir kaya kapatmaktaydı. Eğer askerler uyuyor olsaydı ve elçiler bedeni çalmaya çalışmış olsalardı, bu büyüklükteki bir kayanın yuvarlanması esnasında çıkacak olan gürültü nöbetçi askerleri uyandırirdi.

Wilbur Smith, bu konuda sunlari söylemistir: “Bu askerler süphesiz, kayanın yuvarlanma ve Isa'nin bedeninin çalınması esnasında çıkacak olan gürültü ile uyanırlardı.” (Smith, GCWC, 22-23)

David Brown, söyle yazmistir: “Bir grup elçinin gelip, mührü kirip, kayayı yuvarlayıp, bedeni tasiyip götürdüğünü farz edersek, nöbetçilerin tam yani baslarında gerçekleşen bu telâslı ve gürültülü hırsızlık esnasında hiç uyanmamaları için derin ve uzun bir uykuda olmaları gerekmektedir.” (Jamieson, CCEP, 133)

7E. Mezar kıyafetleri, hırsızlığın imkânsizliğinin sessiz tanıklığını vermektedir.

Merrill Tenney, söyle yazmistir: “Hiçbir hırsız, bedeni keten bezlerden ayırdıktan sonra, bezleri içinde bir insan varmışçasına ve baharatların oluşturdugu yapışkanlığı bozmadan tekrar birleştiremez, çünkü bu, titiz hatta imkânsiz olan işi yapacak kadar bol vakti yoktur. Bir hırsız, bedenin üzerindeki bu keten bezleri açtıktan sonra nereye attığının farkında bile olmadan bedeni alıp kaçır. Fark edilme korkusu ile olabildiğince hızlı davranır.” (Tenney, RR, 119)

Albert Roper, söyle demistir:

Bu şekilde bir titizlik, mezar hırsızlığı ve ölü beden çalma ile istikrarlı bir beraberlik sergilemez. Böyle bir görevi üstlenecek kadar saygısız bir kişiyi bulabilselerdi bile, bu kişinin böyle bir titiz, sakın ve soğuk kanlılıkla yapılan bir iş çıkarmasını bekleyemezlerdi. Bu olay bizim asına olduğu ağır suç eylemleri ile bir benzerlik içermemektedir, çünkü bu suçları işleyen kişiler, yağmaladıkları ya da zorla girdikleri mekânları, büyük bir çaba, kılı kırk yaran bir titizlik ve hassasiyet göstererek terk etmezler. Tam aksine, dağınıklık ve düzensizlik yasa dışı bir ziyaretçiye en yakışacak davranış biçimi olurdu. Askerler tarafından korunmakta olan bir mezarı soymak türünde bir eylem, sakın ve sallana sallana yapılamaz. İşlenen suç, hızlı davranmayı içermekte, anlamsız ve vakit alacak türden sallanmalara müsaade etmemektedir. Yuhanna'nın tanıklığında gördüğümüz gibi mezarın düzeni, Isa'nın bedeninin elçileri tarafından çalındığı iddiasının mantık dışılığını ortaya koymaktadır. (Roper, JRD, 35-37)

Mezardaki keten bezlerin açılmadan, kaya kaidenin üzerinde serili olması, odadaki herhangi bir yerde değil, Kurtarıcımız'ın basının olması gereken yerde dürülmüş biçimde duran mendil, hırsızların acelesini ve telâsını yansıtmamakta ve hırsızlık teorisini çürütmektedir.

– NYSSA'LI GREGORY

Günümüzden bin bes yüz yıl önce yaşamış olan Nyssa'lı Gregory, su gözlemde bulunmuştur: “Mezardaki keten bezlerin açılmadan, kaya kaidenin üzerinde serili olması, odadaki herhangi bir yerde değil, Kurtarıcımız'ın basının olması gereken yerde dürülmüş biçimde duran mendil, hırsızların acelesini ve telâsını yansıtmamakta ve hırsızlık teorisini çürütmektedir.” (Whitworth, LHP, 64-65)

Dördüncü yüzyılda yaşamış olan Chrysostom, söyle yazmistir:

Peki, ya mür ile yapılandırılmış olan mendil hakkında ne demeli? Petrus bu mendili dürülü bir şekilde bulmuştur. Eger elçiler, Isa'nın bedenini çalma hevesinde olsalardı, bedeni çıplak olarak çalmazlardı. Bunun sebebi, öliye karşı saygısızlık etmeme kaygısından daha çok, üzerindeki sargı bezlerini açma ile vakit kaybetmeme ve uyanıp onları yakalama konusunda

oldukça hevesli olan nöbetçileri uyandırmama kaygıları olurdu. Özellikle söz konusu olan bedene ve kumalara kolaylıkla yapışan bir madde olan mür olunca, İsa'yi soymak o kadar kolay olmayacaktı ve mezari soyduğu iddia edilenlerin bunu gerçekleştirecek vakitleri yoktu. Bu bilgiler doğrultusunda hirsizlik teorisinin imkânsizliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Nasıl? Elçiler, Yahudiler'in öfkelerinden habersiz miydiler? Ve bütün öfkelerini onlardan çıkartacaklarından? Eger İsa gerçekten dirilmedi ise, tüm bu zahmet ve tehlikenin onlara ne faydası olabilirdi? (Chrysostom, HGSM, alintiyi yapan: Schaff, SLNPNF, 530-3 1).

Harvard'li meshur hukuk profesörü Simon Greenleaf, şöyle demistir:

Mezar kıyafetlerinin olduğu yerde düzenli bir şekilde durması, mendilin düzenli bir şekilde dürülüp serilmesi bizlere, bu mezarın yağmalanmadığını ya da vahşi kişilerin elleri ile soyulmadığını göstermektedir, çünkü bu kıyafetler bir ölünün bedeninden daha kıymetli olduğu gibi, hirsizlerin bu kıyafetleri dümesi için bir sebep de yoktur. Aynı sebeplerden dolayı, İsa'nın bedeninin dostları tarafından da çalınmadığını iddia edebiliriz, çünkü kıyafetlerini mezarda bırakmaları için bir sebep yoktur. Bütün bu unsurları göz önüne aldığında Yuhanna, İsa'nın ölümden dirilmesine inanmaya başlamıştır." (Greenleaf, TE, 542)

Mezar kıyafetlerinin titiz bir tarifini veren Henry Latham, hepsinin düzenli bir şekilde bir yerde olmasına dikkat çekip gözlemlerini şöyle aktarmıştır:

Otuz kilo baharat kullanılmıştır. Bu baharatın kurutulmuş olduğunu göz önüne aldığımızda, bu miktarın gayet fazla olduğunu görmekteyiz; eğer keten bezler çözülmüş olsa idi, mürün ve sarımsak özünün tozu her tarafa göze çaracak şekilde saçılırdı. Petrus, Yuhanna'ya mezarın içeri detaylara sadık kalarak tarif ederken eğer böyle bir durum söz konusu olsa idi, kesinlikle değinirdi. Bay Beard, her ne kadar baharatları göz önüne alarak, keten bezlere ağırlık verdiğini söylese de, kaçırdığı bir nokta vardır ki, bence bu nokta çok açıktır, eğer keten bezler açılmış olsaydı baharat dökülür ve etrafa saçılırdı. Baharatlar hakkında hiçbir şey söylenmemiş olması, ilk olarak sürüldüğü keten bezlerin arasında kaldığı varsayımını güçlendirmektedir. Keten bezler açılmadığı için, baharatlar olduğu yerde kalmıştır. (Latham, RM, 9)

8E. Elçiler, İsa'nın bedenini çalmazlardı.

Wilbur Smith, şu yorumda bulunmuştur:

Elçilerin, onurlu bir şekilde gömülmüş olan İsa'nın bedenini çalmaları için herhangi bir sebepleri yoktur. Rab'lerinin bedeni adına yapabilecekleri başka bir şey kalmamıştır. Aramatyalı Yusuf, bedenin ilk gömülme yerinden alınmasını asla istememiştir; kimse böyle bir teklifte bulunmamıştır. Tüm bunların ışığında bakıldığında, eğer elçiler bu hirsizliği gerçekleştirdiyse, bunu Rab'lerini onurlandırmak adına ya da kendi korunmaları için değil; baskalarını kandırmak, Filistin'de yaşayan insanlara İsa hakkında yalan söylemek amacı ile yapmışlardır. Rab'lerini üç sene boyunca adım adım takip etmiş olan bu kişiler için çoktan intihar etmiş olan Yahuda Iskariyot hariç, söylenebilecek tek şey, inançları konusunda dürüst olduklarıdır. Bu kişiler, kendilerini düzenbazlığa adanmış kötü insanlar değildirler. Kutsal olan ve her zaman sahtekârlığı yargılayıp gerçekleri yücelten, adaletliliğinin yüceltilmesi için dünyanın hiçbir yerinde olmadığı bir şekilde duyuran ve açıklayan Tanrı Oğlu ile yaşamış olan onbirlerin, aniden ve hep beraber bu şekilde bir düzenbazlığa karar vermiş olmaları, hayal gücümüzü zorlayan bir iddiadır. (Smith, 15, 377)

9E. Elçiler, diriliş gerçeğini daha kavrayamamışlardı. Böyle bir olgunun gerçekleşmesini farz ettirmek gibi bir iddiaları olamazdı (bakınız Luka 24).

John F. Whitworth'un gözlemediği gibi: "Elçilerin, İsa'nın üçüncü gün ölümden dirileceğini anlamamış oldukları çok açıktır; İsa'nın ölümden dirildiğini anladıkları zaman gerçekten çok sasırmışlardır. Bu olgular ışığında elçilerin, İsa'nın bedenini, O'nun ölümden dirildiği izlenimini verdim için çalmayı tasarlamaları söz konusu olamaz. (Whitworth, LHP, 64)

A. B. Bruce, şöyle yazmıştır:

Elçilerin böyle bir hırsızlığı gerçekleştirecek yetenekleri olsaydı bile, bunun sonucunda uğrayacakları cezayı düşününce bu tessebbüste bulunmanın çilginlik olduğu gözükmektedir. Böyle bir çilginlik seviyesindeki cesarete sahip değillerdi. Yürekları, üzüntünün ağırlığı altında eziliyordu ve onları, çalmakla itham edildikleri ceset kadar hareketsiz bırakmıştı. Aynı zamanda, hırsızlık için gereken motivasyondan çok uzakta idiler ve böyle bir etkinin altına bile giremezlerdi. Dirilis inancının propagandasını yapmak için İsa'nın bedenini çalmak! Kendilerinin bile hayal edemedikleri bir inancın propagandasını yapmakta ne gibi kazançları olabilir? "İsa'nın ölümden dirilmesi gerektiğini belirten Kutsal Yazı'yi henüz anlamamışlardı." Öğretmenlerinin, onlara yanlarından ayrılmadan önce bu konuda öğrettiklerini de hatırlamıyorlardı. (Bruce, TT, 494)

Tarihçilerin kabul etmesi gereken bir gerçek ise elçilerin, İsa'nın dirilmiş olduğuna içten inanmış olmalarıdır.

– DAVID STRAUSS, 19. YÜZYIL SÜPHECİSİ

10E. James Rosscup, şöyle demistir: "Elçiler, onurlu insanlardı ve insanlara asla sahte bir inanç yaymazlardı. Korkaklıktan cesarete doğru geçirdikleri radikal değişimden sonra, yaşamlarının geri kalanını, dirilis mesajını yayarak geçirdiler. Tutuklanmaya, hapsedilmeye, dayak yemeye ve korkunç bir şekilde ölmeye razıydılar. İçlerinden hiçbirisi, ne Tanrı'yi ne de Mesih'in dirilmesine olan inancını reddetmiştir." (Rosscup, CN, 4)

Paul Little, hırsızlık teorisi hakkında sunları yazmıştır: "Daha da ötesi, hem psikolojik hem de ahlâki imkânsizlik ile karşı karşıyayız. Mesih'in bedeninin çalınması, elçilerin karakterine ve onlar hakkında bildiğimiz her şeye tamamen yabancı bir kavramdı. Bunları yapmış olmaları demek, sahte bir inancın kurucuları olmaları, insanları yanlış yönlendirmiş olmaları ve tarih boyunca can vermiş binlerce insanın sorumlusu olmaları demektir. Elçilerden bazılarının, diğerlerinden habersiz olarak bu hırsızlığı yapmış ve onlardan bunu gizlemiş olmaları hayal edilemez bir iddiadır." (Little, KWhyB, 63-64)

Britanyalı bir avukat olan J. N. D. Anderson, elçilerin Mesih'in bedenini çalma teorisi hakkında sunları söylemiştir: "Bu iddia, bizlerin elçiler hakkında bildiğimiz her şeyleri, onların ahlâki öğretisi, yaşamlarının kalitesi, zulüm altında gösterdikleri sebat ile çeliski içerisinde. Bu iddia elçilerin hüznü ve ümidi kırılmış kaçaklardan, tüm baskıların susturamadığı tanıklara dönüşmesi konusunda hiçbir açıklama getirmemektedir." (Anderson, CWH, 92)

Hırsızlık teorisi hakkında Kevan, sunları yazmıştır: "Hristiyan inancına karşı olanların bile, elçilerin mezardan İsa'yi çaldığına dair teoriye karşı çıkmaları, bu iddianın mantık çerçevesindeki imkânsizliğini ortaya koymaktadır. Süpheci olan Strauss (1808-1874), elçilerin hırsızlık yapmasının imkânsizliğini su sözleri ile ortaya koymaktadır: Tarihçilerin kabul etmesi gereken bir gerçek ise elçilerin, İsa'nın dirilmiş olduğuna içten inanmış olmalarıdır." (*Leben Jesu*, 1864, syf 289) (Kevan, RC, 9)

O zaman Kutsal Ruh'la dolan Petrus onlara söyle dedi: 'Halkın yöneticileri ve ihtiyarlar! Eger bugün bir hastaya yapılan iyilik nedeniyle bizden hesap soruluyor ve bu adamın nasıl iyileştiği soruluyorsa, hepiniz ve tüm İsrail halkı sunu bilin: Bu adam, sizin çarpmaya gerdiginiz, ama Tanrı'nın ölümden dirilttiği Nasirali İsa Mesih'in adı sayesinde önünüzde sapaşaglam duruyor. İsa, 'Siz yapicilar tarafından hiçe sayilan, ama kösenin bas tasi durumuna gelen tas'tir. Baska hiç kimsede kurtulus yoktur. Bu gögün altında insanlara bagislanmis, bizi kurtarabilecek baska hiçbir ad yoktur.'

(Elçilerin İsleri 4:8-12)

Wilbur Smith, sunlari yazmistir, "Günümüzde bile birçok Ortodoks Yahudi âlimleri bu hikâyeyi salt bir biçimde inkâr etmektedir. Klausner de dahil olmak üzere birçok âlim, elçilerin böyle bir düzenbazlığı yapmayacak kadar onurlu insanlar olduklarını belirtmektedir." (*Jesus of Nazareth; His Life, Times, and Teaching*, New York, 1925, syf 414) (Smith, GCWC, 22-23)

Elçilerin İsleri 4:8'de okudugumuz, inanç savunmasını yapan Petrus'un cesaretinin kaynagi "çaldigi beden" mi olmustur?

Wilbur Smith, su açıklamayı yapmaktadır:

Pentikost gününde, Tanrı'nın gücü Petrus'un üzerine gelmiştir ve bir gün içerisinde, odak noktası İsa'nın Dirilisi olan bir vaaz sonrasında, üç bin ruh Rab'be iman etmiştir. Tartısmasız gerçek olan bir şey var ise o da, Petrus'un *en azından gerçek olduğuna inandığı bir şeyi vaaz etmiş* olmasıdır ki, bu da Tanrı'nın İsa Mesih'i ölümden dirilttiğidir. Hiç kimse bilinçli bir şekilde yalan söyleyerek bu kadar kudretli ve etkili bir şekilde konuşma yapamaz. Elçiler, bu yüce gerçeğe iman ile dünyayı alt üst ederek, Dirilis hakkında müjdeyi duyurmaya devam ettiler. Hayir, elçiler Rab'bimizin bedenini çalmamışlardır ve çalamazlardı. (TS, 377-78)

Yuhanna hariç elçilerin hepsi, şehit olarak ölmüşlerdir. Beyanatlarını ve inançlarını reddetmedikleri için idam edilmişlerdir. Paul Little'in da yazdığı gibi: "İnsanlar, yanlış bile olsa, *dogru* olduğuna inandıkları değerler uğruna canlarını verirler, ancak insanlar *yalan* olduğunu bildikleri bir değer uğruna canlarını vermezler." (Little, KWhyB, 173) Eger elçiler İsa'nın cansız bedenini çalmış olsalardı, yaymakta oldukları dirilis mesajının da sahte olduğunu bilirlerdi. Ancak, "elçiler istikrarlı bir şekilde Dirilisi; öğretilerinin, vaazlarının, yaşamlarının ve en önemlisi ölümlerinin temel referansı olarak göstermişlerdir. Elçilerin, İsa'nın cansız bedenini çalmış olduğuna dair teori tamamen saçmadır!" (Lewis ve Short, LD, 62-64)

Ben de, John R. W. Stott ile aynı fikirdeyim: "Elçilerin, İsa'nın cansız bedenini çalmış olduğuna dair teori, kesinlikle mantık dışıdır. Hem düşüncesi hem de pratiği imkânsizdir. İncil'de açık olan bir şey varsa o da, elçilerin dürüst ve samimi bir inanca sahip olduklarıdır. Onların kandırıldığını düşünebilirsiniz, ancak onların baskalarını kandırıldığını düşünemezsiniz. İki yüzlülük ve şehitlik aynı koltukta oturamaz." (Stott, BC, 50)

3D. Bos mezarın açıklanması konusunda Yahudilerin, Romalıların, ya da Aramatyalı Yusuf'un İsa Mesih'in bedenini çaldığına dair olan teori, bu bedenin elçiler tarafından çalınmış olduğuna dair teori kadar mantıksızdır.

1E. Yahudiler bedeni mezardan almış mıdır? J. N. D. Anderson, su gözleminde bulunmuştur;

Mesih'in dirilisinden yedi hafta kadar kısa bir süre içerisinde -eger kayıtları tamamen doğru olarak kabul edersek, ki ben Hristiyan yazarların sorun çıkartabilecek yedi haftalık bir boşluğu uydurmaları için olası bir sebep göremiyorum - Yerusalem, dirilis hakkındaki müjdeyi duymaya başlamıştır. Elçiler, bu müjdeyi şehrin altında ve üstünde yayıyorlardı. Baskâhinler ise bu durumdan çok rahatsızdılar. Elçiler için, bu adamın kanını üzerlerine atmaya çalıştığını söylemeye başladılar, çünkü zafer dolu Rab'bi çarpmaya girmek ile suçlanıyorlardı ve bu iki yüzüklüğü susturmak için her ne gerekirse yapmaya hazırdılar. (Anderson, RJC, 6)

Eger Yahudiler, İsa'nın bedeninin yerinden alınması için resmi bir emir vermiş olsalardı, elçiler Yerusalem'de dirilisi müjdelerken, "Durun! İsa'nın bedeni bizde, İsa ölümden dirilmedi" derler ve bu sürece ölümcül bir son verirlerdi.

Eger dirilisin yanlışlığını kanıtlamak ellerinde olsaydı, niçin İsa'nın bedeninin yerini ilân etmesinler ki?

Eger bu da yetersiz kaldıysa, niçin İsa'nın cansız bedenini boş bir el arabasına koyup Yerusalem'in sokaklarında gezdirmesinler ki? Bu eylem, Hristiyanlığı besiginde değil, daha ana rahminde öldürürdü!

İngiliz ilâhiyatçı ve filozof William Paley, sunları yazmıştır: "Eger İsa'nın bedenini bulmak mümkün olsaydı, Yahudiler bunu yapıp, bütün dirilis hikâyesine olası en kesin ve en kısa cevabı verecekleri kesindir. Bu konuda önceden bilgilendirildikleri için, tüm aldıkları tedbirlere ve hazırlıklara rağmen; Mesih'in dirilisi hikâyesi yayıldığında, O'nun elçileri bunu halka beyan etmeye başladıklarında, O'nun ismi ile verdikleri vaazlarda, dirilisi hem konu hem de inançlarının temeli olarak aldıklarında ve O'nun dinine yeni insanları kattıklarında; Yahudilerin elinde bunları çürütecek bir beden yoktu." (PaleyveC, 196-98)

John Whitworth, İsa'nın bedeninin yeri konusunda ki Yahudiler'in sessizliği hakkında sunları yazmıştır:

"Hırsızlık hikâyesi rivayeti Yahudiler arasında dolasmaya devam etmiş olsa da, Dr. Gilmore'un gözlemediği gibi, 'Elçiler kısa bir süre sonra Yerusalem'de İsa Mesih'in dirilisini cesurca ve açıkça bildirmeye başladılar ve bundan dolayı mahkeme önüne çıkartıldıklarında, hırsızlık suçu ile bir kez bile itham edilmediler.' Elçiler'in hırsızlık yaptığını dair söylentilerin kaynağı olan Sanhedrin meclisinin önünde yargılanan elçiler, bir kez bile olsun bu suçlama yüzünden cezalandırılmamışlar; hatta Sanhedrin meclisinin dudaklarından bu konu ile ilgili bir fısıltı bile duyulmamıştır; savunulacak bir noktası ve mantıklı bir dayanağı olmayan bu iddia kısa bir süre sonra terk edilmiştir." (Whitworth, LHP, 66)

2E. Romalılar bedeni mezardan almış mıdır?

İsa'nın bedeninin mezarında kalması valinin isine gelmekteydi. Pilatus'un tek kaygısı, huzur ortamının bozulmamasıydı. Bedenin yok olması ise, Yahudiler ve Hristiyanlar arasında istenmeyen bir tahrike sebep olacaktı.

J. N. D. Anderson, Pilatus hakkında sunları söylemiştir: "Pilatus, bu garip öğretis konusunda çok rahatsızdı. Eger, İsa'nın bedeni onda olsaydı, baskâhinler tamamen kendilerini kaybettikleri zaman bunu onlara bildirmemesi için hiçbir sebebi olamazdı." (Anderson, RIG, 6)

Pilatus'un tek isteği, düzenin bozulmamasıydı.

Tarihsel kesinliklere inanmak yerine, hayal gücünün azgın ve mantık dışı meyvelerini kabul eden süphecinin saflığı ile Dirilise inanan bir Hristiyanın sade imanı kıyaslandığında, süphecinin inanma konusundaki cüretkârlığı ortaya çıkmaktadır. İmanın açıklanması zor olabilir, ancak kesin olan gerçekleri reddetmenin açıklanması yoktur.

– GEORGE HANSON

3E. Aramatyali Yusuf bedeni mezardan almış mıdır?

Yusuf gizli bir öğrenciydi ve bu durumdaki bir kişi, ilk olarak diğer elçilere danışmadan bedeni mezardan almazdı.

Eğer Yusuf, Mesih'in bedenini elçilere danışmadan mezardan almaya girişmiş olsaydı bile, diriliş mesajı yayılmaya başladığı an, bunu elçilere bildirirdi.

4E. Sonuç: Olguların da açıkça gösterdiği gibi, Mesih'in bedeninin yerinden alınmış olma olasılığı yoktur.

George Hanson'ın dediği gibi: "Tarihsel kesinliklere inanmak yerine, hayal gücünün azgın ve mantık dışı meyvelerini kabul eden süphecinin saflığı ile Dirilise inanan bir Hristiyanın sade imanı kıyaslandığında, süphecinin inanma konusundaki cüretkârlığı ortaya çıkmaktadır. *İmanın açıklanması zor olabilir ancak kesin olan gerçekleri reddetmenin açıklanması yoktur.*" (Hanson, G., RL, 24)

Halusinasyon Teorisine göre, eğer Petrus'un ve diğerlerinin etrafında başvurabilecekleri iyi bir nevroloji uzmanı olsaydı, Hristiyan kilisesi asla kurulamazdı.

– GRESHAM MACHEN

3B. Halusinasyon Teorisi

1C. Teori

İsa Mesih'in ölümünden sonra dirildiğine dair olan iddiaları desteklemek için öne sürülen görüşmeler, aslında halusinasyondur.

2C. Teorinin Çürütülmesi

1D. İsa Mesih'in Görünmesi Bu Kadar Önemli midir?

C. S. Lewis, şöyle yazmıştır:

Hristiyanlığın ilk günlerinde "Elçi" olan kişiler, Dirilişin görgü tanığı olarak gösterilen ve en önde gelen kişilerdi. Çarmıha gerilmeden birkaç gün sonra ise, Yahuda Iskariyot'un ihaneti

ile bosalan yeri için iki aday gösterilmiştir. Bu adaylarda aranan vasıflar ise, Yahya'nın vaftiz döneminden başlayarak, Rab İsa'nın yukarı alındığı güne değin elçilerle birlikte geçirdiği bütün süre boyunca yanlarında bulunmuş olmaları ve dış dünyaya İsa'nın dirilişinin tanıklığını verebilecek olmalarıdır (Elçilerin İşleri 1:22). Birkaç gün sonra Petrus, Hristiyanlığın ilk vaazını verirken şu iddiada bulunmuştur: "Tanrı, bu İsa'yı ölümden diriltti ve biz hepimiz bunun tanıklarıyız" (Elçilerin İşleri 2:32). *Korintliler'e* yazdığı mektupta Pavlus, elçiliğini şu temeller üzerine kurmuştur: "Elçi değil miyim? Rab'bizim İsa'yı görmedim mi?" (Lewis, M, 148)

2D. Mesih'in Diriliş Sonrası Görünmelerinin, Halusinasyon Olarak Kabul Edilmesi Çok mu Önemlidir?

C. S. Lewis'in tanımlamasını göz önüne aldığımız zaman, Mesih'in diriliş sonrası görünmelerinin, halusinasyonlar olarak kabul edilmesi durumunda, elçilik kavramının değerinin yok olduğunu görürüz.

Eğer İsa'nın görünmelerini halusinasyonlar olarak kabul edersek, Gresham Machen'in de belirttiği gibi, "Hristiyan Kilisesi, birinci yüzyılda yaşamış olan bazı kişilerin patolojik tecrübeleri üzerine inşa edilmiştir. Halusinasyon Teorisine göre, eğer Petrus'un ve diğerlerinin etrafında başvurabilecekleri iyi bir nevroloji uzmanı olsaydı, Hristiyan kilisesi asla kurulamazdı." (Kevan,RC, 10-11)

Elçisel tanıklığın güvenilirliği hakkında J. N. D. Anderson, sunuları belirtmiştir: "Hristiyanlık, elçilerin tanıklığının doğruluğu ile ayakta durmaktadır." (Anderson, DCR, 100)

3D. Hayal nedir?

Wilbur Smith, bu konuda sunuları söylemiştir

"Hayal" kavramının şu ana kadar gördüğüm en tatminkâr tanımını, Weiss vermiştir: "Bu kavramın bilimsel olarak tarifine göre, dış dünyada, algılandığı zannedilen objenin var olmaması durumudur. Optik sınırların, dışarıdan gelen bir ışık, renk ya da titreşim ile değil, içsel fizyolojik sebeplerden dolayı tepki vermesidir. Bu esnada, bu olayı tecrübe eden kişi, görsel duyusu ile algılandığı objenin gerçekliğini, tamamen 'objektif' bir yaklaşım ile kabul eder; hayalini gördüğü objenin karşısındaki varlığından şüphe duymayacak bir şekilde emin olur." (Smith, TS, 581)

4D. Mesih'in Diriliş Sonrasındaki Görünmeleri Aslında bir Hayal midir?

Elçilerin tecrübe ettikleri olayın basit bir hayal olmadığını, bu hipotezin yanlışlığını, Yeni Antlaşma'nın verdiği tanıklıktan görebilmekteyiz.

Hillyer Straton'un da dediği gibi: "Halusinasyon gören kişiler, tarih boyunca asla ahlâk kahramanları olarak kabul edilmemişlerdir. İsa'nın dirilişinin yaşam değiştirici etkisi asla bitmemiş ve bu dirilişe tanıklık eden en eski kişiler, dirilişi gerçekliğini beyan ederek ölümlerini kucaklamışlardır." (Straton, BLR, 4)

5D. Halusinasyon teorisi akla yatkın değildir, çünkü psikiyatristlerin belirttiği ve hayallerin uyması gereken kesin kurallar ve prensipler ile çelişmektedir.

1E. Genellikle belli bir insan grubu hayal görür. (Anderson, RJC, 49); (Little, KWhyB, 67-69); (Peru, OPC, 97-99)

Bu kisiler genellikle, asabi, sınırlı ve hayalperest insanlardır.

Mesih'in görünüşleri ise, sadece tek bir kaside ya da belirli bir psikolojik ortamda gerçekleşmemiştir.

John R. W. Stott, bu konuda sunları belirtmiştir:

“Görünüm esnasında insanların içinde olduğu durumlar farklı farklıdır;

Mecdelli Meryem ağlamaktadır...

kadınlar korku ve saskinlik içindedir...

Petrus vicdan azabı çekmektedir...

Tomas kustu içindedir...

Emayus'lu çift, hafta boyunca gerçekleşen olaylardan dolayı kaygı içerisinde oldukları...

...ve elçiler Celile'de balık avlamaktadırlar.”

“Rab'bin görünmesinin, çarpık zihinler tarafından halüsinasyon olarak kabul edilip, reddedilmesi mantıksızdır.” (Stott, BC, 57)

2E. Halüsinasyonlar, bireylerin bilinç altında kalan geçmişteki tecrübeleri ile bağlantılıdır. (Anderson, RJC, 49); (Little, KWhyB, 67-69); (Peru, OPC, 97-99)

1F. Halüsinasyonlar, hem kişisel hem de asiri subjektiftirler.

“*Psychopathology of Perception*” isimli eserinde Heinrich Kluener, meşhur nevrobiyolojist Raoul Mourgue'dan alıntıda bulunmuştur: “Halüsinasyonların, nevrobiyoloji üzerine yaptığı temel eser niteliğindeki tez araştırmasında vardığı sonuç, değişkenliğin ve kararsızlığın, halüsinasyon ve bununla ilişkili sıra dışı olayların değişmez unsuru olduğu yönünde olmuştur. Ona göre halüsinasyon, statik bir sıra dışı olay değil, özünde dinamik bir süreçtir. Yansıttığı istikrarsızlık ise, kaynaklandığı unsur ve durumun değişkenliğinden kaynaklanmaktadır.” (Kleurer, alıntı yeri Hoch, PP, 18)

İki kişinin aynı anda, aynı halüsinasyonu görme olasılığı ileri derecede olasılık dışıdır.

2F. İsa Mesih, aynı anda kitlelere ve değişik insan gruplarına görünmüştür.

Tomas J. Thorburn, şu iddiada bulunmaktadır:

Ortalama bir zekâ seviyesine sahip olduğunu farz ettiğimiz yaklaşık beş yüz kişiye kadar çıkan değişik rakamlardaki insan kitlelerinin, değişik zamanlarda ve durumlarda, her türlü duyu ile -görsel, işitsel, tinsel- yaşadıkları ve aynı olduğunu iddia ettikleri bir tecrübenin, subjektif bir halüsinasyon olduğunu söylemek, anlaşılması mümkün olmayan bir tutumdur. Dirilis hakkında iddia edilen bu teori için inanılmaz dememizin sebebi çok açıktır, eğer halüsinasyon iddiası, aynı koşullara sahip, ancak “dogadisi” olmayan tarihteki herhangi bir başka bir olay için öne sürülseydi, yeterli bir açıklama yapma ihtiyacı duyulmadan, saçmalama olarak kabul edilir ve ciddiye alınmazdı (Thorburn, RNMC, 158-59)

Smith tarafından alıntısı yapılan Theodore Christlieb, sunları söylemiştir:

Hayallerin topluluk halinde gözükmediği ender olayları reddetmiyoruz. Ancak bu olaylara, ya *bilinç düzeyinde heyecan uyandıracak uyarıcılar* ya da *sinirsel hastalık* gibi etkenler eşlik etmektedir. Elçilerden birisinin ya da birkaçının sinirsel hastalık geçirdiğini farz etsek bile, hepsinin birden ruh hastası olduğunu farz edemeyiz. Tabii ki elçilerin hepsinin mizacı ve yapısı birbirinden farklı idi. Ancak, her birinin tek tek ruhsal bir hastalığa yakalandığını düşünmek, heyecanlanan kadınların, her zaman şoklanılabilirliğini koruyan balıkçı Petrus'un, Yakup'un, Emayus'a gidenlerin, kendinden emin şüpheli Tomas'ın onayının, bütün

onbirlerin, *bes yüzden fazla inanç kardesinin?* Bu kadar çok kisinin ayri zaman ve ayri yerlerde ve farkli farkli ortamlarda (sabah mezarda, yolda sohbet ederken, gölde güvenilir dostlar grubu ile beraber çalisirken) olsalar da akillara en gelmeyecek bir konuda ayri sekilde kendilerini aldatma karari aldiklarini söylemek mümkün müdür? Ve hepsinin birden bu hayallerini dünyaya, Isa'nin ölümden dirildigi seklinde müjdelemeye karar verdiklerini? Tüm dünyaya bu müjdeyi yaydiklarina göre, bu öylemleri kendi kendilerini kandirmanin ya da bilinçli bir aldatmanin sonucu olabilir mi? Muhakkak ki görgü taniklarinin bazilari yillar sonra, kendi kendilerine yasadiklarinin bir hayal olup olmadigini sormus olabilir. Schleiermacher, bu konuda sunlari belirtmistir: "Elçilerin kendilerini aldattigini ve iç dünyalarını dis dünyaları ile karistirdiklarini düşünönlör, hepsini birden zihinsel bozukluk ile itham etmektedirler. Aynı sekilde, bu adamlari kendi tanikligini vermesi için seçen Isa Mesih'e de bu ithamda bulunmaktadırlar. Ya da bu adamlarin hayal dünyasi ile gerçekleri karistirdigini bilip, özellikle onlari seçtigini kast etmektedirler. Bu durumda, Isa Mesih'in yalanlar üreten bir kisi oldugu ve O'nun yüksek degerlerinin ve ahlâk öğretislerinin allak bullak oldugunu öne sürerler." (Christlieb, alinti yeri Smith, TS, 396-97)

3E. Taninmis iki psikiyatrist, L. E. Hinsie ve J. Shatsky'e göre hayal, "hatali bir kavrama, duyularin yanlis bir sekilde yorumlanmasi ve hatali tepki verilmesidir... Normal bir kisinde, bu aldanma karsisinde diger duyu ya da duyularla olayin kontrolü yapilmasi arzusu olusur, algılanan durumun sadece bir hayal oldugunun tatminkâr bir açıklaması gelistirilir." (Hinsie, PD, 280)

Isa Mesih'in görünmesi, "hatali" bir kavrama olamazdi:

Wilbur Smith, Luka'nin gözlemleri hakkında yazmistir. Luka'yi söyle tanımlamistir: "Inceledigi durumların bilimsel açıdan ele alınmasına asina bir kisidir. Luka, kaleme aldigi ikinci kitap olan Elçilerin Isleri'nin ilk cümlelerinde su ifadede bulunmustur: 'Isa, ölüm acisini çektikten sonra, birçok inandırıcı kanitlarla elçilere dirilmis oldugunu gösterdi.'" (Smith, 9)

Smith, söyle devam eder:

Modern bilimin hatta modern ruh bilimcilerin, ele aldıkları bir olayın gerçekligini tespit ederken ısrarla talep ettikleri her türlü delil, bizlere Rab Isa'nin dirilisi konusunda Incil'de sunulmustur. Bunlar, gözle görülen, kulakla isitilen ve dokunulan türden delillerin tanikligidir. Bu türden delillere, ampirik (deneyssel) delil denir. (Smith, TS, 389-90)

W. J. Sparrow-Simpson sunlari kaleme almistir: "Dirilmis olan Rab'bin görünmesi, görüldüğü insanların hisleri bağlamında analiz edilebilir. Bu hisler; görme, duyma ya da dokunma gibi hislerdir. Dogaüstü olayın degisik olgulari, bu hislere göre gruplandırılabilir." (Sparrow-Simpson, RCF, 83)

Sparrow-Simpson devam eder: "Birinci olarak görme duyusunu ele alabilir. Bu duyunun birinci olması dogaldır, çünkü bir insani görürken, ilk olarak bu duyumuz işleve geçer. Bu duyunun, görünümlerdeki rolüne degisik ayetlerde rastla maktayız:

"Isa onların karsisine çıktı," (Matta 28:9).

"Isa'yi gördükleri zaman" (Matta 28:17).

"O zaman onların gözleri açıldı ve kendisini tanıdılar" (Luka 24:31).

"Ürktüler, bir hayalet gördüklerini sanarak korkuya kapıldılar" (Luka 24:37).

"Ellerime, ayaklarıma bakın; iste ben'im! Bana dokunun da görün. Bir hayalette et ve kemik olmaz, ama görüyorsunuz, bende var."

Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve ayaklarını gösterdi" (Luka 24:39, 40).

"Mecdelli Meryem öğrencilerin yanına gitti. Onlara, 'Rab'bi gördüm!' dedi" (Yuhanna 20:18).

“Bunu söyledikten sonra onlara ellerini ve böğrünü gösterdi. Öğrenciler Rab’bi görünce sevindiler” (Yuhanna 20:20).

“Öbür öğrenciler ona, ‘Biz Rab’bi gördük!’ dediler” (Yuhanna 20:25).

“İsa ona, ‘Beni gördüğün için mi iman ettin?’ dedi. ‘Görmeden iman edenlere ne mutlu!’” (Yuhanna 20:29).

“En sonra İsa, Simun Petrus’a, ‘Yuhanna oğlu Simun, beni bunlardan daha çok seviyor musun?’ diye sordu” (Yuhanna 21:12).

“İsa, ölüm acisini çektikten sonra birçok inandırıcı kanıtlarla elçilere dirilmiş olduğunu gösterdi. Kirk gün süreyle onlara görünerek Tanrı’nın Egemenliğine dair konuştu” (Elçilerin İşleri 1:3).

İsa’nın acı çekmesi esnasında aldığı yaraların da gösterilmesi ve dokunulması kayıtlarda yer almaktadır: Luka, el ve ayaklardan bahseder [Luka 24:29-40]. ... Matta, yaralardan bahsetmez. Yuhanna, ellerinden ve böğründen bahseder (Yuhanna 20:20-25, 27). (Sparrow-Simpson, RCF, 183-84)

“Dirilmiş olan İsa Mesih’in görünmesi esnasında, dokunma duyusu ile yapılan kontrollere de rastlamaktayız. Bu konudaki en önemli bölüm, Luka’da kaydedilmiştir: ‘Ellerime, ayaklarıma bakın; iste ben’im! Bana dokunun da görün. Bir hayalette et ve kemik olmaz, ama görüyorsunuz, bende var.’” (Luka 24:39).

“Kendisine bir parça kızarmış balık verdiler. İsa onu aldı ve onların gözleri önünde yedi” (Luka 24:42, 43).” (Sparrow -Simpson, RCF, 92-93)

Tomas Thorburn, sözde halusinasyon olan kadınların yaşadığı mezardaki tecrübede, duyma eylemi de yaşanmıştır: “Adam onlara, ‘Sasırmayın!’ dedi. ‘Siz çarpmışa gerilmiş olan Nasıralı İsa’yi arıyorsunuz. O dirildi, burada yok. İste O’nu yatırdıkları yer. (Markos 16:5-7)’”

Thorburn, devam eder, “Matta’da da, kadınların İsa’yi hem gördüğünü hem dokundugunu hem de duyduklarını okumaktayız (Matta 28:9-10).” (Thorburn, RNMC, 133)

4E. Halusinasyonlar, yasandıkları yer ve zaman anlamında genellikle sınırlıdır. (Anderson, RJC, 49); (Little, KWhyB, 67-69); (Peru, OPC, 97-99)

Halusinasyonlar genellikle şu durumlarda tecrübe edilirler:

- Nostaljik bir ortamda ya da
- Bir kişinin, özellikle eski günleri hatırlamasına sebep olacak zamanlarda.

Masih’in görünmelerinin yasandığı zaman ve yer, tanıkların halusinasyon görmesini tesvik niteliklerinden uzaktır. İletilmiş olan ortamlar ve yerler yüzünden, düssel bir olayın hayali kurulmamıştır.

John R. W. Stott, bu konuda sunları gözlemlemiştir: “Halusinasyon görülmesi için gereken dissal tesvik edici unsurların eksikliği görülmektedir.” (Stott, BC, 57)

Stott devam eder: “Eğer İsa’nın karsılarına çıktığı yerler, bir iki kutsal mekân ile kısıtlı olsaydı ve bu mekânlar İsa’nın kutsamasının hatıraları, elçilerin yürekleri ise, diriliş beklentisi ile dolu olsaydı, o zaman halusinasyon hakkında süphelerimiz yükselebilirdi.” (Stott, BC, 57)

Stott şu sonuca varmıştır:

Eğer İsa’nın karsılarına çıkması hikâyesinin aktarımı, sadece üst oda ile kısıtlı olsaydı, süphelenmemiz ve bu hikâyenin gerçekliğini sorgulamaya hakkımız olurdu. Eğer Onbirler, İsa’nın ölmeden önce onlarla özel vakit geçirdiği mekânda toplanıp, O’nun oturduğu yeri boş bırakıp, devamlı O’nun yaşamındaki büyümlü anlar hakkında duygusal bir şekilde konuşuyor olsaydılar, O’nun dirileceğine dair vaatlerini tartısaydılar, O’nun ne zaman geleceğini merak edip geri dönmesi için olan ümitlerini arttırsaydılar ve beklentilerinin harareti İsa’nın aniden görünmesi ile sönseydi, her birimizin elçilerin talihsiz bir aldanma içerisinde olduklarını düşünmesi çok doğal olurdu. (Stott, BC, 57)

Kevan tarafından alintisi yapılan W. Robertson Nicoll, sunlari söylemiştir: “Elçilerin, İsa Mesih’i sadece görmediklerini aynı zamanda kendisi ile konuştuklarını, temas ettiklerini ve bu olayların değişik yer, zaman ve tanıkların önünde yapıldığını unutmamamız gerekir.” (Nicoll, alinti yapan: Kevan, RC, 10)

James Orr, zaman unsurunu göz önüne alarak, “İsa Mesih’in karsılarına kısacık bir an için çıkmadığına, tanıklar ile görüşmelerinin uzun zaman dilimlerini kapsadığına” dikkat çekmiştir. (Orr, RJ, alinti yeri Ramm, PCE, 186)

Yer ve zamanın, çeşitliliğini göz önüne alalım:

Matta 28:9, 10: Mezardaki kadınlara sabah erkenden gözükməsi.

Luka 24:13-33: Emayus yolunda, öğleden sonra gözükməsi.

Luka 24:34; 1. Korintliler 15:7: Gün isigi altında sahlara gözükməsi.

Yuhanna 21:1-23: Göl kenarında, sabah erkenden gözükməsi.

1. Korintliler 15:6: Celile’deki bir dağda tam bes yüz kişiye gözükməsi.

Gerçekten de İsa’nın insanların karsılarına çıkmasında değişik yer ve zaman modeli benimsediğini görmekteyiz ve bu çeşitlilik hayal hipotezini çürütmektedir.

5E. Halusasyonlar, ümit dolu bir beklenti içerisinde olan ruh hâli ve beklentilerinin, kanaatlerine hükmetmeye başlamış olan insanlarda gerçekleşir. (Anderson, RJC, 4-9); (Little, KWB, 67-69); (Peru, OPC, 97-99)

1F. Aşağıdaki prensipler, halusasyonların karakteristigidir:

William Milligan, “hayalin konusu, ifade ettiği fikre olan inanç ve bu inancın bir şekilde doğruluğunun ispatlanmasına karşı duyulan büyük özlem ile karakterize edilir” demistir. (William Milligan, RL, 93-95)

1G. “Bir kişinin, buna benzer bir tecrübeyi bilinçli olarak yaşayabilmesi için, gerçekte olmayan bir şeyi tasarlayıp, bunun varlığına inanmayı yoğun bir şekilde istemesi ve hayal gücüne gerçekliği eklemesi gerekir.” (Little, KWhyB, 68)

2G. H. Day, bu konuda sunlari gözlemlemiştir: “Hayal gösterebilmenin ve aynı esnada büyük bir kitlenin sübjektif bir şekilde, gerçek olmayan doğa dışı bir olayı hep beraber algılanmasının sağlanması için, makul limitlerin çok üzerinde bir süreyi içeren, psikolojik bir telkinin uygulanması gerekir.” (Day ER, 5 1-53)

3G. Paul Little, sunlari söylemiştir: “Örneğin, savasta oğlunu kaybetmiş bir anne, evladının her akşam saat 5:30’da isten eve döndüğünü hatırlar. Her akşam üstü balkondaki sandalyesine oturur, derin düşüncelere dalar ve devamlı oğlunu düşünür. Nihayet, oğlunun kapıdan içeri girdiğini ve kendisi ile konuştuğunu düşünür. İşte bu kadın bu noktada, gerçek dünya ile olan bağlantısını koparmıştır.” (Little, KWhyB, 68)

2F. İsa’nın diriliş sonrası görünümünde, Mesih’in takipçileri kendi iradelerinin dışındaki olaylara inanmak zorunda kalmışlardır.

W. J. Sparrow-Simpson şöyle yazmıştır: “Yasanan dogaüstü olayın anlatımına bakıldığı zaman, İsa’nın görünmelerinin zihninde içinden gelen bir inanıştan daha çok, dışarıdan gelen bir olgunun zorla algılanmasının sağlanması sonucu oluşan bir inanmayı içerdiğini görmekteyiz.” (Sparrow-Simpson, RCU, 88)

Alfred Edersheim, sunları söylemiştir “Bu türden hayaller, yaşanan olayların tam tersine, olay öncesi beklentiyi içermektedirler.” (Edersheim, LTJM, 626)

E. H. Day, halüsinasyon teorisine karşı olarak sunları yazmıştır: “Direngen mantık olgularının yönlendirmesi sonucu ikna olan elçilerin, bu konudaki yavaşlıklarını fark etmememiz mümkün değildir.” (Day, ER, 53-54)

“Psikolojik bir telkinin” eksikliği konusunda Day, sunları gözlemlemiştir:

Rab İsa, elçilere ilk görüldüğü zaman, bu kişileri değişik ruhsal tutumlar içerisinde bulmuştur, ancak beklenti, ümit etme ya da O’nu görme konusunda hazır olma tutumları dikkat çekici bir şekilde kategori dışında kalmıştır...

Elçilerin inancı, utanç verici ölüm felaketi karşısında tamamen sarsılmıştır. Bu ölüm, Yahudi yasasında açıkça şöyle tasvir edilmiştir: “Asılan kişi, Tanrı tarafından lanetlenmiştir” (Yasa’nın Tekrari xxi. 23). Sübjektif hayal teorisi, eğer elçiler arasında bu kötü ölümü reddetme eğilimi izlense idi, akla yatkın gözükebilirdi. Ancak, elçilerin umutları o kadar derinden incinmiştir ki, dirilmeye rağmen iyileşmesi belli bir süreç almıştır.” (Edersheim, LTJM, 53-54)

Herhangi bir halüsinasyon teorisi, (ki bu iddia, insan zihninde yaratılmış en garip buluştur) halüsinasyon olduğu iddia edilen görünmelerin üç tanesinde, İsa kısa bir süre içerisinde tanınmaması karşısında, çürümektedir.

– C. S. LEWIS

Paul Little, Mesih’in takipçilerinin, halüsinasyon tecrübesi yaşayan kurbanlarının genel dogasından çok uzak olmalarını şöyle açıklar: “Meryem, birinci Paskalya Pazar sabahı elinde baharatlar ile mezara gitmektedir. Niçin? Sevdığı Rab’bin ölüsünü meshetmek için. Kesin olan bir unsur var ise, o da bu kadının İsa’yi ölümden dirilmiş olarak bulmayı beklemediğidir. Hatta O’nu ilk gördüğünde, O’nu bahçıvan ile karıştırmıştır! Rab, en sonunda elçilere gözüktüğünde ise, elçiler korkmuştur ve hayalet gördüklerini düşünmüşlerdir!” (Little, KWhyB, 68-69)

Alfred Edersheim su yorumda bulunmuştur: “Luka tarafından kaleme alınmış olan anlatım, sanki özellikle ‘Hayal-hipotezinin’ imkânsizliğini ortaya koymak için dizayn edilmiştir. Bizlere açıkça ifade edildiği gibi, Dirilmiş Mesih’in karşısına çıkması, elçilerin beklentilerini karşılamak bir yana, onları korkutmuştur, çünkü İsa’yi hayalet sanmışlardır. Ancak Mesih onlara güven vermiştir ve onlara şöyle seslenmiştir: ‘Ellerime, ayaklarıma bakın; iste ben’im! Bana dokunun da görün. Bir hayalette et ve kemik olmaz, ama görüyorsunuz, bende var’ (Luka 24:39).” (Edersheim, LTJM, 628)

Edersheim sözlerine şöyle devam etmiştir: ‘Reuss der ki; eğer Kilisenin bu temel dogması bir uydurma ürünü olsaydı, bu uydurmayı aktaranlar, bu konuyu çok titiz ve kelimesi kelimesine uyumlu olacak bir şekilde aktarırlardı.’ (Edersheim, LTJM, 628)

C. S. Lewis, sunları söylemiştir

Herhangi bir halusinasyon teorisi, (ki bu iddia, insan zihninde yaratılmış en garip bulustur) halusinasyon olduğu iddia edilen görünmelerin üç tanesinde, İsa kısa bir süre içerisinde tanınmaması karşısında, çürümektedir (Luka xxiv. 13-31; Yuhanna xx. 15, xxi. 4). Plânlananın aksine, birçok öğretisin tamamen anlaşılabilir hale gelmesine yol açabilme riskine rağmen, Tanrı'nın zaten yaygın bir şekilde inanılan ve başka metodlarla da kolayca öğretilen bazı gerçekleri öğretmek için kutsal bir halusinasyon gönderdiği iddiasını doğru farz edersek, en azından Tanrı'nın bu halusinasyonu düzgün bir biçimde gerçekleştireceğini düşünmez miyiz? Tüm yüzleri birbirinden farklı yaratan Tanrı, Kendisi olan adamın yüzünü doğru bir şekilde yapmaktan aciz olabilir mi? (Lewis, M, 153)

İsa'nın elçilerine görünmesi hakkında yazan T. J. Thorburn, sunları belirtmiştir: “Eğer bu olay basit bir subjektif hayal ürünü olsaydı ve baskalarında da gerçek olmayan bir olaya inanmaya yönelik bir düşünce zinciri yaratmayı amaçlasaydı, Kutsal Kitap'ta, bu olay hakkında daha detaylı metinler yazılırdı.” (Thorburn, RNMC, 29)

6E. Halusinasyonlar, genellikle uzun zaman aralıklarla ve dikkat çekici bir düzen ile yinelenir. (Anderson, RJC, 49); (Little. 67-69); (Peru, OPC, 97-99)

Halusinasyonlar, ya kriz noktasına ulaşana kadar sıklıkla ya da tamamen yok olana kadar seyreklesir.

Mesih'in görünmeleri hakkında yapılan gözlemler aşağıda aktarılmıştır:

C. S. Lewis, sunları yazmıştır: “Bütün metinlerde, İsa'nın görünmesinin bir noktada sona erdiğinden bahsedilir, bu referanslarda ölümden sonra altı hafta gibi süreleri okumamız mümkündür... Bir hayalet, bir anda yok olabilir, ancak objektif ve fiziksel varlığı olan bir beden, ya bir yere gitmesi ya da bu bedene bir şeyler olması lazımdır.” (Lewis, M, 153-154)

C. S. Lewis, şu sonuca varmıştır: “Eğer İsa'nın görünmeleri bir hayal ise, bu hayaller sistematik bir şekilde kaydedilmiş en aldatıcı yalanlardır. Ancak olanlar gerçek ise, görünmelerin kesilmesi için bedene bir şeyler olmuş olması gerekmektedir. Göge alınmanın yerine, başka bir şey yerleştirmeden onu metinlerden çıkarma olasılığınız yoktur.” (Lewis, M, 154)

Hastings' Dictionary of Apostolic Church isimli sözlükte, halusinasyon teorisinin, İsa'nın görünmesinin bir anda kesilmesi ile geçerliliğini kaybettiği yazılmıştır. Tüm koşulların ve amacın farklı olduğu, Pavlus'un basına gelenler hariç, kırk gün sonra Dirilmiş Rab ile ilgili gerçekleşen hiçbir görünme olayı kaydedilmemiştir. Hayal ürünü olan halusinasyonlar, bu şekilde gerçekleşmemektedirler. Keim, “insanların gördüklerini sandıkları hayaletler, bu kadar çabuk yok olmazlar.” (Hastings, DAC, 360)

Kevan şu soruyu sormaktadır: “Eğer Dirilmiş Kurtarıcı'nın görülmesi halusinasyon ise, niçin bu görünüm bir anda kesilmiştir? İsa'nın göge alınmadan sonra niçin bu halusinasyonlara maruz kalanlar, İsa'yi görmeye devam etmemişlerdir? Dr. Mullins, gelişim yasasına göre, halusinasyonların bes yüz kişiyi bile kurban olarak alabildiği durumlarda kronikleştiklerini, ancak bu olayda halusinasyon olarak tanımlanmak istenilen görünümün, yerini dünyayı fetheden ve istikrarlı bir müjdecilik programına bıraktığını belirtmiştir.” (Kevan, RC, 11)

3C. Nasıl Bir Sonuca Varabiliriz ?

Winfried Corduan, halusinasyon teorisini şöyle özetler:

Bu teorinin en büyük problemi, Dirilişi izleyen İsa'nın görünmesi durumlarında, halusinasyonlar hakkında bilinen her türlü prensibin ihlâl edilmiş olmasıdır. İsa'nın

görünmesi, halusinyasyonların izlediği modelin dışında kalmaktadır, özellikle bu olayların kişisel olmaması yoğun bir duygusal değişkenlik anında gerçekleşmemesi, uyumsuzluğun baslıca öğeleridir. Dirilisten sonra gerçekleşenler de, normal durumdan çok farklıdır. Elçiler, İsa'nın ölümünü kolay bir şekilde kabul ettikleri gibi, kısa bir süre sonra balıkçılık yapmaya geri dönmüşlerdir. Başka konulara yönelmeye başladıkları için dirilis ve İsa'nın görünmesi, onlar için bir sürpriz olmuştur. En önemlisi İsa *kitlelere* görünmüştür ve bu kitlelerin her bir bireyi aynı tecrübeyi yaşamıştır. Bu kadar basit sebeplerden bile halusinyasyon teorisinin neden çürüdüğünü görmemiz mümkündür. Bu unsurlar ele alındığı zaman, Dirilis sonrası İsa'nın görünmesinin, halusinyasyon olmasının imkânsiz olduğunu ifade etmemiz doğru olacaktır. (Corduan, NDA, 221)

John R. W. Stott, sunları ya zmiştir: “Elçiler kolay ikna olan kişiler değil, daha çok dikkatli, süpheci ve ‘inanmakta ağır davranan kişilerdir’. Halusinyasyonlardan kolay etkilenecek insanlar değildirler. Değişik hayallerin de elçileri tatmin edebileceğini söyleyemeyiz. Elçilerin imanı, doğruluğu ispatlanabilen sağlam gerçeklerin tecrübe edilmesine dayanmaktaydı.” (Stott, BC, 57)

T. J. Thorburn, şöyle yazmıştır: “Halusinyasyonlar, asla insanların olağanüstü büyüklükte bir hareket başlatmalarına sebep olmadığı gibi, insanların her türlü zulme rağmen kendilerini inkâr edecek bir şekilde hayatlarını değiştirmemiştir. ‘Hiçbir hayalet ya da halusinyasyon, dünyayı değiştirecek bir şekilde sarsamaz’ diyen Dr. Sanday’ın sözlerine katılmamız mümkün değildir.” (Thorburn, RNMC, 136)

4B. Kadınlar ve Arkasından Herkes Yanlısı Mezara Gitmiştir Teorisi

1C. Teori

Profesör Kirsopp Lake, şöyle yazmıştır:

Yerusalem’in etrafının kaya mezarları ile dolu olduğunu ve bu mezarların yeri hakkında titiz bir not almadıkça, birbiri ile karıştırılmasının çok kolay olduğunu göz önüne aldığımızda, kadınların gerçekten de Aramatyalı Yusuf’un, Rab’bin bedenini yerleştirdiğini gördükleri, mezara gittiği konusunda ciddi şüphe duymamız doğaldır... Hatta, İsa’nın bedeninin mezara yerleştirilmesi esnasında yakınlarında oldukları konusu bile saibelidir... Büyük bir olasılıkla, Yahudileri temsilen elçiler yerine orada bulunan Aramatyalı Yusuf hazırlıkları yaparken, kadınlar da uzaktan olan biteni seyretmekte idiler. Eğer durum böyle ise, aynı kadınların İsa’nın mezarının yakınında olan başka bir kaya mezarı ile karıştırmaları isten bile değildir. Bu kadınların yanlısı mezara geldikleri olasılığının en önemli doğrulayıcı unsuru ise, kapısının kapanmış olduğunu gördükleri mezarın kapısını açık olarak bulduklarını sanmalaridir. Bu unsurun önemi, metnin içinden gelmesidir.

Eğer bu iki mezarın aynı mezar olmadığı iddiasını kabul edersek, tüm olayların daha kolay bir şekilde açıklanacağını da görürüz. Kadınlar sabah erkenden, Rab’lerinin gömüldüğünü zannettikleri kaya mezara gelmişlerdir. Magara ağzının kaya ile kapalı olmasını beklerken, mezarın kapısını açık, ayrıca mezarın yanında duran genç bir adam bulmuşlardır. . . . Genç adam, bu kadınların hata yaptıklarını tahmin edip onlara, “O burada değil” derken aslında, “o bu mezarda değil, onun gömüldüğü yere bakın” demek isteyerek yandaki mezarı işaret etmiştir. Ancak, hatalarının tespit edilmesinden dolayı korku içinde olan kadınlar kosalak kaçışmışlardır. (Lake, HERJC, 250, 251, 252)

Halusinyasyonlar, asla insanların olağanüstü büyüklükte bir hareket başlatmalarına sebep olmadığı gibi, insanların her türlü zulme rağmen kendilerini inkâr edecek bir

şekilde hayatlarını değistirmemistir. 'Hiçbir hayalet ya da halüsinasyon, dünyayı değistirecek bir şekilde sarsamaz' diyen Dr. Sanday'ın sözlerine katılmamız mümkün değildir.

- J. T. THORBURN

2C. Teorinin Çürütülmesi

Kadınların boş mezara Pazar sabahı yaptıkları ziyaret, İncil'deki en detaylı anlatımlardan birisidir. Kirsopp Lake'in teorisi de, bu metnin tarihselliğinin doğruluğunu kabul ederek bina edilmiştir.

Frank Morison, şu yorumda bulunmuştur, "Markos'un yazdığı, Matta'nın ve Luka'nın da aktardığı, kadınların basından geçenlerin anlatımı, elimizdeki en eski ve yetkin anlatımların birisidir. Yuhanna tarafından tekrar edilirken, Mecdelli Meryem'in kendisi tarafından da doğrulanmıştır. Petrus'un Apokrafi kitabında bulunduğu gibi; mevcut olduğu en önemli yer Luka, bölüm xxiv., ayetler 13-34, Emayus'a yolculuk esnasındadır." (Morison, WMS, 98)

Lake, mezara yapılan ziyaretin tarihselliğini kabul etmekte, ancak mezarda olan olaylar hakkında yarattığı spekülasyonlar konusunda hatalıdır.

1D. Bu kadınlar yetmiş iki saatten daha kısa bir süre önce, İsa'nın bedeninin yerleştirildiği mezarın yerini dikkatli bir şekilde gözlemlemişlerdir:

"Mecdelli Meryem ile öteki Meryem ise orada, mezarın karşısında oturuyorlardı." (Matta 27:61)

"Mecdelli Meryem ile Yose'nin annesi Meryem, İsa'nın nereye konulduğunu gördüler." (Markos 15:47)

"İsa'yla birlikte Celile'den gelmiş olan kadınlar da Yusuf'un ardından giderek mezarı ve İsa'nın cesedinin oraya nasıl konulduğunu gördüler." (Luka 23:55)

Benim, sizin ya da bu kadınların çok sevdikleri bir kişinin yetmiş iki saat önce yerleştirildiği mezarı unutmalarının mümkün olduğunu düşünebilir misiniz?

2D. Kadınlar, tecrübe ettiklerini hemen elçilere aktarmışlardır, mezara kosan Petrus ve Yuhanna'da mezarı boş bulmuştur.

Kosarak, Simun Petrus'a ve İsa'nın sevdiği öbür öğrenciye geldi. Onlara, 'Rab'bi mezardan almışlar, nereye koyduklarını da bilmiyoruz' dedi. Bunun üzerine Petrus'la öteki öğrenci dışarı çıkıp mezara yöneldiler. İkisi birlikte kosuyordu. Ama öteki öğrenci Petrus'tan daha hızlı kosarak mezara önce vardı. Eğilip içeri baktı, keten bezleri orada serili gördü, ama içeri girmedi. Ardından Simun Petrus geldi ve mezara girdi. Orada serili duran bezleri ve İsa'nın basına sarılmış olan mendili gördü. Mendil, keten bezlerle birlikte değildi, ayrı bir yerde dürülmüş duruyordu. O zaman mezara ilk varan öteki öğrenci de içeri girdi. Olanları gördü ve iman etti. (Yuhanna 20:2-8)

Petrus ve Yuhanna'nın yanlış mezarı gitmiş olması akıl kârimidir?

Paul Little, suna dikkat çeker, "Petrus ve Yuhanna'nın da aynı hatayı yinelemesi çok olası gözükmemektedir." (Little, KWhyB, 65)

Kadınların, elçilerin, Yahudilerin ve Romalıların yanlış mezara gittigini varsaysak bile, emin olduğumuz bir şey vardır: “İsa’nın bedenini yerleştiren ve mezarın mülküne sahip olan Aramatyalı Yusuf, bu hatayı kesinlikle düzeltirdi.”

– PAUL LITTLE

3D. Daha da ötesi, oraya gelen bir melek sunları söylemiştir: ‘O burada yok; söylemiş olduğu gibi dirildi. Gelin, O’nun yattığı yeri görün’ (Matta 28:6). Meleğin de hata yaptığını düşünmemiz mümkün müdür?

Wilbur Smith, sunları söylemiştir: “Yanlış mezar teorisini sonuna kadar zorlamak isteyen bir kişi, meleğin sözlerinin aslında, ‘Yanlış yerdesiniz, gelin ve Rab’in bedeninin yerleştirildiği yeri görün’ anlamına geldiğini iddia etmiştir. Tarihin en aptalca ve en komik ayet yorumu. Yeni Antlaşma’yı on dokuz asırdan beri inceleyen âlimlerin, sayısız güvenilir ayet yorumundan sonra günümüze bir bilgiç tarafından gelmiştir.” (Smith, TS, 381-82)

4D. Eğer kadınlar yanlış mezara gitmiş olsalardı (bos bir mezara), Sanhedrin üyeleri doğru mezara giderler ve İsa’nın bedenini (eğer İsa ölümden dirilmediyse) teshir ederlerdi. Bu hareketleri ile elçileri sonsuza kadar susturmuş olurlardı!

İsa’nın diğer düşmanları ve baskâhınlar kesinlikle doğru mezara giderlerdi!

5D. Kadınların, elçilerin, Yahudilerin ve Romalıların yanlış mezara gittigini varsaysak bile, emin olduğumuz bir şey vardır: “İsa’nın bedenini yerleştiren ve mezarın mülküne sahip olan Aramatyalı Yusuf, bu hatayı kesinlikle düzeltirdi.” (Little, KWhyB, 65)

6D. Markos’un anlatımında sunları okuruz:

“Mezara girip sağ tarafta, beyaz kaftan giyinmiş genç bir adamın oturduğunu görünce çok şaşkınlıkla. Adam onlara, ‘Şaşmayın!’ dedi. ‘Siz çarpmış gerilmiş olan Nasıralı İsa’yı arıyorsunuz. O dirildi, burada yok. İşte O’nu yatırdıkları yer.’” (Markos 16:5, 6)

Profesör Lake’in, Markos 16:6’dan yaptığı alıntı eksiktir. Sadece genç adamın söylediklerinin bir kısmını aktarmakta, onun ‘O dirildi, burada yok’ sözlerini görmezlikten gelmektedir ki, bu ayetin kilit konumunda olan bu cümleleri bilinçli bir şekilde görmezlikten gelmesi çok dikkat çekicidir. Aşağıdaki karşılaştırmaya bakarsanız:

LAKE’İN VERSİYONU

“O burada yok. İşte O’nu yatırdıkları yer.”

GERÇEK VERSİYON

“O dirildi, burada yok. İşte O’nu yatırdıkları yer.”

J. N. D. Anderson, Lake’in ayetten çıkarılma yapması hakkında sunları belirtmiştir:

“Bu çıkarma için en ufak bir bilimsel ve profesyonel bir sebep bulamıyorum.” (Anderson, RJC, 7)

Eger ayetten kelime eksilmesi yapılmazsa, bu teori ayakta duramaz!

7D. Anderson, Lake’in teorisini savunan kisilere bir başka sorunu göstermektedir:

“Kadınlar elçilere kosarak gittikleri zaman, bu kisilerin gösterebileceği iki tepki vardır: Ya kadınların anlattıklarının doğruluğunu kontrol etmek için mezara giderlerdi ya da hemen sokaga çıkıp dirilisi beyan etmeye basarlardı.” (Anderson, RJC, 7)

Dirilisin beyanı ise, yedi hafta sonra gerçekleşmiştir.

Anderson sunları yazmıştır: “Hristiyan yazarların bu yedi haftalık boşluğu icat etmeleri için bir motivasyon bulamıyorum. Bizim inanmamızı bekledikleri ve iddialarının içerdiği unsur ise, elçilerin hikâyelerini uzun süre anlatmadıklarıdır. Peki neden anlatmamışlardır? İddiaya göre, elçiler Celile’ye kaçmışlardır.” (Anderson, RJC, 7)

Bu noktayı göz önüne alarak, Frank Morison sunları söylemiştir

Konusu geçen kadınların, erkeklere olan bağlılığı ve ihtiyacı, Prof. Lake’in teorisini bu can alıcı noktada utandırmaktadır... Prof. Lake’in teorisi, bazı kosulların zorunlu olarak gerçekleştiğini varsayar, bunlardan birisi kadınların Pazar sabahına kadar Yerusulim’de olduklarıdır, çünkü kadınların kısa bir yolculuk yapıp mezara gittiklerini kabul etmektedir. Bir diğeri ise, kadınların sessizliklerini bozmadıklarını düşündüğü için, elçilerin de Pazar sabahından önce Yerusulim’i terk etmiş olduklarına dair bir zorunluluktur.

Sonuç olarak, burada kabul edilen zorunlu kosullar ile gerçekleşmiş tarihsel olayları karşıladığımızda, kadınların olanları elçilere belli bir süre sonra anlatmaları gerekmektedir. Mantıksal olarak vardığımız sonuca göre, elçiler yanlarındaki kadınları sebepsiz yere Yerusulim’de bırakıp kendi kasabalarına geri dönmüşlerdir ve haftalar sonra yine belli olmayan bir sebepten dolayı baskente geri dönüp, kadınlardan hikâyeyi öğrenmişlerdir. (Morison, WMS, 10)

8D. John R. W. Stott, kadınların içerlerinde oldukları tutum hakkında dikkat çektiği nokta; kadınların sabahın erken saatlerinde mezara hiçkırıklar içinde değil, belli bir amaç uğruna gittikleridir.

John R. W. Stott, şöyle yazmıştır: “Yanlarına baharatlar aldılar, çünkü Rab’lerinin bedenini hazırlanma işini tamamlayacaklardı. Bunun sebebi ise iki gün önce yaptıkları işin, Sept gününün yaklaşmasından dolayı hızla yapılmış olmasıdır. Kendilerini Rab’be adanmış ve çalışkan bu kadınların, bir kandirmacaya inanmaları ya da başladıkları işi bırakmaları çok mümkün değildir.” (Stott, BC, 48)

9D. Bu mezarın olduğu yer halk mezarlığı değil, sahsa ait bir gömülme yeri idi. Bu hatayı yapmalarına sebep olabilecek başka bir mezar mevcut değildi.

Wilbur Smith, bu nokta hakkında su yorumu yapmıştır: “Bu iddia, salt bir biçimde hayal ürünüdür. Muhafazakâr olduğunu söylememizin çok zor olduğu Profesör A. E. J. Rawlinson, yorumunu yaptığı Markos’un kitabını işlerken, Lake’in teorisi hakkında sunları söylemek zorunda kalmıştır: ‘Kadınların hata yaparak yanlış mezara gitmeleri ve orada durmakta olan bir kişinin bu hatayı düzeltme girişiminin yanlış anlaşılması iddiası, metnin anlatımına tamamen yabancı bir yorumun rasyonelize edilme çabasıdır.’” (Smith, TS, 382)

10D. Merrill Tenney, sunlari yazmistir: “Lake, ‘genç adamin’ (Markos 16:5) neden halk mezari olmayan ve sahsa ait bir mezarin basinda ya da oradaki bahçede, sabahin ilk isiklarinda ne aradigini açıklama konusunda basarisiz olmustur.” (Tenney, RR, 115-16)

Arkasinda su soruyu yöneltmistir: “Yabancı bir adami oraya çekmiş olan ve bizlere tatminkâr gelebilecek bir sebep var midir? Eger bu genç adam, bir yabancı degil ise ya da orada bilmedigimiz bir amaçla bulunan öğrencilerden birisi ise, onun varligi niçin kadinklari korkutmustur?” (Tenney, RR, 115-16)

Tenney, daha da ileri giderek su yorumda bulunmüstur: “Lake’in bel bagladigi, Markos’un kaleme aldigi ayetlerin de ifade ettigi gibi, bu ‘genç adam’, mezarin saginda oturmaktadır ve kadinklara Siz çarmiha gerilmis olan Nasirali Isa’yi ariyorsunuz..., burada yok. Iste O’nu yatirdiklari yer’ demis olsaydi bile, kadinklarin mezarin içerisinin bos oldugunu görebilecek kadar yakin olduklarini göstermektedir.” (Tenney, RR, 115-16)

11D. Bazi kisiler, ‘genç adam’ olarak geçen kisinin aslinda bir bahçivan oldugunu iddia etmektedirler. Frank Morison, bu iddia hakkında sunlari belirtir:

Ilk bakista rasyonel gibi gözükten bu teoninin çok zayıf noktaları vardır. Eger kadinklalar yanlislikla, yanlis mezara gittiklerinde hava yeterince aydinlik degil ise, bahçivanin o saatte orada çalışiyor olması mantik limitlerini zorlamak demektir. Eger hava yeterince aydinlik ise, kadinklarin hata yapmaları imkânsızdır. Bu teori, iki süpheli varsayimin senkronize edilmesi üzerine oturtulmuş durumdadır. Verdiğim bu örnek, bu teori etrafında çember olmuş mantiksizliklar ve entelektüel yetersizlikler zincirinin sadece bir halkasidir. (Morison, WMS, 97)

Eger ‘genç adam’, bazı kisilerin iddia ettikleri gibi bir bahçivan olsaydi, niçin baskâhinler bu bahçivanin, Isa’nin bedeninin orada olduguna dair tanikligina itimat göstermediler? (Morison, WMS, 101-2)

O, bahçivan degil, Rab’bin bir melegidir (Matta 28: 1-10).

Herkes Mesih’in mezarinin bos oldugunu *bilmekteydi*, akillardaki soru ise, mezarın *nasil* bosalmis olduguna dair idi.

12D. Profesör Lake’in insanlarin yanlis mezara gittigine dair teorisi hakkında ne düşünmeliyiz?

George Hanson, sunlari belirtmistir: “Eger Dirilis hakkında süphelerim olsaydi bile, Profesör Lake’in kitabi süphelerime en büyük darbeyi indirecek ders olurdu. Bu kitabi okuduktan sonra, De Wette’nin ‘Historical Criticism of the Evangelical History’ isimli kitabinda belirttiği ‘Dirilis *gerçeginin* yapisi üzerinde bulutlar dolasmasina sebep olmaktadır, ancak aynı yapı bu gerçek hakkında hiçbir süpheye yer vermemektedir’ ifadesine daha fazla katilirdim.” (syf. 229) (Hanson, G., RL, 8)

Wilbur Smith tarafından alintisi yapılan Britanyali Profesör Morse’un vardigi sonuç su olmustur: “Kadinklarin yanlis mezara gittigine dair teori, delillerin degil, Rab’bimizin mezarinin dogüstü bir sekilde bosaldigini reddeden tutumun bir ürünüdür.” (Smith, TS, 382)

Taniklari kendi içlerinde, aralarında ve çevre kosullari ve unsurlari ile kıyaslayalım. Tanikliklarini, adalet mahkemesindeki bir davayı inceler, hatta aksine inaniyormuş gibi kalburdan geçirelim, taniklari en sert çapraz sorgulamadan geçirelim. Varacağımız sonuç; süphe götürmez bir biçimde, bu tanikliklariin dürüstlüğü, erdemi

ve dogruluğu olacaktır.

– SIMON GREENLEAF, HARVARD HUKUK PROFESÖRÜ

8A. SONUÇ: ISA GERÇEKTEN DE ÖLÜMDEN DIRILMİSTİR!

John Warwick Montgomery, yazılarında sunlari kaleme almıştır:

İsa'nın yasami ve hizmeti ile ilgili elimizdeki en eski kayıtlara baktığımız zaman, bu kişinin etrafta "iyi işler" yaparak değil, kendisinin kararlı bir şekilde sorunlar çıkarttığına dair güçlü bir izlenim alırız.

Bu konuda, İsa'nın, Sokrat ile gösterdiği paralellik çok kuvvetlidir: İkisi de çağdaşlarını o kadar çok çileden çıkartmıştır ki, en sonunda ikisi de ölümle cezalandırılmışlardır. Ancak Sokrat, Atina öğretilerinin birleşimi üzerinde basıboş dolasıp, kendisini dinleyen insanlara "kendilerini tanimaları" gerektiğini nasihat edip, onları kendilerini sorgulamaya iterken; İsa, çağdaşlarına, "Kendisini tanimaları" gerektiğini nasihat edip onları Kendisi, hakkındaki tutumlarını sorgulamaya zorlayarak, Kendisinden yabancılaştırmıştır. İsa, insanlara, 'kimin Oglu olduğunu', 'Kendisi hakkında ne düşündüklerini', 'insanların Kendisi hakkında kimin oğlu olduğunu söylediklerini', 'karsısındakinin Kendisi için kimin oğlu dediğini' sormuştur. (Montgomery, HG, 12)

Mesih, Tomas'a ve bizlere kim olduğunu çok açık bir şekilde belirtmiştir: "Yol, gerçek ve yaşam ben'im'. 'Benim aracılığım olmadan Baba'ya kimse gelemmez.'" (Yuhanna 14:6)

Elçi Pavlus, Mesih'i şöyle tanıtmıştır: 'Bedence Davut'un soyundan doğan Rabbimiz İsa Mesih'in, kendi kutsal ruhu sayesinde ölümden dirilişiyle Tanrı'nın Oglu olduğu kudretle ilânedildi.'" (Rom. 1:4)

Tanınmış Harvard Hukuk Profesörü Simon Greenleaf, sunlari belirtmiştir:

Hristiyanlığın insanlardan istediği tek şey ... kendisi hakkındaki delilleri, başka konulardaki delilleri gözden geçirdikleri gibi gözden geçirme, kendisini aktaran tanıkları ve barındırdığı kişileri, etraflarındaki herhangi bir insani ele alır gibi ele alıp, hüküm verme ve insanların eylemlerinin ve ilişkilerinin yargılandığı mahkemelerdeki gibi bu kişileri de aynen o şekilde yargılamaları... konularında istikrarlı davranmalarıdır. Tanıkları kendi içlerinde, aralarında ve çevre koşulları ve unsurları ile kıyaslayalım. Tanıklıklarını, adalet mahkemesindeki bir davayı inceler gibi inceleyelim, hatta aksine inaniyormuş gibi kalburdan geçirelim, tanıkları en sert çapraz sorgulamadan geçirelim. Varacağımız sonuç, şüphe götürmez bir biçimde, bu tanıklıkların dürüstlüğü, erdemi ve doğruluğu olacaktır.

(Greenleaf, TE, 46)

G. B. Hardy'nin belirttiği gibi:

Konfiçyus'un mezarı: Dolu

Buda'nın mezarı: Dolu

İsa'nın mezarı: **BOS**

Bu konudaki hüküm açıktır. Delillerinde açıkça ortaya koyduğu gibi, karar kesindir:

ISA GERÇEKTEN DE ÖLÜMDEN DIRILMİSTİR!

10

TANRISALLIGA DESTEK: BÜYÜK SAV

BÖLÜME BAKIS

Giris

Insanlik Tarihine Kesinlikle Çok Özgün Bir Sekilde Damga Vurarak Baslamis Olmasi

Bakireden Dogum Konusunda Kutsal Kitap'in Tanikligi

Bakireden Dogum Konusunda Ekstra Kutsal Kitap Delilleri

Çesitli Yazarlardan Özetler

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Günahsız Olmasi Gerekir

Isa'nin Kendisi Hakkindaki Görüsü

Dostlarinin Tanikligi

Düsmanlarinin Tanikligi

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Mucize Diye Adlandirdigimiz, Dogaüstü Olaylar
Ile Dogaüstü lügünü Bildirmis Olmasi Gerekir

Kutsal Yazilar'daki Taniklik

Isa'nin Mucizeleri Hakkindaki Yorumlar

Erken Dönem Yahudi Tanikligi

Elestirileri Susturmak

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Dünya Üzerinde Yasamis Olan Her Insandan
Daha Mükemmel Bir Sekilde Yasamis Olmasi Gerekir

O'nu Sevenler Neler Demistir

O'na Karsi Çikanlar Neler Demistir

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Söylenmis En Yüce Sözleri Söylemis Olmasi
Gerekir

Yeni Antlasma'da Neler Kaydedilmistir

En Yüce Sözler

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Sonsuz Ve Evrensel Bir Etkiye Sahip Olmasi
Gerekir

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Insanligin, Ruhsal Açligini Tatmin Ediyor Olmasi
Gerekir

Eger Tanri Insan Bedeni Almis Ise, Insanligin En Yaygin Korkusu Olan Ölümü
Yenmis Olmasi Gerekir

O'nun Ölümü

O'nun Gömülmesi

O'nun Dirilisi

1A. GIRIS

“Eger Tanri insana dönüsse idi acaba NEYE benzerdi?”

ya da

“Isa, Tanri'nin niteliklerine sahip miydi?”

Bu sorulari cevaplayabilmek için, baska bir soruyu yanitlamanin faydasi vardır:

“Tanri neden insana dönüsssün ki?”

Bunun sebeplerinden bir tanesi, bizlerle daha etkin bir sekilde iletisim kurmasidir. Bir çiftçinin tarlasini sürdüğünü farz edin. Çiftçinin, sabaninin kara toprak üzerinde yollar açisini izlerken birden çiftçinin ilerisinde duran ve saban ile mahvolacak bir karınca yuvasi fark ettiginizi ve karincalari çok sevdiğinizi düşünün. Hemen karınca yuvasina kosup, karincalari kurtarmak ve onlari yaklasan tehlike konusunda uyarmak için seslendiginizi, ancak onlarin islerine devam ettiklerini görürsünüz. Arkasından birçok iletisim yöntemi denesenez de, istediginiz sonucu alamadiginizi ve mahvolma tehlikesi altındaki karincalara bir türlü ulasamadiginizi, en sonunda da karincalara ulasmanin, onlari uyarmanin ve onlardan birisi olmaktan geçtigini anlarsiniz.

Insanlik tarihi boyunca Tanri, insanlara mesajı ile ulasmak için iletisim anlamında birçok yöntem kullanmistir. En sonunda da kendi Oglunu dünyaya göndermistir. İbraniler kitabinin açilis ayetleri söyledir: “Tanri eski zamanlarda peygamberler araciligıyla birçok kez ve çeşitli yollardan atalarimize seslendi. Bu son çağda da her şeyin mirasçisi olarak belirlediği ve araciligıyla evreni yarattığı kendi Ogluyla bize seslenmistir.” (İbraniler 1:1, 2) Yuhanna ise kaleme aldığı ayetlerde şöyle seslenmektedir: “Söz insan olup aramızda yasadi. Biz de O'nun yüceligini, Baba'dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu olan biricik Ogul'un yüceligini gördük. Yahya O'na taniklik etti. Yüksek sesle şöyle dedi: ‘Benden sonra gelen benden üstündür. Çünkü O benden önce vardı' diye sözünü ettigim kişi budur.’ Nitekim hepimiz O'nun dolulugundan lütuf üzerine lütuf aldık. Kutsal Yasa Musa araciligıyla verildi, ama lütuf ve gerçek Isa Mesih araciligıyla geldi. Tanri'yi hiçbir zaman hiç kimse görmemistir. O'nu, Baba'nin bagrında bulunan ve Tanri olan biricik Ogul tanitti” (Yuhanna 1:14, 18).

Peygamberler bizlere Tanri'nin Söz'ünü verdiler. Ancak Isa, Tanri'nin Söz'ünün insan bedeni almış seklidir, bizlere kisisel olarak sadece sözlü ifadelerle değil, kendi yasami ile Tanri'yi açıklamaktadır. Bizlere dokunabileceğimiz, isitebileceğimiz ve görebileceğimiz şekilde Tanri'yi sunmustur. Isa aracılığı ile Tanri'yi kendi seviyemizde gördüğümüz gibi, bizleri de O'nunla beraber bu süreç esnasında yüceltmistir.

Tanri'nin tek istegi bizlerle iletisim kurmak degildi, Tanri bizlere, bizi ne kadar çok sevdiğini göstermek istiyordu. Çünkü Tanri dünyayı o kadar çok sevdi ki, biricik Oglunu verdi. Öyle ki, O'na iman edenlerin hiçbiri mahvolmasın, ama hepsi sonsuz yasama kavussun. Tanri, Oglunu dünyayı yargılamak için dünyaya göndermedi, dünya O'nun araciligıyla kurtulsun diye gönderdi.” (Yuhanna 3:16-17). Elçi Yuhanna, Isa'nin sözlerini bize iletmiştir: “Tanri, biricik Oglunun araciligıyla yasayalım diye O'nu dünyaya gönderdi ve böylece bize olan sevgisini gösterdi. Tanri'yi biz sevmiş degildik, ama O bizi sevdi ve Oglunu günahlarımızı bağislatan kurban olarak dünyaya gönderdi. İste sevgi budur” (1.Yuhanna 4:9, 10).

The Jesus I Never Knew isimli kitabında Philip Yancey, bu fikri unutulmayacak cümlelerle ifade etmiştir.

Yahudiler, korku ile tapınmayı birleştirmişlerdir... Tanri, yemlikte görünerek bir sürpriz yapmıştır. Kolları küçük bedenine sarılmış yeni doğmuş bir bebekten daha ürktütücü ne olabilir? Isa aracılığı ile Tanri, korku içermeyen bir iletisim kurmaktaydı. Beden almanın asil anlamını deniz-akvaryumu aldığım gün daha iyi bir şekilde kavradım.

Akvaryumun üzerinde benim dev görüntüm belirdiği anda, balıklar akvaryumun dibinde bulunan deniz kabuklarının içine saklanıyorlardı. Balıkların bana karşı sergiledikleri tek bir duygu vardı, 'korku'. Düzenli bir şekilde, günde üç kere akvaryumun kapagini açıp içeri balık yemi attığım halde, benim görüntüm karşısında acı çeken balıklara gerçek niyetimin onlara sadece yemek sunmak olduğunu asla ifade edemedim.

Onların algılayışını değiştirebilmek için ne yapmam gerektiğini anlamıştım. Benim de onlar gibi balık olmam ve onlarla, onların anlayacağı şekilde konuşmam gerekiyordu.

Tanrı'nın bebeğe dönüşmesi ile kıyaslandığında, bir insanın balığa dönüşmesi hiçbir şeydir. Ancak İncil'de anlatılanlara göre, Beytlehem'de gerçekleşen budur. Bir ressamın tabloda bir nokta veya senaryo yazarının kendi rolünü yazması gibi maddeyi yaratan Tanrı, yarattığının sekline bürünmüştür. Tanrı, gerçek kişileri kullanarak, gerçek tarih kitabının sayfalarını yazmıştır. Söz, beden almıştır. (Yancey, JNK, 37-39)

İnsanlık, Tanrı olduğunu iddia eden birisinin gerçekten Tanrı olduğunu nasıl anlayacaktır? Bunun bir yolu, yapılan peygamberliklerin tamamlanmasıdır. Tanrı insanlara, onların dilinde, onların düşüncelerinde konuşabilir ve Kendisi beden almadan önce bakmaları gereken özellikleri belirtebilir. Arkasından beden aldığı ve bu peygamberlikleri tamamladığı zaman, dünya konusunu O olduğunu bilecektir. İşte Tanrı aynen bunları yapmıştır.

Peygamber Yesaya, Mesih olan Rab'in geleceğinin peygamberliğinde bulunmuştur (Yesaya 9:6; karşılaştırınız, Mezmurlar 45:6; 110:1). Kutsal Kitap, bu peygamberin ilettikleri ile ilgili olarak sık sık, 'Rab'in peygamber aracılığıyla bildirdiği su sözün yerine gelmesi için oldu' ifadesini kullanmıştır (bakınız Matta 2:15, 17, 23; 13:14).

Eğer Tanrı, insan tarihine girmiş ve insan bedeni olarak aramızda yürümüş ise, O'nun varlığı ile ilgili hangi izleri bulmayı bekleyebiliriz? O'nun, gerçekten de insan bedeni olarak aramıza geldiğinden nasıl emin olabiliriz? Bence, Tanrı'nın tarihsel beden alışı ile ilgili aşağıdaki sekiz işareti beklememiz doğaldır:

EGER TANRI İNSAN BEDENİ ALMIŞ İSE, SUNLARIN OLMASI GEREKİR

1. İnsanlık tarihine kesinlikle çok özgün bir şekilde damga vurarak başlamış olması.
2. Günahsız olması.
3. Mucize diye adlandırdığımız, doğaüstü olaylar ile doğaüstülüğünü bildirmiş olması.
4. Dünya üzerinde yaşamış olan her insandan daha mükemmel bir şekilde yaşamış olması.
5. Söylenmiş en yüce sözleri söylemiş olması.
6. Sonsuz ve evrensel bir etkiye sahip olması.
7. İnsanlığın, ruhsal açlığını tatmin ediyor olması.
8. İnsanlığın en yaygın korkusu olan ölümü yenmiş olması.

İsa Mesih'in yaşamında bu işaretlerin sekizini birden açıkça bulabileceğimizi iddia ediyorum. İsa bizlere, kendisinin insan görünümündeki Tanrı olduğundan şüphe etmemiz için hiçbir sebep vermeyen bir kişidir. Tanrı'nın insanlık tarihi varlığı ile ilgili sekiz beklentimizi açıkça net bir şekilde yerine getirmiştir.

2A. İNSANLIK TARİHİNE KESİNLİKLE ÇOK ÖZGÜN BİR ŞEKİLDE DAMGA VURARAK BAŞLAMIS OLMASI

Konfiçyus, Buda ve bütün diğer insanlar doğal yollarla dünyaya gelmişlerdir: Erkek spermının, kadın yumurtasını döllemesiyle. Sadece İsa Mesih'te durum farklı olmuştur. Annesi, İsa'ya bakire iken hamile kalmıştır. İsa'nın kanı için bir babası yoktur. Mesih'in doğumundaki bakire kavramının, insanlık tarihinde başka bir örneği mevcut değildir.

1B. Bakireden Doğum Konusunda Kutsal Kitap'ın Tanıklığı

“Bakireden doğan” hakkındaki tanıklığın temel anlatımı, İncil'de Matta ve Luka'da karşımıza çıkar. Buna rağmen Eski Antlaşma, İncil'in Matta ve Luka bölümlerinin yazılmasından asırlar önce Mesih'in sıra dışı doğumu hakkında peygamberlikler ile dolup taşmıştır. İsa'nın bakireden doğma kavramı, Eski Antlaşma'daki Mesih hakkındaki buyruk ile uyum içinde olmak zorundadır. Bu konudaki Eski Antlaşma anahtar ayeti, Yesaya 7:14'tür. Yaratılış 3:15'de bakire kavramı hakkında bir ima bulunmaktadır.

1C. Yaratılış 3:15

“Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu, birbirinize düşman edeceğim. Onun soyu senin basını ezecek, Sen onun topuğuna saldıracaksın”

Mesih'in birinci gelisi hakkındaki ilk peygamberlik, Yaratılış 3:15'de karşımıza çıkmaktadır. Bu ayette Tanrı, kadının soyunun yılanın basını ezeceği vaadini vermektedir.

Eski Antlaşma âlimi Claus Westermann, su ifadede bulunmuştur: “İrenayus zamanından bu güne kadar Hristiyanlık inancı bu ayetleri, Mesih (ve Meryem) hakkında peygamberlik olarak kabul etmiştir. ‘Kadının soyu’, yılanın basını ezecek bir kişiye işaret etmektedir, ‘senin soyunu’ olarak bahsedilen kişi ise (Seytan), ‘kadının soyu’ ile ölümcül bir mücadeleye girmiştir ve bu mücadelenin sonunda bası ezilir. Bu açıklama, İrenayus zamanından bu güne dek hem Katolik hem de Protestan inancında kabul görmüştür.” (Westermann, GAC, 260)

Amerika'nın uzun süre önde gelen Protestan Kutsal Kitap ilâhiyatçılarından olan John Walvoord'da aynı fikirdedir. *Jesus Christ Our Lord* isimli kitabında şöyle demiştir: “Kadının soyu hakkındaki referans, Tanrı Oğlu'nun doğumu hakkında bir peygamberliktir. Luka'nın soy kütüğünün (ç.ref. Gal. 4:4) işaret ettiği nokta budur. Gelecek olan Kurtarıcı, kadının soyundan olacaktır, insan olacaktır; buna rağmen O'ndan erkeğin soyu olarak bahsedilmemiştir, bizlere bakireden doğacak olan hakkında bir belirti verilmiştir (Yes. 7:14; Matta 1:2 1, 22). Adem için her şey çok basit ve netti. Ümidini, kadının gelecekte doğuracağı Çocuğun üzerine kurmuştu, bu Çocuk sayesinde Tanrı'dan bizlere kurtuluş sağlanacaktı.” (Walvoord, JCOL, 57)

Alman bir Lutheran din görevlisi olan ve on ikinci yüzyılın ortalarında yazan Karlheinz Rabast, Yaratılış 3:15 hakkındaki geleneksel görüşe katılanlardandır. “Kadının soyu ... Bakire Meryem ve onun Soy, Mesih anlamında en geniş ve derin manasına kavusmaktadır.” (Rabast, GADES, 120)

Tanınmış Eski Antlaşma âlimi Edward Young, su ifadede bulunmuştur: “Mesih hakkında bir referans olduğu reddedilmemektedir. İnsanlığın, Seytan'ın basını ezilmesi için, kadının soyundan gelecek olan Kurtarıcıyı beklemesi gerekmektedir. Çünkü, Seytan'a öldürücü darbeyi vuracak olan kişi, kadının soyundan olan; yani İsa Mesih'tir.” (Rabast, GADES, 120)

Yaratılış 3:15'in nihai tamamlanması, İsa Mesih'in gelmesi ile olmuştur. İsa Mesih, “kadının soyundan” yani bakire Meryem'den gelmektedir, Kendisinde erkeğin tohumu yoktur.

2C. Yesaya 7:14

“Bundan ötürü Rab'bin kendisi size bir belirti verecek: İşte, erden kız gebe kalıp bir erkek çocuk doğuracak ve adini Immanuel koyacak.”

Bu konuda Yesaya'da daha açık bir peygamberlik vardır. Bu ayetin yorumlanmasında iki anahtar kelimenin ayrı bir önemi vardır.

Birincisi, 'bakire' olarak tercüme edilen 'almah' kelimesinin anlamı nedir?

İkincisi, 'bakire' olarak kastedilen kişi kimdir?

1D. 'Almah' Kelimesinin Anlamı Nedir?

Bir kelimenin tam anlamını, ancak bağlamı ile ele aldığımızda tespit edebiliriz. Örneğin, 'göz' kelimesini ele alalım. Görme duyumuzu gerçekleştirdiğimiz organımıza göz deriz: “Hayvanat bahçesine gittimizde, yeşil gözleri ile gözlerime dik dik bakan kaplan, tüylerimi diken diken etti.” Aynı zamanda 'göz' kelimesi dâlik anlamına da gelmektedir. “Görevliler, kaplanın kafesinin arkasındaki gözden içeri canlı bir kuzu attıklarında, daha fazla bu manzaraya katlanamayacağımı anladım.” Aynı uygulamayı 'almah' kelimesinin anlamını tespit etmek için de yapmamız gerekir.

Eski Antlaşma'da, 'almah' kelimesi tam yedi kez genç kadın anlamında geçmektedir. (Yarat. 24:43; Mis. Çık. 2:8; Mez. 68:25; Özd. 30:19; Ezgi. 1:3; 6:8; Yes. 7:14). Edward Hindson, bu konuda sunları belirtmiştir: “İncelediğimiz 'almah' kelimesinin, bakire için kullanılan genel bir kelime olmadığını biliyoruz, ancak kullanıldığı yerlerde, bekârete işaret etmek gibi bir görev üstlenmiştir.” Daha da ötesi, “Kutsal Kitap'ta 'almah' kelimesi, asla evli olan bir kişi için kullanılmamıştır.” (Hindson, II, 7) Belirtilen hususları, Kutsal Kitap ayetlerinde görmek mümkündür.

1E. Yaratılış 24:43

“İşte pınarın başında bekliyorum. Su almaya gelen kızlardan birine, lütfen testinden bana biraz su ver, içeyim, diyeceğim.”

Yaratılış 24'de Eliezer, Nahor'a vardikten sonra, Rab'be dua eder ve İbrahim'in oğlu için doğru kızı bulması için yardım ister. Ayet 16, Rebeka'yi şöyle tarif eder: “Çok güzel bir genç kızı [betulah]; Ona erkek eli degmemisti.” Eliezer ise kız kelimesi için [almah] kelimesini kullanmıştır (ayet 43).

Bu ayetlerden de anlaşıldığı gibi, biyolojik bir bekâret (almah) olarak kullanılan terimin, kullanıldığı yası ile ilişkisinden anlaşılmaktadır. Miryam, bakire olan genç bir kızıdır.

– RICHARD NIESSEN

2E. Mısır'dan Çıkış 2:8

“Firavun'un kızı, 'Olur' diye yanıtladı.

Kız gidip bebeğin annesini çağırdı.”

Bu ayet hakkında Richard Niessen, sunları kaleme almıştır:

Misir'dan Çıkis 2, bebek Musa'nin nehirden Firavun'un kizi tarafından kurtarilmasini aktarir. Musa'nin kiz kadesi Miryam, olaylara tanik olunca hemen Firavun'un kizina, bebege sütnelik yapmasi için bir Ibrani bir kadin (Musa'nin annesi) bulmayi teklif etti. "Firavun'un kizi, 'Olur' diye yanitladi. Kiz ('*almah*) gidip bebegin annesini çağirdi" (Misir'dan Çıkis 2:8).

Misir'dan Çıkis 2:4'de Miryam'in tanitilma sekli, O'nun Musa'dan çok büyük olmadigini göstermektedir ve olan bitenlerden haberi olması, onun hâlâ annesinin evinde yasadiginin bir isaretidir.

Bu ayetlerden de anlasildigi gibi, biyolojik bir bekâret (*almah*) olarak kullanılan terimin, kullanildigi yasi ile iliskisinden anlasilmaktadır. Miryam, bakire olan genç bir kizdir. (Niessen, V, 137)

Albert Myers, "Musa'nin kiz kadesi Miryam'in bakire oldugu" konusunda emin oldugunu iddia etmektedir (Misir'dan Çıkis 2:8). (Myers, UAOT, 139)

3E. Mezmur 68:25

*"Basta okuyucular, arkada çalgicilar,
Ortada tef çalan genç kızlar."*

Bu ayette bahsi geçen kızlar ['*almah*], ilâhi Kral'a törenlerde ve tapinaga giderken eslik etmekteydiler. Niessen, bu kızların, "kesinlikle saf olmayan hafif kadınlardan ya da fahiseler olmayan bu kızların, Rab'bin hizmetinde ki hizmetkârlar oldugunu ve bu kızların bakire olması gerektiğini" söylemiştir.

Daha da ötesi, Semitik geleneklerine göre bekâr bir kız, düğün ile ilgili törenlerde ve benzeri senliklerde görev alır. Gelenekler göz önüne alındığında, bu ayetlerde geçen '*almah*' kelimesinin bakire kızları kast ettiği açıktır. (Niessen, V, 138)

4E. Özdeyisler 30:19

"Kartalin gökyüzünde, Yılanın kayada,

Geminin denizde izlediği yol Ve erkeğin genç kızla ['almah], tuttuğu yol."

"Bu bölümün yazarı, onun "aklinin ermediği üç şeyden" bahsetmektedir. Ayet 20'de ise, erdemli bir kız ile zina eden erkeği kıyaslamaktadır." (Hindson, II, 7)

Özdeyisler 30:19'un yorumunu sunan Hindson, su noktaya dikkat çekmektedir, "Bir sonraki ayetler yan yana koyulup derlendiği zaman, erdemli bir kızın dogal bereketleri ile zina eden bir kadının laneti ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı burada sergilenen resim, bakire bir kızın resmidir." (Hindson, II, 7)

Niessen, ayetlerin benzerliğini kavramıştır: "Burada bahsedilen ve tarif edilen genç bir erkek ile onun genç kız arkadaşı arasında geçen kur ve sirilsiklam âsik olma olayında açıkça belirtilmese de, Kutsal Kitap'ta bahsi geçen bu kızın bakire oldugunu düşünebiliriz." (Niessen, V, 140)

5E. Ezgiler Ezgisi 1:3

*"Ne güzel kokuyor sürdüğün esans,
Dökülmüş esans sanki adın,
Kızlar bu yüzden seviyor seni."*

Süleyman'in ask siirinin bu bölümünde, gelin, evleneceği kişiye konuşmaktadır. "...Kızlar ['*almah*] bu yüzden seviyor seni ..." Jack Deere, bir kişinin isminin, o kişinin karakterini ya da şöretini yansittigini açıklamıştır (ç.ref. 2. Samuel 7:9). Süleyman'in ismini parfüm ile karsilastirmak, onun karakterinin sevgilisi için çekici ve hos oldugunu ortaya koymaktadır. Bu sebeplerden dolayı gelin, birçok kişinin onu sevdigini belirtmiştir." (Deere,

SS, 1011, 1012) Kendisini seven diger kadınlari ise evli kadınlar degil, bekâr olan, ancak onunla evlenmeyi basaramamis olan kadınlardır. Bu parçadaki ['almah] kelimesi bekar ve bakire kız için kullanılmıstır. (Niessen, V, 140-41)

6E. Ezgiler Ezgisi 6:8

*“Altmis kraliçe, Seksen carıye,
Sayısız bakire kız olabilir.”*

Bu parçada, kralın saray halkını olusturabilecek üç kadın kategorisini görmekteyiz: Kraliçe, carıye ve bakire kız ['almah].

Niessen, bu konuda sunları gözlemlemiştir:

Kraliçelerin evli olduğu açıktır, cariyeler ise saray halkının esleridir. Bakire kızlar ise ['almah] bu iki gruptan farklı bir yer işgal etmektedirler. Bu kızlar kraliçeye hizmet etmekte idiler ve ileride Kral'ın esi olmanın beklentisi içindedirler. Bu durumda bu kızların bakire olmasını beklemek çok doğal olacaktır. Bu konudaki diğer bir doğrulamayı Ester 2'de görmek mümkündür. Kral Ahasveros, yeni bir kraliçe seçmek için birçok sayıda bakire kızı toplamıştır (2:1-4). Saflığın önemini, Kral'ın yanına çıkmadan önce bu kızların on iki ay süren güzellik bakımını tamamlaması gerekmesinden (2:12, 13) anlaşılabilir. Bu kızların biyolojik olarak bakire olmaması konu bile değildi. (Niessen, V, 141)

7E. Yesaya 7:14

*“Bundan ötürü Rab'bin kendisi size bir belirti verecek:
İste, erden kız gebe kalıp bir erkek çocuk doğuracak ve
adını Immanuel koyacak.”*

İbrani Kutsal Yazılar'ında 'almah kelimesinin kullanımını inceledikten sonra R. Dick Wilson, iki sonuç çıkartmıştır: “Birinci olarak 'almah, bilindiği ve kullanıldığı kadari ile asla 'genç evli kadın' anlamına gelmemiştir; ikinci olarak ise, 'almah ismi ile tanımlanan her kadının aksi ispat edilene kadar bakire ve erdemli olarak kabul edilmesi, genel anlayış ve kullanımdan gelmektedir. Tüm bunların ışığında bizler haklı olarak Rebeka'yi ve Yesaya vii. 14'deki kullanımı ve bütün diğer 'almah kullanımlarını, aksi ispat edilene kadar bakire kız olarak kabul ediyoruz.” (Wilson, M'AI, 316)

Engin bir bilgi birikimine sahip olan J. Gresham Machen, *The Virgin Birth of Christ* isimli eserinde, aynı sonuca varmıştır: “Eski Antlaşma'da 'almah kelimesinin kullanılmış olduğu yedi olayda da, saf ya da bakire olmayan bir kadından asla bahsedilmemiştir, buna rağmen 'almah kelimesinin, *bethulah* kelimesi gibi direkt bir bekâret anlamında kullanılmadığı ifade edilebilir. 'Evlenme yasına gelmiş genç kadın' anlamına daha çok itibar gösterilebilir. Ancak bu kelimenin, bakire olmayan kişiler için kullanılması iddiası, süphe uyandırmaktadır.” (Machen, VBC, 288)

Willis J. Beecher, *The Prophecy of the Virgin Mother* isimli klâsik eserinde aynı iddiaya katılmaktadır: “İbrani leksikonları, bizlerin Yesaya vii. 14' te bakire olarak tercüme ettiğimiz 'almah kelimesinin, evlilik yasında olan bir kızı tasvir ettiğini, ancak bu kızın bakire olup olmadığı konusunda bir ipucu verilmediği belirtilmektedir. Bu kelimenin türevlerine bakıldığında, bu ifadenin doğru olma olasılığı ortaya çıksa da, Kutsal Kitap'taki kullanımında, belirtilmek istenen ve bahsedilen kişilerin bakire olduğu görülmektedir.” (Beecher, PVM, 179-80)

Baska bir deyiş ile, 'almah kelimesi Kutsal Kitap'taki bağlamında bekâreti işaret ediyor ise, Yesaya vii. 14'te de durumun farklı olduğunu düşünmemiz için bir sebep yoktur.

Bu ayetin de baglami incelendigi zaman, bahsedilen kisinin bakire olduguna dair inancimiz artar.

Eski Antlasma'da '*almah* kelimesinin kullanilmis oldugu yedi olayda da, saf ya da bakire olmayan bir kadından asla bahsedilmemistir.

– GRESHAM MACHEN

1F. Tarihsel Ortam

Bakireden dogmanın isaretleri, Yahuda tarihinin travmatik bir döneminde verilmistir. Yesaya 7:1'e göre: 'Uzziya oğlu Yotam oğlu Ahaz Yahuda Krali'yken, Aram Krali Resin'le Remalya oğlu Israil Krali Pekah Yerusulim'e saldırdılar.' Ahaz, korku içine kapildi ve kendisine yapılan saldırıları durdurabilmek için Asur kralından askeri yardım talebinde bulunmayı düşünmeye baslar. Niessen'in de isaret ettigi gibi, bu konuda opsiyon aynı zamanda ciddi sorunlar içermekteydi. 'Asur, bencil ve istilâci bir devletti. Bu anlayistaki bir devletten yardım talebinde bulunmak, Yahuda'nin bagimsizligina kisitlayici sonuçlar dogurabilirdi. Kısa bir süre sonra Yehova kendi tapinagında anılmaz olup, yerine Asur putları ve tanrılarının anılması isten bile degildir.'

Niessen, söyle devam eder:

Yesaya, Ahaz'a Tanrı'nin Yerusulim'i kurtaracağını haber vermek ve Asur ile müttefikligin getirecegi sonuçlar hakkında uyarmak için bulusmustur. Yesaya'nin mesajı iki bölümden oluşmaktaydı: (a) Rab, istilâci I. Kralları tüten iki yanık odun parçası olarak görmekteydi ve bu konuda endiselenmeye gerek yoktu (7:3-9). (b) Hem Yesaya'nin sahte bir peygamber olmadığı, hem de Rab'bin Yahuda'yi kurtaracak kudreti olduğu konularında emin olunması için Kral Ahaz'dan, ölümler diyari kadar derin, gökler kadar yüksek olan bir isaret talep etmesi istenmiş (7:10,11), ancak kral bunu reddetmiştir (7:12).

Ahaz, Yesaya tarafından bir ikileme sokulduğunun farkındaydı. Eger Rab'den gelecek bir isareti kabul eder ise, Asur'lular ile yapma konusunda kararlı olduğu antlamadan hem kendi onurunu kurtarma hem de halk baskısı yüzünden vazgeçmek zorunda kalacaktı, diğer yandan yüreğinde inanç yoktu. Bunların üzerine eklenen politik hesaplar sonucunda, isaret talebinde bulunmadı. Ahaz'ı azarladıktan sonra Yesaya, mesajına söyle devam etmiştir: 'Dinleyin, ey Davut'un torunları!' dedi, 'İnsanların sabrini tasirmanız yetmezmiş gibi şimdi de Tanrı'nin sabrini mi tasiriyorsunuz? Bundan ötürü Rab'bin kendisi size bir belirti verecek: İste, erden kız ('*almah*) gebe kalıp bir erkek çocuk doguracak ve adını İmmanuel koyacak (7:13-14).'

2F. Isaretin Dogasi

Bu ayetlerin bağlamında ele alındığı zaman 'isaret', dogüstü ve sadece Tanrı'nin yapabilecegi bir olay, bir mucize anlamına gelmektedir. John Martin'in de belirttiği gibi, 'bu ayetlerde geçen isaret, gelen sözlerin Rab'den olduğunun onaylanacağı ve beyan edilecegi bir mucize anlamına gelmektedir.' (Martin, I, 1047) A. Barnes, bu ayetlerde geçen *isaret* kelimesinin, tanrisal vaat ya da mesajın beyan edildiği bir mucize anlamına geldiği sonucuna varmıştır. (Feinberg, VBOTI, 253)

Ahaz, Tanrı'dan gelecek isareti reddettikten sonra, verecegi isareti Tanrı'nin Kendisi açıklamıştır. Tanrı, isaretini verdiği zaman, bu isaretin mucizevi olacağını düşünmek çok

dogaldır. J. A. Alexander, metinden çıkardığı su anlam konusunda haklidir: “Böyle bir tekliften sonra [Tanrı’dan Ahaz’a] verilecek olan isaretin [Tanrı’nin vereceği] siradan ve günlük bir olay olabileceğini ya da sembolik bir ismin verileceğini düşünmek akla yatkın gelmemektedir. Bu anlayış, peygamberin bahsettiği doğumun doğal ve siradan bir doğum olmayacağını, büyük bir hayranlık uyandıracak peygamberlik görünümünde bildirmesi, bu görüşü güçlendirmektedir.” (Feinberg, VBOTI, 254)

Hindson, sunları söylemiştir: “[Tanrı’nin vaat ettiği] Bu isaret: 13. ayette, ‘Dinleyin, ey Davut’un torunları’, ayet 14’te ise, ‘Rab’bin kendisi size bir belirti verecek’ şeklinde bildirilmiştir ve iki ayette de görüldüğü gibi tekil değil, çoğul bir ifadedir. Bu vaat kişisel olarak Ahaz’a verilmemiştir. Ayete baktığımız zaman, bir istilâ esnasında Davut’un Krallığının tehlike altında olacağını görürüz. Bu yüzden mesajın, ‘Davut’un torunlarına’ verilmiş olması çok doğaldır.” (Hindson, II, 6)

Bir kadının doğal koşullar altında hamile kalması, doğüstü bir isaret olarak kabul edilemez. Büyük Protestan reformcusu John Calvin, açıklaması ile hedefi tam on ikiden vurmuştur:

Eğer peygamber, bir kadının bir erkek ile ilişkiye girmesi sonucu hamile kalmasından bahsediyor ise, burada harikulade olan nokta nedir? Böyle bir hamileliği, isaret ya da mucize olarak kabul etmek, tamamen mantık dışıdır. Bir an için bu peygamberliğin, doğal koşullar altında hamile kalacak olan bir kadının isaret olacağını belirttiğini faz edelim; herkes bir peygamberin sıra dışı ve mucizevi bir isaret olarak ‘genç bir kız hamile kalacak’ diye bir peygamberlikte bulunmasının ne kadar aptalca ve basit bir hareket olduğunu düşünürdü. Peygamberin, hamile kalacağını belirttiği kızın bakire olacağı çok açıktır, bu kız doğal bir şekilde hamile kalmayacak, Kutsal Ruh’un lütufkâr etkisi ile hamile kalacaktır. (Calvin, CBPI, 248)

Tanrı’nin insanlara verebileceği en değişik isaretler, biyolojik açıdan imkânsizlikleri kapsayan isaretlerdir. Biyolojik olarak bakire olan bir kadının hamile kalması ve bir oğlan doğurması da bunlardan bir tanesidir.

– RICHARD NIESSEN

Yesaya 7:14’ün anahtar kelimelerinin daha derinden incelenmesi, Calvin’in gözleminin doğruluğunu ortaya çıkarır. İbranice *h-r-h* kelimesi, Yesaya 7:14’de “hamile kalmak” olarak tercüme edilmiştir. Bu kelime ne fiildir ne de ortaçtır, aktif ortaca bağlanan dışı bir sıfattır. Kullanılan zaman ise simdiki zamandır. (Hindson, II, 8) Kullanılan kelime ve zaman kipi, yüz yıllar önce Rab’bin melegi çölde Hacer’e seslenirken kullanılan aynisidir: “İste hamilesin, bir oğlun olacak,... Çünkü RAB sikinti içindeki yakarisini isitti” (Yaratılış 16:11). Kısaca, Yesaya 7:14 su şekilde tercüme edilmelidir: “İste, bakire kız (‘almah) hamile ve bir erkek çocuk doğuracak ve adını İmmanuel koyacak”

Edward Hindson, su yorumda bulunmuştur:

Açıkça görebildiğimiz gibi, *h-r-h* fiilinin zaman kipi, simdiki zamandır. Bu metnin yorumlanmasında kullanılan zaman kavramının çok büyük önemi vardır. Eğer ‘*almah*’ kelimesinin anlami “bakire” ise ve eğer bu ‘*almah*’ kelimesi, bir oğul doğurmak üzere hamile olan bir kişi için kullanılmışsa, karsımıza hamile olan bir bakire kız çıkmaktadır. Eğer bu ayet, tarihteki tek bakireden doğum olayı olan İsa Mesih’in doğumunu isaret etmeseydi, kendi

içinde çeliskili bir ayet olurdu. *Hamile olan bakire!* Bir kız aynı anda hem hamile hem bakire nasıl olabilir? Ayetin isaret ettiği bu çocuk, babasız, annesinin bir erkekle ilişkisi olmadan, mucizevi bir şekilde dünyaya gelecektir. Hamile olmasına rağmen, annesi bakire olacaktır. *'almah* kelimesi (bakire) bekaretin o an ki durumunu kapsadığı gibi, *h-r-h* kelimesi de o anki hamileliği kapsamaktadır. Eğer zaman kipi, gelecek zaman kipi olsa idi, bakire olan kızın, ileride oğul doğuracağına ve hâlâ bakire kalacağına dair hiçbir güvencemiz olmazdı. Ancak bahsedilen kız, hem bakire hem de hamile olduğu için, bu ayet bakireden dogmaktan başka bir şeyi isaret etmemektedir. (Hindson, II, 8)

Niessen, su sonuca varmıştır, “Yesaya 7:14’teki isaret, doganın dogal sürecinin dışında gerçekleşebilecek bir isarettir. Anlamsız bir belirti değil, yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan Davut soyunun devam edeceğine dair içlerinde buldukları koşullar ile ilgili bir isaret olacaktır. Tanrı’nın insanlara verebileceği en değişik isaretler, biyolojik açıdan imkânsizlikleri kapsayan isaretlerdir. Biyolojik olarak bakire olan bir kadının hamile kalması ve bir oğlan doğurması da bunlardan bir tanesidir. (Niessen, V’al, 144)

3F. Tercüme ile Ortaya Çıkan Ek Deliller

Bakire kelimesinin Yunanca karşılığı *parthenos*, Latince karşılığı *virgo*, İbranicede sık olarak kullanılan karşılığı ise, *betfl-h* kelimesidir (*betfl-h* kelimesinin kullanıldığı bağlama göre, bakire anlamına gelip gelmediği ortaya çıkmaktadır). R. Dick Wilson, bu konuda sunları gözlemlemiştir:

Yesaya vii. 14’ün LXX versiyonu (Yunanca Eski Antlasma tercümesi), yaklaşık olarak M.Ö. 200’lü yıllarda kaleme alınmıştır. M.S. 1. yüzyıldan kalma Matta i. 23 ve bunun M.S. 2. yüzyıldan kalma Süryanice Peshitto’su, M.S. 4. yüzyıldan kalma Eusebius Hieronymus’un Latin Vulgata *'almah* kelimesini, ya *parthenos* ya *virgo* ya da *betfl-h* olarak tercüme etmişlerdir. Yesaya vii. 14’ün LXX versiyonunu M.Ö. 200’lü yıllarda yapırlarken, *'almah* kelimesini *parthenos* olarak tercüme etmeleri için yeterli sebepleri olmalıydı. Buradan anlayabileceğimiz gibi, Matta i. 23 yazılana kadar, Yahudi yorumcular tarafından yapılan bu eski tercüme kabul görmekteydi. (Wilson, 510-15)

Henry Morris, “Eski Antlasma’yi Yunanca Septuagint’e çeviren 72 Yahudi âlim, Yesaya vii. 14’ün tercümesini yaparken, standart ‘bakire’ kelimesini kullanmışlardır. Matta’da, İsa Mesih’in doğumu ile tamamlanan bu peygamberliğin, Yesaya vii. 14’ten alıntısını yaparken, aynı tercümeyle sadık kalmıştır” demistir. (Morris, BHA, 36)

B. Witherington III, su ifadesi ile bu görüşe katıldığını belirtmektedir. “Eğer *'almah* kelimesinin bekâreti isaret eden bir anlamı olmasaydı, LXX tercümanlarının bu kelimenin yerine *parthenos* kelimesini kullanmaları imkânsiz olduğu gibi, kullanımının da hiçbir anlamı olmazdı.” (Witherington III, BJ, 64)

Yesaya’nın peygamberliğinde kullandığı *'almah* kelimesinin, genç ve bakire bir kızı isaret eden bir anlamı olduğuna dair her türlü onaylayıcı ve kesin delil elimizdedir. Bu kelimeye başka bir anlam yüklemeye çalışmak, bu kelimenin, terimsel, edebi, sosyal ve tarihsel anlamını yok saymak demektir.

Yesaya 6-12’nin geniş bağlamına bakıldığında, bakireden doğan çocuk olan İmanuel’in, basit bir insan değil, insan bedeni almış Tanrı olması gerekmektedir (bakınız: Yesaya 9:6, 7; 11:1-16). Nasıralı İsa hariç, tarih boyunca yaşamış hiçbir insan bu peygamberliği tamamlayamaz.

2D. ‘Almah kimdir?

Yesaya vii. 14’de kullanılan ‘*almah* kelimesinin, evlilik yasına gelmiş ve bakire olan bir kizin doğaüstü yollar ile hamile kalmasını isaret eden bir anlamı olduğunu kabul ettikten sonra, tarihe bir göz atığımızda bu tanımlamaya uyan tek kişinin, İsa Mesih’in annesi Bakire Meryem olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz. Hindson, su ifadesinde çok haklıdır: “Bu peygamberliğin kriterlerini karşılayabilen tek kişi, İsa Mesih’in annesi Bakire Meryem olmuştur. Bu bakire, peygamber’in [Yesaya’nın] esi değildir, Ahaz’ın esi değildir, Hizkiya’nın esi değildir, orada durmakta olan herhangi bir kişinin esi değildir. Kutsal Kitap tarihinin kayıtlarındaki tek Bakire, Anne Meryem olmuştur.” (Witherington III, BJ, 9)

Bazı Kutsal Kitap âlimleri, varılan bu sonuca karşı çıkmakta, Yesaya’nın peygamberliğinin, Tanrı’nın Kral Ahaz’a çok yakında gerçekleşecek olan Asur Kralının Kuzey ve Güney krallıklarını istilâsi hakkında bir isareti olduğunu savunmaktadırlar. Eğer bu çocuğun doğumunun, Ahaz’a verilmiş bir isaret olduğunu kabul edersek, mantiken bu olayın Ahaz’ın yasami ve hükmü esnasında gerçekleştiği sonucuna varırız. Bundan dolayı da Yesaya 7:14’te verilen peygamberliğin, kısa bir süre içerisinde gerçekleşmiş olmasını bekleriz. (Mueller, VSC, 205-6) Bazı kişiler bu görüşün geçerliliğine inanırken, ben bu görüşün birkaç önemli noktada çürüdüğünü düşünmekteyim.

Birinci olarak, bu iddianın başarılı olabilmesi için, Yesaya 7:14’te geçen ‘*almah* kelimesinin bekâreti isaret etmediğine inanmamız gerekmektedir. Aksi takdirde bu iddianın avukatları, tarih kayıtlarında imkânsız olan bakireden doğumun ikincisini de bulmaları gerekmektedir. Bir tanesi Ahaz’ın zamanında gerçekleşmiş olmak durumundadır ve diğeri zaten kabul görmüş olan İsa’nın annesi Meryem’dir. Ancak sizlere bu konunun başında, bu kelimenin anlamı konusunda yeterince delil sunulmuştur ve bu delillerin açıkça gösterdiği gibi, Yesaya vii. 14’te kullanılan ‘*almah* kelimesi, basitçe bir genç kızı değil, evlilik yasına gelmiş ve bakire olan bir kızı isaret etmektedir. Yesaya’nın bahsettiği ‘*almah*, kesinlikle hamile olan bir bakiredir.

İkinci olarak, peygamberliğin hemen tamamlanma beklentisine sahip olan iddia, Yesaya 7:14’ün zaman kipini ciddiye almamış gibi bir durum sergilemektedir. Bu zaman fiillerine baktığımız zaman elde ettiğimiz sonuç şudur: ‘*almah*’, bakire iken aynı zamanda hamile olan birisini isaret etmektedir.

Üçüncü olarak, Yesaya 7:14’te geçen isaret doğal değil, doğaüstü bir isarettir. Bir kadının, bir erkek ile cinsel ilişkiye girip hamile kalması, peygamberlik sözlerinin Tanrı’dan geldiğinin doğrulanması için çok yetersizdir. Bu bir mucize ile gerçekleşecek bir doğrulamadır ve bu mucize de, bir bakirenin doğum yapması olacaktır.

Dördüncü olarak, Yesaya 6-12’nin geniş bağlamına bakıldığında, bakireden doğan çocuk İmanuel’in basit bir insan değil, insan bedeni almış Tanrı olması gerekmektedir (bakınız: Yesaya 9:6, 7; 11:1-16). Nasıralı İsa hariç, tarih boyunca yaşamış hiçbir insan bu peygamberliği tamamlayamaz.

Sonuncu olarak ise, Yesaya’nın 7:14’teki peygamberlik sözü, sadece Davut’un kraliyet soyundan olduğu ve arkasından gelecek olan kralların atalarından olacağı için, Ahaz’a emaneten verilmiştir. Peygamberliğin verilme amacı ise, Ahaz’ın ve soyu olan Davut’un torunlarının yaşayacağını, yok olmayacağını bildirmektir. Bu olguyu göz önüne aldığımız zaman bu peygamberliğin, kısa vadeli değil, uzun vadeli bir peygamberlik olduğu ortaya çıkmaktadır. Kutsal Kitap âlimi Charles Feinberg, bu noktayı daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

Ahaz ve onun saray adamları, Davut'un hanedanlığının son bulması ve tahtın Suriyeli bir zorba tarafından ele geçirilmesi olasılığı karşısında dehşete kapılmışlardı. Buna rağmen, Davut'un evine verilen vadinin tamamlanmasına daha çok vardı, demek ki bu ön bildirinin gerçekleşmesi için Davut'un hanedanlığının varlığı devam edecekti. Alexander: "... Mesih'in Yahuda'da, kraliyet ailesi soyundan doğacağına dair verilen güvence, krallığın yok olmayacağına dair Ahaz'a verilen isarettir ve bu isaretin ileri bir döneme ait olması, isareti garip ya da uygunsuz değil daha makbul yapmaktadır, çünkü isaretin gelmesi ne kadar geç olursa, Yahuda'nın varlığı o kadar uzun sürecektir ve bu da garanti altına alınmıştır. Vardığımız kaçınılmaz sonuç ise, çağlar boyunca kilisenin, bu ayetlerde verilen peygamberliğin ve beklenen isaretin, İsa Mesih'in annesinin bakire olarak hamile kalması ve doğurması hakkında olduğuna dair duyulan inancını sarsacak metinsel, tarihsel ya da mantıksal bir sebebin mevcut olmadığıdır" demistir. (Feinberg, VBOTI, 258)

Bu incelemeden elde ettiğimiz sonuç ise, Yeni Antlaşma'da verilen bakireden doğan İsa Mesih doktrininin, Eski Antlaşma'nın öğretileri ve Mesih hakkındaki peygamberlikleri ile uyum içinde olduğudur.

3C. İncil'in Matta ve Luka Bölümleri

İncil'in Matta ve Luka bölümlerinin ilk iki bölümü, Bakire'nin İsa'yi doğurmasının mucizevi yapısı ele alınmıştır. Matta'nın ele aldığı bakış açısında, İsa'nın hukuki babası olan Yusuf ön plana çıkarılırken, Luka'nın odaklandığı kişi, İsa'nın annesi olan Meryem olmuştur. İlahiyatçı James Buswell, bu vurgulama farkının sebebi olarak, bu olaylar hakkında Matta'nın Yusuf'tan, Luka'nın da Meryem'den bilgi almış olabileceğini ileri sürmektedir:

Bakireden doğum hakkındaki kayıtlar, İncil'in birinci ve üçüncü kitaplarında bulunmaktadır. Matta'nın aktarımı (Matta 1:18-25), Meryem'in kocası olan Yusuf'un bakış açısına göre gerçekleşmiştir... Orr'a göre Matta'nın, Mesih'in doğumu ve çocukluğu hakkında anlatımı, Yusuf'un anlatımından direkt olarak alınmış olabilir.

Diğer yandan Luka'nın kayıtları ise (Luka 1:26-38; 2:1-7), Meryem'in bakış açısına göre gerçekleşmiştir... Luka'nın kaynak olarak aldığı kişi olan Meryem, olayların en yakın tanığı, görgü şahididir (Luka 1:2)." (Buswell, 81CR, vol. 2, 41)

Witherington III su sonuca varmıştır:

Doğum hakkındaki bu iki aktarımın, Yahudi izlerini veya elçilerin, müjdenin İsa olduğunu ve İsa'dan geldiğini ve bu unsuru, değişik kaynaklardan elde ettikleri bilgiler ile birleştirip, anlamlı bir sunuma dönüştürmelerini, kimsenin küçümsemeye hakkı yoktur. İkisinin de aktarım üslubu arasında, aynı konuyu işlerlerken bile çarpıcı bir çeşitlilik izlenmektedir. İncil'in Birinci ve Üçüncü kitaplarının yazarları, sadece kaynaklarından elde ettikleri bilgileri ileten araçlar olmamışlar, ellerindeki materyalleri zekice şekillendirip, teolojik vurgularını bu materyallerle aydınlatmışlar ve başarılı bir şekilde doğum olayını kitaplarının geniş semasına işlemişlerdir. (Witherington III, BJ, 63)

1. İsa, Kral Hirodes'in devrinin son günlerinde doğmuştur (Matta 2:1, 13; Luka 1:5).
2. Annesi Kutsal Ruh'tan gebe kalmıştır (Matta 1:18, 20; Luka 1:35).
3. Annesi bakiredir (Matta 1:18, 20; Luka 1:27, 34).
4. Meryem, Yusuf'la nisanlanmıştır (Matta 1:18; Luka 1:27, 2:5).
5. Yusuf, Davut'un evinden ve soyundandır (Matta 1:16, 20; Luka 1:27, 2:4).

6. Isa, Beytlehem kasabasinda dogmustur (Matta 2:1; Luka 2:4, 6).
7. Tanrisal bir yönlendirme ile ismi Isa olmustur (Matta 1:21; Luka 1:31).
8. Kurtarici oldugu beyan edilmistir (Matta 1:21; Luka 2:11).
9. Yusuf'a önceden Meryem'in durumu ve sebebi bildirilmistir (Matta 1:18-20; Luka 2:5).
10. Yusuf tüm bunlara ragmen, Meryem'i esi olarak almıs ve çocukun sorumlulugunu üzerine almistir (Matta 1:20; Luka 2:5).
11. Hamileligin bildirilmesi ve dogum, vahiyler ve görünümler esliginde olmustur (Matta 1:20; Luka 1:26, 27, vb...).
12. Isa'nin dogumundan sonra, Yusuf ve Meryem Nasira'ya yerlesmislerdir (Matta 2:23; Luka 2:39).

(Orr, VBC, 36-37)

Matta ve Luka'nin degisik vurgulamalarına ragmen, içerik olarak dikkat çekici bir benzerlik ile karsi karsiya kaliriz. Bu ortak noktalar en fazla, bakireden dogumun en önemli hususlarında ve asil anlamini ortaya koyan noktalarda hissedilmektedir. *The Virgin Birth of Christ* kitabinda James Orr, Incil'in iki kitabi arasindaki ortak noktaları yukarıda listelemistir.

Olayların en yakın tanıklarının ifadelerinde uyusum içinde olmaları, bir olayın gerçekligi açısından can alıcı bir önem tasimaktadır. Matta ve Luka'nin metinleri hakkında Orr, degisik bakis açılarından ve kaynaklardan ele alınmalarına ragmen kritik unsurların hepsi birbiri ile uyum içerisindedirler. Bunların en önemlisi ise: "İsa'nin annesinin Kutsal Ruh'tan gebe kalması, annesinin Yusuf'un nisanlisi olan Meryem olması ve Yusuf'a önceden Meryem'in durumu ve sebebinin bildirilmiş olmasıdır." (Orr, VBC, 35)

Delillerin güçlü bir şekilde ortaya koyduğu gibi, Matta ve Luka'nin dogum aktarımları, İsa'nin kendi ailesinden olan ve birinci dereceden görgü tanığı olan kişilerden alınan bilgiler üzerine kurulmuştur. Tüm bunlar, İsa'nin dogumunun Yesaya'nin eski çağlarda yapmış olduğu peygamberligin tamamlandığı sonucunu desteklemektedir. Matta'nin da yazdığı gibi: "Bütün bunlar, Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği su sözün yerine gelmesi için oldu: 'İste, kız gebe kalıp bir oğul doguracak. O'nun adını İmanuel koyacaklar.' İmanuel, 'Tanrı bizimle' demektir." (Matta 1:22, 23)

Birçok Kutsal Kitap uzmanı, yıllar boyunca Incil'in ilk kitabını kaleme alan kişinin Markos olduğunu düşünmüştür. Elçi Yuhanna'nin öğrencisi olan İzmirli Polikarp'ın öğrencisi olan İrenaeus'un (M.S. 180 senesinde Lyon piskoposlugunu yapmıştır) sözlerine bakmakta fayda vardır. İrenaeus, bizlere Incil'in ilk dört kitabının arka plânı hakkında degisik bilgiler sunmuştur. İrenaeus'un verdiği bilgilere göre, Incil'in ilk kitabını kaleme alan ve bakireden dogum hakkındaki bilgileri ilk olarak ileten kişinin Matta olduğunu söyler:

Pavlus ve Petrus müjdeyi Roma'da vaaz edip, oradaki kilisenin temellerini atarlarken, Matta, müjdesini İbraniler (Yahudiler) arasında, onların lisanında yaymıştır. Onların ayrılışından sonra (ölümlerinden, geleneksel öğreti kuvvetle bu tarihin Nero'nun 64 yılındaki zulümlerine denk geldiğini belirtir), Petrus'un öğrencisi ve tercümanı olan Markos, Petrus'un öğretilerinin özünü kaleme alarak bizlere ulaştırmıştır. Pavlus'un takipçisi Luka, öğretmeni tarafından vaaz edilen müjdeyi kitap haline getirmiştir. Arkasından, Rab'bin öğrencisi, O'nun göğsüne basını yaslamış (bu cümleler Yuhanna 13:25'e ve 21:20'ye yapılmış referanslardır) olan Yuhanna, Asya'da Efes'te yaşamakta iken müjdesini kaleme almıştır. (İrenaeus, AH, 3.1.1)

Eski bir vergi memuru olan Matta, titiz kayıt tutmak konusunda yeterince tecrübeli bir kişi idi ve almış yaşlarına yaklaştığı yıllarda, İsa'nin yasamı ile ilgili olarak kaydettiği ve bildiği her şeyi, düzgün ve doğru bir şekilde gelecek nesillere bırakmak için bir ihtiyaç

hissetmekteydi. Kitabına Isa'nın soy kütüğünü anlatmakla ve Isa'nın bakireden mucizevi bir şekilde doğumunu detaylı bir biçimde ileterek başlamıştır.

Isa Mesih'in doğumu da şöyle oldu: Annesi Meryem, Yusuf'la nisanlanmısti. Ama evlenip birleşmelerinden önce, Meryem'in Kutsal Ruh'tan gebe kaldığı anlaşıldı. Meryem'in nisanlisi Yusuf, doğru bir adam olduğu ve onu herkesin önünde utandırmak istemediği için ondan gizlice ayrılmak niyetindeydi. Ama böyle düşünmesi üzerine Rab'bin bir meleti ona rüyada görünerek şöyle dedi: 'Davut oğlu Yusuf, Meryem'i kendine es olarak almaktan korkma. Çünkü onun rahm inde oluşan, Kutsal Ruh'tandır. Meryem bir oğul doğuracak. Adını Isa koyacaksın. Çünkü halkını günahlarından kurtaracak olan O'dur.' Bütün bunlar, Rab'bin peygamber aracılığıyla bildirdiği su sözün yerine gelmesi için oldu: 'İste, kız gebe kalıp bir oğul doğuracak. O'nun adını İmanuel koyacaklar.' İmanuel, 'Tanrı bizimle' demektir. Yusuf uyanınca Rab'bin meleğinin kendisine buyurduğu gibi yaptı ve Meryem'i es olarak yanına aldı. Ne var ki, Meryem oğlunu doğuruncaya dek Yusuf onunla birleşmedi. Doğan çocuğun adını Isa koydu. (Matta 1:18-25)

1D. İtirazlara Verilen Cevaplar

Bazı tenkitçiler, Matta ve Luka'da iletilen bakireden doğum olayının tarihsel gerçekliğinin olmadığını savunmaktadırlar. Bu savunmalarını olgulara dayanan gerçeklere ve çelişkilere dayandırdıklarını iddia etmektedirler. En sık karşılaşılan itirazlar, bu kitaplarda verilen soy kütükleri, Luka'nın Kirinyus'tan bahsetmesi ve Pontius Pilatus'un valiliği hakkındadır (Luka 2. ve 3. bölümler).

Çelişkili soy kütükleri problemi ise, Matta'nın 'Davut oğlu Isa Mesih'in soyuyla ilgili kayıt şöyledir...' (Matta 1:1) ifadesi ile Luka'nın, Isa'nın Yusuf'un soyundan olduğuna dair ifadesi (Luka 3:23) yüzünden ortaya çıkmıştır. James Montgomery Boice, bu problemi şöyle açıklar:

Matta'nın soy kütüğü İbrahim ile başlamakta ve zaman cetvelinde Isa'ya kadar ilerlemektedir. İbrahim'den Davut'a kadar uzanan on dört nesil, Davut'tan Babil sürgününe kadar uzanan on dört nesil ele aldıktan sonra, on dört nesil daha ilerleyerek su noktaya varmıştır: 'Yakup, Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı. Meryem'den de Mesih denilen Isa doğdu' Luka ise, diğer taraftan geriye doğru ilerlemiştir. Yusuf ile başlayıp Davut'a, oradan ise İbrahim'e, İbrahim'den ise Adem'e kadar uzanır ve Adem için de Tanrı oğlu ifadesini kullanır.

Luka'nın soy kütüğünün iki bölümü ile ilgili olarak hiçbir itiraz ile karşılaşmayız. Son bölüm olan İbrahim'den Adem'e kısmi, Matta'da yer almamaktadır, böylece kıyaslama yapabilmemizin bir imkânı kalmamıştır. Luka'nın ikinci bölümü olan Davut'tan İbrahim'e olan kısmında da bir sorun bulunmamaktadır, çünkü Matta'nın soy kütüğü ile uyum içerisindedir.

İddia edilen sorun ise, Luka'nın soy kütüğünün birinci bölümünde yer almaktadır. Luka, Yusuf'un soyunu Davut'un oğullarından birisi olan Nathan'a dayandırmaktadır. Matta'nın takip ettiği soy sıralamasında ise, Davut'un oğullarından bir baskısı olan Süleyman yer almaktadır. Doğal olarak, soy kütüğünde bu noktadan sonra verilen isimler farklı olmuştur.

Aslında bu noktadan sonra iki ayrı soy çizgisinin olmasında bir sorun bulunmamaktadır. Davut'un iki oğlundan doğan iki soy olması çok anlaşılır bir olgudur. Problem ise, Matta ve Luka'nın, Yusuf'un soyu hakkında bu noktadan sonra ayrılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Luka'ya göre Yusuf, Eli oğludur (3:23), Matta'ya göre Yusuf, Yakup oğludur ve ikisinin birden doğru olması mümkün değildir. (Boice, CC. 40-41)

Uzmanlar, bu problem için birkaç sonuç önermişlerdir.

1E. Evlatlık Edinilme ile Kan Bağı

Bu konudaki en eski çözüm önerisi, Africanus'tan gelmiş ve bizlere antik kilise tarihçisi Eusebiyus tarafından iletilmiştir. Yeni Antlasma uzmanı I. Howard Marshall, bu teori hakkında sunları belirtmiştir:

Africanus (Eusebius, O 1:7), evlatlık edinilme ve kan bağı kavramlarının çözüm olarak önermesinin altında yatan gelenek ise, İbranilerde ölen bir adamın karısı ile ölünün kardesinin veya en yakın akrabasının evlenme mecburiyeti gelenegidir. Böylece iki soy çizgisi birbiri ile kaynaşmıştır. Africanus'un, İsa'nın kardesi olan Yakup'un torunlarından aldığı ileri sürdüğü bilgiye göre Matan, Estha ile evlenmiş (Mt. 1:15) ve Yakup isminde bir oğula sahip olmuştur. Matan öldükten sonra dul kalan esi, geleneklere göre Malki ile evlendi (Lk. 3:24) ve Eli isminde bir oğlu oldu. (Lk. 3:23; Africanus'un, Luka'nın soy kütüğünde yer alan Malki ve Matat'tan bahsetmemiş olması ilgi çekicidir) Bu yarı kan bagına sahip kardeşlerden ikincisi olan Eli evlenmiştir ancak ölmüştür; onun yarı kan bagına sahip kardesi Yakup, esini geleneklere göre almak zorunda kaldı, böylece onun kanından gelen oğlu olan Yusuf, Eli'nin oğlu olarak kabul edildi. (Marshall, GL, 158)

Bu evlilik geleneği, Kutsal Kitap'ta da yer almaktadır (Yasa'nın Tekrari 25:5, 6; Yaratisil 38:8-10; Rut kitabı). Kutsal Kitap'ta bulunan bu evlilik geleneğini yorumcu Walter Liefeld şöyle açıklamaktadır,

Çocuğu olmamış bir adamın dul esi, ölü kocasının kardesi ile evlenebilir, ikinci evlilikten doğacak çocuk ise, isminin devamının sağlanması için ilk kocanın hukuki oğlu olarak kabul edilir. Bir soy kütüğünde ise, çocuk ya doğal ya da hukuki babasının isminin altında yer alır. Luka'da Yusuf, Eli'nin oğlu olarak listede yer almıştır, ancak Matta'da Yakup'un oğlu olarak listede yer almıştır. Bu evlilik teorisinde, Eli ve Yakup'un aynı anneye sahip, ancak babalarının ismi farklı olan iki kardeş olmaları olasıdır. Belki de Eli ölmüş ve Yakup onun dul esi ile evlenmiştir. (Liefeld, L, 861)

Marshall, bu teoriyi şöyle yorumlamıştır: “İmkânsiz değildir ..., ancak, Luka'nın metnini kabul ediyor isek, çok da uygun olduğunu düşünmemiz zordur.” (Marshall, GL, 158)

2E. Baba ile Dede

R. P. Nettelhorst tarafından geliştirilen teori şöyledir: “Luka'daki soy kütüğü, Yusuf'un babasından ilerlemekte, Matta'da ki ise, Yusuf'un annesinin babasından ilerlemektedir.” Nettelhorst, sunları belirtir:

Matta'nın soy kütüğü listesinde Yusuf'un annesini atlamış olması çok olagan dışı bir durum değildir, çünkü Matta'nın soy kütüğünde atlamış olduğu başka birkaç kişi daha mevcuttur. Örneğin, Matta 1:8'e göre: “Asa, Yehosafat'ın babası; Yehosafat, Yoram'ın babası; Yoram, Uziya'nın babasıydı.” Bu ifadesi 1. Tarihler 3:10-12'i ile karşılaştırıldığı zaman, Matta'nın soy kütüğünde eksik olan üç isim göze çarpar: Ahazya, Amasya ve Yoas.

Matta bu isimleri, iletmek istediği strüktürel simetriyi sağlamak amacı ile dışarıda bırakmıştır: “Buna göre, İbrahim'den Davut'a kadar toplam on dört kusak, Davut'tan Babil sürgününe kadar on dört kusak ve Babil sürgününden Mesih'e kadar da on dört kusak geçti.” (Matta 1:17).

Bunlardan dolayı, Matta'nın Yusuf'un annesini de strüktürel simetriyi sağlamak amacı ile atlamış olması olasıdır. Daha da ötesi onun soy kütüğünde dört kadın ismi vardır - Tamar, Rahav, Rut ve Bathsheba ve bu isimlerin kullanılması, bu soy kütüğünün anne tarafından ilerlemiş olduğu iddiası güçlenmektedir. (Nettelhorst, GJ, 171-72)

Bu görüşün güçlü yanları olmasına rağmen, Matta'nın soy kütüğünün dört kadın ismini içerirken, aynı soy kütüğünün merkez noktası olarak gözüken kadını dışarıda

birakmasi anlamsiz gözükmetedir. Eger, Matta simetri adina birkaç ismi çıkarmaya karar verdisse bile neden en önemli isimlerden birisi olan Yusuf'un annesininkini çıkartsin ki?

3E. Yusuf ile Yusuf

Lord A. Hervey'in önerdiği çözümü, J. Gresham Machen gelistirmistir. Bu "teori, çağimizda en büyük destegi alan çözümdür." (Marshall, GL, 158) Boice'in de özetlediği gibi Machen, Matta ve Luka'nin soy kütükleri için söyle demistir: "Ikisi de Yusuf'un gerçek soy kütüğüdür. Machen'in tanımladığı gibi Matta, Davut'un 'hukuki' soyunu vermistir ki, bu siralama, tahta oturan ve taht devam etseydi hak sahiplerine bagli olarak hazirlanmistir. Luka'nin verdiği soy kütüğü ise, Yusuf'un 'kan bagina bagli' bir çalısmadır." (Boice, CC, 41)

Bu çözümün bazı erdemleri olduğu gibi, Marshall'in da dediği gibi: "Çözüm, bazı varsayımlara dayanmaktadır ve bu varsayımlarin, gerçekleri yansitip yansitmadığını bilmek mümkün degildir." (Marshall, GL, 159) Witherington, "ne yazik ki bu teoriyi ispatlamak ya da çürütmek mümkün degildir" sonucuna varmistir. (Witherington III, BJ, 65)

Luka, Isa'nin soy kütüğünü Yusuf'a göre verdiğini asla belirtmemistir. Luka, Isa'nin daha çok Yusuf'un oğlu olarak bilindiğini belirtmis (Luka 3:23). Aslında sadece Meryem'in oğlu olduğunu ortaya koymustur.

4E. Yusuf ve Meryem

Belki de en iyi çözüm, bu eski teoride yatmaktadır: "En azında n Viterbo'lu Annius (M.S. 1490) zamanından kalanda yatmaktadır" diyen Witherington, sunlari dile getirmistir:

Matta'nin soy kütüğünün, Isa'nin Yusuf'tan gelen soyunu (resmi soy kütüğü), Luka'nin soy kütüğünün ise, Isa'nin Meryem'den gelen soyunu (dogal soy kütüğü) açıkladığına inanmak gelenek haline gelmistir. Bu teorinin en büyük destegi, Matta'nin anlatimında ön plânda Meryem degil Yusuf'un olması, Luka'da ise, bunun tam tersinin görölmesidir. Bu sekilde, Luka'nin anlatimında kaynak olarak Meryem'i aldığına ve Matta'nin ise bu bilgilere Yusuf sayesinde ulastığına dair eski inanış pratik bir geçerlilik kazanmaktadır. (Witherington III, BJ, 65)

Geisler ve Howe, iki soy kütüğünün arasındaki farki çözümlmek için bu görüşü benimsemislerdir. Bu görüşü açıkça kabullenisleri ve kabul etme sebepleri, Witherington'un gözlemlerine ek destek noktalarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur:

Matta ve Luka'nin soy kütükleri, iki degisik ata soyunu takip etmektedir, bir tanesi Isa'nin *hukuki* babası olan Yusuf'tan yola çıkarken, diğeri Isa'nin *gerçek* annesi olan Meryem'den yola çıkmistir. Matta, *resmi* soy kütüğünü vermistir, çünkü Yahudi beklentilerindeki Mesih'in, Isa'nin soy kütüğünde tamamlandığını ve Ibrahim oğlu, Davut oğlu Isa'nin, Mesih olduğunu göstermek gibi bir amaç içermektedir (ç.ref. Matta 1:1). Luka'nin hedefi ise, Yunanca konuşan topluluklar olduğu ve o Yunan düşünce sisteminin hedefinin ulasmaya çalıştığı mükemmel insanın Isa olduğunu, O'nun soyunun Adem'e dayandığını göstererek güçlendirmek istemistir (Luka 3:38).

Matta, Luka gibi Isa'nin kan bagından oluşan soy kütüğünü degil, Yahudi hukukuna göre oluşan soy kütüğünü vermistir. İki soy kütüğü de Mesih'in soyunu Davut'a kadar açıklarken farklı ogullardan ilerlemislerdir. Matta, Isa'nin babasından yola çıkarak *hukuki*

babası olan Yusuf) Davut'un oğlu Kral Süleyman'a ulaşarak O'nun taht üzerindeki hakkını ortaya koymuştur (ç.ref. 2. Samuel 7:12). Diğer taraftan Luka ise, İsa Mesih'in insansal yönünü ortaya koyma amacını güttüğü için gerçek kanına göre bir soy kütüğü oluşturmuştur. Mesih'i, *gerçek* annesi Meryem'den ilerleyerek Davut'un oğlu Natan'a kadar izlemiştir. İsa'nın insansal yönünü ön plana çıkartarak, O'nun insanlığın kurtarıcısı olduğunu göstermek istemiştir.

Luka, İsa'nın soy kütüğünü Yusuf'a göre verdiğini asla belirtmemiştir. Luka, İsa'nın daha çok Yusuf'un oğlu olarak bilindiğini belirtmiş (Luka 3:23). Aslında sadece Meryem'in oğlu olduğunu ortaya koymuştur. Aynı zamanda Luka'nın soy kütüğünü anneden ilerletmesi ile Luka'nın bir hekim olarak kadınlara ve doğuma verdiği değer, İncil'in kaleme aldığı kitabında kadınlara daha çok yer vermesi, kitabı için "Kadınlar İçin İncil" adının takılması ile bu teori uyum sergilemektedir.

Sonuç olarak, iki soy kütüğünde ortak isimler bulunsa da (örneğin Saltiel ise Zerubabel, Matta 1:12; ç.ref. Luka 3:27), aynı soy kütüğü olmadıkları iki sebepten dolayı açıktır. Birinci olarak, bu isimler yaygın isimlerdir. İkinci olarak ise, aynı soy kütüğünde (Luka'nın) Yusuf ve Yahuda isimleri tekrar etmektedir (3:26, 30). (Geisler, WCA, 385-86)

Bu anlatılanların en büyük ispatı ise, Matta'nın kayıtlarındaki bir isimde yatmaktadır: Yekonya. Bu isim bizlere, İsa'nın üvey babasının soy kütüğünün eklenmesinin sebebini açıklamaktadır ve böylece Yusuf'un, İsa'nın gerçek babası olmadığı ispatlandığı gibi, Yusuf'un gerçek baba olması durumunda, İsa'nın Mesih olamayacağı da ortaya çıkar.

– DONALD GREY BARNHOUSE

Kutsal Kitap uzmanı Gleason Archer, bu çözümü benimsediği gibi, çözüme birkaç katkıda da bulunmaktadır:

Matta 1:1-16, İsa'nın, Kral Davut'un soyundan olan Yusuf'tan gelen soy kütüğüdür. Yusuf'un İsa'ya evlat edinmesi, İsa'ya onun soy kütüğünün resmi parçası ve mirasçısı yapmıştır. Ayet 16'ya dikkat edelim: "Yakup, Meryem'in kocası Yusuf'un babasıydı. Meryem'den de Mesih denilen İsa doğdu." Bu ifade, metnin diğer ifadeleri ile değişik bir tutum içindedir. Diğer ayetlere bakıldığında: "İbrahim, İshak'ın babasıydı. İshak, Yakup'un babası.." Ancak Yusuf, İsa'nın babasıydı diye bir ifadeye rastlanmamaktadır, aksine soy kütüğünde sıra İsa'ya geldiğinde, "Meryem'den de Mesih denilen İsa doğdu" ifadesi kullanılmıştır.

Diğer taraftan Luka 3:23-38 ise Meryem'den kaynaklanan bir soy kütüğüdür. Bu soy kütüğü İbrahim'e, oradan da Adem'e kadar uzanır ve insan soyunu ortaya koyar. Ayet 23'te söyle bir ifade ile karşılaşıyoruz: "Yusuf'un oğlu olarak biliniyordu." Bu, "biliniyordu" ifadesinden de anlaşılacağı gibi, İsa'nın, Yusuf'un biyolojik oğlu olmadığı ortadaydı, ancak halkın çoğu bunun bilincinde değildi. Ayetlerin devamında anne olan Meryem'e dikkat çekildiği görülmektedir. Tamamen insan olan annesi sayesinde, İsa'nın insansal soy kütüğü olmuştur. Meryem'in soy kütüğü aslında Yusuf'un üvey babası olan Eli ile başlar. Yusuf'un asıl babası Yakup'tur (Matta 1:16). Meryem'in atalarının soyu Nathan'a dayanmaktadır ki, kendisi Davut'un esi olan Bathsheba'nın oğludur (1. Tarihler 3:5). Tüm bunların sonucunda elde ettiğimiz sonuç şudur: İsa, kan bağı ile Nathan, hukuken ise Süleyman tarafından Davut'un soyundan gelmektedir. (Archer, EBD, 316)

Kutsal Kitap izahatçısı Donald Grey Barnhouse, bu konuda ek deliller sunmaktadır:

Elimizde iki adet soy kütüğü vardır. İbrahim'den Davut'a kadar paralel ilerleyen bu soy kütüklerinin farkı ise, Matta'nın İsa'ya Davut oğlu Süleyman; Luka'nın ise, Davut oğlu Nathan çizgisinden ulaşmasıdır. Diğer bir ifade ile, iki soy kütüğü de iki kardeşin ve kuzen olan çocuklarının soy kütüğüdür. Luka'nın soy kütüğü Bakire Meryem'den ve Matta'nın soy kütüğü Yusuf'tan gelmektedir derken, aslında yaptığım, dünyasal kilisenin geleneksel inancını takip etmek değildir, Dr. James Orr'un da ifade ettiği, gerçeklere uyan tek açıklamayı kucaklamaktır. Bu iki soy kütüğünün tek farkı ise, Süleyman'ın soyu İsa'nın kanına bağlı soyu iken, Nathan'ın soyu İsa'nın hukuki soyu olmasıdır.

Bu anlatılanların en büyük ispatı ise, Matta'nın kayıtlarındaki bir isimde yatmaktadır: Yekonya. Bu isim bizlere, İsa'nın üvey babasının soy kütüğünün eklenmesinin sebebinin açıklamaktadır ve böylece Yusuf'un, İsa'nın gerçek babası olmadığı ispatlandığı gibi, Yusuf'un gerçek baba olması durumunda, İsa'nın Mesih olamayacağı da ortaya çıkar. Bu isim, İsa'nın Meryem'in oğlu olup, Yusuf'un oğlu olmadığını ortaya çıkartan delildir. Yekonya, Tanrı'nın lanetine uğramış bir soyun üyesiydi ve kendilerinden taht mahrum edilmisti.

Yeremya 22:30'da sunları okuruz: "RAB diyor ki: "Bu adamı çocuksuz, Ömrünce başarısız biri olarak yazın. Çünkü soyundan gelen hiç kimse başarılı olmayacak, Soyundan gelen hiç kimse Davut'un tahtında oturamayacak, Yahuda'da bir daha krallık etmeyecek." Bu adamın yedi oğlundan bir tanesi bile tahta sahip olamamıştır (1. Tarihler. 3:17, 18). Bu adamın kan bağı ile oluşan soyundan gelen hiçbir kişi kral olamazdı Tanrı, bunu engelleyen bir lanet koymuştu. Eger İsa, Yusuf'un oğlu olsa idi, lanetlenmiş olur ve asla Mesih olamazdı.

Diğer taraftan Nathan'ın soyu, İsa'nın hukuki soyudur. Herhangi bir Eli oğlu, Nathan'ın soyundan gelecek ve hak talep eden bir çekişme ile karşı karşıya kalabilirdi. Bu ikilemin çözümü nedir? Bu çözüm o kadar kolaydır ki, Kutsal Kitap'ı parçalara ayırmak için can atan agnostikleri salt bir karmaşa içinde bırakmıştır. Bu çözüm sudur: Üzerinde lanet olmayan soydan Eli gelmiştir, Eli'den, kızı Bakire Meryem ve Oğlu İsa. Böylece İsa, Nathan soyu aracılığı ile hak sahibi olmakta, aynı zamanda laneti de bitirmektedir. Lanetli olan soydan gelen Yusuf, Süleyman'ın soyunu bitirmektedir çünkü Yusuf'un diğer çocuklarının üvey ağabeyleri, resmen taht üzerinde hak sahibidir. Bu unvanı mesru ne kılabilir? Bir soy üzerinde lanet varken, diğer soyda da taht üzerinde hak talep etme yetkisi yoktur.

İste, Kutsal Ruh aracılığı ile Bakire Meryem, İsa Mesih'e hamile kaldığı zaman, insan olan bir babası olmamıştır ve annesinin kanından dolayı Davut'un soyundandır. Yusuf, Bakire Meryem ile evlendiği zaman, çocuğu kabul etmiştir. O'na hukuken baba olması, İsa'yi Süleyman'ın soyunun bir üyesi yapmaktadır. Böylece, Rab İsa Mesih; hukuki Mesih, kraliyet soyundan gelen Mesih, üzerinde lanet olmayan Mesih, gerçek Mesih ve olası tek Mesih olmuştur. İki soyda son bulmuştur. Mesih hakkındaki peygamberlikleri tamamladığını iddia eden herkes yalancıdır ve Seytan'ın çocuğudur." (Barnhouse, MR, 45-47)

Liefeld, su sonuca varmıştır: "İçinde olduğumuz durum, olasılıklar konusunda yoksunluk değil, gereğinden fazla bolluktur. Elimizdeki bilgi eksikliğinden dolayı, bu iki soy kütüğünden bir tanesinin hatalı olduğunu söyleyemeyiz." (Liefeld, L, 861-62)

Matta'nın ve Luka'nın soy kütükleri arasındaki farkı kesin olarak açıklayacak bilgiye sahip değiliz, ancak bu iki soy kütüğünün farkının hatadan kaynaklanmadığını açıklayacak bilgiye sahibiz. Bu yüzden soy kütüklerinin farklılığının, Kutsal Kitap'taki İsa'nın, bakireden doğduğuna dair öğretiyi çürütecek bir çelişki olarak görülmesi mümkün değildir.

4C. Markos, Yuhanna ve Pavlus'un Tanıklıkları

Tenkitçiler, Yeni Antlaşma'da Matta ve Luka haricinde bakire doğumundan bahsedilmemesini öne sürerek bu öğretinin, Yeni Antlaşma kilisesinin mesajının bir parçası olamayacağını ileri sürmektedirler. Ben bu tenkitçilerin dar görüşlü oldukları kanaatindeyim, çünkü Yeni Antlaşma'nın baska bölümlerinde de bakireden doğum hakkında referanslar

mevcuttur (asagiya bakiniz). Ancak ilk olarak bu iddia sahiplerinin mantik hatalarini ortaya koymak daha yerinde olacaktır.

Kolombiya İlâhiyat Üniversitesinin, tarihsel teoloji emeritus profesörü William Childs Robinson, “Matta ve Luka’da açıkça ifade edilenlerin, Yunanna ve Pavlus’da ima edildigine” isaret etmistir. (Robinson, WSYTIA, n.p.)

Robert Gromacki, sunlari kaleme almistir:

Sessizlikten inançsizligin veya sessizlikten doktrin dogmasinin savunulabilinir bir yani yoktur. Elçiler, öğrettikleri ve bildikleri her seyi kayıt altina almamislardir (ç.ref. Yuhanna 20:30). Aslında liberallerin sessizlige dayandirdikleri iddialar, bir bumerang misali kendilerine zarar vermektedir. Pavlus, Isa’nin babasi olarak bir insandan asla bahsetmemistir, bunun anlami, Pavlus’un Isa’nin babasi olmadigina inanmasi midir? Eger Pavlus ve digerleri bakirden doguma inanmiyor olsalardi, bu konuda daha önce verilmiş olan tanikliklari düzeltmeleri gerekmez miydi? Sessizlikten iddia çıkarmak, iki tarafı da kesen bir biçektir. Sessizlikten ne öğreti çıkartilmalidir ne de bir öğretiyi reddetme sebebi olarak gösterilmelidir. (Gromacki,VB, 183)

Clement Rogers, sunlari yazmistir:

Bakireden dogumun Incil’in sadece birinci ve üçüncü kitaplarında anlatıldığı dogrudur. Markos’un kitabında bu konudan bahsedilmemistir. İlk kaleme alınan kitap olarak ve diger kitaplar için kaynak olduğu düşünölen Markos’un kitabında olmaması, Markos’un “bu konuda hiçbir sey bilmedigine” dair olan iddiayı akillara getirmektedir. Markos’un Incil’in kaleme aldığı kitabının, Petrus’un vaazlarından kaynaklandığı bilinmektedir, çünkü kendisi Petrus’un tercümanidir. Onun kitabı, aynen Pavlus’un Atina ya da Yerusolim, Antakya ve Roma’da yaptığı gibi, Petrus’un da halk karsısında faydalı ya da gerekli olacağına inanıp, vaaz ettiği konulardan oluşmaktadır.

Gayet açık sebeplerden dolayı, Rab Isa’nin dogumunu tartismanin yeri bu ortamlar degildir, özellikle de Isa’nin Annesi hayatta ve dinleyen kisilerin çoğunun şahsen tanıdığı bir kişi olması, bu tutuma daha büyük bir isik tutmaktadır. Ana mesaj; Mesih’in verdiği öğreti, O’nun tamamladığı isaretler ve hepsinden öte, tüm referanslarda da görüldüğü gibi O’nun çarmihta çektiği acılar olmuştur. (Rogers, CM, 99-101)

Isa, kendisinden bahsederken Tanrı Oglu olduğunu belirtmiştir ve bir oğul, sadece bir babanın fiziksel bir ilişki sonucunda ve fiziksel bir dogum sonrası sahip olabileceği bir varlıktır. Isa, Kendisinin Yusuf’un değil, Tanrı’nin Oglu olduğunu ısrarla belirtmiştir. Bu anlami ifade etmekte olan Yunanca *monogenes* kelimesi, Yeni Antlasma’da altı kez kullanılmıştır. Bu altı kullanımın iki tanesi, Isa’nin Kendisi tarafından gerçekleşmiştir.

– JOHN R. RICE

Diger taraftan Millard Erickson, su ifadede bulunmuştur,

Incil’in Markos kitabına baktığımız zaman, yazarın bakireden dogum hakkında bir imada bulunduğu görölmektedir. Bu imaya 6:3’te rastlamaktayız: “Meryem’in oğlu, Yakup, Yose, Yahuda ve Simun’un kardesi olan marangoz değil mi bu? Kız kardesleri burada, aramızda yasamıyor mu?” Bu ayete paralel parçayı Matta’da ve Luka’da da bulmaktayız: “Marangozun

oglu degil mi bu? Annesinin adi Meryem degil mi? Yakup, Yusuf, Simun ve Yahuda O'nun kardesleri degil mi?" (Matta 13:55); "Herkes Isa'yi övüyor, agzından çıkan lütüfkâr sözlere hayran kaliyordu. 'Yusuf'un oglu degil mi bu?' diyorlardi." (Luka 4:22) Markos'un ifadelerine bakildigi zaman, Isa'nin Yusuf'un oglu olmadigini vurgulama kaygisi hissedilmektedir. Matta'nin ve Luka'nin kitabini okuyan bir okuyucu, bu kitapların daha ilk bölümlerinde Isa'nin bakireden dogdugunu öğrenmektedirler, ancak Markos'un kitabini okuyan bir okuyucunun böyle bir imkânî yoktur. Bundan dolayı Markos, yanlis bir anlasilmayi engellemek için kelimelerini çok titiz bir sekilde seçmiştir. Önemli olan nokta ise, Markos'un kayitlarının, Isa'nin Yusuf'un oglu olduguna dair bir bilgi içermemesidir. Markos, bakireden dogumdan bahsetmese de, bunun aksinde hiçbir imada bulunmamistir. (Erickson, CT, cilt 2, 750-51)

Ben sahsen, elçi Yuhanna'nin Isa'nin mucizevi dogumuna, Yuhanna 3:16'da kullandigi biricik kelimesi ile referans verdigine inanmaktayim. Kutsal Kitap izahatçisi John R. Rice, bu görüş hakkında sunlari belirtmiştir:

Isa, Kendisinden bahsederken Tanrı'nin biricik Oglu oldugunu belirtmiştir ve biricik ogulluk, sadece bir babanın fiziksel bir iliski sonucunda ve fiziksel bir dogum sonrasi sahip olabilecegi bir varlıktir. Isa, Kendisinin Yusuf'un degil, Tanrı'nin Oglu oldugunu ısrarla belirtmiştir. Bu anlami ifade etmekte olan Yunanca *monogenes* kelimesi, Yeni Antlasma'da alti kez kullanılmıstir. Bu alti kullanımın iki tanesi, Isa'nin Kendisi tarafından gerçekleşmiştir! Dikkat ederseniz Isa, Baba'sinin birçok biriciginden birisi oldugunu söylememis, sadece tek bir kisinin biricik olabileceğini belirtmiştir. O, Tanrı'nin biricik Oglu'dur, O'ndan baska kimse bakireden dogmamıstir. Ruhsal bir anlamda Hristiyanlar'ın "yasayan bir ümit ile biricik" (1. Petrus 1:3) oldugunu söylememiz mümkün olsa da, Isa'nin Tanrı'nin biricigi olması anlamında bir baska kimsenin olması mümkün degildir. Açıkçası Isa, bir insanın degil, Tanrı'nin Oglu oldugunu belirtmiştir. (Rice, JIG, 22-23)

Elçi Yuhanna'nin soy kütüğü aslında "başlangıçta" sözü ile başlamaktadır. Sonsuzlugu kapsayan bu ifadede, bakireden dogumdan bahsedilmeye gerek duyulmamıstir. "Başlangıçta Söz vardı ... Söz insan olup aramızda yasadi." (Yuhanna 1:1, 14)

Aynı sekilde Pavlus'a bakarsak: "Pavlus, Luka'yi sahsen tanımakta idi. Uzun süre boyunca onun yolculuklarında ona kilavuzluk yapmış, eslik etmişti. Roma'da onunla beraberdi. Bahsettigimiz Luka, Isa'nin dogumu hakkındaki en detaylı bilgiye sahip olan kısıdır. Pavlus'un, Luka'dan bu konuda bilgi almış olması çok dogaldır ve bu bilgiler isigında, Tanrı, erkekten olan degil, kadından olan Oglunu göndermiştir demistir." (Rogers, CM, 101)

Her sene milyarlarca insanın, kutladıkları olayın essizliğini bilmeden Noel bayramını kutlaması ilginç degil midir? Bir bebegın, bakireden dogması! Aspa ragas haberler yazan gazeteler bile bu fikri akıl edemezler!

2B. Bakireden Dogum Konusunda Kutsal Kitap Disi Deliller

1C. Zaman

İncil metinlerini incelerken, dikkate aldığımız önemli baska bir unsur ise, zaman unsurudur. İncil metinlerinin çok erken bir dönemde kaleme alınmış olması sayesinde, Isa'nin dogumu hakkında efsanelerin türetilip, bunların gerçekmiş gibi algılanma olasılığı ortadan kalkmıştır. Erken dönem kiliselerinde, Isa'nin bakireden dogumunun öğretildiğini bilmekteyiz. Bu durumda, karsımızda yükselen iki soru ortaya çıkar: Eger, bakireden dogum kavramı gerçeklere dayanmıyor ise, nasıl olmuştur da bu kadar kısa bir sürede yayılmıştır? Eger İncil,

tarihsel gerçeklere uygun olmasaydı, nasıl olur da erken dönemde evrensel bir şekilde kabul görürdü?

Gresham Machen, erken dönem kiliselerinin bakireden doğum inançları hakkında sunları yazmıştır: “... eğer bu konu hakkında Yeni Antlaşma’da hiçbir metin bulunmasaydı bile, ikinci yüzyıldan gelen diğer metinlerdeki bu konu hakkında yoğun tanıklık, bizlere bu inancın birinci yüzyılda da var olduğunu gösterirdi.” (Machen, VBC, 44)

Elçiler’in İnanç Açıklaması, kilisenin en eski inanç açıklamalarından birisidir. Bakireden doğum hakkında sunları belirtmiştir: “O Kutsal Ruh’tan vücut buldu ve bakire Meryem’den doğdu.” Evrensel bir şekilde kabul edilmiş olan bu kilise inanç açıklaması hakkında Erickson, sunları kaleme almıştır:

Günümüzde kullandığımız Elçiler’in İnanç Açıklamasının bu formunu, besinci veya altıncı yüzyılda Gaul’dan kalan bir belgeden almış olsak da, bu metnin geçmesinin çok daha öncelere gittiğini bilmekteyiz. Bu metnin kökünün Roma Vaftiz törenlerinden kaldığı tahmin edilmektedir. Bakireden dogma hakkındaki bölümler, hem önceki şekilde hem de besinci yüzyıldaki şekilde de bulunmaktadır. İkinci yüzyılın ortalarında eski formu, hem Roma’da hem Kuzey Afrika’da Tertullianus tarafından hem de Irenaeus tarafından Gaul ve Anadolu’da kullanılmaktaydı. Erken dönemlerde, sadece Roma’da değil birçok önemli kiliselerde bu metnin kullanılmış olmasının en büyük önemi, bakireden dogma doktrininin o dönemde kabul edilmiş olduğunu göstermektedir ki, o dönemde yeni bir doktrini uydurmanın ve inanç açıklamasına eklemenin en ufak bir ihtimali bile mevcut değildi. (Erickson, CT, cilt. 2, 747)

Erken kilisede de, bakireden doğumu reddetmeye çalışan birkaç kişinin olduğu bilinmektedir. Bu kişilerin çoğunluğu, Ebiyonitler diye adlandırılmış olan Yahudi kökenli Hristiyanların oluşturduğu bir tarikate mensupturlar. Ancak, bu tarikat içerisinde bile bakireden doğumu destekleyen kişiler olduğu ve bu yüzden bölünmelerin gerçekleştiği, tarihsel gerçeklerdir. Bakireden dogma doktrininin reddedenlerin çoğunluğu, bunu kilisenin Yesaya’nın bakireden doğum hakkındaki peygamberliğinin kullanılmasından dolayı yapmaktaydılar (Yes. 7:14). Tercüme yapılırken, isaret edilen genç kızın bakire olarak anlaşılmaması konusunda ısrar ediyorlardı. (Rogers, CM, 105)

Ebiyonitlerin bir grubu ve bağımsız birkaç kişisel itiraz dışında, geri kalan Hristiyanların hepsi Mesih’in bakireden doğduğuna dair olan doktrini kucaklamışlar ve bunu Ortodoks doktrininin bir unsuru olarak kabul etmişlerdir. James Orr, bu konuda şöyle yazmıştır: “Ebiyonitler ve ... bir kaç Gnostik dışında hiçbir erken dönem Hristiyanı, inancının bir parçası olarak, İsa’nın, bakire Meryem’den doğduğunu kabul etme konusunda bir itirazda bulunmamıştır; *bu inancın kilisenin genel iman anlayışından bir tanesi olduğuna dair yeterince bol delilimiz mevcuttur.*” (Orr, VBC, 138)

Erken kiliseden bahsederken, Aristides sunları söylemiştir: “İkinci asrın başındaki dogmatik düşünceler hakkında bildiğimiz her şey bizlere, o dönemde de İsa’nın, bakire Meryem’den doğduğunun Hristiyan inancının bir parçası olduğunu göstermektedir.” (Aristides, AA, 25)

M.S. 150 senesinde yazmış olan Şehit Yustin, ‘İsa’nın mucizevi doğumu’ kavramı hakkında bol bol delil vermiştir: “Baba Tanrı’nin biricik Oğlu olan Öğretmenimiz İsa Mesih, cinsel bir ilişki ile dünyaya gelmemiştir... bakirenin üzerine inen Tanrı’nin kudreti, o daha bakire iken hamile kalmasına sebep vermiştir... Çünkü İsa, Tanrı’nin kudreti ile bakirede vücut buldu... Tanrı’nin isteği üzerine, Oğlu olan İsa Mesih, Bakire Meryem’den doğdu.”

2C. Erken Dönem Kilise Babalarının Tanıklıkları

Erken dönem kilise babalarının bakireden doğum hakkındaki tanıklıkları, kilise tarihinde çok önemli bir yer tutmaktadır. M.S. 110 senesinde Antakya piskoposu İgnatius, Efesliler'e yazdığı mektupta sunları dile getirmiştir: "Rab'bimiz İsa Mesih, Kutsal Ruh'tan, bakire Meryem'in karnında vücut buldu..." (GEAF, 182) Sözlere söyle devam eder, "Meryem'in bakireliği ve ondan doğan İsa .. Tanrı tarafından gizlice yapıldığı halde, dünya üzerinde konuşulan en büyük gizem olmuştur." (Wells, OH, 19:1) İgnatius, bilgilerinin çoğunu öğretmeni olan Elçi Yuhanna'dan almıştır.

Erickson, İgnatius'un, Docetistler denilen bir gruba karşı inanç mücadelesi vermekte olduğuna işaret etmektedir. Docetistler, İsa'nın insansal doğasını reddediyorlar ve O'nun dogması ya da acı çekmiş olabileceğini kabul etmiyorlardı. Onlara göre İsa sadece tanrısal özellikleri barındırmakta idi. İgnatius bu ikiyüzlülüğe, "Mesih hakkındaki gerçekleri" yayımlayarak cevap vermiştir. Bu gerçekler arasında bulunan Meryem'in bekâreti, 'yayılmaması gereken bir gizem' olarak belirtilmiştir."

Erickson'a göre:

Birkaç gözlem, bu referansı daha etkili kılmaktadır: (1) İgnatius, Docetisme cevap olarak yazdığı için "kadından doğan" (ref: Gal. 4:4) ifadesi, "bakireden doğan" ifadesinden amaçlarına daha uygundur; (2) bu metinler bilgisiz birisi tarafından değil, yabancı uluslara Hristiyanlığa geçmeleri esnasında analık yapmış olan kilisenin piskoposu tarafından yazılmıştır; (3) M.S. 117'den önce yazılmıştır.

J. Gresham Machen'in de söylediği gibi, "İgnatius, bakireden doğusu beyan ederken, bunu bir yeni fikir olarak sunmamakta, Mesih hakkında kabul edilmiş olan gerçeklerden sadece bir tanesi olarak sunmaktadır. Bu unsuru göz önüne aldığımız zaman, bakireden dogma inancının birinci yüzyılın sonlarından çok daha öncesinden beri var olduğunu anlamış oluruz." (Erickson, CT, vol. 2, 747-48)

Clement F. Rogers şöyle yazmıştır: "İgnatius'un zamanında var olan inancın, yeni bir inanç olmadığına dair elimizde birçok delil vardır. Hristiyanlar'ın bakireden dogma inancına yapılan saldırıdan haberimiz vardır. Örneğin Cerinthus, Yuhanna'nın hem çağdışı hem de düşmanidir. Bir gün Cerinthus ile hamamda karşılaştı Yuhanna'nın, 'Hemen hamamdan dışarı çıkalım, çünkü gerçeğin düşmanı olan Cerinthus yüzünden hamam çökebilir' dediği rivayet olunur. İrenaeus'un iletğine göre Cerinthus, Rab'bimizin her insan gibi doğduğunu ve Yusuf ve Meryem'in meyvesi olduğunu öğretmektedir." (Rogers, CM, 105)

Bir diğer elçiler sonrası dönem yazarlarından Aristides, M.S. 125 yılında, bakireden dogma hakkında sunları dile getirmiştir: "O, yüceltilmiş Tanrı Oğlu'dur, Kutsal Ruh'tan beden bulmuştur, cennetten gelmiştir, İbrani bir bakireden dogması, bedenini bakireden almıştır... bedence İbrani irkinden gelmektedir, Tanrı, doğuran bakire Miryam'dan gelmektedir." (Aristides, AA, 32)

M.S. 150 senesinde yazmış olan Şehit Yustin, 'İsa'nın mucizevi doğumu' kavramı hakkında bol bol delil vermiştir: "Baba Tanrı'nin biricik Oğlu olan Öğretmenimiz İsa Mesih, cinsel bir ilişki ile dünyaya gelmemiştir... bakirenin üzerine inen Tanrı'nin kudreti, o daha bakire iken hamile kalmasına sebep vermiştir... Çünkü İsa, Tanrı'nin kudreti ile bakirede vücut buldu... Tanrı'nin isteği üzerine, Oğlu olan İsa Mesih, Bakire Meryem'den doğdu." (Apology 1:21-33; *Dialogue with Trypho the Jew*)

"İlk Latince konuşan Hristiyanlar arasında bir önemli isim de avukat Tertullianus olmuştur. Yazılarında bizlere, yaşadığı dönemde (M.S. 200), bütün kiliselerin hemfikir

oldugu, açık ve kesin bir Hristiyan inanç açıklaması olduğunu söylemekte ve ayrıca bu inanç açıklamasının teknik ismini bizlere bildirmektedir: *tessera*. Bir şeyin teknik bir isme kavuşması için, yaygın ve süregelen bir kullanıma sahip olması gereklidir. Yazılarında bu inanç açıklamasından dört kez alıntı yapmıştır. Bu alıntılarda şu ifadeye rastlanmaktadır: ‘*ex virgine Maria*’ (Bakire Meryem’den).” (Rogers, CM, 103)

3C. Erken Yahudi Tanıklıkları

Beklenileceği gibi, bakireden doğum hakkında olumsuz itirazlar mevcuttur. Bunların çoğunluğu Yahudiler tarafından ileri sürülmektedir. Buradaki amacımız, kilisenin erken günlerinde bile dışarıdan gelen ve İsa’nın doğumu öğretisini hedef alan saldırıların mevcut olduğunu göstermektir. Bu saldırıların mevcut olması ise bizlere o dönemde bile, kilisenin İsa’nın mucizevi doğumunu öğrettigini ispatlamaktadır.

Ethelbert Stauffer, sunları söylemiştir “M.S. 70 senesinden kalan bir soy kütüğünde İsa için, ‘evli bir kadının gayri mesru çocuğu’ ibaresi kullanılmıştır. Elçi Matta’nın bu listelerden haberdar olduğu ve bunlara karşı mücadele verdiği bilinmektedir. Daha sonraki tarihlerde ise hahamlar, terbiyesiz bir biçimde İsa için ‘zinacının oğlu’ ibaresini kullanmışlardır. Bazıları ise bu bilinmeyen babanın ismini dahi bildiklerini ileri sürmüşlerdir: ‘Panthera.’ Eski haham metinlerinin İsa ben Panthera ve eklektik Platonist ifadesine rastlanabilmektedir. 160 yılları civarında Celcus; Meryem ve lejyoner Panthera hakkındaki tüm dedikoduları kaleme almıştır.” (Stauffer, JHS, 17)

Toldoth Jeschu isimli besinci yüzyıldan kalma eserde, İsa Mesih hakkında uydurma bir hikâyeye yer almaktadır. Bu öğretiye göre İsa şöyle tanımlanmıştır: “Gayri mesru orijini olan bu kişi, annesinin Panthera isimli bir askerden hamile kalması sonucu dünyaya gelmiştir.” (Orr, VBC, 146)

Yahudi süpheci Hugh Schonfield, şöyle yazmıştır: “R. Shimeon ben Azzai’nin sözleri: ‘Yerusalim’de bir soy kütüğü tomari buldum, listede şöyle bir isim vardı, ‘su ve su, zinacının gayri mesru çocuğu.’” (Schaff, HCC, 139) R. Shimeon, birinci yüzyılın sonundan, ikinci yüzyılın başına kadar yaşamıştır. Schonfield’e göre bu tomarın, Yerusalim’in M.S. 70 senesinde ele geçirilmesi esnasında var olması gerekmektedir. Daha eski bir Yahudi metnine bakıldığında ise, İsa’nın isminin “su ve su” şeklinde yer alması ilgi çekicidir. Schonfield, bu konuda sunları belirtmiştir: “Eğer Hristiyanların, İsa’nın olagan dışı doğumu hakkında iddiaları olmasaydı ve bununla ilgili orijinal bir soy ağacı hazırlamasalardı, Yahudilerin İsa hakkında bir soy ağacı hazırlamalarının hiçbir anlamı olmazdı.” (Schonfield, AH, 139, 140). R. Shimeon’un verdiği referans hakkında Schonfield, sunları söylemiştir: “İsa’nın zinacının gayri mesru çocuğu olduğuna dair suçlamalar eski tarihlere uzanmaktadır.” (Schonfield, AH, 140)

Yahudilerin isim verme konusunda, sert kuralları vardı. Bir Yahudi, babasına göre isim alırdı (ör: Jochanan ben Sakall), babasının çocuğunun doğumundan önce ölmüş olması bu durumu değiştirmezdi. Bir çocuğun annesine göre isim alması ise, sadece babasının bilinmemesi durumunda gerçekleşirdi.

– ETHELBERT STAUFFER

Origen (M.S. 185-M.S. 254), *Contra Celsum* isimli eserinde sunları yazmıştır:

Bir de Yahudilerin ağızlarına dolanmış olan su cümlelere göz atalım: İsa'nın annesi olan Meryem, nisanlisi olan marangozu aldatmıştır ve zina yolu ile hamile kalmış ve ismi kesin olarak bilinen bir asker olan Panthera'dan bir oğul dünyaya getirmiştir, bunun üzerine marangoz onu kovmuştur. Eğer bu iddiayı ya da efsaneyi uyduranların kör olmadıklarını farz edersek, Meryem'in ve Panthera'nın zina yaptıklarını ve marangozun Meryem'i kovduğu iddiasında bulunulmasının, İsa'nın mucizevi bir şekilde Kutsal Ruh'tan vücut bulması kavramını yok etmeye yönelik bir tesebbüs olduğu açıktır. İsa'nın doğumunun yüksek derecede mucizevi karakterini göz önüne alarak, sanki tüm bunların farkında değilmisler gibi, O'nun doğum hikâyesini çarpıtırıp, sıradan bir evlilikten olmadığını ortaya koymaya çalışmışlardır. İsa'nın mucizevi doğumunu kabul etmeyenlerin bir yalan icat etmeleri kaçınılmaz bir sonuçtur. Ancak, bu girişimlerini ikna edici bir şekilde yapma konusunda başarısız olmuşlardır. İsa'nın bakire ile Yusuf'un ilişkisinden vücut bulmadığını kabul ederlerken, hikâyenin geri kalanını uydurmuşlar, ancak bunu destekleyecek bir delil sunmamışlardır. İnsanlık için evrende yapılabilecek en iyi şeyi yapmaya cüret eden birisinin, doğal olarak mucizevi bir şekilde dünyaya gelmesini reddetmek, en uygunsuz ve en utanç verici bir şekilde dünyaya geldiğini iddia etmek mantık çerçevesine sığar mı?... Dünya üzerinde, gelmiş geçmiş en faydalı ismi yapmış olan bu kişinin (tüm insanlar arasında), diğer insanlar arasında göze batmayacak bir şekilde beden alması değil, her insandan ve her canlıdan daha üstün bir şekilde beden alması doğaldır. (Origen, CC, 1:32-33)

Bu tartışmalı konu İncil'de de ortaya konulmuştur: “Meryem'in oğlu, Yakup, Yose, Yahuda ve Simun'un karesi olan marangoz değil mi bu? Kız karesleri burada, aramızda yaşamıyor mu?” Ve gücenip O'nu reddettiler.” (Markos 6:3) Ethelbert Stauffer, bu ayet hakkında sunları yazmıştır: “Sadece Markos'ta islenmiş olan bu konu, duruma açıklık getirmektedir. Yahudilerin isim verme konusunda, sert kuralları vardı. Bir Yahudi, babasına göre isim alırdı (ör: Jochanan ben Sakall), babasının çocuğunun doğumundan önce ölmüş olması bu durumu degistirmezdi. Bir çocuğun annesine göre isim alması ise sadece babasının bilinmemesi durumunda gerçekleşirdi.” (Schonfield, AH, 16)

Daha da ötesi,

Logia incelendiği zaman, İsa'nın “obur ve ayyas” olarak isimlendirildiği görülür. Böyle bir suçlamanın belirli sebebi olması gerekir. Bu itham aslında İsa'nın tutumlarına ve Ferisilerin bu tutumlarına karşı gösterdikleri tepkiler hakkında bildiğimiz her bilgi ile uyum içerisindedir. Filistinli Yahudiler için bu küfrün edilmesi demek, bu sahsin hem usulsüz bir ilişkinin meyvesi olduğunu hem bu kişinin yaşam biçimi ile ihanet içinde olduğunu, hem de zina ile kelenen bu doğumun bu sahsin dini hayatını da olumsuz olarak etkilediğini kast etmek demektir. Bu mantık çerçevesindeki Ferisiler ve onların takipçileri bu yüzden İsa için bu sıfatları kullanmışlardır. Bu sıfatların anlamı ise: “gayri mesru” demektir. (Schonfield, AH, 16)

Erken dönemde yapılan ve İsa'nın doğumunun uygunsuzluğunu isaret eden Yahudi imaları (M.S. 70 yılından önce), bizlere İsa'nın ebeveynleri hakkında tartışmalar olduğunu göstermektedir. Bu hikâyelerin uydurulması ise bizlere, erken dönem Hristiyan kilisesinin, en azından İsa'nın ölümünden sonra kırk sene boyunca Mesih'in doğumu hakkında olagan dışı bir öğreti sunduğunun ispatıdır, bu öğreti ise, İsa'nın bakireden doğduğu öğretisidir.

4C. Kuran'ı Kerim

Kuran'ı Kerim'de İsa için düzenli bir şekilde *İsa ibn Maryam*-Meryem oğlu İsa ifadesi kullanılmıştır. Stauffer, bu konuda şöyle yazmıştır, “Klâsik bir Kuran'ı Kerim tefsircisi olan Abdullaha-Baidawi, isim verme konusundaki Semitik uygulamanın tam bir bilicinde olarak

İsa'nın ismi için, annenin ismi bilinip, babanın ismi bilinmediği durumda verilen bir isim olduğunu belirtmiştir. Ancak Kuran'ı Kerim'de, bu ismin kullanılması ve yukarıdaki açıklama tamamen olumlu yaklaşımlardır. İslâm inancına göre İsa, Bakire Meryem'in Oğlu ve Rab'bin Söz'üdür ." (Schonfield, AH, 17-18)

Kuran'ı Kerim'in, İsa'nın bakireden doğması hakkındaki ayetlerini Meryem bölümünde görmekteyiz. 20. ve 21. ayette sunlar kaydedilmiştir: "“Bana bir insan eli değmediği, iffetsiz de olmadığım halde benim nasıl çocuğum olabilir?” dedi... Rabbin buyurdu ki: Bu bana kolaydır.” (Box, MC, 6)

3B. Çeşitli Yazarlardan Özetler

Elimizdeki delilleri göz önüne aldığımızda, İsa'nın insanlık tarihine sıra dışı girişi hakkında yazarların söylediklerine bakmanın da ayrı bir önemi vardır.

W. H. Griffith Tomas, şöyle yazmıştır, "Bu doktrininin [bakireden doğma] ana desteği, İsa'nın yaşamının eşsizliğinin ortaya konulmuş olmasıdır." (Griffith Tomas, CIC, 125)

Henry Morris, şu ifadeye bulunmuştur:

Yasami esnasında sayısız mucizeler gerçekleştirmiş, baskalarının günahlarının bedeli karşılığında kendisini çarşı kurbanlık olarak sunmuş ve aynen önceden bildirdiği gibi, bedence ölümden dirilmiş olan birisinin eşsiz hayatına, eşsiz bir şekilde başlaması gerekir...

Eğer İsa, gerçekten de bizlerin Kurtarıcısı ise, gerçekten de İnsan oğlu iken, sıradan bir insandan da çok daha üstün olması gerekir. Bizlerin günahı için ölebilmesi için, öncelikle kendisinin günahsız olması gerekmektedir. Uygulamadan günahsız olabilmesi için, doğasının günahsız olması gerekmektedir. İsa, diğer tüm insanların mirası olan bir insanı doğaya sahip değildi. Lanet altında ve günaha köle olarak doğmadı. O'nun doğumu bundan dolayı mucizevi bir doğum olmalıydı. "Kadının soyu" bakirenin rahminde, melek sunları söylerken beden bulunmuştur: "Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, en yüce Olan'ın gücü senin üstüne gölge salacak. Bunun için doğacak olana kutsal, Tanrı Oğlu denecek." (Luka 1:35).

Bakireden doğum, sadece Kutsal Kitap'ta açıkça öğretildiği için değil, aynı zamanda İsa Mesih'in karakterine ve görevine, aynı zamanda Tanrı'nın dünyanın kurtuluşu için sunduğu büyük plana uygun tek doğum şekli olduğu için gerçektir...

Bu şekilde mucizevi bir doğumun imkânsizliğine inanmak, hem Tanrı'yi hem de O'nun kendi yarattığı evrene olan hükmünü reddetmektir. (Morris, BHA, 38)

İsa'nın doğumu ile ilgili olan delilleri toplayan J. Gresham Machen, sunları dile getirmiştir, "Hristiyan Kilisesinin İsa'nın babasız bir şekilde doğduğuna, çünkü basitçe ele alındığında, bu şekilde doğduğuna inanması için yeterli her türlü destek ve sebep mevcuttur." (Machen, VBC, 269)

Clement Rogers, şu sonuca varmıştır: "Bütün deliller, İsa Mesih'in mucizevi doğumunu desteklemektedir." (Rogers, CM, 115)

İsa Mesih, gerçekten de insanlık tarihine salt bir biçimde eşsiz bir giriş yapmıştır.

İsa Mesih kadar ahlâk konusunda hassas olan birisinin, öğrencilerine, günahlarının bağışlanmasını istemelerini öğretmesinin, Kendisinin de bağışlanması gereken günahlarının olduğuna dair bir ipucu olmadığını anlamamız çok önemlidir. Ne Kendisi adına ne de Tanrı adına özür dileme, af isteme veya bağışlanma talep etmeye ihtiyacı yoktur.

- KENNETH SCOTT LATOURETTE

3A. EGER TANRI INSAN BEDENI ALMIS ISE, GÜNAHSIZ OLMASI GEREKİR

1B. İsa'nın Kendisi Hakkındaki Görüşü

İsa bir keresinde, karsısında duran düşman topluluğuna, ‘Hanginiz bana günahli olduğumu kanıtlayabilir?’ (Yuhanna 8:46) diye bir soru yöneltmiş ve hiçbir cevap alamamıştır. Kendisini suçlamalarını istediği insanların karsısında beklemiş ve onların titiz sorgulamaları karsısında sıklıkla ve masum bulunmuştur. İsa, halk önünde bu şekilde sorgulanmaktan çekinmemekteydi, çünkü günahsızdı.

‘Beni gönderen benimledir, O beni yalnız bırakmadı. Çünkü ben her zaman O’nu hosnut eden yaparım’ (Yuhanna 8:29) gönderen ise, O’nun Göklerdeki Babasıdır. Anlatılacağı gibi, İsa’nın Tanrı ile asla kopmayan bir iletişimi mevcuttu.

İsa’nın bilincinde olduğu saflığının çok derin bir etkisi vardır. Bu diğer Hristiyanların Tanrı ile olan tecrübesinden çok daha farklı bir durumdur. Her Hristiyan, Tanrı’ya yaklaştıkça, günahlarının daha fazla bilincinde olacağını bilir. İsa Mesih’te ise durum tamamen bizimkinden farklıdır. İsa, Tanrı’ya dünya üzerindeki herkesten daha yakın olmasına rağmen, her türlü günah duygusundan çok uzaktaydı.

Kutsal Kitap’a bu düşünce zinciri ile baktığımızda, örneğin Luka 4’te, İsa’nın sinagoglarını görmekteyiz ve O’nun asla günaha düşmediğini de anlamaktayız. İsa, bunu öğrencilerine öğretmiş olsa da, kendi adına bir kez bile olsun yaptığı kötü bir işten dolayı özür ya da bağışlanma dilerken görmemekteyiz. Görünüşüne göre, insanlık ailesinin ortak paydasi olan günahkâr doğa ile birlikte gelen suçluluk duygusu, İsa’da yer almamıştır.

C. E. Jefferson, sunları yazmıştır:

İsa Mesih’in günahsızlığına olan inancımızın en büyük sebebi, Kendisine en yakın olan kişilerin bile böyle düşünmesine izin vermiş olmasıdır. Bütün konuşmalarında ne pısmalık ne vicdan azabı ne de yetersizlikten gelen bir üzüntü izine rastlanmamaktadır. Diğer insanlara kendilerini günahkârlar olarak görmelerini öğretmiş, açıkça insan yüreğinin kötülüğünü beyan etmiş, elçilerine dua ettikleri her an bağışlanmak için dua etmelerini buyurmuş, ancak Kendisi adına Tanrı’yi hosnut etmeyecek bir şey yaptığına dair asla konuşmamış ya da davranmamıştır. (Jefferson, CI, 225)

Bu konu üzerine Philip Schaff, şu ifadede bulunmuştur: ‘‘Hem hizmetinden hem göstermiş olduğu adanmışlığından hem de istikrarlı davranış biçiminden tartışılmaz bir gerçek olarak elde ettiğimiz bilgi, Mesih’in Kendisinin günahsız ve suçsuz olduğunu bildiğidir. Bu durumun tek mantıklı açıklaması ise, Mesih’in bir günahkâr olmadığıdır.’’ (Schaff, PC, 40)

Bu konudaki bir diğer tanıklık, A. E. Garvie’den gelmiştir: ‘‘Eğer İsa’da herhangi bir gizli günah ya da geçmişte işlenmiş olan bir günahın hatırası mevcut olsa idi, bu ahlâki bilinçsizlik, İsa’nın öğretisinin işaret ettiği ahlâki farklılık ile uzlaştırılmaz bir tezat yaratırdı.’’ (Garvie, HCA, 97)

C. E. Jefferson sunları eklemiştir, ‘‘İsa’nın bilinçliliğine bakıldığı zaman, O’nun herhangi bir günahattan dolayı suçlu olmadığına farkında olduğu anlaşılır.’’ (Jefferson, CJ, 328)

İsa’nın şahsiyeti ile öğretisleri birbirine bir açıdan ters düşmektedir. John Stott’in da ifade ettiği gibi, ‘‘İsa’nın Kendisini günahsız, Mesih ve Tanrı Oğlu olarak gördüğü açık bir gerçektir.’’ (Stott, BC, 39)

Kenneth Scott Latourette, meşhur tarihçi, sunları belirtmiştir: ‘‘İsa hakkındaki bir önemli farklılık ve özellik ise, sık sık belirtilen günahsızlığının bilincinde olması ve

Kendisinde hiçbir çürümüslük olmadigina dair olan inanciydi... Isa Mesih kadar ahlâk konusunda hassas olan birisinin öğrencilerine, günahlarının bağışlanmasını istemelerini öğretmesinin, Kendisinin de bağışlanması gereken günahlarının olduğuna dair bir ipucu olmadığını anlamamız çok önemlidir. Ne Kendisi adına ne de Tanrı adına özür dileme, af isteme veya bağışlanma talep etmeye ihtiyacı yoktur..” (Latourette, HG, 47)

2B. Dostlarının Tanıklığı

Kutsal Kitap boyunca yer alan karakterlerin bütün istikrarsızlıkları ortaya dökülmüştür. Büyük Yahudi kahramanların hiçbirisi lekesiz bir şekilde sunulmamıştır; buna İsrail’in en büyük kralı olan Davut ya da İbranilerin en yüce kurtarıcılarında olan Musa da dahildir. Yeni Antlaşma’da bile elçilerin yetersizlikleri her kitapta tekrar tekrar yer almış olsa da, metinlerin hiçbir yerinde, Mesih’in yaşamında var olan bir günahın izine rastlanmaz. Elçilerin, üç buçuk yıllık hizmet dönemi boyunca her gün İsa’nın yanında olmaları, bu durumun muhtesemliğini daha çok ortaya koymaktadır. Elçilerinin, bu süreç esnasında İsa ile yakın kontakta olduğunu, bu kişilerin Yahudi kökenli olduğunu ve aldıkları öğretinin insanın günahkârlığını vurgulayıp, Tanrı’nın kurtarıcı eylemine ihtiyacı olduğunu içerdiğini göz önüne alırsak, öğretmenlerinde en ufak bir kusur bile bulmamış olmaları gerçekten inanılmaz bir durumdur. Bu insanların İsa’nın altında hizmette bulunurken, en azından bir tane bile olsa bir kusurunu görmeleri gerekirdi, ancak tanıklıklarında böyle bir bilgi yer almamıştır.

Elçiler, İsa ile kurdukları yakın ilişki esnasında kendi içlerinde gördükleri günahları, İsa’nın içinde görmemişlerdir. Elçiler birbirlerinin sınırlarını bozmuş, kavga etmişler ve tartışmışlardır, ancak asla bu tür davranışları İsa’da görmemişlerdir. Elçiler, sahip oldukları sert Yahudi kültüründen dolayı, gerçekten İsa’nın günahsız olduğunu düşünmeselerdi, bunu söylemeye asla ikna edilemezlerdi.

İsa’nın en yakınları olan Petrus ve Yuhanna, O’nun günahsız olduğunu belirtmiştir:

- 1. Petrus 1:19: “Biliyorsunuz ki, atalarınızdan kalma boş yasayisinizden gümüş ya da altın gibi geçici şeylerle değil, Mesih’in kusursuz ve lekesiz bir kuzunun kanına benzer değerli kani fidesiyle kuruldunuz.”
- 1. Petrus 2:22: “O, günah işlemedi, ağızdan hileli bir söz çıkmadı.”
- 1. Yuhanna 3:5: “Mesih’in, günahları kaldırmak için ortaya çıktığını ve kendisinde günah olmadığını bilirsiniz.”

Yuhanna, daha da ileri giderek kendisinde günah olmadığını söyleyenlerin yalancı olduklarını ve aynı zamanda Tanrı’ya da yalancı dediklerini belirtmiştir. Bunu söyleyen Yuhanna, İsa için ise sunları kaydetmiştir: “Mesih’in, günahları kaldırmak için ortaya çıktığını ve kendisinde günah olmadığını bilirsiniz.” (1. Yuhanna 3:5)

İsa’nın ölümünden sorumlu olan kişi bile, O’nun günahsızlığının ve suçsuzluğunun farkındaydı. “İsa’yi ele veren Yahuda, O’nun mahkûm edildiğini görünce yaptığına pisman oldu. Otuz gümüşü baş kâhinlere ve ihtiyarlara geri götürdü. ‘Ben suçsuz birini ele vermekle günah işledim’ dedi.” (Matta 27:3, 4)

İsa’nın günahsızlığını, Elçi Pavlus’tan su ayet ile bir kez daha okumaktayız: “Tanrı, Mesih sayesinde kendisinin doğruluğu olalım diye, günahı bilmeyen Mesih’i bizim için günah yaptı.” (2. Korintliler 5:21)

Bu ayet hakkında yorum yapan Murray Haris, sunları yazmıştır:

Pavlus’un bu ayette vermek istediği mesaj, O’nun doğruluğu olmamızdan daha öte, O’nun bizim için günah olmasından daha azdır. Günahsız olan İsa’nın üzerinde günahkârın günahının olması, bu günahın ölümcül cezası ile Tanrı’dan uzaklaştırılmanın da buna dahil

edilmiş olması, mükemmel bir kimlik tanımıdır. Pavlus, etkin bir biçimde sunları söylemiştir: “Tanrı, ... günahı bilmeyen Mesih’i bizim için günah yaptı”

Pavlus’un, İsa Mesih’in günahsızlığına dair beyanı, Petrus’un (1. Petrus 2:22, alıntı yeri Yes. 53:9), Yuhanna’nın (1. Yuhanna 3:5) ve İbraniler kitabının yazarının ifadeleri ile uyum içerisindedir (İbr 4:15; 7:26). “Tanrı’nın adaleti” bizler için ne kadar harici ise, İsa’nın tanımlandığı günahta kendisi için o kadar haricidir. O, günahlı bir tutum sergilemediği ve günah işlemediği için günahı tanımiyordu. (Harris,10, 354)

İncil’in İbraniler kitabının yazarı bu konuya su ayet ile katılmıştır: “Çünkü zayıflıklarımızda bize yakınlık duyamayan değil, tersine, her alanda bizim gibi sinanmış, yine de günah işlememiş bir bas kâhinimiz vardır.” (İbraniler 4:15) Yeni Antlasma âlimi Philip Hughes, bu ayetin anlamını ve vermek istediği imayı açık ve güçlü bir şekilde ifade etmiştir:

Ayartılmanın kendisi tarafsızdır: Ayartılmış olmak demek, erdemli olmak ya da günahkâr olmak demek değildir; ayartılmanın yan anlamı ise, sinanma ya da ispatlanma iken, erdem ise üzerimize gelen ayartılmaya direnme ve karşı koymadır, aynı şekilde günah, gevseklik ve teslim olmadadır. Yüce kâhinimizin ayartılma tecrübesi, bizlerin bu konuda yaşadığı ayartılma ile *uyum* içerisindedir. İsa, hizmetinin başlangıcından sonuna kadar denenmiştir: Çölde, kendini düşünme, canını kurtarma, beğenilme ve hayranlık duyulma arzusu, güç ve kudret arzulama (Mt. 4:1); bahçede, önünde duran acı kasesinden içmek yerine uzaklaşmayı istemesi (Mt. 26:38), haç üzerinde, acı çekerken oradan geçenlerin kendisine, “Haydi, kurtar kendini! Tanrı’nın Oglusun, çarmitan in!” diyerek haykirmaları (Mt. 27:40). ... İsa’nın dünya üzerindeki yaşamı, denenme ve ispatlanma üzerine kurulmuştur: Golgota yaklaştığı zaman, yakın ilişki çemberinin merkezindeki elçilere sinandığı zamanlarda O’nunla birlikte dayanmış olanlar olarak seslenmiştir (Lk. 22:28). İsa, ayartılma yolu ile zafere ulaşmamıştır, ancak bu ayartılmalar aracılığı ile bizlerin zayıflıklarını derin bir şekilde hissetmiştir, aynı zamanda bizlerin insani zayıflığımızın gösterilmesi, Tanrı’nın kudretinin ve O’nun lütfunun zaferini ortaya koymaktadır (2. Kor. 12:9).

Baskâhinimizi sadece bu denenmeden başarı ile çıkarmıştır, aynı zamanda her bir ayartılma üzerinde de bir zafer kazanmıştır ve bu yüzden kendisine *günah işlememiş bir baskâhin* denmiştir. İsa’nın bu unvanını gösteren işaretler gayet açık ve seçiktir. Eğer İsa, bir şekilde ayartılmaya yenilip, günaha düşmüş olsaydı bu durumda, O’nun da günahlarının bedelinin ödemesi gerekirdi ve böylece O’nun, diğer baskâhinler gibi her gün önce kendi günahları için, sonra da halkın günahları için kurbanlar sunması gerekmemektedir. Çünkü kendi kendini sunmakla bunu ilk ve son kez yaptı (İbr. 7:27) ve baska kâhinlerden çok daha üstün olduğu için, baska insanlar için de ebedi kurtuluşu bir kerede sağladı. Bir diğer unsur ise, O’nun hem kurban hem de aslında kurbanı olmasıdır. Eğer kurban lekeli olsa idi, Tanrı’nın Kuzusu olmak için yeterli olamazdı ve kurban kabul olunmazdı. (ç.ref. Yhn. 1:29; 1 Pet. 1:19; Ef. 5:2) (Hughes, CEH, 172-73)

3B. Düşmanlarının Tanıklığı

İsa ile beraber çarmita gerilmiş adamlardan bir tanesi, İsa’nın günahsızlığı konusunda tanıklıkta bulunmuş ve Luka 23:41’de okuduğumuz gibi, diğer çarmita gerilen adama sunları söylemiştir: “... bu adam hiçbir kötülük yapmamıştır.”

Pilatus’ta aynı şekilde, İsa’yi kötü bir şey yapmamış bir kişi ve masum olarak görmüştür. İsa’yi sorguladıktan ve üzerindeki suçlamaları gözden geçirdikten sonra Pilatus, dini liderlere ve halka şöyle seslenmiştir: “‘Siz bu adamı bana, halkı saptırıyor diye getirdiniz’ dedi. ‘Oysa ben bu adamı sizin önünüzde sorguya çektim ve kendisini suçladığınız konularda O’nda hiçbir suç bulmadım.’” (Luka 23:14) Kızgın kalabalık İsa’nın ölümü için bağirdikten sonra bile Pilatus, kuskulu bir şekilde su soruyu sormuştur: ‘Pilatus üçüncü kez onlara, ‘Bu adam ne kötülük yaptı ki?’ dedi. ‘Ölüm cezasını gerektirecek hiçbir suç bulmadım O’nda. Bu nedenle O’nu dövdürüp salıvereceğim.’” (Luka 23:22)

İsa'nın gerildiği haçın hemen yanında duran Romalı yüzbaşı, 'Bu adam gerçekten doğru biriydi' diyerek Tanrı'yi yüceltmeye başlamıştır (Luka 23:47).

İsa'nın düşmanları sık sık O'nu suçlamışlar ve O'nun yapmadığı yanlış işler yüzünden yargılanmasını sağlamaya çalışmışlardır. Ancak bu çabala rında asla başarılı olamamışlardır (Markos 14:55, 56). Markos, bizlere bu dört suçlamayı nakletmiştir (Markos 2:1-3:6).

Birinci olarak; İsa'nın düşmanları, İsa'yi bir adamın günahlarını bağışladığı için dine küfür ile suçlamışlardır. Ancak İsa, Rab olduğu için bağışlanma sunma yetkisine ve kudretine sahiptir.

İkinci olarak; İsa'nın 'kirli olanlar' -günahkarlar, sarhoslar, fahiseler ve benzerleri- ile kurduğu yakın ilişkiye dikkat çekmişlerdir. Birçok dini lider, doğru insanların bu türden kişiler ile ilişki kurmaktan kaçınmasının daha uygun olduğunu düşünürler. İsa, bu suçlamaları, Kendisinin hastaları iyileştirmeye gelen bir doktor gibi olduğunu söyleyerek savuşturmuştur (Markos 2:17).

Üçüncü olarak; elçileri ve Kendisi, Ferisiler gibi oruç tutmadığı için, Yahudilerin sulandırılmış bir yorumunu uygulamakla suçlanmıştır. İsa bu suçlamalara, elçilerinin yanında olduğu sürece, onların oruç tutmasının bir gereği olmadığını, ancak Kendisi gittikten sonra oruç tutmanın onların bir uygulamaları olacağını belirterek cevap vermiştir.

Sonuncu olarak ise, İsa'da kusur bulmaya çalışan kişiler, O'nu Sept günü insanları iyileştirip, kutsal günde üründen topladıkları ve geleneklere karşı geldikleri için eleştirmişlerdir. Buna rağmen İsa Kendi eylemlerini, Kendisini eleştirenlerin geleneklerinin kusurlarını göstererek savunmuştur. İsa, kesinlikle Tanrı'nın Yasasına karşı itaatkârdi, ancak diğer taraftan Kendisi, "Sept gününün Tanrı'si" olduğu için Kendi Yasasının gerçek niyeti ve anlamını yok etmeye çalışan insan geleneklerini reddetmiştir.

Tanrı'nın ve insanların hizmetine kendini salt bir biçimde vermeye Kutsal Kitap, *sevgi* demektir. Gerçek sevgide, kişisel çıkar yoktur. Sevginin özü, kendini feda etmedir. En kötü insanlar bile bazen bu asıllığın pırıltısını yansıtabilirler, ancak İsa'nın yaşamının yansıtması, hiçbir an eksilmemiş her zaman gözleri kamastırmıştır. İsa günahsızdır, çünkü O, sadece baskalarını düşünmüştür. İşte bu sevgidir. Tanrı, sevgidir.

- JOHN STOOT

1C. Tarih in Vardığı Yargı

İsa'nın kusursuz yaşamı, iki bin yıldır kadın ve erkek herkesi kendisine çekmektedir. Bu yaşam, tenkitçi incelemelere dayanabilmiş ve değişik inançlardan, hayatın değişik yönlerinden insanların yüreklerini ve zihinlerini fethetmiştir. İslâm dünyasının kitabı olan Kuran'ı Kerim'de İsa ile ilgili bölümlere baktığımızda melek Cebrail'in, Meryem'e sunları söylediğini görmekteyiz: "Ben, yalnızca, sana tertemiz bir erkek çocuk bağışlamam için rabbimin bir elçisiyim" (Meryem, V. 19).

Kilise tarihçisi Philip Schaff, Mesih için sunları söylemiştir: "İste, insanlığın en Kutsalı." (Schaff, HCC, 107) "Dünya üzerinde daha zararsız başka hiçbir insan yaşamamıştır. O, kimseye zarar vermemiş, kimseyi kullanmamış, uygun olmayan hiçbir kelime söylememiş, asla kötü bir eylemde bulunmamıştır." (Schaff, PC, 36-37)

"İsa'nın yaşamından edindiğimiz birinci izlenim, mükemmel bir masumiyet ve günahkâr dünyanın ortasındaki bir günahsızlıktır. O ve yalnızca O, çocukluk çağının saflığını ve masumiyetini gençlik ve olgunluk dönemlerinde de katrana bulasmadan tertemiz tutmayı

becerebilmistir. Bundan dolayı kuzu ve güvercin O'nun için uygun semboller olmuştur.” (Schaff, PC, 35)

“Tek kelime ile, salt mükemmel olan İsa'nın karakteri, O'nu diğer insanların ulaşamayacağı kadar yükseklerle çıkartmaktadır ve evrensel olan bir durumda essiz bir istisnai durumuna getirmektedir.” (Schaff, HCC, 107) “O, erdemin ve kutsallığın beden almış standardıdır. İnsanlığın ve Tanrı'nın gözündeki saflığın, asillığın ve iyiliğin tek ve en yüce örneğidir.” (Schaff, PC, 44)

“Nasirali İsa; bedeni, ruhu ve canı ile tam bir insandır, ancak tüm insanlıktan farklıdır; çocukluktan olgunluğuna kadar gösterdiği karakteri essizdir, Tanrı ile kopmayan bir beraberlik yaşamış, insanlara sevgisini bol bol sunmuş, her türlü günahı ve kusurdan uzak yaşamış, masum ve kutsal kalmış, Kendisini yüce değerlere adanmış, tüm erdemleri mükemmel bir uyum içerisinde yaşamış ve öğretmiştir, saf hayatını gurur verici bir ölüm ile mühürlemiş ve iyiliğin ve kutsallığın tek mükemmel modeli olarak kabul edilmiştir.” (Schaff, PC, 73)

John Stott, su eklemeye bulunur: “Tanrı'nın ve insanların hizmetine kendini salt bir biçimde vermeye Kutsal Kitap, *sevgi* demektir. Gerçek sevgide, kişisel çıkar yoktur. Sevginin özü, kendini feda etmedir. En kötü insanlar bile bazen bu asillığın piriltisini yansıtabilirler, ancak İsa'nın yaşamının yansıtması, hiçbir an eksilmemiş her zaman gözleri kamastırmıştır. İsa günahsızdır, çünkü O, sadece baskalarını düşünmüştür. İşte bu sevgidir. Tanrı, sevgidir.” (Stott, BC, 44-45)

Wilbur Smith, su ifadeye bulunmuştur: “İsa'nın dünyasal yaşamının göze çarpan karakteristik özelliği, her birimizin ulaşmada yetersizliğimizi kabul ettiğimiz ve aynı zamanda bütün insanlığın bir insanın sahip olabileceği en değerli özellik olan gördüğü *salt iyilik* özelliğidir. Baska bir deyişle, mükemmel saflık, orijinal *kutsallık* veya İsa'da olduğu gibi günahsızlık.” (Smith, HYCH, 7)

Günahsız bir yasama sahip olmak imkânsiz olmasına rağmen, İsa bunu basarmıştır. Wilbur Smith, bu konuda sunları gözlemlemiştir: “Dünyamızda, çürümüş bir toplumun içinde on bes milyon dakika geçirmiştir -her düşüncesi, her işi, her amacı, her eylemi, özel zamanlarındaki ya da halkın karşısında, dünyaya gözlerini açtığından çarşıda gözlerini kapatana kadar- her dakikası Tanrı tarafından onaylanmıştır. Rab'bimiz asla bir günahını itiraf etmemiştir, çünkü hiçbir günahı yoktur.” (Smith, HYCH, 8-9)

İsa'nın en meşhur ve en çok yüceltilen vaazını Thomas Wright, kurnazca incelemiş ve su yorumu yapmıştır: “Dagdaki vaazı, aslında İsa Mesih'in biyografisidir. Telâffuz ettiği her hece, aslında işlerinin ifadesidir. Bu vaaz aslında O'nun yaşamının sesli bir tercümesi olmuştur.” (Mead, ERQ, 60)

Bernard Ramm, sunları söylemiştir: “Tanrı'nın beden almışlığının özgün durumunun doğal sonucu olarak İsa, dindarlık ve kişisel kutsallık ile yoğrulmuş mükemmel bir yaşam sürdürmüştür.” (Ramm, PCE, 169) Henry Morris'in de işaret ettiği gibi bu nokta çok önemlidir, çünkü “Eğer Tanrı'nın Kendisi, tek Oğlunda beden almış ise ve İsa bu Kendi kutsallık standardını yakalayamıyor ise, evrenin baska bir yerinde kurtuluşun anlamını aramak salt boşuna bir eylemdir.”

Buna rağmen, Griffith Thomas'ında belirttiği gibi, İsa'da Tanrı'nın standardının mükemmel bir şekilde yakalandığını görmekteyiz: “İsa ve O'nun göklerdeki Babası arasına silik bir gölge olarak giren en ufak bir olay gerçekleşmemiştir. O günahsızdır... Eğer Mesih'in kendi yaşamı günahsız olmasaydı, O'nun, insanlığı günahı kurtaran kişi olması mümkün olmazdı.” (Griffith Thomas, CIC, 17)

Kutsal Kitap'ın doğaüstü bütün unsurlarının en sert düşmanı olan David Strauss,

çağımızda yaşamakta olan tüm yazarlar arasında İsa Mesih'e olan inancı yıkmaya amaci ile en fazla eserleri kaleme alan, mucizevi olarak aktarılmış olan her şeyi parçalamak için kurnazca ve zekice, ama, kötü niyetli saldırılarda bulunan bu kişi, yaşamının son dönemlerinde, mükemmel ahlâkliliğin sadece İsa Mesih'te beden bulabildiğini itiraf etmiştir: "İsa Mesih, efsanevi değil tarihi ve sembolik değil, etten kemikten bir insan olarak yaşamıştır. İnsan düşünce sistemlerinin algılayabileceği en yüksek din sistemini geride bıraktığı gibi, yüreğinde İsa olmayan hiç kimsenin mükemmel bir anlamda inançlı olması mümkün değildir."

- WILBUR SMITH

Philip Schaff'dan sunuları okuruz: "Bir insan daha iyi ve kutsal oldukça, bağışlanmaya olan ihtiyacının ve aslında kendisinin mükemmel olmayan üstünlük standardına bile ulaşmaktan ne kadar uzak olduğunun daha çok bilincine varır. Ancak İsa, bizlerle aynı doğaya sahip olup, bizler gibi ayarlanmasına rağmen, asla ayarlanmaya yenilmemiştir; asla bir düşüncesinden, sözünden ya da eyleminden dolayı pişman olma ihtiyacı hissetmemiştir; ne affedilmeye ne düzeltilmeye ne de yeniden şekillendirilmeye ihtiyaç duymuştur; O'nun göklerdeki Babası ile olan uyumu asla kopmamıştır. O'nun tüm yasama, Tanrı'nın zaferi ve Kendisine ait olanların kurtuluşu için kendini adanmış eylemi üzerine kurulmuştur." (Schaff, HCC, 107)

William Ellery Channing, "İsa Mesih'in önünde parıldayan ahlâki mükemmellik dışında sonu gelmeyen hiçbir salt iyilik mevcut olmamıştır" demistir. (Mead, ERQ, 51) İşte bu, Tanrı ve insan olan, İsa Mesih'in yaşamının tarihsel sonucunun haykirisidir.

2C. Dünyanın En İyi Bilinen Süphçilerin Tanıklıkları

Fransız deist Jacques Rousseau, "Erdemin en yüce ödülüne sahip olduğu halde, suç yükünü omuzunda taşıyandır diyerek, hayalindeki doğru bir insanı tarif eden Eflatun, farkında olmadan İsa Mesih'in karakterinin mükemmel bir tanımını vermiştir" demistir. (Schaff, PC, 134)

Meshur felsefeci ve eğitimci John Stuart Mill, su soruyu yöneltmektedir: "O'nun elçileri ya da takipçileri arasında kim, İsa'ya özgü olarak kabul edilen sözleri ve İsa'nın İncil'de açıklanan yaşam ve karakterini hayal edip yaratma ve tüm dünyayı inandırma kapasitesine sahiptir?" (Schaff, PC, 145)

Beklenen cevap tabii ki, *hiç birisidir*. İncil'in İsa'sı, tarihin İsa'sıdır. Ralph Waldo Emerson, "İsa, su ana kadar dünya üzerinde yaşamış olan en mükemmel insandır" demistir. (Mead, ERQ, 52)

Tarihçi William Lecky, "O [İsa] ... sadece erdemliliğin en yüce modeli değildir, aynı zamanda bu erdemliliğin uygulanması için tek güdü ve dürtü kaynağıdır" demistir. (Lecky, HEMAC, 8)

Wilbur Smith, "Kutsal Kitap'ın doğüstü bütün unsurlarının en sert düşmanı olan David Strauss, çağımızda yaşamakta olan tüm yazarlar arasında İsa Mesih'e olan inancı yıkmaya amaci ile en fazla eserleri kaleme alan, mucizevi olarak aktarılmış olan her şeyi parçalamak için kurnazca ve zekice, ama kötü niyetli saldırılarda bulunan bu kişi, yaşamının son dönemlerinde, mükemmel ahlâkliliğin sadece İsa Mesih'te beden bulabildiğini itiraf etmiştir: 'İsa Mesih efsanevi değil, tarihi ve sembolik değil etten kemikten bir insan olarak yaşamıştır. İnsan düşünce sistemlerinin algılayabileceği en yüksek din sistemini geride

biraktigi gibi, yüreginde Isa olmayan hiç kimsenin mükemmel bir anlamda inançli olması mümkün degildir' demistir". (Smith, HYCH, 11)

Sonuç olarak, Bernard Ramm sunlari kaleme almistir:

"Beden almıs Tanrı'dan, günahsız bir mükemmeliyet ve mükemmel bir günahsızlık bekleriz ve bunların hepsinin bulunduğu yer ise, Isa Mesih'in Kendisidir. Hipotez ve gerçekler uyusum içindedir." (RAMM, PCE, 169)

4A. EGER TANRI INSAN BEDENI ALMIS ISE, MUCIZE DIYE ADLANDIRDIGIMIZ DOGAÜSTÜ OLAYLAR ILE DOGAÜSTÜLÜĞÜNÜ BILDIRMIS OLMASI GEREKIR

1B. Kutsal Yazılar'daki Taniklik

Isa, "Gidin, görüp isittiklerinizi Yahya'ya bildirin. Körlerin gözleri açiliyor, kötürümler yürüyor, cüzamlılar temiz kiliniyor, sagirlar isitiyor, ölümler diriliyor ve Müjde yoksullara duyuruluyor" demistir (Luka 7:22). Isa'nin mucizeleri büyük bir kudretin göstergesi olmuştur: Doga, hastalık, cinler ve ölüm üzerinde yetki ve yaratma kudreti bunlardan bazılaridir. Isa'nin isleri aynı zamanda, İbrani Kutsal Yazılar'ında verilmiş olan ve Mesih'i isaret eden peygamberliklerin tamamlanmasını da sağlamıştır.

Isa'nin yaptığı birçok doğaüstü eylemlerin bazıları sunlardır (Stott, BC, 500):

Fiziki İyileştirme Mucizeleri

- Cüzam (Matta 8:2-4; Markos 1:40-45; Luka 5:12-15)
- Felç (Matta 9:2-8; Markos 2:3-12; Luka 5:18-26)
- Petrus'un kaynanası (Matta 8:14-17; Markos 1:29-31)
- Bir memurun oğlu (Yuhanna 4:46-53)
- Fiziki yetersizlik (Yuhanna 5:1-9)
- Fiziki sakatlık (Matta 12:9-13; Markos 3:1-6; Luka 6:6-11)
- Sagırlık ve dilsizlik (Markos 7:31-37)
- Körlük, Beytsayda'da (Markos 8:22-25); Yerusalem'de (Yuhanna 9); Bartımay (Markos 10:46-52)
- On cüzamlı (Luka 17:11-19)
- Malkus'un kopan kulağı (Luka 22:47-51)
- Kanama (Matta 9:20-22; Markos 5:25-34; Luka 8:43-48)
- Su toplaması (Luka 14:2)

Cisimler ve Doga ile İlgili Mucizeleri

- Kana'da suyun saraba dönüştürülmesi (Yuhanna 2:1-11)
- Firtınayı dindirme (Matta 8:23-27; Markos 4:35-41; Luka 8:22-25)
- Doğaüstü bir biçimde balıkların yakalanması (Luka 5:1-11; Yuhanna 21:6)
- Yiyeceğin çoğaltılıp: 5,000 kişinin doyurulması (Matta 14:15-21; Markos 6:34-44; Luka 9:11-17; Yuhanna 6:1-14); 4,000 kişinin doyurulması (Matta 15:32-39; Markos 8:1-9)
- Su üzerinde yürüme (Matta 14:22, 23; Markos 6:45-52; Yuhanna 6:19)
- Balıktan gelen para (Matta 17:24-27)
- İncir ağacının kuruması (Matta 21:18-22; Markos 11:12-14)

Ölüleri DiriltmeMucizeleri

- Yair'in kızı (Matta 9:18-26; Markos 5:35-43; Luka 8:41-56)
- Dul kadının oğlu (Luka 7:11-15)
- Beytanya'lı Lazar (Yuhanna 11)

2B. Isa'nin mucizeleri Hakkındaki Yorumlar

Paul Little, sade bir biçimde, "Mesih, doğa güçlerini yaratan Tanrı'nin gösterebileceği kudreti, doğa güçleri üzerinde göstermiştir" demistir. (Little, KWYB, 56)

Philip Schaff, Mesih'in mucizeleri hakkında sunları söylemiştir: "Aldatıcı hilecilerin işleri ve apokrafî edebiyatının faydasız ve çarpık mucizeleri ile çarpıcı bir tezat oluşturmaktadır. Bu mucizeler gösterişli bir biçimde sergilenmiş, tamamen salt bir yalınlık içerisinde ve tamamen O'na özgün bir biçimde gerçekleşmişlerdir." (Schaff, HCC, 105)

Bu düşünce doğrultusunda Griffith Thomas, sunları söylemiştir: "İncil'de, Isa'nin mucizelerini tanımlamak için, eylem anlamına gelen ve sıradan bir kelime olan (*erga*) kelimesinin kullanılması çok dikkat çekici bir durumdur. Bu mucizeler, Isa'nin yaşamının doğal ve zaruri sonuçları olmakla beraber, Isa'nin kimliğinin bir tür eylemsel ifadesi olmuşlardır." (Thomas, CIC, 50)

Thomas, sözlerine şöyle devam etmiştir: "Araştırmaların sonunda varılan salt gerçek şudur: Doğüstü olduğunu kabul ettiğimiz bu Kisi'nin doğüstü işleri, yasami ile uyum içerisinde midir? Ya O'na özgü olarak kabul edilen işlerin karakteri, onların iyiliği, bu işlerin gerçekleştirildiği zor koşullar, hizmeti ile kıyaslandığında bu işlerin önemli bir yer kaplamaması ve O'nun ruhsal kardeşliğe verdiği sarsılmaz önem. Bütün bunlar, mucizevi ve insanüstü bir kişi olan İsa Mesih'in işleri ve kendini açıklaması ile tamamen uyum içerisinde." (Thomas, CJC, 54)

Philip Schaff, bu yargıya katılmaktadır:

"İsa'nin bütün mucizeleri, O'nun kişiliğinin doğal bir bildirisidir ve bu yüzden bizlerin günlük işlerimizi yaparken yaptığımız rahatlık ve doğallıkla sergilenmişlerdir." (Schaff, PC, 76-77)

"O'nun mucizelerinin bir tanesi bile istisna olmadan hepsi, en saf motivasyonlar ile uygulandığı gibi, Tanrı'nin zaferi ve insanlığın yararı için gerçekleştirilmiştir; bunlar sevgi ve merhamet mucizeleridir, öğretici ve dikkat çekici bir nitelikleri olduğu gibi, O'nun karakteri ve hizmeti ile tam bir uyum içerisinde." (Schaff, PC, 91)

F. H. Chase, şu ifadede bulunmuştur:

İncil'de kaydedilmiş olan Tanrı'nin mucizelerinin motivasyonu ve içeriği her zaman aynıdır. Mucize aktarımları İncil'in dört bir yanına dağılmış durumdadır. Buna rağmen bu mucizelerin birbiri ile olan ilişkilerini ele alırsak, her biri arasındaki katıksız bir birliğin tanıkları oluruz. Beraberce ele alındığında bu mucizelerin, Tanrı'nin Kurtarıcı olarak yaptıklarının temelini oluşturduğunu, insanın karışık varlığının her bir unsurunu yenilediğini ve fiziki düzen içerisindeki huzuru yeniden inşa ettiğini görürüz. Mucizelerin İncil'de yer almalarının temel amacı, Tanrı'nin saygınlığını ve kudretini arttırmak değildir. Mucizeler, Tanrı'nin yüceliğini ve O'nun zaferini ortaya koymak amacıyla içeren dindar arzularımızın bir ürünü olup metinlere eklenmiş olamazlar, çünkü kurnazca tasarlanmış amaç birliğinin, şeri istikrar içermesi ve üstünlük aktarılmış olması, ahlâken ve mantiken imkânsızdır. (Rice, JIG, 404)

Bizler için günümüzde İsa Mesih'in kişiliğinin kendisi en büyük mucizedir. Doğru bir düşünce yapısı, mucizelerinden dolayı İsa'nin değil, İsa'dan dolayı mucizelerinin

dogruluğunu kabul eder.

– GRIFFITH THOMAS

A. E. Garvie, “İsa’nın mucizeleri, O’nun karakteri ve bilinçliliği ile tam bir uyum içerisinde; bunlar harici onaylamalar değil, biricik Oğul’a yani insanlığın merhametli Kardesine verilmiş olan, Göksel Baba’nın sevgi, merhamet ve lütfundan doğan bir esinin dahili birleşmesidir” demistir. (Rice, JIG, 51-52)

Thomas su sonuca varmistir, ‘Bizler için günümüzde İsa Mesih’in kişiliğinin kendisi en büyük mucizedir. Doğru bir düşünce yapısı, mucizelerinden dolayı İsa’nın değil, İsa’dan dolayı mucizelerinin doğruluğunu kabul eder.’ (Thomas, cic, 49)

İslâm inancı da İsa’nın mucizeler yaptığını vurgular. Kuran’i Kerim’de, İsa’nın körleri ve cüzamlıları iyileştirdiği, aynı zamanda ölüleri dirilttiği konusunda referanslar verilmiştir.

3B. Erken Dönem Yahudi Tanıklığı

“İsa’nın mucizeleri hakkındaki birçok referansı, Yahudi kanun ve tarih kitaplarında bulmak mümkündür.” (*Jesus and His Story* - Ethelbert Stauffer) Yaklaşık olarak M.S. 95 yıllarında Lidyalı Haham Eliezer ben Hyrcanus, İsa’nın büyü sanatından bahsetmiştir.” (Stauffer, JHS, 9) “Yaklaşık olarak M.S. 110 yıllarında ise Filistili Yahudiler arasında, İsa’nın adı ile iyileştirme yapmanın doğru olup olmadığına dair tartışmalar yapıldığına dair metinler vardır... İsa adına iyileştirme gibi mucizevi olaylar hakkında tartışmaların olması, İsa’nın Kendisinin de bu mucizeyi gerçekleştirdiğinin ispatıdır.” (Stauffer, JHS, 10)

Dolaylı bir referans ise, M.S. 361-363 seneleri arasında Roma İmparatoru olan Julian Apostate tarafından verilmiştir. Kendisi antik dönem Hristiyanlığının en etkin düşmanlarından birisi olmuştur ve Hristiyanlığa karşı verdiği mücadele esnasında su ifadeye bulunmuştur: “İsa ... tam üç yüzyıldan beri tanınmaktadır; eğer Beytsayda ve Beytanya yerleşim birimlerinde gerçekleştirdiği sakat ve körleri iyileştirme ve cin çıkartma işlerini büyük bir iş olarak kabul etmiyorsanız, bu adamın yasami boyunca bu tanınmışlığı hak ettirecek hiçbir şey yapmadığını söyleyebilirsiniz.” (Schaff, pc, 133) Julian farkında olmadan, İsa’nın mucize gerçekleştirme gücü olduğunun tanıklığını yapmıştır.

4B. Tenkitçiyi Susturmak

Bernard Ramm, bu konuda şöyle demistir: “Eğer mucizeler, duyular ile kavranılabilecek cinsten ise, bu mucizelerin tanıklığı verilebilir. Uygun ve yeterli tanıklığa sahip işler ve bu tanıklıklar metne çevrilmiş ise, bu metinler görgü tanıklarının tanıklığı ile aynı delilsel değere sahiptirler.” (Ramm, PCE, 140) Bu durum kesinlikle İsa’nın mucizeleri için de geçerlidir, çünkü bu mucizeler halk önünde gerçekleştirilmiştir ve bu sayede herkesin hatta süphecilerin bile incelemesine ve araştırmasına açık bir imkân sunmuştur.

Örneğin, Kutsal Kitap’ta İsa’nın, Lazarus’u diriltme mucizesine bakalım. Bernard Ramm, bu konuda sunları gözlemlemiştir, “Eğer Lazarus’un dirilme mucizesine Yuhanna tanıklık etmiş ve bu olayı zihninde kaybolmadan önce aslına sadık bir şekilde kaydetmiş ise, bu olayı gören ile bu metni okuyan için delilsel amaç aynıdır.” (Ramm, PCE, 140-41)

Masih’in düşmanlarının Lazarus’un dirilme mucizesini inkâr etmemeleri dikkat çekicidir. Bundan dolayı, herkes O’na iman etmeden önce İsa’yi öldürmeye karar verirler (Yuhanna 11:48).

Sonuç olarak, İsa'nın çağında yaşamış olan kişiler, ki buna düşmanları da dahildir, İsa'nın mucizeler gerçekleştirme yeteneğinden bahsetmişlerdir.

Ancak, İsa'nın dostları bu kudretinin kaynağının Tanrı'dan olduğunu kabul etmişlerken, düşmanları Seytandan olduğunu öne sürmüşlerdir: 'Ferisiler bunu duyunca, 'Bu adam cinleri, ancak cinlerin reisi Beelzebub'un gücüyle kovuyor' dediler. Onların ne düşündüğünü bilen İsa şöyle dedi: 'Kendi içinde bölünmüş olan her ülke yıkıma uğrar. Kendi içinde bölünmüş hiçbir kent ya da ev ayakta kalmaz. Eğer Seytan Seytan'ı kovarsa, kendi içinde bölünmüş demektir. Bu durumda onun egemenliği nasıl ayakta kalabilir?' (Matta 12:24-26)

Elimizdeki delillere ve tanıklıklara bakıldığında, bazı pagan mucize anlatımlarının mantık dışı veya batıl olmalarından dolayı, İncil'deki mucizelere de inanamazlık edemeyeceğimizi anlarız. Bazı mucize iddialarının uydurma olması, İncil'deki mucizelerinde hileli olduğunu ortaya koymaz.

İsa'nın mucizelerini reddedip, Hristiyanlığın bazı değerlerini kabul etme sansimiz yoktur. C. S. Lewis, bu konuya açıklık getirmiştir: "Eğer mucizeleri reddederseniz, Hinduizm ya da İslâm inançlarının esas öğretilerinde bir yıkılma ya da sarsılma gerçekleşmeyebilir, ancak Hristiyanlık için aynı durum söz konusu değildir. Hristiyanlık, büyük bir mucizenin titiz bir hikâyesidir. Natüralist bir Hristiyanlık demek, Hristiyanlığın tüm unsurlarını reddetmek demektir." (Lewis, M, 83)

Hristiyanlık inancı için mucizeler, kitabın orasına burasına eklenmiş ve çıkartılmaları durumunda önemli bir kaybin gerçekleşmeyeceği unsurlar değildir. Bernard Ramm, su sözlerinde çok haklıdır: "Mucizelere Hristiyan olmayan dinlerde de inanıldığı görülmektedir, ancak bu dinlere zaten inanılmıdır ve mucizelere bu inancın sonucu olarak gelmekte iken, KUTSAL KİTAP dininde mucizeler, gerçek dinin ana unsurlardır. Bu farklılığın uçsuz bucaksız bir önemi mevcuttur. İsrail, bir grup seri mucize sonucunda kurulmuştur, Yasa ise, doğaüstü mucizeler ile kusanmış bir şekilde sunulurken, peygamberlerin bir çoğu, mucize gerçekleştirme kudreti sayesinde Tanrı'nın sözcüsü olarak tanımlanmışlardır. İsa sadece vaaz etmeye değil aynı zamanda mucizeler gerçekleştirmek için gelmiştir ve O'nun elçileri zaman zaman mucizeler sergilemişlerdir. Bir dinin gerçekliğini ispatlamadaki en etkin unsur mucizeler olmuştur." (Ramm, PCE, 142-43)

John A. Broadus'un belirttiği gibi, "bizler İncil'i aynen ifade edildiği şekilde almalıyız ... ve eğer Nasıralı İsa doğaüstü işler gerçekleştirmemiş ise, söylediklerinin bir çoğu yalandır. O halde bunu söyleyebiliriz; İsa hiçbir insanın konuşmadığı gibi konuşurken kendisini dinleyenlerin karakterinde duyduklarını kritik etme güdüsü yoktu ve her an yalan söyledi ya da Kendisi doğaüstü mucizeler gerçekleştirdi." (Broadus, IN, 72) A. E. Garvie aynı fikirdedir ve "Tanrı'nın Oğlu olduğunu iddia eden, insanlığın Kurtarıcısı olmayı hedefleyen ve hiçbir mucize gerçekleştiremeyen bir Mesih, İncil kayıtlarında istikrarlı bir şekilde bizlere tanıtılan İsa ile kıyaslandığı zaman, hem daha az anlaşılır hem de daha az güvenilir bir Mesih olacaktır" demistir. (Garvie, HCA, 73)

İsa, mucizeler ile çalışmıştır, çünkü Kendisi Tanrı Oğlu olduğu için Tanrı'nın kudreti O'nunla beraberdir.

İsa Mesih'in coskusu hırsla, sabri inada, iyiligi güçsüzlüğe, sefkati duygusallığa dönüşmemiştir. O'nun dünya dışılığı, kayıtsızlıktan ya da toplum dışı olmaktan özgür bir durum idi. O'nun saygınlığı, gurur ve küstahlıktan uzak idi. O'nun düşkünlüğü, uygunsuz İubalilikten arınılmıştı. O'nun feragat etmesi demek, kabuğuna çekilmek demek değildi. O'nun özdenetimi olması, katılığı ve duyarsızlığı doğurmamıştı. İsa çocuksu bir masumiyeti olgunluğun gücü ile birleştirmiş, insanlığın refahına önem

gösterirken, Tanrı'ya olan adanmışlıktan uzaklaşmamış, günahkâra samimi bir sevgi beslerken, günaha kıyaslanması mümkün olmayan sertlikte yaklaşıp, alçak gönüllülükten kazanılan saygınlığı buyurmuş, bilge bir dikkatliliği içeren korkusuz bir cesareti salık vermiş, sarsılmaz bir dayanıklılığı isaret edip, en sevecen bir biçimde kibar olmamızı istemistir.

– TARIHÇI PHILIP SCHAFF

5A. EGER TANRI İNSAN BEDENİ ALMIŞ İSE, DÜNYA ÜZERİNDE YASAMIS OLAN HER İNSANDAN DAHA MÜKEMMEL BİR ŞEKİLDE YASAMIS OLMASI GEREKİR

1B. O'nu Sevenler Neler Demistir

“İsa, her açıdan bakıldığında hem gerçek bir insandır hem de insanüstüdür.” (Scott, JMSH, 27)

Philosophy of the Christian Religion isimli eserinde A. M. Fairbairn, sunları kaleme almıştır: “İsa'yi kelimelerle ifade etmek gerekirse O, Tanrısallığın insan bedeninde ve çağının ortaya koyduğu durum içerisinde açıklanmasıdır. Bu açıklama kendi içerisinde sıra dışı bir kavram olsa da, bir kişinin yasamı ile muhtesem bir şekilde gerçekleşmiş olması bu durumu daha da sıra dışı yapmaktadır. Bundan daha yüce bir ölüme asla var olmamıştır.” (Fairbairn, PCR, 326)

“O'nun yasamı kutsaldı; O'nun sözleri doğrudur; O'nun tüm karakteri gerçeğin beden almışlığıdır. Tarih boyunca hiçbir zaman Nasıralı İsa'dan daha gerçek ya da daha doğal bir insan olmamıştır.” (Thomas, CIC, 11)

Frank Ballard tarafından alıntısı yapılan Hausrath, sunları söylemiştir: “Beleri kayıtlarda yer almış bir diğer onurlu yaşam yoktur ki, bu kadar az dünyevi, geçici ve yöresel unsurlar kendisine ayak bağı olurken yüce ve evrensel amaçlara hizmet etsin.” (Ballard, MU, 252)

Christ of History isimli eserinde John Young, su soruyu yöneltmektedir: “Nasıl oldu da tüm insanlık arasından sadece İsa ruhsal mükemmelliğe ulaştı? Tanrı'nın inanç ve erdem için bir kaside ve bir durumda yapıp da başka yerler, dönemler ve kişilerde yapabileceği halde yapmadığı nedir? Eğer İsa sadece insan olsa idi Tanrı; dünyayı düzeltmek, bilgilendirmek ve geliştirmek için birbirini izleyen çağlar boyunca birçok kutsanmış insani insanlığa sunabilirdi, ancak Tanrı bunu yapmadı.” (Young, CH, 243)

Carnegie Simpson, sunları kaleme almıştır:

İç güdülerimiz doğrultusunda İsa'yi baskaları ile aynı sınıfa sokamayız. Eğer bir kişi O'nun ismini, Konfüçyus ile başlayıp Goethe ile biten bir listede okur ise, dindarlık ile bir alakası olmayan bir tutuma sahip olmasa da, bunun bir hakaret olduğunu düşünür ve bu davranışı terbiye kuralları ile bağdastıramaz. İsa, dünyanın en büyük isimlerinin bulunduğu bir grubun üyesi olamaz. Bu listeye İskender'i, Napolyon'u dahil edebilirsiniz ama, İsa'yi dahil edemezsiniz. O, büyük bir isim değil, esi olmayan bir şahsiyettir. O Tek'dir. O kısaca İsa'dır. Buna eklenecek başka bir sıfat yoktur... O, bizim analizlerimizin üzerindedir. O'nu tanımlama çabası bizim genel kurallarımızı ve ilkelerimizi allak bullak eder. Bizim eleştirilerimizi, kendi kendilerini çürütmek zorunda bırakır. Bizim ruhlarımızı korku ve merak duyguları ile doldurur. Charles Lamb'in bir sözü vardır “...eğer Shakespear kapıyı çip su an bu odaya girse, hepimiz ayaga kalkar ve heyecanla onu karşılardık, ancak kapıdan giren kişi İsa Mesih olsa idi, yere kapanır ve O'nun kıyafetlerinin uçlarını öpmeye başlardık.” (Stott, BC, 36)

Griffith Thomas, su ifadede bulunmuyor, “Isa, dünya tarihinin belli bir noktasında, insanlık adına yapılmış kesin ve tanrısal bir müdahalenin temsilcisidir. Bizler, Isa Mesih’teki bu yüce mucizenin yanında yer almaktayız.” (Thomas, CIC, 53) “O, diğer tüm insanlarda iz bırakmış olan bütün iyi unsurlara sahiptir ve insan karakterinde olması arzulan her ne kadar olumlu unsur varsa, O’nda bunların hepsinin mevcut olduğunu söylemek bir abartı değildir.” (Thomas, CIC, 11)

Philip Schaff, su yorumda bulunmuyor:

Isa Mesih’in coskusu hirsâ, sabri inada, iyiligi güçsüzlüğe, sefkati duygusalığa dönüşmemiştir. O’nun dünya disiligi, kayıtsızlıktan ya da toplum disiliminden özgür bir durum idi. O’nun saygınlığı, gurur ve küstahlıktan uzak idi. O’nun düskünlüğü, uygunsuz lâubalilikten arınmıştı. O’nun ferâgat etmesi demek, kabuguna çekilmek demek değildi. O’nun özenetimi olması, katiligi ve duyarsızlığı doğurmamıştı. Isa çocuksu bir masumiyeti olgunlugun gücü ile birleştirmiş, insanlığın refahına önem gösterirken Tanrı’ya olan adanmışlıktan uzaklaşmamış, günahkâra samimi bir sevgi beslerken, günaha kıyaslanması mümkün olmayan sertlikte yaklaşmış, alçak gönüllülüğünden kazanılan saygınlığı buyurmuş, bilge bir dikkatliliği içeren korkusuz bir cesareti salık vermiş, sarsılmaz bir dayanıklılığı isaret edip, en sevecen bir biçimde kibar olmamızı istemiştir. (Schaff, PC, 63)

Yahudi âlimi olan Klausner, “Isa, Yahudilerin Yahudi’sidir; Hillel’den bile daha fazla Yahudi’dir” demiyor. (Klausner, YH, 1249)

Evrensel olarak kabul edilen bir gerçek varsa, o da Mesih’in en saf ve en yüce ahlâk sistemini öğrettiğidir. Isa’nın öğretisi, antik çağların en bilge adamlarının öğrettiği ahlâki prensiplerin ve özlü sözlerin bir kenara atılmasına sebep olmuştur.” (Schaff, PC, 44)

Joseph Parker, *Ecce Deus* isimli eserinde şöyle yazmıştır: “Sadece bir Mesih, mesih fikrini tasavvur edebilir.” (Martin, CC, 57)

Johann Gottfried Von Herder, “İnsanlık için en asil ve en mükemmel anlamdaki ideal, Isa Mesih’te beden bulmaktadır” demiyor. (Mead, ERQ, 53)

G. A. Ross, su sözleri söyleyecek kadar ileri gitmiştir:

Hiç aklınıza, Isa’nın cinsiyetlerin idealleri üzerindeki olagan dış konumunu getirdiniz mi? Su ana kadar hiçbir erkek, Isa’yı hakaret anlamında cinsiyetsiz olarak tanımlama cesaretini gösterememiştir; buna rağmen bu konudaki karakteri bakımından O, herkesten farklı bir şekilde durmaktadır. Eger birisi Isa için “cinsiyetlerin ortasında bir yerde” terimini kullanırsa, sunu ifade etmektedir; O’nun çok yönlü insanlığı, her iki cinsiyet için ayrı ayrı ilişkilendirdiğimiz idealleri kapsayacak kadar yücedir. Bu ideallerin Isa’daki varlığını görmek için hiçbir kadın, bir erkekten daha çok çaba harcamamıştır. Bir erkeğin gücünde, adaletinde ve bilgeliğinde; bir kadının hassaslığında, saflığında ve kavrayışında ne varsa, hepsi Isa’da en mükemmel şekli ile beden almıştır. Herhangi bir kişinin bütün erdemleri kendisinde toplamasını engelleyen bütün unsurlar ise, Mesih’te yer almamaktadır. (Ross, UJ, 23)

W. R. Gregg, “Isa, ender bir şekilde rastlanacak bir hediye almış doğaya sahiptir. Ender olarak rastlanan benzerlerinde ise aynı derecedeki mükemmelliği, saflığı ve sadece bir peygamberin sahip olabileceği zihinsel ve ahlâki unsurlar arasında bir vizyon oluşturmadaki katıksız bir uyumu yakalamak mümkün değildir” demektir. (Ballard, MU, 152)

Napolyon Bonapart bu konuda sarf ettiği su sözler ile tarih kitaplarına geçmiştir: “Ben insanları tanıyorum; ve size diyorum ki, Isa Mesih bir insan değildir. O ve dünya üzerindeki diğer her insan arasında kıyaslama yapmanın bile imkânı yoktur. İskender, Sezar, Charlemagne ve ben imparatorluklar kurduk. Ancak yaptıklarımızın hangisi bizim yaratıcılığımızın eseridir? Hepsi zorbalıkla, güçle kurulmuştur. Isa Mesih ise,

İmparatorlugunu sevgi üzerine kurmustur ve tam su an bile dünya üzerinde onun için canini verecek milyonlarca insan mevcuttur.” (Mead, ERQ, 56)

Meshur Üniteriyen Theodore Parker, su itirafta bulunmaktadır: “İsa Mesih, Kendisinde en yüce prensipleri ve en ilâhi uygulamaları birleştirmiştir, böylece bilgelerin ve peygamberlerin arzuladıklarını gerçekleştirmekle kalmamış aynı zamanda kendi çağının, ulusunun ya da inancının ön yargı bağlarından serbest bir şekilde, isik kadar hafif ve gökler kadar yüce ve Tanrı kadar gerçek bir doktrini yaymıştır. İnsanlık güneşinin İsa’da yükselmesinden günümüze tam on sekiz asır geçmiştir (yazarın bu metni yazdığı tarihe göre). Kim ya da hangi mezhep O’nun düşüncelerini tam olarak özümseyebilmiş, O’nun metodlarını kavrayabilmiş ve kendi yasamlarına tam olarak uygulayabilmiştir?” (Ballard, MU, 252)

İsa’nın insanlar üzerinde öyle bir etkisi vardır ki, O’nunla yüzleşen insanlar, ya O’nun yanında ya da O’nun karşısında yer alırlar. Birçok kişi tarafsız gibi gözüküyor gibi dursalar da, bu konumda kalmanın mantiken mümkünatı yoktur.

Kuran’i Kerim’de (Afi İmran, ayet 45) İsa için sunlar yazılmıştır: “Ey Meryem! Allah sana kendisinden bir Kelime’yi müjdeliyor. Adı, Meryem oğlu İsa’dır. Mesih’tir: dünyada da ahirette de itibarlı ve Alah’ın kendisine yakın kıldıklarındandır.”

Pascal, su soruyu yöneltmiştir: “Kim, elçilerin en mükemmel ve yüce kahraman ruhu tasvir edip, bunu İsa Mesih’te en kusursuz bir şekilde resmettiklerini iddia edebilir ki?” (Wolff, SMIJCU, 29)

Miracles of Unbelief isimli eserin yazarı olan Frank Ballard’ın, Channing’den yaptığı alinti şöyledir: “İsa’ya karşı duyulan hayranlığı, saygıyı ve sevgiyi yükseltmek için eklenecek hiçbir şey bulamıyorum.” (Ballard, MU, 252)

Bernard Ramm, şöyle yazmıştır: “Rab ve insan olan İsa Mesih, tarih boyunca yaşamış olan en büyük kişiliktir ve bu yüzden de O’nun kişisel etkisi, yaşamış olan her insanınkinden çok daha büyük olmuştur.” (Ballard, MU, 173)

Belki de bütün bu düşünce yığınının az ve öz bir şekilde en iyi özetleyebilen kişi Phillips Brooks’tur: “İsa Mesih, Tanrı’nın bizlere tenasülüne ve insanlığın yüceltilmesi.” (Mead, ERQ, 56)

2B. O’na Karşı Çıkanlar Neler Demistir

Tarihçi Philip Schaff, alintisini yaptığı Goethe için, “önde gelen bir başka zeki kişidir. Çok değişik bir karakteri vardır ve bu değişik karakter, din dahil birçok şeye karşı şüphe beslemesine sebep olmuştur. Kendi yaşamının son yılları ile engin insanlık tarihini kıyasladığı zaman, ‘eger Tanrı bir gün dünya üzerinde göründü ise, bu görünme İsa Mesih’te gerçekleşmiştir’ ve ‘diğer her alanda ne kadar ilerlemiş olan ve ilerleyecek olan insan zekâsı İncil’de parlayan Hristiyanlığın yüceligini ve ahlâki kültürünü asmayı asla basaramayacaktır’ şeklinde, zoraki bir itirafta bulunmuştur” demistir. (Schaff, HCC, 110)

“Ben, İncil’in tamamen orijinaline uygun olduğuna itibar ediyorum, çünkü İncil’de İsa Mesih’in kişiliğinden kaynaklanan yüceliğinin görkemi yansımaktadır ve bu yücelik su ana kadar dünyada açıklanmış olan en ilâhi olanıdır.” (Ballard, MU, 251)

Tanınmış tarihçi H. G. Wells, İsa Mesih’in muhtesem bir tanıklığını kaleme almıştır:

İsa, elçileri için fazlasıyla yücedir. İsa’nın açıkça belirttikleri göz önüne alındığında zengin ve refah içerisinde olanların kendi dünyalarının, İsa’nın öğretisinde kavrulmasından sonra korku içinde kalmamışlar mıdır? Belki de din görevlileri ve yöneticiler ve zenginler İsa’yi, O’nun takipçilerinden daha iyi anlamışlardır. İsa, bu kişilerin sosyal yasamlarından gizledikleri özel yasamlarına, evrensel bir dini yaşamın ışığını vurdurmuştur. Yaman bir avcı gibi, insanlığı o ana kadar yaşamış oldukları rahat ve sıcak çukurlardan çıkartmaktadır. Bu krallığın beyaz ışığı altında mülkiyet sahibi olmak, öncelikli ve ayrıcalıklı olmak, kibirli olmak ve üstün olmak yoktu; bunlar için ne bir motivasyon ne de bir ödül vardı, mevcut olan tek şey ise,

sevgiydi. İnsanların İsa'ya karşı çıkmaları, bağirmaları, sasırmaları ve görmezlikten gelmelerine kim sasırabilir ki? O'nun elçileri bile kendilerine bir imtiyaz olmayacağını anladıklarında haykırmanışlar mıdır? Din görevlileri, kendileri ile bu adam arasında bir seçim yapılması ve seçimin İsa olması durumunda, kâhinlik diye bir sistemin yok olacağını anlamış olmaları sasırtıcı mıdır? Romalı askerlerin karşısında dikilen bu sasırtıcı durumun, kavrama kapasitelerini asması ve kendi kontrol sistemlerinin dışında kalması sonucunda, kâhkahalar arkasına sığınip, İsa'yi dikenden bir taç ve mor bir kaftan giydirip, O'nu alay edilecek bir Sezar benzeri yapımları normal değil mi? İsa'yi ciddiye almak demek, garip ve ürpertici yasama adım atmak, alışkanlıkları terk etmek, güduları ve istekleri kontrol etmek ve inanılmaz bir mutluluğu tecrübe etmek demektir...

Günümüzde bile, yüreklerimizin bu Celileli karşısında küçük kalması sasılması bir durum mudur? (Wells, OH, 535-536)

Wells'e insanlık tarihinde en kalıcı etkiyi bırakan kişi sorulduğunda, tarihsel standartları göz önüne aldığı zaman, kalıcılık testinden birinci çıkan ismin İsa olduğunu söylemiştir. (Ramm, PCE, 16)

Ernest Renan, "Geleceğin getireceği bütün sasırtıcı olaylar, İsa'nın etkisini asla bastıramayacaktır" iddiasında bulunmuştur. (Ross, UJ, 146)

Thomas Carlyle, İsa'dan en ilâhî sembol olarak bahseder: "İsa o kadar yücedir ki, insanlığın düşüncelerinin erisemediği bir rakimdir. Dayanıklı ve sonsuz bir karakterin sembolüdür; O'nun essizliği ve değerine bir ek sağlayacak ne bir araştırma sonucu ne de yeni bir bildiri olabilir." (Schaff, PC, 139)

Rousseau, su soruyu yöneltir: "İncil kayıtlarında, tarihi anlatılmakta olan insanın gerçekten insan olması mümkün müdür? O, sevgi davranışlarındaki art niyetsizlik, öğretilerindeki etkileyici iyilik, önemli sözlerindeki yücelik, vaazlarındaki derin bilgelik, cevaplarındaki zekâ ifadesi, kendini bilmislik ve beceri! Evet, eğer Sokrat'ın yasami ve ölümü bir felsefeciye ait ise, İsa Mesih'in yasami ve ölümü de Tanrı'ya aittir." (Ballard, MU, 251)

6A. EĞER TANRI İNSAN BEDENİ ALMIŞ İSE, SÖYLENMİŞ EN YÜCE SÖZLERİ SÖYLEMİŞ OLMASI GEREKİR

1B. Yeni Atlasma'da Neler Kaydedilmiştir

İsa kendi sözleri hakkında sunları söylemiştir: "Gök ve yer ortadan kalkacak, ama benim sözlerim asla ortadan kalkmayacaktır" (Luka 21:33).

İsa Mesih yetkiyle konuştugu için O'nun öğretilerine kitleler sasıp kalıyorlardı (Luka 4:32). Romalı bir subay, "Hiç kimse hiçbir zaman bu adamın konuştugu gibi konuşmamıştır" demistir. (Yuhanna 7:46)

2B. En Yüce Sözler

Sholem Ash, söyle yazmıştır: "İsa Mesih, tüm zamanların en önde gelen kişiligidir... İster Yahudi olsun ister Hristiyan ister Budist, başka öğreti sunan kişiler, en fazla bir öğretmen olabilir ve öğretileri sadece içinde yaşadığımız dünya için kılavuz bilgilerini içerir. Diğer öğretmenlerin öğretileri batıdaki, doğudaki ya da belli bir halkı derinden etkileyebilir, ancak İsa'nın sözleri bütün dünya için sarsıcı bir etki yaratmaktadır. İsa Mesih, Dünyanın İsigidir. Bir Yahudi olan ben, bundan gurur duymayım da neden gurur duyayım?" (Mead, ERQ, 49)

G. J. Romanes, söyle yazmıştır:

İsa Mesih'in Kendisi ya da sözleri hakkında söylenmiş milyarlarca sözün kayıt altına alınmış olduğunu düşünürsek, O'nun sözlerinin asla ortadan kalkmayacağını, başka bir deyiş ile unutulmayacağını ya da modasının geçmeyeceğini daha rahat bir şekilde kavrayabiliriz... Antik dünyanın düşünürleri ile İsa Mesih'i bu açıdan kıyasladığımızı düşünelim. Zaman cetvelinde İsa Mesih'ten dört asır daha önce gelmekte olan Eflatun, felsefe açısından daha fazla üretken bir kişi olduğu iddia edilebilse bile, sözlerinin kaydedilmesi ve bu sözlerinden alıntı yapılması konusunda İsa Mesih ile kıyaslanamaz. Örneğin, *Dialogues* isimli eserini okursanız ve İncil ile kıyaslama yapmaya kalkarsanız, karşılaşacağınız her türlü hata, sağduyusuz ve garip düşünce sistemleri ve ahlâki açıdan sok edici sözler doğrultusunda, aradaki uçurumu çok daha iyi kavrayarsınız. Buna rağmen bu eser, iddia ettiğimiz esinleme ile kıyaslanmadığı durumlarda insanlığın sağduyusunun en üstün seviyesi olarak kabul edilmektedir. (Ross, UJ, 157)

Joseph Parker, şu ifadede bulunmuştur: "Eflatun, Sokrat ya da Aristo'nun doktrinlerini okuduktan sonra, onların ve Mesih'in sözleri arasındaki akıl yürütme ile vahiy arasındaki farkı anlayabiliyoruz." (Mead, ERQ, 57)

"İki bin yıldan beri İsa, Dünya'nın Isığı olduğu gibi, O'nun sözleri asla yok olmamıştır." (Morris, BHA, 28)

F. I. A. Hort, "O'nun sözleri Kendisini tamamen tanımlamakta ve tamamlamaktadır, eğer bu sözleri, dini bir nasihatçi ya da peygamber olarak söylediğini farz edersek, gerçeğin bu soyut ifadelerinin hiçbir anlamı olmadığını görürüz. Kendisi hakkında yaptığı iddiayı, ifadelerinden çıkarttığımız durumda, bu ifadelerin havada kalacağını görürüz" demistir. (Hort, WTL, 207)

"Ancak, İsa'nın sözleri ve işleri etkileyici bir şekilde birbiri ile uyum içerisindedir ve bu söylemlere güvenilir, çünkü bu ifadelerin O'nun kişiliğinin açığa vurması, bu söylemlerin sahibine ait olduğunun ek bir ispatıdır. İsa, kişisel zamir, 'Ben' (ör: *'Ben size sunu söyleyeyim'*) kullanarak, söylediği her sözün arkasında kişisel sadakati ve kişisel bilinci ile durduğunu bizlere bildirir. Eğer O'nun sözleri ve eylemleri mesihvari bir karaktere sahip ise, İsa'nın böyle olma niyetinde olduğu anlaşılır ve eğer böyle bir niyeti var ise, bu durumda Kendisini Mesih olarak görmektedir." (Gruenler, JPKG, 97)

"Mesih'in kişiliği yüzünden, sözlerinin kalıcı bir değeri vardır; O'nun sözleri yok olmayacaktır, çünkü Mesih yok olmayacaktır." (Thomas, CIC, 44)

Bernard Ramm'in ifadesine göre:

İstatistiksel bir açıdan bakıldığında Kutsal Kitap, gelmiş geçmiş yazılmış en büyük edebiyat eseridir. Herhangi bir yüzyılda ve herhangi bir insan tarafından kaleme alınmış tüm kitaplarla kıyaslandığı zaman, en fazla okunmuş, yazarlar tarafından en fazla alıntısı yapılmış, en çok değişik dile çevrilmiş, değişik sanat dallarında yer almış, birçok besteye ilham kaynağı olmuş kitap, Kutsal Kitap'tir. Ancak, Mesih'in sözlerini yüce yapan şey, bu sözlerin baskalarının sözleri ile kıyaslandığı zaman istatistiksel olarak üstün olması değildir. Bu sözler, söylenmiş olan en yüce sözler oldukları için en fazla okunmuş, alıntısı yapılmış, sevilmiş, inanılmış ve değişik dillere çevrilmişlerdir. Peki bu sözlerin yüceliği nereden gelmektedir? Bu sözler yücedir, çünkü insanlığın boğazını sıkmakta olan en büyük problemler ile başa çıkmada en saf, açık ve net ruhsal çözümü sunmakta, kısaca; Tanrı kimdir? Beni seviyor mu? O'nu hosnut etmek için ne yapmalıyım? Benim günahlarıma nasıl bakmakta? Nasıl bağışlanabilirim? Öldükten sonra nereye gideceğim? Başka insanlara karşı nasıl davranmalıyım? gibi sorulara cevap sunmaktadır. Başka hiçbir insanın sözleri, İsa'nın sözleri ile kıyaslanamaz, çünkü bu temel soruları İsa'nın cevapladığı gibi kimse cevaplayamamıştır. Bu sözler, Tanrı'nın söyleyeceği türden sözler ve cevaplardır. İsa'nın tanrısallığına inanan bizler için, bu sözlerin İsa'nın ağızından nasıl çıktığını anlama konusunda en ufak bir sorun yoktur. (Ramm, PCE, 170-71)

Özel bir eğitim almamış, kültürel açıdan cahil ve öğrenebileceklerini Yunanlılardan öğrenmesi gereken, kendi atalarının büyük öğretmenleri sınırlı, hırçın, hoşgörüsüz, kuralcılıkta titiz olan bir marangoz nasıl olur da dünyanın tanıdığı en yüce inanç Öğretmeni olur ve bu yüceliği sayesinde insanlık tarihinin en önemli şahsiyeti konumuna yükselir?

“Hiçbir konuşmacı, böyle görkemli bir iddiayı dile getirdiğinde bu kadar salt bir biçimde yalnız kalmamıştır. Hiçbir söylevin gerçekleşmesi bu kadar çok inanılmaz olmamıştır. Asırlar öncesine baktığımız zaman, bu söylevin nasıl algılandığını görmekteyiz. O'nun sözleri kanun kitaplarına girmiş, doktrinleri oluşturmuş, özlü sözler arasında yer almış, teselli sözleri olmuş, ancak asla yok olmamışlardır. Hangi beseri öğretmen, kendi sözlerinin sonsuza kadar var olacağı iddiasında bulunma cesaretini gösterebilir ki?” (Maclean, CBS, 149)

“İnsanların bilgelğine dayanan sistemler gelip geçer, krallıklar ve imparatorluklar yükselir ve çöker, ancak İsa Mesih her zaman var olacaktır, ‘Yol, Gerçek ve Yaşam.’” (Schaff, HCC, 111)

Mesih'in öğretileri düşüncenin düzenlenmesinden, iradenin kontrolüne kadar her unsuru ile tamdır. Bu açıdan ele alınca Griffith Thomas, Mesih'in mesajının “tükenmez” bir mesaj olduğuna işaret etmektedir. Her yeni nesil, bu mesajı yeni ve heyecan verici olarak görmektedir. (Thomas, CIC, 36)

Mark Hopkins, bu fikre katılmaktadır, “Toplumların yaşadığı hiçbir devrim, İsa Mesih'in sözlerinin meydana getirmiş olduğu etkiler ile kıyaslanamaz.” (Mead, ERQ, 53)

W. S. Peake, bu konuda tamamen hemfikiridir:

Bazı kişiler, “İsa Mesih'in söylediği her söz önceden baskaları tarafından da dile getirilmiştir” iddiasında bulunmaktadırlar. Bir an için bu iddianın doğru olduğunu varsayalım. Orijinallik bir ölçü olabilir ya da olmayabilir. Eğer, gerçekler daha önceden dile getirilmiş iseler, erdemlilik bunların tekrar edilmesinde ve bu gerçeklere daha geniş ve daha uygun uygulama alanları yüklemekte yarar. Ancak, ölçüp biçmemiz gereken başka unsurlar da mevcuttur. Bos, geçici ve kurmaya çalıştığı sistemin hatalı yönlerini ortaya koyabilecek sözlerden tamamen kaçınmayı başarmış olan başka bir öğretmen yoktur. O'ndan başka sonsuzluğu ve evrenselliği hedef alıp, bu gerçekleri öğretileri ile en uygun bir şekilde bağdaştıran baskası olmamıştır. Birçok öğretmenin öğretileri, İsa'ninkiler ile bazı noktalarda paralellik içerse de, nasıl olur da İsa Mesih'in öğretilerinin tümü bir baskasının öğretisi ile paralellik gösteremez? Hepsini birden ele aldığımızda, her birinin değerli gerçekleri sunduğunu görsek de İsa Mesih, bizlere her şeyi içeren bir karışım sunmuştur, diğerlerinin karşılımlarında ise, her zaman bos sözler ve gariplikler yer almıştır. Özel bir eğitim almamış, kültürel açıdan cahil ve öğrenebileceklerini Yunanlılardan öğrenmesi gereken, kendi atalarının büyük öğretmenleri sınırlı, hırçın, hoşgörüsüz, kuralcılıkta titiz olan bir marangoz nasıl olurda dünyanın tanıdığı en yüce inanç Öğretmeni olur ve bu yüceliği sayesinde insanlık tarihinin en önemli şahsiyeti konumuna yükselir? (Peake, CNT, 226-27)

Griffith Thomas, şu sonuca varmıştır:

İsa Mesih, resmi bir hahamlık eğitiminden yoksun olduğu halde, doğru olduğuna inandıklarını ifade etmekte ırkekliğin, bilinçsizliğin, tereddütlerin izine rastlanmamıştır. Kendisinden veya dinleyicilerinden bir eklemeye yapmadan, Baba'sinin mesajını ve gerçekleri iletmekten başka bir tasası olmadan, her durumda korkusuzca ve Kendi basına gelebilecekleri hakkında umursamadan konuşmuştur. O'nun öğretilerini isiten kişilerdeki derin etkisi, bu öğretilerin

gücünü ortaya koymaktadır. “Yetkiyle konustugu için O'nun öğretilerine sasip kaldılar.” (Luka 4:32) O'nun kisiliginin ruhsal gücü, sözlü ifadelerinde kendisini ortaya koymus ve O'nu isitenlerin dikkatini etkin bir sekilde çekmistir. Iste bu yüzden, O'nun yaratmis oldugu etkinin essizligi hakkında yazilar okurken hiçbir saskinlik yasamayiz. “Hiç kimse hiçbir zaman bu adamin konustugu gibi konusmamistir” (Yuhanna 7:46). Yalinlik ve çekicilik ayni zamanda derinlik ve açıklık, evrensellik ve dogruluk O'nun mesajlarinin derin bir etki birakmasina sebep olan unsurlardan bazilaridir. Iste bu yüzden, dinleyiciler daha önce asla böyle bir öğretden duymadiklari kanaatine varmislardır. Incil'de okudugumuz öğretileri ve Isa Mesih'in Kendisinin yaptigi etkileri düşününce, yillar sonra Yabancı Uluslarin Elçisinin yaptigi su uyarı bizi sasirtmamalidir: “Rab Isa'nin, ...sözünü unutmamamiz gerektigini gösterdim.” (Elçilerin Isleri 20:35) Ayni uyarıyı, Mesih ve O'nun elçilerinin yasadigi çağdan sonra gelen her çağda hissetmekteyiz; Hristiyanligin özünün Isa Mesih olmasından dolayi, O'nun öğretilerini dikkatli bir biçimde incelemeliyiz. (Thomas, CIC, 32)

On sekiz yüz yıldır insanların kalplerine derinden bir sevgi ile tüm değisimler konusunda ilham veren; tüm çağlara, uluslara, mizaçlara ve durumlara göre isleme kapasitesine sahip olan; sadece vasifiligin en yüce modeli değil, ayni zamanda uygulanmasi için en güçlü güdüde olan, ideal karakteri dünyaya sunmak, Hristiyanliga nasip olmustur... Isa'nin basitçe yasamina baktigimiz zaman, hizmetindeki aktif hayatının üç sene sürdüğünü ancak bu kısa zaman diliminin, insanligi tekrar biçimlendirmek ve daha barışçil kilmak için bütün filozofların öğretilerinden ve bütün ahlâkçuların hararetli öğütlerinden daha fazla ise yaradigini görmekteyiz.

– WILLIAM LECKY, SÜPHECI

7A. EGER TANRI INSAN BEDENI ALMIS ISE, SONSUZ VE EVRENSEL BIR ETKIYE SAHIP OLMASI GEREKIR

Isa Mesih'in kisiligi insanlik üzerinde tartismasiz bir etki yaratmistir ve bu etki iki bin sene sonra hâlâ, hatta daha da artarak devam etmektedir. Dünyamızda hergün, devrimsel bir sekilde Isa'ya tecrübe eden insanlar var dir.

Büyük tarihçi Kenneth Scott Latourette, “Asirlar geçtikçe elimizdeki deliller artarak çoğalmaktadır, Isa Mesih'in tarih üzerindeki etkisine baktigimiz zaman O'nun bu dünya üzerinde yasanmis olan en etkileyici hayata sahip oldugu tartismasizdir” demistir. (Latourette, AHR, 272)

Philip Schaff, sunlari ekler:

Nasira'li Isa denilen bu kisi, parasi ve ordusu olmadan; Büyük Iskender'den, Sezar'dan ve Napolyon'dan çok daha fazla milyonlari tebaasina almıs, bilimi ve eğitimi olmadan; beseri ve ilâhi konulara, bütün felsefecilerden ve bilginlerden daha çok isik tutmus, okulların belâğati olmadan; hayat hakkında, o ana kadar ve bugüne kadar hiç söylenmemis kelimeler telâffuz etmiş ve bir hatibin veya bir sairin ulaşabileceğinden çok ötesinde etki yaratmış, tek satır yazmadan; eski çağların ve modern zamanların önemli sahislerinin tamamının gerçeklestirebileceğinden çok daha fazla kalemi harekete geçirmiş, vaazlar, söylevler, müzakereler, bilgelik dolu kitaplar, sanat eserleri ve tapınma ilâhileri için konu tedarik etmiştir. (Schaff, PC, 33)

“Isa'nin aramızda yasarken insanlik üzerinde yarattigi etki, günümüzde aynen geçerlidir.” (Scott, JMSH, 29)

“İsa'nın hizmeti sadece üç sene sürmüştür ve sadece bu üç sene içerisinde inanç tarihinin en derin anlamı insanlığa verilmiştir. Bu kadar kısa, alçak gönüllü, gürültü patırtı ve dünyanın kargasasından uzak bir yaşam yaşanmamıştır ve hiç bir yaşam, bitisinden sonra bu kadar evrensel ve sonsuz bir ilgiyi doğurmamıştır.” (Schaff, HCC, 103)

Griffith Thomas, sunları kaleme almıştır:

İsa Mesih, bu dünyadan ayrılırken elçilerine, kendisinin yaptığı işlerden çok daha fazlasını yapmalarını söylemiştir ve asırlar boyunca Hristiyanlık âlemi bu buyruğa sadık kalmıştır. Türüne göre daha büyük işler yapılmıştır ve yapılmaktadır. İsa Mesih, dünya üzerinde olduğu günlere kıyasla, günümüzde çok daha fazla harika işler yapmaktadır. Ruhları kurtarmakta, yaşamları değiştirmekte, karakterleri dönüştürmekte, ülküleri yükseltmekte, hayır severlere ilham kaynağı olmakta ve insanlığın yasami ve gelişimi için en iyileri, en doğruları ve en yüceleri gerçekleştirmektedir... İşte bu yüzden, İsa Mesih'in asırlar üzerindeki etkisine dikkat çekilmesini talep etmeye hakkımız vardır. Bu etki, Hristiyanlığın Mesih ve tüm bu işlerin tek kaynağının da Mesih olduğunun en açık ve kendi kendini ispat eden delilidir. İsa Mesih konusunu sadece tarihteki bir olay olarak ele almak imkânsızdır, çünkü Kendisi yaşamlara bugün bile her açıdan dokunmaktadır. (Thomas, CIC, 121)

Britanya'nın en önemli tarihçilerinden bir tanesi ve süpheci William Lecky, *History of European Morals from Augustus to Charlemagne* isimli eserinde bu konuya işaret etmiştir:

Eflatuncular, insanlığa Tanrı'yi taklit etmeyi öğütlemişlerdir; Stoacılar, sağduyuyu takip etmeyi; Hristiyanlık ise, İsa Mesih'in sevgisini. Geç Stoacılar mükemmellik görüşlerini bir bilgede birleştirirken, daha da ileri giden Epiktetus, öğrencilerinin kafalarında mükemmelliği asan bir kişiyi yaratmalarını ve bu kişinin her an yanlarında olduğunu düşünmelerini istemiştir; Stoacıların bütün gayretlerine rağmen ideal insan, taklit edilme ya da özenilme unsuru olarak kalmış ve asla duygulara hitap edememiştir. On sekiz yüz yıldır insanların kalplerine derinden bir sevgi ile tüm değişimler konusunda ilham veren; tüm çağlara, uluslara, mizaçlara ve durumlara göre işleme kapasitesine sahip olan; sadece vasıflığın en yüce modeli değil, aynı zamanda uygulanması için en güçlü güdü de olan, ideal karakteri dünyaya sunmak Hristiyanlığa nasip olmuştur... İsa'nın basitçe yaşamına baktığımız zaman, hizmetindeki aktif hayatının üç sene sürdüğünü, ancak bu kısa zaman diliminin, insanlığı tekrar biçimlendirmek ve daha barışçıl kılmak için bütün filozofların öğretilerinden ve bütün ahlakçıların hararetli öğütlerinden daha fazla işe yaradığını görmekteyiz. Hristiyan yaşamında iyi ve saf ne varsa, işte kaynağı budur. Bütün günahların ve düşüslerin ortasında, Kiliseyi çirkinleştirmiş olan rahiplik sistemlerinin, zulümlerin ve fanatıklığın ortasında, karakterini ve Kurucusunun örneğini koruması hatta değişim prensibine karşı dayanabilmiştir. (Lecky, HEMAC, 8)

Griffith Thomas, “O, günümüzdeki en büyük etkidir. Kutsal Kitap'ın yazılmakta olan bir bölümü daha vardır; İsa Mesih'in insanların ve ulusların yüreklerindeki ve yaşamlarındaki işleri” demistir. (Thomas, CIC, 117)

Napolyon, sunları dile getirmiştir:

Sadece İsa Mesih, insanların gözlerini zaman ve mekân sınırlarını asan bir görülmeyene diktirtmeyi başarmıştır. On sekiz asır gibi uzun bir zaman önce İsa Mesih, bizlerden diğer tüm taleplerle kıyaslandığında yerine getirilmesi çok zor olan bir talepte bulunmuştur. O bizlerden, filozofların dostlarından, babanın çocuklarından, gelinin damadından, bir adamın kardesinden umutsuzca istediği bir şey talep eder; kalbimizi. Kalbimizi bizden Kendisi için ve ebediyen ister; kalbimizi kosulsuzca ister ve bu talebi anında karşılanır. Bu talebin kudreti ve yetkisi, İsa Mesih'in imparatorluğunun genişlemesini sağlar. O'na yürekten inanan herkes, O'na karşı doğaüstü bir sevgi besler. Bu olaganüstü durumu tasvir etmek mümkün değildir, çünkü

insanlığın hayal gücünün kavrama yeteneğini asmaktadır. Büyük yok edici zaman bile, bunun gücünü ne azaltabilir ne de sınırlayabilir. (Ballard, MU, 265)

Napolyon söyle devam eder: “İtiraf etmeliyim ki, İsa Mesih’in varlığının doğası gizemlidir; ancak bu gizem insanlığın ihtiyaçlarını karşılamaktadır, eğer bunu reddetmeye kalkarsanız, tüm dünya açıklaması olmayan bir muammaya dönüşür; eğer kabul ederseniz, insanlık irkinin hikâyesi tatminkâr bir şekilde açıklığa kavuşur.” (Mead, ERQ, 56)

“Bir insanın İsa Mesih’in zamanından beri gerçekleşen düşünce hayatındaki bütün gelişmelere rağmen, dünyaya yeni bir ahlâki ülkü sunulamamıştır.” (Hunter, WWJ, 35)

R. G. Gruenler, “İsa Mesih’in beyan edildiği her yerde ve her zamanda; insanlık, O’nun doğruluğu, insanlığı ile karşı karşıya kamış ve Tanrı’nın huzuruna girmişlerdir” demistir. (Hort, WTL, 25)

Diğer dinlerde çalışma, herkese fırsat sağlama hatta sevgiye dayalı ahlâki ülküleri vardır, ancak idealleri, İsa Mesih’e ne gerçekte ne de gücünün çekiciliğinde asla yaklaşılamamıştır. Mesih’in mesajının en önemli özelliklerinden birisi, evrensel uyarlamaya uygun olmasıdır. Uygulaması evrenseldir, tüm insanlığa; çocuklardan büyüklere kadar herkese hitap eder, sadece verildiği çağa değil, tüm zamanlara uygundur. Tüm bunların sebebi ise, Tanrı’ya karşı üç değişik boyutta sevgiye imkân vermesidir ki, bu başka bir yaklaşımın sunamayacağı evrensel bir cazibeyi oluşturmaktadır. Mesih; bizleri tövbeye, güvenmeye ve sevmeye çağırmaktadır. (Thomas, CIC, 35)

“On dokuz asır boyunca gerçekleşmekte olan en hayranlık uyandırıcı şey, İsa Mesih’in, Hristiyan Kilisesinin üyelerinin yaşamları üzerindeki gücüdür.” (Thomas, CIC, 104)

“Diğer dinlerin de milyonlarca inanani olduğu tartışılmaz bir gerçektir, ancak aynı şekilde Kilisenin varlığının ve gelişiminin özgünlüğünün, Hristiyanlığın insanlığın en etkileyici düşünürleri kendisine çekmesinde ve insanlığın devamlı gelişen bilgi dağarcığı tarafından engellenmemesinde yatması da tartışılmaz bir gerçektir.” (Thomas, CIC, 103)

A. M. Fairbairn, “O’nun dininin tarihinin en göze çarpan özelliği, İsa Mesih’in kişiliğinin her yerde hissedilen ve sürekli olarak devam eden eylemleridir. Bu inancın yayılmasındaki ve gelişmesindeki kalıcı ve etken unsur, İsa Mesih’in Kendisidir. Değişik yapılara, değişik dönemlere ve bütün bölünmüşlüklere rağmen, O’na kendini adama, ortak bir prensibin gerçekliği, birliği ortaya koymaktadır” demistir. (Fairbairn, CMT, 380)

George Bancroft, açık bir ifadede bulunmuştur: “Modern tarihin her sayfasının üstüne İsa Mesih’in ismi kazilidir.” (Mead, ERQ, 50)

Meshur makale olan “*One Solitary Life*” (Münzevi Bir Yaşam), aşağıdaki kutuda yer almaktadır:

İsa, pek tanınmamış bir köyde, köylü bir kadının çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Otuz yaşına kadar marangozluk yaptığı başka bir köyde büyümüştür. Arkasından üç sene boyunca, gezgin vaizlik yapmıştır. Hiçbir zaman bir kitap yazmamış, bir ofis sahibi olmamıştır. Hiçbir zaman aile ya da ev sahibi olmamıştır. Bir üniversiteye gitmemiş, büyük bir şehir görmemiştir. Doğduğu yerin 200 milden fazla uzağına gitmemiştir. Yücelik ile beraber anılan işlerden hiçbirini yapmamıştır. Kendisinden başka hiçbir güvencesi olmamıştır.

Halkın genel yargısı Kendisi aleyhinde seyir etmeye başladığında, sadece otuz üç yaşında idi. Arkadaşları O’nu terk etmiştir. Bir tanesi O’nu tanıdığını bile reddetmiştir. Düşmanlarının eline bırakılmış ve asagılayıcı bir yargılama süreci

sonunda , iki hirsizin arasinda çarpmiha gerilmistir.

Ölmek üzere iken, canini alan cellatlar, O'nun sahip oldugu tek sey olan kiyafetleri üzerine kumar oynamislardir. Öldükten sonra, bir arkadasinin acimasi üzerine ödünç olarak verilen bir mezara yatirilmistir. On dokuz asir gelip geçmistir ve bugün Kendisi insanligin merkez figürü haline gelmistir.

Iste bu münzevi hayatın insanlık üzerinde yarattigi etkiyi ne ilerleyen orduların, ne denizlere açilmis donanmaların, ne kurulmuş parlamentoların, ne de hüküm sürmüş kralların tümü yaratabilmistir.

– ANONIM

Neredeyse iki milenyum sonra David Strauss, su itirafta bulunmak zorunda kalmistir: “İsa Mesih, bizlerin düşünce yelpazesindeki en yüce inanç modeli olarak kalmaktadır; O'nun varligi yüreklerde olmadıkça mükemmel bir dindarligın mümkünati yoktur.” (Schaff, PC, 142)

William E. Channing, “Tarihteki ünlü düşünürler ve kahramanlar sanki bizden yavas yavas uzaklaşmaktadırlar ve tarih kitaplarında bu kisilerin yaptigi islere ayrılan bölümler, her geçen yıl daha da azalmaktadır. Ancak zamanın, İsa Mesih'in ismi, isleri ve sözleri üzerinde bir hükmü yoktur.” (Mead, ERQ, 51)

Ernest Renan'dan iki alintimiz vardır: “İsa, yaşamış olan en zeki din adamıdır. O'nun güzelliği ebedidir ve O'nun hükümdarlığı asla son bulmayacaktır. İsa, her açıdan essizdir. O'nunla hiçbir sey kıyaslanamaz.” (Mead, ERQ, 57) “Mesih olmadan tarihi anlamının imkânı yoktur.” (Mead, ERQ, 57)

Bernard Ramm, “Celileli bir marangoz, Dünyanın Isigi olduğunu iddia etmektedir ve asırlar sonrasında bile bunun geçerliliğinin tek açıklaması, O'nun Rab'liğinde yatmaktadır” sonucuna varmıştır. (Ramm, PCE, 177)

Life dergisinin bir makalesinde George Buttrick, sunları kaleme almıştır: İsa Mesih, tarihe bir yeni başlangıç vermiştir. Dünyanın her bir kösesi O'nun yuvasıdır, her tarafta insanlar O'nun itibarını en iyi itibar olarak görmektedir -Tanrı'nın itibarını. O'nun yaş günü tüm dünyada kutlanmaktadır. O'nun ölüm günü, her sehrin ufuk çizgisinde bir daragacı gibi yükselir.” (Mead, ERQ, 51)

Önemli bir başka makale olan “*The Incomparable Christ*” (Essiz İsa Mesih) ise, aşağıda sunulmuştur:

Bin dokuz yüz yıldan önce, bir adam, doğa kanunlarına aykiri bir şekilde dünyaya geldi. Yoksulluk içinde ve belirsiz bir hayat yasadı. Geniş alanları kapsayan yolculuklar yapmadı. Kendi ülkesinin sınırlarına sadece bir kez yaklaştı ki, o da çocukluğu esnasındaki sürgün zamanı.

Ne zenginlikte ne de yönetimde gözü vardı. O'nun akrabaları göze çarpmayan insanlardı ve ne eğitim aldı ne de resmi bir öğretim. Bebekliği esnasında bir Kralın yüregine korku saldı çocukluğu esnasında doktorları sasırttı; gençliğinde doğaya hükmetti, dalgalar üzerinde kaldırında yürür gibi yürüdü ve denizi azarlayıp yatıstırdı. Kitleleri ilaçsız ve karsiliksiz bir şekilde iyilestirdi.

Asla bir kitap yazmadı, ama buna rağmen bir ülkenin bütün kütüphanelerini açsanız, O'nunla ilgili yazılmış kitapları sığdıramazsınız. Asla bir şiir yazmadı, ama tüm sarkicilerden çok daha fazlasına ilham kaynagı olusturdu.

Asla bir üniversite kurmadı ama, bütün dünyanın okullarından daha fazla öğrenci yetistirdi

Asla bir ordu yönetmedi ya da bir tane bile asker yetistirmede, asla eline silah almadı; buna ragmen hiçbir lider, O'nun kadar çok gönüllü toplayamadı. Baska hiçbir gönüllü topluluğu, asilerin tek bir ates edilmeden silâh bırakmasından oluşmadı.

Asla psikiyatri okuluna gitmedi, ancak tüm hekimlerden daha fazla kalp onardı. Her hafta bir gün, ticaret çarkları durmakta ve kitleler O'na tapınmak, saygı göstermek için toplanma yerlerine doğru akmaktadır.

Gururlu Yunanlı ve Romalı valilerin isimleri, eski bilim adamlarının, felsefecilerin ve ilâhiyatçıların isimleri gelmiş geçmiştir. Ancak bu adamin ismi her geçen gün daha çok tanınmaktadır. Bu kisinin çarmıha gerilmesinin üzerinden, günümüz nesline kadar on dokuz asirden fazla geçmiştir, ama Kendisi hâlâ yaşamaktadır. Hirodes, O'nu yok edememistir, mezar O'na hükmedememistir.

Cennetin en yüksek zirvesinde oturmaktadır, Tanrı olarak beyan edilmistir, melekler ve azizler tarafından tapılmakta, iblisler tarafından korkulmaktadır, O, yaşayan Rab'bimiz ve Kurtarıcımız İsa Mesih'tir. -Anonim

8A. EGER TANRI İNSAN BEDENİ ALMIS İSE, İNSANLIĞIN RUHSAL AÇLIĞINI TATMIN EDİYOR OLMASI GEREKİR

Otto Rauk, *Beyond Psychology* isimli eserde sunları söylemiştir: “İnsanların kendisinden üstün olan bir şey ile iletişim kurma ihtiyacı vardır.”

Ana dinler insanlığın bu ihtiyacına tanıklık etmektedirler. Meksika piramitleri ve Hindistan tapınakları insanlığın ruhani arayışının örnekleridir.

Mark Twain, insanlığın bu boşluğu hakkında, “Bir insan besikten mezarına kadar en önemli ve önde gelen hedefinden etkilenmeden, hiçbir eylemde bulunmaz -huzurunu güvence altına almak- kendisi için ruhsal bir rahatlık, huzur yaratmak” demistir.

Tarihi Fisher, “Ruhumuzda, bu dünyadaki hiçbir şeyin durduramadığı bir inleme vardır” demistir.

Thomas Aquinas, “Ruhun huzursuz susamışlığı mutluluk içindir ve susuzluğu giderecek tek kaynak ise, Tanrı'dadır.”

“Her çağda olduğu gibi günümüzde de binler ve milyonlar, günahları ve kötülükleri ile basa çıkmada Hristiyanlığın kudreti ve zaferine tanıklık vermektedirler. Tüm bunlar, öğrenmek isteyenler için denemeye açık ve kendi kendini ispatlayan gerçeklerdir” demistir. (Thomas, GIG, 119)

Bernard Ramm, “Yalnızca Hristiyan tecrübesi bir insanın ruhuna uygun bir tecrübeyi sunabilmektedir... Tanrı'dan başka her şey insanın ruhunu susuz, aç, huzursuz, yilgin ve eksik hissettirmektedir” demektedir. (Ramm, PCE, 215)

Philip Schaff, sunları yazmıştır: “İsa, Kendi çağının ve ulusunun önyargıları, mezhepleri ve politik gruplarından siyirmistir. O, insanların yüreklerine dokunmuş ve vicdanlarını harekete geçirmiştir.” (Schaff, HCC, 104-105)

George Schweitzer, *Ten Scientists Look at Life* isimli eserinde verdiği kişisel tanıklığında sunları belirtmiştir:

İnsanoğlu bu dünyayı çok önemli bir şekilde değiştirmiştir, ancak tek değiştiremediği kendi doğası olmuştur. Bu problem, temelde ruhsal bir problem olduğu için ve insan doğal olarak kötülük yapma eğiliminde olduğu için (tarihin de onayladığı gibi), insan doğasının değişimi sadece Tanrı'nın yapabileceği bir eylemdir. Bir insanın değişmesi için kendisini İsa Mesih'e adanması ve hayatını yönlendirmesi için Kutsal Ruh'a itaat etmesi gerekir. Dünyamızın ve üzerinde yaşayanlar için tek ümit, bu mucizevi değişimde saklıdır. (Schweitzer, TSLL, n.p.)

Abbott Laboratuvarları'nın bilimsel ilişkiler müdürü E. J. Matson, “Bir bilim adamı, is adamı, baba ya da es olarak hayatım ne kadar zorlu ve yorucu olursa olsun yapmam

gereken tek sey Isa Mesih'e dönüp, O'nun koruyucu ve kurtarici gücüne kendimi bırakmaktır" demistir. (Schweitzer, TSSL, n.p.)

Pittsburgh Üniversitesinde bir öğrenci, "Geçmiş tecrübelerimde ne kadar mutluluk ve sükran duygusu var ise hepsini bir araya toplasaniz, Rab Isa Mesih hayatima yönetmek ve yönlendirmek için girdiginde bana verdigi özel mutluluk ve huzur ile asla kıyaslanamaz" demistir. (Ordonez, IWBBNIS, n.p.)

Wheaton Üniversitesinde zooloji profesörü R. L. Mixer, "Bir insan mesleginin degerlerine inaniyor ise ve bu insan bir bilim adami ise, buldugu delillerden dolayi yaptigi ise inanir. Ben içimde sadece Isa Mesih tarafından tatmin edilebilir bir ihtiyaç duyduğum için Hristiyan oldum. Benim bagislanmaya ihtiyacim vardi ve O, bana bunu verdi. Benim arkadasliga ihtiyacim vardi ve O, bana dost oldu. Benim tesvik edilmeye ihtiyacim vardi ve O, bana cesaret verdi" demistir. (Schweitzer, TSSL, n.p.)

Paul H. Johnson: "Tanri, her birimizin içinde olagan disi bir sekli olan bir bosluk yaratmistir, bu bosluk Tanri seklindedir. Bu boslugu Tanri'nin Kendisinden baska hiçbir sey dolduramaz. Bu boslugu para, gayri menkul, refah, güç ve söhret doldurabilirsiniz, ancak bu bosluk bunlarin hepsini yutacaktır. Bu boslugu tek dolduran, uyan ve tatmin eden Tanri'dir." (Johnson, MP, n.p.)

Ohio Eyalet Üniversitesinden Walter Hearn, "Kendimi sik sik felsefi bir mücadele içinde bulurum... ancak Mesih'in benim için yasam demek hatta yeni ve 'bol yasam' demek olması ve O'nun bana bunlari vaat etmesi, beni bu mücadeleden çıkartir" demistir. (Schweitzer, TSSL, n.p.)

Halkla iliskiler ve reklamcilik uzmani olan Frank Allnutt, "Arkasından Isa Mesih'ten hayatima girmesini ve orada yasamasini istedim. Hayatimda ilk kez mutlak bir huzur hissettim. Yasam boyu hissettiğim bosluk nihayet yok olmustu ve o günden beri kendimi asla yalnız hissetmedim" demistir. (Allnutt, C, 22)

Beysbol birinci liginin önde gelen top yakalayicilarından olan J. C. Martin, "Isa Mesih'te mutluluk ve arzuladığım her şeyi buldum" demistir. (Martin, CC, n.p.)

Matta 5:6 Ne mutlu dogruluga acikip susayanlara! Onlar doyurulacaklar.

Matta 11:28 Ey bütün yorgunlar ve yükü agir olanlar! Bana gelin, ben size huzur veririm.

Yuhanna 4:14 Oysa benim vereceğim sudan içen sonsuza dek susamaz. Benim vereceğim su, içende sonsuz yasam için fiskiran bir su kaynagi olacak.

Yuhanna 6:35 Isa, 'Yasam ekmegi ben'im. Bana gelen asla acikmaz, bana iman eden hiçbir zaman susamaz' dedi.

Yuhanna 7:37 Bayramin son ve en önemli günü Isa ayağa kalkti, yüksek sesle söyle dedi: 'Bir kimse susamissa bana gelsin, içsin.'

Yuhanna 10:10 Hirsiz ancak çalip öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yasama, bol yasama sahip olsunlar diye geldim.

Yuhanna 14:27 Size esenlik birakiyorum, size kendi esenligimi veriyorum. Ben size dünyanın verdigi gibi vermiyorum. Yüreginiz sikilmasin ve korkmasin.

9A. EGER TANRI INSAN BEDENI ALMIS ISE, INSANLIGIN EN YAYGIN KORKUSU OLAN ÖLÜMÜ YENMIS OLMASI GEREKIR

1B. O'nun Ölümü

İsa'nın yasami elinden zorla alınmamıştır. Matta 26:53, 54'te kanıtlandığı gibi, İsa Mesih'in istediği her şeyi yapabilecek kudreti vardı. Yuhanna 10:18: 'Canımı kimse benden alamaz; ben onu kendiliğimden veririm. Onu vermeye de tekrar geri almaya da yetkim var. Bu buyruğu Babamdan aldım.'

İsa Mesih, kendi rizasıyla ve gönüllü olarak tüm insanlığın günahları için canını vermiştir.

W. H. Griffith Thomas, İsa'nın ölümü hakkında su iddiada bulunmuştur: "Bu bir intihar değildir, çünkü İsa, hayatımı kendi kendime alıyorum dememistir. Bu ölüm, tek kelime ile gönüllü bir ölümdür. Bizim acı çekmemiz gerekirken, O bizim yerimize acı çekmiştir. Agzından çıkacak tek bir kelime, O'nun yasamının devam etmesini sağlayabilecek güçtedir. Bu kazara bir ölüm de değildir, bilinen sebeplerden dolayı bu ölüm önceden bildirilmiş, görülmüş ve hazırlanmıştır. Aynı şekilde bu bir suçlunun idami de değildir, çünkü O'nu suçlayacak ve birbiri ile çelismeyecek iki insan bir araya gelip suçlamada bulunamamıştır. Pilatus, İsa'da bir suç bulamadığını bildirmistir ve hatta Hirodes'in bile O'na karşı söyleyecek tek bir kelimesi olmamıştır. Demek ki, bu siradan bir idam değildir." (Thomas, CIC, 61)

İsa Mesih'in ölümünün bir önemli olgusu da, W. C. Robinson tarafından vurgulanmıştır: "Tarih boyunca hiç kimse İsa gibi kendi ruhunu, kendi iradesi ile teslim etmemistir (Luka 23:46)... Luka ve Yuhanna'nın kullandığı fiillerden elde ettiğimiz anlama göre, İsa'nın Tanrı'ya, günahın bedeli olarak mucizevi bir şekilde Kendi ruhunu teslim ettiğini görürüz. Paskalya sabahı ya sanan mucizeden önce, Golgota'da Cuma günü de bir mucize yaşanmıştır." (Robinson, WSYTIA, 85-86)

2B. O'nun Gömülmesi

"Aksama doğru Yusuf adında zengin bir Aramatyalı geldi. O da İsa'nın bir öğrencisiydi. Pilatus'a gidip, İsa'nın cesedini istedi. Pilatus da cesedin ona verilmesini buyurdu" (Matta 27:57, 58).

"Daha önce geceleyin İsa'nın yanına gelmiş olan Nikodim de otuz litre kadar karışık mür ve sarisabir özü alarak geldi" (Yuhanna 19:39).

"Yusuf da keten bez satın aldı, cesedi çarşıdan indirip beze sardı ve kayadan oyulmuş bir mezara yatırarak mezarın girişine bir tas yuvarladı. Mecdelli Meryem ile Yose'nin annesi Meryem, İsa'nın nereye konulduğunu gördüler" (Markos 15:46, 47).

"Evlerine dönerek baharat ve hoş kokulu yağlar hazırladılar. Ama Sept günü, Tanrı'nın buyruğu uyarınca dinlendiler" (Luka 23:56).

"Onlar da [Ferisiler] askerlerle birlikte gittiler, taşı mühürleyip mezari güvenlik altına aldılar" (Matta 27:66).

3B. O'nun Dirilişi

Profesör Brooke Foss Westcott, sunları dile getirmistir: "Gerçekten de bütün delilleri bir araya topladığınız zaman, tarih boyunca İsa'nın dirilişi kadar çeşitli kanıtlarla desteklenen başka bir olay gerçekleşmediğini söylemek yanlış olmaz. Dirilişi destekleyen yeterli miktarda delil olmadığına dair bir ifade, bunun hiç gerçekleşmediği kanaatinin ürününden başka bir şey değildir." (Westcott, GR, 4-6)

Henry Morris'in yazilarindan sunlari okuruz: "O'nun dirilis olgusu, tarihteki en önemli ve etken bir olaydir ve bundan dolayi tarih boyunca gerçeklesmis her seyden daha çok gerçeklestigi kesindir." (Morris, BHA, 46)

Isa, sadece ölümünü degil, ayni zamanda dirilisini de önceden bildirmistir. Yuhanna 2:19: 'Bu tapinagi yikin, üç günde onu yeniden kuracagim.' Bu ayetteki tapinak, O'nun bedenini isaret etmektedir.

Morris, sözlerine söyle devam eder: "Yasamis olan tüm insanlari arasinda sadece O ölümü yenmistir. Deliller kanununun tüm kurallarina göre, O'nun mezardan bedensel dirilisi hakkında tüm tarihin en iyi kanitlanmis olgusu yargisina varilir. 'Dirilis ve yasam ben'im', 'Ben yasadigim için siz de yasayacaksınız'" (Yuhanna 11:25; 14:19). (Morris, BHA, 28)

'Isa Mesih'in hastalari iyilestirmesi, günümüzde Isa Mesih'e iman eden herkesin iyileseceğini ya da Lazarus'un diriltilmesi bizlerin hiç ölümü tatmayacagimizin garantisi degildir, ancak Mesih'in dirilisi bizim dirilisimizin mührüdür. Bir imanlinin mezarindan sonsuz hayat kavusmasi beklentisi, Mesih'in dirilisinin meyvesidir. 'Mesih Isa'yi ölümden dirilten Tanri'nin Ruhu içinizde yasiyorsa, Mesih'i ölümden dirilten Tanri, içinizde yasayan Ruhuyla ölümlü be denlerinize de yasam verecektir' (Romalilar 8:11)." (Ramm, PCE, 185-86)

Isa'nin dirilisinden sonra, elçileri de O'nun gücü araciligi ile ölüleri diriltmislerdir (Elçilerin Isleri 9:40, 41). Isa Mesih, Kendi ölümünden sonra da baskalarına hayat vermeye devam etmistir.

Deliller, Isa'nin yaşamakta olduğunu göstermektedir (Ibr. 13:8) ve ayetlerde yazildigi gibi, "Sizden göge alınan bu Isa, göge çıktigini nasıl gördünüzse, ayni sekilde geri gelecektir." (Elçilerin Isleri 1:11).

"Ancak Isa Mesih, Tanri'nin ebedi Oglu ve dünyanın vaat edilmiş Kurtaricisi, ölümü yenmistir." (Morris, BHA, 46)